

LYSIAE

ORATIONES SELECTAE

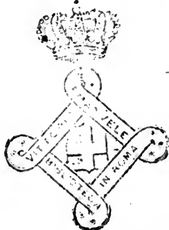
COMMENTARIIS

IN USUM SCHOLARUM

INSTRUCTAE

A

DR. IO. HENR. BREMI,
CANONICO ET AD CAROL. TIGUR. PROF.

GOTHAE,
SUMTIBUS FRIDERICAE HENNINGS.
MDCCCXLV.

Aeschinis orat. in Ctesiphontem pag. 273—432. wird jetzt nach dem Wunsche vieler Schulvorsteher allein für ½ Thlr. verkauft.

PRAEFATIO.

Quum Fr. Jacobsius, vir praestantissimus, per litteras me adiisset, ut in usum Bibliothecae Graecae, quam cum Val. Chr. Fr. Rostio, V. D., paraturus esset, ex oratoribus Atticis aliquot orationes Lysiae, Aeschinis et Demosthenis ejusmodi annotationibus, quas conspectus commendaret, instruendas reciperem: viro de studio Graecarum litterarum egregie merito facile obtemperavi, et ita jam primum volumen absolutum est, continens potissimas Ly-

siae orationes et unam Aeschinis in Ctesiphontem.

Dignus imprimis Lysias videtur, ad cujus accuratam cognitionem et rerum et verborum homines elegantiores adducantur. Subtilis est scriptor, cui multa debemus indicia grave momentum ad historiam Graecorum, imprimis civitatis Atheniensium, habentia, et, quod majus est, veritatis amans, sobrius, modum ubique tenens, quamvis incensus dolore publicarum injuriarum et corruptorum civitatis morum. Origine μέτοικος, animo autem dignus, qui esset πολίτης, sponte civis officia praestitit ἰσοτελής, et bonarum partium fuit, i. e. democratiae addictus. Patrem habuit Cephalum, Syracusanum, qui postquam se impulsu Periclis Athenas contulerat, domicilio ibi constituto versabatur cum hominibus humanitate et intelligentia praecipuis, ita ut apud Platonem Socratem videamus ad eum ejusque familiam festo Panathenaeorum divertentem et cum patre filioque Polemarcho, fratre Lysiae, qui per triginta tyrannos necatus est, colloquentem. Lysias natus est Athenis Ol. LXXX. 2. archonte Philocle. Quum Ol. LXXXIV. 1. Athenienses coloniam Thurios, urbem magnae Grae-

ciae ad sinum Tarentinum sitam, mitterent, Lysias, quindecim annos natus, comitem se adjunxit. Ibi Tisiam et Niciam, rhetores Syracusanos, audivit. Atheniensium vero rebus in Sicilia fractis et cum dominorum fortunis commutatis etiam Thuriorum animis, Lysias ἀττικίζειν αἰτιαθεὶς (Atheniensium partibus studere accusatus) solum vertere cogitur et Athenas revertitur Ol. XCII. 1., annos natus septem et quadraginta. Obiit Athenis Ol. CII. 2. vel 3. natus annos amplius octoginta. Orationes, quae supersunt, omnes post expulsos triginta tyrannos conscriptae esse videntur, i. e. post Ol. XCIV. 2., pleraeque tamen haud ita multo post; cunctae spirant prudentiam et sobrietatem hominis adulti et severi. Iis, qui ad acta publica accedere, et de rebus sive publicis coram magistratu sive forensibus coram judicibus referre vel velint vel debeant, hic orator, si sapiant, ipse se commendabit eumque pro viribus aemulari studebunt. Est enim Lysias exemplum probe referentis: pressus in narrando, ita ut interpretum ii, qui adsueverunt, non dicam verborum volubilitati, sed copiosae orationi, saepe multa deesse suspicentur: quod Marklando et optimo Reiskio nimium quantum accidit. Sed Lysias verbis parcit: quae ipsa

est via ad orationis subtilitatem. Qui enim brevitati studet, etiam operam ponet et in acumine sententiarum et in concinnitate verborum: quas virtutes in Lysia nemo non agnoscet sensu communi et incorrupto praeditus, nedum acris ingenii homo*).

Conspectus jubebat optimam recensionem textus fundamenti loco poni. Oratorum Atticorum quae etiam curioso critico sufficiat, non difficile est invenire. Immanuel enim Bekkerus**) et copias omnium Europae bibliothecarum diligen-

*) Adscribamus Ciceronis de hoc oratore judicium in Bruto c. IX. 35. Lysias — egregie subtilis scriptor atque elegans, quem jam prope audeas oratorem perfectum dicere. — Nihil acute inveniri potuit in iis caussis, quas scripsit, nihil, ut ita dicam, subdolo, nihil versute, quod ille non viderit: nihil subtiliter dici, nihil presse, nihil enucleate, quo possit fieri aliquid limatius: nihil contra grande, nihil incitatum, nihil ornatum vel verborum gravitate vel sententiarum, quo quicquam esset elatius. — Cf. Idem de optimo genere Orator. c. 3. Quinctilian. Instit. Orat. X. 1. Lysias subtilis atque elegans, et quo nihil, si oratori satis sit docere, quaeras perfectius. Nihil enim est inane, nihil arcessitum; puro tamen fonti, quam magno flumini propior.

**) Edidit vir praestantissimus oratores Graecos septem voluminibus, quorum primum Antiphontem complectitur cum Audocide et Lysia. Oxonii. 1822. 8.

ter conquisitas summa cum cura in doctorum hominum usum converterat et cum subtili linguae Graecae tum universae, tum singularum aetatum singulorumque scriptorum scientia textus recensionem instituerat, ita ut nunc demum sperandum sit fore, ut accuratum de rebus quemadmodum gravissimis sic levissimis antiquitatis Graecae judicium constitui possit. Dolendum, quod vir intelligentissimus, verborum nimium parcus, noluerit usquam fundamenta aperire rationis, quam in lectione constituenda dubiorum locorum secutus sit; nec tamen quemquam poenitebit ipsum rationes investigare, licet diu in multis dubius haereas; et, si quando erraveris, per errorem etiam profeceris. Hoc certe nos omnes lucrifecimus, ut nunc demum constet, quaenam lectiones codicibus manuscriptis debeantur, quot unaquaeque testibus nitatur, quibus in locis manuscripti nos deserant, in quibus denique virorum doctorum conjecturae libris vetustis confirmentur. Quicquid enim, nulla commemorata varietate aut nulla notula addita, in contextu legitur, id ex Mss. fluxisse censendum est, et quidem ex omnibus, quos super aliqua oratione consuluit editor. De qua re quanquam diu incertus haesi dubi-

tanterque locutus sum, dubitatio tandem evanuit ipsius viri gravissimi auctoritate. Bekkeri igitur editionem fideliter expressi, paucis locis exceptis, ad quos cur discesserim in notis exposui. Quum tamen, nostris certe in terris, textus Bekkerianus nondum pro vulgato quem vocant haberi possit, sed Reiskianus*), ubi Bekkerus a Reiskiana lectione recesserit, varietatem enotavi, sperans fore, ut sic Bekkerianus sensim eam, quam decet, auctoritatem accipiat: cui rei inservire videntur etiam editiones, quae Teubneri sumtibus prodeunt: idque institutum opportuno tempore susceptum Graecis litteris, opinor, magno emolumento erit, praesertim si varietas lectionis accesserit. Editiones enim, quae

*) In oratoribus Graecis a Reiskio editis Lysias quintum sextumque volumen implet (Lipsiae 1772.), praeter textum complectentia Taylori et Marklandi annotationes locupletissimas, prioris etiam Lectiones Lysiacas et Indicem Graecitatis Lysiacae. Jo. Taylor, vir doctus et juris Attici imprimis studiosus, bis edidit Lysiam; primum Londini 1739. 4., ex cujus editionis instructissimae copiis Reiskiana profluxit; tum Cantabrigiae 1740. 8. in usum studiosae juventutis cum notis brevissimis et indice sermonis Lysiaci. De eodem scriptore mereri studuit Athanas. Auger, qui et textum pro sua Graeci sermonis scientia emendatiorem edidit, et interpretationem notasque adjecit Paris. 1783. 8. 2 Voll. Idem Lysiam in sermonem Gallicum convertit. Paris. 1783. 8.

trans mare cucurrerunt, superant et eruditorum et studiosorum opes. Earum tamen usu carere non possumus, si disciplinae ratio ad eam, quam par est, perfectionem assurgere debeat.

In textu Lysiae recensendo ex multis codicibus, quorum tamen plurimi nec antiqui sunt nec boni, duos Bekkerus elegit, quos totos compararet, litteris apud eum C et X insignitos, qui semper intelligendi sunt, quum dixi ex optimis codicibus receptam esse lectionem; quum vero dico ex optimo, intelligi debet C, qui est Laurentianus, praestantior ille codice X, qui est Palatinus sive Heidelbergensis. Hi libri igitur fundamentum constituunt textus. Ceteri, quos in paucis aliquot orationibus comparavit, sunt vel Italici vel Parisini: D E item Laurentiani, Marciani I et K, Vaticani M et N, Urbinas O, Parisiensis U, (regius 3017) V Coislinianus 249., S T (regii 1983, 2944). Singulis orationibus litteras praescripsi codicum, quorum varietatem excerpsit Bekkerus. Ubi nullae sunt praescriptae, duos optimos solos consultos esse tenendum est.

In commentario id pro viribus secutus sum, ut qui per sollertem magistrum

linguam Graecam didicerit, et partem voluminis v. c. secundi libri Jacobsiani elementaris accurate perlegerit, nihil desideret, quod ad oratorem intelligendum requiri possit. Hanc ob caussam cuivis orationi praemisi prooemium, in quo pro argumenti ratione modo copiosius, modo brevius exposui tum de re, tum de hominibus. In varietate lectionis et annotationibus, ubi opus videbatur, de sententia, de rebus grammaticis disputavi, libere, ut par erat, opinor etiam humane, si quando videbatur ab aliorum sententia discedendum esse. Nam ut ego editorum doctissimorum humanitati maximas gratias ago, si quando visum est notis meis aliquid vel addere vel corrigere, sic ipse pro natura mea et aetate, quanquam libere sententiam profero nec aegre fero, si cui displiceat et vel aspere vel inficete perstringatur, meae imbecillitatis probe conscius humanitati prae ceteris studeo. Spero itaque me nusquam inhumanitatis culpam contraxisse; sed, si quid inscio et imprudenti exciderit, ex animo veniam peto.

Quum mihi gravissimum videatur scriptorem ex se ipso explicare, et quum accuratam Graecae antiquitatis cognitionem

maxime ab accurato ejusmodi studio proficisci existimem, Lysiam ex Lysia potissimum interpretari studui, et in hac re aliquid me praestitisse opinor, meque spero harum rerum studiosis in Excursibus specimina non inutilia proposuisse, optans, ut qui antiquos scriptores legunt in singulis ea praeparent, quibus vocabulorum ab omni parte proprietatem suam reddant: cui rei si diligens et attentus homo ab adolescentia assiduam justamque operam impenderit, virili aetate laetissimos inde fructus percipiet, nec elegantiam hoc modo sibi comparatam senili aetate prorsus evanescere sentiet.

Sic opera, quam in Lysiam impendi, mihi pergrata fuit, animumque recreabat et oblectabat, praesertim quum in villa suburbana, commoda et amoena, inter honestos amicos rei operam darem.

Aliud accidit, quum instaret opera Aeschini praestanda. Paullo ante Aeschinis editionem typis exprimendam curaveram, idem aut simile in interpretando secutus consilium. Ipse intellexi, quum recens esset res, nova subsidia conquirenda esse, quae fortasse disputandi praeberent mate-

riam et rei molestiam averterent. Quod quum forte Georgius Bacterus, discipulus olim noster, Monachii versaretur, ut, duce Thierschio, animum mentemque ita optimarum litterarum cognitione et scientia conformaret, ut aliquando sollers et probus evaderet ludi magister, eum rogavi, num quid in bibliothecae Monacensis copiis, imprimis Victorianis, esset, quod orationi Aeschinis in Ctesiphontem usui esse posset. Is, ut mihi dilectus, ita addictus, pro sua in me laudabili pietate statim quae aderant diligenter et accurate excussit; erant autem adscripta in margine editionis Aldinae et Venetae. Quae missa etsi summa me laetitia afficerent ut pietatis documentum, tamen rem invisam jucundam reddere non potuerunt, nec multum inde labor profecit. Tum taedii plenus adii Rudolphum Rauchensteinium nostrum flagitans, ut acerbam crisin faceret annotationum mearum in orationem, qua tandem mentis fieret percussio. Hic, φίλος ἔργοισι χρηστός, οὐ λόγοις, multum consumsit temporis et operae, ut de plurimis locis sententiam suam exprometeret: quo gravissimo beneficio me a morbo ob animi tristitiam et molestiam jam per corpus serpente defendit.

In Aeschinis recensione tredecim codicibus usus est Bekkerus*), quorum vix ullus superat Helmstadiensem, cujus accuratam collationem dedit Reiskius. Nonnulli, Parisienses, jam in usum Taylori collati fuerant, sed, ut tum solebat fieri, parum accurate. Eminet Coislinianus Parisiensis et Harlejanus ex bibliotheca Eduardi, comitis Oxoniensis. Excerpta etiam Ed. Bernardi et J. Mori ex codicibus ignotis nonnulla continent bona et nova.

Est Aeschines ingeniosus, at in hac praecipue oratione calumniosus et mendax. Patriae quidem amans, sed blanditiis, opinor, Philippi magis quam donis corruptus, et, ut fit, quum adversarium nactus esset et ingenio et civili virtute superiorem, nulli rei pepercit, qua noceret adversario vel, ut vere loquamur, inimico. Condonandum, quum similia ab adversario pateretur. Oratio est pura, nitida, lenis, non tumida, gravis et severa**). Graecum

*) Aeschines tertio volumini oratorum editionis Bekkerianae inest; in Reiskiana etiam tertium vol. implet cum parte quarti.

**) De vita, ingenio et arte Aeschinis acute et accurate disputavit F. Passow in Erschii et Gruberi Encyclopaedia. Tom. II. p. 73. ss. Cf. Cicero n. de Orator. III. 7. F. J.

prooemium omnia continet, quibus opus est, ut introducamur in rem. Scribebam Turici VI Nonas Julias MDCCCXXVI.

J. H. Bremius,
Helveto-Turicensis.

Hoc volumine continentur

I.

Lysiae vita et de orationum ejus indole, Excerpta ex Dionys. Halicarn. Tom. V. p. 452 sqq. ed. Reiske.

II.

Orationes Lysiae.

Supersunt praeterea Lysiae

Orationes hae:

Or. Funebris de iis, qui Corinthiis opem ferentes occubuerant. Saepius separatim edita, etiam in libro elementari, cui Attika titulus. Interpretatio ejus exstat F. Schlegelii in Wielandii Museo Attico Vol. I.

Or. de Vulnere.

Or. in Andocidem de Impietate. Lysiae esse non videtur. Vid. Sluiter. Lectt. Andoc. p. 167 ss. Cf. Ruhnken. histor. crit. Or. Gr. p. 50.

Or. de Obtrectationibus.

Or. pro Milite.

Or. in Theomnestum altera.

Or. altera in Alcibiadem de militia deserta. Lysiae esse non videtur.

Or. in Poliuchum de bonis publicandis.

Or. pro Polystrato de eversa republica.

Or. de muneribus acceptis.

Or. pro Evandro de probatione.

Or. in Epicratem de legatione male gesta.

Or. in Ergoclem.

Or. in Philocratem.

Or. in Diagitonem.

Or. Olympiaca.

Or. de non evertenda republica.

III.

Aeschinis

Oratio contra Ctesiphontem. p. 275 sqq. saepius edita simul cum Or. Demosthenis pro Corona; praesertim a Wunderlichio. Goettingae. 1810. 8. ab Imm. Bekkero cum Scholiis partim ineditis. Halis Sax. 1815. 8.

Praeterea supersunt duae Aeschinis Orationes, una in Timarchum, altera de Falsa Legatione. Posterior scripta tantum, non habita.

IV.

Excursus XII. in Lysiae orationes.

V.

1. Index Verborum.
2. Index Grammaticus.
3. Index Rerum.

ΛΥΣΙΟΥ ΒΙΟΣ

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΩΝ.

ΕΚ ΤΩΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ.

T. V. p. 452. ed. Reisk. Excerpta, quae Lysiae praecipuas virtutes describant.

1. *Λυσίας ὁ Κεφάλου Συρακουσίων μὲν ἦν γονέων, ἐγεννήθη δὲ Ἀθήνησι μετοικοῦντι τῷ πατρί, καὶ συνεπαιδεύθη τοῖς ἐπιφανεστάτοις Ἀθηναίων· ἔτη δὲ πεντεκαίδεκα γεγονὼς εἰς Θουρίους ᾤχετο πλέων σὺν ἀδελφοῖς δυσί, κοινωνήσων τῆς ἀποικίας, ἣν ἔστελλον Ἀθηναῖοί τε καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλὰς δωδεκάτῳ πρότερον ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου· καὶ διετέλεσεν αὐτόθι πολιτευόμενος ἐν εὐπορίᾳ πολλῇ τῆς συμφορᾶς τῆς κατασχούσης Ἀθηναίους ἐν Σικελίᾳ. μετ' ἐκεῖνο δὲ τὸ πάθος στασιάσαντος τοῦ δήμου ἐκπίπτει σὺν ἄλλοις τριακοσίοις Ἀττικισμὸν ἐγκληθεῖσι· καὶ παραγενόμενος αὖθις εἰς Ἀθήνας κατὰ ἄρχοντα Καλλίαν, ἕβδομον καὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἔχων, ὡς ἄν τις εἰκάσειεν, ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου διετέλεσε τὰς διατριβὰς ποιούμενος Ἀθήνησι. πλείστους δὲ γράψας λόγους εἰς δικαστήριά τε καὶ βουλὰς καὶ πρὸς ἐκκλησίας εὐθέτους, πρὸς δὲ τούτοις πανηγυρικούς, ἐρωτικούς, ἐπιστολικούς, τῶν*

μὲν ἔμπροσθεν γεγενημένων ῥητόρων ἢ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀκμασάντων ἠφάνισε τὰς δόξας· τῶν δὲ ἐπιγενομένων οὐ πολλοῖς τισι κατέλιπεν ὑπερβολήν, ἅτ' ἐν ἁπάσαις ταῖς ἰδέαις τῶν λόγων καὶ μὰ Δί' οὔτοιγε ταῖς φαυλοτάταις εὐδοκιμῶν. τίνι δὲ κέχρηται χαρακτῆρι λόγων, καὶ τίνας ἀρετὰς εἰςενήνεκται, τίνι τε κρείττων ἐστὶ τῶν μετ' αὐτὸν ἀκμασάντων, καὶ πῇ καταδεέστερος, καὶ τί δεῖ λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ, νῦν ἤδη πειράσομαι λέγειν.

2. Καθαρός ἐστι τὴν ἑρμηνείαν πάνυ, καὶ τῆς Ἀττικῆς γλώττης ἄριστος κανών, οὐ τῆς ἀρχαίας, ᾗ κέχρηται Πλάτων καὶ Θουκυδίδης, ἀλλὰ τῆς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐπιχωριαζούσης, ὡς ἔστι τεκμήρασθαι τοῖς τε Ἀνδοκίδου λόγοις καὶ τοῖς Κριτίου καὶ ἄλλοις συχνοῖς. κατὰ τοῦτο μὲν δὴ τὸ μέρος, ὅπερ ἐστὶ πρῶτον καὶ κυριώτερον ἐν λόγοις, λέγω δὲ τὸ καθαρεύειν τὴν διάλεκτον, οὐδεὶς τῶν μεταγενεστέρων αὐτὸν ὑπερεβάλετο· ἀλλ' οὐδὲ μιμήσασθαι πολλοὶ δύναμιν ἔσχον, ὅτι μὴ μόνος Ἰσοκράτης. καθαρώτατος δὴ τῶν ἄλλων μετά γε Λυσίαν ἐν τοῖς ὀνόμασιν οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ γενέσθαι ὁ ἀνήρ. μίαν μὲν δὴ ταύτην ἀρετὴν ἀξίαν ζήλου καὶ μιμήσεως εὑρίσκω παρὰ τῷ ῥήτορι· καὶ παρακελευσαίμην ἂν τοῖς βουλομένοις καθαρῶς γράφειν, ἢ καὶ λέγειν, ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα ποιεῖσθαι παράδειγμα ταύτης τῆς ἀρετῆς.

3. Ἑτέραν δέ, οὐδὲν ἐλάττω ταύτης, ἣν πολλοὶ μὲν ἐζήλωσαν τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀκμασάντων, οὐδεὶς δὲ βεβαιότερον ἐπεδείξατο. τίς δ' ἔστιν αὕτη; ἡ διὰ τῶν κυρίων τε καὶ κοινῶν καὶ ἐν μέσῳ κειμένων ὀνομάτων ἐκφέρουσα τὰ νοούμενα. ἥκιστα γὰρ ἄν τις εὕροι Λυσίαν τροπικῇ φράσει χρησάμενον. καὶ οὐκ ἐπὶ τούτῳ μόνον ἐπαινεῖν ἄξιον· ἀλλ' ὅτι καὶ περιττὰ καὶ σεμνὰ καὶ μεγάλα φαίνεσθαι τὰ πράγματα ποιεῖ, τοῖς κοινοτάτοις χρώμενος ὀνόμασι, καὶ ποιητικῆς οὐχ ἁπτόμενος κατασκευῆς. τοῖς δὲ προτέροις οὐχ αὕτη ἡ δόξα ἦν· ἀλλ' οἱ βουλόμενοι κόσμον τινὰ προςεῖναι τοῖς ὅλοις ἐξήλλαττον ἰδιώτην, καὶ κατέφευγον εἰς

τὴν ποιητικὴν φράσιν, μεταβολαῖς τε πολλαῖς χρώμενοι καὶ ὑπερβολαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις τροπικαῖς ἰδέαις, ὀνομάτων τε γλωττηματικῶν καὶ ξένων χρήσει, καὶ τῶν οὐκ εἰωθότων σχηματισμῶν τῇ διαλλαγῇ, καὶ τῇ ἄλλῃ καινολογίᾳ καταπληττόμενοι τὸν ἰδιώτην. — Λυσίας δὲ τοιοῦτον οὐδὲν ἤσκησεν (ἐν γοῦν τοῖς σπουδῇ γραφομένοις δικανικοῖς καὶ συμβουλευτικοῖς λόγοις) ποιῆσαι πλὴν εἴ τι μικρὸν ἐν τοῖς πανηγυρικοῖς. περὶ γὰρ τῶν ἐπιστολικῶν αὐτοῦ καὶ ἑταιρικῶν καὶ τῶν ἄλλων, οὓς μετὰ παιδιᾶς ἔγραψεν, οὐδὲν δέομαι λέγειν. ὁμοίως δὲ τοῖς ἰδιώταις διαλέγεσθαι δοκῶν, πλεῖστον ὅσον ἰδιώτου διαφέρει. καὶ ἐπεὶ ποιητὴς κράτιστος λόγων, λελυμένης ἐκ μέτρου λέξεως, ἰδίαν τινὰ λόγων εὑρηκὼς ἁρμονίαν, ᾗ τὰ ὀνόματα κοσμεῖ τε καὶ ἡδύνει, μηδὲν ἔχοντα ὀγκῶδες μηδὲ φορτικόν. ταύτην δευτέραν τὴν ἀρετὴν κελεύω παρὰ τοῦ ῥήτορος τούτου λαμβάνειν, εἴ τινες ἀξιοῦσι τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ διαλέγεσθαι τρόπον. ἐγένοντο μὲν οὖν πολλοὶ τῆς προαιρέσεως ταύτης ζηλωταὶ συγγραφεῖς τε καὶ ῥήτορες· ἔγγιστα δὲ αὐτῆς μετὰ Λυσίαν ἥψατο τῶν πρεσβυτέρων νέος ἐπασκήσας Ἰσοκράτης· καὶ οὐκ ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, προσωτέρω τούτων σκοπῶν, ἑτέρους ῥήτορας ἰσχὺν καὶ δύναμιν τοσαύτην ἐν ὀνόμασι κυρίοις καὶ κοινοῖς ἀποδειξαμένους.

4. Τρίτην ἀρετὴν ἀποφαίνομαι περὶ τὸν ἄνδρα τὴν σαφήνειαν, οὐ μόνον τὴν ἐν τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν τοῖς πράγμασιν. ἔστι γάρ τις καὶ πραγματικὴ σαφήνεια, οὐ πολλοῖς γνώριμος. τεκμαίρομαι δὲ, ὅτι τῆς μὲν Θουκυδίδου λέξεως καὶ Δημοσθένους, οἳ δεινότατοι πράγματα ἐξειπεῖν ἐγένοντο, πολλὰ δυσείκαστά ἐστιν ἡμῖν καὶ ἀσαφῆ καὶ δεόμενα ἐξηγητοῦ· ἡ δὲ Λυσίου λέξις ἅπασά ἐστι φανερὰ καὶ σαφὴς καὶ τῷ πάνυ πόῤῥω δοκοῦντι πολιτικῶν ἀφεστάναι λόγων. καὶ εἰ μὲν δι' ἀσθένειαν δυνάμεως ἐγίνετο τὸ σαφές, οὐκ ἄξιον ἦν αὐτὸ ἀγαπᾶν· νῦν δὲ ὁ πλοῦτος τῶν κυρίων ὀνομάτων ἐκ πολλῆς αὐτῷ περιουσίας ἀποδείκνυται ταύτην τὴν ἀρετήν. ὥστε τὴν σαφήνειαν αὐτοῦ ζηλοῦν ἄξιον· καὶ μὴν τό γε βραχέως ἐκφέ-

ρειν τὰ νοήματα μετὰ τοῦ σαφοῦς, χαλεποῦ τοῦ πράγματος ὄντος φύσει, τοῦ συναγαγεῖν ἄμφω ταῦτα καὶ κεράσαι μετρίως, μάλιστα ἢ οὐδενὸς ἧττον τῶν ἄλλων ἀποδείκνυται Λυσίας χρώμενος· ὥστε οὐδὲν τοῖς διὰ χειρὸς ἔχουσι τὸν ἄνδρα οὔτε ἀκυρολογίας οὔτε ἀσαφείας δόξαν λαβεῖν. τούτου δὲ αἴτιον, ὅτι οὐ τοῖς ὀνόμασι δουλεύει τὰ πράγματα παρ' αὐτῷ, τοῖς δὲ πράγμασιν ἀκολουθεῖ τὰ ὀνόματα, τὸν δὲ κόσμον οὐκ ἐν τῷ διαλλάττειν τὸν ἰδιώτην, ἀλλ' ἐν τῷ μιμεῖσθαι λαμβάνει. Καὶ οὐκ ἐπὶ μὲν τῆς ἑρμηνείας τοιοῦτός ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς πράγμασιν ἄκαιρός τις καὶ μακρός· συνέστραπται δέ, εἴ τις καὶ ἄλλος, καὶ πεπύκνωται τοῖς νοήμασι. καὶ τοσούτου δεῖ τῶν οὐκ ἀναγκαίων τι λέγειν, ὥστε καὶ πολλὰ τῶν χρησίμων ἂν δόξειε παραλιπεῖν· οὐ μὰ Δί' ἀσθενείᾳ εὑρέσεως αὐτὸ ποιῶν, ἀλλὰ συμμετρήσει τοῦ χρόνου, πρὸς ὃν ἔδει γενέσθαι τοὺς λόγους. βραχύς γε μὴν οὕτως, ὡς μὲν ἰδιώτῃ δηλῶσαι βουλομένῳ τὰ πράγματα ἀποχρῶν, ὡς δὲ ῥήτορι περιουσίαν δυνάμεως ἐνδείξασθαι ζητοῦντι οὐχ ἱκανός. μιμητέον δὲ καὶ τὴν βραχύτητα τὴν Λυσίου· μετριωτέρα γὰρ οὐκ ἂν εὑρεθείη παρ' ἑτέρῳ ῥήτορι.

5. Μετὰ ταύτας ἀρετὴν εὑρίσκω παρὰ Λυσίᾳ πάνυ θαυμαστήν, ἧς Θεόφραστος μέν φησιν ἄρξαι Θρασύμαχον, ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι Λυσίαν. καὶ γὰρ τοῖς χρόνοις οὗτος ἐκείνου προέχειν ἔμοιγε δοκεῖ· λέγω δ' ὡς ἐν ἀκμῇ κοινῇ βίου γενομένων ἀμφοῖν· καὶ εἰ μὴ τοῦτο δοθείη, τό γέ τοι περὶ τοὺς ἀληθινοὺς ἀγῶνας ἐκείνου μᾶλλον τετρῖφθαι. οὐ μέντοι διαβεβαιοῦμαί γε, ὁπότερος ἦρξε τῆς ἀρετῆς ταύτης κατὰ τὸ παρόν, ἀλλ' ὅτι Λυσίας μᾶλλον ἐν αὐτῇ διήνεγκε, τοῦτο θαῤῥῶν ἂν ἀποφηναίμην. τίς δ' ἐστὶν ἥν φημι ἀρετήν; ἡ συστρέφουσα τὰ νοήματα καὶ στρογγύλως ἐκφέρουσα λέξις, οἰκεία πάνυ καὶ ἀναγκαία τοῖς δικανικοῖς λόγοις, καὶ παντὶ ἀληθεῖ ἀγῶνι. ταύτην ὀλίγοι μὲν ἐμιμήσαντο, Δημοσθένης δὲ καὶ ὑπερεβάλετο· πλὴν οὐχ οὕτως εὐτελῶς, οὐδὲ ἀφελῶς, ὥσπερ Λυσίας, χρησάμενος αὐτῇ, ἀλλὰ πε-

ριέργως καὶ πικρῶς· λεγέσθω γάρ, ὡς ἐμοὶ φαίνεται· ὑπὲρ ὧν κατὰ τὸν οἰκεῖον διαλέξομαι καιρόν.

6. Ἔχει δὲ καὶ τὴν ἐνάργειαν πολλὴν ἡ Λυσίου λέξις. αὕτη δέ ἐστι δύναμίς τις ὑπὸ τὰς αἰσθήσεις ἄγουσα τὰ λεγόμενα. γίνεται δὲ ἐκ τῆς τῶν παρακολουθούντων λήψεως. ὁ δὲ προσέχων τὴν διάνοιαν τοῖς Λυσίου λόγοις οὐχ οὕτως ἔσται σκαιός, ἢ δυςάρεστος, ἢ βραδὺς τὸν νοῦν, ὃς οὐχ ὑπολήψεται τὰ δηλούμενα ὡς γινόμενα ὁρᾶν, καὶ ὥςπερ παροῦσιν οἷς ἂν ὁ ῥήτωρ εἰςάγῃ προςώποις ὁμιλεῖν. ἐπιζητήσει τε οὐδὲν εἰκός· τοὺς μὲν ἂν δρᾶσαι ἴδοι, τοὺς δὲ παθεῖν, τοὺς δὲ διανοηθῆναι, τοὺς δὲ εἰπεῖν.

7. Κράτιστος γὰρ δὴ πάντων ἐγένετο ῥητόρων φύσιν ἀνθρώπων κατοπτεῦσαι, καὶ τὰ προςήκοντα ἑκάστοις ἀποδοῦναι πάθη τε καὶ ἤθη καὶ ἔργα. Ἀποδίδωμί τε οὖν αὐτῷ καὶ τὴν εὐπρεπεστάτην ἀρετήν, καλουμένην δὲ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἠθοποιΐαν. ἁπλῶς γὰρ οὐδὲ εὑρεῖν δύναμαι παρὰ τῷ ῥήτορι τούτῳ πρόςωπον οὔτε ἀνηθοποίητον, οὔτε ἄψυχον. τριῶν τε ὄντων, ἐν οἷς καὶ περὶ ἃ τὴν ἀρετὴν ταύτην συμβέβηκεν εἶναι, διανοίας τε καὶ λέξεως, καὶ τρίτης τῆς συνθέσεως, ἐν ἅπασι τούτοις αὐτὸν ἀποφαίνομαι κατορθοῦν. οὐ γὰρ διανοουμένους μόνον ὑποτίθεται χρηστὰ καὶ ἐπιεικῆ καὶ μέτρια τοὺς λέγοντας, ὥςτε εἰκόνας εἶναι δοκεῖν τῶν ἠθῶν τοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ τὴν λέξιν ἀποδίδωσι τοῖς ἤθεσιν οἰκείαν· ᾗ πέφυκεν αὐτὰ ἑαυτῶν κράτιστα δηλοῦσθαι τὴν σαφῆ καὶ κυρίαν καὶ κοινὴν καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις συνηθεστάτην. ὁ γὰρ ὄγκος καὶ τὸ ξένον, καὶ τὸ ἐξ ἐπιτηδεύσεως ἅπαν, ἀνηθοποίητον. καὶ συντίθησί γε αὐτὴν ἁπλῶς πάνυ καὶ ἀφελῶς· ὁρῶν, ὅτι οὐκ ἐν τῇ περιόδῳ καὶ τοῖς ῥυθμοῖς, ἀλλ' ἐν τῇ διαλελυμένῃ λέξει γίνεται τὸ ἦθος. καθόλου δέ, ἵνα καὶ περὶ ταύτης εἴπω τῆς ἀρετῆς, οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος ῥητόρων τῶν γε τῇ ὁμοίᾳ κατασκευῇ χρησαμένων τοῦ λόγου, εἴτε ἥδιον συνέθηκεν, εἴτε πιθανώτερον. δοκεῖ μὲν γὰρ ἀποίητός τις εἶναι καὶ ἀτεχνίτευτος ὁ τῆς ἁρμονίας αὐτοῦ χαρακτήρ. καὶ οὐ θαυμάσαιμ' ἄν, εἰ πᾶσι τοῖς ἰδιώταις, οὐκ ὀλί-

γοις δὲ καὶ τῶν φιλολόγων, ὅσοι μὴ μεγάλας ἔχουσι τριβὰς περὶ λόγους, τοιαύτην τινὰ παράσχει δόξαν, ὅτι ἀνεπιτηδεύτως καὶ οὐ κατὰ τέχνην, αὐτομάτως δέ πως καὶ ὡς ἔτυχε σύγκειται. ἔστι δὲ παντὸς μᾶλλον ἔργου τεχνικοῦ κατεσκευασμένος· πεποίηται γὰρ αὐτῷ τοῦτο τὸ ἀποίητον, καὶ δέδεται τὸ λελυμένον· καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μὴ δοκεῖν δεινῶς κατεσκευάσθαι τὸ δεινὸν ἔχει. τὴν ἀλήθειαν οὖν τις ἐπιτηδεύων, καὶ φύσεως μιμητὴς γίνεσθαι βουλόμενος οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι τῇ Λυσίου συνθέσει χρώμενος. ἑτέραν γὰρ οὐκ ἂν εὕροι ταύτης ἀληθεστέραν.

8. Οἴομαι δὲ καὶ τὸ πρέπον ἔχειν τὴν Λυσίου λέξιν οὐδενὸς ἧττον τῶν ἀρχαίων ῥητόρων, κρατίστην ἁπασῶν ἀρετὴν καὶ τελειοτάτην, ὁρῶν αὐτὴν πρός τε τὸν λέγοντα καὶ πρὸς τοὺς ἀκούοντας καὶ πρὸς τὸ πρᾶγμα (ἐν τούτοις γὰρ δὴ καὶ πρὸς ταῦτα τὸ πρέπον) ἀρκούντως ἡρμοσμένην. καὶ γὰρ ἡλικίᾳ καὶ γένει καὶ παιδείᾳ καὶ ἐπιτηδεύματι καὶ βίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐν οἷς διαφέρει προσώπων τὰ πρόσωπα, τὰς οἰκείας ἀποδίδωσι φωνάς· πρός τε τὸν ἀκροατὴν συμμετρεῖται τὰ λεγόμενα οἰκείως, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον δικαστῇ τε καὶ ἐκκλησιαστῇ καὶ πανηγυρίζοντι διαλεγόμενος ὄχλῳ. διαφοράς τε αὐτῷ λαμβάνει κατὰ τὰς ἰδέας τῶν πραγμάτων ἡ λέξις. ἀρχομένῳ μὲν γάρ ἐστι καθεστηκυῖα καὶ ἠθική, διηγουμένῳ δὲ πιθανὴ καὶ ἀπερίεργος· ἀποδεικνύντι δὲ στρογγύλη καὶ πυκνή· αὔξοντι δὲ καὶ παθαινομένῳ σεμνὴ καὶ ἀληθινή· ἀνακεφαλαιουμένῳ δὲ διαλελυμένη καὶ σύντομος. Ληπτέον δὲ καὶ τὸ πρέπον τῆς τάξεως παρὰ Λυσίου. — — — —

9. Ὅτι μὲν γὰρ πιθανὴ καὶ πειστικὴ καὶ πολὺ τὸ φυσικὸν ὑποφαίνουσα, καὶ πάνθ' ὅσα τῆς τοιαύτης ἰδέας ἔχεται, πρὸς εἰδότας οὐδὲν ἴσως δεῖ λέγειν. δι' ὄχλου γὰρ ἤδη τοῦτό γε, καὶ οὐδείς ἐστιν, ὅςτις οὐχὶ καὶ πείρᾳ καὶ ἀκοῇ μαθὼν ὁμολογεῖ πάντων ῥητόρων αὐτὸν εἶναι πιθανώτατον. ὥςτε καὶ ταύτην τὴν ἀρετὴν ληπτέον παρὰ τοῦ ῥήτορος.

ΛΥΣΙΟΥ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ

ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ ΦΟΝΟΥ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

PROOEMIUM.

Lex erat Solonis, quam Lysias affert §. 30., *τοῦτον μὴ καταγινώσκειν φόνον, ὃς ἂν ἐπὶ δάμαρτι τῇ ἑαυτοῦ μοιχὸν λαβὼν ταύτην τὴν τιμωρίαν* (*φόνου*) *ποιήσηται.* Euphiletus, qui hanc orationem habet, Eratosthenem quendam necaverat ut moechum deprehensum. Euphiletum cognati interfecti *πρὸς βασιλέα*, archontem secundum, *φόνου* accusaverunt. Quum Euphiletus autem caedem se patrasse non negaret, jure vero patrasse affirmaret, *βασιλεὺς* caussam cognoscendam detulit ad judicium *ἐπὶ Δελφινίῳ*, de quo loquitur Demosthenes *κατὰ Ἀριστοκρ.* p. 644. Cf. Aug. Matthiae Misc. Philoll. p. 151. Eo autem loco, qui Delphinium appellabatur, de hoc genere caedis patratae judicabant Heliastae. Vide der Attische Process p. 142 ss. Nomen, quo alloquitur judices, ubique est *ὦ ἄνδρες*, semel *ὦ Ἀθηναῖοι*: quod utrumque proprium Heliastarum. In exordio reus ait summum hoc crimen non solum ab Atheniensibus, sed ab omnibus Graecis haberi, cujus ulciscendi caussa ipse caedem patraverit. Tum rem factam accurate exponit; cujus narrationis momenta haec sunt: summam se fidem uxori, filiolo genito, habuisse, quippe quam usque ad id tempus probam ac sedulam cognoverit. Eam autem suae, mariti, matris mortuae exsequias prosecutam ab Eratosthene conspectam: qui abreptus turpi libidine per uxoris ancillam eam corrumpendam tentaverit, quod ipsi, nihil se mali suspicante, tandem contigerit. Inopinato autem in via ad se accessisse anum eamque dixisse: Gravi te, Euphilete, caussa interpello. Inimicus noster, qui multas jam uxores, tuam etiam constupravit, isque est Eratosthenes ex demo Oee. Si ex ancilla tua opsonatrice quaesi-

ris, omnem rem comperies. Ut fit, maritus completur suspicione, et quae antea parum attenderat, animum jam angunt et cruciant. Ancillam ad unum familiarium adducit, et aperit omnia se, quae domi fiant, comperta habere. Ancilla primum audacter negat, nec terretur minis; quum autem Eratosthenes nominatur, opinans omnem rem esse detectam, percussa cuncta fatetur. Ad genua domini prolapsa rem totam accurate exponit, et accepta fide nihil se quicquam mali passuram, si effecerit, ut dominus moechum in facto deprehendat, id se effecturam pollicetur. — Diebus quatuor vel quinque praeterlapsis, Sostratus, amicus Euphileti, sero vespere rure rediens ab Euphileto invitatur ad coenam. Utroque in superiore conclavi coenato, Sostratus domum abit, Euphiletus cubitum se confert. Somno jam sopitus subito excitatur ab ancilla, adesse Eratosthenem. Quum monuisset, ut januam diligenter servaret, foras exit, ut conquireret amicos. Cum iis, quos domi invenerat, domum suam ingressus est, et foribus cubiculi, in quo uxor dormiebat, effractis, qui primi intrant, conspiciunt hominem una cum uxore accubantem, qui posteriores, nudum vident lecto adstantem. Euphiletus ictu hominem humi prosternit, qui dein manibus religatis, injuriam a se factam confessus, orat ploratque, ne se maritus interficiat, sed pecuniam exigat. »Non ego, inquit Euphiletus, te interficio, sed patriae leges.« His dictis, moechum trucidat.

Hac narratione absoluta, refutat calumnias quas dicit adversariorum, qui hominem e via abreptum, quum, quid ageretur, intelligeret, ad aram confugisse clamabant. Quibus satis probabiliter refutatis, appellat leges, quae non solum caedem concesserint moechi, sed vel commendarint: qua in re hoc unum videtur in dubitationem vocari posse, num hic revera acciderit, quod lex intelligit locutione ἐπὶ δάμαρτι. Alibi enim explicativum additur ἐν ἔργῳ, et, si fides Luciano in Eun. c. 10. T. II. p. 358., in Ἄξονι, h. e. legibus ipsis Solonis (cf. hujus orationis notam ad §. 30.) erat ἄρθρα ἐν ἄρθροις ἔχων: quod disertis verbis ne is quidem, qui loquitur, enuntiare audet. Rerum tamen conditio, de cujus veritate vix dubitare licet, probabile reddit hominem ἐν ἔργῳ deprehensum esse.

Περὶ πολλοῦ ἂν ποιησαίμην, ὦ ἄνδρες, τὸ τοιούτους ὑμᾶς ἐμοὶ δικαστὰς περὶ τούτου τοῦ πράγματος γενέσθαι, οἷοίπερ ἂν ὑμῖν αὐτοῖς, εἰ ἦτε τοιαῦτα πεπονθότες. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι, εἰ τὴν αὐτὴν γνώμην

In hac oratione Bekkerus varietatem e quinque codd. notavit CMNOX.

1. *εἰ ἦτε τοιαῦτα πεπονθότες*] Quod Reiskius sine libris dederat *εἴητε*, id Bekkerus duorum librorum auctoritate retinuit. Equidem antiquam lectionem revocavi, quam tuentur libri optimi. Nam ad *οἷοίπερ ἂν* ex antecedente *γενέσθαι* supplendum *ἐγένεσθε*, cui per-

περὶ τῶν ἄλλων ἔχοιτε, ἥνπερ περὶ ὑμῶν αὐτῶν, οὐκ ἂν εἴη, ὅςτις οὐκ ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀγανακτοίη, ἀλλὰ πάντες ἂν περὶ τῶν τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδευόντων τὰς ζημίας μικρὰς ἡγοῖσθε. καὶ ταῦτα οὐκ ἂν εἴη 2
μόνον παρ' ὑμῖν οὕτως ἐγνωσμένα, ἀλλ' ἐν ἁπάσῃ τῇ Ἑλλάδι. περὶ τούτου γὰρ μόνου τοῦ ἀδικήματος καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ ἡ αὐτὴ τιμωρία τοῖς ἀσθενεστάτοις πρὸς τοὺς τὰ μέγιστα δυναμένους ἀποδέδοται, ὥςτε τὸν χείριστον τῶν αὐτῶν τυγχάνειν τῷ βελτίστῳ. οὕτως, ὦ ἄνδρες, ταύτην τὴν ὕβριν ἅπαντες ἄνθρωποι δεινοτάτην ἡγοῦνται. περὶ 3

quam apte respondet εἰ ἦτε – πεπονθότες. In utroque autem membro proprius est in hac constructione indicativus, quoniam ponitur res, quae nec est nec erit. In seqq. vero εἰ – ἔχοιτε recte adhibetur optativus, quum sermo sit de re, quam orator vel esse vel esse posse negare non vult.

μικρὰς] quod ex Stephani conjectura profectum est, nunc confirmavit O. Ceteri codd. μακράς. Quod quum plurimi optimique codd. firmiter teneant, possit forsitan sic intelligi; » Opinaremini nimis lentas esse poenas; clamaretis omnes eum, qui adulterium commiserit, in ipso facto poenas meruisse.«

2. καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ] Auger de conjectura addidit ἐν ante ὀλιγαρχίᾳ; nec potest negari raro post καὶ – καί praepositionem in altero membro omitti, nec eam omissam esse in no-

2. καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ὀλιγαρχίᾳ] Nota apud Graecos δημοκρατίᾳ semper opponi ὀλιγαρχίαν (h. e. illam civitatis formam, in qua pauci quidam seu natalium jure seu censu, etiam factionis opibus et potentia ad summam rerum administrandam adspirare queant, ceteri excludantur), non ἀριστοκρατίαν, ἣν Σωκράτης ἐνόμιζεν εἶναι τὴν πολιτείαν, ἐν ᾗ ἐκ τῶν τὰ νόμιμα ἐπιτελούντων αἱ ἀρχαὶ καθίστανται. Xenoph. Mem. IV. 6, 12. quae non omnibus omnino tribuebat idem, sed singulis id, quo digni essent, optimisque et virtute civili praestantissimis summos in republica honores. Graecorum de hac re rationem et usum copiosius illustravit Joannes Luzac in Annotationibus ad orationem de Socrate cive p. 63—74.

τοῖς ἀσθενεστάτοις] Ἀσθενής et ἀσθένεια interdum absolute, interdum addito χρήμασιν aut simili aliquo vocabulo de paupertate, ut δύνασθαι et δυνατός eadem ratione de divitiis. Cf. Valckenaer ad Herodot. VIII. 51.

ταύτην τὴν ὕβριν] Res nondum disertis verbis in oratione expressa est; significata illa in libello, qui ante orationem habendam praelegebatur.

μὲν οὖν τοῦ μεγέθους τῆς ζημίας ἅπαντας ὑμᾶς νο-
μίζω τὴν αὐτὴν διάνοιαν ἔχειν, καὶ οὐδένα οὕτως
ὀλιγώρως διακεῖσθαι, ὅςτις οἴεται δεῖν συγγνώμης
τυγχάνειν, ἢ μικρᾶς ζημίας ἀξίους ἡγεῖται τοὺς τῶν
4 τοιούτων ἔργων αἰτίους· ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες, τοῦ-
τό με δεῖν ἐπιδεῖξαι, ὡς ἐμοίχευεν Ἐρατοσθένης τὴν
γυναῖκα τὴν ἐμήν, καὶ ἐκείνην τε διέφθειρε καὶ τοὺς
παῖδας τοὺς ἐμοὺς ᾔσχυνε καὶ ἐμὲ αὐτὸν ὕβρισεν,
εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν εἰςιών. καὶ οὔτε ἔχθρα ἐμοὶ
καὶ ἐκείνῳ οὐδεμία ἦν πλὴν ταύτης, οὔτε χρημάτων
ἕνεκα ἔπραξα ταῦτα, ἵνα πλούσιος ἐκ πένητος γένω-
μαι, οὔτε ἄλλου κέρδους οὐδενὸς πλὴν τῆς κατὰ νό-
μους τιμωρίας.

5 Ἐγὼ τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν ἅπαντα ἐπιδείξω τὰ
ἐμαυτοῦ πράγματα, οὐδὲν παραλείπων, ἀλλὰ λέγων
τἀληθῆ. ταύτην γὰρ ἐμαυτῷ μόνην ἡγοῦμαι σωτη-
ρίαν, ἐὰν ὑμῖν εἰπεῖν δυνηθῶ ἅπαντα τὰ πεπραγμέ-
6 να. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες, ἐπειδὴ ἔδοξέ μοι γῆμαι καὶ

stra formula usquam animadverti. Qui possunt ex Lysia afferri loci ad tuendam librorum lectionem, hi sunt. πρὸς Σίμ. §. 38. p. 155. s. R. ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς οὐσίας ἐμαυτοῦ ἁπάσης κινδυνεύω. κατ' Ἀγορ. §. 11. καὶ διὰ τὸν πόλεμον καὶ τὰ κακά. περὶ δημ. τ. N. ἀδ. ἐπίλ. §. 6. καὶ διὰ τοὺς προγόνους καὶ αὐτόν, ubi Reiskius vult καὶ δι' αὐτόν. §. 13. p. 606. R. καλὴν εἶναι τὴν ἐπίδειξιν καὶ πρὸς τοὺς πολίτας καὶ τοὺς ξένους.

3. περὶ μὲν οὖν τοῦ μεγέθους τῆς ζημίας] Reiskius pro τῆς ζημίας legendum opinatur τῆς ὕβρεως vel τῆς παρανομίας: quod non aptum consilio oratoris. Ex iis enim, quae proxime dixerat, concludit omnibus esse persuasum, magnam p o e n a m meruisse eum, qui commiserit factum, idque in hac enuntiatione quomodo intelligat, exponit; in sequenti vero, ut decebat hominem probum, addit non temere credendum esse loquenti; sed factum ei certis argumentis probandum.

4. ἐκείνην – διέφθειρε] Vid. L o b e c k ad Phrynichum Eclog. p. 70. θυγατέρα διεφθαρμένην habemus in Aeschine c. Tim. c. 74. Infra §. 8. ἡ ἐμὴ γυνὴ – χρόνῳ διαφθείρεται. §. 16.

πλὴν ταύτης] Praeter eam, quae ex hac illata contumelia exorta est.

ἔπραξα ταῦτα] Per euphemismum pro u l t u s s u m, e u m occidi.

5. σωτηρίαν] salutem, liberationem coram judicio.

γυναῖκα ἠγαγόμην εἰς τὴν οἰκίαν, τὸν μὲν ἄλλον
χρόνον οὕτω διεκείμην, ὥστε μήτε λυπεῖν μήτε λίαν
ἐπ' ἐκείνῃ εἶναι, ὅ τι ἂν θέλῃ ποιεῖν· ἐφύλαττόν τε
ὡς οἷόν τε ἦν, καὶ προςεῖχον τὸν νοῦν, ὥσπερ εἰκὸς
ἦν. ἐπειδὴ δέ μοι παιδίον γίγνεται, ἐπίστευον ἤδη,
καὶ πάντα τὰ ἐμαυτοῦ ἐκείνῃ παρέδωκα, ἡγούμενος
ταύτην οἰκειότητα μεγίστην εἶναι. ἐν μὲν οὖν τῷ 7
πρώτῳ χρόνῳ, ὦ Ἀθηναῖοι, πασῶν ἦν βελτίστη· καὶ
γὰρ οἰκονόμος δεινὴ, καὶ φειδωλὸς ἀγαθὴ, καὶ ἀκρι-
βῶς πάντα διοικοῦσα. Ἐπειδὴ δέ μοι ἡ μήτηρ ἐτε-
λεύτησε, πάντων τῶν κακῶν ἀποθανοῦσα αἰτία μοι
γεγένηται. ἐπ' ἐκφορὰν γὰρ αὐτῇ ἀκολουθήσασα ἡ 8
ἐμὴ γυνὴ ὑπὸ τούτου τοῦ ἀνθρώπου ὀφθεῖσα, χρό-
νῳ διαφθείρεται. ἐπιτηρῶν γὰρ τὴν θεράπαιναν τὴν
εἰς τὴν ἀγορὰν βαδίζουσαν καὶ λόγους προςφέ-

6. ὅ τι ἂν θέλῃ] Sic Bekkerus ex omnibus suis codd. Vulgo θέλοι.

6. *γυναῖκα ἠγαγόμην*] Thomas M. p. 6. *ἄγεται γυναῖκα, οὐκ ἄγει.* Forma media Atticis significatione bona plerumque adhibita, activa autem de meretrice. Non tamen ubique hoc discrimen obtinet. Cf. Wesseling. ad Diodor. Sic. XVIII. 23. Valckenaer ad Herodotum IV. 78. monet plenam esse phrasin *γυναῖκα ἄγεσθαι εἰς τὴν οἰκίαν*, Herodotum autem nove ibi dixisse *γαμεῖν ἐς οἰκία γυναῖκα.* – Quod praecedit *γῆμαι*, hoc unum probat Thomas M. p. 194., rejiciens *γαμῆσαι*: quod recentioris est aetatis. Cf. Lobeck ad Phrynich. p. 742. Activum autem *γῆμαι* est viri, medium *γήμασθαι* mulieris.

ὥστε μήτε λυπεῖν cet.] Ut nec morosus essem nec faciendi quicquid vellet, licentiam ipsi concederem. Maritorum apud antiquos erat major in uxores potestas, quam nostra aetas patitur.

7. *οἰκονόμος δεινὴ*] Apta et diligens ad rem familiarem tuendam et augendam; *φειδωλὸς ἀγαθή* imprimis ea, quae nil temere impendit, sed, quamvis honesta sint omnia, ea tamen minimo sumtu parat et servat; *ἀκριβῶς πάντα διοικοῦσα*, accurata imprimis ratione hominum, qui ad familiam pertinebant.

πάντων τῶν κακῶν ἀποθανοῦσα αἰτία μοι γεγένηται] Caussa eorum, quae post mortem hominis accidunt, nec eo vivo accidissent, ad defunctum quodammodo refertur, quod hic illa, quae vivus impedivisset, nunc impedire non potuit. [Sic malim: *ἡ μήτηρ ἀποθανοῦσα* est *ὁ τῆς μητρὸς θάνατος*; haec mors caussa malorum facta ob ea, quae insecuta sunt, funus nimirum, et consuetudo cum moecho in funere illo exorta. F. J.] Ceterum, quod mulieres atque innuptas etiam virgines licebat cognatorum funera prosequi, id saepe amoribus et flagitiis locum dedit. Vid. Victor. Var. Lectt. III. 12. Innuptas tamen abesse jussit Plato. Vid. Dorvill. ad Char. p. 242. inf. Lips.

9 ρων ἀπώλεσεν αὐτήν. πρῶτον μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, (δεῖ γὰρ καὶ ταῦθ' ὑμῖν διηγήσασθαι,) οἰκίδιόν ἐστί μοι διπλοῦν, ἴσα ἔχον τὰ ἄνω τοῖς κάτω, κατὰ τὴν γυναικωνῖτιν καὶ κατὰ τὴν ἀνδρωνῖτιν. ἐπειδὴ δὲ τὸ παιδίον ἐγένετο ἡμῖν, ἡ μήτηρ αὐτὸ ἐθήλαζεν· ἵνα δὲ μή, ὁπότε λούεσθαι δέοι, κινδυνεύῃ κατὰ τῆς κλίμακος καταβαίνουσα, ἐγὼ μὲν ἄνω διῃτώμην, αἱ δὲ γυναῖκες κάτω. καὶ οὕτως ἤδη συνειθισμένον ἦν, ὥςτε πολλάκις ἡ γυνὴ ἀπῄει κάτω καθευδήσουσα ὡς τὸ παιδίον, ἵνα τὸν τιτθὸν αὐτῷ διδῷ καὶ μὴ βοᾷ.
10 καὶ ταῦτα πολὺν χρόνον οὕτως ἐγίνετο, καὶ ἐγὼ οὐδέποτε ὑπώπτευσα· ἀλλ' οὕτως ἠλιθίως διεκείμην,

9. *κινδυνεύῃ*] Sic Bekkerus ex omnibus suis codd. pro vulgato *κινδυνεύοι*. Vide Exc. I.

8. *ἀπώλεσεν αὐτήν*] sc. *τὴν θεράπαιναν*. *Ἀπολλύναι* h. l. pecunia corrumpere.

9. *οἰκίδιον διπλοῦν*] Idem est quod *διόροφον*, *δίστεγον*, duabus contignationibus instructum. Quae sequuntur, continent explicationem *οἰκιδίου διπλοῦ*. Eadem erat utriusque partis ratio; *ἴσα ἔχον τὰ ἄνω τοῖς κάτω*. Ex more erant *τὰ ἄνω ἡ γυναικωνῖτις*, *τὰ κάτω ἡ ἀνδρωνῖτις*. Quum autem mater infantulo mammam praeberet et balneo uteretur, quod videtur in inferiore domus parte fuisse, sollicitus maritus concessit, ut uxor cum famulis et infante in inferiore parte habitaret, ne quid accideret descendenti in balneum. De ratione domorum Graecarum multa etiamnum dubia sunt. Videatur tamen Schneiderus in Epimetro ad Xenophontis Mem. edit. 1801., qui nostrum locum tangit p. 292.

ἡ μήτηρ αὐτὸ ἐθήλαζεν] Grammatici plerique antiqui affirmant activum *θηλάζειν* esse matris aut nutricis puerum lactantis, lac praebentis; medium *θηλάζεσθαι* pueri lactentis, lac sumentis. cf. Graevium ad Luciani Soloec. c. 4. Zonaras: *θηλάζειν ἐνεργητικῶς ἡμεῖς* (nostrae aetatis homines) *ἀντιλαμβανόμεθα τοῦ ῥήματος ἐπὶ τῶν παιδίων τῶν θηλαζόντων· Λυσίας δὲ παθητικῶς κέχρηται ἐπὶ γυναικὸς παρεχούσης γάλα.*

10. *καθευδήσουσα*] A barytono *καθεύδω*. Cf. Matthiae Gr. Gr. §. 178. 3. Rost Gr. Gr. §. 82. annot. 5. 1.

καὶ ἐγὼ οὐδέποτε ὑπώπτευσα] Herodianus quidem post Moerin p. 460 s. ait: *τὸ οὐδέποτε ἐπὶ τοῦ μέλλοντος, τὸ οὐδεπώποτε ἐπὶ παρεληλυθότος.* Sed jam Sallier et Pierson monnerunt *οὐδέποτε* plerumque cum futuro construi, nec tamen vitiosam esse ejus cum aoristo constructionem. Brunckium aliosque Herodiani praeceptum secutos merito castigavit Fr. A. Wolfius ad Demosth. Leptin. p. 313. Infra §. 17. *ὃ οὐδέποτε ἐγένετο.* *πρὸς Σίμ.* §. 26. p. 149. R. *φανερός ἐστιν ἐγκαλέσας οὐδέποτ' ἀργύριον.* *κατ' Ἀλκιβ. Α.* §. 38. p. 548. R. *οὐδέποτ' ἐλθὼν εὐθύνας ἐτόλμησε δοῦναι.* *κατ' Εὐάνδρ.* §. 20. p. 804. R. *καὶ οὐδέποτε αὐτοῖς μετεμέλησε.*

Steph. 92.

ὥστε ᾤμην τὴν ἐμαυτοῦ γυναῖκα πασῶν σωφρονεστά-
την εἶναι τῶν ἐν τῇ πόλει. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, 11
ὦ ἄνδρες, ἧκον μὲν ἀπροσδοκήτως ἐξ ἀγροῦ, μετὰ δὲ
τὸ δεῖπνον τὸ παιδίον ἐβόα, καὶ ἐδυσκόλαινεν ὑπὸ τῆς
θεραπαίνης ἐπίτηδες λυπούμενον, ἵνα ταῦτα ποιῇ.
ὁ γὰρ ἄνθρωπος ἔνδον ἦν· ὕστερον γὰρ ἅπαντα ἐπυ-
θόμην· καὶ ἐγὼ τὴν γυναῖκα ἀπιέναι ἐκέλευον, καὶ 12
δοῦναι τῷ παιδίῳ τὸν τιτθὸν, ἵνα παύσηται κλαῖον.
ἡ δὲ τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελεν, ὡς ἂν ἀσμένη με
ἑωρακυῖα ἥκοντα διὰ χρόνου. ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ ὠργι-
ζόμην, καὶ ἐκέλευον αὐτὴν ἀπιέναι, »Ἵνα σύ γε« ἔφη
»πειρᾷς ἐνταῦθα τὴν παιδίσκην· καὶ πρότερον δὲ με-
θύων εἷλκες αὐτήν.« κἀγὼ μὲν ἐγέλων· ἐκείνη δὲ ἀνα- 13
στᾶσα καὶ ἀπιοῦσα προστίθησι τὴν θύραν, προσποιου-
μένη παίζειν, καὶ τὴν κλεῖν ἐφέλκεται. κἀγὼ τούτων
οὐδὲν ἐνθυμούμενος, οὐδ' ὑπονοῶν, ἐκάθευδον ἄσμε-

12. παιδίῳ] Sic Bekkerus de conjectura pro lectione librorum παιδί, – παιδίον enim est vocabulum proprium de infante, qui est in cunis, ut ubique in hac oratione, nec παῖς de tali infante usquam apud Lysiam inveni.

11. ἐπίτηδες] De industria, consulto aut ex composito.

12. ἵνα σύγε πειρᾷς τὴν παιδίσκην] Scholiastes ad Aristoph. Eqq. v. 514. πειρᾶν, inquit, τὸ προσβαλεῖν τῇ γυναικὶ περὶ ἀφροδίτης. Plut. 149. ss.

καὶ τάς γ' ἑταίρας φασὶ τὰς Κορινθίας,
ὅταν μὲν αὐτάς τις πένης πειρῶν τύχῃ,
οὐδὲ προσέχειν τὸν νοῦν.

Παιδίσκη Phrynichus p. 239. τοῦτο ἐπὶ τῆς θεραπαίνης οἱ νῦν τιθέασιν, οἱ δ' ἀρχαῖοι ἐπὶ τῆς νεάνιδος, οἷς ἀκολουθητέον. Servas tamen juvenes, non solum ingenuas puellas insignivisse hoc nomine antiquos docet praeter alios hic noster locus. κατ' Ἀγορ. §. 67. p. 489 s. R. ἐκεῖθεν δὲ παιδίσκην ἀστῆς ἐξαγαγὼν ἁλίσκεται.

εἷλκες] Item verbum libidinis, quod respondet Latinorum vellicare, de impudicis contrectationibus et irritationibus.

προστίθησι τὴν θύραν] Proba locutio προστιθέναι τὴν θύραν, adducere fores, occludere, in qua haerere non oportebat viros doctos apud Diogen. Laert. II. 105. ubi de Phaedone: τὸ θύριον προστιθεὶς μετεῖχε Σωκράτους. Is scilicet quum a domino cogeretur turpi se quaestui dare ex aliorum libidine redundanti, janua clausa, Socratis utebatur disciplina. Pollux X. 25. ἀπὸ δὲ τῶν κλειδῶν τὸ κλεῖσαι, συγκλεῖσαι, παρακλεῖσαι, ἐπικλεῖσαι, ἐφ' οὗ καὶ τὸ προσθεῖναι τὴν θύραν. — τὴν κλεῖν ἐφέλκεται. extrahit e foramine claustri clavim et secum aufert, ne maritus exire possit, idque quasi jocans fecit, ne scilicet ancillam arripere posset.

14 νος, ἧκων ἐξ ἀγροῦ. ἐπειδὴ δὲ ἦν πρὸς ἡμέραν,
ἧκεν ἐκείνη καὶ τὴν θύραν ἀνέῳξεν. ἐρομένου δ' ἐμοῦ,
τί αἱ θύραι νύκτωρ ψοφοῖεν, ἔφασκε τὸν λύχνον
ἀποσβεσθῆναι τὸν παρὰ τῷ παιδίῳ, εἶτα ἐκ τῶν
γειτόνων ἐνάψασθαι. ἐσιώπων ἐγὼ καὶ ταῦτα οὕτως
ἔχειν ἡγούμην. ἔδοξε δέ μοι, ὦ ἄνδρες, τὸ πρόσω-
πον ἐψιμυθιῶσθαι, τοῦ ἀδελφοῦ τεθνεῶτος οὔπω τριά-
κονθ' ἡμέρας. ὅμως δ' οὐδ' οὕτως οὐδὲν εἰπὼν περὶ
15 τοῦ πράγματος, ἐξελθὼν ᾠχόμην ἔξω σιωπῇ. Μετὰ
δὲ ταῦτα, ὦ ἄνδρες, χρόνου μεταξὺ διαγενομένου καὶ
ἐμοῦ πολὺ ἀπολελειμμένου τῶν ἐμαυτοῦ κακῶν, προς-
έρχεταί μοί τις πρεσβῦτις ἄνθρωπος, ὑπὸ γυναικὸς
ἐπιπεμφθεῖσα, ἣν ἐκεῖνος ἐμοίχευεν, ὡς ἐγὼ ὕστερον
ἤκουον· αὐτὴ δὲ ὀργιζομένη καὶ ἀδικεῖσθαι νομίζουσα,
ὅτι οὐκέτι ὁμοίως ἐφοίτα παρ' αὐτήν, ἐφύλαττεν ἕως
16 ἐξεῦρεν ὅ τι εἴη τὸ αἴτιον. προσελθοῦσα οὖν μοι ἐγγὺς
ἡ ἄνθρωπος τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ἐπιτηροῦσα, »Εὐφί-
λητε« ἔφη »μηδεμιᾷ πολυπραγμοσύνῃ προσεληλυθέ-
ναι με νόμιζε πρός σε. ὁ γὰρ ἀνὴρ ὁ ὑβρίζων εἰς
σὲ καὶ τὴν σὴν γυναῖκα ἐχθρὸς ὢν ἡμῖν τυγχάνει.

14. *ἐψιμυθιῶσθαι*] Omnes Bekkeri codd. uno tantum μ. Et Atticos semper *ψιμύθιον* scripsisse docet Hemsterhusius ad Aristophanis Plutum v. 1065.

14. *ἐνάψασθαι*] Forma media haud raro vim habet curo aliquid faciendum. Vide Matthiae Gr. Gr. §. 492. c. Rost Gr. Gr. §. 113. 4.

ἐψιμυθιῶσθαι] *Ψιμύθιον* fucus albi coloris, cerussa, qua femina effecit, ut verbis utar Xenophontis in Oecon. X, 2. *ὅπως λευκοτέρα ἔτι δοκοίη εἶναι, ἢ ἦν*, quemadmodum *ἐγχούσῃ, ὅπως ἐρυθροτέρα φαίνοιτο τῆς ἀληθείας.*

τοῦ ἀδελφοῦ τεθνεῶτος οὔπω τριάκονθ' ἡμέρας] Post propinquorum mortem moris erat ad minimum per mensem fuco ceterisque ejusmodi vanitatibus abstinere.

15. *αὐτὴ δὲ ὀργιζομένη*] *Αὐτή* significat participium referri debere ad mulierem, quae miserat, non ad servam missam. *Αὐτός* enim personam indicat principem.

16. *προσελθοῦσα οὖν μοι ἐγγὺς ἡ ἄνθρωπος τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ἐπιτηροῦσα*] Notandum quidem hyperbaton vocabuli *ἐγγύς*, minime tamen illud tam durum, ut opus sit mutatione. Saepissime separatur vocabulum a nomine, quod ex eo pendet. *ἐγγὺς τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς* jungendum cum *ἐπιτηροῦσα*. §. 17. *πάντα μου εἰς τὴν γνώμην εἰςῄει. κατ' Ἀγορ.* §. 28. p. 463. R. *καὶ αὐτὸ τὸ ψήφισμα σοῦ τὸ τῆς βουλῆς καταμαρτυρήσει*, ubi *σοῦ* pendet ex *καταμαρτυρήσει*.

ἐὰν οὖν λάβῃς τὴν θεράπαιναν τὴν εἰς ἀγορὰν βαδί-
ζουσαν καὶ διακονοῦσαν ὑμῖν καὶ βασανίσῃς, ἅπαντα
πεύσῃ. ἔστι δ'« ἔφη »Ἐρατοσθένης Οἴηθεν ὁ ταῦτα
πράττων, ὃς οὐ μόνον τὴν σὴν γυναῖκα διέφθαρκεν,
ἀλλὰ καὶ ἄλλας πολλάς. ταύτην γὰρ τέχνην ἔχει.«
ταῦτα εἰποῦσα, ὦ ἄνδρες, ἐκείνη μὲν ἀπηλλάγη, ἐγὼ 17
δὲ εὐθέως ἐταραττόμην, καὶ πάντα μου εἰς τὴν γνώ-
μην εἰσῄει, καὶ μεστὸς ἦν ὑποψίας, ἐνθυμούμενος
μὲν, ὡς ἀπεκλείσθην ἐν τῷ δωματίῳ, ἀναμιμνησκό-
μενος δὲ, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐψόφει ἡ μέταυλος
θύρα καὶ ἡ αὔλειος, ὃ οὐδέποτε ἐγένετο, ἔδοξέ τέ
μοι ἡ γυνὴ ἐψιμυθιῶσθαι. ταῦτά μου πάντα εἰς τὴν
γνώμην εἰσῄει, καὶ μεστὸς ἦν ὑποψίας. ἐλθὼν δὲ 18
οἴκαδε ἐκέλευον ἀκολουθεῖν μοι τὴν θεράπαιναν εἰς
τὴν ἀγοράν, ἀγαγὼν δ' αὐτὴν ὡς τῶν ἐπιτηδείων τι-

16. *εἰς ἀγορὰν*] Reiskius de conjectura dedit *εἰς τὴν ἀγοράν*, quia, ubi forum Atheniense intelligitur, addi solet articulus. Contra libros tamen nil mutem. Nam etiam *κατὰ Παγκλ.* §. 9. p. 734. R. *εἰς ἀγορὰν ᾤχοντο ἀπιόντες*. Alio loco disputabitur de substantivis, quae quamquam certam aliquam rem indicent, ex usu tamen articuio carent.

17. *ταύτην γὰρ τέχνην ἔχει*] Sic Bekkerus ex conjectura. Libri habent *τὴν τέχνην*. Vide Exc. II.

***βασανίσῃς*] Dorville ad Charit. p. 234. Lips. »Ob quaevis alia peccata et crimina privatim a dominis olim, sed in adulterii et incestus suspicione etiam publice servitia torquebantur.«**

***Οἴηθεν*] Harpocration s. v. *δῆμος τῆς Πανδιονίδος ἡ Οἴη, ὡς Διόδωρος· Οἴηθεν δὲ ἐκ τόπου ἐπίῤῥημα.* Diversa ob *Οἴη* — *Οἶον*, cujus nominis duo erant *δῆμοι*, alter *τῆς Λεοντίδος*, alter *τῆς Ἱπποθοωντίδος. οἱ δὲ δημόται ἑκατέρωθεν ἐλέγοντο ἐξ Οἴου.* Cf. Harpocrat. s. v. *Οἶον*.**

***διέφθαρκεν*] Moeris quidem p. 127. *διέφθορεν Ἀττικῶς. διέφθαρκεν Ἑλληνικῶς.* Moeris vero ad certum quendam Attici scriptoris locum respexit potius, quam ad communem Atticorum usum. Frequentem enim esse optimis scriptoribus Atticis formam *διέφθαρκα*, vere monuit Piersonus ad laudat. loc. Moer.**

17. *ἡ μέταυλος θύρα καὶ ἡ αὔλειος*] *Αὔλειος θύρα* sunt fores vestibuli, quae aulam claudunt versus viam: *ἡ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ πρώτη θύρα εἰς αὐλήν;* aulam autem si quis permearat, veniebat ad *μέταυλον θύραν*, per quam ex aula introitus erat in ipsam domum. Qui igitur domo exibat, ei primum erat per *μέταυλον θύραν* transeundum, tum per aulam et per *θύραν αὔλειον* in viam. — *ψοφεῖν* est verbum proprium exeuntis per januam, *κόπτειν* intrantis. Cf. Moerin. p. 211. ibique Piersonum.

νὰ ἔλεγον, ὅτι ἐγὼ πάντα εἴην πεπυσμένος τὰ γινό-
μενα ἐν τῇ οἰκίᾳ. »σοὶ οὖν« ἔφην »ἔξεστι δυοῖν ὁπό-
τερον βούλει ἑλέσθαι· ἢ μαστιγωθεῖσαν εἰς μύλωνα
ἐμπεσεῖν, καὶ μηδέποτε παύσασθαι κακοῖς τοιούτοις
συνεχομένην, ἢ κατειποῦσαν ἅπαντα τἀληθῆ, μηδὲν
παθεῖν κακόν, ἀλλὰ συγγνώμης παρ' ἐμοῦ τυχεῖν τῶν
ἡμαρτημένων. ψεύσῃ δὲ μηδέν, ἀλλὰ πάντα τἀληθῆ
19 λέγε.« κἀκείνη τὸ μὲν πρῶτον ἔξαρνος ἦν, καὶ ποιεῖν
ἐκέλευεν ὅ τι βούλομαι· οὐδὲν γὰρ εἰδέναι· ἐπειδὴ δὲ
ἐγὼ ἐμνήσθην Ἐρατοσθένους πρὸς αὐτὴν, καὶ εἶπον,
ὅτι οὗτος ὁ φοιτῶν εἴη πρὸς τὴν γυναῖκα, ἐξεπλάγη
ἡγησαμένη με πάντα ἀκριβῶς ἐγνωκέναι. καὶ τότε ἤδη
πρὸς τὰ γόνατά μου πεσοῦσα, καὶ πίστιν παρ' ἐμοῦ
20 λαβοῦσα μηδὲν πείσεσθαι κακόν, κατηγόρει πρῶτον μὲν
ὡς μετὰ τὴν ἐκφορὰν αὐτῇ προσίοι, ἔπειτα ὡς αὐτὴ
τελευτῶσα εἰσαγγείλειε· καὶ ὡς ἐκείνη τῷ χρόνῳ πει-
σθείη, καὶ τὰς εἰσόδους οἷς τρόποις προσίοι, καὶ ὡς

20. *πεισθείη*] **libri** *προσθείη*. **Emendavit Reiskius.**

18. *εἰς μύλωνα ἐμπεσεῖν*] in p i s t r i n u m servi conjiciebantur in poenam. Durus ibi labor et vix quies erat per aliquam noctis partem. Cf. H e m s t e r h u s. ad Lucian. Tim. c. 23.

ψεύσῃ δὲ μηδέν] futuro cum negatione juncto gravis inest admonitio, ne quis quid faciat. Proxima eandem sententiam exprimunt per imperativum affirmantem.

19. *ποιεῖν ἐκέλευεν ὅ τι βούλομαι*] Reiskius, »melius« inquit, »conveniret *βουλοίμην*.« Nec tamen indicativum excusaverim ea, qua ipse utitur, accusatione »videre se Graecos in modis non admodum diligentes fuisse.« Immo diligentissimos eos fuisse invenies, si recte eos perceperis. Hic loquenti ob animum versantur, quibus usa est verbis serva: *ποίει ὅ τι βούλει*, et ex his ortum est *βούλομαι*. Interdum enuntiationi indirectae immiscentur, quae sunt rectae. *κατὰ Διογ.* §. 12. p. 899.

R. *ἐπειδὴ δὲ συνήλθομεν, ἤρετο αὐτὸν ἡ γυνὴ, τίνα ποτὲ ψυχὴν ἔχων αξιοῖ περὶ τῶν παίδων τοιαύτῃ γνώμῃ χρῆσθαι, ἀδελφὸς μὲν ὢν τοῦ πατρὸς, πατὴρ δ' ἐμὸς* (erat is pater mulieris loquentis), *θεῖος δὲ αὐτοῖς καὶ πάππος.*

πρὸς τὰ γόνατά μου πεσοῦσα] Tenendum praestantissimos scriptores non minus simplex *πίπτειν* cum praepositione *πρός* usurpasse, quam compositum *προσπίπτειν* cum simplice accusativo.

20. *εἰσαγγείλειε*] *Εἰσαγγέλλειν* proprie est j a n i t o r i s; qui annuntiat domino eum, qui velit admitti. Hinc facile transfertur ad ancillam, quae a moecho corrupta ejus amorem herae indicat, commendat, ipsum etiam introducit et quae fieri solent, procurat.

καὶ τὰς εἰσόδους οἷς τρόποις προσίοι] Haec conjungenda; *οἷς τρόποις προσίοι* est explicatio vocabulorum *τὰς εἰσόδους*.

Θεσμοφορίοις, ἐμοῦ ἐν ἀγρῷ ὄντος, ᾤχετο εἰς τὸ ἱερὸν
μετὰ τῆς μητρὸς τῆς ἐκείνου· καὶ τἄλλα τὰ γενόμενα
πάντα ἀκριβῶς διηγήσατο. ἐπειδὴ δὲ πάντα εἴρητο
αὐτῇ, εἶπον ἐγώ, »Ὅπως τοίνυν ταῦτα μηδεὶς ἀνθρώ- 21
πων πεύσεται· εἰ δὲ μή, οὐδέν σοι κύριον ἔσται τῶν
πρὸς ἔμ' ὡμολογημένων· ἀξιῶ δέ σε ἐπ' αὐτοφώρῳ ταῦ-
τά μοι ἐπιδεῖξαι· ἐγὼ γὰρ οὐδὲν δέομαι λόγων, ἀλλὰ
τὸ ἔργον φανερὸν γενέσθαι, εἴπερ οὕτως ἔχει«. ὡμολό-
γει ταῦτα ποιήσειν. καὶ μετὰ ταῦτα διεγένοντο ἡμέραι 22
τέσσαρες ἢ πέντε, ὡς ἐγὼ μεγάλοις ὑμῖν τεκμηρίοις
ἐπιδείξω. πρῶτον δὲ διηγήσασθαι βούλομαι τὰ πρα-

21. *πεύσεται*] Sic Reiskius ex cod. Vindob., quocum consentiunt duo Bekkeri, O X. Ceteri *πεύσηται*: quod non ideo mutandum erat, quod ab Atticis *ὅπως μή* non construatur cum aor. 1. conj. act. et med. (Cf. fasciculum annotationum nostrarum in Demosth. p. 74 s.). Sed verbum *πυνθάνομαι* apud Atticos non habet aor. 1. sed 2. Multa hujus generis menda a librariis profecta ex usu seriorum temporum indicavit Lobeckius ad Phryn. in Parerg. p. 720. Jacobsius Addit. Emendd. in Athen. p. 28. suadet *πευσεῖται*; quod *πεύσηται* ex recentiore Graecorum pronuntiatione corruptum sit. Equidem illam futuri formam in Attico prosae scriptore contra libros reponere non ausim. Lysias certe nonnisi semel habet a verbo *συνεκπλεῖν κατὰ Ἀγορ*. §. 25. p. 461. R. *συνεκπλευσεῖσθαι*.

Θεσμοφορίοις] *Θεσμοφόρια* celebrabantur Cereri *τῇ Θεσμοφόρῳ*, instituta ab Orpheo. Per quinque dies continuos celebrabantur a feminis legitimo matrimonio natis, inde a die XI. mensis Pyanepsionis (Septembris). Praeerant ex singulis demis feminae binae, electae a mulieribus. Ad sumtus contribuebant pro uxoribus mariti locupletiores. Proprius erat sacerdos *στεφανηφόρος* appellatus, constitutus a Mystarum conventu. Erudite cuncta exponit Meursius Graecia fer. s. v.

21. *οὐδέν σοι κύριον ἔσται τῶν πρὸς ἔμ' ὡμολογημένων*] *Κύριον* est ratum, quod non dictum, sed argumentis vel factis probatum est. *Τὰ πρὸς ἐμὲ ὡμολογημένα* sunt »quae tu praestitisti tamquam vera, quae in te suscepisti probanda.« Nempe si res enuntiata fuisset, et moechus et uxor sibi cavissent. Affirmat autem se tum demum fidem habiturum, si facto esset edoctus. Vel etiam: nil eorum tibi obtinget, quae inter nos convenerunt.

ἐγὼ γὰρ οὐδὲν δέομαι λόγων, ἀλλὰ τὸ ἔργον φανερὸν γενέσθαι] Vide Excursum III.

22. *καὶ μετὰ ταῦτα διεγένοντο ἡμέραι τέσσαρες ἢ πέντε*] Post haec videntur Reiskio deesse: *καὶ ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν μοιχὸν ἔνδον ἔλαβον*. Sed haec ipsa sententia ut ex antecedente *καὶ ὡμολόγει ταῦτα ποιήσειν*, sic ex seqq. *ὡς ἐγὼ μεγάλοις ὑμῖν τεκμηρίοις ἐπιδείξω*, et ex tota narratione per se patet.

χθέντα τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ. Σώστρατος ἦν μοι ἐπιτή-
δειος καὶ φίλος. τούτῳ ἡλίου δεδυκότος ἰόντι ἐξ ἀγροῦ
ἀπήντησα. εἰδὼς δ' ἐγώ, ὅτι τηνικαῦτα ἀφιγμένος
οὐδένα καταλήψοιτο οἴκοι τῶν ἐπιτηδείων, ἐκέλευον
συνδειπνεῖν· καὶ ἐλθόντες οἴκαδε ὡς ἐμὲ, ἀναβάντες εἰς
23 τὸ ὑπερῷον ἐδειπνοῦμεν. ἐπειδὴ δὲ καλῶς αὐτῷ εἶχεν,
ἐκεῖνος μὲν ἀπιὼν ᾤχετο, ἐγὼ δὲ ἐκάθευδον. ὁ
δ' Ἐρατοσθένης, ὦ ἄνδρες, εἰςέρχεται· καὶ ἡ θεράπαινα
ἐπεγείρασά με εὐθὺς φράζει, ὅτι ἔνδον ἐστί. κἀγὼ
εἰπὼν ἐκείνῃ ἐπιμελεῖσθαι τῆς θύρας, καταβὰς σιωπῇ
ἐξέρχομαι, καὶ ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τόν, καὶ τοὺς
μὲν ἔνδον κατέλαβον, τοὺς δὲ οὐκ ἐπιδημοῦντας εὗ-
24 ρον. παραλαβὼν δ' ὡς οἷόν τε ἦν πλείστους ἐκ τῶν
παρόντων, ἐβάδιζον. καὶ δᾷδας λαβόντες ἐκ τοῦ ἐγ-
γύτατα καπηλείου εἰςερχόμεθα, ἀνεῳγμένης τῆς θύρας
καὶ ὑπὸ τῆς ἀνθρώπου παρεσκευασμένης. ὤσαντες δὲ
τὴν θύραν τοῦ δωματίου οἱ μὲν πρῶτοι εἰσιόντες ἔτι
εἴδομεν αὐτὸν κατακείμενον παρὰ τῇ γυναικί, οἱ δ' ὕ-
25 στερον ἐν τῇ κλίνῃ γυμνὸν ἑστηκότα. ἐγὼ δ', ὦ ἄν-
δρες, πατάξας καταβάλλω αὐτόν, καὶ τὼ χεῖρε περια-
γαγὼν εἰς τοὔπισθεν καὶ δήσας ἠρώτων, διὰ τί ὑβρί-
ζει εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν εἰσιών. κἀκεῖνος ἀδικεῖν
μὲν ὡμολόγει, ἠντιβόλει δὲ καὶ ἱκέτευε μὴ αὐτὸν κτεῖ-
26 ναι, ἀλλ' ἀργύριον πράξασθαι. ἐγὼ δ' εἶπον »ὅτι οὐκ

23. *ἐπιμελεῖσθαι τῆς θύρας*] sc. *αὐλείου*, curare fores, eas scilicet, quae a via ducebant in aulam et inde per *μέταυλον* in aedes, ut ipse cum amicis intrare possit sine strepitu, nec tamen intret alius quisquam nec exeat.

ὡς τὸν καὶ τὸν] Formula significans ab uno ad alterum. Cf. Matthiae Gr. Gr. §. 286, p. 397.

καὶ τοὺς μὲν ἔνδον ὄντας κατέλαβον] Infra §. 41. *ἑτέρους δὲ οὐκ ἔνδον ὄντας κατέλαβον*. Sed haec quamquam contraria videntur, utrumque dici vere potest. Nostro enim loco primum affirmat nonnullos se domi offendisse; in altero autem loco eos, quos non invenerit, in duas partes dividit, in eos, qui ab urbe, et in eos, qui domo aberant, quamvis essent in urbe.

24. *ὤσαντες τὴν θύραν*] Januam perrumpentes. Vim indicat adhibitam januae diligenter occlusae. *πρὸς Σίμ.* §. 6. *ἐκκόψας τὰς θύρας*.

25. *ἀργύριον πράξασθαι*] Qui adulterii sibi conscii erant, pecunia se redimere a poena studebant: id quod saepe contigit. Quid? quod etiam insidiae innocuis struebantur, ut adulterii calumnia grandis iis pecunia exprimeretur.

ἐγώ σε ἀποκτενῶ, ἀλλ' ὁ τῆς πόλεως νόμος, ὃν σὺ
παραβαίνων περὶ ἐλάττονος τῶν ἡδονῶν ἐποιήσω, καὶ
μᾶλλον εἵλου τοιοῦτον ἁμάρτημα ἐξαμαρτάνειν εἰς τὴν
γυναῖκα τὴν ἐμὴν καὶ εἰς τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἢ
τοῖς νόμοις πείθεσθαι καὶ κόσμιος εἶναι.« οὕτως, ὦ 27
ἄνδρες, ἐκεῖνος τούτων ἔτυχεν, ὧνπερ καὶ οἱ νόμοι κε-
λεύουσι τοὺς τὰ τοιαῦτα πράττοντας, οὐκ εἰςαρπα-
σθεὶς ἐκ τῆς ὁδοῦ, οὐδ' ἐπὶ τὴν ἑστίαν καταφυγών,
ὥςπερ οὗτοι λέγουσι· πῶς γὰρ ἄν; ὅςτις ἐν τῷ δωμα-
τίῳ πληγεὶς κατέπεσεν εὐθύς, περιέστρεψα δ' αὐτοῦ
τὼ χεῖρε, ἔνδον δὲ ἦσαν ἄνθρωποι τοσοῦτοι, οὓς δια-
φυγεῖν οὐκ ἐδύνατο, οὔτε σίδηρον οὔτε ξύλον οὔτε
ἄλλο οὐδὲν ἔχων, ᾧ τοὺς εἰςελθόντας ἂν ἠμύνατο.
ἀλλ', ὦ ἄνδρες, οἶμαι καὶ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι οἱ μὴ 28

26. ἐποιήσω] Sic Bekkerus nihil notans nisi »vulgo ἐποίησας,« idemque conjecit Coraës ad Isocr. T. II. p. 290. Aestimandi significatione Attici ubique ponunt medium ποιεῖσθαι, a librariis haud raro corruptum in activum ποιεῖν.

27. ὧνπερ καὶ οἱ νόμοι] Tres meliores Bekkeri codd. non habent καί, in duobus aliis deest οἱ. — Bekkerus καί omisit. Videtur infensior esse particulae καί post relativum positae, ubi eam non ponunt linguae recentiores, sed eam, si vel pauciores codd. habeant, satis vindicavit Heindorfius ad Platonis Phaedon. §. 23., eaque est frequens in Lysia.

πληγεὶς] Sic videntur habere codd. C O X. Vulgo ποδηγής, aliqui ποδισθείς; receptam lectionem conjectura assecuti sunt Valckenaer ad Herod. V. 120. et Reiskius ad hunc locum.

ἐδύνατο] Sic Bekkerus ex tribus melioris notae codd. pro vulgato ἠδύνατο. Si Lysiae usum spectamus in augmento verborum δύναμαι, βούλομαι, μέλλω, habet δύναμαι augmentum η aliquoties consentientibus omnibus codd., frequentius ε; βούλομαι raro η, frequenter ε; μέλλω semper ε. In codicum discrepantia sequimur, ut par est, optimos et antiquissimos.

27. πῶς γὰρ ἄν;] Haec interrogatio fortiter negat. Vid. Hemsterhusius ad Luciani Tim. c. 2. κατ' Ἐπικρ. §. 9. p. 812. R. ἀλλ' οὐκ ἂν ἡγοῦμαι αὐτοὺς δίκην ἀξίαν δεδωκέναι, εἰ ἀκροασάμενοι αὐτῶν καταψηφίσαισθε. πῶς γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷς οὐδὲ ταὐτὰ καὶ ὑμῖν συμφέρει;

σίδηρον] telum, ut jam apud Homerum; in genere tenendum metallorum nomina apud antiquos saepe poni pro instrumentis ex metallo factis. Non igitur tentandum vocabulum propterea quod infra §. 42. legitur σιδήριον. Utrumque rectum, nec ulla necessitas, ut in utroque loco eadem forma adhibeatur.

τὰ δίκαια πράττοντες οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἐχθροὺς λέγειν τἀληθῆ, ἀλλ᾽ αὐτοὶ ψευδόμενοι καὶ τὰ τοιαῦτα μηχανώμενοι ὀργὰς τοῖς ἀκούουσι κατὰ τῶν τὰ δίκαια πραττόντων παρασκευάζουσι. πρῶτον μὲν οὖν ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

29 Οὐκ ἠμφισβήτει, ὦ ἄνδρες, ἀλλ᾽ ὡμολόγει ἀδικεῖν. καὶ ὅπως μὲν μὴ ἀποθάνῃ ἠντιβόλει καὶ ἱκέτευεν, ἀποτίνειν δ᾽ ἕτοιμος ἦν χρήματα. ἐγὼ δὲ τῷ μὲν ἐκείνου τιμήματι οὐ συνεχώρουν, τὸν δὲ τῆς πόλεως νόμον ἠξίουν εἶναι κυριώτερον, καὶ ταύτην ἔλαβον τὴν δίκην, ἣν ὑμεῖς δικαιοτάτην εἶναι ἡγησάμενοι τοῖς τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύουσιν ἐτάξατε. καί μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

30 Ἀνάγνωθι δέ μοι καὶ τοῦτον τὸν νόμον ἐκ τῆς στήλης τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, ὅτι αὐτῷ τῷ δικαστηρίῳ τῷ ἐξ Ἀρείου πάγου, ᾧ καὶ πάτριόν ἐστι καὶ ἐφ᾽ ὑμῶν ἀποδέδοται τοῦ φόνου τὰς δίκας δικάζειν, διαῤῥήδην εἴρηται

28. *οἱ μὴ τὰ δίκαια πράττοντες*] Hyperbaton negationis ne offendat! Ejusmodi vocabula saepe praecurrunt.

τοιαῦτα μηχανώμενοι] qui talia machinantur, i. e. qui pelliciunt etiam alios ad mendacia in suam ipsorum utilitatem dicenda. [Malim *τοιαῦτα* referri ad verba: *οἱ μὴ τὰ δίκαια πρ.* esse itaque pro *ἄδικα*. F. J.].

29. *ἀποθάνῃ*] Cf. Excurs. 1.

τιμήματι ου συνεχώρουν] Locutio forensis de accusatore, qui *ἐν δευτέρᾳ ψήφῳ*, qua *ἐν ἀγῶνι τιμητῷ* aestimatio fiebat poenae, nihil remittebat reo, nec concedebat ei quidquam ratione mitioris poenae, quam reus ipse sibi imponebat. Hic tropice adhibetur de multa, quam moechus ipse obtulerat, ut se a morte redimeret. Cf. der Attische Process p. 175. et p. 178. s.

30. *ἐκ τῆς στήλης*] Formula, qua significantur leges Dracontis (Demosthenes p. 1161. *ἐπισκεψάμενος τοὺς τοῦ Δράκοντος ἐκ τῆς στήλης*), quemadmodum formula *ἐν ἄξονι* leges Solonis. Dracontis enim leges incisae erant columnae, quemadmodum Solonis axibus ligneis. A **magistratu** interdum leges nomen habent additum. Sic novimus leges v. c. **Areopagi**, senatus quingentorum, archontum cet., quae in curiis horum magistratuum positae erant. Aliae leges habent nomen a **re**. v. c. *τελωνικοὶ νόμοι*, *ἐμπορικοί* cet. Infra §. 36. *οἱ νόμοι τῆς μοιχείας*. Cf. der Attische Process p. 120.

ᾧ καὶ πάτριόν ἐστι καὶ ἐφ᾽ ὑμῶν ἀποδέδοται τοῦ φόνου τὰς

τοῦτον μὴ καταγινώσκειν φόνον, ὃς ἂν ἐπὶ δάμαρτι τῇ ἑαυτοῦ μοιχὸν λαβὼν ταύτην τὴν τιμωρίαν ποιήσηται. καὶ οὕτω σφόδρα ὁ νομοθέτης ἐπὶ ταῖς γαμε- 31
ταῖς γυναιξὶ δίκαια ταῦτα ἡγήσατο εἶναι, ὥστε καὶ ἐπὶ ταῖς παλλακαῖς ταῖς ἐλάττονος ἀξίαις τὴν αὐτὴν δίκην ἐπέθηκε. καίτοι δῆλον, ὅτι, εἴ τινα εἶχε ταύτης μείζω τιμωρίαν ἐπὶ ταῖς γαμεταῖς, ἐποίησεν ἄν· νῦν δὲ οὐχ οἷός τε ὢν ταύτης ἰσχυροτέραν ἐπ' ἐκείνας ἐξευρεῖν, τὴν αὐτὴν καὶ ἐπὶ ταῖς παλλακαῖς ἠξίωσε γίνεσθαι. ἀνάγνωθι δέ μοι καὶ τοῦτον τὸν νόμον.

δίκας δικάζειν] *Πάτριον* h. l. i. q. *ἀρχαῖον*, quod jam per multas aetates obtinet, quod a principio, ab institutione hujus senatus valet, quod est in fundamentis. Summa olim auctoritate Areopagum valuisse nemo ignorat, sed Periclis tempore per Ephialtum ejus auctoritas et potentia imminuta. Civitate tamen a tyrannide *τῶν τριάκοντα* liberata Ol. CIV, 2. inter ea, quae bona et salutaria revocata sunt, etiam hoc fuit, quod auctoritas Areopagi restitueretur et imprimis judicium de caede ei redderetur. Etiam *περὶ τοῦ σηκοῦ* §. 28. patet post liberatam civitatem Areopagum pristinam auctoritatem recuperasse, et diligentiam denuo strenue usurpasse.

τοῦτον μὴ καταγινώσκειν φόνον] Usitata constructio esset *τούτου μὴ καταγινώσκειν φόνον*. Nam si *καταγινώσκειν* in partes solvatur, *γινώσκειν* accusativum habet criminis vel poenae, quae adjudicatur, *κατά* autem genitivum personae, contra quam sententia fertur. Legitima igitur est constructio cum accusativo rei et genitivo personae; nostro autem loco obtinet diversa; quam contra libros mutare non ausim, etsi eam non approbem. Accusativum personae huic verbo junctum fuisse apud bonos scriptores tum certi loci docent, tum passivum *καταγινώσκεσθαι* de personis adhibitum, tum similium verborum usus, ut *κατακρίνειν*, *καταψηφίζεσθαι*. Quid? quod etiam duplex accusativus in omnibus codd. legitur v. c. apud Xenophont. Hellen. I. 7, 33. *προδοσίαν καταγνόντες ἀντὶ τῆς ἀδυναμίας οὐχ ἱκανοὺς γενομένους διὰ τὸν χειμῶνα πρᾶξαι τὰ προσταχθέντα.*

ἐπὶ τῇ δάμαρτι — μοιχὸν λαβών] *Λαμβάνειν τινὰ ἐπί* est locutio propria de eo, qui aliquem in stupro deprehendit, quum ipsum factum committit. Eam illustrat Toupius Opp. Critt. T. I. p. 101.

31. *ἐπὶ ταῖς παλλακαῖς*] Quaenam fuerint *παλλακαί*, cognoscimus ex oratione Demosthenica *κατὰ Νεαίρ.* p. 1386. *τὰς μὲν γὰρ ἑταίρας ἡδονῆς ἕνεκ' ἔχομεν· τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν θεραπείας τοῦ σώματος· τὰς δὲ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως, καὶ τῶν ἔνδον φύλακα πιστὴν ἔχειν.*

τὴν αὐτὴν καὶ ἐπὶ ταῖς παλλακαῖς ἠξίωσε γίνεσθαι] Sententia haec est: Licet gravius sit adulterium in uxorem quam in pellicem, tamen jam crimen in pellicem summo supplicio dignum legislator judicavit. Hinc patet hoc supplicio magis etiam eum voluisse affici, qui adulterium commiserit in uxorem; non igitur damnandum maritum, qui legi obediverit. — Nulla opus mutatione.

ΝΟΜΟΣ.

32 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, ὅτι κελεύει, ἐάν τις
ἄνθρωπον ἐλεύθερον ἢ παῖδα αἰσχύνῃ βίᾳ, διπλῆν
τὴν βλάβην ὀφείλειν, ἐὰν δὲ γυναῖκα, ἐφ' αἷσ-
περ ἀποκτείνειν ἔξεστιν, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι.
οὕτως, ὦ ἄνδρες, τοὺς βιαζομένους ἐλάττονος ζημίας
ἀξίους ἡγήσατο εἶναι ἢ τοὺς πείθοντας. τῶν μὲν γὰρ
θάνατον κατέγνω, τοῖς δὲ διπλῆν ἐποίησε τὴν βλά-
33 βην· ἡγούμενος τοὺς μὲν διαπραττομένους βίᾳ ὑπὸ
τῶν βιασθέντων μισεῖσθαι, τοὺς δὲ πείσαντας οὕτως
αὐτῶν τὰς ψυχὰς διαφθείρειν, ὥστ' οἰκειοτέρας αὐτοῖς
ποιεῖν τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας ἢ τοῖς ἀνδράσι, καὶ
πᾶσαν ἐπ' ἐκείνοις τὴν οἰκίαν γεγονέναι, καὶ τοὺς παῖ-
δας ἀδήλους εἶναι ὁποτέρων τυγχάνουσιν ὄντες, τῶν
ἀνδρῶν ἢ τῶν μοιχῶν. ἀνθ' ὧν ὁ τὸν νόμον τιθεὶς
34 θάνατον αὐτοῖς ἐποίησε τὴν ζημίαν. Ἐμοῦ τοίνυν, ὦ
ἄνδρες, οἱ μὲν νόμοι οὐ μόνον ἀπεγνωκότες εἰσὶ μὴ
ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ κεκελευκότες ταύτην τὴν δίκην λαμ-

32. ὦ ἄνδρες] ὦ addidit Bekkerus.
γυναῖκα] Bekkerus ex omnibus suis pro vulgato γυναῖκας.

32. *διπλῆν τὴν βλάβην ὀφείλειν*] Lex jubebat enim, qui ingenuum ingenuamve stupraverit, plecti centum drachmis, quae κυρίῳ (patri, tutori, cet.) violati solvendae erant. *Διπλῆν τὴν βλάβην ὀφείλειν* sic intelligendum videtur, ut non solum duplex pecuniae per legem statutae summa multa esset, sed etiam, si violato damnum accidisset, damnum aestimaretur et aestimatae pecuniae duplum penderetur. Cf. der Attische Process. p. 543. Invenimus enim multam progressam esse non modo ad summam mille drachmarum, sed etiam decies mille, et litem singulis caussis peculiariter aestimatam fuisse.

ἐφ' αἷσπερ ἀποκτείνειν ἔξεστιν, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι] Sensus est: Quamquam adulterio in se mortis poena constituta est, eam tamen legislator fecit exceptionem, si adulter vim adhibuerit; tunc poenam nonnisi esse pecuniae multam, eandemque, ut si vi stupraverit ingenuam.

33. *ὁ τὸν νόμον τιθείς*] Bekkerus »imo θείς:« Plures tamen sunt loci, in quibus praesens hujus locutionis eadem significatione adhibetur qua aoristus, ut eos contra libros mutare temerarium sit. κατὰ *Νικομ.* §. 28. p. 864. R. *ἡγούμενοι τοιούτους ἔσεσθαι τοὺς νόμους, οἷοί περ ἂν ὦσιν οἱ τιθέντες.* Demosthenes κατὰ *Ἀριστοκρ.* p. 629. *ὁ μὲν δὴ τὸν νόμον τιθεὶς οὕτως.* ib. l. 6. ss. *τὴν μὲν δὴ προσηγορίαν τοῦ πάθους τὴν αὐτὴν ἐποιήσατο — — ἥνπερ ὁ τὸν νόμον τιθείς.* l. 26. s. *θεωρήσατε, ὡς καλῶς καὶ σφόδρ' εὐσεβῶς ἔθηκεν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον.*

βάνειν· ἐν ὑμῖν δ' ἐστὶ, πότερον χρὴ τούτους ἰσχυ-
ροὺς ἢ μηδενὸς ἀξίους εἶναι. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι πά- 35
σας τὰς πόλεις διὰ τοῦτο τοὺς νόμους τίθεσθαι, ἵνα,
περὶ ὧν ἂν πραγμάτων ἀπορῶμεν, παρὰ τούτους ἐλ-
θόντες σκεψώμεθα, ὅ τι ἡμῖν ποιητέον ἐστίν. οὗτοι
τοίνυν περὶ τῶν τοιούτων τοῖς ἀδικουμένοις τοιαύτην
δίκην λαμβάνειν παρακελεύονται. οἷς ὑμᾶς ἀξιῶ τὴν 36
αὐτὴν γνώμην ἔχειν· εἰ δὲ μή, τοιαύτην ἄδειαν τοῖς
μοιχοῖς ποιήσετε, ὡς καὶ τοὺς κλέπτας ἐπαρεῖτε φά-
σκειν μοιχοὺς εἶναι, εὖ εἰδότας, ὅτι, ἐὰν ταύτην τὴν
αἰτίαν περὶ ἑαυτῶν λέγωσι, καὶ ἐπὶ τούτῳ φάσκωσιν
εἰς τὰς ἀλλοτρίας οἰκίας εἰςιέναι, οὐδεὶς αὐτῶν ἅψε-
ται. πάντες γὰρ εἴσονται, ὅτι τοὺς μὲν νόμους τῆς
μοιχείας χαίρειν ἐᾶν δεῖ, τὴν δὲ ψῆφον τὴν ὑμε-
τέραν δεδιέναι. αὕτη γάρ ἐστι πάντων τῶν ἐν τῇ πό-
λει κυριωτάτη. σκέψασθε [δ'], ὦ ἄνδρες. κατηγο- 37
ροῦσι γάρ μου, ὡς ἐγὼ τὴν θεράπαιναν ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ μετελθεῖν ἐκέλευσα τὸν νεανίσκον. ἐγὼ δέ,
ὦ ἄνδρες, δίκαιον μὲν ἂν ποιεῖν ἡγούμην, ᾡτινιοῦν
τρόπῳ τὸν τὴν γυναῖκα τὴν ἐμὴν διαφθείραντα λαμ-
βάνων. εἰ μὲν γὰρ λόγων εἰρημένων, ἔργου δὲ μηδε- 38
νὸς γεγενημένου μετελθεῖν ἐκέλευον ἐκεῖνον, ἠδίκουν
ἄν· εἰ δὲ ἤδη πάντων διαπεπραγμένων, καὶ πολλά-
κις εἰςεληλυθότος εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐμήν, ᾡτινιοῦν
τρόπῳ ἐλάμβανον αὐτόν, σωφρονεῖν ἐμαυτὸν ἡγού-
μην. σκέψασθε δὲ, ὅτι καὶ ταῦτα ψεύδονται· ῥα- 39
δίως δὲ ἐκ τῶνδε γνώσεσθε. ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες,
(ὅπερ καὶ πρότερον εἶπον) φίλος ὢν Σώστρατος καὶ

37. Σκέψασθε [δ'] Particulam, quam vir doctus apud Sluiterum lectt. Andd. p. 243. ex conjectura addendam censebat, addidit Bekkerus ex corr. M. sed uncis inclusam.

δίκαιον μὲν] Sic Bekkerus ex quatuor codd. pro vulgato ἐμέ. De vulgari regula jam Heindorfius ad Plat. Phaedon. §. 2. monuit, post μέν alterum membrum, facile ex contextu supplendum, interdum omitti. Addimus id nonnunquam euphemistice reticeri, quum qui loquitur malit id cogitari ab altero, quam ipse verbis exprimere. Sic h. l. δίκαιον μὲν (εἰ καὶ δεινόν).

38. σωφρονεῖν ἐμαυτὸν ἡγού- μην] Vide Excurs. IV.

οἰκείως διακείμενος ἀπαντήσας ἐξ ἀγροῦ περὶ ἡλίου
δυσμὰς συνεδείπνει, καὶ ἐπειδὴ καλῶς εἶχεν αὐτῷ,
40 ἀπιὼν ᾤχετο. καίτοι πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες, ἐνθυ-
μήθητε, ὅτι, εἰ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐγὼ ἐπεβούλευον
Ἐρατοσθένει, πότερον ἦν μοι κρεῖττον αὐτῷ ἑτέρωθι
δειπνεῖν, ἢ τὸν συνδειπνήσοντά μοι εἰςαγαγεῖν. οὕτω γὰρ
ἂν ἧττον ἐτόλμησεν ἐκεῖνος εἰςελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν.
εἶτα δοκῶ ἂν ὑμῖν τὸν συνδειπνοῦντα ἀφεὶς μόνος
καταλειφθῆναι καὶ ἔρημος γενέσθαι, ἢ κελεύειν ἐκεῖ-
41 νον μένειν, ἵνα μετ' ἐμοῦ τὸν μοιχὸν ἐτιμωρεῖτο; ἔπει-
τα, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἂν δοκῶ ὑμῖν τοῖς ἐπιτηδείοις μεθ' ἡ-
μέραν παραγγεῖλαι, καὶ κελεῦσαι αὐτοὺς συλλεγῆναι
εἰς οἰκίαν τῶν φίλων τῶν ἐγγυτάτω, μᾶλλον ἢ ἐπειδὴ
τάχιστα ᾐσθόμην, τῆς νυκτὸς περιτρέχειν, οὐκ εἰδώς,
ὅντινα οἴκοι καταλήψομαι καὶ ὅντινα ἔξω; καὶ ὡς Ἁρ-
μόδιον μὲν καὶ τὸν δεῖνα ἦλθον, οὐκ ἐπιδημοῦντας,
(οὐ γὰρ ᾔδειν) ἑτέρους δὲ οὐκ ἔνδον ὄντας κατέλαβον,
42 οὓς δ' οἷός τε ἦν λαβὼν ἐβάδιζον. καίτοιγε, εἰ προῄ-
δειν, οὐκ ἂν δοκῶ ὑμῖν καὶ θεράποντας παρασκευάσα-
σθαι καὶ τοῖς φίλοις παραγγεῖλαι, ἵν' ὡς ἀσφαλέστατα
μὲν αὐτὸς εἰςῄειν (τί γὰρ ᾔδειν, εἴ τι κἀκεῖνος εἶχε σι-
δήριον;), ὡς μετὰ πλείστων δὲ μαρτύρων τὴν τιμω-
ρίαν ἐποιούμην, νῦν δ' οὐδὲν εἰδὼς τῶν ἐσομένων ἐκείνῃ
τῇ νυκτί, οὓς οἷός τε ἦν παρέλαβον. καί μοι ἀνάβητε
τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

43 Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες· σκέψασθε
δὲ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς οὕτως περὶ τούτου τοῦ πράγματος,
ζητοῦντες, εἴ τις ἐμοὶ καὶ Ἐρατοσθένει ἔχθρα πώπο-
τε γεγένηται πλὴν ταύτης. οὐδεμίαν γὰρ εὑρήσετε.

40. *ἐνθυμήθητε, ὅτι — πότερον ἦν μοι κρεῖττον*] Vide Excurs. V.

ἵνα — ἐτιμωρεῖτο] Hermann. ad Viger. p. 850. »*ἵνα* cum indicativo praeteritorum temporum jungitur, quum significatur aliquid, quod futurum fuisset, si quid aliud actum esset, sed nunc actum non est.« Vide Rost gr. Gr. §. 122. 12.

41. *συλλεγῆναι εἰς οἰκίαν τῶν φίλων τῶν ἐγγυτάτω*] Augerus post *οἰκίαν* addidit *τινός*; id necessarium esse frustra existimans. Vide Heindorf. ad Gorg. §. 148. Nempe genitivus partitivus saepe ponitur omisso pronomine *τὶς*.

οὔτε γὰρ συκοφαντῶν γραφάς με ἐγράψατο, οὔτε ἐκ- 44
βάλλειν ἐκ τῆς πόλεως ἐπεχείρησεν· οὔτε ἰδίας δίκας
ἐδικάζετο, οὔτε συνῄδει κακὸν οὐδὲν, ὃ ἐγὼ δεδιὼς
μή τις πύθηται ἐπεθύμουν αὐτὸν ἀπολέσαι. οὔτε, εἰ
ταῦτα διεπραξάμην, ἤλπιζον [μὲν] χρήματα λήψε-
σθαι· ἔνιοι γὰρ τοιούτων πραγμάτων ἕνεκεν θάνα-
τον ἀλλήλοις ἐπιβουλεύουσι. τοσούτου τοίνυν δεῖ 45
ἢ λοιδορία, ἢ παροινία, ἢ ἄλλη τις διαφορὰ ἡμῖν γε-
γονέναι, ὥςτε οὐδὲ ἑωρακὼς ἦν τὸν ἄνθρωπον πώ-
ποτε πλὴν ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτί. τί ἂν οὖν βουλόμε-
νος ἐγὼ τοιοῦτον κίνδυνον ἐκινδύνευον, εἰ μὴ τὸ μέ-
γιστον τῶν ἀδικημάτων ἦν ὑπ' αὐτοῦ ἠδικημένος;
ἔπειτα παρακαλέσας αὐτὸς μάρτυρας ἠσέβουν, ἐξόν 46
μοι, εἴπερ ἀδίκως ἐπεθύμουν αὐτὸν ἀπολέσαι, μηδέ-
να μοι τούτων συνειδέναι; Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, 47
οὐκ ἰδίαν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ νομίζω ταύτην γενέσθαι τὴν
τιμωρίαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πόλεως ἁπάσης. οἱ γὰρ τοι-
αῦτα πράττοντες, ὁρῶντες, οἷα τὰ ἆθλα πρόκειται
τῶν τοιούτων ἁμαρτημάτων, ἧττον εἰς τοὺς ἄλλους
ἐξαμαρτήσονται, ἐὰν καὶ ὑμᾶς ὁρῶσι τὴν αὐτὴν γνώ-
μην ἔχοντας. εἰ δὲ μή, πολὺ κάλλιον τοὺς μὲν κει- 48
μένους νόμους ἐξαλεῖψαι, ἑτέρους δὲ θεῖναι, οἵτινες
τοὺς μὲν φυλάττοντας τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ταῖς ζη-

44. *ἤλπιζον [μὲν] χρήματα λήψεσθαι*] *Μέν*, quod abest a M, recte, opinor, uncis inclusit Bekkerus. Sluiter Lectt. Andd. p. 244. conjicit: *ἤλπιζεν ἄν με χρήματα λήψεσθαι*, hoc sensu: »neque si tale quid patrassem, ὃ συνῄδει κακὸν, ὃ ἐγὼ δεδιὼς ἦν μή τις πύθηται, sperare potuisset me pecunia posse placari, quum hanc impune occidendi ejus metuque me liberandi occasionem haberem.« Sed sententia lectionis codicum haec est: neque, si haec fecissem, i. e. si ipsum occidissem, sperabam me pecuniam inde laturum.

45. *οὐδὲ*] Bekkerus ex corr. M. pro vulgato *οὔτε*.

47. *ἐξαμαρτήσονται*] Sic Bekkerus ex libris pro vulgato *ἐξαμαρτήσουσιν*. X supra scriptum habet *ονται*. Apud scriptores Atticos futurum verbi *ἁμαρτάνω* est formae mediae, aoristus formae activae, secundus.

48. *ἑτέρους δὲ θεῖναι*] Anger mavult *θέσθαι*: parum recte, opinor. Orator enim respicit ad legislatorem populo leges ferentem, non ad populum leges sibi ipsi statuentem.

μίαις ζημιώσουσι, τοῖς δὲ βουλομένοις εἰς αὐτὰς ἁ-
49 μαρτάνειν πολλὴν ἄδειαν ποιήσουσι. πολὺ γὰρ οὕτω
δικαιότερον ἢ ὑπὸ τῶν νόμων τοὺς πολίτας ἐνεδρεύ-
εσθαι, οἳ κελεύουσι μέν, ἐάν τις μοιχὸν λάβῃ, ὅ τι
ἂν βούληται χρῆσθαι, οἱ δ' ἀγῶνες δεινότεροι τοῖς
ἀδικουμένοις καθεστήκασιν, ἢ τοῖς παρὰ τοὺς νόμους
50 τὰς ἀλλοτρίας καταισχύνουσι γυναῖκας. ἐγὼ γὰρ νῦν
καὶ περὶ τοῦ σώματος καὶ περὶ τῶν χρημάτων καὶ
περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων κινδυνεύω, ὅτι τοῖς τῆς πό-
λεως νόμοις ἐπειθόμην.

ΛΥΣΙΟΥ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣ ΣΙΜΩΝΑ.

PROOEMIUM.

Apologia est *περὶ τραύματος ἐκ προνοίας*. *Τραῦμα ἐκ προνοίας* dicebatur vulnus eo consilio inflictum, ut vulneratus periret. *Τραύματος* periphrasin habemus *κατ' Ἀνδοκ.* §. 15. p. 212. *ἂν μέν τις ἀνδρὸς σῶμα τρώσῃ, κεφαλὴν ἢ πρόσωπον ἢ χεῖρας ἢ πόδας.* Ad notionem *ἐκ προνοίας* eum, qui vulneraverit, voluisse interficere, patet ex hujus orationis §. 43. Ejusmodi *τραῦμα* par erat *φόνῳ*, et qui erat hujus criminis accusatus, ad eosdem judices adducebatur, ad quos qui caedem commiserat, et convictus iisdem suppliciis tenebatur. *Γραφαὶ περὶ τραύματος*, ut de *γραφαῖς περὶ φόνου* jam in prooemio antecedentis orationis vidimus, ad *βασιλέα ἄρχοντα* deferebantur, a quo praecognitione habita, in judicium adducebantur, et quidem haec *τραύματος ἐκ προνοίας* - *εἰς τὴν βουλὴν τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ*. Hinc allocutio judicum in hac oratione *ὦ βουλὴ* non quingentorum, sed *ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ*. Legem

ταῖς ζημίαις ζημιώσουσι] Inest emphasis in *ταῖς ζημίαις* tum in plurali, tum in articulo, ut non opus sit addi *ἐσχάταις* vel *μεγίσταις*.

49. *οἱ δ' ἀγῶνες*] Nos quidem, ubi Graeci usurpant *μέν - δέ*, priore particula omissa, alterum membrum annectere solemus per quum tamen; de quo monuit Heindorf. ad Plat. Gorgiam §. 43.

habemus apud Demosthenem κατὰ Ἀριστοκρ. p. 627. l. 21. δικάζειν δὲ τὴν βουλὴν, τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας. — Hic ἀγὼν autem erat ἀτίμητος, h. e. poena erat lege constituta. (De discrimine inter ἀγῶνα τιμητόν et ἀτίμητον accuratum examen instituit Aug. Matthiae Miscell. Philoll. T. I. p. 275. ss.) Poenam legimus apud Demosth. Mid. p. 528. l. 5. ss. οἱ φονικοὶ νόμοι τοὺς μὲν ἐκ προνοίας ἀποκτιννύντας θανάτῳ καὶ ἀειφυγίᾳ καὶ δημεύσει τῶν ὑπαρχόντων ζημιοῦσι, τοὺς δ' ἀκουσίως αἰδέσεως καὶ φιλανθρωπίας πολλῆς ἠξίωσαν. Nostra oratione §. 38. εἰς τοσοῦτον ἀγῶνα καθέστηκα, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς οὐσίας τῆς ἐμαυτοῦ ἁπάσης κινδυνεύω.

Praepositio πρός in inscriptione non idem est quod κατά, sed, ut monuit F. A. Wolfius Prolegg. in Leptin. p. CLII., πρός Latine vertendum est adversus, quum κατά sit in. Quum ipsa oratio sit apologia, praepositio h. l. indicat repelli ea, quae a Simone reo culpae data erant. Num per eam etiam hoc indicetur, quod affirmatur in libro: der Attische Process. p. 167. s., accusationem nonnisi spectavisse non praestita fuisse, quae ex contractu praestanda erant, et hinc crimen exortum esse, equidem non decernam.

In exordio queritur orator de audacia Simonis, qui quum ipse inhumanus fuerit et agrestis, reum se agat de vi illata, quam passus non sit. Ob pudorem, pergit, aequo animo se injurias pertulisse, ne homines conscii fierent juvenilis suae levitatis, quam ita fatetur, ut judices bonam de reo opinionem concipere oporteat. Ambos ait Theodotum, adolescentulum Plataeensem, adamavisse. Simo, postquam cognovit adolescentem esse in domo rei, noctu ebrius irrupit in cubiculum mulierum, ubi puellae erant admodum modestae, eoque petulantiae progressus est, ut comites ipsi eum vi expulerint. Tum reum foras evocatum, simulatque exiverat, caedere aggreditur, dein lapidibus petit; sed ab reo aberrans, suorum comitum unius frontem lapide contundit. Reus, quem pudebat levitatis suae, cum adolescentulo peregre proficiscitur, ut et hujus injurias et ora hominum vitaret. Longum post tempus Athenas redit. Simo ubi resciverat Theodotum rediisse, insidiatur ei cum sociis, atque in reum, una cum Theodoto foras egressum, impetum facit. Adolescentulus pallio abjecto aufugit; reus alia via abit. Confugit adolescens in fullonium, unde illi, una irruentes, vi eum abripiunt. Quum jam esset pugna exorta inter Simonem et aliquos, qui adolescenti in auxilium accurrerant, obviam fit reus. In tumultu uniuscujusque caput contusum est. Simonis comites, quamprimum postea reum videbant, veniam orabant et excusabant se comissatione. Πρόνοια autem ab utraque parte nulla erat. Simonis autem improbitas et violentia etiam aliunde constat, imprimis quod Corinthi post expeditionem adversus Coroneam susceptam cum Lachete taxiarcho concertationem habebat eumque graviter verberabat; cuncta autem, quae in hac caussa acciderunt, satis demonstrant vim a Simonis parte esse profectam.

1 *Πολλὰ καὶ δεινὰ συνειδὼς Σίμωνι, ὦ βουλή,*
οὐκ ἄν ποτ' αὐτὸν εἰς τοσοῦτο τόλμης ἡγησάμην ἀφι-
κέσθαι, ὥςτε ὑπὲρ ὧν αὐτὸν ἔδει δοῦναι δίκην, ὑπὲρ
τούτων ὡς ἀδικούμενον ἔγκλημα ποιήσασθαι, καὶ οὕ-
τω μέγαν καὶ σεμνὸν ὅρκον διομοσάμενον εἰς ὑμᾶς ἐλ-
2 *θεῖν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοι τινὲς ἔμελλον περὶ ἐμοῦ διαγνώ-*

Variantes lectiones etiam in hac oratione ex quinque codd. notatas inveni.

1. *εἰς τοσοῦτο τόλμης*] Bekkerus scripsit *τοσοῦτο* pro vulgato *τοσοῦτον* ex tribus codd. Si ad usum Lysiae attendamus, paucissimis locis exceptis, ubique legitur neutrum *τοσοῦτον*. Quid? quod B. semel pro vulgato *τοσοῦτο* ex optimo C. recepit *τοσοῦτον κατ' Ἀλκ. Α.* §. 2. p. 517. R. *εἰς τοσοῦτον κακίας. κατ' Ἀνδ.* §. 9. p. 202. R., ubi in omnibus edd. legitur *εἰς τοσοῦτο δὲ τόλμης*, duo Bekkeri MX habent *τοσοῦτον*. ib. §. 33. p. 230. ubi in ceteris editionibus legitur *εἰς τοσοῦτον δὲ ἀναισχυντίας*, Bekkerus nulla notata varietate scripsit *τοσοῦτο*. Infra §. 34. recte retinuit *εἰς τοσοῦτον ἀμαθίας*, quamquam *τοσοῦτο* habeant iidem tres libri.

1. *ἔγκλημα ποιήσασθαι*] *Ἔγκλημα* proprie est in caussis privatis libellus de injuria homini illata, non quae bona ejus spectat, sed personam. Nonnumquam, quamvis rarius, etiam in caussis publicis adhibetur, sed semper de crimine in personam commisso. Vocabulum, quod in caussis privatis libellum indicat omnis generis crimina complectentem, est *λῆξις*. *Λῆξιν* et *ἔγκλημα ποιεῖσθαι* est phrasis propria de eo, qui defert accusationem. Cf. der Attische Process. p. 594. ss.

οὕτω μέγαν καὶ σεμνὸν ὅρκον διομοσάμενον] *Διομνύναι* proprie duplex complectitur jusjurandum, quum actoris, tum rei. Bekkeri Anecdd. p. 409. l. 13. *διωμοσία ὁ ἑκατέρωθεν γινόμενος ὅρκος ὑπὸ τῶν διαδικαζομένων* (i. e. *τῶν φόνου ἀγῶνα διωκόντων ἢ φευγόντων*), *τοῦ μὲν, ὡς πράξαντα διώκει, τοῦ δὲ, ὡς οὐκ ἔπραξεν.* Hic autem de actore adhibetur, cujus in caussis, in quibus is unus jurare debebat, dicebatur *προωμοσία*. *Διομνύναι* autem hic recte dicitur, quod jam etiam qui loquitur *φεύγων*, jurasse debuerat. cf. *κατὰ Θεομν.* §. 11. p. 351 s. R. *Τὸν μέγαν καὶ σεμνὸν ὅρκον*, ὃν Antiphon *περὶ τοῦ Ἡ. φόνου* p. 709. *ὅρκον τὸν μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον* appellat, exponit Demosth. *κατὰ Ἀριστοκρ.* p. 642. *πρῶτον μὲν διομεῖται κατ' ἐξωλείας αὐτοῦ καὶ γένους καὶ οἰκίας ὅ τινα αἰτιώμενος εἰργάσθαι τι τοιοῦτον (φόνον) εἶτ' οὐδὲ τὸν τυχόντα τιν' ὅρκον, ἀλλ' ὃν οὐδεὶς ὄμνυσιν ὑπὲρ οὐδενὸς ἄλλου, στὰς ἐπὶ τῶν τομίων κάπρου καὶ κριοῦ καὶ ταύρου καὶ τούτων ἐσφαγμένων ὑφ' ὧν δεῖ καὶ ἐν αἷς ἡμέραις καθήκει, ὥςτε καὶ ἐκ τοῦ χρόνου καὶ ἐκ τῶν μεταχειριζομένων ἅπαν, ὅσον ἔσθ' ὅσιον, πεπρᾶχθαι.*

εἰς ὑμᾶς ἐλθεῖν] Recte monet Bastius ad Gregor. Cor. p. 46. n.** oratoribus Graecis utrumque usitatum esse et *ἐλθεῖν εἰς τὸ δικαστήριον* et *εἰςελθεῖν εἰς τὸ δικ.* Demosth. *κατὰ Ἀφόβου* p. 813. *εἰς δ' ὑμᾶς τοὺς οὐδὲν τῶν ἡμετέρων ἀκριβῶς ἐπισταμένους ἐλήλυθεν.* Infra *ὑπὲρ Πολυστρ.* §. 14. p. 677. *ἐλθὼν*

σεσθαι, σφόδρα ἂν ἐφοβούμην τὸν κίνδυνον, ὁρῶν,
ὅτι καὶ παρασκευαὶ καὶ τύχαι ἐνίοτε τοιαῦται γίνονται,
ὥςτε πολλὰ καὶ παρὰ γνώμην ἀποβαίνειν τοῖς κινδυνεύ-
ουσιν· εἰς ὑμᾶς δ' εἰςελθὼν,| ἐλπίζω τῶν δι-
καίων τεύξεσθαι. μάλιστα δ' ἀγανακτῶ, ὦ βουλή, ὅτι 3
περὶ τῶν τραυμάτων εἰπεῖν ἀναγκασθήσομαι πρὸς ὑμᾶς,
ὑπὲρ ὧν ἐγὼ αἰσχυνόμενος, εἰ μέλλοιεν πολλοί μοι συν-
είσεσθαι, ἠνεσχόμην ἀδικούμενος. ἐπειδὴ δὲ Σίμων
με εἰς τοιαύτην ἀνάγκην κατέστησεν, οὐδὲν ἀποκρυψά-
μενος, ἅπαντα διηγήσομαι πρὸς ὑμᾶς τὰ πεπραγμένα.
ἀξιῶ δέ, ὦ βουλή, εἰ μὲν ἀδικῶ, μηδεμιᾶς συγγνώμης 4
τυγχάνειν· ἐὰν δὲ περὶ τούτων ἀποδείξω, ὡς οὐκ ἔνο-
χός εἰμι οἷς Σίμων διωμόσατο, ἄλλως δὲ ὑμῖν φαίνωμαι
παρὰ τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμαυτοῦ ἀνοητότερον πρὸς τὸ
μειράκιον διατεθείς, αἰτοῦμαι ὑμᾶς μηδέν με χείρω
νομίζειν· εἰδότας, ὅτι ἐπιθυμῆσαι μὲν ἅπασιν ἀνθρώ-
ποις ἔνεστιν, οὗτος δὲ βέλτιστος ἂν εἴη καὶ σωφρονέ-
στατος, ὅςτις κοσμιώτατα τὰς συμφορὰς φέρειν δύνα-
ται. οἷς ἅπασιν ἐμποδὼν ἐμοὶ γεγένηται Σίμων οὗ-

εἰς τὸ βουλευτήριον. §. 16. p. 679. εἰςελθὼν εἰς τὸ βουλευτήριον, ubi Marklandus ipse, qui nostro loco simplex tolerare nolebat, utrumque tolerandum esse agnoscit. Isaeus περὶ τοῦ Κλεων. κλ. 1. οὐδέποτ' ἤλθομεν ἐπὶ δικαστήριον.

2. κίνδυνος et vocabula conjugata sunt forensia; imprimis de reo, vel de actore, si periculum subit caussa cadens. Ita etiam Latini usurpant periculum. Cf. Ruhnken. ad Rutil. Lup. p. 27.

3. περὶ τῶν τραυμάτων] Articulum aut plane omitti aut ejus loco τοιούτων legi malim. [Fort. περὶ τῶν τοιούτων, omisso τραυμάτων. quod fortasse ex glossa natum. F. J.]

αἰσχυνόμενος εἰ] εἰ pro ὅτι post verba affectum animi denotantia. Rost. gr. Gr. §. 121. not. 3.

4. ἀδικῶ] i. q. ἠδίκηκα: quem frequentem hujus temporis in hoc et similibus usum esse docuit Heindorfius ad Plat. Protag. §. 4.

παρὰ τὴν ἡλικίαν τὴν ἐμαυτοῦ] De hoc usu praepositionis παρά vide Casp. Orellium nostrum in Supplem. ad Aeschinem praefixo. Vol. II. nostrae editionis p. XXIII.

ὅςτις κοσμιώτατα τὰς συμφορὰς φέρειν δύναται] Per συμφοράς intelligit casus, qui accidere solent in amore: quales describit Terentius Eun. Act. I. Sc. 1.

injuriae,
Suspiciones, inimicitiae, induciae,
Bellum, pax rursum.

quem locum Cicero laudat in gravi sententia Tusc. IV. 35.

οἷς ἅπασιν ἐμποδὼν ἐμοὶ γεγένηται Σίμων οὗτος] Nota ad-

5 τος, ὡς ἐγὼ ὑμῖν ἐπιδείξω. Ἡμεῖς γὰρ ἐπεθυμήσαμεν,
ὦ βουλή, Θεοδότου, Πλαταϊκοῦ μειρακίου· καὶ ἐγὼ
μέν, εὖ ποιῶν αὐτόν, ἠξίουν εἶναί μοι φίλον· οὗτος
δὲ, ὑβρίζων καὶ παρανομῶν, ᾤετο ἀναγκάσειν αὐτὸν
ποιεῖν ὅ τι βούλοιτο. ὅσα μὲν οὖν ἐκεῖνος κακὰ ὑπ' αὐ-
τοῦ πέπονθε, πολὺ ἂν ἔργον εἴη λέγειν· ὅσα δὲ εἰς
ἐμὲ αὐτὸν ἐξημάρτηκεν, ἡγοῦμαι ταῦθ' ὑμῖν προςή-
6 κειν ἀκοῦσαι. πυθόμενος γὰρ, ὅτι τὸ μειράκιον ἦν παρ' ἐ-
μοί, ἐλθὼν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν ἐμὴν νύκτωρ μεθύων, ἐκ-
κόψας τὰς θύρας, εἰςῆλθεν εἰς τὴν γυναικωνῖτιν, ἔνδον
οὐσῶν τῆς τε ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς καὶ τῶν ἀδελφιδῶν· αἳ
οὕτω κοσμίως βεβιώκασιν, ὥςτε καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων
7 ὁρώμεναι αἰσχύνεσθαι. οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτο ἦλθεν
ὕβρεως, ὥςτ' οὐ πρότερον ἠθέλησεν ἀπελθεῖν, πρὶν
αὐτὸν ἡγούμενοι δεινὰ ποιεῖν οἱ παραγενόμενοι καὶ
οἱ μετ' αὐτοῦ ἐλθόντες, ἐπὶ παῖδας κόρας καὶ ὀρφα-
νὰς εἰςιόντα, ἐξήλασαν βίᾳ. καὶ τοσούτου ἐδέησεν
αὐτῷ μεταμελῆσαι τῶν ὑβρισμένων, ὥςτε, ἐξευρὼν οὗ
ἐδειπνοῦμεν, ἀτοπώτατον πρᾶγμα καὶ ἀπιστότατον ἐποί-
8 ησεν, εἰ μή τις εἰδείη τὴν τούτου μανίαν. ἐκκαλέ-
σας γάρ με ἔνδοθεν, ἐπειδὴ τάχιστα ἐξῆλθον, εὐθύς
με τύπτειν ἐπεχείρησεν· ἐπειδὴ δὲ αὐτὸν ἠμυνάμην
ἐνστάς, ἔβαλλέ με λίθοις. καὶ ἐμοῦ μὲν ἁμαρτάνει,

jectivum πᾶς, ἅπας constructioni inseri, ubi nos adverbium ponimus omnino, prorsus. [Immo verba οἷς ἅπασι complectuntur virtutes modo nominatas, βέλτιστος, σωφρονέστατος, κοσμιώτατος, ut sit sensus: alle diese rühmlichen Eigenschaften zu bewähren hinderte mich dieser. V.C.F.R.]. Loquens concedit se non σωφρονέστατον aut κοσμιώτατον apparuisse.

5. Πλαταϊκοῦ μειρακίου] Πλαταιικός frequentius esse quam Πλαταϊκός monet Lobeck ad Phryn. p. 41.

6. ἐκκόψας τὰς θύρας] supra de caed. Eratosth. §. 24. ὤσαντες τὴν θύραν, et infra §. 23. τὰς θύρας ἐκβάλλων. Haec omnia ejus sunt, qui effringit januam.

8. ἐκκαλέσας] Εἰςκαλεῖν et ἐκκαλεῖν sunt verba propria, illud introvocare o vestibulo, hoc foras evocare. Illustrat Valckenaer ad Theocriti Adoniaz. v. 43. T. II. p. 190. s. edit. Heind.

ἐπειδὴ δὲ αὐτὸν ἠμυνάμην ἐνστάς] Recte haec junxit Bekkerus. Sensus est: Quum ego me fortiter defenderem. Ἐνστῆναι de rebus vel hominibus dicitur, qui instant et urgent. Hinc de eo, qui se defendit, fortem animum et resistendi pertinaciam indicat. Taylor, qui conjiciens ἐκστάς et sequentibus

Ἀριστοκρίτου δὲ, ὃς παρ' ἐμὲ ἦλθε μετ' αὐτοῦ, βα-
λὼν λίθῳ συντρίβει τὸ μέτωπον. ἐγὼ τοίνυν, ὦ βου- 9
λή, ἡγούμενος μὲν δεινὰ πάσχειν, αἰσχυνόμενος δὲ
(ὅπερ ἤδη καὶ πρότερον εἶπον) τῇ συμφορᾷ, ἠνει-
χόμην, καὶ μᾶλλον ᾑρούμην μὴ λαβεῖν τούτων
τῶν ἁμαρτημάτων δίκην, ἢ δόξαι τοῖς πολίταις ἀ-
νόητος εἶναι, εἰδὼς, ὅτι τῇ μὲν τούτου πονηρίᾳ
πρέποντα ἔσται τὰ πεπραγμένα, ἐμοῦ δὲ πολλοὶ κα-
ταγελάσονται τοιαῦτα πάσχοντος τῶν φθονεῖν εἰθι-
σμένων, ἐάν τις ἐν τῇ πόλει προθυμῆται χρη-
στὸς εἶναι. οὕτω δὲ σφόδρα ἠπορούμην ὅ τι χρη- 10
σαίμην, ὦ βουλή, τῇ τούτου παρανομίᾳ, ὥστε ἔδοξέ
μοι κράτιστον εἶναι ἀποδημῆσαι ἐκ τῆς πόλεως. λα-
βὼν δὴ τὸ μειράκιον (ἅπαντα γὰρ δεῖ τἀληθῆ λέ-
γειν) ᾠχόμην ἐκ τῆς πόλεως. ἐπειδὴ δὲ ᾤμην ἱκανὸν
εἶναι τὸν χρόνον Σίμωνι ἐπιλαθέσθαι μὲν τοῦ νεανί-
σκου, μεταμελῆσαι δὲ τῶν πρότερον ἡμαρτημένων,
ἀφικνοῦμαι πάλιν. κἀγὼ μὲν ᾠχόμην ἐς Πειραιᾶ, 11
οὗτος δ' αἰσθόμενος εὐθέως ἥκοντα τὸν Θεόδοτον
καὶ διατρίβοντα παρὰ Λυσιμάχῳ, ὃς ᾤκει πλησίον
τῆς οἰκίας ἣς οὗτος ἐμεμίσθωτο, παρεκάλεσέ τινας
τῶν τούτου ἐπιτηδείων. καὶ οὗτοι μὲν ἠρίστων καὶ

11. *ἐς Πειραιᾶ*] Bekkerus ex suis quinque pro vulgato *εἰς*. Codd. obsequendum erat, quamquam ceteroqui non legatur *ἐς* in Lysia, nisi in certis formulis, ut *ἐς κόρακας*.

jungens bene se de Lysia meruisse opinatur etiam Lectt. Lyss. c. 4, ab ingenio Lysiae aberravit. Ille enim non solet participia addere, quae ex notione verbi finiti sponte emanant; et gravius est indicari fortitudinem defendentis, quam qui ex ea ortus est aggredientis regressus.

ὃς παρ' ἐμὲ ἦλθε μετ' αὐτοῦ] Marklandus opinatur *κατ' αὐτοῦ*, contra illum, ut mihi opem ferret. Si ita locutus esset, facile suspicionem *προνοίας* movisset, quum opitulandi caussa hominem adfuisse affirmasset.

9. *τῶν φθονεῖν. εἰθισμένων*] »Qui aegre ferre, irasci solent.« Sic interdum *φθονεῖν*: quod non ubique tolerarunt viri docti. *κατὰ Πολ.* p. 607. R. *ὑπὲρ τῶν τοῦ Ν. ἀδ.* §. 26. B. *ἄξιον δὲ μάλιστα φθονῆσαι, ὅτι οὕτως οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες διάκεινται ὡς οὐχ, ὅ τι ἂν τῇ πόλει βέλτιστον ᾖ, τοῦτο οἱ ῥήτορες λέγουσιν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἂν κερδαίνειν μέλλωσι, τοῦτο ἡμεῖς ψηφίζεσθε.* ubi Markland vult *θαυμάσαι*.

11. *τῶν τούτου ἐπιτηδείων*] *Τούτου* actorem spectat cum

ἔπινον, φύλακας δὲ κατέστησαν ἐπὶ τοῦ τέγους,
12 ἵν', ὁπότε ἐξέλθοι τὸ μειράκιον, εἰςαρπάσαιεν αὐτόν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ ἀφικνοῦμαι ἐγὼ ἐκ Πειραιῶς, καὶ τρέπομαι παριὼν ὡς τὸν Λυσίμαχον· ὀλίγον δὲ χρόνον διατρίψαντες, ἐξερχόμεθα ἤδη μεθύοντες. οὗτοι δ' ἐκπηδῶσιν ἐφ' ἡμᾶς. καὶ οἱ μέν τινες αὐτῷ τῶν πα-

12. ἐκ Πειραιῶς] Sic scripsit Bekkerus ex solo C. Ceteri, ut editiones, habent Πειραιέως. Jam Taylor Lectt. Lys. c. 4. ex Atticistarum praeceptis probat Πειραιῶς, quam formam etiam F. A. Wolfius ad Demosth. Leptin. p. 229. solam pro Attica habet. Quum scribendi et pronuntiandi ratio, quae diversis aetatibus apud Graecos obtinuit, multis adhuc tenebris sit involuta, equidem optimos et antiquissimos codd. sequendos arbitror: quibus ducibus cognoscimus plerumque Πειραιῶς Lysiam scripsisse, nec omnino tamen abhorruisse a forma Πειραιέως. κατ' Ἐρατοσθ. §. 54. ubi vulgo Πειραιῶς legebatur, Bekkerus scripsit Πειραιέως, nulla varietate notata. Aliis locis dubia manet forma; ut nostro loco, sic κατ' Ἀνδ. §. 39. unus C. contractam habet formam, ceteri solutam. Alibi tamen idem hic optimus C. formam habet solutam, ubi ceteri contractam, v. c. δημ. καταλ. ἀπολογ. §. 28. p. 779. R. et ibi plus semel.

contemtu ex solemni oratorum usu. Multo languidius foret αὐτοῦ, quod Augerus de suo scripsit.

ἐπὶ τοῦ τέγους] Atticistae disputant, utrum τέγος an στέγος Atticis sit usitatum. Si codices attenderimus, observabimus optimos et antiquissimos τέγος praebere.

εἰςαρπάσαιεν αὐτόν] Nota αὐτόν genere mascul. adjectum, quum antecesserit τὸ μειράκιον. Determinationes saepius genus sequuntur naturae, non grammaticum. Eodem modo invenies infra §. 12. ὁ δὲ ῥίψας. et §. 35. οὗτοι δὲ αὐτὸν ἐπεδίωκον. cf. Rost. gr. Gr. §. 100. 4. d.

12. ὀλίγον δὲ χρόνον διατρίψαντες ἐξερχόμεθα ἤδη μεθύοντες. οὗτοι δ' ἐκπηδῶσιν ἐφ' ἡμᾶς] Quum non videatur loquens jam ebrius ex Piraeeo venisse, mira est appositio ἤδη μεθύοντες ad ἐξερχόμεθα, quia nonnisi ὀλίγον χρόνον in Lysimachi aedibus se commoratum esse affirmet: nisi forte arripuisse eum dicas cuncta, ut amoveret προνοίας suspicionem. Hinc Reiskius post προςερχόμεθα interpunxit; ἤδη μεθύοντες sequentibus jungens. Sed collocatio particulae δέ vix hoc patitur. Quapropter jam Schottus transpositione verborum locum curandum censuit: οὗτοι δ' ἤδη μεθύοντες ἐκπηδῶσιν: quod sine auctoritate dedit Auger. Quod si haec sententia restituenda, malim, puncto post ἐξερχόμεθα posito, delere δέ. Quum scilicet ex falsa interpunctione ἤδη μεθύοντες juncta essent antecedentibus, post οὗτοι additum est δέ, ut enuntiationis ratio appareret. Quum autem ἤδη μεθύοντες enuntiationem inchoet, asyndeton est, quod quomodo in Lysia adhibitum sit, uberius explicabo, si quando ad locum venerimus, quem contra codices tentarunt aut mutarunt viri docti.

ραγενομένων οὐκ ἠθέλησαν συνεξαμαρτεῖν, Σίμων δὲ
οὑτοσὶ καὶ Θεόφιλος καὶ Πρώταρχος καὶ Αὐτοκλῆς
εἷλκον τὸ μειράκιον. ὁ δὲ, ῥίψας τὸ ἱμάτιον, ᾤχετο
φεύγων. ἐγὼ δὲ ἡγούμενος ἐκεῖνον μὲν ἐκφεύξεσθαι, 13
τούτους δ', ἐπειδὴ τάχιστα ἐντύχοιεν ἀνθρώποις, αἰ-
σχυνομένους ἀποτρέψεσθαι, ταῦτα διανοηθεὶς, ἑτέραν
ὁδὸν ᾠχόμην ἀπιών· οὕτω σφόδρ' αὐτοὺς ἐφυλατ-
τόμην, καὶ πάντα ταῦτα ὑπὸ τούτων γιγνόμενα με-
γάλην ἐμαυτῷ συμφορὰν ἐνόμιζον. καὶ ταῦτα μὲν, 14
δι' ἃ φησι Σίμων τὴν μάχην γενέσθαι, ἔνθα οὔ-
τε τούτων οὔτε ἡμῶν οὐδεὶς οὔτε κατεάγη τὴν κε-
φαλὴν οὔτε ἄλλο κακὸν οὐδὲν ἔλαβεν, ὡς ἐγὼ τοὺς
παραγενομένους ὑμῖν παρέξομαι μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὗτος ἦν ὁ ἀδικήσας, ὦ βουλή, 15
καὶ ἐπιβουλεύσας ἡμῖν, καὶ οὐκ ἐγὼ τούτῳ, ὑπὸ τῶν
παραγενομένων μεμαρτύρηται ὑμῖν. μετὰ δὲ ταῦτα
τὸ μὲν μειράκιον εἰς γναφεῖον κατέφυγεν, οὗτοι δὲ
συνεισπεσόντες, ἦγον αὐτὸν βίᾳ, βοῶντα καὶ κεκρα-
γότα καὶ μαρτυρόμενον. συνδραμόντων δὲ ἀνθρώπων 16

14. *δι' ἃ φησι*] Sic recte Bekkerus ex C. pro ceterorum lectione *ἵνα φησί*: unde viri docti se non poterant expedire. Sententia est: »et haec quidem sunt (non ea, quae ipse finxit), ob quae ista, quam appellavit pugnam, exorta est.«
ἔνθα οὔτε τούτων] *Ἔνθα*, quod vulgo deerat, Bekkerus addidit ex eodem codice.
ἔλαβεν] obtulerunt CO. In X est *ἔλα*. Vulgo *ἔπαθεν*.

13. *ταῦτα διανοηθεὶς*] Quum praecesserint complura membra, haec in progressu orationis per *ταῦτα διανοηθείς* aut similem formulam *ἀσύνδετον* complectuntur oratores Attici. Sic §. 18. *ἐν τούτῳ τῷ θορύβῳ.*

14. *ὡς ἐγὼ -- παρέξομαι μάρτυρας*] *Βραχυλόγως* haec dicta significant: *ὡς ἐγὼ ὑμῖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, μάρτυρας παρέξομαι.* Lenis quidem esset correctio *ὧν*, sed, opinor, non necessaria. [Sic accipio: *καὶ ταῦτα μέν ἐστι, δι' ἃ κ. τ. λ. ὡς ἐγὼ ὑμῖν ἀποδείξω μάρτυρας παρέχων.* F. J.]

15. *μετὰ δὲ ταῦτα*] Hic propriam suam vim habet post haec, nempe post eam, quam Simo appellavit pugnam.
γναφεῖον] Tradunt grammatici antiquos vocabulum per *κ* scripsisse, non per *γ*. Litem disceptavit Hemsterhusius ad Lucian. *δίκη φωνηέντων* c. 4.
καὶ μαρτυρόμενον] Et testantem, obtestantem. Frequentius sic etiam *διαμαρτύρε-*

πολλῶν καὶ ἀγανακτούντων τῷ πράγματι καὶ δεινὰ φα-
σκόντων εἶναι τὰ γινόμενα, τῶν μὲν λεγομένων οὐδὲν
ἐφρόντιζον, Μόλωνα δὲ τὸν γναφέα καὶ ἄλλους τι-
17 νὰς ἐπαμύνειν ἐπιχειροῦντας συνέκοψαν. ἤδη δὲ αὐ-
τοῖς οὔσι παρὰ τὴν Λάμπωνος οἰκίαν ἐγὼ μόνος βαδί-
ζων ἐντυγχάνω. δεινὸν δὲ ἡγησάμενος εἶναι καὶ αἰ-
σχρὸν περιϊδεῖν οὕτως ἀνόμως καὶ βιαίως ὑβρισθέντα
τὸν νεανίσκον, ἐπιλαμβάνομαι αὐτοῦ. οὗτοι δέ, διότι
μὲν τοιαῦτα παρηνόμουν εἰς ἐκεῖνον, οὐκ ἠθέλησαν
εἰπεῖν ἐρωτηθέντες. ἀφέμενοι δὲ τοῦ νεανίσκου, ἔτυ-
18 πτον ἐμέ. μάχης δὲ γενομένης, ὦ βουλή, καὶ τοῦ
μειρακίου βάλλοντος αὐτοὺς καὶ περὶ τοῦ σώματος
ἀμυνομένου καὶ τούτων ἡμᾶς βαλλόντων, ἔτι δὲ τυ-
πτόντων αὐτὸν ὑπὸ τῆς μέθης, καὶ ἐμοῦ ἀμυνομένου
καὶ τῶν παραγενομένων ὡς ἀδικουμένοις ἡμῖν ἁπάν-
των ἐπικουρούντων, ἐν τούτῳ τῷ θορύβῳ συντριβό-
19 μεθα τὰς κεφαλὰς ἅπαντες. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι οἱ μετὰ
τούτου παροινήσαντες, ἐπειδὴ τάχιστά με εἶδον μετὰ
ταῦτα, ἐδέοντό μου συγγνώμην ἔχειν, οὐχ ὡς ἀδικού-

16. *ἐπαμύνειν*] Hoc, quod Stephanus videtur ex codd. dedisse, pro *μεταμύνειν* ex tribus, quorum duo sunt optimi, restituit Bekkerus. Recte. Verbo *μεταμύνειν*, quod alibi non reperitur, Reiskius tribuit significationem pone currendi, quod recte fieri dubito.

17. *Λάμπωνος*] Sic scripsit ex omnibus suis Bekkerus pro vulgato *Λάμπους* vel *Λαμποῦς*. Domorum designationes a feminarum nominibus parum sunt usitatae.

σθαι vel *διαμαρτυρεῖσθαι* dicitur: de quo cf. ad Aeschinem in Ctes. c. 45.

16. *συνέκοψαν*] Verberibus contuderunt. Verbum in ea re proprium.

17. *παρηνόμουν*] Cf. notam meam ad Aeschinem in Ctes. c. 23.

18. *ἔτι δὲ τυπτόντων αὐτὸν*] *Αὐτόν* positum videtur pro *ἐμαυτόν*, quod dederat Auger de suo. Sed alterum ex contextu idem significat, quoniam loquens pronomine *αὐτός* utitur de se, ut persona principe, et in qua res vertitur; praesertim quum sequatur *καὶ ἐμοῦ ἀμυνομένου*. [Neutiquam *αὐτόν* pro *ἐμαυτόν* positum hoc loco probaverim, praesertim quum proxime sequatur *ὑπὸ τῆς μέθης*, quo addito significatur Simonem cum sociis ebrios fecisse, quae sobrii haud facturi fuissent: nempe juvenem amatum Simoni verberibus petiisse. Ad *μειράκιον* igitur mihi referendum videtur *αὐτόν*. V. C. F. R.]

19. *παροινήσαντες*] Verbum proprium de iis, qui *ὕβρεις* committunt ex ebrietate, quas, si sobria mente fuissent, non commisissent. Spectat ad id, quod

μενοι, ἀλλ' ὡς δεινὰ πεποιηκότες· καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τεττάρων ἐτῶν παρεληλυθότων, οὐδέν μοι πώποτε ἐνεκάλεσεν οὐδείς. Σίμων δ' οὑτοσὶ, ὁ πάντων 20
τῶν κακῶν αἴτιος γενόμενος, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἡσυχίαν ἦγε δεδιὼς περὶ αὑτοῦ· ἐπειδὴ δὲ δίκας ἰδίας ᾔσθετο κακῶς ἀγωνισάμενον ἐξ ἀντιδόσεως, καταφρονήσας μου, οὑτωσὶ τολμηρῶς εἰς τοιοῦτον ἀγῶνά με κατέστησεν. ὡς οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς παραγενομένους μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τὰ μὲν οὖν γεγενημένα καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν μαρ- 21
τύρων ἀκηκόατε. ἐβουλόμην δ' ἂν, ὦ βουλὴ, Σίμωνα τὴν αὐτὴν γνώμην ἐμοὶ ἔχειν, ἵν' ἀμφοτέρων ἡμῶν ἀκούσαντες τἀληθῆ ῥᾳδίως ἔγνωτε τὰ δίκαια. ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ οὐδὲν μέλει τῶν ὅρκων ὧν διωμόσατο, πειράσομαι καὶ περὶ ὧν οὗτος ἔψευσται διδάσκειν ὑμᾶς. Ἐτόλμησε γὰρ εἰπεῖν, ὡς αὐτὸς μὲν τρι- 22
ακοσίας δραχμὰς ἔδωκε Θεοδότῳ, συνθήκας πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος, ἐγὼ δ' ἐπιβουλεύσας ἀπέστησα αὐτοῦ τὸ μειράκιον. καίτοι ἐχρῆν αὐτόν, εἴπερ ἦν

ante dictum est τυπτόντων ὑπὸ τῆς μέθης.

τεττάρων ἐτῶν παρεληλυθότων] Ex hoc loco cognoscimus γραφὴν τραύματος ἐκ προνοίας etiam quatuor annos post, quam vulnus inflictum erat, ad judicium deferri potuisse, ut accusatio per quinque annorum spatium non videatur evanuisse. Aliorum criminum tempus accusandorum lege erat per anni spatium constitutum. In alia oratione crimen cognoscemus, cujus accusatio semper patebat. Cf. der Attische Process p. 686. s.

20. ἐξ ἀντιδόσεως] Si quis designatus ad munus publicum praeteritum esse opulentiorem putabat, poterat, quemcunque vellet, nominare, ab eoque petere, ut aut ipse munus reciperet, aut secum facultates permutaret. Haec dicebatur ἀντίδοσις. Uberius eam explicarunt F. A. Wolfius Prolegg. ad Leptin. p. CXXIII ss. Böckh. Staatshaush. T. II. p. 122. ss.

§. 21. ἵνα – ἔγνωτε] De Indicat. Praeteriti particulis finalibus conjuncto vid. Rost. gr. Gr. §. 122. 12.

22. συνθήκας πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος] Habemus hic ἑταίρησιν κατὰ συνθήκας, cujus exemplum fingit Aeschines κατ. Τιμ. c. 66. ubi vide. In se infames erant ejusmodi συνθῆκαι. Hic autem actorem eo usque impudentiae processisse arguit reus, ut eas, quum factae non essent, tamen fingeret: quamquam fieri poterat, ut actorem factarum nonnisi puderet, quo minus ea via eas persequeretur, qua licebat legibus alius generis συνθήκας.

ταῦτ' ἀληθῆ, παρακαλέσαντα μάρτυρας ὡς πλείστους
23 κατὰ τοὺς νόμους διαπράττεσθαι περὶ αὐτῶν. οὗτος
δὲ τοιοῦτον οὐδὲν πώποτε φαίνεται ποιήσας, ὑβρί-
ζων δὲ καὶ τύπτων ἀμφοτέρους ἡμᾶς καὶ κωμάζων
καὶ τὰς θύρας ἐκβάλλων καὶ νύκτωρ εἰσιὼν ἐπὶ γυ-
ναῖκας ἐλευθέρας. ἃ χρὴ μάλιστα, ὦ βουλή, τεκμή-
24 ρια νομίζειν, ὅτι ψεύδεται πρὸς ὑμᾶς. σκέψασθε δέ,
ὡς ἄπιστα εἴρηκε. τὴν γὰρ οὐσίαν τὴν ἑαυτοῦ ἅπα-
σαν πεντήκοντα καὶ διακοσίων δραχμῶν ἐτιμήσατο.
καίτοι θαυμαστὸν, εἰ τὸν ἑταιρήσοντα πλειόνων ἐμι-
25 σθώσατο ὧν αὐτὸς τυγχάνει κεκτημένος. εἰς τοῦτο
δ' ἥκει τόλμης, ὥςτε οὐκ ἐξαρκεῖ περὶ τούτου μόνον
αὐτῷ ψεύσασθαι, περὶ τοῦ δεδωκέναι τὸ ἀργύριον,
ἀλλὰ καὶ κεκομίσθαι φησί· καίτοι πῶς εἰκός ἐστι
τότε μὲν ἡμᾶς τοιαῦτα ἐξαμαρτάνειν, οἷα κατηγόρηκεν
οὗτος, ἀποστερῆσαι βουλομένους τὰς τριακοσίας δρα-
χμάς, ἐπειδὴ δὲ ἀπεμαχεσάμεθα, τηνικαῦτα ἀπο-
δοῦναι τὸ ἀργύριον αὐτῷ, μήτε ἀφειμένους τῶν
ἐγκλημάτων, μήτε ἀνάγκης ἡμῖν μηδεμιᾶς γενομέ-
26 νης; ἀλλὰ γάρ, ὦ βουλή, πάντα αὐτῷ ταῦτα σύγ-
κειται καὶ μεμηχάνηται. καὶ δοῦναι μέν φησιν, ἵνα
μὴ δοκῇ δεινὰ ποιεῖν, εἰ μηδενὸς αὐτῷ συμβολαίου
γεγενημένου τοιαῦτα ἐτόλμα ὑβρίζειν τὸ μειράκιον, ἀ-
πειληφέναι δὲ προςποιεῖται, διότι φανερός ἐστιν ἐγκα-

24. *ἐτιμήσατο*] Scilicet quum publice erant *εἰςφοραὶ* praestandae.

25. *κεκομίσθαι*] Drachmas trecentas a me ei restitutas esse.

ἀφειμένους τῶν ἐγκλημάτων] Nempe si quis injuriae illatae sibi conscius judicium timeret, reconciliare sibi laesum cupiens pecuniam ei sponte offerebat (*τίμημα*) sub ea conditione, ut desisteret ab actione forensi: cujus rei pactum per litteras consignabatur, *ἄφεσις τῶν ἐγκλημάτων*.

26. *σύγκειται καὶ μεμηχάνηται*] Callide et fraudulenter composita sunt. *κατ' Ἐρατοσθ.* §. 48. *τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα πλασθέντα εἰςαγγέλλουσι, συγκείμενα ἐπὶ τῇ τῶν πολιτῶν βλάβῃ.*

τοιαῦτα ἐτόλμα ὑβρίζειν τὸ μειράκιον] Reiskius ait se malle *εἰς τὸ μειράκιον*, ut planius et mollius, non quod alterum in se sit damnandum. Immo si fides est Luciano Soloec. 10, nonnisi accusativus sine praepositione h. l. ponendus est. *τὸ μὲν σὲ ὑβρίζειν, τὸ σῶμά ἐστι τὸ σόν, ἤτοι πληγαῖς ἢ δεσμοῖς ἢ καὶ ἄλλῳ τρόπῳ· τὸ δὲ εἰς σέ, ὅταν εἰς τι τῶν σῶν γένηται ἡ ὕβρις.* cf. Rost. gr. Gr. §. 104. not. 2. Contra Mss. sane nihil tentandum.

λέσας οὐδέποτ' ἀργύριον, οὐδὲ μνείαν περὶ τούτου
οὐδεμίαν ποιησάμενος. Φησὶ δ' ἐπὶ ταῖς αὐτοῦ θύ- 27
ραις ὑπ' ἐμοῦ δεινῶς διατεθῆναι τυπτόμενος. φαίνεται
δὲ πλεῖον ἢ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῆς οἰκίας διώξας τὸ
μειράκιον, οὐδὲν κακὸν ἔχων. καὶ ταῦτα πλέον ἢ δια-
κοσίων ἰδόντων ἀνθρώπων, ἔξαρνός ἐστι. Λέγει δ' ὡς 28
ἡμεῖς ἤλθομεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τούτου ὄστρακον ἔχον-
τες, καὶ ὡς ἠπείλουν αὐτῷ ἐγὼ ἀποκτενεῖν, καὶ ὡς τοῦ-
τό ἐστιν ἡ πρόνοια. ἐγὼ δὲ ἡγοῦμαι, ὦ βουλή, ῥᾴ-
διον εἶναι γνῶναι, ὅτι ψεύδεται, οὐ μόνον ὑμῖν τοῖς
εἰωθόσι σκοπεῖσθαι περὶ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἄλλοις ἅπασι. Τῷ γὰρ ἂν δόξειε πιστὸν, ὡς ἐγὼ προ- 29
νοηθεὶς καὶ ἐπιβουλεύων ἦλθον ἐπὶ τὴν Σίμωνος οἰ-
κίαν μεθ' ἡμέραν μετὰ τοῦ μειρακίου, τοσούτων ἀν-
θρώπων παρ' αὐτῷ συνειλεγμένων; εἰ μὴ εἰς τοῦτο μα-
νίας ἀφικόμην, ὥςτε ἐπιθυμεῖν εἷς ὢν πολλοῖς μάχε-
σθαι, ἄλλως τε καὶ εἰδὼς, ὅτι ἀσμένως ἄν με εἶδεν
ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς αὐτοῦ, ὃς καὶ ἐπὶ τὴν ἐμὴν οἰ-
κίαν φοιτῶν εἰςῄει βίᾳ, καὶ οὔτε τῆς ἀδελφῆς οὔτε τῶν
ἀδελφιδῶν φροντίσας, ζητεῖν με ἐτόλμα, καὶ ἐξευρὼν οὗ
δειπνῶν ἐτύγχανον, ἐκκαλέσας ἔτυπτέ με. καὶ τότε μὲν 30
ἄρα, ἵνα μὴ περιβόητος εἴην, ἡσυχίαν ἦγον, συμφορὰν
ἐμαυτοῦ νομίζων τὴν τούτου πονηρίαν· ἐπειδὴ δὲ χρό-
νος διεγένετο, πάλιν (ὡς οὗτός φησιν) ἐπεθύμησα

ἐγκαλέσας – ἀργύριον] *Ἐγκαλεῖν ἀργύριον* est coram judicio pecuniam sibi vindicare vel ut debitam vel ut injuste detentam.

29. *ὅτι ἀσμένως ἄν με εἶδεν*] Taylor mavult *ἄσμενος* tamquam *Ἀττικώτερον*, nec negari potest Atticos saepe adjectivum *ἄσμενος* ponere, ubi vulgaris lingua ponat adverbium, atque in codicum varietate facile praeferam adjectivum, sed contra codd. adverbium non tentaverim. Haud raro enim apud optimos scriptores etiam adverbium legitur. *κατ' Ἀγορ.* §. 11. *νομίζων, εἰ διαθείη ὑμᾶς ἀπόρως, ὥςπερ διέθηκεν, ἀσμένως ὁποιαντινοῦν ἐθελῆσαι ἂν εἰρήνην ποιήσασθαι. Ἀπολ. δωροδοκ.* §. 18. p. 706. R. *ἢ ὡς τὰς τῆς πόλεως συμφορὰς ἀσμένως εἶδον.*

30. *ἵνα μὴ περιβόητος εἴην*] Apud scriptores Atticos vix alia ac mala significatione *περιβόητος* usurpatur: quod vel ex contextu vel ex additis aliis epithetis patet, ut *αἰσχρός* cet. Apud recentiores adhibetur etiam bona. De recentioribus igitur accipiendum, quod affirmat Victorius Varr. Lectt. L. VIII. 10., vocabulum esse *μέσον*.

31 περιβόητος γενέσθαι; καὶ εἰ μὲν ἦν παρὰ τούτῳ τὸ
μειράκιον, εἶχεν ἂν τινα λόγον τὸ ψεῦδος αὐτῷ, ὡς
ἄρ' ἐγὼ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἠναγκαζόμην ἀνοητότερόν
τι ποιεῖν τῶν εἰκότων· νῦν δὲ τούτῳ μὲν οὐδὲ διελέ-
γετο, ἀλλ' ἐμίσει πάντων ἀνθρώπων μάλιστα, παρ' ἐ-
32 μοὶ δὲ ἐτύγχανε διαιτώμενον. ὥςτε τῷ ὑμῶν πιστὸν,
ὡς ἐγὼ πρότερον μὲν ἐξέπλευσα ἐκ τῆς πόλεως ἔχων τὸ
μειράκιον, ἵνα μὴ τούτῳ μαχοίμην, ἐπειδὴ δὲ ἀφικό-
μην, πάλιν ἦγον αὐτὸν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν Σίμωνος,
33 οὗ πλεῖστα ἔμελλον πράγματα ἕξειν; καὶ ἐπεβούλευον
μὲν αὐτῷ, οὕτω δὲ ἦλθον ἀπαράσκευος, ὥςτε μήτε φί-
λους, μήτε οἰκέτας, μήτε ἄλλον ἄνθρωπον παρακαλέσαι
μηδένα, εἰ μὴ τοῦτό γε τὸ παιδίον, ὃ ἐπικουρῆσαι μέν
μοι οὐκ ἂν ἠδύνατο, μηνῦσαι δὲ ἱκανὸν ἦν βασανι-
34 ζόμενον, εἴ τι ἐγὼ ἐξημάρτανον. ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἀμα-
θίας ἀφικόμην, ὥςτε ἐπιβουλεύων Σίμωνι, οὐκ ἐτήρησα
αὐτὸν οὗ μόνον οἷόν τε ἦν λαβεῖν, ἢ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέ-
ραν, ἀλλ' ἐνταῦθα ἦλθον, οὗ αὐτὸς ἔμελλον ὑπὸ πλείστων
ὀφθήσεσθαί τε καὶ συγκοπήσεσθαι, ὥςπερ κατ' ἐμαυ-
τοῦ τὴν πρόνοιαν ἐξευρίσκων, ἵν' ὡς μάλιστα ὑπὸ [τῶν
35 ἐχθρῶν ὑβρισθείην. Ἔτι τοίνυν, ὦ βουλὴ, καὶ ἐκ τῆς μάχης
τῆς γενομένης ῥᾴδιον γνῶναι, ὅτι ψεύδεται. τὸ γὰρ μει-
ράκιον ὡς ἔγνω, ῥίψαν θοἰμάτιον, φεῦγον ᾤχετο· οὗ-

33. *τοῦτό γε τὸ παιδίον*] Est rhetorica emphasis notione deminuta. Nam ubique juvenis nominatur *τὸ μειράκιον* vel *ὁ νεανίσκος*.

μηνῦσαι δὲ ἱκανὸν ἦν βασανιζόμενον] In laqueos se ipse innectit Reiskius, concludens ex hoc loco servum fuisse Theodotum; ingenuos enim tormentis non fuisse obnoxios. Constat, addit, Plataeenses civitate Attica fuisse donatos. Addere poterat cives Athenienses nonnisi psephismatis permissu licuisse *βασανίζεσθαι*. Non autem omnes Plataeenses civitatis jure usos esse, nec semper uti potuisse, apparet ex Hippocratis psephismate *περὶ Πλαταιέων*, quod servatum est in oratione Demosthenica *κατὰ Νεαίρ.* p. 1380. s. Ingenui autem, qui non erant cives, in gravibus caussis auctoritate *ἡγεμονίας δικαστηρίου* tormentis erant obnoxii. Cf. der Attische Process. p. 684 ss.

34. *ὥςπερ κατ' ἐμαυτοῦ τὴν πρόνοιαν ἐξευρίσκων*] Ut si ipse diligenter id cogitassem, ut contra me fierent *ὕβρεις*. Taylor sententiae subtilitatem non intellexit. Non solum nullum ait in sua se gerendi ratione vestigium esse *προνοίας κατ' ἄλλου*, i. e. *πρὸς τὸ ὑβρίζειν ἄλλον*, verum *προνοίας* potius *καθ' ἑαυτοῦ*.

τοι δὲ αὐτὸν ἐπεδίωκον· ἐγὼ δὲ ἑτέραν ἀπελθὼν ὁδὸν
ᾠχόμην. Καίτοι ποτέρους χρὴν αἰτίους τῶν γεγενη- 36
μένων εἶναι νομίζειν; τοὺς φεύγοντας, ἢ τοὺς ζη-
τοῦντας καταλαβεῖν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι πᾶσιν εἶναι
δῆλον, ὅτι φεύγουσι μὲν οἱ περὶ αὐτῶν δεδιότες, διώ-
κουσι δὲ οἱ βουλόμενοί τι ποιῆσαι κακόν. οὐ τοίνυν 37
ταῦτα μὲν εἰκότα, ἄλλως δὲ παρ' αὐτῶν πέπρακται,
ἀλλὰ καταλαβόντες τὸ μειράκιον, ἐκ τῆς ὁδοῦ ἦγον
βίᾳ, ἐντυχὼν δ' ἐγὼ τούτων μὲν οὐχ ἡπτόμην, τοῦ
μειρακίου δ' ἐπελαμβανόμην. οὗτοι δὲ ἐκεῖνόν τε ἦγον
βίᾳ, καὶ ἐμὲ ἔτυπτον. καὶ ταῦθ' ὑμῖν ὑπὸ τῶν παρα-
γενομένων μεμαρτύρηται. ὥςτε δεινὸν, εἰ περὶ τού-
των ἐγὼ δόξω προνοηθῆναι, περὶ ὧν οὗτοι τυγχάνου-
σιν οὕτω δεινὰ καὶ παράνομα πεποιηκότες. τί δ' ἂν 38
ποτε ἔπαθον, εἰ τἀναντία τῶν νῦν γεγενημένων ἦν,
εἰ πολλοὺς ἔχων τῶν ἐπιτηδείων ἐγὼ, ἀπαντήσας Σί-
μωνι, ἐμαχόμην αὐτῷ καὶ ἔτυπτον αὐτὸν καὶ ἐδίω-
κον, καὶ καταλαβὼν ἄγειν βίᾳ ἐζήτουν· ὅπου νῦν,
τούτου ταῦτα πεποιηκότος, ἐγὼ εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα
καθέστηκα, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς οὐ-
σίας τῆς ἐμαυτοῦ ἁπάσης κινδυνεύω; Τὸ δὲ μέγιστον 39
καὶ περιφανέστατον πάντων· ὁ γὰρ ἀδικηθεὶς καὶ ἐπι-
βουλευθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, ὥς φησιν, οὐκ ἐτόλμησε τεττά-
ρων ἐτῶν ἐπισκήψασθαι εἰς ὑμᾶς. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι,

38. *καὶ ἐδίωκον*] Reiskius addere vult *τὸ μειράκιον*, ne verbum a minus attento referatur ad Simonem. Sed in primis Lysias attentos sibi et auditores et lectores cogitabat. Hinc quum in universum dixisset: *εἰ τἀναντία τῶν νῦν γεγενημένων ἦν*, existimabat, si breviter momenta notaret, neminem fore tam parum attentum, ut ea perperam intelligeret.

ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς οὐσίας τῆς ἐμαυτοῦ ἁπάσης κινδυνεύω] Notandum, quod, quamquam lex jubeat eum, qui quem occidendi consilio vulneraverit nec tamen occiderit, *φονέα εἶναι*, leviore tamen eum poena afficiat, quam ipsum homicidam. Apparet enim ex nostro loco et ex Demosthene *κατὰ Βοιώτ.* p. 1018. poenam ei exsilii et honorum publicationem impositam esse. Cf. Meursius Themis Att. I. c. 16.

39. *ἐπισκήψασθαι εἰς ὑμᾶς*] *Ἐπισκήψασθαι* hic inter varias, quas habet Harpocration s. v. *ἐπεσκήψατο* significationes, notat *ἐγκαλέσαι φόνον*, vel h. l. *τραύματος ἐκ προνοίας*. Persona, quae accusatur, ponitur in dativo, judices autem, apud quos accusatio fit, in accusativo cum *εἰς*.

ὅταν ἐρῶσι καὶ ἀποστερῶνται ὧν ἐπιθυμοῦσι καὶ συγ-
κοπῶσιν, ὀργιζόμενοι παραχρῆμα τιμωρεῖσθαι ζητοῦ-
40 σιν, οὗτος δὲ χρόνοις ὕστερον. Ὅτι μὲν οὖν, ὦ βου-
λή, οὐδενὸς αἴτιός εἰμι τῶν γεγενημένων, ἱκανῶς ἀπο-
δεδεῖχθαι νομίζω. οὕτω δὲ διάκειμαι πρὸς τὰς ἐκ
τῶν τοιούτων πραγμάτων διαφορὰς, ὥςτε καὶ ἄλλα
πολλὰ ὑβρισμένος ὑπὸ Σίμωνος, καὶ καταγεὶς τὴν κε-
φαλὴν ὑπ' αὐτοῦ, οὐκ ἐτόλμησα αὐτῷ ἐπισκήψασθαι,
ἡγούμενος δεινὸν εἶναι, εἰ ἄρα περὶ παιδικῶν ἐφιλο-
νεικήσαμεν ἡμεῖς πρὸς ἀλλήλους, τούτου ἕνεκα ἐξε-
41 λάσαι τινὰς ζητῆσαι ἐκ τῆς πατρίδος. ἔπειτα δὲ καὶ
οὐδεμίαν ἡγούμην πρόνοιαν εἶναι τραύματος, ὅςτις μὴ
ἀποκτεῖναι βουλόμενος ἔτρωσε. τίς γὰρ οὕτως ἐστὶν
εὐήθης, ὅςτις ἐκ πολλοῦ προνοεῖται, ὅπως ἕλκος τις
42 αὐτοῦ τῶν ἐχθρῶν λήψεται; Ἀλλὰ δῆλον, ὅτι καὶ οἱ
τοὺς νόμους ἐνθάδε θέντες, οὐκ εἴ τινες μαχεσάμενοι
ἔτυχον ἀλλήλων κατεάξαντες τὰς κεφαλάς, ἐπὶ τού-
τοις ἠξίωσαν τῆς πατρίδος φυγὴν ποιήσασθαι (ἢ πολ-
λούς γ' ἂν ἐξήλασαν), ἀλλ' ὅσοι ἐπιβουλεύσαντες ἀπο-
κτεῖναί τινας ἔτρωσαν, ἀποκτεῖναι δὲ οὐκ ἠδυνήθη-
σαν, περὶ τῶν τοιούτων τὰς τιμωρίας οὕτω μεγάλας
κατεστήσαντο, ἡγούμενοι, ὑπὲρ ὧν ἐβούλευσαν καὶ
προὐνοήθησαν, ὑπὲρ τούτων προςήκειν αὐτοῖς δίκην
δοῦναι· εἰ δὲ μὴ κατέσχον, οὐδὲν ἧττον τό γε ἐκεί-

40. *καταγεὶς*] Quod recentiores ex conjectura Taylori receperunt *κατεαγείς*, nullo confirmatur codice. In re tam dubia et dissentientibus jam antiquis Grammaticis codd. sequendi sunt. Paullo post §. 42. libri omnes offerunt *κατεάξαντες*: quod quamquam sit anomalum, contra libros tamen ejicere non ausim, ut contra libros anomalum *κατεαγείς* invehere nolim. Istiusmodi deliciis seriores delectantur.

τούτου ἕνεκα ἐξελάσαι] vulgo *ἕνεκεν*. Vide Exc. VI.

§. 40. *οὐκ ἐτόλμησα αὐτῷ ἐπισκήψασθαι.* Pollux VIII. 33. *Ἰσαῖος καὶ τὸ ἐπὶ φόνῳ προειπεῖν εἰς Ἄρειον πάγον ἐπισκῆψαι* (dicendum *ἐπισκήψασθαι*) *ἔφη· εἰς Ἄρειον πάγον αὐτῷ ἐπέσκημμαι.*

42. *ὑπὲρ ὧν ἐβούλευσαν*] *Βουλεύειν* h. l. verbum forense de eo, qui aliquod meditatus est fa-

νων πεποιῆσθαι. καὶ ταῦτα ἤδη καὶ πρότερον πολ- 43
λάκις ὑμεῖς οὕτω διέγνωτε περὶ τῆς προνοίας. καὶ
γὰρ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ ὅσοι ἐκ μέθης καὶ φιλονεικίας,
ἢ ἐκ παιδικῶν, ἢ ἐκ λοιδορίας, ἢ περὶ ἑταίρας μαχόμε-
νοι ἕλκος ἔλαβον, ἢ ὑπὲρ τούτων, ὧν, ἐπειδὰν βέλ-
τιον φρονήσωσιν, ἅπασι μεταμέλει, οὕτως ὑμεῖς με-
γάλας καὶ δεινὰς τὰς τιμωρίας ποιήσεσθε, ὥστε ἐξε-
λαύνειν τινὰς τῶν πολιτῶν ἐκ τῆς πατρίδος. Θαυμά- 44
ζω δὲ μάλιστα τούτου τῆς διανοίας. οὐ γὰρ τοῦ αὐ-
τοῦ μοι δοκεῖ εἶναι ἐρᾶν τε καὶ συκοφαντεῖν· ἀλλὰ
τὸ μὲν τῶν εὐηθεστέρων, τὸ δὲ τῶν πανουργοτάτων.
ἐβουλόμην δ' ἂν ἐξεῖναί μοι παρ' ὑμῖν καὶ ἐκ τῶν
ἄλλων ἐπιδεῖξαι τὴν τούτου πονηρίαν, ἵνα ἐπίστησθε,

42. *οὐδὲν ἧττον τό γ' ἐκείνων πεποιῆσθαι*] Vulgo *ἐπ' ἐκείνων*. *ἐπί* delevit Bekkerus auctoritate codd. C O, quibus praeiverat Vind. Recte. Vere enim monuit Reiskius praepositioni hac significatione (**penes**) addendum fuisse dativum, vel etiam accusativum.

43. *καὶ γὰρ δεινὸν ἂν εἴη*] *Ἂν* addidit Bekkerus ex C. et marg. M. De addendo *ἂν* nunquam incertus eram; incertus eram de collocatione. Tandem mecum constitueram: *καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη*. Nunc autem codd. sequor, et existimo *δεινόν* melius praeponi, ut vim habeat. Paucis similibus locis, in quibus *ἄν* adhuc deerat, ex codd. particula restituta est. *ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφ.* §. 31. p. 633. R. *ἀλλ' οὐδὲ οἱ πάνυ πλούσιοι δοκοῦντες εἶναι, ἄξιον λόγου ἔχοιεν ἂν ἐξενεγκεῖν*. *ἄν*, quod vulgo deerat, accessit ex C. X habet *ἔχοι ἄν*. *Ἀπολογ. δωροδ.* §. 18. p. 706. R. vulgo sic legebatur *τοῦτό γε εἰπεῖν ἔχοι τις, ὡς πολλὰς ἀρχὰς ἄρξας ἐκ τῶν ὑμετέρων ὠφέλημαι*. Locum corruptum esse intellexerunt viri docti. Proxime ad veritatem conjectura accessit Markland: *τοῦτό γ' εἰπεῖν οὐκ ἂν ἔχοι τις*. Verum restituit Bekkerus ex C *τοῦτο δ' οὐκ ἂν εἰπεῖν ἔχοι τις*.

ποιήσεσθε] Reiskius de suo dederat *ποιήσαισθε*. Reiskium, qui plus semel in hac constructione errabat, in viam reduxit **Jacobs** Additt. Animadvv. in Athen. p. 29 s. et hic quidem lectionem codd. Bekkerus vere restituit. Quum tamen etiamnum sint loci, in quibus resideat opinio Reiskiana, usum Lysiae illustrabo in Exc. VII., quem consulas.

cinus, sive perpetrare id potuit, sive minus.

44. *θαυμάζω δὲ μάλιστα τούτου τῆς διανοίας*] Reiskius suspicabatur *τοῦτον*: perperam. *Τούτου* pendet ex *τῆς διανοίας*, et genitivus rectus ab alio nomine saepe regenti praepositus est, si primariam vim habet. In *τούτου* inest contemtus. Hac significatione **mirandi** potius construeretur cum genitivo personae et accusativo rei.

ὅτι πολὺ ἂν δικαιότερον αὐτὸς περὶ θανάτου ἠγωνίζετο, ἢ ἑτέρους ὑπὲρ τῆς πατρίδος εἰς κίνδυνον κα-
45 θίστη. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἐάσω· ὃ δ' ἡγοῦμαι ὑμῖν προσήκειν ἀκοῦσαι, καὶ τεκμήριον ἔσεσθαι τῆς τούτου θρασύτητος καὶ τόλμης, περὶ τούτου μνησθήσομαι. ἐν Κορίνθῳ γάρ, ἐπειδὴ ὕστερον ἦλθε τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους μάχης καὶ τῆς εἰς Κορώνειαν στρατείας, ἐμάχετο τῷ ταξιάρχῳ Λάχητι καὶ ἔτυπτεν αὐτόν, καὶ πανστρατιᾷ τῶν πολιτῶν ἐξελθόντων, δόξας ἀκοσμιώτατος εἶναι καὶ πονηρότατος, μόνος Ἀθηναίων ὑπὸ
46 τῶν στρατηγῶν ἐξεκηρύχθη. Ἔχοιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πολλὰ εἰπεῖν περὶ τούτου, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν οὐ νόμιμόν ἐστιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, ἐκεῖνο ἐνθυμεῖσθε· οὗτοί εἰσιν οἱ βίᾳ εἰς τὴν ἡμετέραν οἰκίαν εἰσιόντες, οὗτοι οἱ διώκοντες, οὗτοι οἱ βίᾳ ἐκ τῆς
47 ὁδοῦ συναρπάζοντες ἡμᾶς. ὧν ὑμεῖς μεμνημένοι, τὰ δίκαια ψηφίζεσθε, καὶ μή με περιΐδητε ἐκ τῆς πατρίδος ἀδίκως ἐκπεσόντα, ὑπὲρ ἧς ἐγὼ πολλοὺς κινδύνους κεκινδύνευκα, καὶ πολλὰς λειτουργίας λελειτούργηκα· καὶ κακοῦ μὲν αὐτῇ οὐδενὸς αἴτιος γεγένημαι, οὐδὲ τῶν ἐμῶν προγόνων οὐδείς, ἀγαθῶν δὲ πολλῶν.
48 ὥστε δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐλεη-

45. *ἐν Κορίνθῳ γάρ*] Quae tangit, acciderunt Ol. XCVI. 3. Cf. Xenophontis Agesil. c. 11.

πανστρατιᾷ] Magis hoc bonis scriptoribus usitatum fuisse quam *πανστρατί*, docuit Lobeck in Parergis post Phryn. p. 515. not.

46. *παρ' ὑμῖν*] Pollux VIII. 117. inter alia de Areopago dicit: *παροιμιάζεσθαι δὲ οὐκ ἐξῆν οὐδ' οἰκτίζεσθαι*. Morem accurate describit Lucianus in Anachars. c. 19. *ἔστ' ἂν μὲν οἱ ῥήτορες περὶ τοῦ πράγματος λέγωσιν, ἀνέχεται ἡ βουλή, καθ' ἡσυχίαν ἀκούουσα. ἢν δέ τις ἢ φροίμιον εἴπῃ πρὸ τοῦ λόγου, ὡς εὐνουστέρους ἀπεργάσαιτο αὐτούς, ἢ οἶκτον ἢ δείνωσιν ἔξωθεν ἐπάγῃ τῷ πράγματι (οἷα πολλὰ ῥητόρων παῖδες ἐπὶ τοὺς δικαστὰς μηχανῶνται) παρελθὼν ὁ κῆρυξ κατεσιώπησεν αὐτούς, οὐκ ἐῶν ληρεῖν πρὸς τὴν βουλὴν καὶ περιπέττειν τὸ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γεγενημένα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέποιεν.*

48. *ὥστε δικαίως ἂν ἐλεηθείην, οὐ μόνον εἴ τι πάθοιμι ὧν Σίμων βούλεται*] Wakefield Sylvv. Critt. P. IV. p. 242. conjicit *οὐ μόνον ὡς μή τι πάθοιμι* vel *εἰς τὸ μὴ παθεῖν τι*. Sed ab ingenio et ratione Lysiae aberravit. Nam ex conjectura Wakefieldii Lysias misericordiam commovere voluisset, ne ea pateretur, quae Simo intendebat: quod lege Areopagitica vetitum erat. Ly-

θείην, οὐ μόνον εἴ τι πάθοιμι ὧν Σίμων βούλεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἠναγκάσθην ἐκ τοιούτων πραγμάτων εἰς τοιούτους ἀγῶνας καταστῆναι.

Λ Υ Σ Ι Ο Υ

ΥΠΕΡ ΚΑΛΛΙΟΥ ΙΕΡΟΣΥΛΙΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

PROOEMIUM.

Ἱεροσυλία, **sacrilegium**, duobus modis in judicium deferri poterat. Aut enim respiciebatur violatio templi, et tum instituebatur *γραφὴ ἀσεβείας*; aut rapina rei sacrae, et tum erat *γραφὴ κλοπῆς*. Prior *γραφὴ* ad archontem *βασιλέα* deferebatur et judicium erat *Ἄρειος πάγος*; altera pertinebat ad undecimviros, *τοὺς ἕνδεκα*, et Thesmothetarum collegium; illa gravior, haec mitior. **Callias**, non dives ille, sed *μέτοικος*, **inquilinus**, **Beisass** (cf. F. A. Wolf. ad Demosth. Leptin. LXVII sqq.), et, ut videmus ex vocabulis *πολλῶν συμβολαίων ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους γεγενημένων*, mercaturam exercens, *ἱεροσυλίας* accusatus erat apud *βασιλέα*, et quae sequitur Lysiae oratio, habita est coram **Areopago**.

Deuterologia vocatur a Tayloro, quem Reiskius propterea vituperat. Deuterologiam enim esse, quum reus idem ad actoris secundam actionem respondeat, hanc autem orationem esse advocati Calliam reum defendentis; hanc autem posteriorem defensionem Taylorum commiscuisse cum intercessione amici ad patrocinandum advocati. Sed deuterologiae vocabulum ea significatione, quam Taylor ei tribuit, usurpatam fuisse patet ex iis, quae F. A. **Wolfius** habet in Prolegg. ad Demosth. Leptin. p. XLVIII sqq., qui recte monet huic generi summam brevitatem propositam fuisse, ut nonnunquam, si quis rem ab omni parte illustratam putaret, nudo epilogo defungeretur. Talis haec est Lysiae oratiuncula. Caussa *συνηγορίας* erat amicitia in reum, certaque de ejus probitate et fide persuasio.

Servi sunt *μηνυταί*, i. e. indicant herum *ἱεροσυλίαν* commisisse. Servis enim licebat *ἱεροσυλίας* crimen indicare tum heri, ut ex nostra oratione patet, tum aliorum, ut patet ex Andocide

sias autem nonnisi hoc dicit, futurum fore, ut misericordia commoverentur omnes, si tale quid pateretur: quae subtilis est et vere rhetorica sententiae conformatio.

de Myst. p. 6. 8. et aliis locis. Sed quoniam, si reus hoc indicio noxius esse convinceretur, servi libertate donabantur, quam iis contigisse, etiam quum ipsi sceleris participes essent, apparet ex apol. ὑπὲρ σηκοῦ §. 16., et noster in hac oratione monet servorum indicio diffidendum esse, et praemii sperati cupiditas docet.

---

1 Εἰ μὲν περὶ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ σώματος, ὦ ἄνδρες δικασταί, Καλλίας ἠγωνίζετο; ἐξήρκει ἂν μοι καὶ τὰ παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα. νῦν δέ μοι δοκεῖ αἰσχρὸν εἶναι, κελεύοντος καὶ δεομένου, καὶ φίλου ὄντος καὶ ἐμοὶ καὶ (ἕως ἔζη) τῷ πατρί, καὶ πολλῶν συμβολαίων ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους γεγενημένων, μὴ βοη-
2 θῆσαι Καλλίᾳ τὰ δίκαια, ὅπως ἂν δύνωμαι. ἐνόμιζον μὲν οὖν οὕτω μετοικεῖν αὐτὸν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ὥστε πολὺ πρότερον ἀγαθοῦ τινος τεύξεσθαι παρ' ἡμῶν ἢ ἐπὶ τοιαύταις αἰτίαις εἰς τοσοῦτον κίνδυνον

2. παρ' ἡμῶν] Sic Bekkerus, nulla notata varietate pro vulgato παρ' ὑμῶν. Qui hanc δευτερολογίαν pronuntiabat, erat civis Atheniensis, isque prima persona apte utitur, populum Atheniensem complectens, non judices solos intelligens. §. 3. secundam quidem adhibet personam.

1. εἰ – περὶ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ σώματος – ἠγωνίζετο] Ἀγὼν περὶ τοῦ σώματος est causa capitis, in qua agitur vel de vita, vel de patria, vel de libertate. Hinc etiam paullo post apte τοσοῦτον κίνδυνον, in quo agitur de summis hominis bonis. Diodor. Sic. XVI. 25. παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι κοινὸς νόμος ἐστὶν ἀτάφους ῥίπτεσθαι τοὺς ἱεροσύλους: ubi vide Wesselingium.

κελεύοντος καὶ δεομένου] Multa verba, quae graviorem proprie notionem habent, mitius saepe ex contextu pro temporis, loci, hominis ratione intelligenda sunt. Sic κελεύειν h. l. non est jubentis, sed enixe flagitantis. κατὰ Ἀλκιβ. Α. §. 22. ἐὰν δὲ μηδὲν ἔχοντες δίκαιον κελεύωσιν αὐτῷ [μὴ] ὀργίζεσθαι. »sin autem, quamvis eum a crimine purgare non possint, enixe tamen petant, ne ei irascamini.« Sic κατ' Ἐρατοσθ. §. 71. Lysias ait de Theramene: μετεπέμψατο τὰς μετὰ Λυσάνδρου ναῦς, ubi Reiskius nimium erat curiosus, opinans singularem locum non habere, quoniam Theramini jus et potestas in Lysandrum non fuerit, proinde etiam illum arcessere non potuerit. Sed vult Lysias Lysandrum precibus a Theramene arcessitum, quibus ille facile persuadebatur.

ὅπως ἂν δύνωμαι] Est formula modesta ejus, qui quamvis affirmet pro viribus quam optime se rem esse facturum, significat tamen vires suas tantas non esse, quantas optet.

καταστήσεσθαι· νῦν δὲ οἱ ἐπιβουλεύοντες οὐχ ἧττον
ἐπικίνδυνον ποιοῦσι τὸν βίον τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν,
ἢ τοῖς πολλῶν κακῶν αἰτίοις οὖσιν. ὑμᾶς δὲ ἄξιον 3
μὴ τοὺς μὲν τῶν θεραπόντων λόγους πιστοὺς νομί-
ζειν, τοὺς δὲ τούτων ἀπίστους, ἐνθυμουμένους, ὅτι
Καλλίᾳ μὲν οὐδεὶς πώποτε οὔτ' ἰδιώτης ἐνεκάλεσεν,
οὔτε ἄρχων· οἰκῶν δ' ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, πολλὰ μὲν
ἀγαθὰ ὑμᾶς ἐποίησεν, οὐδεμίαν δὲ σχὼν αἰτίαν εἰς
τοῦτο τῆς ἡλικίας ἀφῖκται· οὗτοι δὲ ἐν ἅπαντι τῷ
βίῳ μεγάλα ἡμαρτηκότες καὶ πολλῶν κακῶν πεπειρα-
μένοι, ὥςπερ ἀγαθοῦ τινος αἴτιοι γεγενημένοι, περὶ
ἐλευθερίας νυνὶ ποιοῦνται τοὺς λόγους. καὶ οὐ θαυ- 4
μάζω. ἴσασι γάρ, ὅτι, ἂν ψευδόμενοι ἐλεγχθῶσιν,
οὐδὲν μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων πείσονται· ἐὰν δὲ ὑμᾶς
ἐξαπατήσωσι, τῶν παρόντων κακῶν ἔσονται ἀπηλλα-
γμένοι. καίτοι τοὺς τοιούτους οὔτε κατηγόρους, οὔτε
μάρτυρας πιστοὺς χρὴ νομίζειν εἶναι, οἵτινες αὐτοὶ
μεγάλα κερδαίνοντες περὶ ἑτέρων ποιοῦνται τοὺς λό-
γους· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὅσοι τῷ δημοσίῳ βοηθοῦντες,
εἰς κινδύνους σφᾶς αὐτοὺς καθιστᾶσιν. ἄξιον δέ μοι 5
δοκεῖ εἶναι οὐ τούτων ἴδιον ἡγεῖσθαι τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ
κοινὸν ἁπάντων τῶν ἐν τῇ πόλει. οὐ γὰρ τούτοις μό-
νοις εἰσὶ θεράποντες, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οἳ
πρὸς τὴν τούτων τύχην ἀποβλέποντες, οὐκέτι σκέ-

8. *εἰς τοῦτο τῆς ἡλικίας*] Fuerunt Grammatici, qui affirmarent in hac constructione Atticos articulum substantivo non addidisse. Eos tamen errasse satis docent ea, quae habet Lobeck ad Phrynich. p. 276 ss. Raro autem articulum eos addidisse negari non potest.

4. *ἔσονται ἀπηλλαγμένοι*] [Futur. exact. pro futur. simplici. cf. Rost. gr. Gr. §. 116. not. 8. V. C. F. R.].

μεγάλα κερδαίνοντες] Marklandus, quia finis exprimitur, scribendum censet *κερδανοῦντες*. Quod si etiam Reiskii animadversioni, probata hac conjectura, etiam in seqq. scribendum esse *βοηθήσοντες*, non multum tribuimus (nam ibi res ponitur praesens), tamen praesens participii saepe conatum significat, ut jam Porson. animadvertit ad Eurip. Phoen. v. 79., imprimis si certa spes vel angens metus rei futurae indicatur. [Vid. Lobeck ad Phrynich. p. 13.].

5. *τούτων*] scilicet eorum, qui eadem conditione sunt, qua Callias, *μέτοικοι*.

τὴν τούτων τύχην] Servorum, opinor, intelligit fortunam, num hoc indicio iis contigerit libertatem assequi. cf. *περὶ τοῦ σηκοῦ*. §. 85.

φονται, ὅ τι ἀγαθὸν εἰργασμένοι τοὺς δεσπότας ἐλεύθεροι γένοιντο, ἀλλ' ὅ τι ψεῦδος περὶ αὐτῶν μηνύσαντες.

ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΙΚΟΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΣΗΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

PROOEMIUM.

Tria sunt, quorum notiones ante omnia constituendae videntur: *ἐλαία, μορία, σηκός.* Tria haec vocabula tres diversas res notare videtur patere ex §. 10. *οὔτε ἰδίαν ἐλαίαν οὔτε μορίαν οὔτε σηκόν.* *Ἐλαία* nomen est generis et significat oleam vel olivam, arborem in Attica sacram: quia, ut tradit mythus, Minerva de urbis possessione contendens primam procreasset, quae postea in arcis fano ostendebatur. Opinionem hanc arborem summa custodia deae dignam haberi eo diligentius fovebant, ne oleastri contagio corrupta tandem degeneraret atque laus olei Attici periret.

Ἐλαῖαι si opponuntur *μορίαις*, oleas privatorum hominum significant, quae unde propagatae essent, ignorabatur. Has etiam sacras fuisse, nec dominis licuisse ad arbitrium iis uti patet ex lege, quam servavit Demosthenes *πρὸς Μακάρτ.* p. 1074. Licebat tantum *ἑαυτῷ χρῆσθαι μέχρι δυοῖν ἐλαίαιν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, ἢ ἐὰν ἐπὶ αποθανόντα δέῃ χρῆσθαι.* Alioqui necesse erat *ὀφείλειν ἑκατὸν δραχμὰς τῷ δημοσίῳ τῆς ἐλαίας ἑκάστης, ὀφειλέτω δὲ καὶ τῷ ἰδιώτῃ τῷ ἐπεξιόντι ἑκατὸν δραχμὰς καθ' ἑκάστην ἐλαίαν.* Quid sit *ἐλαία* opposita *σηκῷ*, vide ad §. 2.

Μορίαι vel *μορίαι ἐλαῖαι* (nec enim de conjunctionis veritate debebat dubitare Marklandus) erant propagines ejus oleae, quae erat in arce. *Μορία* proprie est adjectivum, derivatum, opinor, a substantivo *μόρος*, portio, quia singulis oleis sacris agri portio sacra (*τέμενος*) adjuncta erat. Hae erant publicae, nec ipsas licebat laedere, nec colere *τὰ περὶ τῆς μορίας χωρία.* His curatores (*ἐπιμεληταί* §. 29) praepositi erant ab senatu Areopagitico (quos non ex ipso senatu fuisse necesse erat, ut concludo ex §. 29., ubi negatur actor *ἐπιμελητὴς ᾑρημένος*, ita ut is ipse creari *ἐπιμελητὴς* potuisset), qui certis hominibus vendebant fruges olearum, singulis mensibus judices sedebant et inspectores quotannis e suo collegio mittebant. §. 25. Qui fanum circa *μορίας* colebat, ab *ἐπιμεληταῖς* multabatur. §. 29.

Quid fuerit *σηκός*, et dubitanter tradunt Grammatici, nec sine dissensu. Harpocration: *σηκὸν δὲ, ὡς ἔοικε, καὶ μορίαν ὀνομάζουσι τὴν αὐτήν*, eumque, ut solet, Suidas ad verbum transscripsit et alii.

Photius in altero articulo s. v. σηκοί — τὰς σηκοὺς tertium genus ἐλαιῶν appellat, τὰς πολυκλάδους καὶ κομητρίας. Marklandus autem ad §. 10. σηκόν explicat truncum oleae sacrae jam effoetae: idque in Bekkeri anecdd. p. 183. s. vocabulo quidem nusquam obvio et, ni fallor, ex prava conjunctione vocabulorum orto αἰμορίαι (scriptum erat in loco αἱ μορίαι) videtur dici, τῆς ἐλαίας τῆς λεγομένης αἰμορίας (scrib. μορίας) τὸ στέλεχος σηκὸς λέγεται, eandemque explicationem sequitur Passow in Lexico Gr. eaque etiam nostra oratione videtur comprobari: §. 28. τὴν μορίαν ἀφανίζειν — τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ δένδρον μὲν οὐδὲ ἕν ἐστι, μιᾶς δὲ ἐλαίας σηκός, quod aliam non patitur interpretationem. Quod autem §. 22. 29. id, quod ceteris locis σηκός dicitur, μορία appellatur, id non mirum. Appellatur enim ita ratione aestimationis litis. Eadem enim poena erat σηκοῦ καὶ μορίας ἐξορυττομένων.

Nempe qui oleam Minervae sacram vel truncum exciderat, per βασιλέα ἄρχοντα ad Areopagum in judicium ducebatur, ibique, si noxius erat, puniebatur. De poena viri docti dissentiunt. Carol. Odofr. Müller Minerv. Poliad. p. 30. affirmat mortis poenam subisse, qui eradicassent μορίαν aut σηκόν, idque, si tantum generales formulas hujus orationis spectes, concedi posset. Reus ait se περὶ τῆς μεγίστης ζημίας κινδυνεύειν. §. 15. Concedit, si ea, quorum accusetur, patraverit, meriturum se fore πολλὰς καὶ μεγάλας ζημίας §. 14; loquitur περὶ τῶν τοῦ σώματος κινδύνων §. 26. Hi si soli essent loci, ubi de poena sermo foret, ea in dubio relinqueretur. Sed sunt alii, qui certius illam constituunt. §. 3. ait se καὶ περὶ πατρίδος καὶ περὶ οὐσίας ἀγωνίσασθαι. §. 32. οὔτ' ἂν περὶ φυγῆς οὔτ' ἂν περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας ἠγωνιζόμην. §. 41. πάντων ἂν ἀθλιώτατον γενέσθαι, εἰ φυγὰς ἀδίκως καταστήσεται. Ex quibus patet eum, qui convictus fuerit, exsilio multatum ejusque bona publicata fuisse, ut jam Petitus monuit Legg. Att. L. V. Tit. I. p. 489. Wessel. et nuperrime der Attische Process. p. 302. not. 18.

Nomen quidem rei, qui defenditur, ignoramus, opibus tamen fuisse potentem cognoscimus ex §. 21. κατηγορεῖς, ὡς ὑπὸ τῆς ἐμῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἐμῶν χρημάτων οὐδεὶς ἐθέλει σοι μαρτυρεῖν.

Summa orationis haec est:

Exorditur ab importunitate calumniatorum, qui nulli rei pepercerint, ut hominem innocentem in pericula et damnum conjiciant. Primum eum, qui loquitur, criminari conati sunt oleam sacram ex agris sustulisse. Quod quum inspecta re fieri non posse intelligerent, truncum excidisse eum criminantur. Jam orator per seriem annorum eos commemorat, qui agros hos possederunt et coluerunt, et demonstrat multo ante, quam ipse fuerit agrorum possessor, neque oleam sacram neque truncum in his agris fuisse: quod testibus confirmatur. Ostendit porro diligentem hominem sedulo esse cauturum, ne quid faciat, unde multum ipsi mali, parum vero aut nihil boni redundet; jam vero ex commisso delicto nihil utilitatis, eo autem cognito poenas gravissimas exorturas fuisse. Etiam tempora, quibus rem fecisse dicatur, absurde ficta esse: interdiu eum fecisse, ne scilicet quemquam lateret; per servos, ut, herum indicantes, libertatem sibi compararent! Quidni actor in ipso facto adduxerit ad rem, quae tam aperte facta esse dicitur, magistratus aut homines certos, quibus fides haberi potuerit? Judices nunc ipsos testes innocentiae suae appellat, qui quum olearum curam gerant publica auctoritate, nihil a se sciant commissum, quod

vel poena vel animadversione dignum esset. Ut autem in his semper culpa vacaverit, sic etiam in ceteris boni et fortis civis laudes meruisse. Calumniam tandem actoris inde patere, quod quum ipse (reus) famulos obtulerit quaestione examinandos, id recusaverit actor.

---

1 *Πρότερον μέν, ὦ βουλή, ἐνόμιζον ἐξεῖναι τῷ
βουλομένῳ, ἡσυχίαν ἄγοντι, μήτε δίκας ἔχειν μήτε
πράγματα. νυνὶ δὲ οὕτως ἀπροσδοκήτοις αἰτίαις καὶ
πονηροῖς συκοφάνταις περιπέπτωκα, ὥστ᾽, εἴπως οἷόν
τε, δοκεῖ μοι δεῖν καὶ τοὺς μὴ γεγονότας ἤδη δεδιέ-
ναι περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι. διὰ γὰρ τοὺς τοι-
ούτους οἱ κίνδυνοι κοινοὶ γίγνονται καὶ τοῖς μηδὲν
2 ἀδικοῦσι καὶ τοῖς πολλὰ ἡμαρτηκόσιν. Οὕτω δ᾽ ἄ-
πορος ὁ ἀγών μοι καθέστηκεν, ὥστε ἀπεγράφην τὸ
μὲν πρῶτον ἐλαίαν ἐκ τῆς γῆς ἀφανίζειν, καὶ πρὸς
τοὺς ἐωνημένους τοὺς καρποὺς τῶν μοριῶν πυνθα-*

1. *οἱ κίνδυνοι κοινοὶ γίγνονται*] Libri manuscripti habent *οἱ κίνδυνοι οἱ κοινοὶ γ.* Articulum primus recte delevit Stephanus. *Κοινοί* enim, quod est praedicatum, non patitur articulum: qui si adsit, jungit adjectivum ut partem subjecti cum substantivo *κίνδυνοι*.

2. *ἀπεγράφην*] Verbum forense multifariam adhibitum. Nonnisi ea trademus, quae hujus loci sunt. *Ἀπογράφεσθαι* in medio (rarum est activum *ἀπογράψαι*, quod legitur infra §. 24.) est actoris in caussa capitis, qui apud archontem libellum actionis deponit; interdum etiam de archonte, qui caussam judicio tradit; *ἀπογράφεσθαι* in passivo est accusati in caussa capitis. Variae verbi significationes in re publica explicatae in libro: der Attische Process p. 254.

ἐλαίαν ἐκ τῆς γῆς — — νυνί με σηκὸν ἀφανίζειν] Ex hac oppositione, quae eadem est §. 5., certum fit *ἐλαίαν* significare a r b o r e m t o t a m, a r b o r e m f l o r e n t e m; *σηκόν* autem t r u n c u m. Per *ἐλαίαν* hic non p r i v a t a m arborem, sed p u b l i c a m, *μορίαν*, intelligi nexus docet. Accesserant scilicet actores ad eos, qui *καρποὺς τῶν μοριῶν* redemerant, quaesituri, num non possit per calumniam actio *μορίας* in reum contendi. Quum autem ex tabulis redemtorum cognossent nullam *μορίαν* inesse in agris rei, nec umquam fuisse, non *μορίας*, ut primo constituerant, sed *σηκοῦ* excisi actionem intendebant. Ad *νυνί με σηκὸν ἀφανίζειν* ex passivo *ἀπεγράφην* medium *ἀπογράφονται* assumendum.

νόμενοι προσῄεσαν· ἐπειδὴ δ' ἐκ τούτου τοῦ τρόπου
ἀδικοῦντά με οὐδὲν εὑρεῖν ἐδυνήθησαν, νυνί με ση-
κὸν ἀφανίζειν, ἡγούμενοι ἐμοὶ μὲν ταύτην τὴν αἰτίαν
ἀπορωτάτην εἶναι ἀποδεῖξαι, αὑτοῖς δὲ ἐξεῖναι μᾶλλον
ὅ τι ἂν βούλωνται λέγειν. καὶ δεῖ μέν με, περὶ ὧν 3
οὗτος ἐπιβεβουλευκὼς ἥκει, ἐν ὑμῖν τοῖς διαγνωσο-
μένοις περὶ τοῦ πράγματος ἀκούσασι καὶ περὶ τῆς
πατρίδος καὶ περὶ τῆς οὐσίας ἀγωνίσασθαι. ὅμως
δὲ πειράσομαι ἐξ ἀρχῆς ὑμᾶς διδάξαι. Ἦν μὲν γὰρ 4
τοῦτο Πεισάνδρου τὸ χωρίον. δημευθέντων δὲ τῶν
ὄντων ἐκείνου, Ἀπολλόδωρος ὁ Μεγαρεὺς δωρεὰν πα-
ρὰ τοῦ δήμου λαβὼν, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἐγεώρ-
γει, ὀλίγῳ δὲ πρὸ τῶν τριάκοντα Ἀντικλῆς παρ' αὐ-
τοῦ πριάμενος ἐξεμίσθωσεν· ἐγὼ δὲ παρ' Ἀντικλέους

3. *καὶ δεῖ με -- ἐν ὑμῖν - ἀκούσασι - ἀγωνίσασθαι*] In omnibus codd. ante Reiskium collatis pro *ἐν* erat *ἀλλ'*. Ipse ex conjectura scripsit *ἐν*, quam confirmavit optimus Bekkeri liber. Usque ad Reiskium pro *ἀκούσασι* erat *ἀκούσαντες*. Is de suo dedit *ἅπαντος*. *Ἀκούσασι* Bekkerus scripsit ex eodem libro. Sic locum opinor restitutum. *Διαγινώσκειν* apud oratores est verbum proprium de judicibus caussam cognitam dirimentibus. Cognitionem autem sententiam oportere praecedere inest in participio *ἀκούσασι*, quod sua constructione positum. Aoristum *ἀγωνίσασθαι* tres praebuerunt codd. pro vulgato *ἀγωνίζεσθαι*.

ἡγούμενοι - ἀπορωτάτην εἶναι ἀποδεῖξαι] Cf. Excurs. VIII. - Ceterum *αἰτία ἀπορωτάτη* absolute jam est caussa difficillima, ex qua se expedire difficillimum est. Sic §. 39. *ἐπαιτιώτατοι καὶ ἀπορώτατοι τῶν κινδύνων*: qui locus ipse erat *ἄπορος* Schotto et Marklando. *Ἄπορος* enim non de homine solum dicitur, qui se expedire non potest, sed etiam de re, unde se expedire difficile sit. *Ἀποδεῖξαι* autem h. l. rara significatione positum. Quum enim vi sua significet d e m o n s t r a r e a l i q u i d e s s e, hic denotat d e m o n s t r a r e a l i q u i d n o n e s s e, r e f u t a r e; quae significatio inde potest locum habere, quod generalis notio est a l i q u i d p l a n u m f a c e r e, e x p o n e r e, v e r b i s f a c t i s q u e d e c l a r a r e.

§. 4. *Πεισάνδρου*] Pisander hic, demagogus olim nimium atrox, Ol. XCII. praecipuus erat auctor democratiae dissolvendae et senatus Quadringentorum constituendi. Hoc autem senatu depulso, Pisander Deceleam profugit, et tum, ut ex nostra videmus oratione, bona ejus publicabantur. Rem narrat Thucydides L. VIII. 53—98. *Ἀπολλόδωρος ὁ Μεγαρεὺς* dicitur *χωρίον* praemium a populo accepisse. Caussam suspiceris ex iis, quae Lysias narrat *κατὰ Ἀγορ.* §. 71. P h r y n i c h o, item demagogo vario et potenti et eodem tempore optimatum fautori magno, Thrasybulum Calydonium et Apol-

5 εἰρήνης οὔσης ὠνούμην. Ἡγοῦμαι τοίνυν, ὦ βουλή,
ἐμὸν ἔργον ἀποδεῖξαι, ὡς, ἐπειδὴ τὸ χωρίον ἐκτησά-
μην, οὔτε ἐλαία, οὔτε σηκὸς ἐνῆν ἐν αὐτῷ. νομίζω
γὰρ τοῦ μὲν προτέρου χρόνου, οὐδ' εἰ πάλαι ἐνῆσαν
μυρίαι, οὐκ ἂν δικαίως ζημιοῦσθαι. εἰ γὰρ μὴ δι' ἡ-
μᾶς εἰσιν ἠφανισμέναι, οὐδὲν προςήκει περὶ τῶν ἀλ-
λοτρίων ἁμαρτημάτων ὡς ἀδικοῦντας κινδυνεύειν.
6 πάντες γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι πόλεμος καὶ ἄλλων πολ-
λῶν αἴτιος κακῶν γεγένηται, καὶ τὰ μὲν πόῤῥω ὑπὸ
Λακεδαιμονίων ἐτέμνετο, τὰ δ' ἐγγὺς ὑπὸ τῶν φίλων
διηρπάζετο· ὥςτε πῶς ἂν δικαίως ὑπὲρ τῶν τῇ πό-
λει γεγενημένων συμφορῶν ἐγὼ νυνὶ δίκην διδοίην;
ἄλλως τε καὶ τοῦτο τὸ χωρίον ἐν τῷ πολέμῳ δημευ-
7 θὲν ἄπρατον ἦν πλείω ἢ τρία ἔτη. οὐ θαυμαστὸν
δ', εἰ τότε τὰς μορίας ἐξέκοπτον, ἐν ᾧ οὐδὲ τὰ ἡμέ-

4. *ὠνούμην*] [Mirari licet nullum librum habere *ἐωνούμην*, quod Atticismo magis foret consentaneum. V. C. F. R.].

5. *οὐδ' εἰ πάλαι ἐνῆσαν μυρίαι*] *Μυρίαι* dedit Bekkerus pro *μορίαι*: qua codicis lectione multitudinis notio, desiderata a Reiskio, melius exprimitur quam proposita ab eo conjectura *πολλαί* pro *πάλαι*. Sic et temporis notio et multitudinis aeque opportuna adest, nec ambiguitas nascitur ex eo, quod abest substantivum. Nam hoc ex nexu facile suppletur.

6. *πλείω ἢ τρία ἔτη*] Sic Bekkerus ex optimo libro pro vulgato *πλείονα*. Terminatio *ονα* rara est in Lysia, nec tamen ubique eam rejiciunt codd. *ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφ. χρ.* §. 15. p. 622. R. *ὃν οἱ πολλοὶ βελτίονα ἡγοῦνται εἶναι ἢ πλουσιώτερον.* §. 35. p. 637. *τὰ Κόνωνος εἶναι πλείονα ἢ δεκαπλασία.* *ὑπὲρ Πολυστρ.* §. 29. p. 689. R. *ὥςτε νομίζειν μηδενὸς ἧττον' εἶναι ἀνθρώπων τὴν ψυχήν.* *κατὰ Φιλοκρ.* §. 8. p. 832. R. Bekkerus habet *καὶ πολλῷ πλείω αὐτῷ τούτων περιέσται.* Ald. et Reisk. *πλείον'*. ceteri *πλεῖον δ'*.

7. *οὐ θαυμαστὸν δ'*] Sic Bekkerus ex optimo, quum in ceteris desit *δ'*: quae negandi et conjungendi ratio Lysiae simplicitati convenientior, quam quod eleganter conjecit Marklandus: *τί οὖν θαυμαστόν.*

lodorum Megarensem insidiatos esse cumque trucidasse disertis verbis tradit Lycurgus contra Leocratem p. 217. R. Thucydides L. VIII. 92. mortem quidem narrat, sed momenta variant. Aliquot ceterum sunt exempla praemia ex bonis publicatis data esse iis, qui improbos cives interfecerant. Cf. Meier de bonis damnatorum p. 218.

εἰρήνης οὔσης] Intelligit tempus pacis per Thrasybulum restitutae.

6. *ἄλλως τε καὶ* cet.] Reiskius opinatur excidisse *ὅπου*. Et verum quidem est *ἄλλως τε καὶ* plerumque sequi conjunctionem; nec tamen ea necessaria est. Subtiliter locutionem illustravit Hermannus ad Vigerum p. 780. ss.

τερα αὐτῶν φυλάττειν ἠδυνάμεθα. ἐπίστασθε δέ, ὦ
βουλή, ὅσοι μάλιστα τῶν τοιούτων ἐπιμελεῖσθε, πολ-
λὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ δασέα ὄντα ἰδίαις καὶ μορί-
αις ἐλαίαις, ὧν νῦν τὰ πολλὰ ἐκκέκοπται, καὶ ἡ γῆ
ψιλὴ γεγένηται, καὶ τῶν αὐτῶν καὶ ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ
ἐν τῷ πολέμῳ κεκτημένων, οὐκ ἀξιοῦτε παρ' αὐτῶν,
ἑτέρων ἐκκοψάντων, δίκην λαμβάνειν. καίτοι εἰ τοὺς 8
διὰ παντὸς τοῦ χρόνου γεωργοῦντας τῆς αἰτίας ἀφίε-
τε, ἦπου χρὴ τούς γ' ἐν τῇ εἰρήνῃ πριαμένους ἀφ' ὑ-
μῶν ἀζημίους γενέσθαι. Ἀλλὰ γάρ, ὦ βουλή, πε- 9
ρὶ μὲν τῶν πρότερον γεγενημένων πολλὰ ἔχων εἰπεῖν,
ἱκανὰ νομίζω τὰ εἰρημένα. ἐπειδὴ δ' ἐγὼ παρέλαβον
τὸ χωρίον, πρὶν ἡμέρας πέντε γενέσθαι, ἀπεμίσθωσα
Καλλιστράτῳ, ἐπὶ Πυθοδώρου ἄρχοντος. δύο δ' ἔτη 10
ἐγεώργησεν, οὔτε ἰδίαν ἐλαίαν οὔτε μορίαν οὔτε ση-
κὸν παραλαβών· τρίτῳ δὲ ἔτει Δημήτριος οὑτοσὶ εἰρ-
γάσατο ἐνιαυτόν· τῷ δὲ τετάρτῳ Ἀλκίᾳ Ἀντισθένους
ἀπελευθέρῳ ἐμίσθωσα, ὃς τέθνηκε ταῦτα τρία ἔτη.
ὁμοίως καὶ Πρωτέας ἐμισθώσατο. καί μοι δεῦρ' ἴτε
μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ χρόνος οὗτος ἐξήκει, αὐτὸς γεωργῶ. 11
φησὶ δὲ ὁ κατήγορος ἐπὶ Σουνιάδου ἄρχοντος σηκὸν

10. *ὁμοίως καὶ Πρωτέας ἐμισθώσατο*] *Πρωτέας* Bekkerus; vulgo *πρότερον*. Omnes Bekkeri libri habent *Πρωτέως*.

7. *οὐδὲ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν*] Quamquam enim oleae sub tutela legum erant, tamen non mirum, si tempore istius anarchiae hae parum curarentur, quum suis quisque angustiis nimium quantum premeretur.

8. *ἀφ' ὑμῶν*] Jungendum hoc cum *ἀζημίους γενέσθαι*, nec dubitandum de recto praepositionis *ἀπό* usu in hoc loco. Significat enim a vestra parte, quantum a vobis proficiscitur.

9. *πρὶν ἡμέρας πέντε γενέσθαι*] Reiskius mavult *διαγενέσθαι* vel *ἐπιγενέσθαι*: quo non opus. Etiam simplex sic adhibetur. Xenoph. Hellen. II. 4, 25. *πρὶν δὲ ἡμέρας δέκα γενέσθαι.*

10. *ὃς τέθνηκε ταῦτα τρία ἔτη*] Qui mortuus est ante hos tres annos. Hoc sensu Atticis quidem usitatior numerus ordinalis *τρίτον τοῦτον ἐνιαυτόν*, adeo ut in Lexico Ms., quod laudatur in Petri van Spaan Dissert. de Antiph. T. VII. 824. R. legatur *τρίτην ἡμέραν χρὴ λέγειν, οὐχὶ τρεῖς ἡμέρας.* Cf. Lobeck ad Phryn. p. 323.

ὑπ' ἐμοῦ ἐκκεκόφθαι. ὑμῖν δὲ μεμαρτυρήκασιν οἱ πρότερον ἐργαζόμενοι, καὶ πολλὰ ἔτη παρ' ἐμοῦ μεμισθωμένοι, μὴ εἶναι σηκὸν ἐν τῷ χωρίῳ. καίτοι πῶς ἄν τις φανερῶς ἐξελέγξειε ψευδόμενον τὸν κατήγορον; οὐ γὰρ οἷόν τε, ἃ πρότερον μὴ ἦν, ταῦτα τὸν ὕστερον ἐργαζόμενον ἀφανίζειν.

12 Ἐγὼ τοίνυν, ὦ βουλή, ἐν μὲν τῷ τέως χρόνῳ, ὅσοι με φάσκοιεν δεινὸν εἶναι καὶ ἀκριβῆ, καὶ οὐδὲν ἂν εἰκῇ καὶ ἀλογίστως ποιῆσαι, ἠγανάκτουν ἄν, ἡγούμενος μᾶλλον λέγεσθαι, ὥς μοι προςῆκε· νῦν δὲ πάντας ἂν ὑμᾶς βουλοίμην περὶ ἐμοῦ ταύτην τὴν γνώμην ἔχειν, ἵνα ἡγῆσθέ με σκοπεῖν, εἴπερ τοιούτοις ἔργοις ἐπεχείρουν, καὶ ὅ τι κέρδος ἐγένετο τῷ ἀφανίσαντι, καὶ ἥτις ζημία τῷ ποιήσαντι, καὶ τί ἂν

12. *τῷ ἀφανίσαντι*] Sic restituit Bekkerus ex tribus pro vulgato *τῷ ἀφανίζοντι*. Aoristus optime convenit seq. *ποιήσαντι*: cui Marklandus *μή* praeponens, et *τὴν ζημίαν* de damno in re familiari, non de multa accipiens, procul dubio erravit. *Ποιήσαντι* h. l. vicem gerit verbi *ἀφανίσαντι*, ut *ποιεῖν* et facere saepe pro verbo statim antecedente ponuntur, et comparat orator ab omni parte lucrum, quod habiturus sit in re familiari, et poenam ex legibus ipsi ob idem facinus imminentem. Ut lucrum spectatur seq. *διεπραξάμην*, sic poenam seq. *ἔπασχον*. Idem ostendunt omnia, quae sequuntur.

11. *καίτοι πῶς ἄν τις φανερῶς ἐξελέγξειε*] Marklandus pro *φανερῶς* vult *φανερωτέρως* aut *φανερώτερον*; alii *μᾶλλον* praeponunt positivo; nec dubitandum altero utro modo Lysiam scribere potuisse. Sed quidni toleranda codicum lectio, sic intelligenda: Quomodo quis alterum manifesto mendacii coarguere posset, si hoc non est? Conditio autem facile suppletur ex sententiarum connexione.

12. *ἠγανάκτουν ἄν*] Reiskius delendum censet *ἄν*; non enim dicere se indignaturum fuisse, sed indignari consuevisse. Atque, si rem pinguiter exprimere velis, haec ipsa vis inest in particula *ἄν*. Dicendum autem *ἄν* conjecturalem vim habere et mitigare vim definitam indicativi. *Ἠγανάκτουν* esset diserte affirmantis; *ἠγανάκτουν ἄν* non negantis et, si quis instet, concedentis id plus semel factum fuisse. Subtilem hanc vim exemplis illustravit Wyttenbachius Bibl. Crit. P. XII. p. 33. ss. Cf. Rost gr. Gr. §. 120. 5. c. γ. Sic *ὑπὲρ Πολυστρ.* §. 9. p. 671. *οἱ δὲ ἐκείνων ἔμελλον ἀκροᾶσθαι καὶ μηδὲν ἐπεβούλευον, τούτους ἂν καθίσταντο*: ubi Reiskius pro *ἄν* malebat *αὖ*.

ἡγούμενος μᾶλλον λέγεσθαι ὥς μοι προςῆκε] Ὡς viris doctis offendiculo fuit, ita ut alii scribendum censerent *ὧν*, Taylor *ἢ ὡς*. Sed *ὡς*, particula comparativa, post comparativum, imprimis post *μᾶλλον* adhibetur. cf. Hermannum ad Vigerum. p. 720. Sic infra §. 31. *πάντα προθυμότερον πεποίηκα, ὡς ὑπὸ τῆς πόλεως ἠναγκαζόμην*, ubi Taylor item

λαθὼν διεπραξάμην, καὶ τί ἂν φανερὸς γενόμενος
ὑφ' ὑμῶν ἔπασχον. πάντες γὰρ ἄνθρωποι τὰ τοιαῦτα 13
οὐχ ὕβρεως, ἀλλὰ κέρδους ἕνεκα ποιοῦσι· καὶ ὑμᾶς
εἰκὸς οὕτω σκοπεῖν, καὶ τοὺς ἀντιδίκους ἐκ τούτων
τὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι, ἀποφαίνοντας, ἥτις ὠφέ-
λεια τοῖς ἀδικήσασιν ἐγένετο. οὗτος μέντοι οὐκ ἂν 14
ἔχοι ἀποδεῖξαι, οὔθ' ὡς ὑπὸ πενίας ἠναγκάσθην τοι-
ούτοις ἔργοις ἐπιχειρεῖν, οὔθ' ὡς τὸ χωρίον μοι δια-
φθείρεται τοῦ σηκοῦ ὄντος, οὔθ' ὡς ἀμπέλοις ἐμπο-
δὼν ἦν, οὔθ' ὡς οἰκίας ἐγγύς, οὔθ' ὡς ἐγὼ ἄπει-
ρος τῶν παρ' ὑμῖν κινδύνων, εἴ τι τούτων ἔπραττον.
πολλὰς ἂν καὶ μεγάλας ἐμαυτῷ ζημίας γενομένας ἀπο-
φήναιμι· ὃς πρῶτον μὲν μεθ' ἡμέραν ἐξέκοπτον τὸν 15
σηκόν, ὥσπερ οὐ πάντας λαθεῖν δέον, ἀλλὰ πάντας
Ἀθηναίους εἰδέναι. καὶ εἰ μὲν αἰσχρὸν ἦν μόνον τὸ
πρᾶγμα, ἴσως ἄν τις τῶν παριόντων ἠμέλησε· νῦν
δ' οὐ περὶ αἰσχύνης, ἀλλὰ τῆς μεγίστης ζημίας ἐκιν-
δύνευον. πῶς δ' οὐν οὐκ ἂν ἦν ἀθλιώτατος ἀνθρώ- 16
πων ἁπάντων, εἰ τοὺς ἐμαυτοῦ θεράποντας μηκέτι
δούλους ἔμελλον ἕξειν, ἀλλὰ δεσπότας τὸν λοιπὸν
βίον, τοιοῦτον ἔργον συνειδότας; ὥστε εἰ καὶ τὰ μέ-
γιστα εἰς ἐμὲ ἐξημάρτανον, οὐκ ἂν οἷόν τε ἦν δίκην με
παρ' αὐτῶν λαμβάνειν. εὖ γὰρ ἂν εἰδείην, ὅτι ἐπ' ἐκεί-
νοις ἦν καὶ ἐμὲ τιμωρήσασθαι, καὶ αὐτοῖς μηνύ-
σασιν ἐλευθέροις γενέσθαι. ἔτι τοίνυν εἰ τῶν οἰκετῶν 17
παρέστη μοι μηδὲν φροντίζειν, πῶς ἂν ἐτόλμησα, το-

17. εἰ τῶν οἰκετῶν παρέστη] Reiskius lectionem Ald. dedit παρεστήκοι. Illud autem recte revocavit Bekkerus, quod nititur auvult ἢ ὡς. Sic etiam ὥσπερ. Xenophon Hellen. II. 3, 16. εἰ δὲ, ὅτι τριάκοντά ἐσμεν καὶ οὐχ εἷς, ἧττόν τι οἴει ὥσπερ τυραννίδος ταύτης τῆς ἀρχῆς χρῆναι ἐπιμελεῖσθαι, εὐήθης εἶ: ubi vocabula ὥσπερ τυραννίδος offendebant.

14. πολλὰς ἂν cet.] Reiskius fortasse asyndeton reformidavit, comma nonnisi post ἔπραττον ponens et jungens ὡς ἐγὼ ἄπειρος -- πολλὰς ἂν ζημίας ἀποφήναιμι, quod nihil est. Membrum per se absolutum est: οὔθ' ὡς ἐγὼ ἄπειρος sc. ἦν, et caussam πολλὰς ἂν -- ἀποφήναιμι continet per asyndeton fortiter affirmans ea ipsa de caussa, quod particula caussalis deest.

16. καὶ αὐτοῖς μηνύσασιν ἐλευθέροις γενέσθαι] Cf. prooemium ὑπὲρ Καλλίου.

σούτων μεμισθωμένων, καὶ ἁπάντων συνειδότων, ἀ-
φανίσαι τὸν σηκὸν βραχέος μὲν κέρδους ἕνεκα, προ-
θεσμίας δὲ οὐδεμιᾶς οὔσης τῷ κινδύνῳ, τοῖς εἰρ-
γασμένοις ἅπασι τὸ χωρίον ὁμοίως προσῆκον εἶναι
σῶον τὸν σηκόν· ἵν', εἴ τις αὐτοὺς ᾐτιᾶτο, εἶχον
ἀνενεγκεῖν, ὅτῳ παρέδοσαν. νῦν δὲ καὶ ἐμὲ ἀπο-
λύσαντες φαίνονται, καὶ σφᾶς αὐτούς, εἴπερ ψεύδον-
18 ται, μετόχους τῆς αἰτίας καθιστάντες. εἰ τοίνυν καὶ
ταῦτα παρεσκευασάμην, πῶς ἂν οἷός τ' ἦν πάντας
πεῖσαι τοὺς παριόντας, ἢ τοὺς γείτονας, οἳ οὐ μόνον
ἀλλήλων ταῦτ' ἴσασιν, ἃ πᾶσιν ὁρᾶν ἔξεστιν, ἀλλὰ καὶ
περὶ ὧν ἀποκρυπτόμεθα μηδένα εἰδέναι, καὶ περὶ ἐκεί-
νων πυνθάνονται; ἐμοὶ τοίνυν τούτων οἱ μὲν φίλοι, οἱ
19 δὲ διάφοροι περὶ τῶν ἐμῶν τυγχάνουσιν ὄντες. οὓς
ἐχρῆν τοῦτον παρασχέσθαι μάρτυρας, καὶ μὴ μόνον
οὕτω τολμηρὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι· ὅς φησιν, ὡς
ἐγὼ μὲν παρειστήκειν, οἱ δ' οἰκέται ἐξέτεμνον τὰ πρέμνα,

ctoritate codicum et constructionis. Nempe aoristus indicativi cum *εἰ* ponitur in protasi, quum aliquid non factum esse indicatur, sequente in apodosi aor. ind. cum *ἄν*. *Οἰκετῶν* praeclara est Palmerii emendatio pro lectione codicum *εἰκότων*.

ἵν' εἶχον ἀνενεγκεῖν] Recte sic Bekkerus ex optimo suo pro vulgato *ἂν ἐνεγκεῖν*. Verbum enim *ἀναφέρειν* proprium est de iis, qui culpam in aliquem transferunt, vel in genere alicui aliquid tribuunt, et *ἵνα* cum imperfecto sine *ἄν* construitur de fine, quem quis non assecutus est, vel quem assequi non opus erat.

19. *οὓς ἐχρῆν τοῦτον παρασχέσθαι μάρτυρας*] Sic Bekkerus ex libris pro vulgato *τούτων*, recte, opinor. Quando *δεῖ*, *χρή*, cum infinitivo non universe positum est, accusativus infinitivo addi solet.

17. *προθεσμίας δὲ οὐδεμιᾶς οὔσης*] Hoc unum certum exemplum est criminis, cujus nulla *προθεσμία* in Attico jure fuisse traditur. Cf. der Attische Process p. 637.

18. *εἰ τοίνυν καὶ ταῦτα παρεσκευασάμην*] *Παρασκευάζεσθαί τι* frequens est de eo, qui callide et subdole aliquid struit, machinatur. Demosth. *πρὸς Μακάρτ.* p. 1062. *ἀλλὰ πολλὰ καὶ ἀναίσχυντα παρεσκευάσατο εἰς τὸν ἀγῶνα.* Sic etiam *παρασκευαί*. Non opus, ut cum Reiskio *τούτους* pro *ταῦτα* scribatur.

19. *ἐξέτεμνον τὰ πρέμνα*] Hesychius *πρέμνον* explicat *πᾶν ῥίζωμα, δένδρον τὸ γηράσκον*. Etymologus *τὸ ἀπογηράσκον τῶν στελεχῶν*. De ima parte interdum dicitur; hinc de truncis et stipitibus arborum, non de ramis crassioribus, ut interpretatur Reiskius.

ἀναθέμενος δὲ ὁ βοηλάτης ᾤχετο ἀπάγων τὰ ξύ-
λα. καίτοι, ὦ Νικόμαχε, χρῆν σε τότε καὶ παρακα- 20
λεῖν τοὺς παριόντας μάρτυρας, καὶ φανερὸν ποιεῖν
τὸ πρᾶγμα· καὶ ἐμοὶ μὲν οὐδεμίαν ἂν ἀπολογίαν ἀπέ-
λιπες, αὐτὸς δέ, εἰ μέν σοι ἐχθρὸς ἦν, ἐν τούτῳ τῷ
τρόπῳ ᾔσθα ἄν με τετιμωρημένος· εἰ δὲ τῆς πόλεως
ἕνεκα ἔπραττες, οὕτως ἐξελέγξας οὐκ ἂν ἐδόκεις εἶναι
συκοφάντης· εἰ δὲ κερδαίνειν ἐβούλου, τότ' ἂν πλεῖ-
στον ἔλαβες. φανεροῦ γὰρ ὄντος τοῦ πράγματος, οὐ- 21
δεμίαν ἄλλην ἡγούμην ἂν εἶναί μοι σωτηρίαν ἢ σε
πεῖσαι. τούτων τοίνυν οὐδὲν ποιήσας, διὰ τοὺς
σοὺς λόγους ἀξιοῖς με ἀπολέσθαι, καὶ κατηγορεῖς,
ὡς ὑπὸ τῆς ἐμῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἐμῶν χρημάτων
οὐδεὶς ἐθέλει σοι μαρτυρεῖν. καίτοι εἰ φήσας μ' ἰδεῖν 22
τὴν μορίαν ἀφανίζοντα τοὺς ἐννέα ἄρχοντας ἐπήγα-
γες, ἢ ἄλλους τινὰς τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου, οὐκ ἂν
ἑτέρων ἔδει σοι μαρτύρων. οὕτω γὰρ ἄν σοι συνῄ-
δεσαν ἀληθῆ λέγοντι, οἵπερ καὶ διαγινώσκειν ἔμελλον
περὶ τοῦ πράγματος. δεινότατα οὖν πάσχω· ὅς, εἰ 23
μὲν παρέσχετο μάρτυρας, τούτοις ἂν ἠξίου πιστεύειν·
ἐπειδὴ δὲ οὐκ εἰσὶν αὐτῷ, ἐμοὶ καὶ ταύτην [τὴν] ζη-
μίαν οἴεται χρῆναι γενέσθαι. καὶ τούτου μὲν οὐ θαυ-

ὁ βοηλάτης] Ante Taylorum pro βοηλάτης legebatur βουλευτής. Bekkerus tamen βοηλάτης in textu habens ex solo M. laudat βασιλευτής. Taylori emendationem jure laudarunt Marklandus, et Piersonus ad Moerin p. 70. Quod si apud Atticos βοηλάτης nusquam legitur, tamen vocabulum rite et ad analogiam est factum, et apud recentiores adhibetur pro planstrario. Ὀνηλάτας hac significatione habet Demosthenes πρὸς Φαίν. p. 1040.

23. ταύτην [τὴν] ζημίαν] Vide Excurs. II.

ἀναθέμενος] Atticistae tradunt ἀναθεῖναι τὸ φορτίον Ἀττικῶς· ἐπιθεῖναι Ἑλληνικῶς. Ostenderunt tamen interpretes ad Thomam M. s. v. etiam ἐπιθεῖναι a bonis scriptoribus usurpari.

20. ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ] Praepositionem insultatiorem esse monet Reiskius, nec verisimile tamen, quod conjicit ἑνί με τούτῳ τῷ τρόπῳ. Est cum praepositione quod nos diceremus qua ratione innixi, fidentes. Thucydides I. 8. fin. ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἤδη ὄντες ὕστερῳ χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν. I. 97. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει, ἐν οἵῳ τρόπῳ κατέστη.

22. τοὺς ἐννέα ἄρχοντας] Similis hoc illi fuisset actioni, quam ἐφήγησιν appellabant, quam

μάζω. οὐ γὰρ δήπου συκοφαντῶν ἅμα τοιούτων τε λόγων ἀπορήσει καὶ μαρτύρων. ὑμᱶς δ' οὐκ ἀξιῶ
24 τὴν αὐτὴν τούτῳ γνώμην ἔχειν. ἐπίστασθε γὰρ ἐν τῷ πεδίῳ πολλὰς μορίας οὔσας καὶ πυρκαϊὰς ἐν τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐμοῖς χωρίοις· ἅς, εἴπερ ἐπεθύμουν, πολὺ ἦν ἀσφαλέστερον καὶ ἀφανίσαι καὶ ἐκκόψαι καὶ ἐπεργάσασθαι, ὅσῳπερ ἧττον τὸ ἀδίκημα πολλῶν οὐ-
25 σῶν ἔμελλε δῆλον ἔσεσθαι. νῦν δ' οὕτως αὐτὰς περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι ὥςπερ καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν, ἡγούμενος περὶ ἀμφοτέρων τούτων εἶναί μοι τὸν κίνδυνον. αὐτοὺς τοίνυν ὑμᱶς τούτων μάρτυρας παρέξομαι, ἐπιμελομένους μὲν ἑκάστου μηνός, γνώμονας δὲ πέμποντας καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν· ὧν οὐδεὶς πώποτε ἐζημίωσεν ὡς ἐργαζόμενον τὰ περὶ τὰς μορίας χωρία.

ἅμα] Sic Bekkerus de conjectura. Codices ἄλλα vel ἀλλά; facile autem ΑΛΛΑ corruptum ex ΑΜΑ; quod multo melius, quam Reiskii θαμά. Simplicissime item unius litterae mutatione sequentia correxit τοιούτων τε (libri γε) λόγων ἀπορήσει καὶ μαρτύρων: pro quo Reiskius audacissime τοιούτων γε λόγων ἀπορήσει, εἰ καὶ μαρτύρων ἀπορήσει. Multo probabilius et elegantius correxerat Jacobs Add. Ann. in Athen. p. 130. τοιούτων γε λόγων ἀπορήσει, ἀπορήσας μαρτύρων.

25. ὡς ἐργαζόμενον] Quod Marklandus conjecit, recepit ex optimo cod. Bekkerus pro vulgato ἐργαζομένους. Reiskius post ἐζημίωσεν inserendum opinabatur ἡμᱶς: quo pronomine reum conductores fundorum suorum, item servos secum complecti. Nihil quidem addendum. Personale enim objectum aut aliud, si nulla ambiguitas oriatur, saepe omittitur. κατὰ Θεομν. §. 6. ἐάν τις εἴπῃ τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι, ubi Reiskius vult ἐάν τινά τις εἴπῃ. §. 13. ὅταν δεήσῃ κακῶς ἀκούοντα τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι, ubi σε omisit ex suis codd. Bekkerus. Singularis autem aptior. Reus enim cuncta scit in se esse inventa, nec quicquam in suorum quemquam vult devolvere, sed suo jure rem prorsus negat.

actor ἡγεμόνα δικαστηρίου cum ὑπηρέταις in illum locum adduceret, ubi reus crimen committebat vel commiserat, ut scilicet eo ipso loco comprehenderetur.

24. ἐν τῷ πεδίῳ] in campo, qui a Cephisso late patebat.

25. γνώμονας] Harpocration s. v. ἐπιγνώμονας ἀντὶ τοῦ ἐπισκόπους Λυσίας ἐν τῷ περὶ σηκοῦ. Bekkeri tamen Anecdd. p. 228 l. 23. Γνώμονας: ἄρχοντάς τινας εἶναι τοὺς ἐπισκεπτομένους καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν τὰ χωρία πάντα, μή πώς τις ἐξέκοψε τὰς μορίας. Num alterutrum vocabulum, γνώμων vel ἐπιγνώμων, de inspectore moriarum alio loco legatur, dubito. Nusquam certe inveni. In aliis rationibus utrumque usurpatur. Ergo h. l. codd.

καίτοι οὐ δήπου τὰς μὲν μικρὰς ζημίας οὕτω περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, τοὺς δὲ περὶ τοῦ σώματος κινδύνους οὕτω περὶ οὐδενὸς ἡγοῦμαι· καὶ τὰς μὲν πολλὰς ἐλαίας, εἰς ἃς ἐξῆν μᾶλλον ἐξαμαρτάνειν, οὕτω θεραπεύων φαίνομαι, τὴν δὲ μορίαν, ἣν οὐχ οἷόν τ' ἦν λαθεῖν ἐξορύξαντα, ὡς ἀφανίζων νυνὶ κρίνομαι. 26
Πότερον δέ μοι κρεῖττον ἦν, ὦ βουλή, δημοκρατίας οὔσης παρανομεῖν, ἢ ἐπὶ τῶν τριάκοντα; καὶ οὐ λέγω ὡς τότε δυνάμενος, ἢ ὡς νῦν διαβεβλημένος, ἀλλ' ὡς τῷ βουλομένῳ τότε μᾶλλον ἐξῆν ἀδικεῖν ἢ νυνί. ἐγὼ τοίνυν οὐδ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὔτε τοιοῦτον οὔτε ἄλλο οὐδὲν κακὸν ποιήσας φανήσομαι. 27
Πῶς δ' ἄν, εἰ μὴ πάντων ἀνθρώπων ἐμαυτῷ κακονούστατος ἦν, ὑμῶν οὕτως ἐπιμελουμένων, ἐκ τούτου τὴν μορίαν ἀφανίζειν ἐπεχείρησα τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ δένδρον μὲν οὐδὲ ἕν ἐστι, μιᾶς δὲ ἐλαίας σηκός, ὡς οὗτός φησιν εἶναι, κυκλόθεν δὲ ὁδὸς περιέχει, ἀμφοτέρωθεν δὲ γείτονες περιοικοῦσιν, ἄερκτον δὲ καὶ πανταχόθεν κάτοπτόν ἐστιν; ὥστε τίς ἂν ἀπετόλμησε, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιχειρῆσαι τοιούτῳ πράγματι; 28
Δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι ὑμᾶς μέν, οἷς ὑπὸ τῆς πόλεως τὸν ἅπαντα χρόνον προστέτακται τῶν μοριῶν ἐλαιῶν ἐπιμελεῖσθαι, μήθ' ὡς ἀπεργαζόμενον πώποτε 29

sequendos esse recte arbitratus est Bekkerus.

26. μικρὰς ζημίας] ducentarum drachmarum. Vide prooemium.

27. ὡς τότε δυνάμενος, ἢ ὡς νῦν διαβεβλημένος] Supplendum ex antecedente παρανομῆσαι, hoc sensu: »Non quod ego tunc potuissem, imperantibus τοῖς τριάκοντα, aut quod nunc id potuisse accuser.« Tempore enim triginta virorum ei soli licebat impune violare leges, qui ab eorum partibus stabat. Ergo enuntiatio idem significat ac si dixisset: »non quod ego ab eorum partibus steterim, aut nunc hac fama laborem.« Interpretes locum non ceperunt.

28. ὑμῶν οὕτως ἐπιμελουμένων, ἐκ τούτου] Etiam hic locus ostendit, imperio triginta virorum exstincto, Areopago restitutam esse auctoritatem, eumque diligenter et accurate fecisse, quae suae erant potestatis.

ἄερκτον] Harpocration s. v. ἄερκτον ἀντὶ τοῦ ἄφρακτον καὶ πανταχόθεν καθορώμενον Λυσίας. Idem Suidas et Bekkeri Anecdd. p. 347.

ζημιῶσαι, μήθ' ὡς ἀφανίσαντα εἰς κίνδυνον καταστῆσαι· τοῦτον δ', ὃς οὔτε γεωργῶν ἐγγὺς τυγχάνει, οὔτ' ἐπιμελητὴς ᾑρημένος, οὔθ' ἡλικίαν ἔχων εἰδέναι περὶ τῶν τοιούτων, ἀπογράψαι με ἐγγὺς μορίαν ἀφανίζειν.

30 Ἐγὼ τοίνυν δέομαι ὑμῶν μὴ τοὺς τοιούτους λόγους πιστοτέρους ἡγήσασθαι τῶν ἔργων, μηδὲ περὶ ὧν αὐτοὶ σύνιστε, ταῦτ' ἀνασχέσθαι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν λεγόντων, ἐνθυμουμένους καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ
31 ἐκ τῆς ἄλλης πολιτείας. ἐγὼ γὰρ τὰ ἐμοὶ προστεταγμένα ἅπαντα προθυμότερον πεποίηκα, ὡς ὑπὸ τῆς πόλεως ἠναγκαζόμην, καὶ τριηραρχῶν καὶ εἰσφορὰς εἰσφέρων καὶ χορηγῶν καὶ τἄλλα λειτουργῶν οὐδενὸς

29. *ἀφανίσαντα*] Sic Bekkerus ex tribus codd. recte. Aoristus enim praeteriti significationem habet, quod hic optimum, quamquam praecessit praesens *ἐπεργαζόμενον*, quod item optimum. Nam in laborando facillime quis indicabatur et puniebatur.

29. *ἀπογράψαι με ἐγγὺς μορίαν ἀφανίζειν*] Taylor delendum censet *ἐγγύς*, natum, ut ait ex socio, h. e. ex eodem, quod modo praecessit, vocabulo. Marklandus pro eo *εὐθύς* scribi vult. Opinor *ἐγγύς* temeritatem actionis indicare, quamquam nunc simile exemplum indicare non possum. [Fortasse: *ἐκ γῆς μορίαν ἀφανίζειν*. ut supra §. 2. F. J.]

30. *ταῦτ' ἀνασχέσθαι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν λεγόντων*] Reiskius scribere mavult *ψευδῆ λεγόντων*. Sed Lysias res magis significare solet quam pinguiter enuntiare. Ait *ταῦτα λεγόντων* et liberum relinquit judicibus ea aestimare, qua ratione velint.

καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πολιτείας] »et omnino ex ea ratione, qua civem me gessi.« Adjectivum ὁ ἄλλος saepe vertendum per adverbium omnino, in universum. §. 25. *μορίας περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, ὥσπερ καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν*. §. 32. *οὔτε περὶ φυγῆς οὔτε περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας*. Unde patet minime opus esse eo, quod Schottus conjecit *ὅλης*. Cf. Astium ad Plat. de legg. II. 9. p. 121. — Hac autem re Athenienses cum patriae amore gloriabantur, si quis munera liberaliter et magnifice fecerat, ut turpe erat ea vel defugisse vel sordide fecisse. Vide Fr. Aug. Wolfium prolegg. ad Leptin. p. CXVII.

31. *προθυμότερον πεποίηκα, ὡς — — ἠναγκαζόμην*] De *ὡς* post comparativum posito vide ad §. 12.

εἰσφορὰς εἰσφέρων] *Εἰσφορά* imprimis est pecunia ad necessitates belli conferenda, unde praecipue stipendium militibus persolveretur. Cf. imprimis Boeckh. Staatshaushaltung viertes Buch T. II. init. Ab his diversae sunt *λειτουργίαι*, quae sunt munera ab hominibus ipsis magnis cum impensis et laboribus praestita, ut choregia, trierarchia, gymnasiarchia, de quibus accurate exponit Boeckh. lib. laud. T. I. inde a pag. 481.

ἧττον πολυτελῶς τῶν πολιτῶν. καίτοι ταῦτα μὲν με- 32
τρίως ποιῶν, ἀλλὰ μὴ προθύμως, οὔτ᾽ ἂν περὶ φυ-
γῆς, οὔτ᾽ ἂν περὶ τῆς ἄλλης οὐσίας ἠγωνιζόμην.
πλείω δ᾽ ἂν ἐκεκτήμην, οὐδὲν ἀδικῶν οὐδ᾽ ἐπικίνδυ-
νον ἐμαυτῷ καταστήσας τὸν βίον. ταῦτα δὲ πράξας,
ἃ οὗτός μου κατηγορεῖ, ἐκέρδαινον μὲν οὐδέν, ἐμαυ-
τὸν δ᾽ εἰς κίνδυνον καθίστην. καίτοι πάντες ἂν ὁμο- 33
λογήσαιτε δικαιότερον εἶναι τοῖς μεγάλοις χρῆσθαι
τεκμηρίοις περὶ τῶν μεγάλων, καὶ πιστότερα ἡγεῖσθαι,
περὶ ὧν ἅπασα ἡ πόλις μαρτυρεῖ, μᾶλλον ἢ περὶ ὧν
μόνος οὗτος κατηγορεῖ.

Ἔτι τοίνυν, ὦ βουλή, ἐκ τῶν ἄλλων σκέψα- 34
σθε. μάρτυρας γὰρ ἔχων αὐτῷ προσῆλθον, λέγων,
ὅτι μοι πάντες εἰσὶν οἱ θεράποντες, οὓς ἐκεκτήμην,
ἐπειδὴ παρέλαβον τὸ χωρίον, καὶ ἕτοιμος ἦμην, εἴ
τινα βούλοιτο, παραδοῦναι βασανίζειν, ἡγούμενος
οὕτως ἂν τὸν ἔλεγχον ἰσχυρότερον γενέσθαι τῶν τού-
του λόγων καὶ τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. οὗτος δ᾽ οὐκ 35
ἤθελεν, οὐδὲν φάσκων πιστὸν εἶναι τοῖς θεράπουσιν,

32. *μετρίως ποιῶν, ἀλλὰ μὴ προθύμως*] *Ἀλλὰ μή* est fortiter negantis, neutiquam, minime. Sensus est: »Si ita, ut nihil contra praestationes dici posset, nunquam studiose, ita ut laudem mererer, officia praestitissem.« Marklandus, qui pro *μή–καί* scribendum censebat, sententiam non solum non percepit, sed pervertit.

ταῦτα μὲν – ταῦτα δὲ] Idem pronomen de diversis rebus paullo negligentius positum esse negari non potest. Propterea tamen facile condonandum, quod ipsa enuntiatio omnem ambiguitatem tollit.

34. *ἦμην*] Phrynich. p. 152. *ἦμην εἰ καὶ εὑρίσκεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, οὐκ ἐρεῖς, ἀλλ᾽ ἦν ἐγώ.* Raros esse certos apud antiquos locos monuit ibi Lobeckius.

παραδοῦναι βασανίζειν] Antequam res in judicium adduceretur, ut aut actori de veritate constaret, isque ab actione desisteret, aut judicio statim indicari posset, quid *δοῦλοι βασανιζόμενοι* professi fuerint.

ἰσχυρότερον γενέσθαι τῶν τούτου λόγων καὶ τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν] Sensus est: »existimans certius fore, quid de illius sermone et de meis factis habendum sit.« Ex opposito quidem; vere enim existimabat ex servorum testimoniis fore, ut appareret vanitas eorum, quae actor mentitus sit, et veritas eorum, quae reus se fecisse affirmet. Bekkerus pro *ἰσχυρότερον* fortasse legendum censet *ἰσχυρότατον*, nec negari potest aptiorem esse superlativum, qui saepissime a librariis confusus est cum comparativo.

ἐμοὶ δὲ δοκεῖ εἶναι, εἰ περὶ αὐτῶν μὲν οἱ βασανιζό-
μενοι κατηγοροῦσιν, εὖ εἰδότες, ὅτι ἀποθανοῦνται·
περὶ δὲ τῶν δεσποτῶν, οἷς πεφύκασι κακονούστατοι,
μᾶλλον ἂν εἵλοντο ἀνέχεσθαι βασανιζόμενοι ἢ κατει-
36 πόντες ἀπηλλάχθαι τῶν παρόντων κακῶν; καὶ μὲν δή,
ὦ βουλή, φανερὸν οἶμαι εἶναι, ὅτι, εἰ, Νικομάχου
ἐξαιτοῦντος τοὺς ἀνθρώπους, μὴ παρεδίδουν, ἐδόκουν
ἂν ἐμαυτῷ ξυνειδέναι· ἐπειδὴ τοίνυν, ἐμοῦ παραδι-
δόντος, οὗτος παραλαβεῖν οὐκ ἤθελε, δίκαιον καὶ
περὶ τούτου τὴν αὐτὴν γνώμην σχεῖν· ἄλλως τε καὶ
37 τοῦ κινδύνου οὐκ ἴσου ἀμφοτέροις ὄντος. περὶ ἐμοῦ
μὲν γὰρ εἰ ἔλεγον, οὐδ' ἂν ἀπολογήσασθαί μοι ἐξεγέ-
νετο· τούτῳ δ' εἰ μὴ ὡμολόγουν, ἃ οὗτος ἐβούλετο,
οὐδεμιᾷ ζημίᾳ ἔνοχος ἦν. ὥστε πολὺ μᾶλλον τοῦτον
παραλαμβάνειν ἐχρῆν ἢ ἐμὲ παραδοῦναι προσήκει.

35. περὶ δὲ τῶν δεσποτῶν – κακῶν;] Recte Bekkerus post hoc membrum posuit interrogandi signum, quod neglectum viros doctos in errorem induxit, ut alius aliud conjiceret. Reiskius complnscula deesse censet in hanc formulam: ἐμοὶ δὲ δοκεῖ αὕτη ἡ βάσανος πασῶν σαφεστάτη καὶ ἰσχυροτάτη εἶναι, καὶ γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη – quod est fingere, non emendare.

35. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ εἶναι] Ex antecedente actoris objectione negativa locatio repetenda, quoniam reus eam aliquatenus concedit: ἐμοὶ δὲ δοκεῖ οὐδὲν πιστὸν εἶναι: mihi vero in servorum quaestione per tormenta nihil certi inesse videtur, si ipsos oporteat se indicare, quum probe sciant se interfectum iri. Contra ea, si testimonio in dominos, quos ex rerum natura oderunt, libertatem sibi acquirere possunt, actor facile habebit testimonium.

36. ἐμαυτῷ ξυνειδέναι] Hoc idem est, quod ἐμαυτῷ ξυνειδέναι ἀδικοῦντι. Sic recentissimi recte scripserunt in Lycurgo contra Leocr. p. 160. fin. οὑτοσὶ δὲ διὰ τὸ συνειδέναι ἑαυτῷ οὐχ ὑπέμεινεν, et sic saepe tum apud oratores, tum apud alios.

37. ἃ οὗτος ἐβούλετο] Bekkerus: »transponenda fortasse post illud ἔλεγον.« Quae si codd. eo loco ponerent ut probarem, sic contra libros non transponerem. Vocabula περὶ ἐμοῦ εἰ ἔλεγον per se ex contextu certam habent sententiam; contra τούτῳ praepositum quum referatur ad ὡμολόγουν, vocabula ἃ οὗτος ἐβούλετο non quidem necessaria sunt, sed subjectum ad apodosin οὐδεμιᾷ ζημίᾳ ἔνοχος ἦν apte in memoria servant.

προσήκει] praes. antecedente imperf. ἐχρῆν. Hoc enim rem spectat, quae antecedente tempore fieri poterat et debebat; illud urbane significat se ne nunc quidem ea, quae prius obtulerit, recusaturum, quamquam jure jam postulari non possint. Hinc patet non opus esse, ut cum Marklando scribatur προσῆκεν.

ἐγὼ τοίνυν εἰς τοῦτο προθυμίας ἀφικόμην, ἡγούμε-
νος πρὸς ἐμοῦ εἶναι καὶ ἐκ βασάνων καὶ ἐκ μαρτύ-
ρων καὶ ἐκ τεκμηρίων ὑμᾶς περὶ τοῦ πράγματος τἀ-
ληθῆ πυθέσθαι. ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρή, ὦ βουλή, πο- 38
τέροις χρὴ πιστεύειν μᾶλλον, οἷς πολλοὶ μεμαρτυρή-
κασιν, ἢ ᾧ μηδεὶς τετόλμηκε· καὶ πότερον εἰκὸς μᾶλ-
λον τοῦτον ἀκινδύνως ψεύδεσθαι, ἢ μετὰ τοσούτου
κινδύνου τοιοῦτον ἐμὲ ἔργον ἐργάσασθαι· καὶ πότε-
ρον οἴεσθε αὐτὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως βοηθεῖν, ἢ συκο-
φαντοῦντα αἰτιάσασθαι; ἐγὼ μὲν ὑμᾶς ἡγοῦμαι νομί- 39
ζειν, ὅτι Νικόμαχος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν πεισθεὶς τῶν
ἐμῶν τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἀγωνίζεται, οὐχ ὡς ἀδικοῦν-
τα ἐλπίζων ἀποδείξειν, ἀλλ' ὡς ἀργύριον παρ' ἐμοῦ
λήψεσθαι προσδοκῶν. ὅσῳ γὰρ [οἱ] τοιοῦτοί εἰσιν
ἐπαιτιώτατοι καὶ ἀπορώτατοι τῶν κινδύνων, τοσούτῳ
πάντες αὐτοὺς φεύγουσι μάλιστα. ἐγὼ δέ, ὦ βουλή, 40
οὐκ ἠξίουν, ἀλλ' ἐπειδήπερ με ᾐτιάσατο, παρέσχον
ἐμαυτὸν ὅ τι βούλεσθε χρῆσθαι· καὶ τούτου ἕνεκα
τοῦ κινδύνου οὐδενὶ ἐγὼ τῶν ἐχθρῶν διηλλάγην, οἳ
ἐμὲ ἥδιον κακῶς λέγουσιν ἢ σφᾶς αὐτοὺς ἐπαινοῦσι,
καὶ φανερῶς μὲν οὐδεὶς πώποτε ἐμὲ αὐτὸς ἐπεχείρησε
ποιῆσαι κακὸν οὐδέν, τοιούτους δὲ ἐπιπέμπουσί μοι,
οἷς ὑμεῖς οὐκ ἂν δικαίως πιστεύοιτε. πάντων γὰρ 41

37. πρὸς ἐμοῦ εἶναι] Hoc, quod Reiskio melius videbatur vulgato μετ' ἐμοῦ εἶναι, inventum in cod. recepit Bekkerus. Ceteri illius codd. habent μήτ' ἐμοῦ εἶναι.

39. ἐγὼ μὲν ὑμᾶς ἡγοῦμαι νομίζειν] Vulgo deest νομίζειν. Vir doctus alius alium addendum esse infinitivum censebat, quemadmodum plures patitur sententia. Dubitationem sustulit optimus codex, qui additum habet νομίζειν.

40. ἥδιον] Taylori emendatio, quam recentiores merito receperunt pro librorum lectione ἤδη.

αὐτὸς] Reiskii est emendatio. Omnes libri habent αὐτόν.

39. ἀπορώτατοι τῶν κινδύνων] Vindicavi hanc codicum lectionem supra §. 2. – τοσούτῳ μᾶλλον αὐτοὺς φεύγουσι: quoniam, quod dicitur, semper aliquid haeret, quum reus vix perfectam refutationem in caussa difficili obtineat.

40. τοιούτους ἐπιπέμπουσι] Per ἐπιπέμπειν indicantur insidiae, quae struuntur, et consilii malignitas: quod melius est,

ἀθλιώτατος ἂν γενοίμην, εἰ φυγὰς ἀδίκως καταστήσομαι, ἄπαις μὲν ὢν καὶ μόνος, ἐρήμου δὲ τοῦ οἴκου γενομένου· μητρὸς δὲ πάντων ἐνδεοῦς, πατρίδος δὲ τοιαύτης ἐπ' αἰσχίσταις στερηθεὶς αἰτίαις, πολλὰς μὲν ναυμαχίας ὑπὲρ αὐτῆς νεναυμαχηκώς, πολλὰς δὲ μάχας μεμαχημένος· κόσμιον δ' ἐμαυτὸν καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν ὀλιγαρχίᾳ παρασχών.

42 Ἀλλὰ γάρ, ὦ βουλή, ταῦτα μὲν ἐνθάδε οὐκ οἶδ', ὅ
τι δεῖ λέγειν. ἀπέδειξα δ' ὑμῖν, ὡς οὐκ ἐνῆν σηκὸς ἐν τῷ χωρίῳ, καὶ μάρτυρας παρεσχόμην καὶ τεκμήρια. ἃ χρὴ μεμνημένους διαγιγνώσκειν περὶ τοῦ πράγματος, καὶ ἀξιοῦν παρὰ τούτου πυθέσθαι, ὅτου ἕνεκα, ἐξὸν ἐπαυτοφώρῳ ἐλέγξαι, τοσούτῳ χρόνῳ ὕστε-
43 ρον εἰς τοσοῦτόν με κατέστησεν ἀγῶνα· καὶ μάρτυρα
οὐδένα παρασχόμενος, ἐκ τῶν λόγων ζητεῖ πιστὸς γενέσθαι, ἐξὸν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις ἀδικοῦντα ἀποδεῖξαι, καὶ ἐμοῦ ἅπαντας διδόντος τοὺς θεράποντας, οὓς φησι παραγενέσθαι, παραλαβεῖν οὐκ ἤθελεν.

quam si clandestina subornatio significetur; quod voluit Marklandus conjiciendo ὑποπέμπουσι.

41. ἔρημος οἶκος domus est quae prolem non habet nec ex parentibus natam nec adoptatam.

43. διδόντος] Διδόναι h. l. est, ut saepe, offerre, et quum hanc significationem habet, dicendum est id esse inter ea verba, quae conatum, non factum exprimunt.

ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ, ΤΟΥ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ, ΟΝ ΑΥΤΟΣ ΕΙΠΕ ΛΥΣΙΑΣ.

PROOEMIUM.

ERATOSTHENES is est, quem in catalogo XXX virorum nominat Xenophon Hellen. II, 3, 2. Ex ipsa historia nihil amplius de eo cognoscimus, verum haec Lysiae oratio fons est, unde cognitio hominis petenda sit. Novimus cautissime versandum esse in oratorum testimoniis aestimandis, sive hominum virtutes sive facinora spectant; et quamquam Lysias inter omnes oratores sobrietate et moderatione excellit, tamen, quum res domestica agatur, in quo genere ne modestissimi quidem et integerrimi homines cupiditate soleant vacare, a partium studio diligenter nobis cavendum erit.

Quaeritur ante omnia, qui fieri potuerit, ut Eratosthenes in judicium vocatus sit, quum, reconciliata pace, lex lata esset, ne quis ante actarum rerum accusaretur, neve multaretur. *). Non affirmaverim equidem contra legem Eratosthenis accusationem fuisse; erat enim inter XXX viros, qui lege erant excepti. Id quidem constat, eum non, quod reliqui securitatis caussa fecerant, Eleusina se contulisse, sed tranquillum in urbe mansisse, a nemine inquietatum. Hoc otium debebat, opinor, mitiori, quam secutus erat, rationi et repugnantiae, quam ostenderat Critiae ejusque partibus. Vere igitur videtur affirmasse a Theramenis se partibus stetisse; nec id Lysias negat, sed Theramenem ipsum contendit perniciosum civem fuisse. In hac re quum gravis orationis pars vertatur, ante omnia de Theramene videamus. De quo quum subtiliter et accurate exposuerit I. C. F. Manso in egregio libro Sparta. III. Bd. II. Th., dritte Beilage, S. 18. ss., nos officii nostri esse existimamus acutae et circumspectae viri doctissimi disputationis momenta ipsius verbis afferre.

»Theramenes, inquit, tritt hauptsächlich drei Mahl als thätig und in die öffentlichen Angelegenheiten einwirkend in der Geschichte auf. Zuerst wird er von Thucydides als Theilnehmer an den Bewegungen genannt, welche im zwanzigsten Jahr des Peloponnesischen Krieges von Samos ausgingen, und sich von da nach Athen verbreitend, den ganzen Staat vielfach erschütterten. Hier unterstützte Theramenes (Thuc. VIII, 68.) anfänglich mit allem Eifer die Einführung der Oligarchie und die Ansetzung des Rathes

---

*) [De hac re et quo modo fieri potuerit, ut Eratosthenes post ἀμνηστίας legem accusaretur, disputavimus in Museo Attico novo. Vol. III. Fasc. 2. p. 13. ss. F. J.]

der Vierhundert (l. l. 69. 70.), von denen er selbst ein Mitglied ward. Als aber die demokratischgesinnten Samier sich ermannten, das dort liegende Atheniensische Heer umstimmten (73.) und zu dem Ende auch nach Athen (74. 86.) Abgeordnete sandten, um die Veränderung der Regierungsform zu verhindern, da trat der schon vorher unzufriedene Theramenes sogleich (89.) zur Volksparthei über, erklärte sich (90. 91.) laut und entscheidend gegen die von den Oligarchen im Piraeus angelegten Werke, redete von verrätherischen Einverständnissen mit Sparta, und handelte dennoch nichts weniger (92.) als bestimmt und seinen Aeusserungen gemäfs, sondern liefs sich vielmehr von den Umständen leiten, die ohne sein Zuthun (93—97) die Eintracht herbei führten. Thucydides sagt (89.) mit dürren Worten, dafs nichts als die Drohungen des Heeres zu Samos, die Unwahrscheinlichkeit eines langen Bestandes der Oligarchie, und die Furcht, um allen politischen Einflufs zu kommen, was auch Kritias bei Xenophon bezeugt Hellen. II, 3, 30., an den schnell veränderten Gesinnungen des Theramenes und seiner Freunde Schuld gewesen sey. Ganz übereinstimmend mit Thucydides erklärt sich der Redner Lysias contra Eratosth. §. 63. ss.

Acht Jahre später wurde Theramenes, der übrigens, wie wir aus Lysias §. 65. lernen, seit der Wiederherstellung der Demokratie in grofsem Ansehen stand und wichtige Aemter verwaltete, von seinem Staate zur Schliefsung des Friedens gebraucht, der den Peloponnesischen Krieg endigte. Wie höchst gewissenlos er sich bei diesem Geschäfte gegen seine leidenden Bürger benahm, weifs man aus Xenophon, und hierin widerspricht der Redner dem Geschichtschreiber keineswegs, sondern, obgleich minder ausführlich, rechtfertigt und unterstützt er ihn und seine Erzählung. l. l. §. 68—78. Diodor allein steht mit dem Redner und Historiker in geradem Widerspruche. Ihm zu Folge bedrohte Lysander den Theramenes mit dem Tode, wenn er sich den Spartanern länger widersetze, und zwang ihm und dem Volke ganz eigentlich die neue Regierung auf.

Der dritte und wichtigste Posten, aus dessen Verwaltung wir einen Schlufs auf des Theramenes Charakter machen können, ist der eines Dreyfsigers. Xenophon so wohl (II, 3, 15.) als Diodor (XIV, 4. 5.) kommen überein, dafs er, als solcher, die Gewaltthätigkeiten und Hinrichtungen, deren sich seine Amtsgenossen, insbesonders seit der Erscheinung der Spartanischen Besatzung, schuldig machten, laut und standhaft gemifsbilliget habe, und dadurch ein Opfer ihrer Rache geworden sey; nur unterscheiden sie sich dadurch von einander, dafs der erstere sich begnügt, die Sache ruhig und kaltblütig zu erzählen, der zweite hingegen die Gelegenheit ergreift, um den Theramenes als einen Märtyrer für Recht und Tugend zu schildern, auch manches Ereignifs, wie den Mord des Niceratus, später setzt als Xenophon. Ob übrigens Theramenes vor Gericht so mäfsig und bescheiden gesprochen habe, wie ihn der letztere sprechen läfst, scheint nach dem, was uns Lysias §. 77. aus der angeschuldigten Vertheidigungsrede mittheilt, sehr zweifelhaft. (Ex ea tamen lectione, quae nunc ex codd. restituta est, res mitigatur).

Ich füge zu diesen Zeugnissen noch das wichtige des Aristoteles (bei Plutarch in vita Nic. c. 2.). »Athen, schreibt er, zählt drei treffliche Bürger, voll Wohlwollen für ihr Vaterland, den Nicias, Niceratus Sohn, den Thucydides, Milesius Sohn, und den

Theramenes, Hagnons Sohn. Doch steht der letztere unter den erstern; denn abgerechnet, daſs man ihm, dem Fremdlinge aus Ceos, seine Geburt vorwirft, so tadelt man auch sein unaufhörliches Hin- und Herschwanken von einer Parthei zur andern.«

Man sieht, in einem Puncte treffen die Alten alle zusammen, in dem Tadel des Unbestandes, dessen sich Theramenes in seinem politischen Betragen schuldig gemacht hat; aber darin entfernen sie sich von einander, daſs die einen ihm diesen Fehler zu gut halten, in der Meinung, er werde durch sein stetes Uebertreten und Zurückkehren zur Volksparthei hinlänglich gemildert, und durch den standhaften Tod für die Sache des Rechts und der Freiheit ganz ausgelöscht, die andern hingegen diese an dem Volke mehrmals verübte Untreue sorgfältig hervorziehen und als ein unverzeihliches Verbrechen betrachten. Uns, die wir durch die Geschichte unserer Tage belehrt, leicht in den Geist und die Ansichten der republikanischen Vorzeit eingehen, kann dieser Widerspruch so wenig verwirren, daſs er uns vielmehr die Entscheidung der Streitfrage erleichtert. Ich will es versuchen, aus den angezogenen Stellen und noch einigen einzelnen Winken, die sich im Thucydides und andern finden, das Bild des Atheniensischen Demagogen zu zeichnen.

Theramenes, der Sohn eines Bürgers, der selbst im Atheniensischen Staat eine Rolle spielte, war ein Mann von Einsichten, gebildet in der Schule und im Umgange der Philosophen und aller Künste der Beredsamkeit kundig (Thucyd. VIII, 68. Diodor. XIV, 5. Plutarch vita Cic. 39. T. IV. p. 823); aber weder seine eigenthümlichen Anlagen, noch seine erworbenen Kenntnisse vermochten ihn von den mannigfaltigen Fehlern, die seinem Charakter anhingen, zu heilen; von einem Ehrgeize, der ihn, seiner Gutmüthigkeit ungeachtet, oft zu gewaltsamen Schritten verführte; von einem Wankelmuthe, der ihn plötzlich für die entgegengesetzten Grundsätze und Meinungen stimmte, und von einer Eigenliebe, die immer bereit war, ihn die Entschuldigung, deren er bedurfte, in den Umständen finden zu lassen. Mit solchen Vorzügen und Mängeln ausgestattet, widmete er sich den öffentlichen Geschäften zu einer Zeit, wo es sogar für den festen und leidenschaftlosen Bürger eine schwierige Aufgabe war, sich und andern zu rathen, und eine noch schwierigere, die Folgen eines gegebenen Rathes zu berechnen, und verwirrte sich, je länger je tiefer und endlich ohne einen Ausweg finden zu können, in die Irrgänge der Politik. Er ergriff mit Heftigkeit die Oligarchie, weil er von ihr Glanz und Ehre erwartete, verlieſs sie eben so schnell, weil andere ihm den Vorrang zu entreiſsen drohten, und warf sich, um die Volksgunst von neuem zu gewinnen, zum Ankläger seiner Freunde auf. Er reiste, vielleicht mit zu viel Vertrauen auf sich selbst, zu Lysandern, um den Frieden zwischen Sparta und Athen zu vermitteln, wurde, ich weiſs nicht ob durch eigene Schuld oder durch des Spartaners Hinterlist, ein Verräther an seinem Vaterlande, und tröstete sich mit dem Gedanken, Mauern nieder zu reiſsen sey, wenn es die Noth gebiethe, eben so verdienstlich, als Mauern zu bauen. Plutarch. in vita Lys. c. 14. T. III. p. 30. Er nahm Theil an der Regierung der Dreyſsiger, weil ihn seine Eitelkeit dazu aufforderte; er widerstrebte den Beschlüssen seiner Amtsgenossen, weil er nur herrschsüchtig, nicht tyrannisch war, und er erlag ihrer blutdürstigen Rache, weil er in seinen Grundsätzen zurück blieb, indeſs

die übrigen Schreckensmänner unaufhaltsam vorwärts schritten. Theramenes Handlungsweise und sogar sein Mangel an Selbstständigkeit, der allerdings den hervorstechendsten Zug in seinem Charakter ausmacht, finden in den Zeitumständen offenbar manche Entschuldigung; allein darum werde ich ihn nie mit Aristoteles unter die wahren Vaterlandsfreunde rechnen. Er war sicher nichts anderes als ein gewandter Demagog, dergleichen die Französische Revolution mehrere entstehen und enden sah, ein Mann, der bei der Wahl der Mittel so wenig sein Gewissen als das Wohl des Staates beachtete, und seine Entwürfe verliefs, nicht, weil er sie für schädlich hielt, sondern weil er sie auszuführen verzweifelte, oder auf seine Kosten andere zu heben befürchtete; der aber seine selbstischen Wünsche und Neigungen immer hinter dem Vorwande, dem Gemeinwesen zu nützen, versteckte (Man vergleiche die Rede, die ihm Xenophon Hellen. II, 3, 35. ff. in den Mund legt, vorzüglich §. 42. 45. 46) und um so leichter täuschte, da ihn Furchtsamkeit oder natürliches Wohlwollen von der Theilnahme an grausamen Massregeln abhielt. «

Hujus igitur indolis et rationis etiam Eratosthenes fuit, idque patet ex ipsa Lysiae oratione, si eam sine ira et studio examines. Ut Theramenes, sic Eratosthenes sub priore Quadringentorum oligarchia contraria molitus est iis, qui democratiam tuebantur. §. 42. 65. Post fatalem illam pugnam navalem, antequam dominatus XXX virorum constituebatur, erat collegii, quod res ad arbitrium Lacedaemoniorum moderabatur §. 43., ubi vide notas. Tum unus erat triginta virorum, affirmans quidem importunitati et crudelitati eorum verbis se restitisse, prae metu tamen non ausum esse recusare, quo minus imperata faceret. Hinc Polemarchum, Lysiae fratrem, jussu tyrannorum abreptum in custodiam conjecit, ubi hic pro illius temporis more cicutam bibere jussus est. Non negabo, quae dura et iniqua hac occasione Lysias narrat, accidere potuisse. Ea autem nullo jure uni Eratostheni tribuuntur, qui eorum, opinor, nullam partem habebat, sed culpa accidebant τῶν ἕνδεκα. Etiam hoc in Eratosthenis excusationem dictum sit, quod ceteris triginta ejectis unus cum Phidone in urbe relictus sit. Quod non successerint consilia, id temporum injuriae et difficultatibus, quibus nunquam non premitur conciliatio animorum dissociatorum, tribuendum potius quam eorum, qui praeerant, voluntati.

---

1 Οὐκ ἄρξασθαί μοι δοκεῖ ἄπορον εἶναι, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ παύσασθαι λέ-

In hac oratione varietas a Bekkero notata est ex duobus tantum, sed optimis iis codd. C. X.

1. *Οὐκ ἄρξασθαι – ἄπορον – ἀλλὰ παύσασθαι*] **Elegans antitheton, quod hic de reo adhibitum Cicero in laudem Pompeji formavit pro lege Manilia I, 3. Dicendum enim est de Cn. Pompeji singulari eximiaque virtute; hujus autem orationis difficilius est exitum quam initium invenire. Simile nostro est illud Demosth.** *περὶ στεφ.* **p. 270. §. 129.** *οὐκ ἀπορῶν δ' ὅ τι χρὴ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν εἰπεῖν, ἀπορῶ τοῦ πρώτου μνησθῶ.*

γοντι. τοιαῦτα αὐτοῖς τὸ μέγεθος καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος εἴργασται, ὥςτε μήτ' ἂν ψευδόμενον δεινότερα τῶν ὑπαρχόντων κατηγορῆσαι, μήτε τἀληθῆ βουλόμενον εἰπεῖν ἅπαντα δύνασθαι· ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τὸν κατήγορον ἀπειπεῖν, ἢ τὸν χρόνον ἐπιλιπεῖν. τοὐναντίον δέ μοι δοκοῦμεν πείσεσθαι ἢ ἐν τῷ πρότου χρόνῳ. 2 πρότερον μὲν γὰρ ἔδει τὴν ἔχθραν τοὺς κατηγοροῦντας ἐπιδεῖξαι, ἥτις εἴη πρὸς τοὺς φεύγοντας· νυνὶ δὲ παρὰ τῶν φευγόντων χρὴ πυνθάνεσθαι, ἥτις ἦν αὐτοῖς πρὸς τὴν πόλιν ἔχθρα, ἀνθ' ὅτου τοιαῦτα ἐτόλμησαν εἰς αὐτὴν ἐξαμαρτάνειν. οὐ μέντοι ὡς οὐκ ἔχων οἰκείας ἔχθρας καὶ συμφορὰς τοὺς λόγους ποιοῦμαι, ἀλλ' ὡς ἅπασι πολλῆς ἀφθονίας οὔσης ὑπὲρ

ἀπειπεῖν] Thomas M. *ἀπειπάμην κάλλιον ἢ ἀπεῖπον*: in quo fallitur. Aoristus medii *ἀπείπασθαι* est dialecti Ionicae et serioris aetatis. Attici dicunt *ἀπειπεῖν*. Gravius etiam peccavit Moeris, scribens, si sana est lectio p. 29. *ἀπεῖπα Ἀττικῶς. ἀπεῖπον Ἑλληνικῶς.* Aoristus *εἶπα* primae personae usus est rarissimi apud Atticos, nec nisi ob *ὁμοιοτέλευτον*. Secunda persona *εἶπας* Tragicis imprimis est usitata.

2. *πρότερον μὲν γὰρ ἔδει τὴν ἔχθραν τοὺς κατηγοροῦντας ἐπιδεῖξαι*] Apud antiquos moris erat, ut actor in capitis caussa probaret jamdudum inter se et reum, quid? quod etiam inter patres inimicitiam intercessisse: quapropter jam dudum se occasionem optavisse, ut tandem invisum inimicum ulcisceretur. Quod nos alienum ab humanitate esse judicamus, si quis, praesertim in capitis caussa, profiteretur accusationem se suscepisse privatis injuriis lacessitum: contra ea antiqui existimabant imprimis in caussis publicis non eam, quae deceret, severitatem et indignationem adhibitum iri, nisi accedat ira privatarum injuriarum.

πρὸς τὴν πόλιν] adversus civitatem, qua continentur cuncti cives: quae quum tota a triginta viris libertate spoliata fuerit et pristina majorum gloria ac dignitate, singuli cives, etiam si ipsi privatam sive domesticam injuriam passi non sint, ut membra tamen civitatis jure summo triginta virorum superbiam et importunitatem detestabantur et accusabant. Triginta autem viros, si ullam vellent excusationem habere agendi rationis, ostendere oportebat, quid commiserit in ipsos civitas, cur tanto odio digna judicetur.

ἀνθ' ὅτου cet.] Haec est epexegesis ad antecedentia, eorumque caussam continet. *Ἀνθ' ὅτου* vel *ἀνθ' οὗ, ἀνθ' ὧν* conjunctionis *ὅτι* vicem haud raro praestat. Cf. Hermann. ad Viger. p. 710.

πολλῆς ἀφθονίας οὔσης cet.] Canterus deesse opinatur *οὐ μᾶλλον* post *οὔσης*. Augerus suo Marte *οὐχ* addidit, loco communi nos consolans haud raro scriptores Atticos omittere *μᾶλλον*, et vertit: »Sed quia cunctis civibus non plures irascendi caus-

3 τῶν ἰδίων, ἢ ὑπὲρ τῶν δημοσίων ὀργίζεσθαι. ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὔτ' ἐμαυτοῦ πώποτε οὔτε ἀλλότρια πράγματα πράξας, νῦν ἠνάγκασμαι ὑπὸ τῶν γεγενημένων τούτου κατηγορεῖν· ὥστε πολλάκις εἰς πολλὴν ἀθυμίαν κατέστην, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἀναξίως καὶ ἀδυνάτως ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐμαυτοῦ τὴν κατηγορίαν ποιήσωμαι. ὅμως δὲ πειράσομαι ὑμᾶς ἐξ ἀρχῆς ὡς ἂν δύνωμαι δι' ἐλαχίστων διδάξαι.

4 Οὑμὸς πατὴρ Κέφαλος ἐπείσθη μὲν ὑπὸ Περικλέους εἰς ταύτην τὴν γῆν ἀφικέσθαι· ἔτη δὲ τριάκοντα ᾤκησε, καὶ οὐδενὶ πώποτε οὔτε ἡμεῖς οὔτε

4. ᾤκησε] Reiskius scribendum opinatur μετῴκησε. Quod si esset in omnibus codd., non foret repudiandum: tum enim conditio, qua usus vixerit Cephalus Athenis, verbo technico indicaretur. Ea tamen ex contextis satis perspicitur, nec aptum hic in hac conditione vim ponere, sed id agitur, ut doceat, quantum temporis pater vitam transegerit Athenis, domicilio ibi constituto, famam habens hominis tranquilli, neminem inquietans, nec ipse a quoquam inquietatus: quam sententiam continet quae sequitur explicativa enuntiatio. Οἰκεῖν autem simplex de μετοίκῳ ratione sedis et domicilii interdum dicitur. ὑπὲρ Καλλ. §. 3. de μετοίκῳ: οἰκῶν δ' ἐν τῇ

sas subministrant privatae quam publicae calamitates.« Reiskius opinatur ad πολλῆς ἀφθονίας subaudiendum esse τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων κακῶν, tum post verba ὑπὲρ τῶν ἰδίων haec pauca addenda εἰώθασι μᾶλλον. Quae quamquam plus minusve probabilem sensum reddant, criticam nullam habent probabilitatem; nec video quid improbandum sit in lectione vulgata. Sensus est: »Sed quod omnibus sit copia irascendi de privatis aut de publicis injuriis, et de privatis et de publicis.« Hinc quamvis ipse non destituatur domesticis injuriis, interrogat tamen, quae caussa fuerit odii in civitatem. [Sensus totius loci ita mihi videtur constituendus esse: »In caussis publicis olim actorem oportebat probare inter se et reum intercessisse inimicitiam; in hac autem caussa recte se habebit quaerere ex Eratosthene ejusque sociis (τοὺς φεύγοντας), quaenam inimicitia ipsis intercesserit cum omnibus civibus (πρὸς τὴν πόλιν), ut talia in eos perpetrarent. Nec tamen hoc dico (τοὺς λόγους ποιοῦμαι), quasi non haberem afferre documenta domesticarum injuriarum et calamitatum, sed quod ex mea sententia (ὡς c. partic.) omnibus sit larga copia irascendi aut de privatis, aut de publicis injuriis et calamitatibus. Similem sententiam expressam invenies κατ. Ἀλκιβ. §. 1. V. C. F. R.].

ἐκεῖνος δίκην οὔτε ἐδικασάμεθα οὔτε ἐφύγομεν· ἀλλ' οὕ-
τως ᾠκοῦμεν δημοκρατούμενοι, ὥστε μήτε εἰς τοὺς
ἄλλους ἐξαμαρτάνειν μήτε ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδικεῖσθαι.
ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα πονηροὶ μὲν καὶ συκοφάνται 5
ὄντες εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, φάσκοντες χρῆναι
τῶν ἀδίκων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν, καὶ τοὺς
λοιποὺς πολίτας ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην τραπέ-
σθαι· καὶ τοιαῦτα λέγοντες, οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλ-
μων· ὡς ἐγὼ περὶ τῶν ἐμαυτοῦ πρῶτον εἰπὼν καὶ
περὶ τῶν ὑμετέρων ἀναμνῆσαι πειράσομαι. Θέογνις 6
γὰρ καὶ Πείσων ἔλεγον ἐν τοῖς τριάκοντα περὶ τῶν
μετοίκων, ὡς εἶέν τινες τῇ πολιτείᾳ ἀχθόμενοι· καλ-
λίστην οὖν εἶναι πρόφασιν τιμωρεῖσθαι μὲν δοκεῖν,
τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι· πάντως δὲ τὴν μὲν πόλιν
γενέσθαι τὴν ἀρχὴν δεῖσθαι χρημάτων. καὶ τοὺς ἀ- 7
κούοντας οὐ χαλεπῶς ἔπειθον· ἀποκτιννύναι μὲν γὰρ
ἀνθρώπους περὶ οὐδενὸς ἡγοῦντο, λαμβάνειν δὲ χρή-

πόλει ταύτῃ πολλὰ μὲν ἀγαθὰ ὑμᾶς ἐποίησεν. – κατὰ Φίλων. §. 9. p. 874. R. ἐν Ὠρωπῷ μετοίκιον κατατιθεὶς ἐπὶ προστάτου ᾤκει, βουληθεὶς παρ' ἐκείνοις μετοικεῖν μᾶλλον ἢ παρ' ὑμῖν πολίτης εἶναι. Patet etiam ex eo, quod statim sequitur οὕτως ᾠκοῦμεν δημοκρατούμενοι.

5. ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα cet.] Cf. Excurs. V.

πονηροὶ μὲν καὶ συκοφάνται ὄντες] Reiske μέν abesse malit, quum δέ non sequatur, idque deest in cod. Vindob. Augerus post φάσκοντες inseruit δέ. Sed haud raro ponitur in uno orationis membro μέν, cui non respondet δέ. Duo, quibus hoc fit, genera constitui possunt. Unum est, quum membrum, quod per δέ annectendum esset, facile supplendum omittitur (cf. Heindorf. ad Plat. Phaedon. §. 2. Soph. §. 12.); alterum, quum per lenem anacoluthiam membrum per δέ annectendum alia forma additur. Sic Lysias in animo habebat alterum hujus sententiae καλὴν δὲ πρόφασιν προϊστάμενοι: hanc ipsam autem sententiam amplificavit adjecta explicatione φάσκοντες cet.

6. πάντως δὲ τὴν μὲν πόλιν γενέσθαι τὴν ἀρχὴν δεῖσθαι χρημάτων] Locum, in quo viri docti alius aliud conjecerunt, in quo vero codd. nihil variant, sic intelligo: »Omnino vero, ut civitas fiat, constitui possit, magistratui opus esse pecunia.« Infinitivus γενέσθαι finem indicat, ad quem assequendum opus sit pecunia. Caussam principem, cur pecunia opus erat, affert Xenoph. Hellen. II. 3, 21. ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι. Hunc esse sensum videtur etiam cod. C. significare, in quo pro τὴν μὲν πόλιν est τὴν πολιτείαν, explicationis caussa scriptum, opinor.

ματα περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς δέ-
κα συλλαβεῖν, τούτων δὲ δύο πένητας, ἵνα αὐτοῖς ᾖ
πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογία, ὡς οὐ χρημάτων ἕνεκα
ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ συμφέροντα τῇ πολιτείᾳ γεγέ-
νηται· ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως πεποιηκότες.
8 διαλαβόντες δὲ τὰς οἰκίας, ἐβάδιζον· καὶ ἐμὲ μὲν ξέ-
νους ἑστιῶντα κατέλαβον, οὓς ἐξελάσαντες Πείσωνί
με παραδιδόασιν, οἱ δὲ ἄλλοι εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐλ-
θόντες τὰ ἀνδράποδα ἀπεγράφοντο. ἐγὼ δὲ Πείσω-
να μὲν ἠρώτων, εἰ βούλοιτό με σῶσαι χρήματα λα-
9 βών· ὁ δ᾽ ἔφασκεν, εἰ πολλὰ εἴη. εἶπον οὖν, ὅτι τά-
λαντον ἀργυρίου ἕτοιμος εἴην δοῦναι. ὁ δ᾽ ὡμολόγη-
σε ταῦτα ποιήσειν. ἠπιστάμην μὲν οὖν, ὅτι οὔτε θε-
οὺς οὔτε ἀνθρώπους νομίζει, ὅμως δ᾽ ἐκ τῶν παρόν-
των ἐδόκει μοι ἀναγκαιότατον εἶναι πίστιν παρ᾽ αὐτοῦ
10 λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ ὤμοσεν, ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ τοῖς παι-
σὶν ἐπαρώμενος, λαβὼν τὸ τάλαντόν με σώσειν, εἰσελ-
θὼν εἰς τὸ δωμάτιον τὴν κιβωτὸν ἀνοίγνυμι, Πείσων
δ᾽ αἰσθόμενος εἰσέρχεται, καὶ ἰδὼν τὰ ἐνόντα, καλεῖ
τῶν ὑπηρετῶν δύο, καὶ τὰ ἐν τῇ κιβωτῷ λαβεῖν ἐκέλευ-
11 σεν. ἐπεὶ δὲ οὐχ ὅσον ὡμολόγησα εἶχεν, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, ἀλλὰ τρία τάλαντα ἀργυρίου καὶ τετρακοσίους

11. *ὡμολόγησα*] Sic Bekkerus ex utroque codice. Aldina habet *ὁμολογεῖν*; hinc ex Stephani conjectura editum erat *ὡμολογήκειν*.

7. *δέκα συλλαβεῖν*] Xenoph. Hellen. II, 3. tradit triginta viris placuisse singulis singulos *τῶν μετοίκων* corripere, ut eo auctore *τριάκοντα* fuerint, non *δέκα*. Hinc quum numeri per litteras notarentur, uniusque litterae cum altera confusio frequens esset et facilis, Marklandus, ut Lysiam cum Xenophonte componeret, nostro loco pro *I* legendum censet *Λ* i. e. *τριάκοντα*. Sed merito id reprehenditur, quod numerus *δυοῖν πενήτων* ratione divitum minor esset; quin etiam dubitatur, num tantus fuerit numerus divitum *μετοίκων*. De quo quamquam equidem dubitare nolim, nihil tamen opinor mutandum, et facile, ni fallor, componi possunt Xenophon et Lysias, et si quis alius alium numerum tradat majorem. Xenophon videtur numerum indicare, qui primo propositus erat; quum autem Theramenes contra dixisset graviter et vere, tum videtur is, quem Lysias ponit, numerus constitutus esse; ut autem fieri solet, initio jam facto res ulterius processit nec dubito, quin longe major, quam Xenophon memorat, *μετοίκων* numerus sit correptus et interfectus.

ὥσπερ — — πεποιηκότες] vid. Excurs. V.

Κυζικηνοὺς, καὶ ἑκατὸν *Δαρεικοὺς*, καὶ φιάλας ἀργυρᾶς
τέσσαρας, ἐδεόμην αὐτοῦ ἐφόδιά μοι δοῦναι. ὁ δ' ἀγαπή-
σειν με ἔφασκεν, εἰ τὸ σῶμα σώσω. ἐξιοῦσι δ' ἐμοὶ 12
καὶ Πείσωνι ἐπιτυγχάνει Μηλόβιός τε καὶ Μνησιθείδης
ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου ἀπιόντες, καὶ καταλαμβάνουσι πρὸς
αὐταῖς ταῖς θύραις, καὶ ἐρωτῶσιν, ὅπῃ βαδίζοιμεν.
ὁ δ' ἔφασκεν, εἰς τὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἐμοῦ, ἵνα καὶ
τὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ οἰκίᾳ σκέψηται. ἐκεῖνον μὲν οὖν
ἐκέλευον βαδίζειν, ἐμὲ δὲ μεθ' αὐτῶν ἀκολουθεῖν εἰς
Δαμνίππου. Πείσων δὲ προσελθὼν σιγᾶν μοι παρακε- 13
λεύεται, καὶ θαῤῥεῖν, ὡς ἥξων ἐκεῖσε. καταλαμβάνο-
μεν δὲ αὐτόθι Θέογνιν ἑτέρους φυλάττοντα· ᾧ παρα-
δόντες ἐμὲ πάλιν ᾤχοντο. ἐν τοιούτῳ δ' ὄντι μοι κιν-
δυνεύειν ἐδόκει, ὡς τοῦ γε ἀποθανεῖν ὑπάρχοντος
ἤδη. καλέσας δὲ Δάμνιππον, λέγω πρὸς αὐτὸν τάδε, 14
»Ἐπιτήδειος μέν μοι τυγχάνεις ὤν, ἥκω δ' εἰς τὴν σὴν
οἰκίαν, ἀδικῶ δ' οὐδέν, χρημάτων δ' ἕνεκα ἀπόλλυ-

Δαρεικοὺς] Sic ex emendatione virorum doctorum restitutum est pro corrupta librorum lectione *καρεικούς*.

φιάλας ἀργυρᾶς] Sic Bekkerus ex uno pro vulgato *φιάλας ἀργυρίου*. Adjectiva in *οῦς* metallum per se indicant, substantiva in *ιον* aut monetam ex metallo factam, aut pretium metalli.

12. *δ' ἐμοὶ*] Ex eodem libro pro vulgato *δέ μοι*. Alterum praeferendum propter adjunctum *καὶ Πείσωνι*.

13. *σιγᾶν μοι παρακελεύεται*] *Μοι* ex utroque codice pro vulgato *με*. Utrumque per se recte dicitur. Ergo optimis codd. erat obtemperandum. Item *παρακελεύεται* ex C. pro vulgato *παρεκελεύετο*. Multum vigoris praebet h. l. orationi praesens historicum.

11. *Κυζικηνοὺς – Δαρεικοὺς*] Nomina numorum aureorum praestantissimorum, illud ab insula Cyzico, hoc a Dario, auri purissimi; aequant fere Ludovicos Francogallorum et de iis agit Boeckhius Staatshaushaltung T. I. inde a p. 22.

12. *εἰς τὰ τοῦ ἀδελφοῦ*] In hac locutione, quae significat domum alicujus, ad genitivum articulum interdum addi, interdum omitti ostendit Lobeck ad Phrynichum p. 100. s. Interdum etiam solus ponitur genitivus, omisso accusativo, ut statim *εἰς Δαμνίππου*.

13. *ἐν τοιούτῳ*] Rarum hoc in singulari de rerum conditione, in qua quis versatur, sine substantivo vel *καιρῷ* vel h. l. *κινδύνῳ*. *Κινδυνεύειν* autem hic cum emphasi audere aliquid, etiamsi sit cum magno periculo conjunctum.

μαι. σὺ οὖν ταῦτα πάσχοντί μοι πρόθυμον παράσχου τὴν
σεαυτοῦ δύναμιν εἰς τὴν ἐμὴν σωτηρίαν.« ὁ δ' ὑπέσχετο
ταῦτα ποιήσειν. ἐδόκει δ' αὐτῷ βέλτιον εἶναι πρὸς Θέογνιν
μνησθῆναι· ἡγεῖτο γὰρ ἅπαν ποιήσειν αὐτόν, εἴ τις ἀρ-
15 γύριον διδοίη. ἐκείνου δὲ διαλεγομένου Θεόγνιδι, (ἔμ-
πειρος γὰρ ὢν ἐτύγχανον τῆς οἰκίας, καὶ ᾔδειν, ὅτι
ἀμφίθυρος εἴη) ἐδόκει μοι ταύτῃ πειρᾶσθαι σωθῆναι,
ἐνθυμουμένῳ, ὅτι, ἐὰν μὲν λάθω, σωθήσομαι, ἐὰν
δὲ ληφθῶ, ἡγούμην μέν, εἰ Θέογνις εἴη πεπεισμένος
ὑπὸ τοῦ Δαμνίππου χρήματα λαβεῖν, οὐδὲν ἧττον
16 ἀφεθήσεσθαι, εἰ δὲ μή, ὁμοίως ἀποθανεῖσθαι. ταῦ-
τα διανοηθείς, ἔφευγον, ἐκείνων ἐπὶ τῇ αὐλείῳ θύρᾳ
τὴν φυλακὴν ποιουμένων, τριῶν δὲ θυρῶν οὐσῶν,
ἃς ἔδει με διελθεῖν, ἅπασαι ἀνεῳγμέναι ἔτυχον. ἀ-
φικόμενος δὲ εἰς Ἀρχένεω τοῦ ναυκλήρου, ἐκεῖνον
πέμπω εἰς ἄστυ, πευσόμενον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ἥκων
δὲ ἔλεγεν, ὅτι Ἐρατοσθένης αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ λαβὼν

16. *λαβὼν*] Marklandus opinatur proprie dicendum esse *συλλαβών*, quamquam nihil mutet, eique assentitur Villoisonus ad Longum Nott. p. 19. *Λαμβάνειν* autem interdum ponitur pro *συλλαμβάνειν* ejusque vicem gerit. Sic κατ' Ἀγορ. §. 78. receptum ex optimo cod. *εἴ τινα λῃστὴν ἢ κακοῦργον λάβοιεν* pro vulgato *συλλάβοιεν*. Xenophon. Cyrop. II. 4, 23. *οὗτοι ἄν σοι, εἴ τισιν ἐντύχοιεν τῶν Ἀρμενίων, τοὺς μὲν ἂν συλλαμβάνοντες αὐτῶν κωλύοιεν τῶν ἐξαγγελιῶν, οὓς δὲ μὴ δύναιντο λαμβάνειν, ἀποσοβοῦντες ἂν ἐμποδὼν γένοιντο.* et sic haud raro. Quum vero Augerus annotasset in cod. Sangerm. *εὑρών* ante *λαβών* inveniri, Bastius epist. crit. p. 262. utrumque participium Lysiae restituen-

14. *τὴν σεαυτοῦ δύναμιν*] **Nota *δύναμιν* in singulari esse facultates, opes.**

15. *ἔμπειρος γὰρ* **cet.] Haec per metathesin huc collocata sunt, et, si *γάρ* in *ὅτι* mutasset, tum haec enuntiatio justa esset protasis. Herodoti autem imprimis is est usus, ut *γάρ* in parenthesi positum rationem reddat sequentis enuntiationis, quae usitata scribendi ratione soleat praecedere. Similiter §. 24. *τοιαύτην γὰρ γνώμην ἔχω.***

***ἡγούμην μέν, εἰ* cet.] *Μέν* est transpositum et sic accipiendum, quasi scriptum esset: *ἡγούμην, εἰ μὲν*: respondet enim *εἰ δὲ μή*. Quae transpositio imprimis, ni fallor, locum habet sequente conjunctione *εἰ*, ut non necesse sit h. l. sedem ejus mutare: quod, suadente Reiskio, fecit Augerus.**

16. *ναυκλήρου*] **Videtur hoc loco is esse, qui naves paratas habebat, quibus tum homines tum merces, quando opus esset, quocunque vellent, sine mora transveherentur. Hujus enim navigio opinor insequente nocte Lysiam Megara vectum esse.**

εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπαγάγοι. καὶ ἐγὼ τοιαῦτα πε- 17
πυσμένος, τῆς ἐπιούσης νυκτὸς διέπλευσα Μέγαράδε.
Πολεμάρχῳ δὲ παρήγγειλαν οἱ τριάκοντα τὸ ἐπ' ἐκεί-
νων εἰθισμένον παράγγελμα, πίνειν κώνειον, πρὶν τὴν
αἰτίαν εἰπεῖν, δι' ἥντινα ἔμελλεν ἀποθανεῖσθαι· οὕτω
πολλοῦ ἐδέησε κριθῆναι καὶ ἀπολογήσασθαι. καὶ ἐπει- 18
δὴ ἀπεφέρετο ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου τεθνεώς, τριῶν ἡ-
μῖν οἰκιῶν οὐσῶν οὐδεμιᾶς εἴασαν ἐξενεχθῆναι, ἀλλὰ
κλίσιον μισθωσάμενοι προὔθεντο αὐτόν. καὶ πολλῶν
ὄντων ἱματίων αἰτοῦσιν οὐδὲν ἔδοσαν εἰς τὴν ταφήν,
ἀλλὰ τῶν φίλων ὃ μὲν ἱμάτιον, ὃ δὲ προσκεφάλαιον, ὃ
δὲ ὅ τι ἕκαστος ἔτυχεν ἔδωκεν εἰς τὴν ἐκείνου ταφήν. καὶ 19
ἔχοντες μὲν ἑπτακοσίας ἀσπίδας τῶν ἡμετέρων, ἔχοντες
δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον τοσοῦτον, χαλκὸν δὲ καὶ κό-
σμον καὶ ἔπιπλα καὶ ἱμάτια γυναικεῖα, ὅσα οὐδεπώποτε
ᾤοντο κτήσασθαι, καὶ ἀνδράποδα εἴκοσι καὶ ἑκατόν, ὧν
τὰ μὲν βέλτιστα ἔλαβον, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὸ δημόσιον ἀ-
πέδοσαν, εἰς τοσαύτην ἀπληστίαν καὶ αἰσχροκέρδειαν ἀ-

dum censet. In Lysia tamen brevitatis studioso vulgata praeferenda, et fortasse εὑρών est explicatio grammatici, qui λαβών pro καταλαβών i. e. εὑρών accipiebat. — Vocabulum ἀπάγειν, qui terminus technicus est in jure Attico de actu judiciali ἀπαγωγή dicto, tempore triginta virorum, ut saepius in hac oratione, de violentia et importunitate hujus aetatis dicitur, non forensi illa significatione. Cf. Ed. Platner der Procefs und die Klagen bei den Attikern. Vol. I. p. 267.

18. εἰς τὴν ταφὴν] Articulus accessit ex utroque codice. Fraternus amor definite loquitur de fratris sepultura.

18. τριῶν οἰκιῶν οὐσῶν] Μετοίκοις non licebat habere domos et fundos in Attica, ut probavit Boeckh. Staatsh. I. p. 55. Sed quum Lysias ejusque frater ex ordine eorum essent, qui ἰσοτελεῖς vocabantur (cf. F. A. Wolf. Prolegg. ad Leptin. p. LXIX. s.), ex nostro loco cognoscimus iis hoc licuisse.

κλίσιον] Οἰκετικὸς οἶκος εὐτελής. Vocabulum accurate illustrat Piersonus ad Moerin. p. 228. s.

ὅ τι ἕκαστος ἔτυχεν] Dubitarunt de lectionis veritate viri docti. Taylor et Markland voluerunt ἑκάστῳ. Toupius autem ad Longinum p. 364. scribendum conjicit: ὅ τι ἕκαστος ἔτυχεν ἔχων. Quod si in codd. esset, facile probaveris. Paullo post enim §. 19. οὓς ἔχουσα ἐτύγχανεν. Sed in hac formula τυγχάνειν saepe ponitur absolute, ita ut participii notio vel ex contextu vel ex verbo finito enuntiationis primariae suppleatur. Xenoph. Oecon. VIII. 3. ἀλλ' ὅταν ποιῶσιν ὅ τι ἂν τύχῃ ἕκαστος, ταραχή τις φαίνεται.

φίκοντο καὶ τοῦ τρόπου τοῦ αὐτῶν ἀπόδειξιν ἐποιήσαν-
το· τῆς γὰρ Πολεμάρχου γυναικὸς χρυσοῦς ἑλικτῆρας,
οὓς ἔχουσα ἐτύγχανεν, ὅτε τὸ πρῶτον ἦλθεν εἰς τὴν οἰ-
20 κίαν Μηλόβιος, ἐκ τῶν ὤτων ἐξείλετο. καὶ οὐδὲ κα-
τὰ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς οὐσίας ἐλέου παρ' αὐτῶν
ἐτυγχάνομεν, ἀλλ' οὕτως εἰς ἡμᾶς διὰ τὰ χρήματα
ἐξημάρτανον, ὥςπερ ἂν ἕτεροι μεγάλων ἀδικημάτων
ὀργὴν ἔχοντες, οὐ τούτων ἀξίους γε ὄντας τῇ πόλει,
ἀλλὰ πάσας τὰς χορηγίας χορηγήσαντας, πολλὰς δ' εἰς-
φορὰς εἰςενεγκόντας, κοσμίους δ' ἡμᾶς αὐτοὺς παρέ-
χοντας, καὶ πᾶν τὸ προςταττόμενον ποιοῦντας, ἐχθρὸν
δ' οὐδένα κεκτημένους, πολλοὺς δ' Ἀθηναίων ἐκ τῶν
πολεμίων λυσαμένους, τοιούτων ἠξίωσαν· οὐχ ὁμοίως
21 μετοικοῦντας, ὥςπερ αὐτοὶ ἐπολιτεύοντο. οὗτοι γὰρ
πολλοὺς μὲν τῶν πολιτῶν εἰς τοὺς πολεμίους ἐξήλα-
σαν, πολλοὺς δ' ἀδίκως ἀποκτείναντες ἀτάφους ἐποίη-
σαν, πολλοὺς δ' ἐπιτίμους ὄντας ἀτίμους τῆς πό-
λεως κατέστησαν, πολλῶν δὲ θυγατέρας μελλούσας ἐκ-
22 δίδοσθαι ἐκώλυσαν. καὶ εἰς τοσοῦτόν εἰσι τόλμης
ἀφιγμένοι, ὥςτ' ἥκουσιν ἀπολογησόμενοι, καὶ λέγου-
σιν, ὡς οὐδὲν κακὸν οὐδ' αἰσχρὸν εἰργασμένοι εἰσίν.
ἐγὼ δ' ἐβουλόμην ἂν αὐτοὺς ἀληθῆ λέγειν· μετῆν
γὰρ ἂν καὶ ἐμοὶ τούτου τἀγαθοῦ οὐκ ἐλάχιστον μέ-
23 ρος. νῦν δὲ οὔτε πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῖς τοιαῦτα
ὑπάρχει, οὔτε πρὸς ἐμέ. τὸν ἀδελφὸν γάρ μου, ὥςπερ
καὶ πρότερον εἶπον, Ἐρατοσθένης ἀπέκτεινεν, οὔτε
αὐτὸς ἰδίᾳ ἀδικούμενος οὔτε εἰς τὴν πόλιν ὁρῶν ἐξα-
μαρτάνοντα, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ παρανομίᾳ προθύμως
24 ἐξυπηρετῶν. ἀναβιβασάμενος δ' αὐτὸν βούλομαι ἐρέ-
σθαι, ὦ ἄνδρες δικασταί. τοιαύτην γὰρ γνώμην ἔχω·
ἐπὶ μὲν τῇ τούτου ὠφελείᾳ καὶ πρὸς ἕτερον περὶ τού-

21. ἀτάφους ἐποίησαν] Quod ut nefas erat, sic ignominia summa, nec nisi contra maleficos usurpabatur. cf. infra §. 96.

ἀτίμους τῆς πόλεως] Marklandus vocabula τῆς πόλεως delenda, Reiskius ἀτίμους in ἀμοίρους mutandum censuit. Quum varia sint ἀτιμίας genera, de quibus accurate exposuit Schömann de Comitt. p. 72 ss. ἄτιμος τῆς πόλεως is, opinor, erat, qui totius publici juris expers notabatur, cujus tamen bona non publicabantur.

του διαλέγεσθαι ἀσεβὲς εἶναι νομίζω, ἐπὶ δὲ τῇ τού-
του βλάβῃ καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον ὅσιον καὶ εὐσε-
βές. ἀνάβηθι οὖν μοι καὶ ἀπόκριναι, ὅ τι ἄν σε ἐρωτῶ.
Ἀπήγαγες Πολέμαρχον, ἢ οὔ; Τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχόν- 25
των προςταχθέντα δεδιὼς ἐποίουν. Ἦσθα δ' ἐν τῷ
βουλευτηρίῳ, ὅτε οἱ λόγοι ἐγίνοντο περὶ ἡμῶν; Ἦν.
Πότερον συνηγόρευες τοῖς κελεύουσιν ἀποκτεῖναι, ἢ
ἀντέλεγες; Ἀντέλεγον. Ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν; Ἵνα μὴ
ἀποθάνητε. Ἡγούμενος ἡμᾶς ἄδικα πάσχειν [ἢ δί-
καια]; Ἄδικα. Εἶτ', ὦ σχετλιώτατε πάντων, ἀντέλε- 26
γες μέν, ἵνα σώσειας, συνελάμβανες δέ, ἵνα ἀποκτεί-
νοις; καὶ ὅτε μὲν τὸ πλῆθος ἦν ὑμῶν κύριον τῆς σω-
τηρίας τῆς ἡμετέρας, ἀντιλέγειν φῂς τοῖς βουλομένοις
ἡμᾶς ἀπολέσαι· ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ σοὶ μόνῳ ἐγένετο καὶ
σῶσαι Πολέμαρχον καὶ μή, εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπή-
γαγες; εἶθ' ὅτι μέν, ὡς φῄς, ἀντειπὼν οὐδὲν ὠφέ-
λησας, ἀξιοῖς χρηστὸς νομίζεσθαι· ὅτι δὲ συλλαβὼν
ἀπέκτεινας, οὐκ οἴει ἐμοὶ καὶ τουτοισὶ δοῦναι δίκην;
Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτο εἰκὸς αὐτῷ πιστεύειν, εἴπερ 27
ἀληθῆ λέγει φάσκων ἀντειπεῖν, ὡς αὐτῷ προςετάχθη.
οὐ γὰρ δή που ἐν τοῖς μετοίκοις πίστιν παρ' αὐτοῦ
ἐλάμβανον. ἔπειτα τῷ ἧσσον εἰκὸς ἦν προςταχθῆναι,
ἢ ὅςτις ἀντειπών γε ἐτύγχανεν καὶ γνώμην ἀποδεδει-
γμένος; τίνα γὰρ εἰκὸς ἦν ἧττον ταῦτα ὑπηρετῆσαι,

24. ὅ τι ἄν σε ἐρωτῶ] Bekkerus sic ex conjectura pro librorum lectione εἴ τι: quod quamquam saepe subtiliter ponatur, ubi nos dicimus ὅ τι, tamen additum ei ἄν hac significatione usquam me invenire non memini.

25. ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν;] Μή, quod vulgo deest, accessit ex cod.

[ἢ δίκαια] Uncis inclusum, quod deest in C.

27. προςετάχθη] Emendatio Reiskii pro librorum lectione ἐτάχθη.

26. τὸ πλῆθος ὑμῶν] major ex vobis numerus.

27. οὐ γὰρ δήπου ἐν τοῖς μετοίκοις πίστιν παρ' αὐτοῦ ἐλάμβανον] Vide Excursum IV.

ἢ ὅςτις] Nota demonstrativum ante relativum omissum, etiamsi in alio oporteat esse casu, quam relativum, τούτῳ vel ἐκείνῳ, cujus omissionem non tolerabat Augerus.

γνώμην ἀποδεδειγμένος] Qui aperte suam sententiam professus erat, quae qualis fuerit, ex toto contextu perspicitur, ut probabile non sit a Lysia brevitatis studioso additum esse ἐναντίαν aut simile vocabulum.

ἢ τὸν ἀντειπόντα οἷς ἐκεῖνοι ἐβούλοντο πραχθῆναι;
28 Ἔτι δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις Ἀθηναίοις ἱκανή μοι δοκεῖ
πρόφασις εἶναι τῶν γεγενημένων εἰς τοὺς τριάκοντα
ἀναφέρειν τὴν αἰτίαν· αὐτοὺς δὲ τοὺς τριάκοντα, ἂν
εἰς σφᾶς αὐτοὺς ἀναφέρωσι, πῶς ὑμᾶς εἰκὸς ἀποδέ-
29 χεσθαι; εἰ μὲν γάρ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἀρχὴ ἰσχυρο-
τέρα αὐτῆς, ὑφ' ἧς αὐτῷ προσετάττετο παρὰ τὸ δί-
καιον ἀνθρώπους ἀπολλύναι, ἴσως ἂν εἰκότως αὐτῷ
συγγνώμην εἴχετε· νῦν δὲ παρὰ τοῦ ποτε καὶ λήψεσθε
δίκην, εἴπερ ἐξέσται τοῖς τριάκοντα λέγειν, ὅτι τὰ
30 ὑπὸ τῶν τριάκοντα προσταχθέντα ἐποίουν; Καὶ μὲν
δὴ οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ ὁδῷ σώζων αὐτὸν καὶ
τὰ τούτοις ἐψηφισμένα συλλαβὼν ἀπήγαγεν. ὑμεῖς
δὲ πάντες ὀργίζεσθε, ὅσοι εἰς τὰς οἰκίας ἦλθον τὰς
ὑμετέρας, ζήτησιν ποιούμενοι ἢ ὑμῶν, ἢ τῶν ὑμετέ-
31 ρων τινός. καίτοι εἰ χρὴ τούτοις, διὰ τὴν ἑαυτῶν
σωτηρίαν ἑτέρους ἀπολέσασι, συγγνώμην ἔχειν, ἐκεί-
νοις ἂν δικαιότερον ἔχοιτε. κίνδυνος γὰρ ἦν πεμ-
φθεῖσι μὴ ἐλθεῖν καὶ καταλαβοῦσιν ἐξάρνοις γενέσθαι.

29. *ἦν*] quod vulgo deest, accessit ex utroque codice.

30. *σώζων αὐτὸν καὶ τὰ τούτοις ἐψηφισμένα*] Sic Bekkerus ex uno cod. pro vulgato *σώζοντα αὐτόν*, quod per se nihil est. Sed quum post *ἐψηφισμένα* in Mss. esset *ὄν*, verisimillimum erat in hac vocula latere participium, unde penderet accusativus *ἐψηφισμένα*, v. c. *ἀποφεύγοντα*. Jam vero in cod. C. deest *ὄν*, et sic ejus totam lectionem sequimur quamquam duram, eamque sic intelligimus: servans se ipsum nec migrans decreta. [Fortasse: *σώζων τε αὐτὸν καὶ τά* – F. J.].

28. *αὐτοὺς δὲ – τοὺς τριάκοντα*] Hoc argumentum nil valet nec quadrat contra Eratosthenem. Is enim ut unus culpam transfert in majorem partem. Nam contra dixisse se affirmat in consessu: tum vero metuentem, ne quid sibi accideret ipsi, imperata sententiae, quam ipse tulerit, contraria fecisse. Cur non, qui sic egerit, culpam facti in triginta viros, quamquam ipse eorum unus sit, transferre possit, equidem non intelligo.

31. *τούτοις – ἀπολέσασι*] Pro *τούτοις* conjecerunt viri docti *τοῖς* idque etiam recepit Auger, non attendentes pronomen demonstrativum saepe cum vi participiis addi, vel ante positum vel post, ubi nos omittimus nec toleramus. Hunc usum in tironum gratiam illustravit Morus ad Isocrat. Paneg. c. 2. Rarius, ut h. l., articulus ad participium omittitur. – *ἐκείνοις* sc. *οἳ εἰς τὰς οἰκίας ἦλθον*.

τῷ δὲ Ἐρατοσθένει ἐξῆν εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἀπήντησεν, ἔπειτα, ὅτι οὐκ εἶδεν. ταῦτα γὰρ οὔτ' ἔλεγχον οὔτε βάσανον εἶχεν, ὥςτε μηδ' ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν βουλομένων οἷόν τε εἶναι ἐξελεγχθῆναι. χρῆν δέ σε, ὦ Ἐρα- 32
τόσθενες, εἴπερ ἦσθα χρηστός, πολὺ μᾶλλον τοῖς μέλλουσιν ἀδίκως ἀποθανεῖσθαι μηνυτὴν γενέσθαι ἢ τοὺς ἀδίκως ἀπολουμένους συλλαμβάνειν. νῦν δέ σου τὰ ἔργα φανερὰ γεγένηται οὐχ ὡς ἀνιωμένου, ἀλλ' ὡς ἡδομένου τοῖς γιγνομένοις, ὥςτε τούςδε ἐκ τῶν ἔργων 33
χρὴ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν, ἃ ἴσασι γεγενημένα, τῶν τότε λεγομένων τεκμήρια λαμβάνοντας, ἐπειδὴ μάρτυρας περὶ αὐτῶν οὐχ οἷόν τε παρασχέσθαι. οὐ γὰρ μόνον ἡμῖν παρεῖναι οὐκ ἐξῆν, ἀλλ' οὐδὲ παρ' αὐτοῖς εἶναι, ὥςτε ἐπὶ τούτοις ἐστὶ, πάντα τὰ κακὰ εἰργασμένοις τὴν πόλιν, πάντα τἀγαθὰ περὶ αὐτῶν λέγειν. τοῦτο μέντοι οὐ φεύγω, ἀλλ' ὁμολογῶ 34
σοι, εἰ βούλει, ἀντειπεῖν. θαυμάζω δέ, τί ἂν ποτε ποιήσαις συνειπών, ὁπότε ἀντειπεῖν φάσκων ἀπέκτεινας Πολέμαρχον. φέρε δή, τί ἂν εἰ καὶ ἀδελφοὶ ὄντες

32. ὅτι οὐκ εἶδεν] Sic recte Bekkerus ex utroque codice pro vulgato οἶδεν. Nam opus hic est notione videndi, non sciendi. [simul requirebatur tempus praeteritum; οἶδεν enim habet vim praesentis. F. J.]

32. τοῖς μέλλουσιν ἀδίκως ἀποθανεῖσθαι μηνυτὴν γενέσθαι] Sensus est: »Eratosthenem, si eum, quem simularet, sensum revera habuisset, indicem fieri oportuisse iis, qui injustam mortem a partibus triginta virorum passuri erant, ut sibi ab eorum vel dolo vel violentia caverent, non comprehendere homines eo consilio, ut injustam ipsi mortem paterentur.« Fallitur igitur Marklandus, qui opinatur Lysiam dicere voluisse δικαίως ἀποθανεῖσθαι, nec minus Reiskius, qui pro sequente τοὺς ἀδίκως ἀπολουμένους conjicit τοῖς ἀδίκως ἀπολλύουσι.

33. τῶν τότε λεγομένων τεκμήρια] Ex iis, quae facta esse norunt, conjecturam eorum capere, quae dicebantur eo tempore, quod proximo antecedebat facta.

ἀλλ' οὐδὲ παρ' αὐτοῖς εἶναι] sed ne domi quidem esse. Ne idem ipsis accideret, domo erat aufugiendum; una salus erat in fuga.

34. τοῦτο μέντοι οὐ φεύγω] Οὐ φεύγω, tolero, de hac re non litigabo. Hunc usum verbi φεύγειν tetigit Astius ad Plat. de Legg. X. 2. p. 473.

ποιήσαις] Merito Reiskius reprehendit Taylorum et Marklandum, qui contra codd. volebant ποιήσειας.

ἐτύχετε αὐτοῦ, ἢ καὶ υἱεῖς; ἀπεψηφίσασθε; δεῖ γάρ, ὦ
ἄνδρες δικασταί, Ἐρατοσθένην δυοῖν θάτερον ἀποδεῖ-
ξαι, ἢ ὡς οὐκ ἀπήγαγεν αὐτόν, ἢ ὡς δικαίως τοῦτ' ἔπρα-
ξεν. οὗτος δὲ ὡμολόγηκεν ἀδίκως συλλαβεῖν, ὥςτε ῥᾳ-
35 δίαν ὑμῖν τὴν διαψήφισιν περὶ αὐτοῦ πεποίηκε. Καὶ
μὲν δὴ πολλοὶ καὶ τῶν ἀστῶν καὶ τῶν ξένων ἥκουσιν,
εἰσόμενοι, τίνα γνώμην περὶ τούτων ἕξετε. ὧν οἱ μὲν
ὑμέτεροι ὄντες πολῖται μαθόντες ἀπίασιν, ὅτι ἢ δίκην
δώσουσιν ὧν ἂν ἐξαμάρτωσιν, ἢ πράξαντες μὲν ὧν
ἐφίενται, τύραννοι τῆς πόλεως ἔσονται, δυςτυχήσαντες
δὲ τὸ ἴσον ὑμῖν ἕξουσιν. ὅσοι δὲ ξένοι ἐπιδημοῦσιν,
εἴσονται, πότερον ἀδίκως τοὺς τριάκοντα ἐκκηρύττου-
σιν ἐκ τῶν πόλεων, ἢ δικαίως. εἰ γὰρ δὴ αὐτοὶ οἱ
κακῶς πεπονθότες λαβόντες ἀφήσουσιν, ἦπου σφᾶς
αὐτοὺς ἡγήσονται περιέργους ὑπὲρ ὑμῶν τειρομένους.
36 οὔκουν δεινόν, εἰ τοὺς μὲν στρατηγούς, οἳ ἐνίκων
ναυμαχοῦντες, ὅτι διὰ χειμῶνα οὐκ οἷοί τ' ἔφασαν
εἶναι τοὺς ἐκ τῆς θαλάττης ἀνελέσθαι, θανάτῳ ἐζη-
μιώσατε, ἡγούμενοι χρῆναι τῇ τῶν τεθνεώτων ἀρετῇ
παρ' ἐκείνων δίκην λαβεῖν· τούτους δὲ δή, οἳ ἰδιῶ-
ται μὲν ὄντες καθ' ὅσον ἐδύναντο ἐποίησαν ἡττηθῆναι

34. *ὡμολόγηκεν*] Sic ex utroque cod. Bekkerus pro vulgato *ὡμολόγησεν*. Sermo est de eo, quod modo concessit Eratosthenes; non narrantis est in genere.

35. *τειρομένους*] Emendatio Canteri pro lectione librorum *τηρομένους*.

36. *ὅτι διὰ χειμῶνα*] Sic Bekkerus ex cod. pro vulgato *ὅτε δ. χ.*

τεθνεώτων] Sic unus Bekkeri; alter *τεθνεότων*, pro vulgato *τεθνειότων*. Illud Lysiae ubique restituendum esse recte judicavit Reisk. Ex codd. enim ubique restitutam vidi eam formam a Bekkero, ubi ante altera vulgabatur.

ἀπεψηφίσασθε;] Recte hoc solum vocabulum constituit interrogationem, et, quod monet Marklandus deesse *ἄν*, id supplendum, ut docet Excursus IV. Neque opus cum Reiskio addere responsionem *οὔ*. Omittitur enim ea saepe, ubi ex toto contextu clara est.

διαψήφισιν] *Διαψήφισις* proprie est disquisitio atque suffragium, quo praejudicabatur, utrum is, qui postulabatur, criminis sit reus: quo facto judicibus juratis tradebatur. Hic dicitur praejudicium reus ipse fecisse.

35. *ἦπου σφᾶς αὐτοὺς ἡγήσονται περὶ ὑμῶν τειρομένους*] Opinabuntur opus se operatum acturos, si se pro vobis vexari patiantur.

ναυμαχοῦντας, ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν,
ὁμολογοῦσιν ἑκόντες πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀκρίτους
ἀποκτιννύναι, οὐκ ἄρα χρὴ αὐτοὺς καὶ τοὺς παῖδας
ὑφ' ὑμῶν ταῖς ἐσχάταις ζημίαις κολάζεσθαι;

Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἠξίουν ἱκανὰ 37
εἶναι τὰ κατηγορημένα· μέχρι γὰρ τούτου νομίζω χρῆναι
κατηγορεῖν, ἕως ἂν θανάτου δόξῃ τῷ φεύγοντι ἄξια
εἰργάσθαι. ταύτην γὰρ ἐσχάτην δίκην δυνάμεθα
παρ' αὐτῶν λαβεῖν. ὥστ' οὐκ οἶδ', ὅ τι δεῖ πολλὰ κα-
τηγορεῖν τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ οὐδ' ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου
τῶν πεπραγμένων δὶς ἀποθανόντες δίκην δοῦναι δύ-
ναιντ' ἄν. οὐ γὰρ δὴ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ προσήκει 38
ποιῆσαι, ὅπερ ἐν τῇδε τῇ πόλει εἰθισμένον ἐστίν, πρὸς
μὲν τὰ κατηγορημένα μηδὲν ἀπολογεῖσθαι, περὶ δὲ
σφῶν αὐτῶν ἕτερα λέγοντες ἐνίοτε ἐξαπατῶσιν, ὑμῖν
ἀποδεικνύντες, ὡς στρατιῶται ἀγαθοί εἰσιν, ἢ ὡς
πολλὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἔλαβον τριηραρχήσαντες,
ἢ πόλεις, πολεμίας οὔσας, φίλας ἐποίησαν. ἐπεὶ κε- 39
λεύετε αὐτὸν ἀποδεῖξαι, ὅπου τοσούτους τῶν πολε-
μίων ἀπέκτειναν, ὅσους τῶν πολιτῶν, ἢ ναῦς ὅπου
τοσαύτας ἔλαβον, ὅσας αὐτοὶ παρέδοσαν, ἢ πόλιν
ἥντινα τοιαύτην προσεκτήσαντο, οἵαν τὴν ἡμετέραν
κατεδουλώσαντο. ἀλλὰ γὰρ ὅπλα τῶν πολεμίων ἐσκύ- 40

ὑφ' ὑμῶν] Sic Bekkeri liber pro vulgato ἀφ' ὑμῶν; indicatur enim caussa efficiens. Conferantur nostra ad Aeschinem in Ctes. c. 30.

38. κατηγορημένα] Sic Bekkeri liber pro vulgato κατηγορούμενα.

39. παρέδοσαν] Bekkerus ex utroque codice pro vulgato παρέδωκαν. Lysiae hic est usus, ut verbi δίδωμι et compositorum aoristum 1. adhibeat in singulari omnium personarum, et aoristum 2. in plurali, item omnium personarum, praeter locum ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφ. χρ. §. 7. p. 616. ubi omnes codd. tuentur ἀπέδωκαν.

36. οὐκ ἄρα χρὴ] Vide Excursum V.

38. λέγοντες ἐνίοτε ἐξαπατῶσιν] Vide Excursum V.

39. οἵαν τὴν ἡμετέραν κατεδουλώσαντο] Breviter hoc dictum sic intelligendum: οἵα ἐστὶν ἡ ἡμετέρα, ἣν κατεδ. Ἡμετέραν autem noli mutare in ὑμετέραν ea de caussa, quod Lysias sit μέτοικος, non πολίτης. Abripitur orator, qui quae bono civi praestanda erant, studiose se praestitisse vere praedicaverat, ut, quum de urbis calamitate sermo sit, se ipsum etiam includat in eorum numerum, quos misereat patriae.

λευσιαν, ὅσαπερ ὑμῶν ἀφείλοντο; ἀλλὰ τείχη τοιαῦτα
εἷλον, οἷα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος κατέσκαψαν; οἵτινες
καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀττικὴν φρούρια καθεῖλον, καὶ ὑμῖν
ἐδήλωσαν, ὅτι οὐδὲ τὸν Πειραιᾶ Λακεδαιμονίων προς-
ταττόντων περιεῖλον, ἀλλ' οἷς αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν οὕτω
βεβαιοτέραν ἐνόμιζον εἶναι.
41 Πολλάκις οὖν ἐθαύμασα τῆς τόλμης τῶν λεγόν-
των ὑπὲρ αὐτῶν· πλὴν ὅταν ἐνθυμηθῶ, ὅτι τῶν αὐ-
τῶν ἐστὶν αὐτούς τε πάντα τὰ κακὰ ἐργάζεσθαι καὶ
42 τοὺς τοιούτους ἐπαινεῖν. οὐ γὰρ νῦν πρῶτον τῷ
ὑμετέρῳ πλήθει τὰ ἐναντία ἔπραξεν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν
τετρακοσίων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὀλιγαρχίαν καθιστὰς
ἔφευγεν ἐξ Ἑλληςπόντου τριήραρχος καταλιπὼν τὴν
ναῦν, μετὰ Ἰατροκλέους καὶ ἑτέρων, ὧν τὰ ὀνόματα
οὐδὲν δέομαι λέγειν. ἀφικόμενος δὲ δεῦρο, τἀναντία
τοῖς βουλομένοις δημοκρατίαν εἶναι ἔπραττεν. καὶ τού-
των μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

43 Τὸν μὲν τοίνυν μεταξὺ βίον αὐτοῦ παρήσω· ἐπει-
δὴ δὲ ἡ ναυμαχία καὶ ἡ συμφορὰ τῇ πόλει ἐγένετο,
δημοκρατίας ἔτι οὔσης, ὅθεν τῆς στάσεως ἦρξαν, πέντε
ἄνδρες ἔφοροι κατέστησαν ὑπὸ τῶν καλουμένων ἑταί-

40. *ἀλλ' οἷς αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν οὕτω βεβαιοτέραν ἐνόμιζον εἶναι*] Taylor conjicit: *ἀλλ' ὅτι αὐτοῖς* cet. Non percepit Lysiae mentem. Negari quidem non potest Lacedaemonios in eo perseverasse, ut *τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ* destruerent, sed Lysias hoc vult, nec gravissimum hoc nec alia minus gravia ea de caussa fecisse reum, quod instarent Lacedaemonii, sed quod suae ipsius dominutioni opportunum esset. Pergit igitur ad sententiam, quam hanc in animo habebat: *καὶ ὑμῖν ἐδήλωσαν πράττοντες πάντα, οἷς αὐτοῖς* cet.

41. *τοὺς τοιούτους*] i. e. *τοὺς κακὰ ἐργαζομένους.*

43. *ἡ ναυμαχία καὶ ἡ συμφορά*] Saepe a Lysia *ναυμαχία* illa ad Aegospotamos ipsa appellatur *ἡ ἐν Ἑλληςπόντῳ συμφορά*; hic tamen quum *ναυμαχία* suo nomine appelletur, per *συμφοράν* intelligo calamitatem, quae Athenienses superbia et importunitate triginta virorum opprimebat, quae item originem habebat in fatali illa pugna navali.

πέντε ἄνδρες ἔφοροι] Horum ceteroqui nulla fit mentio. Videtur fuisse consilium, quod ad Lacedaemoniorum arbitrium res Athenarum publicas instrueret et ordinaret. *Ἑταῖροι* videtur collegii nomen eorum, qui prae ceteris Lacedaemoniorum partibus studebant, iidem qui paullo post *συνωμόται* appellantur, quorum *ἄρχοντες οἱ πέντε ἔφοροι*, qui

ρων, συναγωγεῖς μὲν τῶν πολιτῶν, ἄρχοντες δὲ τῶν συνωμοτῶν, ἐναντία δὲ τῷ ὑμετέρῳ πλήθει πράττοντες· ὧν Ἐρατοσθένης καὶ Κριτίας ἦσαν. οὗτοι δὲ φυ- 44
λάρχους τε ἐπὶ τὰς φυλακὰς κατέστησαν, καὶ ὅ τι δέοι χειροτονεῖσθαι καὶ οὕστινας χρὴ ἄρχειν παρήγγελλον, καὶ εἴ τι ἄλλο πράττειν βούλοιντο, κύριοι ἦσαν. οὕτως οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τούτων πολιτῶν ὄντων ἐπεβουλεύεσθε, ὅπως μήτ' ἀγαθὸν μηδὲν ψηφίσαισθε, πολλῶν τε ἐνδεεῖς ἔσεσθε. τοῦ- 45
το γὰρ καὶ ἠπίσταντο, ὅτι ἄλλως μὲν οὐχ οἷοί τε ἔσονται περιγενέσθαι, κακῶς δὲ πραττόντων, δυνήσονται. καὶ ὑμᾶς ἡγοῦντο, τῶν παρόντων κακῶν ἐπιθυμοῦντας ἀπαλλαγῆναι, περὶ τῶν μελλόντων οὐκ ἐνθυμήσεσθαι. ὡς τοίνυν τῶν ἐφόρων ἐγένετο, μάρτυρας 46
ὑμῖν παρέξομαι οὐ τοὺς τότε συμπράττοντας (οὐ γὰρ ἂν δυναίμην), ἀλλὰ τοὺς αὐτοῦ Ἐρατοσθένους ἀκούσαντας. καίτοι εἰ ἐσωφρόνουν, κατεμαρτύρουν ἂν αὐ- 47
τῶν, καὶ τοὺς διδασκάλους τῶν σφετέρων ἁμαρτημά-

44. ὅπως—ψηφίσαισθε] Sic unus Bekkeri pro vulgato ψηφίσεσθε. alter ψηφίσησθε. Ψηφίσεσθε verum esse non potest. Attici enim verborum polysyllaborum in ίζομαι futurum non formant in ίσομαι, sed in ιοῦμαι, aoristum autem in ισάμην; et quae vitiosa adhuc in Lysia residebant, a Bekkero ex codd. correcta sunt. κατ' Ἀγορ. §. 93. fin. ubi quum vulgo legeretur καταψηφίσεσθε, quod medium inter praesentia jam per contextum rejiciebatur, Bekkerus ex utroque cod. scripsit καταψηφίζεσθε. κατ' Ἀλκιβ. A. §. 47. καὶ τούτων μεμνημένοι ψηφιοῦνται τὰ δίκαια Bekkerus ex C. pro vulgato ψηφίσονται. Eodem modo, si qui erant alii loci, restituti.

itidem συναγωγεῖς τῶν πολιτῶν vocantur, opinor, qui habent comitia parum, credo, frequenter et nonnisi de rebus levibus, quippe quum graves sua auctoritate moderarentur, fortasse ne totum quidem convocabant populum, sed eos cives, quos norant faciles se habituros assentatores.

44. ἐπὶ τὰς φυλακὰς] In custodiam eorum locorum, quae maximi erant momenti, si quis repente vellet tumultum excitare, et unde obsiderent urbem.

46. οὐ γὰρ ἂν δυναίμην] Non certo affirmaverim, cur se posse neget. Non improbabile est neminem sociorum posse produci, quoniam eorum nemo tunc temporis supererat. Fortasse etiam triginta viri jurejurando se obstrinxerant, neminem quinque ephororum indicare seu contra eum testari.

47. αὐτῶν] τῶν πέντε ἐφόρων. Subjectum ad κατεμαρτύρουν sunt οἱ τριάκοντα.

των σφόδρα ἂν ἐκόλαζον, καὶ τοὺς ὅρκους, εἰ ἐσωφρόνουν, οὐκ ἂν ἐπὶ μὲν τοῖς τῶν πολιτῶν κακοῖς πιστοὺς ἐνόμιζον, ἐπὶ δὲ τοῖς τῆς πόλεως ἀγαθοῖς ῥᾳδίως παρέβαινον. πρὸς μὲν οὖν τούτους τοσαῦτα λέγω, τοὺς δὲ μάρτυράς μοι κάλει. καὶ ὑμεῖς ἀνάβητε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

48 Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε. τὸ δὲ τελευταῖον εἰς τὴν ἀρχὴν καταστὰς ἀγαθοῦ μὲν οὐδενὸς μετέσχεν, ἄλλων δὲ πολλῶν· καίτοι εἴπερ ἦν ἀνὴρ ἀγαθός, ἐχρῆν ἂν πρῶτον μὲν μὴ παρανόμως ἄρχειν, ἔπειτα τῇ βουλῇ μηνυτὴν γίνεσθαι περὶ τῶν εἰςαγγελιῶν ἁπασῶν, ὅτι ψευδεῖς εἶεν, καὶ Βάτραχος καὶ Αἰσχυλίδης οὐ τἀληθῆ μηνύουσιν, ἀλλὰ τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα πλασθέντα εἰςαγγέλλουσι, συγκείμενα ἐπὶ τῇ τῶν πο-
49 λιτῶν βλάβῃ. καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσοι κακόνοι ἦσαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει, οὐδὲν ἔλαττον εἶχον σιωπῶντες. ἕτεροι γὰρ ἦσαν οἱ λέγοντες καὶ πράττοντες, ὧν οὐχ οἷόν τ' ἦν μείζω κακὰ γενέσθαι τῇ πόλει. ὁπόσοι δ' εὖνοί φασιν εἶναι, πῶς οὐκ ἐνταῦθα ἔδειξαν, αὐτοί τε τὰ βέλτιστα λέγοντες, καὶ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας ἀποτρέποντες;

50 Ἴσως δ' ἂν ἔχοι εἰπεῖν, ὅτι ἐδεδοίκει, καὶ ὑμῶν τοῦτο ἐνίοις ἱκανὸν ἔσται. ὅπως τοίνυν μὴ φανήσεται

48. ἀλλὰ τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα πλασθέντα εἰςαγγέλλουσι] Sic liber Bekkeri pro vulgato ἀλλὰ τἀληθῆ ὑπὸ cet. quam simplicissimam correctionem Des. Heraldus conjectura assecutus erat.

50. ἱκανὸν ἔσται. ὅπως τοίνυν] Sic Bekkerus ex utroque codice pro vulgato ἱκανὸν ἔσται, ὅπως τι. Post ἔσται recte plena inter-

48. ἄλλων δὲ πολλῶν] Ἄλλος h. l. vi oppositionis significat malus. Ἕτερος hac significatione frequentius est, nec tamen ἄλλος inusitatum. Quod hoc loco dubitationem facit, est, quod hic non euphemistice velit loqui, sed clara et rem aperte notantia contra adversarium sint aptiora. Hinc non celandum, quod Marklandus conjecit κακῶν, a Bekkero in optimo libro inventum esse. Videtur tamen nonnisi glossa. Vir doctus in Museo Attico propius ad litteras conjecit ἀδίκων. Non ausim tamen vulgatam mutare.

ὅτι ψευδεῖς εἶεν] Hic est optativus, quoniam certa vanitatis argumenta accuratae rerum disquisitioni relinquuntur. In sequenti autem indicativus μηνύουσιν, quoniam hoc certo pronuntiare licebat.

ἐν τῷ λόγῳ τοῖς τριάκοντα ἐναντιούμενος· εἰ δὲ μή,
ἐνταῦθα δῆλος ἔσται, ὅτι ἐκεῖνά τε αὐτῷ ἤρεσκε, καὶ
τοσοῦτον ἐδύνατο, ὥςτε ἐναντιούμενος μηδὲν κακὸν
παθεῖν ὑπ᾽ αὐτῶν. χρῆν δ᾽ αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας
σωτηρίας ταύτην τὴν προθυμίαν ἔχειν, ἀλλὰ μὴ ὑπὲρ
Θηραμένους, ὃς εἰς ὑμᾶς πολλὰ ἐξήμαρτεν· ἀλλ᾽ οὗτος 51
τὴν μὲν πόλιν ἐχθρὰν ἐνόμιζεν εἶναι, τοὺς δ᾽ ὑμετέ-
ρους ἐχθροὺς φίλους, ὡς ἀμφότερα ταῦτα ἐγὼ πολ-
λοῖς τεκμηρίοις παραστήσω, καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους
διαφορὰς οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ἑαυτῶν γινομέ-
νας, ὁπότεροι ταῦτα πράξουσι, καὶ τῆς πόλεως ἄρ-
ξουσι. καὶ γὰρ εἰ ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων ἐστασίαζον, 52
ποῦ κάλλιον ἦν ἀνδρὶ ἄρχοντι, ἢ Θρασυβούλου Φυ-
λὴν κατειληφότος, τότε ἐπιδείξασθαι τὴν αὑτοῦ συν-
ουσίαν; ὁ δ᾽ ἀντὶ τοῦ ἐπαγγείλασθαί τι, ἢ πρᾶξαι
ἀγαθὸν πρὸς τοὺς ἐπὶ Φυλῇ, ἐλθὼν μετὰ τῶν συναρ-
χόντων εἰς Σαλαμῖνα καὶ Ἐλευσῖνάδε τριακοσίους τῶν
πολιτῶν ἀπήγαγεν εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ μιᾷ ψήφῳ
αὐτῶν ἁπάντων θάνατον κατεψηφίσατο. ἐπειδὴ δὲ εἰς 53

punctio posita est. ὅπως μή apud Atticos scriptores frequens est, omisso, unde pendeat, σκεπτέον, φοβητέον, similive vocabulo. Sensus est: metuendum esse, ne appareat eum verbo, dicis caussa, non re et serio se opposuisse importunitati triginta virorum, aut si non hoc, certe dubitationi non obnoxium fore ei hanc triginta virorum agendi rationem placuisse, et tantum eum auctoritate potuisse, ut nihil quicquam ipsi ab iis timendum esset.

52. *καὶ γὰρ εἰ*] *Εἰ* primus addendum vidit Canterus. Memorandum tamen, quod optimus Bekkeri liber, qui, ut ceteri, conjunctionem omittit, in seqq. habet *ποῦ δέ*, ut enuntiatio *καὶ γὰρ* — — — *ἐστασίαζον* videri possit esse objectio adversarii, ad quam respondet jam forma interrogativa *ποῦ δὲ κάλλιον ἦν*, in quo *ἄν*, quod vulgo post *κάλλιον* erat, auctoritate ejusdem cod. Bekkerus omisit.

52. *τὴν αὑτοῦ συνουσίαν*] *Συνουσία* videtur h. l. vocabulum euphemisticum de partibus in republica conjunctis. Certe *αἱ συνουσίαι* dicebantur circuli, in quibus aut de republica disputaretur aut de philosophia sermo haberetur. Conjectura *εὔνοιαν* non probanda.

Ἐλευσῖνάδε] Triginta viri, quum jam periclitaretur eorum tyrannis, Eleusina sibi paraverunt perfugium; civesque ejus urbis dolo abreptos interfecerunt, et quidem *μιᾷ ψήφῳ*, quum *κατὰ τὸ Καννώνου ψήφισμα ἰσχυρότατον* oporteret *διειλημμένους τοὺς κρινομένους ἀπολογεῖσθαι.* Cf. Schneiderum ad Xenoph. Hellen. I. 7, 21. Occupationem Eleusinis per triginta viros narrat Xenophon. Hellen. II, 4, 8.

τὸν Πειραιᾶ ἤλθομεν, καὶ αἱ ταραχαὶ γεγενημέναι ἦσαν,
καὶ περὶ τῶν διαλλαγῶν οἱ λόγοι ἐγίνοντο, πολλὰς ἑκά-
τεροι ἐλπίδας εἴχομεν πρὸς ἀλλήλους ἔσεσθαι, ὡς ἀμ-
φότεροι ἔδοξαν. οἱ μὲν γὰρ ἐκ Πειραιῶς, κρείττους
54 ὄντες, εἴασαν αὐτοὺς ἀπελθεῖν· οἱ δὲ εἰς τὸ ἄστυ ἐλ-
θόντες τοὺς μὲν τριάκοντα ἐξέβαλον, πλὴν Φείδωνος
καὶ Ἐρατοσθένους, ἄρχοντας δὲ τοὺς ἐκείνοις ἐχθί-
στους εἵλοντο, ἡγούμενοι δικαίως ἂν ὑπὸ τῶν αὐτῶν
τούς τε τριάκοντα μισεῖσθαι καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ φι-
55 λεῖσθαι. τούτων τοίνυν Φείδων ὁ τῶν τριάκοντα
γενόμενος καὶ Ἱπποκλῆς καὶ Ἐπιχάρης ὁ Λαμπρεύς,
καὶ ἕτεροι οἱ δοκοῦντες εἶναι ἐναντιώτατοι Χαρικλεῖ
καὶ Κριτίᾳ καὶ τῇ ἐκείνων ἑταιρείᾳ, ἐπειδὴ αὐτοὺς
εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, πολὺ μείζω στάσιν καὶ
πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ ἢ τοῖς ἐξ ἄστεος
56 ἐποίησαν. ᾗ καὶ φανερῶς ἐπεδείξαντο, ὅτι οὐχ
ὑπὲρ τῶν ἐν Πειραιεῖ οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἀδίκως ἀπολλυμέ-
νων ἐστασίαζον, οὐδ' οἱ τεθνεῶτες αὐτοὺς ἐλύπουν, οὐ-
δ' οἱ μέλλοντες ἀποθανεῖσθαι, ἀλλ' οἱ μεῖζον δυνάμενοι
57 καὶ θᾶσσον πλουτοῦντες. λαβόντες γὰρ τὰς ἀρχὰς καὶ
τὴν πόλιν, ἀμφοτέροις ἐπολέμουν, τοῖς τε τριάκοντα
πάντα κακὰ εἰργασμένοις καὶ ὑμῖν πάντα κακὰ πεπον-

56. *τεθνεῶτες*] Vulgo *τεθνειότες*.

53. *εἴασαν αὐτοὺς ἀπελθεῖν*] concesserunt eos salvos discedere. Nam (ut tradit Cornelius Nepos Thrasyb. II. 6.) Thrasybulus cedentes violari vetuit. Cives enim civibus parcere aequum censebat. Neque quisquam est vulneratus, nisi qui prior inpugnare voluit. Incolumes igitur in urbem redibant. Qui quum rediissent, et restituere eos, qui in Piraeo erant, sincera mente vellent, ejecerunt triginta viros praeter Phidonem et Eratosthenem, decem delegerunt, Critiae et Chariclí, qui, dum vivebant, crudelissimi erant triginta virorum, inimicissimos, sperantes hos aequissimos fore in procuranda omnium civium felicitate sine ira et studio.

54. *ἄρχοντας*] *Δέκα* erant numero, *ἕνα ἀπὸ φυλῆς*, teste Xenophonte Hellen. II. 4, 24., quos appellare possis decemviros reipublicae constituendae.

55. *ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ ἢ τοῖς ἐξ ἄστεος*] Notanda constructionis variatio; primum *ἐπί* cum accusativo, ut indicetur animus inimicus, quo tumultus sit excitatus contra eos in Piraeo, tum simplex dativus, quo significatur nec in favorem eorum, qui erant in urbe, rem esse factam.

θόσι. καίτοι τοῦτο πᾶσι δῆλον ἦν, ὅτι, εἰ μὲν ἐκεῖ-
νοι δικαίως ἔφευγον, ὑμεῖς ἀδίκως, εἰ δ' ὑμεῖς ἀδί-
κως, οἱ τριάκοντα δικαίως· οὐ γὰρ δι' ἑτέρων ἔργων αἰ-
τίαν λαβόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐξέπεσον, ἀλλὰ τούτων.
ὥστε σφόδρα χρὴ ὀργίζεσθαι, ὅτι Φείδων αἱρεθεὶς 58
ὑμᾶς διαλλάξαι καὶ καταγαγεῖν τῶν αὐτῶν ἔργων Ἐρα-
τοσθένει μετεῖχε καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ τοὺς μὲν κρείττους
αὐτῶν δι' ὑμᾶς κακῶς ποιεῖν ἕτοιμος ἦν, ὑμῖν δὲ ἀδί-
κως φεύγουσιν οὐκ ἠθέλησεν ἀποδοῦναι τὴν πόλιν,
ἀλλ' ἐλθὼν εἰς Λακεδαίμονα ἔπειθεν αὐτοὺς στρατεύ-
σασθαι, διαβάλλων, ὅτι Βοιωτῶν ἡ πόλις ἔσται, καὶ
ἄλλα λέγων, οἷς ᾤετο πείσειν μάλιστα. οὐ δυνάμενος 59
δὲ τούτων τυχεῖν, εἴτε καὶ τῶν ἱερῶν ἐμποδὼν ὄντων,
εἴτε καὶ αὐτῶν οὐ βουλομένων, ἑκατὸν τάλαντα ἐδανεί-
σατο, ἵνα ἔχῃ ἐπικούρους μισθοῦσθαι. καὶ Λύσαν-
δρον ἄρχοντα ᾐτήσαντο, εὐνούστατον μὲν ὄντα τῇ ὀλι-
γαρχίᾳ, κακονούστατον δὲ τῇ πόλει, μισοῦντα δὲ μά-
λιστα τοὺς ἐν Πειραιεῖ. μισθωσάμενοι δὲ πάντας ἀν- 60
θρώπους ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς πόλεως, καὶ πόλεις ἐπάγον-
τες, καὶ τελευτῶντες Λακεδαιμονίους καὶ τῶν συμμά-
χων ὁπόσους ἐδύναντο πεῖσαι, οὐ διαλλάξαι, ἀλλ' ἀ-
πολέσαι παρεσκευάζοντο τὴν πόλιν· εἰ μὴ δι' ἄνδρας
ἀγαθούς, οἷς ὑμεῖς δηλώσατε παρὰ τῶν ἐχθρῶν δί-
κην λαβόντες, ὅτι καὶ ἐκείνοις χάριν ἀποδώσετε. ταῦ- 61
τα δὲ ἐπίστασθε μὲν καὶ αὐτοί, καὶ οἶδ' ὅτι οὐ δεῖ
μάρτυρας παρασχέσθαι· ὅμως δ'· ἐγώ τε γὰρ δέομαι
ἀναπαύσασθαι, ὑμῶν τ' ἐνίοις ἥδιον ὡς πλεῖστον τοὺς
αὐτοὺς λόγους ἀκούειν.

58. *στρατεύσασθαι.*] **Vulgo** *στρατεύεσθαι.*
59. *ἵνα ἔχῃ*] **Vide Excurs. I.**

58. *Βοιωτῶν*] **Thebanorum nempe. Quoniam Thrasybulus ejusque solitudo jam ab initio ab his auxilium acceperat, commeatu imprimis, opinor, et pecunia.**

60. *εἰ μὴ δι' ἄνδρας ἀγαθούς*] *Εἰ μή* **est formula inhibitionem indicans, et** *διά* **cum accusativo vel personae vel rei caussam inhibentem indicat. Demosth.** *κατ' Ἀριστοκρ.* **p. 680. l. 26.** *ψήφισμα τοιοῦτόν τι παρ' ὑμῶν εὕρετο, ἐξ οὗ, κυρωθέντος ἄν, εἰ μὴ δι' ἡμᾶς καὶ ταύτην τὴν γραφήν, ἠδίκηντο φανερῶς οἱ δύο τῶν βασιλέων.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

62 Φέρε δὴ καὶ περὶ Θηραμένους ὡς ἂν δύνωμαι
διὰ βραχυτάτων διδάξω. Δέομαι δ' ὑμῶν ἀκοῦσαι
ὑπέρ τ' ἐμαυτοῦ καὶ τῆς πόλεως. καὶ μηδενὶ τοῦτο
παραστῇ, ὡς, Ἐρατοσθένους κινδυνεύοντος, Θηραμέ-
νους κατηγορῶ. πυνθάνομαι γὰρ ταῦτα ἀπολογήσα-
σθαι αὐτόν, ὅτι ἐκείνοις φίλος ἦν, καὶ τῶν αὐτῶν
63 ἔργων μετεῖχε. καίτοι σφόδρ' ἂν αὐτὸν οἶμαι μετὰ
Θεμιστοκλέους πολιτευόμενον προςποιεῖσθαι πράττειν,
ὅπως οἰκοδομηθήσεται τὰ τείχη, ὁπότε καὶ μετὰ Θη-
ραμένους, ὅπως καθαιρεθήσεται. οὐ γάρ μοι δοκοῦ-
σιν ἴσου ἄξιοι γεγενῆσθαι. ὁ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων
ἀκόντων ᾠκοδόμησεν αὐτά, οὗτος δὲ τοὺς πολίτας ἐξα-
64 πατήσας καθεῖλε. περιέστηκεν οὖν τῇ πόλει τοὐναν-
τίον ἢ ὡς εἰκὸς ἦν. ἄξιον μὲν γὰρ καὶ τοὺς φίλους
τοῦ Θηραμένους προςαπολωλέναι, πλὴν εἴ τις ἐτύγ-
χανεν ἐκείνῳ τἀναντία πράττων. νῦν δὲ ὁρῶ τάς τε ἀ-
πολογίας εἰς ἐκεῖνον ἀναφερομένας, τούς τ' ἐκείνῳ συν-
όντας τιμᾶσθαι πειρωμένους, ὥςπερ πολλῶν ἀγαθῶν

62. Φέρε δὴ] Δή obtulit cod. pro δέ; et in sequenti idem ὡς ἂν δύνωμαι pro ὡς δύνωμαι.

ὅτι ἐκείνοις φίλος ἦν] Taylor mavult ἐκείνῳ, ut Theramenes intelligatur: quod si in codd. esset, simplicissimum foret et contextui aptissimum. Contra libros tamen nihil mutandum. Per pluralem intelligitur Theramenes cum asseclis, cum civibus, qui eadem sentiebant.

63. ἴσον] Sic uterque codex pro vulgato ἴσον: quod si non ex his codd. correctum esset, scribendum erat ex Marklandi emendatione ἴσων.

62. μηδενὶ τοῦτο παραστῇ] nemo opinetur. Locutionem illustrat Dorville ad Charit. p. 438. Lips.

ὡς, Ἐρατοσθένους κινδυνεύοντος, Θηραμένους κατηγορῶ] Me accusare Theramenem ea nonnisi de caussa, quia res Eratosthenis agatur; Therameni me culpam ideo tantum tribuere, quod Eratosthenem, qui se amicum Theramenis et ὁμογνώμονα profiteatur, culpa liberare nolim. Nempe post violentam Theramenis mortem plerorumque civium animi erant mutati, eumque servatorem patriae habere coeperunt, ut est mutabile vulgus, et solet efferre laudibus mortuos, quos vivos detestatus erat.

63. ὁπότε καὶ μετὰ Θηραμένους] Supplendum ex antecedente ἔπραξεν, non περιεποιήσατο πράττειν.

αἰτίου, ἀλλ' οὐ μεγάλων κακῶν γεγενημένου. ὃς πρῶ- 65
τον μὲν τῆς προτέρας ὀλιγαρχίας αἰτιώτατος ἐγένετο,
πείσας ὑμᾶς τὴν ἐπὶ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν ἑλέ-
σθαι. καὶ ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ τῶν προβούλων ὢν
ταῦτ' ἔπραττεν, αὐτὸς δὲ, δοκῶν εὐνούστατος εἶναι
τοῖς πράγμασι, στρατηγὸς ὑπ' αὐτοῦ ᾑρέθη. καὶ ἕως 66
μὲν ἐτιμᾶτο, πιστὸν ἑαυτὸν τῇ πόλει παρεῖχεν· ἐπει-
δὴ δὲ Πείσανδρον μὲν καὶ Κάλλαισχρον καὶ ἑτέρους
ἑώρα πραοτέρους αὐτοῦ γινομένους, τὸ δὲ ὑμέτερον
πλῆθος οὐκέτι βουλόμενον τούτων ἀκροᾶσθαι, τότ' ἤ-
δη διά τε τὸν πρὸς ἐκείνους φθόνον καὶ τὸ παρ' ὑ-
μῶν δέος μετέσχε τῶν Ἀριστοκράτους ἔργων. βουλό- 67
μενος δὲ τῷ ὑμετέρῳ πλήθει δοκεῖν πιστὸς εἶναι, Ἀν-
τιφῶντα καὶ Ἀρχεπτόλεμον, φιλτάτους ὄντας αὑτῷ,
κατηγορῶν ἀπέκτεινεν. εἰς τοσοῦτον δὲ κακίας ἦλθεν,
ὥστε ἅμα μὲν διὰ τὴν πρὸς ἐκείνους πίστιν ὑμᾶς κατε-
δουλώσατο, διὰ δὲ τὴν πρὸς ὑμᾶς τοὺς φίλους ἀπώ-
λεσεν. τιμώμενος δὲ καὶ τῶν μεγίστων ἀξιούμενος, αὐ- 68
τὸς ἐπαγγειλάμενος σώσειν τὴν πόλιν, αὐτὸς ἀπώλεσε,

64. *αἰτίου – γεγενημένου*] Sic correxit de suo Bekkerus accusativum pluralis librorum. De uno nonnisi sermo esse potest Theramene, cujus merita alii etiam sibi vindicare studebant, ut invidiam, quae post exactos triginta viros eorum asseclas premeret, evitarent.

66. *γινομένους*] Hoc obtulit uterque codex pro vulgato *γενομένους*. Praesens verum, quod ostendit, quales se gerant eo ipso tempore, de quo sermo est.

65. *τῶν προβούλων*] Intelligit eos, quos Thucydides VIII. 67. appellat *ξυγγραφέας αὐτοκράτορας*, decemviros cum summa potestate legibus conscribendis praefectos, *οἳ ξυγγράψουσι τοὺς νόμους, καθ' οὓς πολιτεύσονται*. Ili etiam *πρόβουλοι* appellabantur, ut patet ex nostro loco et Harpocratione s. v. *συγγραφεῖς*.

66. *πραοτέρους*] humaniores, minus importunos.
τούτων] patris et ipsius.

67. *Ἀντιφῶντα*] Antiphon Rhamnusius, celeberrimus suae aetatis orator, tristissimum fatum expertus est, auctore, si fides Lysiae, Theramene. Poena enim Ipsi constituta erat, ut undecim viris traderetur, bona ejus publicarentur, aedes solo aequarentur, titulo in aedium area posito: *Antiphontis proditoris.* Van Spaan Dissertatio de Antiphonte, oratore Attico. p. 818. T. VII. R.

68. *αὐτὸς*] Bis positum varia significatione. Primo loco est sponte sua, nemine postulante, jubente; altero sua dementia et fraude. [Num *αὐτός* fortasse utroque loco solus significat? F. J.]

φάσκων πρᾶγμα εὑρηκέναι μέγα καὶ πολλοῦ ἄξιον. ὑπέσχετο δὲ εἰρήνην ποιήσειν μήτε ὅμηρα δοὺς μήτε τὰ τείχη καθελὼν μήτε τὰς ναῦς παραδούς. ταῦτα δὲ εἰπεῖν μὲν οὐδενὶ ἠθέλησεν, ἐκέλευσε δὲ αὐτῷ
69 πιστεύειν. ὑμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πραττούσης μὲν τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς σωτηρίαν, ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν Θηραμένει, εἰδότες δέ, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι τῶν πολεμίων εἵνεκεν τἀπόῤῥητα ποιοῦνται, ἐκεῖνος δ' ἐν τοῖς αὑτοῦ πολίταις οὐκ ἠθέλησεν εἰπεῖν ταῦθ', ἃ πρὸς τοὺς πολεμίους ἔμελλεν ἐρεῖν, ὅμως ἐπετρέψατε αὐτῷ πατρίδα καὶ παῖδας καὶ γυναῖ-
70 κας καὶ ὑμᾶς αὐτούς. ὁ δὲ ὧν μὲν ὑπέσχετο οὐδὲν ἔπραξεν, οὕτω δὲ ἐνετεθύμητο, ὡς χρὴ μικρὰν καὶ ἀσθενῆ γενέσθαι τὴν πόλιν. ὥστε περὶ ὧν οὐδεὶς πώποτε οὔτε τῶν πολεμίων ἐμνήσθη οὔτε τῶν πολιτῶν ἤλπισε, ταῦθ' ὑμᾶς ἔπεισε πρᾶξαι· οὐχ ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀναγκαζόμενος, ἀλλ' αὐτὸς ἐκείνοις ἐπαγγελλόμενος τοῦ τε Πειραιῶς τὰ τείχη περιελεῖν καὶ τὴν ὑπάρχουσαν πολιτείαν καταλῦσαι, εὖ εἰδώς, ὅτι, εἰ μὴ πασῶν τῶν ἐλπίδων ἀποστερηθήσεσθε, ταχεῖαν παρ' αὐτοῦ τὴν τιμωρίαν κομιεῖ-
71 σθε. καὶ τὸ τελευταῖον, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ πρότερον εἴασε τὴν ἐκκλησίαν γενέσθαι, ἕως ὁ λεγόμενος ὑπ' ἐκείνου καιρὸς ἐπιμελῶς ὑπ' αὐτοῦ ἐτηρήθη,

69. εἵνεκεν] Vide Excurs. VI.

ταῦτα δὲ εἰπεῖν] Ταῦτα, qua ratione pacem sit conciliaturus, qua vel prudentia vel calliditate; dicens tantum, quales conditiones concessurus non sit, nolebat disertis verbis eloqui, quid fieri operteret pro concilianda pace.

69. *πραττούσης μὲν τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς σωτηρίαν*] Πραττούσης videtur conatum significare.

70. *αὐτὸς ἐκείνοις ἐπαγγελλόμενος*] Haec est hyperbole rhetorica. Ut enim historia docet et rerum quae tunc erat conditio, id agebatur, utrum essent Athenienses, an facerent, quae juberentur. Pauci erant, qui perire malebant, quam imperata facere.

71. *ὑπ' αὐτοῦ ἐτηρήθη*] Negari nequit consulto Theramenem tempus duxisse, ut aut pacis conditiones ineundae, aut certa mors oppetenda esset Atheniensibus; sed non celandum post cladem Aegospotamensem sociosLacedaemoniorum exitio Athenarum inhiasse, et nisi se Lacedaemonii opposuissent, Athenas futuras

καὶ μετεπέμψατο μὲν τὰς μετὰ Λυσάνδρου ναῦς
ἐκ Σάμου, ἐπεδήμησε δὲ τὸ τῶν πολεμίων στρατό-
πεδον. τότε δὲ τούτων ὑπαρχόντων, καὶ παρόν- 72
των Λυσάνδρου καὶ Φιλοχάρους καὶ Μιλτιάδου,
περὶ τῆς πολιτείας τὴν ἐκκλησίαν ἐποίουν, ἵνα μήτε
ῥήτωρ αὐτοῖς μηδεὶς ἐναντιοῖτο μήτε ἀπειλοῖτο, ὑμεῖς
τε μὴ τὰ τῇ πόλει συμφέροντα ἕλοισθε, ἀλλὰ τἀκεί-
νοις δοκοῦντα ψηφίσαισθε. ἀναστὰς δὲ Θηραμένης 73
ἐκέλευσεν ὑμᾶς τριάκοντα ἀνδράσιν ἐπιτρέψαι τὴν πό-
λιν, καὶ τῇ πολιτείᾳ χρῆσθαι, ἣν Δρακοντίδης ἀπέ-
φαινεν. ὑμεῖς δ' ὅμως καὶ οὕτω διακείμενοι, ἐθο-
ρυβεῖτε, ὡς οὐ ποιήσοντες ταῦτα. ἐγινώσκετε γὰρ,
ὅτι περὶ δουλείας καὶ ἐλευθερίας ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
ἐκκλησιάζετε. Θηραμένης δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, 74
(καὶ τούτων ὑμᾶς αὐτοὺς μάρτυρας παρέξομαι) εἶ-
πεν, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλοι τοῦ ὑμετέρου θορύβου,
ἐπειδὴ πολλοὺς μὲν Ἀθηναίων εἰδείη τοὺς τὰ ὅμοια
πράττοντας αὐτῷ, δοκοῦντα δὲ Λυσάνδρῳ καὶ Λακε-
δαιμονίοις λέγοι. μετ' ἐκεῖνον δὲ Λύσανδρος ἀναστὰς
ἄλλα τε πολλὰ εἶπε, καὶ ὅτι παρασπόνδους ὑμᾶς ἔχοι,
καὶ ὅτι οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται, ἀλλὰ περὶ σωτηρίας
[ὁ λόγος], εἰ μὴ ποιήσαιθ' ἃ Θηραμένης κελεύοι. τῶν 75

73. *ἀπέφαινεν*] Reiskius scripserat *ἀπέφηνεν* e cod. Vindob. Sed imperfectum, quod est in ceteris codd., aptius, quoniam eo ipso tempore Dracontides civitatis formam ferebat.

74. *ἀλλὰ περὶ σωτηρίας* [*ὁ λόγος*] *Ὁ λόγος*, quod in se quidem non damnandum, ab utroque tamen codice abest; nec improbabile a grammatico id additum esse. *Ἔστι περὶ τούτου* absolute est haec res agitur, vel etiam Latine de hac re agitur.

non fuisse. In Theramene autem vigebat opinio tempori cedere, id est necessitati parere, sapientis esse. Hinc rem eo perduxit, ut fame defatigati cederent tandem. Quae ratio si non erat viri vere fortis, nos ei facile condonabimus, non immemores, quot et qualia monumenta per exitium Athenarum in illo momento cum maxima nostra jactura interciderint et quam grave exemplum posteris sit Graecia et Athenarum civitas aetate Philippi et Alexandri.

μετεπέμψατο] Cf. *ὑπὲρ Καλλ.* §. 1.

72. *μήτε ἐναντιοῖτο μήτε ἀπειλοῖτο*] *Ἐναντιοῦσθαι* facta respicit, *ἀπειλεῖσθαι* verba. Sic dubia cadunt, quibus se implicuit vir doctus in Museo Attico.

δ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅσοι ἄνδρες ἀγαθοὶ ἦσαν, γνόντες τὴν παρασκευὴν καὶ τὴν ἀνάγκην, οἱ μὲν αὐτοῦ μένοντες ἡσυχίαν εἶχον, οἱ δὲ ᾤχοντο ἀπιόντες, τοῦτο γοῦν σφίσιν αὐτοῖς συνειδότες, ὅτι οὐδὲν κακὸν τῇ πόλει ἐψηφίσαντο· ὀλίγοι δέ τινες, καὶ πονηροὶ καὶ κακῶς
76 βουλευόμενοι, τὰ προσταχθέντα ἐχειροτόνησαν. παρηγγέλλετο γὰρ αὐτοῖς δέκα μὲν, οὓς Θηραμένης ἀπέδειξε, χειροτονῆσαι, δέκα δὲ, οὓς οἱ καθεστηκότες ἔφοροι κελεύοιεν, δέκα δὲ ἐκ τῶν παρόντων. οὕτω γὰρ τὴν ὑμετέραν ἀσθένειαν ἑώρων καὶ τὴν αὐτῶν δύναμιν ἠπίσταντο, ὥστε πρότερον ᾔδεσαν τὰ μέλλοντα ἐν τῇ ἐκ-
77 κλησίᾳ πραχθήσεσθαι. ταῦτα δὲ οὐκ ἐμοὶ δεῖ πιστεῦσαι, ἀλλὰ ἐκείνῳ. πάντα γὰρ τὰ ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένα ἐν τῇ βουλῇ ἀπολογούμενος ἔλεγεν· ὀνειδίζων μὲν τοῖς φεύγουσιν, ὅτι δι' αὐτὸν κατέλθοιεν, φροντίζων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων, ὀνειδίζων δὲ τοῖς τῆς πολιτείας μετέχουσιν, ὅτι πάντων τῶν πεπραγμένων τοῖς εἰρημένοις τρόποις ὑπ' ἐμοῦ αὐτὸς αἴτιος γεγενημένος, τοιούτων τυγχάνοι, πολλὰς πίστεις αὐτοῖς ἔργῳ δεδω-

75. *ἡσυχίαν εἶχον*] Sic unus cod. pro vulgato *ἡσ. ἦγον*. Saepe hae locutiones sunt confusae. Si quod sit inter utramque discrimen, opinor *ἡσυχίαν ἔχειν* de eo dici, qui, quamquam ipse non sit pronus ad tranquillitatem, sed libenter se moveat, tamen temporis et loci esse judicat se ipsum retinere et otiosum esse; *ἡσυχίαν ἄγειν* de eo, qui sponte sequitur tranquillitatem, et gaudet, si ejus otium non interpellatur, vel in genere de eo, cujus otium nulla re nec externa, nec interna turbatur.

77. *φροντίζων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων*] Vulgo *οὐδὲν φρ.* cet. Sed Bekkerus auctoritate optimi cod. recte delevit *οὐδέν*. Quod si omnes codd. tenerent, jam collocatio particulae *δέ* dubitationem moveret; nec credibile est Theramenem in apologia contemtum erga Lacedaemonios ostendisse: quod nec temporis erat nec loci. Et quamquam Xenophontem non opinor ipsa Theramenis verba, quibus usus sit, conservasse, tamen sententias videtur expressisse, aut saltem non iis contraria posuisse. Ex ea autem apologia maxime patet cum *φροντίσαι τῶν Λακεδαιμονίων*.

76. Hic locus per partes docet, quo modo triginta viri sint creati, quum Xenophon breviter nonnisi dicat Hellen. II. 3, 2. *ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἑλέσθαι.*

κῶς, καὶ παρ' ἐκείνων ὅρκους εἰληφώς. τοσούτων 78
οὖν καὶ ἑτέρων κακῶν καὶ αἰσχρῶν καὶ πάλαι καὶ
νεωστὶ καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων αἴτιοι γεγενημένοι,
τολμήσουσιν αὐτοὺς φίλους ὄντας ἀποφαίνειν, οὐχ
ὑπὲρ ὑμῶν ἀποθανόντος Θηραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς
αὐτοῦ πονηρίας, καὶ δικαίως μὲν ἐν ὀλιγαρχίᾳ δίκην
δόντος (ἤδη γὰρ αὐτὴν κατέλυσε), δικαίως δ' ἂν ἐν
δημοκρατίᾳ· δὶς γὰρ ὑμᾶς κατεδουλώσατο, τῶν μὲν
παρόντων καταφρονῶν, τῶν δὲ ἀπόντων ἐπιθυμῶν,
καὶ τῷ καλλίστῳ ὀνόματι χρώμενος, δεινοτάτων ἔργων
διδάσκαλος καταστάς.

Περὶ μὲν τοίνυν Θηραμένους ἱκανά μοί ἐστι τὰ 79
κατηγορημένα. ἥκει δ' ὑμῖν ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, ἐν ᾧ
δεῖ συγγνώμην καὶ ἔλεον μὴ εἶναι ἐν ταῖς ὑμετέραις
γνώμαις, ἀλλὰ παρὰ Ἐρατοσθένους καὶ τῶν τουτουῒ
συναρχόντων δίκην λαμβάνειν, μηδὲ μαχομένους μὲν
κρείττους εἶναι τῶν πολεμίων, ψηφιζομένους δὲ ἥττους
τῶν ἐχθρῶν. μηδ' ὧν φασι μέλλειν πράξειν πλείω
χάριν αὐτοῖς ἴστε, ἢ ὧν ἐποίησαν ὀργίζεσθε· μηδ' ἀ- 80
ποῦσι μὲν τοῖς τριάκοντα ἐπιβουλεύετε, παρόντας
δ' ἀφῆτε· μηδὲ τῆς τύχης, ἢ τούτους παρέδωκε τῇ
πόλει, κάκιον ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσητε. κατηγορεῖτε δὲ
Ἐρατοσθένους καὶ τῶν τούτου φίλων, οἷς τὰς ἀπολο- 81

78. *τοσούτων οὖν*] Vulgo: *καὶ τοσούτων*, cui illud vel ob euphoniam praeferendum, et particula *οὖν* multo aptior, quum ad finem ea, quae de Theramene copiosius exposita erant, paucis complectatur et concludat.

79. *δίκην λαμβάνειν*] Vulgo *δίκην λαβεῖν*. Praesens praeferendum, quum de multis sermo sit, a quibus poena sumenda.

μηδὲ μαχομένους μὲν] Quod addendum censebat Reiskius *μέν*, addidit Bekkerus, non tamen in libris inventum, sed de conjectura; atque etiam ego opinor negligentes potius librarios particulam omisisse, quam accuratum Lysiam.

78. *ἤδη γὰρ αὐτὴν κατέλυσε*] Quatenus scilicet in ipso erat, improbans ea, quae ceteri faciebant, ut oligarchiam corroborarent. Saepe autem verba, quae effectum proprie indicant, nonnisi conatum, qui pro rerum conditione agebat, indicant.

τῷ καλλίστῳ ὀνόματι] *Πατρίδος καὶ δήμου* similiumque, quae in ore gerentes demagogi verba dant populo.

γίας ἀνοίσει, καὶ μεθ᾽ ὧν αὐτῷ ταῦτα πέπρακται. ὁ μέντοι ἀγὼν οὐκ ἐξ ἴσου τῇ πόλει καὶ Ἐρατοσθένει. οὗτος μὲν γὰρ κατήγορος καὶ δικαστὴς αὐτὸς ἦν τῶν γινομένων· ἡμεῖς δὲ νυνὶ εἰς κατηγορίαν καὶ ἀπολο-
82 γίαν καθέσταμεν. καίτοι οὗτοι μὲν τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀπέκτειναν ἀκρίτως, ὑμεῖς δὲ τοὺς ἀπολέσαντας τὴν πόλιν κατὰ τὸν νόμον ἀξιοῦτε κρίνειν· παρ᾽ ὧν οὐδ᾽ ἂν παρανόμως βουλόμενοι δίκην λαμβάνειν ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων, ὧν τὴν πόλιν ἠδικήκασι, λάβοιτε. τί γὰρ ἂν παθόντες, δίκην τὴν ἀξίαν εἴησαν
83 τῶν ἔργων δεδωκότες; πότερον, εἰ αὐτοὺς ἀποκτείνοιτε καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν, ἱκανὴν ἂν τοῦ φόνου δίκην λάβοιμεν, ὧν οὗτοι πατέρας καὶ υἱεῖς καὶ ἀδελφοὺς ἀκρίτους ἀπέκτειναν; ἀλλὰ γὰρ εἰ τὰ χρήματα τὰ φανερὰ δημεύσετε, καλῶς ἂν ἔχοι ἢ τῇ πόλει, ἧς οὗτοι πολλὰ εἰλήφασιν, ἢ τοῖς ἰδιώταις, ὧν οἰκίας
84 ἐξεπόρθησαν; ἐπειδὴ τοίνυν πάντα ποιοῦντες, δίκην παρ᾽ αὐτῶν οὐκ ἂν δύναισθε λαβεῖν, πῶς οὐκ αἰσχρὸν ὑμῖν καὶ ἡντινοῦν ἀπολιπεῖν, ἥντινά τις βούλοιτο παρὰ τούτων λαμβάνειν; πᾶν δ᾽ ἄν μοι δοκεῖ τολμῆσαι, ὅστις νυνὶ οὐχ ἑτέρων ὄντων τῶν δικαστῶν, ἀλλ᾽ αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων, ἥκει ἀπολογησόμενος πρὸς αὐτοὺς τοὺς μάρτυρας τῆς τούτου πονη-

82. ἀπέκτειναν ἀκρίτως] Hanc verborum collocationem obtulit cod. pro vulgato ἀκρίτως ἀπέκτειναν, et haud scio an Bekkerus indicare voluerit adverbium ἀκρίτως in hac phrasi nonnisi tum locum habere, quum verbo sit postpositum et potior vis insit in verbo. Nam §. 83., ubi item vulgo legitur ἀκρίτως ἀπέκτειναν, Bekkerus ex eodem libro dedit ἀκρίτους, quia jam vim inesse oporteat in adjectivo.

83. δημεύσετε] Vide Excurs. VII.

84. ἐπειδὴ - - - οὐκ ἂν δύναισθε λαβεῖν] De suo scripsit Bekkerus δύναισθε pro librorum lectione δύνησθε: vere, opinor. De re enim sermo est, quae ponitur, non quae futura spectatur. Quod autem Reiskius post λαβεῖν addendum censet ἱκανήν, eo non opus videtur. Locutio enim emphatice est accipienda: a qua ratione nimium abhorrebat Reiskius, quum tamen in sono et viva actione multum insit, quod eam auditoribus prodat.

81. τῶν γινομένων] Praesens participii ponitur, ut ea, quae fiebant, multa fuisse significentur, non una aliqua res.

ρίας. τοσοῦτον δ᾽ ὑμῶν καταπεφρόνηκεν, ἢ ἑτέροις πε-
πίστευκεν. ὧν ἀμφοτέρων ἄξιον ἐπιμεληθῆναι, ἐνθυμου- 85
μένοις, ὅτι οὔτ᾽ ἂν ἐκεῖνα δύναιντο ποιεῖν, μὴ ἑτέρων
συμπραττόντων, οὔτ᾽ ἂν νῦν ἐπεχείρησαν ἐλθεῖν, μὴ
ὑπὸ τῶν αὐτῶν οἰόμενοι σωθήσεσθαι, οἳ οὐ τούτοις
ἥκουσι βοηθήσοντες, ἀλλὰ ἡγούμενοι πολλὴν ἄδειαν
σφίσιν ἔσεσθαι τῶν πεπραγμένων, καὶ τοῦ λοιποῦ ποι-
εῖν ὅ τι ἂν βούλωνται, εἰ τοὺς μεγίστων κακῶν αἰτίους
λαβόντες ἀφήσετε.

Ἀλλὰ καὶ τῶν συνερούντων αὐτοῖς ἄξιον θαυμά- 86
ζειν, πότερον ὡς καλοὶ κἀγαθοὶ αἰτήσονται, τὴν αὐ-
τῶν ἀρετὴν πλείονος ἀξίαν ἀποφαίνοντες τῆς πονηρίας·
ἐβουλόμην μέντ᾽ ἂν αὐτοὺς οὕτω προθύμους εἶναι σώ-
ζειν τὴν πόλιν, ὥσπερ οὗτοι ἀπολλύναι· ἢ ὡς δεινοὶ
λέγειν ἀπολογήσονται, καὶ τὰ τούτων ἔργα πολλοῦ ἄξια
ἀποφανοῦσιν; ἀλλ᾽ οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν οὐδεὶς αὐτῶν οὐδὲ
τὰ δίκαια πώποτε ἐπεχείρησεν εἰπεῖν.

Ἀλλὰ τοὺς μάρτυρας ἄξιον ἰδεῖν, οἳ τούτοις 87
μαρτυροῦντες αὐτῶν κατηγοροῦσι, σφόδρα ἐπιλήσμο-

85. *ἐλθεῖν*] Sic unus liber pro vulgato *ἐλεῖν*. *Ἐλθεῖν* h. l. est verbum aptissimum de iis, qui prodeunt suam aut aliorum rem defensuri. Vidimus jam supra viros doctos hoc verbum in *εἰσελθεῖν* mutare voluisse.

86. *τῆς πονηρίας*] Bekkerus cum Marklando sine libris *τούτων* addidit, uncis quidem inclusum: *τῆς [τούτων] πονηρίας*. Primum enim *πονηρία* cum emphasi positum significare potest m a l i t i a, quae tota hac oratione uberius exponitur; et, si quid desit, difficile fuerit, ne dicam, impossibile, sine libris certi quid statuere; immo tentare jam audax.

ἀπολλύναι] Egregia Marklandi emendatio pro librorum lectione *ἀποδοῦναι*.

87. *αὐτῶν* in editione Bekkeri Berolinensi est error typographorum pro *αὑτῶν*.

84. *τοσοῦτον δ᾽ ὑμῶν* cet.] Etiam me offendit h. l. particula *δ᾽*, quae abesse solet in tali epiphonemate, vel non *δέ* ponitur, sed *δή*, nec memini me legere similem locum.

86. *πότερον ὡς καλοὶ κἀγαθοὶ αἰτήσονται*] N u m i p s i e g r e g i o s s e c i v e s j a c t a n t e s p r e c i b u s e o s d e p r e c a b u n t u r? Saepe hoc fiebat, ut amici judices implorarent suam virtutem suaque in rempublicam merita reo imputare.

τας καὶ εὐήθεις νομίζοντες ὑμᾶς εἶναι, εἰ διὰ μὲν τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἀδεῶς ἡγοῦνται τοὺς τριάκοντα σώσειν, διὰ δὲ Ἐρατοσθένην καὶ τοὺς συνάρχοντας αὐτοῦ δεινὸν ἦν καὶ τῶν τεθνεώτων ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν:
88 καίτοι οὗτοι μὲν σωθέντες πάλιν ἂν δύναιντο τὴν πόλιν ἀπολέσαι· ἐκεῖνοι δὲ, οὓς οὗτοι ἀπώλεσαν, τελευτήσαντες τὸν βίον, πέρας ἔχουσι τῆς παρὰ τῶν ἐχθρῶν τιμωρίας. οὐκοῦν δεινὸν, εἰ τῶν μὲν ἀδίκως τεθνεώτων οἱ φίλοι συναπώλλυντο, αὐτοῖς δὲ τοῖς τὴν πόλιν ἀπολέσασιν ἐπ' ἐκφορὰν πολλοὶ ἥξουσιν, ὁπότε βοη-
89 θεῖν τοσοῦτοι παρασκευάζονται. καὶ μὲν δὴ πολὺ ῥᾷον ἡγοῦμαι εἶναι ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς ἐπάσχετε ἀντειπεῖν, ἢ ὑπὲρ ὧν οὗτοι πεποιήκασιν ἀπολογήσασθαι. καίτοι λέγουσιν, ὡς Ἐρατοσθένει ἐλάχιστα τῶν τριάκοντα κακὰ εἴργασται, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν ἀξιοῦσι σωθῆναι. ὅτι δὲ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πλεῖστα εἰς ὑμᾶς ἐξη-
90 μάρτηκεν, οὐκ οἴονται χρῆναι αὐτὸν ἀπολέσθαι. ὑμεῖς δὲ δείξατε, ἥντινα γνώμην ἔχετε περὶ τῶν πραγμάτων. εἰ μὲν γὰρ τούτου καταψηφιεῖσθε, δῆλοι ἔσεσθε ὡς ὀργιζόμενοι τοῖς πεπραγμένοις· εἰ δὲ ἀποψηφιεῖσθε, ὀφθήσεσθε τῶν αὐτῶν ἔργων ἐπιθυμηταὶ τούτοις ὄντες,

τεθνεώτων] Vulgo: τεθνειότων.

88. καίτοι οὗτοι] Hanc litterarum divisionem pro lectione ante Reiskium vulgata καὶ τοιοῦτοι, probat etiam Jacobsius Add. Animadvv. in Athenaeum p. 820. not. Bekkerus, qui eandem lectionem habet in textu, nullam memorat ex suis codicibus varietatem.

89. ῥᾷον] Emendatio Reiskii pro librorum lectione ῥᾴδιον.

ἢ ὑπὲρ ὧν] Bekkerus suis codd. obtemperavit, ὑπὲρ scribens pro vulgato περί. Non tamen negandum in eadem enuntiatione haud raro pari ratione apud oratores ὑπὲρ et περὶ variare. In his tamen codices optimi et accurate collati sequendi.

87. δεινὸν ἦν] **periculosum erat.** Jam haec est hyperbole rhetorica, quam nimium exaggerat Marklandus conjiciens οὐδ' ἐνῆν. Similia ipsi olim cognovimus, dum ferveret apud nos partium studium.

88. συναπώλλυντο] Item hyperbole rhetorica. Nam ex iis, quae modo vidimus, erat **periculosum**, non semper **exitiosum** ad exsequias ire eorum, quos necaverant triginta viri.

89. τῶν ἄλλων Ἑλλήνων] Nihil de corruptela suspicandum; sensus apertus. Ut Eratosthenes paucissima omnium triginta virorum mala fecerit, plus tamen fecit, quam ceterorum Graecorum quisquam. Quae gravis est culpa ea aetate: quum nunquam pejora a ceteris Graecis passi sint Athenienses, quam hoc tempore.

καὶ οὐχ ἕξετε λέγειν, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα προς-
ταχθέντα ἐποιεῖτε. νυνὶ μὲν γὰρ οὐδεὶς ὑμᾶς ἀναγκά- 91
ζει παρὰ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἀποψηφίζεσθαι. ὥςτε
συμβουλεύω μὴ τούτων ἀποψηφισαμένους ὑμῶν αὐ-
τῶν καταψηφίσασθαι. μηδ᾽ οἴεσθε κρύβδην τὴν ψῆ-
φον εἶναι· φανερὰν γὰρ τῇ πόλει τὴν ὑμετέραν γνώμην
ποιήσετε.

Βούλομαι δὲ ὀλίγα ἑκατέρους ἀναμνήσας κατα- 92
βαίνειν, τούς τε ἐξ ἄστεος καὶ τοὺς ἐκ Πειραιῶς·
ἵνα τὰς ὑμῖν διὰ τοῦτον γεγενημένας συμφορὰς πα-
ραδείγματα ἔχοντες, τὴν ψῆφον φέρητε. καὶ πρῶ-
τον μὲν ὅσοι ἐξ ἄστεός ἐστε, σκέψασθε, ὅτι ὑπὸ τού-
των οὕτω σφόδρα ἤρχεσθε, ὥςτε ἀδελφοῖς καὶ υἱέσι
καὶ πολίταις ἠναγκάζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον πόλεμον,
ἐν ᾧ ἡττηθέντες μὲν τοῖς νικήσασι τὸ ἴσον ἔχετε, νι-
κήσαντες δ᾽ ἂν τούτοις ἐδουλεύετε. καὶ τοὺς ἰδίους 93
οἴκους οὗτοι μὲν ἂν ἐκ τῶν πραγμάτων μεγάλους
ἐκτήσαντο, ὑμεῖς δὲ διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον
ἐλάττους ἔχετε. συνωφελεῖσθαι μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ
ἠξίουν, συνδιαβάλλεσθαι δ᾽ ἠνάγκαζον, εἰς τοσοῦτον
ὑπεροψίας ἐλθόντες, ὥςτε οὐ τῶν ἀγαθῶν κοινούμε-
νοι πιστοὺς ὑμᾶς ἐκτῶντο, ἀλλὰ τῶν ὀνειδῶν μεταδι-
δόντες εὔνους ᾤοντο εἶναι. ἀνθ᾽ ὧν ὑμεῖς νῦν ἐν τῷ 94

91. *μηδ᾽ οἴεσθε κρύβδην τὴν ψῆφον εἶναι*] *Εἶναι*, ad sensum necessarium, accessit ex libro optimo.

92. *ἔχετε*] Hic et §. 93. uterque codex hoc obtulit pro vulgato *εἴχετε*. Praesens cum vi ponitur de rebus, quarum consequentiae etiamnum manent et patent.

90. *καὶ οὐχ ἕξετε λέγειν, ὅτι* cet.] Nec in vestram excusationem dicere poteritis vos metu ea fecisse, quae jusserint triginta viri.

93. *ἐκ τῶν πραγμάτων*] Ex rerum statu et ea ratione, qua rebus utebantur vel potius abutebantur.

συνδιαβάλλεσθαι] e a d e m, q u a i p s o s, i n f a m i a l a b o r a r e. Nempe quae rapiebant ipsi, culpae omnium eorum tribuebantur, qui rapinas fieri permitterent.

τῶν ὀνειδῶν μεταδιδόντες] Sic Critias jussit tria millia civium, quos socios rerum publicarum elegerant, eos, quos Eleusine comprehensos in urbe captos tenebant, suffragiis palam latis condemnare, ut eaedem sint omnium et fiduciae et timoris caussae.

θαῤῥαλέῳ ὄντες, καθόσον δύνασθε, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν
αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐκ Πειραιῶς τιμωρήσασθε, ἐν-
θυμηθέντες μέν, ὅτι ὑπὸ τούτων πονηροτάτων ὄντων
ἤρχεσθε, ἐνθυμηθέντες δέ, ὅτι μετ' ἀνδρῶν νῦν ἀρί-
στων πολιτεύεσθε καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθε καὶ περὶ
τῆς πόλεως βουλεύεσθε, ἀναμνησθέντες δὲ τῶν ἐπι-
κούρων, οὓς οὗτοι φύλακας τῆς σφετέρας ἀρχῆς καὶ
τῆς ὑμετέρας δουλείας εἰς τὴν ἀκρόπολιν κατέστησαν.
95 καὶ πρὸς ὑμᾶς μέν, ἔτι πολλῶν ὄντων εἰπεῖν, τοσαῦτα
λέγω. ὅσοι δ' ἐκ Πειραιῶς ἐστε, πρῶτον μὲν τῶν
ὅπλων ἀναμνήσθητε, ὅτι πολλὰς μάχας ἐν τῇ ἀλλο-
τρίᾳ μαχεσάμενοι, οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλ' ὑπὸ
τούτων εἰρήνης οὔσης ἀφῃρέθητε τὰ ὅπλα· ἔπειθ', ὅτι
ἐξεκηρύχθητε μὲν ἐκ τῆς πόλεως, ἣν ὑμῖν οἱ πατέρες
παρέδοσαν, φεύγοντας δὲ ὑμᾶς ἐκ τῶν πόλεων ἐξῃ-
96 τοῦντο. ἀνθ' ὧν ὀργίσθητε μέν, ὥσπερ ὅτ' ἐφεύγετε,
ἀναμνήσθητε δὲ καὶ τῶν ἄλλων κακῶν, ἃ πεπόνθατε
ὑπ' αὐτῶν, οἳ τοὺς μὲν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, τοὺς δ' ἐκ
τῶν ἱερῶν συναρπάζοντες βιαίως ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ
ἀπὸ τέκνων καὶ γονέων καὶ γυναικῶν ἀφέλκοντες φο-
νέας αὐτῶν ἠνάγκασαν γενέσθαι, καὶ οὐδὲ ταφῆς τῆς
νομιζομένης εἴασαν τυχεῖν, ἡγούμενοι τὴν αὐτῶν ἀρ-
χὴν βεβαιοτέραν εἶναι τῆς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας.

94. *πονηροτάτων*] Reiskii emendatio pro librorum lectione *πονηροτέρων*. Terminatio comparativi et superlativi saepissime confusa est.

τῆς σφετέρας ἀρχῆς] Necessaria Marklandi emendatio pro librorum lectione *ὑμετέρας*, quod ex sequentibus etiam huc irrepsit.

95. *ἐξῃτοῦντο*] Recte hoc dedit Bekkerus ex Stephani emendatione pro librorum lectione *ἐξητοῦντο*. *Ἐξαιτεῖσθαι* est verbum proprium de exsulibus, quorum deditio ab iis civitatibus, in quas aufugerant, postulabatur.

96. *ἀφέλκοντες*] Reiskii emendatio pro librorum lectione *ἀφελόντες*.

94. *ἐν τῷ θαῤῥαλέῳ*] Ut Latini dicunt in tuto. Cf. ad Cornelii Nep. Themistocl. IX. 3.

καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθε] Quum sub dominatione triginta virorum contra *ἀδελφοὺς καὶ υἱεῖς καὶ πολίτας* pugnandum erat.

96. *τῆς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας*] Sancta enim apud antiquos erat opinio eos, qui mortuis non debita officia praestitissent, immo eos violavissent, iram divinam effugere non posse. §. 18.

ὅσοι δὲ τὸν θάνατον διέφυγον, πολλαχοῦ κινδυνεύ- 97
σαντες καὶ εἰς πολλὰς πόλεις πλανηθέντες καὶ πανταχόθεν ἐκκηρυττόμενοι, ἐνδεεῖς ὄντες τῶν ἐπιτηδείων, οἱ μὲν ἐν πολεμίᾳ τῇ πατρίδι τοὺς παῖδας καταλιπόντες, οἱ δ' ἐν ξένῃ γῇ, πολλῶν ἐναντιουμένων, ἤλθετε εἰς τὸν Πειραιᾶ. πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων κινδύνων ὑπαρξάντων, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι τοὺς μὲν ἠλευθερώσατε, τοὺς δ' εἰς τὴν πατρίδα κατηγάγετε. εἰ δὲ ἐδυς- 98
τυχήσατε καὶ τούτων ἡμάρτετε, αὐτοὶ μὲν ἂν δείσαντες ἐφεύγετε, μὴ πάθητε τοιαῦτα, οἷα καὶ πρότερον· καὶ οὔτε ἂν ἱερὰ οὔτε βωμοὶ ὑμᾶς ἀδικουμένους διὰ τοὺς τούτων τρόπους ὠφέλησαν, ἃ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι σωτήρια γίνεται· οἱ δὲ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι μὲν ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο, οἱ δ' ἐπὶ ξένης μικρῶν ἂν ἕνεκα συμβολαίων ἐδούλευον ἐρημίᾳ τῶν ἐπι-
κουρησόντων. ἀλλὰ γὰρ οὐ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι βού- 99
λομαι λέγειν, τὰ πραχθέντα ὑπὸ τούτων οὐ δυνάμενος εἰπεῖν. οὐδὲ γὰρ ἑνὸς κατηγόρου οὐδὲ δυοῖν ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ πολλῶν. ὅμως δὲ τῆς ἐμῆς προθυμίας οὐδὲν ἐλλέλειπται ὑπὲρ τῶν ἱερῶν, ἃ οὗτοι τὰ μὲν ἀπέδοντο, τὰ δ' εἰσιόντες ἐμίαινον, ὑπέρ τε τῆς πόλεως, ἣν μικρὰν ἐποίουν, ὑπέρ τε τῶν νεωρίων, ἃ καθεῖλον, καὶ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, οἷς ὑμεῖς, ἐπειδὴ ζῶσιν ἐπαμῦναι οὐκ ἠδύνασθε, ἀποθανοῦσι βοη-

97. *τοὺς μὲν ἠλευθερώσατε, τοὺς δ' εἰς τὴν πατρίδα κατηγάγετε*] Utrique sunt ejusdem classis, cives Athenienses. *οἱ μέν* sunt, qui ubique dicuntur *οἱ ἐξ ἄστεος*. Hi liberabantur, servitute a triginta viris oppressi; *οἱ δέ* sunt ipsi, *οἱ ἐκ Πειραιῶς*; hi restituti in patriam sunt. Hac partitione autem utraeque partes tamquam ejusdem generis constituuntur, ut minime probem Reiskii conjecturam, qui pro *τοὺς δέ* legendum opinatur *αὐτοὺς δέ*.

98. *μικρῶν ἕνεκα συμβολαίων*] Quum nihil a patribus hereditario jure accepissent et patria pulsi carerent, fieri aliter non potuisset, quin, ut necessaria sibi pararent, aes alienum contraherent, hinc multis molestiis obnoxii forent et tandem servorum instar haberentur.

99. *τὰ μὲν ἀπέδοντο*] Non intelligit eos templa ipsa vendidisse, sed donaria et res pretiosas, quae in templis asservabantur. In templis inerat plus minusve pecuniarum tum publicarum tum sacrarum.

100 θήσατε· οἶμαι δ' αὐτοὺς ἡμῶν τε ἀκροᾶσθαι καὶ ὑμᾶς εἴσεσθαι τὴν ψῆφον φέροντας, ἡγουμένους, ὅσοι μὲν ἂν τούτων ἀποψηφίσησθε, αὐτῶν θάνατον καταψηφιεῖσθαι, ὅσοι δ' ἂν παρὰ τούτων δίκην λάβωσιν, ὑπὲρ αὐτῶν τιμωρίας πεποιημένους. παύσομαι κατηγορῶν. ἀκηκόατε, ἑωράκατε, πεπόνθατε· ἔχετε, δικάζετε.

ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΑΓΟΡΑΤΟΥ ΕΝΔΕΙΞΕΩΣ.

PROOEMIUM.

Etiam ex hac oratione cognoscimus hominem, pro dominatu XXX virorum industrium, cujus ceteroqui nullam notitiam habemus. Quae igitur nostra oratio offert, haec ea, quam antecedente prooemio commendavimus, cautione colligamus.

Agoratus, *δοῦλος καὶ ἐκ δούλων* §. 18. 64., in republica discordia et partibus perturbata sibi civitatem arrogaverat et rebus publicis intererat. Ut id sine periculo fieri posset, adhaerebat partibus XXX virorum, qui facile connivebant arrogantiae, quae cupide crudelitati suae et insolentiae opem ferebat. Hinc Agoratus subornabatur, ut conjurationem fictam indicaret virorum

100. *ἡμῶν τε ἀκροᾶσθαι*] *Ἡμῶν* emendavit Auger pro *ὑμῶν*. Orator respicit se ipsum. Ceterum conjicit Marklandus *ἀκροάσεσθαι*, ut scilicet tempus congruat cum seq. *εἴσεσθαι*. Sed recte junguntur tempora diversa pro rei diversitate. Orator enim existimat mortuos se audire, quod est temporis praesentis, eosque judicum suffragia inspecturos. Absoluta enim demum accusatione et defensione ea erant ferenda.

100. *ὑπὲρ αὐτῶν τιμωρίας πεποιημένους*] Reiskius opinatur post *τιμωρίας* addendum esse *φανήσεσθαι*. Mihi ex verbo finito protaseos *δίκην λάβουσιν* supplendum videtur *δίκην λαβεῖν*. Vide Excurs. III.

παύσομαι κατηγορῶν. ἀκηκόατε — — δικάζετε] Hunc similemve locum ob oculos habuit Aristoteles Rhett. III. 19. *περὶ ἐπιλόγου*. §. 6. *τελευτὴ δὲ τῆς λέξεως ἁρμόττει, ἡ ἀσύνδετος ὅπως ἐπίλογος, ἀλλὰ μὴ λόγος ᾖ Εἴρηκα· ἀκηκόατε, ἔχετε, κρίνετε.*

etiamnum in civitate potentium, necdum a publicis muneribus, ut στρατηγῶν, ταξιάρχων, τριηράρχων, remotorum. Equidem minime negaverim viros fortes patriaeque amantes, qui aegre ferebant patriam et per externos et per internos hostes libertate esse privatam, conjunctis viribus, quam conspirationem vocare solent potentes vel potius impotentes, studuisse, ut tyrannidem a republica depellerent. Hoc significat etiam haec ipsa oratio, imprimis ea, quae narrantur a §. 23. Non tamen videtur historica auctoritate constitui posse, quatenus ista consociatio progressa fuerit. Tyrannis autem suspicax non solum celeriter arripit, quae deferuntur, sed excitat etiam indicia. Theocritus igitur primum dicitur subornatus indicasse (§. 21.) consociari homines praesenti rerum statui adversarios: quorum nomina enuntiare se non posse, quoniam eodem, quo ipsi, jurejurando detineretur; sed alios fore, qui nomina indicarent. Jam senatorum nonnulli in Piraeo corripiebant Agoratum, cui se opponebant honesti cives vadimonium sistentes. Hi, habita consultatione, Agorato instant, ut, dum tyrannorum crudelitas deferbuerit, emigret ex Attica, caussam interserentes, si coram senatu sistatur, tormentis eum coactum iri nomina indicare, quaecunque supposuerint, ut viros patriae amantes et tyrannorum rationi contrarios perderent: sese abeuntem comitaturos profitebantur. Agoratus abire nolebat, et horum ipsorum, qui vadimonium praestiterant, nomina ut conjuratorum non solum in senatu, sed etiam in concione indicabat. Inter hos etiam Dionysodorus erat, affinis ejus, qui hanc orationem habet, isque uxori, fratri et cognatis, quum cicutam biberet, mandavit, ut Agoratum suae caedis auctorem ulciscerentur.

Per rhetoricam hyperbolen jam Agoratus perhibetur caussa malorum omnium, quae civitati acciderunt. Crimen, in quod orator insurgit, crimen est in populum; quippe qui per Agoratum suos et libertatis amicos et propugnatores perdiderit. Agorato parcere est sceleri parcere, innoxie caesos denuo caedere, et nervos virtutis et amoris patriae incidere. Non ea solum, quae facta sint, esse respicienda, sed metuenda etiam futura.

Agoratus bene se de democratia meruisse gloriatur interfecto Phrynicho §. 70. ubi vide notas: ob quod factum populum se civitate donasse. Hoc verum esse negat orator; sin autem verum esset, Agorati culpam augeri. Quum enim tyranni a Phrynichi partibus steterint, eumque, qui Phrynichum interfecisset, implacabili odio persecuti essent, Agoratus autem illorum favorem semper et ubique expertus sit, hunc aut Phrynichum non interfecisse, aut, si interfecerit, summis nonnisi facinoribus XXX viros placare potuisse. Novum igitur hoc argumentum esse, cur summa Agoratus poena dignus judicaretur.

Aliud item affert Agoratus, quo suum democratiae studium testetur, se inter exsules in castello Phyles fuisse. Hoc quidem non negat orator, sed ostendit exsules indignatos proditoris audacia et petulantia eum de saxo praecipitaturos fuisse, nisi Anyti στρατηγοῦ oratione repressi fuissent. Atque etiam, quum rediissent et pompam in arcem et templum Minervae mitterent, Aesimum, qui ducebat pompam, quum animadverteret in lustratione Agoratum civibus interesse, scutum ejus arreptum abjecisse ipsumque jussisse abire in malam rem.

Concludit tandem ex tota se gerendi ratione mortem Agoratum meruisse nec ulla unquam poena crimina, quae commiserit, luere satis posse.

---

1 Προσήκει μέν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ὑμῖν
τιμωρεῖν ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν, οἳ ἀπέθανον εὖνοι ὄντες
τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, προσήκει δὲ κἀμοὶ οὐχ ἥκι-
στα· κηδεστὴς γάρ μοι ἦν Διονυσόδωρος καὶ ἀνεψιός.
τυγχάνει οὖν μοι ἡ αὐτὴ ἔχθρα πρὸς Ἀγόρατον του-
τονὶ καὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ ὑπάρχουσα. ἔπραξε
γὰρ οὗτος τοιαῦτα, δι' ἃ ὑπ' ἐμοῦ νυνὶ εἰκότως μι-
σεῖται, ὑπό τε ὑμῶν, ἂν θεὸς θέλῃ, δικαίως τιμω-
2 ρηθήσεται· Διονυσόδωρον γάρ, τὸν κηδεστὴν τὸν
ἐμόν, καὶ ἑτέρους πολλούς, ὧν δὴ τὰ ὀνόματα ἀκού-
σεσθε, ἄνδρας ὄντας ἀγαθοὺς περὶ τὸ πλῆθος τὸ
ὑμέτερον, ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἀπέκτεινε, μηνυτὴς
κατ' ἐκείνων γενόμενος. ποιήσας δὲ ταῦτα ἐμὲ μὲν
ἰδίᾳ καὶ ἕκαστον τῶν προσηκόντων μεγάλα ἐζημίωσε,
τὴν δὲ πόλιν κοινῇ πᾶσαν τοιούτων ἀνδρῶν ἀποστε-
3 ρήσας, οὐ μικρά, ὡς ἐγὼ νομίζω, ἔβλαψεν. ἐγὼ οὖν,
ἄνδρες δικασταί, δίκαιον καὶ ὅσιον ἡγοῦμαι εἶναι καὶ
ἐμοὶ καὶ ὑμῖν ἅπασι τιμωρεῖσθαι καθόσον ἕκαστος
δύναται· καὶ ποιοῦσι ταῦτα νομίζω ἡμῖν καὶ παρὰ
θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων ἄμεινον ἂν γίγνεσθαι. δεῖ

2. *ἀπέκτεινε*] Nulla varietas notatur e Bekkeri codd. Ante Taylorum tamen legebatur *ἀπέκτανε*, quod non in *ἀπέκτεινε*, sed in *ἀπέκτονε* mutandum censebat Pierson ad Moerin p. 31. Sed in ejusmodi formis codicibus obediendum, non vanae grammaticorum auctoritati.

3. *ἄνδρες δικασταί*] Marklandus scribi jubet *ὦ ἄνδρες δικασταί*. In Lysia quidem rarum est, ut nota vocativi desit, et si codicum unus eam obtulerit, addam, ut factum est caed. Eratosth. §. 32. Imprimis deest ad nomen proprium vel ab initio enuntiationis positum, vel in fine. Caed. Eratosth. §. 16. *Εὐφίλητε, ἔφη, μηδεμιᾷ πολυπραγμοσύνῃ προσεληλυθέναι με νόμιζε πρός σε.* *ὑπὲρ Μαντιθέου.* §. 13. *καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.* De loco *κατ' Ἀνδ.* §. 50. p. 251. R. *Ἀθηναῖοι μνήσθητε τὰ πεποιημένα Ἀνδοκίδῃ* affirmari nihil potest; est enim lacunosus.

3. *ἄμεινον ἂν γίγνεσθαι*] Non positum videtur, ut affirmant simpliciter pro futuro *γενήσεσθαι* Marklandus et Augerus, sed hy-

δ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐξ ἀρχῆς τῶν πραγμά-
των ἁπάντων ἀκοῦσαι· ἵν' εἰδῆτε, πρῶτον μὲν, ᾧ τρό- 4
πῳ ὑμῖν ἡ δημοκρατία κατελύθη, καὶ ὑφ' ὅτου, ἔπει-
τα, ᾧ τρόπῳ οἱ ἄνδρες ὑπ' Ἀγοράτου ἀπέθανον, καὶ
δὴ ὅ τι ἀποθνήσκειν μέλλοντες ἐπέσκηψαν. ἅπαντα
γὰρ ταῦτα ἀκριβῶς ἂν μαθόντες ἥδιον καὶ ὁσιώτερον
Ἀγοράτου τουτουῒ καταψηφίζοισθε. ὅθεν οὖν ἡμεῖς
τε ῥᾷστα διδάξομεν καὶ ὑμεῖς μαθήσεσθε, ἐντεῦθεν
ὑμῖν ἄρξομαι διηγεῖσθαι.
Ἐπειδὴ γὰρ αἱ νῆες αἱ ὑμέτεραι διεφθάρησαν, 5
καὶ τὰ πράγματα ἐν τῇ πόλει ἀσθενέστερα ἐγεγένητο,
οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον αἵ τε νῆες αἱ Λακεδαιμο-
νίων ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ ἀφικνοῦνται, καὶ ἅμα λόγοι
πρὸς Λακεδαιμονίους περὶ τῆς εἰρήνης ἐγίγνοντο. ἐν 6
δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ οἱ βουλόμενοι νεώτερα πράγματα
ἐν τῇ πόλει γίγνεσθαι ἐπεβούλευον, νομίζοντες κάλλι-
στον καιρὸν εἰληφέναι καὶ μάλιστα ἐν τῷ τότε χρόνῳ
τὰ πράγματα, ὡς αὐτοὶ ἠβούλοντο, καταστήσασθαι.
ἡγοῦντο δὲ οὐδὲν ἄλλο σφίσιν ἐμπόδων εἶναι ἢ τοὺς 7
τοῦ δήμου προεστηκότας καὶ τοὺς στρατηγοῦντας καὶ
ταξιαρχοῦντας. τούτους οὖν ἐβούλοντο ἀμωσγέπως ἐκ-
ποδὼν ποιήσασθαι, ἵνα ῥᾳδίως ἃ βούλοιντο διαπράτ-

5. *ἐγεγένητο*] Sic Bekkerus obsecutus suis codd. pro vulgato *ἐγεγένηντο*. Vide Excursum X.

7. *ἀμωσγέπως*] Ante Taylorum vulgabatur *ἄλλως γέ πως*. Sed quod Marklandus et Taylor conjectura assecuti sunt, id est in editione Bekkeri sine varietate. Quamquam autem *ἀμηγέπη Ἀττικῶς*, *ἀμωσγέπως Ἑλληνικῶς* dictum esse affirmet Moeris aliique, certissime tamen eos errasse constat.

pothetice dictum *ἄμεινον ἂν γίγνεσθαι, ἐὰν ποιῶσι*, et subtile hoc discrimen videtur esse inter *ἂν* cum praes. inf. et simplice futuro. Eadem, sive lenem dubitationem, sive modestiam appellare vis, inerit sequenti *ἀκριβῶς ἂν μαθόντες — — ψηφίζοισθε*.

6. *καὶ μάλιστα ἐν τῷ τότε χρόνῳ*] Haec parenthetice accipienda. *Καὶ μάλιστα* saepe ut formula summum gradum indicans interjicitur, quemadmodum *καὶ μάλα*. cf. Heindorf ad Plat. Phaedon. §. 14. Hinc apparet cum Reiskio non esse addendum *ἐπιτήδειον*, unde pendeat infinitivus *καταστήσασθαι*, qui ipse ex substantivo *καιρόν* pendet, nec scribendum cum Marklando *καταστήσεσθαι*, nec post *μάλιστα* addendum *ἂν* cum Augero. Vide Excurs. VIII.

τοιντο. πρῶτον μὲν οὖν Κλεοφῶντι ἐπέθεντο ἐκ τρό-
8 που τοιούτου. ὅτε γὰρ ἡ πρώτη ἐκκλησία περὶ τῆς
εἰρήνης ἐγίγνετο, καὶ οἱ παρὰ Λακεδαιμονίων ἥκοντες
ἔλεγον, ἐφ' οἷς ἕτοιμοι εἶεν τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι Λα-
κεδαιμόνιοι, εἰ κατασκαφείη τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν
ἐπὶ δέκα στάδια ἑκατέρου, τότε ὑμεῖς τε, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, οὐκ ἠνέσχεσθε ἀκούσαντες περὶ τῶν τειχῶν
τῆς κατασκαφῆς, Κλεοφῶν τε ὑπὲρ ὑμῶν πάντων ἀνα-
στὰς ἀντεῖπεν, ὡς οὐδενὶ τρόπῳ οἷόν τε εἴη ποιεῖν
9 ταῦτα. μετὰ δὲ ταῦτα Θηραμένης, ἐπιβουλεύων τῷ
πλήθει τῷ ὑμετέρῳ, ἀναστὰς λέγει, ὅτι, ἐὰν αὐτὸν
ἕλησθε περὶ τῆς εἰρήνης πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα,
ποιήσει, ὥστε μήτε τῶν τειχῶν διελεῖν μήτε ἄλλο τὴν
πόλιν ἐλαττῶσαι μηδέν· οἴοιτο δὲ καὶ ἄλλο τι ἀγαθὸν
10 παρὰ Λακεδαιμονίων τῇ πόλει εὑρήσεσθαι. πεισθέν-
τες δὲ ὑμεῖς εἵλεσθε ἐκεῖνον πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα,
ὃν τῷ προτέρῳ ἔτει στρατηγὸν χειροτονηθέντα ἀπεδο-
κιμάσατε, οὐ νομίζοντες εὔνουν εἶναι τῷ πλήθει τῷ

9. ποιήσει] Stephani emendatio pro codicum lectione ποιήσειν. Possit hoc inter exempla esse conjunctionis ὅτι cum infinitivo positae: quam constructionem, si certior offeratur locus, accuratius illustrabo.

7. Κλεοφῶντι] Hic Cleophon videtur auctor fuisse psephismatis, cujus meminit Xenophon. Hellen. II. 2, 15. μὴ ἐξεῖναι συμβουλεύειν περὶ ὧν προὐκαλοῦντο οἱ Λακεδαιμόνιοι. Huc pertinere videtur, quod legitur §. 8. fin.

9. αὐτοκράτορα] Quamquam parum videtur democratiae rationibus consentaneum, ut plena quis potestate nomine civitatis legatus mittatur, complura tamen invenimus et apud oratores et historiae scriptores exempla, quorum pleraque attulit Platner in libro der Process bey den Attikern p. 357.

οἴοιτο] Optativus in oratione obliqua, quum verba alterius afferantur, sine conjunctione, cujus exempla habet Aug. Matthiae Gr. Gr. §. 529. 3.

10. ἀπεδοκιμάσατε] Scilicet quum post electionem ἐδοκιμάζετο. Nam etiamsi cui vel sorte vel suffragiis munus obtigerat, licebat ei, qui vellet, hunc tamquam indignum munere accusare: qua caussa si ceciderat candidatus, a munere removebatur, ἀπεδοκιμάζετο, cadebat in δοκιμασίᾳ. Quod quamquam raro accidebat, tamen nonnulla variorum munerum exempla habemus. Cf. Platner der Process. p. 329. Quid? quod δοκιμασίας actiones tum accusationis, tum defensionis habemus, ab ipso Lysia conscriptas, quarum specimina utriusque generis dubimus.

ὑμετέρῳ. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἐλθὼν εἰς Λακεδαίμονα ἔμειναν ἐκεῖ πολὺν χρόνον, καταλιπὼν ὑμᾶς πολιορκουμένους, εἰδὼς τὸ ὑμέτερον πλῆθος ἐν ἀπορίᾳ ἐχόμενον, καὶ διὰ τὸν πόλεμον καὶ τὰ κακὰ τοὺς πολλοὺς τῶν ἐπιτηδείων ἐνδεεῖς ὄντας, νομίζων, εἰ διαθείη ὑμᾶς ἀπόρως, ὥςπερ διέθηκεν, ἀσμένως ὁποιαντινοῦν ἐθελῆσαι ἂν εἰρήνην ποιήσασθαι. οἱ δ' ἐνθάδε ὑπομένον- 11

12 τες καὶ ἐπιβουλεύοντες καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν εἰς ἀγῶνα Κλεοφῶντα καθιστᾶσι, πρόφασιν μέν, ὅτι οὐκ ἦλθεν εἰς τὰ ὅπλα ἀναπαυσόμενος, τὸ δ' ἀληθές, ὅτι ἀντεῖπεν ὑπὲρ ὑμῶν μὴ καθαιρεῖν τὰ τείχη. ἐκείνῳ μὲν οὖν δικαστήριον παρασκευάσαντες καὶ εἰςελθόντες οἱ βουλόμενοι ὀλιγαρχίαν καταστήσασθαι, ἀπέκτειναν ἐν τῇ προφάσει ταύτῃ. Θηραμένης δὲ ὕστερον ἀφικνεῖ- 13

ται ἐκ Λακεδαίμονος, προσιόντες δ' αὐτῷ τῶν τε στρατηγῶν τινες καὶ τῶν ταξιάρχων, ὧν ἦν Στρομβιχίδης καὶ Διονυσόδωρος, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν πολιτῶν εὐνοοῦντες ὑμῖν (ὥς γ' ἐδήλωσαν ὕστερον) ἠγανάκτουν σφόδρα. ἦλθε γὰρ φέρων εἰρήνην τοιαύτην, ἣν ἡμεῖς

11. ἔμεινεν] Ex cod. Vulgo: ἔμενεν. Simplex h. l. est narratio.
13. στρατηγῶν] Emendatio Marklandi pro librorum lectione στρατιωτῶν.

11. καὶ διὰ τὸν πόλεμον καὶ τὰ κακὰ] Hoc per ἓν διὰ δυοῖν dictum: per mala, quae bellum secum ferebat. Aberravit Reiskius, quum scribendum censeret καὶ τὰ τούτου κακά.

τοὺς πολλοὺς] Non erat, cur Marklandus offenderet. Haud raro οἱ πολλοί sine contemtu notat plerosque. Cf. Matthiae Gr. Gr. §. 268.

εἰ διαθείη ὑμᾶς ἀπόρως, ὥςπερ διέθηκεν] Si vos ad inopiam redegisset, ut fecit. Hanc constructionem verbi διατιθέναι cum adverbio, interdum perperam acceptam, accurate exposuit Hemsterhusius ad Luciani Nigrin. 38.

12. ἐπιβουλεύοντες καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν] Rarior est constructio verbi ἐπιβουλεύειν cum infinitivo, praesertim sine articulo. Solet construi cum dativo substantivi.

ὅτι οὐκ ἦλθεν εἰς τὰ ὅπλα ἀναπαυσόμενος] Cleophontis στρατηγοῦ officium erat armatum adesse militibus. Jam oligarchiae studiosi eum calumniabantur officio defuisse socordia et segnitie.

δικαστήριον παρασκευάσαντες] In hoc inest non legitimo eos illum tradidisse judicio: quod qua ratione factum sit, cognoscitur ex oratione κατὰ Νικομάχου, imprimis p. 847.

ἐν τῇ προφάσει ταύτῃ] Notanda praepositio cum substantivo praetextus. Cf. ὑπὲρ τοῦ σηκοῦ §. 20.

ἔργῳ μαθόντες ἔγνωμεν. πολλοὺς γὰρ τῶν πολιτῶν
καὶ ἀγαθοὺς ἀπωλέσαμεν καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν τριάκοντα
14 ἐξηλάθημεν. ἣν γὰρ ἀντὶ μὲν τοῦ ἐπὶ δέκα στάδια
τῶν μακρῶν τειχῶν διελεῖν ὅλα τὰ μακρὰ τείχη διασκά-
ψαι, ἀντὶ δὲ τοῦ ἄλλο τι ἀγαθὸν τῇ πόλει εὑρέσθαι
τάς τε ναῦς παραδοῦναι τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τὸ
15 περὶ τὸν Πειραιᾶ τεῖχος περιελεῖν. ὁρῶντες δὲ οὗτοι
οἱ ἄνδρες ὀνόματι μὲν εἰρήνην λεγομένην, τῷ δ' ἔργῳ τὴν
δημοκρατίαν καταλυομένην, οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψαι ταῦ-
τα γενέσθαι· οὐκ ἐλεοῦντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ
τείχη, εἰ πεσεῖται, οὐδὲ κηδόμενοι τῶν νηῶν, εἰ Λα-
κεδαιμονίοις παραδοθήσονται (οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς τού-
16 των πλεῖον ἢ ὑμῶν ἑκάστῳ προσῆκεν), ἀλλ' αἰσθόμενοι
ἐκ τοῦ τρόπου τούτου τὸ ὑμέτερον πλῆθος καταλυθη-
σόμενον, οὐδ' (ὥς φασί τινες) οὐκ ἐπιθυμοῦντες εἰρή-
νην γίγνεσθαι, ἀλλὰ βουλόμενοι βελτίω ταύτης εἰ-
ρήνην τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων ποιήσασθαι. ἐνόμιζον
δὲ δυνήσεσθαι, καὶ ἔπραξαν ἂν ταῦτα, εἰ μὴ ὑπ' Ἀγο-
17 ράτου τουτουῒ ἀπώλοντο. γνοὺς δὲ Θηραμένης καὶ
οἱ ἄλλοι οἱ ἐπιβουλεύοντες ὑμῖν, ὅτι εἰσί τινες, οἳ κω-
λύσουσι τὸν δῆμον καταλυθῆναι καὶ ἐναντιώσονται
περὶ τῆς ἐλευθερίας, εἵλοντο, πρὶν τὴν ἐκκλησίαν τὴν

14. *διασκάψαι*] Bekkerus »Immo *κατασκάψαι*.« Quod vocabulum quamquam maxime sit sollemne, alterum tamen non ausim contra Mss. mutare. *Διά* in ejusmodi compositis saepe eandem significationem habet cum *κατά*. Sic *διελεῖν* pro *καθελεῖν* frequens est apud Lysiam. *Διασκάπτειν* quidem apud eum nusquam nisi hoc loco inveni: quod oppositioni cum *διελεῖν* videtur originem debere.

13. *ἣν ἡμεῖς ἔργῳ μαθόντες ἔγνωμεν*] Taylor opinatur hic aliquid deesse, epitheton, ni fallor, desiderans, quod significet, qualem hanc pacem esse cognoverint. Sed inest hoc in verbis *ἔργῳ μαθόντες*; et *ὅς* post *τοιοῦτος* saepe legitur pro *οἷος*.

15. *οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψαι*] Vide Excursum VIII.

τῶν νηῶν] Rarior forma genitivi apud Atticos pro usitata *τῶν νεῶν*.

16. *ποιήσασθαι*] Augerus hoc vel passive accipiendum, vel subaudiendum censet *Λακεδαιμονίους*, perperam et contra Graecae linguae usum. Pendet infinitivus ex participio *βουλόμενοι*. »Volebant ipsi pacem hac meliorem in commodum populi Atheniensis facere« et effecissent hoc, nisi pessumdati fuissent ab isto Agorato.

περὶ τῆς εἰρήνης γενέσθαι, τούτους πρῶτον εἰς δια-
βολὰς καὶ κινδύνους καταστῆσαι, ἵνα μηδεὶς ἐκεῖ ὑπὲρ
τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἀντιλέγῃ. ἐπιβουλὴν οὖν τοι- 18
αύτην ἐπιβουλεύουσι. πείθουσι γὰρ Ἀγόρατον τουτονὶ μηνυτὴν κατὰ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιάρχων γενέσθαι, οὐ ξυνειδότα ἐκείνοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδέν (οὐ γὰρ δήπου ἐκεῖνοι οὕτως ἀνόητοι ἦσαν καὶ ἄφιλοι, ὥστε περὶ τηλικούτων ἂν πραγμάτων πράττοντες Ἀγόρατον ὡς πιστὸν καὶ εὔνουν, δοῦλον καὶ ἐκ δούλων ὄντα, παρεκάλεσαν), ἀλλ' ἐδόκει αὐτοῖς οὗτος
ἐπιτήδειος εἶναι μηνυτής. ἐβούλοντο οὖν ἄκοντα δο- 19
κεῖν αὐτὸν καὶ μὴ ἑκόντα μηνύειν, ὅπως πιστότερα ὑμῖν ὑποφαίνοιτο. ὡς δὲ ἑκὼν ἐμήνυσε, καὶ ὑμᾶς οἶμαι ἐκ τῶν πεπραγμένων αἰσθήσεσθαι. ἐκπέμπουσι γὰρ εἰς τὴν βουλὴν τὴν πρὸ τῶν τριάκοντα βουλεύουσαν Θεόκριτον τὸν τοῦ Ἐλαφοστίκτου καλούμενον. ὁ δὲ Θεόκριτος οὗτος ἑταῖρος ἦν τῷ Ἀγοράτῳ καὶ ἐπι-
τήδειος. ἡ δὲ βουλὴ ἡ πρὸ τῶν τριάκοντα βουλεύου- 20
σα διέφθαρτο καὶ ὀλιγαρχίας ἐπεθύμει, ὡς ἴστε, μάλιστα. τεκμήριον δέ· οἱ γὰρ πολλοὶ ἐξ ἐκείνης τῆς βουλῆς τὴν ὑστέραν βουλὴν τὴν ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἐβούλευον. τοῦ δ' ἕνεκα ταῦτα λέγω ὑμῖν; ἵν' εἰδῆτε,

17. *τούτους*] Emendatio Marklandi pro librorum lectione *τοῦτον*: *ἵνα — ἀντιλέγῃ*] Bekkerus ex cod. *ἀντιλέγοι*. Cf. Excurs. I.

19. *ὑποφαίνοιτο*] Bekkerus malit *ἀποφαίνοιτο*: quod probo. Nisi forte in *ὑπό* insit notio doli mali et fraudis.

20. *ἡ πρὸ τῶν τριάκοντα*] Articulum *ἡ*, quem Reiskius e conjectura addidit, confirmavit cod.

βουλὴν τὴν] Sic Reiskius de conjectura, quam retinuit etiam Bekkerus, qui item *ψηφίσματα τὰ* de suo scripsit. In codd. articuli desunt.

18. *περὶ τηλικούτων ἂν πραγμάτων πράττοντες*] *Πράττοντες* Reiskius uncis inclusit ut supervacaneum et perperam ex proximo *πραγμάτων* iteratum. Parum recte. *Περὶ πραγμάτων πράττειν* est studiose in rebus gravibus et magnis versari.

19. *ὅπως πιστότερα ὑμῖν ὑποφαίνοιτο*] Marklandus pro *πιστότερα* conjceit *πιστότερος*. Non opus. Id enim, quod Reiskius addendum censet *τὰ μηνυθέντα*, supplendum est ex infinitivo antecedente *μηνύειν*.

20. *μάλιστα*] Jungendum cum *ἐπεθύμει*, ut summum, quo ferebatur iste senatus, studium indicetur.

ὅτι τὰ ψηφίσματα τὰ ἐξ ἐκείνης τῆς βουλῆς οὐκέτι
εὐνοίᾳ τῇ ὑμετέρᾳ, ἀλλ' ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου τοῦ
ὑμετέρου ἅπαντα ἐλέγετο, καὶ ὡς τοιούτοις οὖσιν
21 αὐτοῖς τὸν νοῦν προσέχητε. εἰσελθὼν δὲ εἰς ταύτην
τὴν βουλὴν ἐν ἀποῤῥήτῳ Θεόκριτος μηνύει, ὅτι συλ-
λέγονταί τινες ἐναντιωσόμενοι τοῖς τότε καθισταμένοις
πράγμασι. τὰ μὲν οὖν ὀνόματα οὐκ ἔφη αὐτῶν ἐρεῖν
καθ' ἕκαστον· ὅρκους τε γὰρ ὀμωμοκέναι τοὺς αὐτοὺς
ἐκείνοις, καὶ εἶναι ἑτέρους, οἳ ἐροῦσι τὰ ὀνόματα, αὐ-
22 τὸς δὲ οὐκ ἄν ποτε ποιῆσαι ταῦτα. καίτοι εἰ μὴ ἐκ
παρασκευῆς ἐμηνύετο, πῶς οὐκ ἂν ἠνάγκασεν ἡ βου-
λὴ εἰπεῖν τὰ ὀνόματα Θεόκριτον καὶ μὴ ἀνώνυμον τὴν
μήνυσιν ποιήσασθαι; νυνὶ δὲ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐψη-
φίσατο.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

23 Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐψηφίσθη, κα-
τέρχονται ἐπὶ τὸν Ἀγόρατον εἰς τὸν Πειραιᾶ οἱ αἱρε-
θέντες τῶν βουλευτῶν, καὶ περιτυχόντες αὐτῷ ἐν ἀγο-
ρᾷ ἐζήτουν ἄγειν. παραγενόμενος δὲ Νικίας καὶ Νι-
κομένης καὶ ἄλλοι τινές, ὁρῶντες τὰ πράγματα οὐχ
οἷα βέλτιστα ἐν τῇ πόλει ὄντα, ἄγειν μὲν τὸν Ἀγόρα-
τον οὐκ ἔφασαν προήσεσθαι, ἀφῃροῦντο δὲ καὶ ἠγ-
24 γυῶντο καὶ ὡμολόγουν ἄξειν εἰς τὴν βουλήν. γραψά-

καὶ ὡς τοιούτοις οὖσιν αὐτοῖς τὸν νοῦν προσέχητε] Vulgo legebatur οὐκ οὖσιν. Sed negatio deest in optimo cod. Post νοῦν Reiskius de conjectura addidit ἧσσον idque retinuit Bekkerus sine auctoritate librorum: ego autem ejeci ut non necessarium. Haec enim notio satis inest in vocabulis ὡς τοιούτοις οὖσιν. μή codicis item scholiastae videtur explicatio vel additamentum.

21. ποιῆσαι ταῦτα] Perperam Marklandus vult τοῦτο. Nihil frequentius quam pluralem ταῦτα adhiberi de una re; et sane mirum toties Marklandum de mutanda lectione cogitasse.

21. τοῖς τότε καθισταμένοις πράγμασι] Significatur rerum publicarum qualis tunc erat conditio. Cf. Platner der Process. p. 53. not.

23. ἐπὶ τὸν Ἀγόρατον] i. e. ἐπὶ τὸ συλλαβεῖν τὸν Ἀγόρατον.

ἀφῃροῦντο] Hoc est verbum proprium de iis, qui se opponunt, ne quis in custodiam abripiatur.

ἠγγυῶντο] Hanc solam augmenti rationem in hoc verbo Atticis usitatam fuisse docet Lobeck ad Phryn. p. 155. Recentiores etiam scripserunt ἐνεγυῶντο: quae corruptio per librarios etiam codices optimorum scri-

μενοι δὲ οἱ βουλευταὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἐγγυωμένων καὶ κωλυόντων, ἀπιόντες ᾤχοντο εἰς ἄστυ. ὁ δὲ Ἀγόρατος καὶ οἱ ἐγγυηταὶ καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν Μουνυχίασιν· ἐπειδὴ δὲ ἐκάθισαν, ἐβουλεύοντο, τί χρὴ ποιεῖν. ἐδόκει οὖν τοῖς ἐγγυηταῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐκποδὼν ποιῆσαι τὸν Ἀγόρατον ὡς τάχιστα.
καὶ παρορμίσαντες δύο πλοῖα Μουνυχίασιν ἐδέοντο 25
αὐτοῦ παντὶ τρόπῳ ἀπελθεῖν Ἀθήνηθεν, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν συνεκπλευσεῖσθαι, ἕως τὰ πράγματα κατασταίη, λέγοντες, ὅτι, εἰ κομισθείη εἰς τὴν βουλήν, βασανιζόμενος ἴσως ἀναγκασθήσεται ὀνόματα εἰπεῖν Ἀθηναίων ὧν ἂν ὑποβάλωσιν οἱ βουλόμενοι κακόν τι ἐν τῇ
πόλει ἐργάζεσθαι. ταῦτα ἐκείνων δεομένων καὶ παρα- 26
σκευασάντων πλοῖα, καὶ αὐτῶν ἑτοίμων ὄντων συνεκπλεῖν, οὐκ ἠθέλησε πείθεσθαι αὐτοῖς Ἀγόρατος οὑτοσί. καίτοι, ὦ Ἀγόρατε, εἰ μή τί σοι ἦν παρεσκευασμένον καὶ ἐπίστευες μηδὲν κακὸν πείσεσθαι, πῶς οὐκ ἂν ᾤχου, καὶ πλοίων παρεσκευασμένων καὶ τῶν ἐγγυητῶν ἑτοίμων ὄντων σοι συνεκπλεῖν; ἔτι γάρ οἷόν τέ σοι ἦν, καὶ οὔπω ἡ βουλή σου ἐκράτει. ἀλλὰ μὲν δὴ
οὐχ ὅμοιά γε σοὶ καὶ ἐκείνοις ὑπῆρχε. πρῶτον μέν γε 27
Ἀθηναῖοι ἦσαν, ὥστε οὐκ ἐδεδίεσαν βασανισθῆναι·

24. ἐκάθισαν] Bekkerus ex cod. pro vulgato ἐκίνησαν.

25. ὑποβάλωσιν] Obtulit idem cod. pro vulgato ὑποβάλλωσιν. Aoristus conjunctivi cum ὅς ἄν, ὅταν similibusque significationem habet futuri exacti.

ptorum haud raro invasit; cf. Rost. gr. Gr. §. 68. not. 1. Vades autem plerumque tres adesse oportebat; hic, nisi vim verbis facere velis, plures fuisse statuendum est.

24. ἐπὶ τὸν βωμὸν Μουνυχίασιν] In Munychia, quae pars erat Piraei, templum erat Artemidis, quo confugiebant trierarchi et nautae, qui se injuriam passos esse credebant, et in ara Artemidis considebant. Cf. Demosthenem περὶ στεφ. c. 81. p. 262.

25. παρορμίσαντες δύο πλοῖα] duo navigia in ancoris tenentes. Locutionem vindicavit et illustravit Dorville ad Chariton. p. 271. Lips.

βασανιζόμενος] Quia non erat civis Atheniensis, ne ingenuus quidem, sed δοῦλος ἐκ δούλων, in quos inquirebatur per tormenta.

27. ὥστε οὐκ ἐδεδίεσαν βασανισθῆναι] Nonnisi psephismate per populum facto licebat in civem Atheniensem per tormenta inquiri. Cf. der Attische Process

ἔπειτα πατρίδα σφετέραν αὐτῶν καταλιπόντες ἕτοιμοι
ἦσαν συνεκπλεῖν μετὰ σοῦ, ἡγησάμενοι ταῦτα μᾶλλον
λυσιτελεῖν ἢ τῶν πολιτῶν πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὑπὸ
σοῦ ἀδίκως ἀπολέσθαι. σοὶ δὲ πρῶτον μὲν κίνδυνος
ἦν βασανισθῆναι ὑπομείναντι· ἔπειτα οὐ πατρίδα ἂν
28 σαυτοῦ ἀπέλιπες· ὥςτε ἐκ παντὸς τρόπου σοὶ μᾶλλον
ἢ ἐκείνοις ἐκπλεῦσαι συνέφερεν, εἰ μή τι ἦν, ᾧ ἐπί-
στευες. νῦν δὲ ἄκων μὲν προςποιῇ, ἑκὼν δὲ πολλοὺς
καὶ ἀγαθοὺς Ἀθηναίων ἀπέκτεινας. ὡς δὲ παρεσκευά-
σθη ἅπαντα, ἃ ἐγὼ λέγω, καὶ μάρτυρές εἰσι, καὶ αὐτὸ
τὸ ψήφισμα σοῦ τὸ τῆς βουλῆς καταμαρτυρήσει.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

29 Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐψηφίσθη, καὶ
ἦλθον οἱ ἐκ τῆς βουλῆς Μουνυχίαζε, ἑκὼν ἀνέστη
Ἀγόρατος ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. καίτοι νῦν γε βίᾳ φησὶν
30 ἀφαιρεθῆναι. ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν βουλὴν ἐκομίσθησαν,
ἀπογράφει Ἀγόρατος πρῶτον μὲν τῶν αὐτοῦ ἐγγυητῶν
τὰ ὀνόματα, ἔπειτα τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιαρχῶν,
ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλων τινῶν πολιτῶν. ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη
τοῦ παντὸς κακοῦ ἐγένετο. ὡς δὲ ἀπέγραψε τὰ ὀνό-
ματα, οἶμαι μὲν καὶ αὐτὸν ὁμολογήσειν· εἰ δὲ
μή, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐγὼ αὐτὸν ἐξελέγξω. ἀπόκριναι
δή μοι.

p. 684 ss. Adde Platner der Process. p. 237. ss.

ὑπομείναντι] Vel pro simplice μείναντι, quomodo compositum hoc verbum usitatum esse monet Phavorinus, vel est remanenti, quam significationem item huic verbo tribuit Suidas, explicans καταλειφθῆναι.

28. ἄκων μὲν προςποιῇ] sc. ἀπεκτονέναι: qui infinitivus est ex verbo finito sequente assumendus. Nam προςποιεῖσθαι est inter ea verba, ad quae supplendus est infinitivus vel ex antecedente vel ex sequente verbo finito.

29. βίᾳ φησὶν ἀφαιρεθῆναι] Ἀφαιρεθῆναι h. l. dicitur, qui vi loco abripitur, ut in vincula conjiciatur.

30. ἀπογράφει] Hoc verbum proprium est de μηνύσει, quoniam indicia scripto consignari solebant. Andoc. περὶ μυστηρ. §. 13. p. 7. R. πρῶτος μὲν οὗτος ταῦτα ἐμήνυσε καὶ ἀπέγραψε τούτους. §. 15. p. 8. R. καὶ κομισθεὶς ἄδειαν εὑρόμενος, μηνύει τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ.

Ἐβούλοντο τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἔτι πλειό- 31
νων αὐτὸν τὰ ὀνόματα ἀπογράψαι· οὕτω σφόδρα ἔῤῥω-
το ἡ βουλὴ κακόν τι ἐργάζεσθαι αὐτόν, ὥςτ' οὐκ ἐδό-
κει αὐτοῖς ἅπαντα τἀληθῆ πω κατηγορηκέναι. τούτους
μὲν οὖν ἅπαντας ἑκὼν ἀπογράφει, οὐδεμιᾶς αὐτῷ
ἀνάγκης οὔσης. μετὰ τοῦτο προςαπογράφει ἑτέρους 32
τῶν πολιτῶν. ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία Μουνυχίασιν ἐν
τῷ θεάτρῳ ἐγίγνετο, οὕτω σφόδρα τινὲς ἐπεμελοῦντο,
ὅπως καὶ ἐν τῷ δήμῳ περὶ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν
ταξιαρχῶν μήνυσις γένοιτο· (περὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀπέ-
χρη ἐν τῇ βουλῇ μήνυσις ἡ γεγενημένη.) ὥςτε καὶ
ἐκεῖ παράγουσιν εἰς τὸν δῆμον. καί μοι ἀπόκριναι, ὦ
Ἀγόρατε. οὐ γὰρ οἶμαί σε ἔξαρνον γενέσθαι ἃ ἐναν-
τίον Ἀθηναίων ἁπάντων ἐποίησας.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ὁμολογεῖ μὲν καὶ αὐτός, ὅμως δὲ καὶ τὰ ψηφί- 33
σματα ὑμῖν τοῦ δήμου ἀναγνώσεται.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ὅτι μὲν ἀπέγραψεν Ἀγόρατος οὑτοσὶ τῶν ἀνδρῶν
ἐκείνων τὰ ὀνόματα, καὶ τὰ ἐν τῇ βουλῇ καὶ τὰ ἐν τῷ
δήμῳ, καὶ ἔστι φονεὺς ἐκείνων, σχεδόν τι οἶμαι ὑμᾶς
ἐπίστασθαι. ὡς τοίνυν ἁπάντων τῶν κακῶν αἴτιος τῇ

31. *οὕτω σφόδρα ἔῤῥωτο ἡ βουλὴ κακόν τι ἐργάζεσθαι αὐτόν, ὥςτ'*] Sic Bekkerus ex optimo cod. [Sic nos quoque emendavimus in Museo Attico novo T. III. p. 95. F. J.]. Vulgo *ἐργάζεσθαι. αὐτὸς δ'.* Recepta lectio acerbe est ironica. Si Agoratus sui ipsius caussa esset abreptus, simulac se ipsum et principes consilii indicasset, supplicium ab ipso sumsissent. Sed quoniam indicandorum aliorum caussa eum comprehenderant, non erant primo statim indicio contenti, nec ejus supplicii meminerant.

32. *ἡ ἐκκλησία Μουνυχίασιν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐγίγνετο*] Primum in Pnyce habebantur populi conciones; tum, Bacchi theatro in urbe aedificato, plerumque ibi populus congregabatur. Extra ordinem autem etiam aliis locis conciones agebantur, quorum unus erat theatrum in Munychia, quod, si sana in Thucydide lectio VIII. 93, item erat Dionyso sacrum, *Διονυσιακόν*.

ἐν τῇ βουλῇ μήνυσις ἡ γεγενημένη] Sufficeret et naturali verborum structurae aptum foret *ἡ ἐν τῇ βουλῇ γεγενημένη*. Sed contra libros nihil tentandum. Praepositum autem est *ἐν τῇ βουλῇ* oppositionis caussa cum *ἐν τῷ δήμῳ*.

πόλει ἐγένετο, καὶ οὐδ' ὑφ' ἑνὸς αὐτὸν προςήκει ἐλεεῖ-
34 σθαι, ἐγὼ οἶμαι ὑμῖν ἐν κεφαλαίοις ἀποδείξειν. ἐπειδὴ
γὰρ ἐκεῖνοι συλληφθέντες ἐδέθησαν, τότε καὶ ὁ Λύ-
σανδρος εἰς τοὺς λιμένας τοὺς ὑμετέρους εἰςέπλευσε,
καὶ αἱ νῆες αἱ ὑμέτεραι Λακεδαιμονίοις παρεδόθησαν,
καὶ τὰ τείχη κατεσκάφη, καὶ οἱ τριάκοντα κατέστη-
35 σαν, καὶ τοιοῦτον δεινὸν τῇ πόλει ἐγένετο. ἐπειδὴ τοί-
νυν οἱ τριάκοντα κατεστάθησαν, εὐθέως κρίσιν τοῖς
ἀνδράσι τούτοις ἐποίουν ἐν τῇ βουλῇ, ὁ δὲ δῆμος ἐν
τῷ δικαστηρίῳ ἐν δισχιλίοις ἐψηφίσατο. καί μοι ἀνά-
γνωθι τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

36 Εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐκρίνοντο, ῥᾳδίως
ἂν ἐσώζοντο· ἅπαντες γὰρ ἤδη ἐγνωκότες ἦτε, οὗ ἦν
κακοῦ ἡ πόλις, ἐν ᾧ οὐδὲν ἔτι ὠφελεῖν ἐδύνασθε· νῦν
δ' εἰς τὴν βουλὴν αὐτοὺς τὴν ἐπὶ τῶν τριάκοντα εἰς-
άγουσιν. ἡ δὲ κρίσις τοιαύτη ἐγένετο, οἵαν καὶ ὑμεῖς
37 αὐτοὶ ἐπίστασθε. οἱ μὲν γὰρ τριάκοντα ἐκάθηντο ἐπὶ
τῶν βάθρων, οὗ νῦν οἱ πρυτάνεις καθέζονται· δύο
δὲ τράπεζαι ἐν τῷ πρόσθεν τῶν τριάκοντα ἐκείσθην.
τὴν δὲ ψῆφον οὐκ εἰς καδίσκους, ἀλλὰ φανερὰν ἐπὶ
τὰς τραπέζας ταύτας ἔδει τίθεσθαι, τὴν μὲν ἐπὶ τὴν

34. *κατεσκάφη*] Ex conjectura receptum. Nam libri habent *κατεσκάφησαν*. Corruptionem tamen hic irrepsisse haud improbabile, quum etiam, quod sequitur *καί*, desit in omnibus libris. Cf. Excurs. X.

35. *ἐν δισχιλίοις*] Haec est oppositio ad vocabula *ἐν τῷ δικαστηρίῳ*. Cf. Aeschin. *κατὰ Κτησ.* c. 1. *τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους*. A populi jussu discesserant triginta viri. Populus enim jusserat eos, quos indicaverat Agoratus, coram judicio bis mille judicum judicari; triginta vero viri eos ad senatum detulerunt.

37. *οὐκ εἰς καδίσκους*] Duae scilicet erant urnae, *καδίσκοι*, *εἷς μὲν ὁ ἐλέου* (verba sunt Scholiastae ad Aristoph. Vesp. 985.) *ὁ ὀπίσω, ἕτερος δὲ ὁ ἔμπροσθεν θανάτου*, in quas *κρύβδην* suffragia mittebantur. Non igitur solum *τὸ κρύβδην ψηφίζεσθαι* abrogabant triginta viri, sed etiam ordinem urnarum mutabant, ut magis deterrerentur judices, ne absolutionis suffragium ponerent.

τὴν μὲν ἐπὶ τὴν πρώτην] *Τὴν μὲν* sc. *σώζουσαν*: quod ex opposito assumendum est: *τὴν δὲ καθαιροῦσαν*. Fit enim saepe, ut ad *ὁ μέν* — *ὁ δέ* unum tantum epitheton addatur, ex quo ad alterum oppositum sit assumendum.

πρώτην, τὴν δὲ καθαιροῦσαν εἰς τὴν ὑστέραν. ὥςτε ἐκ τίνος τρόπου ἔμελλέ τις αὐτῶν σωθήσεσθαι; ἑνὶ δὲ 38 λόγῳ, ὅσοι εἰς τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῶν τριάκοντα εἰςῆλθον κριθησόμενοι, ἁπάντων θάνατος κατεγινώσκετο, καὶ οὐδενὸς ἀπεψηφίσαντο, πλὴν Ἀγοράτου τουτουΐ· τοῦτον δὲ ἀφεῖσαν ὡς εὐεργέτην ὄντα. ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὡς πολλοὶ ὑπὸ τούτου τεθνᾶσι, βούλομαι ὑμῖν τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀναγνῶναι.

ΟΝΟΜΑΤΑ.

Ἐπειδὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, θάνατος αὐ- 39 τῶν κατεγνώσθη, καὶ ἔδει αὐτοὺς ἀποθνήσκειν, μεταπέμπονται εἰς τὸ δεσμωτήριον ὁ μὲν ἀδελφήν, ὁ δὲ μητέρα, ὁ δὲ γυναῖκα, ὁ δ᾽, εἴ τις ἦν ἑκάστῳ αὐτῶν προςήκουσα, ἵνα τὰ ὕστατα ἀσπασάμενοι τοὺς αὐτῶν, οὕτω τὸν βίον τελευτήσειαν. καὶ δὴ καὶ Διονυσόδω- 40 ρος μεταπέμπεται τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν εἰς τὸ δεσμωτήριον, γυναῖκα ἑαυτοῦ οὖσαν. πυθομένη δ᾽ ἐκείνη ἀφικνεῖται μέλαν τε ἱμάτιον ἠμφιεσμένη, ὡς εἰκὸς ἦν ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς τοιαύτῃ συμφορᾷ κεχρημένῳ. ἐναντίον δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς Διονυσόδωρος τά 41 τε οἰκεῖα τὰ αὑτοῦ διέθετο, ὅπως αὐτῷ ἐδόκει, καὶ περὶ Ἀγοράτου τούτου ἔλεγεν, ὅτι αἴτιος ἦν τοῦ θανάτου, καὶ ἐπέσκηπτεν ἐμοὶ καὶ Διονυσίῳ τούτῳ, τῷ ἀδελφῷ τῷ αὑτοῦ, καὶ τοῖς φίλοις πᾶσι, τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀγόρατον· καὶ τῇ γυναικὶ τῇ αὑτοῦ ἐπέ- 42 σκηπτε (νομίζων αὐτὴν κύειν ἐξ αὐτοῦ), ἐὰν γένηται αὐτῇ παιδίον, φράζειν τῷ γενομένῳ, ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀγόρατος ἀπέκτεινε, καὶ κελεύειν τιμωρεῖν ὑπὲρ

39. ὁ μὲν ἀδελφήν] Imprimis οἰκεῖαι γυναῖκες adesse solebant ei, qui damnatus erat ad cicutam bibendam.

οὕτω τὸν βίον τελευτήσειαν] Nota οὕτω saepe quod dicunt pleonastice post participium poni, cf. Heindorf ad Plat. Phaed. p. 23. eoque adverbio sententiam per participium expressam quasi denuo breviter repeti.

40. μέλαν τε ἱμάτιον ἠμφιεσμένη] Τε semel positum reddi potest et quidem. Quae nempe determinatio per hanc particulam adjungitur, non est in se necessaria, sed accedit per temporum conditionem.

αὐτοῦ ὡς φονέα ὄντα. ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, μάρτυρας τούτων παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

43 Οὗτοι μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπ' Ἀγοράτου ἀπογραφέντες ἀπέθανον. ἐπεὶ δὲ τούτους ἐκποδὼν ἐποιήσαντο οἱ τριάκοντα, σχεδὸν οἶμαι ὑμᾶς ἐπίστασθαι, ὡς πολλὰ καὶ δεινὰ μετὰ ταῦτα τῇ πόλει ἐγένετο· ὧν οὗτος ἁπάντων αἴτιός ἐστιν, ἀποκτείνας ἐκείνους. ἀνιῶμαι μὲν οὖν ὑπομιμνήσκων τὰς γεγενημέ-
44 νας συμφορὰς τῇ πόλει· ἀνάγκη δ' ἐστίν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ἵν' εἰδῆτε, ὡς σφόδρα ὑμῖν ἐλεεῖν προσήκει Ἀγόρατον. ἴστε μὲν γὰρ τοὺς ἐκ Σαλαμῖνος τῶν πολιτῶν κομισθέντας οἷοι ἦσαν καὶ ὅσοι, καὶ οἵῳ ὀλέθρῳ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπώλοντο· ἴστε δὲ τοὺς ἐξ Ἐλευσῖνος ὡς πολλοὶ ταύτῃ τῇ συμφορᾷ ἐχρήσαντο. μέμνησθε δὲ καὶ τοὺς ἐνθάδε διὰ τὰς ἰδίας ἔχθρας ἀπαγομένους εἰς τὸ δεσμωτήριον·
45 οἳ, οὐδὲν κακὸν τὴν πόλιν ποιήσαντες, ἠναγκάζοντο αἰσχίστῳ καὶ ἀκλεεστάτῳ ὀλέθρῳ ἀπόλλυσθαι, οἱ μὲν γονέας σφετέρους αὐτῶν πρεσβύτας καταλιπόντες, οἳ ἤλπιζον ὑπὸ τῶν σφετέρων αὐτῶν παίδων γηροτροφηθέντες, ἐπειδὴ τελευτήσαιεν τὸν βίον, ταφήσεσθαι, οἱ δὲ ἀδελφὰς ἀνεκδότους, οἱ δὲ παῖδας μικροὺς πολλῆς
46 ἔτι θεραπείας δεομένους. οὓς, ὦ ἄνδρες δικασταί, ποίαν τινὰ οἴεσθε γνώμην περὶ τούτου ἔχειν, ἢ ποίαν τινὰ ἂν ψῆφον θέσθαι, εἰ ἐπ' ἐκείνοις γένοιτο, ἀποστερηθέντας διὰ τοῦτον τῶν ἡδίστων; ἔτι δὲ τὰ τείχη ὡς

46. *γένοιτο*] **Necessaria Taylori emendatio pro librorum lectione *γένοιντο*.**

44. *ὡς σφόδρα ὑμῖν ἐλεεῖν προσήκει Ἀγόρατον*] Non intelligo, cur viri docti nusquam ironicam in Lysia orationem tolerare voluerint. Patet Lysiam acerbe hoc velle, nulla prorsus venia vel misericordia dignum esse Agoratum, hominem, qui ipse nullam norit misericordiam. De pluribus locis similibus, itidem perperam tentatis, jam supra vidimus.

***οἷοι ἦσαν καὶ ὅσοι*] *Κατὰ Ἐρατοσθ.* §. 52. numerum habet *τριακοσίων*, unde patet custodiae locum grandem fuisse et castelli instar.**

κατεσκάφη, καὶ αἱ νῆες τοῖς πολεμίοις παρεδόθησαν,
καὶ τὰ νεώρια καθῃρέθη, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὴν ἀ-
κρόπολιν ὑμῶν εἶχον, καὶ ἡ δύναμις ἅπασα τῆς πό-
λεως παρελύθη, ὥστε μηδὲν διαφέρειν τῆς ἐλαχίστης
πόλεως τὴν πόλιν. πρὸς δὲ τούτοις τὰς ἰδίας οὐσίας 47
ἀπωλέσατε, καὶ τὸ τελευταῖον συλλήβδην ἅπαντες
ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἐκ τῆς πατρίδος ἐξηλάθητε. ταῦ-
τα ἐκεῖνοι οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες αἰσθόμενοι οὐκ ἔφασαν
ἐπιτρέψαι τὴν εἰρήνην, ὦ ἄνδρες δικασταί, ποιήσασθαι.
οὓς σύ, Ἀγόρατε, βουλομένους ἀγαθόν τι πρᾶξαι τῇ 48
πόλει ἀπέκτεινας, μηνύσας αὐτοὺς τῇ βουλῇ ἐπιβου-
λεύειν τῷ πλήθει τῷ ἡμετέρῳ, καὶ αἴτιος εἶ ἁπάντων
τῇ πόλει τῶν κακῶν τῶν γεγενημένων. νῦν οὖν μνη-
σθέντες καὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος δυστυχημάτων καὶ τῶν
κοινῶν τῆς πόλεως, τιμωρεῖσθε τὸν αἴτιον τούτων.

Θαυμάζω δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅ τι 49
ποτὲ τολμήσει πρὸς ὑμᾶς ἀπολογεῖσθαι· δεῖ γὰρ αὐ-
τὸν ἀποδεῖξαι, ὡς οὐ κατεμήνυσε τῶν ἀνδρῶν τούτων,
οὐδ' αἴτιος αὐτοῖς ἐστι τοῦ θανάτου· ὅπερ οὐκ ἂν δύ-
ναιτο οὐδέποτε ἀποδεῖξαι. πρῶτον μὲν γὰρ τὰ ψηφί- 50
σματα αὐτοῦ τὰ ἐκ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου κατα-
μαρτυρεῖ, διαῤῥήδην ἀγορεύοντα περὶ ὧν Ἀγόρατος
κατείρηκεν· ἔπειτα ἡ κρίσις, ἣν ἐκρίθη ἐπὶ τῶν τριά-

47. *οὐκ ἔφασαν ἐπιτρέψαι*] Cf. Excurs. VIII.

48. *τῇ βουλῇ*] Emendatio Reiskii ex rerum natura et conditione necessaria pro librorum lectione *τῇ πόλει*. Nisi forte *τῇ πόλει* significet i. q. *τῷ δήμῳ*, ut apud Xenophontem. Videtur tamen *τῇ πόλει* ex sequente versu translatum. [Fortasse delenda verba. Totum locum sic legerim: *ἀπέκτεινας μηνύσας αὐτούς, ἐπιβουλεύων τῷ πλήθει* – i. e. *τῷ δήμῳ*, populari formae insidiatus; quae sic lecta opponuntur superioribus: *βουλομένους ἀγαθόν τι πρᾶξαι τῇ πόλει*. F. J.].

49. *ὅπερ οὐκ ἂν δύναιτο*] Bekkerus ex optimo cod. Ante Reiskium, qui dederat ex conj. Taylori *ὃ οὐκ ἂν δ.*, legebatur simpliciter *κἂν δύναιτο*.

48. *ἀγαθόν τι πρᾶξαι τῇ πόλει*] Rarus dativus, quem tamen contra libros mutare non ausim. Legitimus est apud Atticos ad *πράττειν* et synonyma duplex accusativus personae et rei.

κοντα καὶ ἀφείθη, διαῤῥήδην λέγει, Διότι (φησὶν) ἔδοξε τἀληθῆ εἰςαγγεῖλαι. καί μοι ἀνάγνωθι.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. ΓΡΑΦΑΙ. ΓΝΩΣΙΣ.

51 Ὡς μὲν οὖν οὐκ ἀπέγραψεν, οὐδενὶ τρόπῳ δύναιτ' ἂν ἀποδεῖξαι· δεῖ τοίνυν αὐτὸν ὡς δικαίως ἐμήνυσε ταῦτα ἀποφαίνειν, ὁρῶν αὐτοὺς πονηρὰ καὶ οὐκ ἐπιτήδεια τῷ δήμῳ τῷ ὑμετέρῳ πράττοντας. οἴομαι δ' οὐδ' ἂν τοῦτον αὐτὸν ἐπιχειρῆσαι ἀποδεικνύναι. οὐ γὰρ δήπου, εἴ τι κακὸν τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων εἰργάσαντο, οἱ τριάκοντα, δεδιότες, μὴ καταλυθείη ὁ δῆμος, τιμωροῦντες ὑπὲρ τοῦ δήμου ἂν αὐτοὺς ἀπέκτειναν. ἀλλ' οἶμαι πολὺ τοὐναντίον τούτου.

52 Ἀλλ' ἴσως φήσει ἄκων τοσαῦτα κακὰ ἐργάσασθαι. ἐγὼ δ' οὐκ οἶμαι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδ' ἐάν τις ὑμᾶς ὡς μάλιστα ἄκων μεγάλα κακὰ ἐργάσηται, ὧν μὴ οἷόν τε γενέσθαι ἐστὶν ὑπερβολήν, οὐ τούτου ἕνεκα οὐ δεῖν ὑμᾶς ἀμύνεσθαι. εἶτα δὲ καὶ ἐκείνων μεμνῆσθαι, ὅτι ἐξῆν Ἀγοράτῳ τούτῳ, πρὶν εἰς τὴν βουλὴν κομισθῆναι, ὅτε ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐκάθητο Μουνυχίασι, σωθῆναι. καὶ γὰρ πλοῖα παρεσκεύαστο, καὶ οἱ ἐγ-
53 γυηταὶ ἕτοιμοι ἦσαν συναπιέναι. καίτοι εἰ ἐκείνοις ἐπείθου, καὶ ἠθέλησας ἐκπλεῦσαι μετ' ἐκείνων, οὔτ' ἂν ἑκὼν οὔτε ἄκων τοσούτους Ἀθηναίους ἀπέκτεινας· νῦν δὲ πεισθεὶς ὑφ' ὧν τότε ἐπείσθης, εἰ τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ταξιαρχῶν τὰ ὀνόματα μόνον εἴποις, μέγα τι ᾤου παρ' αὐτῶν διαπράξασθαι. οὔκουν τούτου ἕνεκα δεῖ σε παρ' ἡμῶν συγγνώμης τινὸς τυχεῖν, ἐπεὶ οὐδὲ ἐκεῖνοι παρὰ σοῦ οὐδεμιᾶς ἔτυχον, οὓς σὺ ἀπέ-
54 κτεινας. καὶ Ἱππίας μὲν ὁ Θάσιος καὶ Ξενοφῶν ὁ Ἰκαριεύς, οἱ ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ τούτῳ ὑπὸ τῆς βου-

52. ἐκείνων] ex cod. pro vulgato ἐκεῖνο.
οἱ ἐγγυηταί] Articulus ex conjectura Marklandi accessit.

50. εἰςαγγεῖλαι] h. l. idem est, quod alias μηνῦσαι. cf. §. 56.

53. πεισθεὶς ὑφ' ὧν τότε ἐπείσθης] Formula, quae multis modis variatur, qua utuntur ii, qui rem aut exprimere nolunt, aut nequeunt. Cf. Hermannum ad Viger. p. 709.

διαπράξασθαι] Vide Excurs. VIII.

λῆς μετεπέμφθησαν, οὗτοι μὲν ἀπέθανον· ὁ μὲν στρεβλωθεὶς, Ξενοφῶν, ὁ δὲ Ἱππίας . . . . διότι οὐκ ἄξιοι ἐδόκουν τοῖς τριάκοντα σωτηρίας εἶναι, (οὐδένα γὰρ Ἀθηναίων ἀπώλλυσαν) Ἀγόρατος δὲ ἀφείθη, διότι ἐδόκει ἐκείνοις τὰ ἥδιστα πεποιηκέναι.

Ἀκούω δ' αὐτὸν καὶ εἰς Μενέστρατον ἀναφέρειν 55
τι περὶ τῶν γραφῶν τούτων. τὸ δὲ τοῦ Μενεστράτου πρᾶγμα τοιοῦτον ἐγένετο. ὁ Μενέστρατος οὗτος ἀπεγράφη ὑπὸ τοῦ Ἀγοράτου, καὶ συλληφθεὶς ἐδέδετο. Ἁγνόδωρος δ' ἦν Ἀμφιτροπαιεὺς, δημότης τοῦ Μενεστράτου, Κριτίου κηδεστὴς, τοῦ τῶν τριάκοντα· οὑτοσὶ οὖν, ὅτε ἡ ἐκκλησία Μουνυχίασιν ἐν τῷ θεάτρῳ ἐγίνετο, ἅμα μὲν βουλόμενος τὸν Μενέστρατον σωθῆναι, ἅμα δὲ ὡς πλείστους ἀπογραφέντας ἀπολέσθαι, παράγει αὐτὸν εἰς τὸν δῆμον. καὶ εὑρίσκονται αὐτῷ κατὰ τὸ ψήφισμα τουτὶ ἄδειαν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐγένετο, μηνύει ὁ 56
Μενέστρατος καὶ προσαπογράφει ἑτέρους τῶν πολιτῶν. τοῦτον μέντοι οἱ μὲν τριάκοντα ἀφεῖσαν ὥσπερ Ἀγόρατον τουτονί, δόξαντα ἀληθῆ εἰσαγγεῖλαι, ὑμεῖς δὲ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον, λαβόντες ἐν δικαστηρίῳ, ὡς

54. *οὐκ ἄξιοι*] Sic optimus liber. Ante Reiskium erat *οὐκ ἂν ἄξιοι*. Reiskius junctis duobus postremis vocabulis scripsit *οὐκ ἀνάξιοι* et *οὐκ ἀναξίους σωτηρίας* dicit h o m i n e s f r u g i: quae ratio est contorta. Triginta virorum judicio n o n erant d i g n i salute, qui non in perniciem proborum hominum suffragabantur. [Vide Mus. Attic. nov. p. 96. ubi *οὐκ ἄξιοι* emendavimus. F. J.]

55. *εὑρίσκονται*] Ex conjectura Reiskii. Vulgo et X. *εὑρίσκων τε*, C. *εὑρίσκουσιν*.

54. *ὁ μὲν στρεβλωθεὶς, Ξενοφῶν*] Hic habemus exemplum civis tormentis cruciati. Tormenta enim erant poenae additamentum. Cf. der Attische Process. p. 685.

55. *τὸ ψήφισμα τουτὶ*] Videtur opus fuisse hoc psephismate, ne poena, si forte *μήνυσις* falsa fuisse appareret, in ipsum caderet. Tali enim sine psephismate recusabat Menestratus quicquam deferre.

56. *πολλῷ χρόνῳ ὕστερον*] H. e. aliquanto post, quam triginta viri esse desierant. Tum Menestratus, quamvis olim psephisma *ἀδείας* acceperat, tamen in judicium protrahebatur reus *ψευδοῦς μηνύσεως*, ejusque convictus *ἀπετυμπανίσθη*.

ἀνδροφόνον ὄντα, θάνατον δικαίως καταψηφισάμενοι,
57 τῷ δημίῳ παρέδοτε, καὶ ἀπετυμπανίσθη. καίτοι εἰ ἐκεῖνος ἀπέθανεν, ἦπου Ἀγόρατός γε δικαίως ἀποθανεῖται. ὥςτε τόν τε Μενέστρατον ἀπογράψας, αἴτιος ἐκείνῳ ἐστὶ τοῦ θανάτου· καὶ τοῖς ὑπὸ Μενεστράτου ἀπογραφεῖσι τίς αἰτιώτερος ἢ ὁ εἰς τοιαύτην ἀνάγκην ἐκεῖνον καταστήσας;

58 Ἀνόμοιος δέ μοι δοκεῖ Ἀριστοφάνει γενέσθαι τῷ Χολλίδῃ, ὃς ἐγγυητὴς τότε τούτου ἐγένετο, καὶ τὰ πλοῖα παρασκευάσας Μουνυχίασιν ἕτοιμος ἦν συνεκπλεῖν μετὰ τούτου. καὶ τό γε ἐπ' ἐκεῖνον εἶναι ἐσώθης, καὶ οὔτ' ἂν Ἀθηναίων οὐδένα ἀπώλεσας, οὔτ' ἂν
59 αὐτὸς εἰς τοιούτους κινδύνους κατέστης· νυνὶ δὲ καὶ τὸν σωτῆρα τὸν σαυτοῦ ἐτόλμησας ἀπογράψαι, καὶ ἐπέτριψας καὶ ἐκεῖνον καὶ τοὺς ἄλλους ἐγγυητάς. τοῦτον μέντοι, ὡς οὐ καλῶς Ἀθηναῖον ὄντα, ἐβούλοντό τινες βασανισθῆναι· καὶ τουτὶ τὸ ψήφισμα τὸν δῆμον ἀναπείθουσι ψηφίζεσθαι.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

60 Μετὰ τοῦτο τοίνυν προσιόντες τῷ Ἀριστοφάνει οἱ πράττοντες τότε τὰ πράγματα, ἐδέοντο αὐτοῦ κατειπεῖν καὶ σώζεσθαι, καὶ μὴ κινδυνεύειν ἀγωνισάμενον τῆς ξενίας τὰ ἔσχατα παθεῖν. ὁ δὲ οὐκ ἔφη οὐδέποτε. οὕτω χρηστὸς ἦν καὶ περὶ τοὺς δεδεμένους καὶ περὶ τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ὥςτε εἵλετο μᾶλ-

56. τῷ δημίῳ] Schotti est emendatio pro librorum lectione τῷ δήμῳ.
58. τό γε ἐπ' ἐκεῖνον εἶναι] Scaligerus conjecit ἐκείνῳ, idque recepit Reiskius. Non opus esse jam monuit Porsonus ad Eurip. Or. v. 1338. De εἶναι autem in hac locutione cf. Lobeck ad Phryn. p. 275, qui item monet perperam scribi ἐκείνῳ. Priscianus, qui locum laudat XVIII, 30, 295., εἶναι omittit, accusativum tamen agnoscit et vindicat.
59. ἐπέτριψας] Ex conjectura Reiskii pro librorum lectione ἀπέγραψας.

60. κατειπεῖν] h. l. synonymum τῷ μηνῦσαι.

τὰ ἔσχατα παθεῖν] Qui enim ξενίας coram judicio convictus erat, capitis damnabatur, quod significant verba τὰ ἔσχατα παθεῖν et synonyma.

λον ἀποθανεῖν ἢ κατειπεῖν καὶ ἀδίκως τινὰς ἀπολέσαι.
ἐκεῖνος μὲν τοίνυν, καὶ ὑπὸ σοῦ ἀπολλύμενος, τοιου- 61
τοσὶ ἐγένετο, καὶ Ξενοφῶν ὁ στρεβλωθεὶς καὶ Ἱππίας
ὁ Θάσιος· σὺ δ' οὐδὲν τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις συνει-
δώς, πεισθεὶς δέ, ὡς σύ γε, ἂν ἐκεῖνοι ἀπόλωνται,
μεθέξεις τῆς τότε πολιτείας καθισταμένης, ἀπέγραφες
καὶ ἀπέκτεινας Ἀθηναίων πολλοὺς καὶ ἀγαθούς.

Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδεῖξαι, 62
οἵων ἀνδρῶν ὑπὸ Ἀγοράτου ἀπεστέρησθε. εἰ μὲν οὐ
πολλοὶ ἦσαν, καθ' ἕκαστον ἂν περὶ αὐτῶν ἠκούετε·
νῦν δὲ συλλήβδην περὶ πάντων. οἱ μὲν γὰρ στρατη-
γήσαντες ὑμῖν πολλάκις μείζω τὴν πόλιν τοῖς διαδε-
χομένοις στρατηγοῖς παρεδίδοσαν, οἱ δ' ἑτέρας μεγά-
λας ἀρχὰς ἄρξαντες καὶ τριηραρχίας πολλὰς τριηραρ-
χήσαντες οὐδεπώποτε ὑφ' ὑμῶν οὐδεμίαν αἰτίαν αἰ-
σχρὰν ἔσχον. οἱ δ' αὐτῶν περιγενόμενοι καὶ σωθέν- 63
τες, οὓς οὗτος μὲν ἀπέκτεινεν ὁμῶς, καὶ θάνατος
αὐτῶν κατεγνώσθη, ἡ δὲ τύχη καὶ ὁ δαίμων περιεποίη-
σε· φυγόντες γὰρ ἐνθένδε, καὶ οὐ συλληφθέντες,
οὐδὲ ὑπομείναντες τὴν κρίσιν, κατελθόντες ἀπὸ Φυ-
λῆς, τιμῶνται ὑφ' ὑμῶν ὡς ἄνδρες ἀγαθοὶ ὄντες.

Τούτους μὲν τοιούτους ὄντας Ἀγόρατος τοὺς 64
μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ φυγάδας ἐντεῦθεν ἐποίησε.
τίς ὢν αὐτός; δεῖ γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι δοῦλος καὶ
ἐκ δούλων ἐστίν· ἵν' εἰδῆτε, οἷος ὢν ὑμᾶς ἐλυμαίνετο.
τούτῳ μὲν γὰρ πατὴρ ἦν Εὐμάρης· ἐγένετο δὲ ὁ Εὐ-

63. *φυγόντες γὰρ ἐνθένδε*] Vide Excurs. V.

62. *εἰ μὲν οὐ πολλοὶ ἦσαν*] Negatio non jungenda cum *εἰ*; sed cum *πολλοί* conjunctam format notionem: *οὐ πολλοί*, i. q. *ὀλίγοι*. *εἰ* — *οὐ* si leguntur in eadem enuntiatione, non opinandum est negationem afficere totam enuntiationem, sed unum nonnisi vocabulum, verbum imprimis, cum quo in unam quasi coalescit notionem oppositam. Elmslejum ad Eurip. Med. v. 87. et 348. graviter in his errantem vere correxit Hermannus. Lysiae hic locos, qui sunt pauci, colligam et illustrabo. Infra §. 76. *ἐὰν μὲν οὖν φάσκῃ Φρύνιχον ἀποκτεῖναι, τούτων μέμνησθε — — ἐὰν δ' οὐ φάσκῃ, ἔρεσθε αὐτόν, διότι φησὶν Ἀθηναῖος ποιηθῆναι.* *οὐ φάσκειν* est Latinorum negare. §. 82. *ὑπολαμβάνειν χρή, εἰ ἔρριψεν αὐτοῦ Αἴσιμος τὴν ἀσπίδα καὶ οὐκ εἴα μετὰ τῶν πολιτῶν πέμπειν τὴν πομπήν.* *οὐκ εἴα* idem est, quod uno verbo dici posset *ἐκώλυε*. Plures non memini me legere apud nostrum.

μάρης οὗτος Νικοκλέους καὶ Ἀντικλέους. καί μοι ἀ-
νάβητε μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

65 Πολλὰ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσα κακὰ
καὶ αἰσχρὰ καὶ τούτῳ καὶ τοῖς τούτου ἀδελφοῖς ἐπι-
τετήδευται, πολὺ ἂν εἴη ἔργον λέγειν. περὶ δὲ συ-
κοφαντίας, ὅσας οὗτος ἢ δίκας ἰδίας συκοφαντῶν
ἐδικάζετο, ἢ γραφὰς ὅσας ἐγράφετο, ἢ ἀπογραφὰς ἀ-
πέγραφεν, οὐδέν με δεῖ καθ' ἕκαστον λέγειν. συλλή-
βδην γὰρ ὑμεῖς ἅπαντες καὶ ἐν τῷ δήμῳ καὶ ἐν τῷ
δικαστηρίῳ συκοφαντίας αὐτοῦ κατέγνωτε καὶ ὤφλη-
66 σεν ὑμῖν μυρίας δραχμάς. ὥστε τοῦτο μὲν ἱκανῶς
ὑπὸ ὑμῶν ἁπάντων μεμαρτύρηται. γυναῖκας τοίνυν
τῶν πολιτῶν τοιοῦτος ὢν μοιχεύειν καὶ διαφθείρειν
ἐλευθέρας ἐπεχείρησε, καὶ ἐλήφθη μοιχός· καὶ τού-
του θάνατος ἡ ζημία ἐστίν. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, μάρ-
τυρας κάλει.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

67 Ἦσαν τοίνυν οὗτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, τέττα-
ρες ἀδελφοί. τούτων εἷς μὲν ὁ πρεσβύτερος ἐν Σι-
κελίᾳ παραφρυκτωρευόμενος τοῖς πολεμίοις ληφθεὶς

65. *Πολλὰ τοίνυν*] Bekkerus »immo *πάντα*,« quod probo. [Sic nos in Mus. Attic. I. c. p. 97. F. J.].

ἀπογραφὰς] Post hoc vocabulum Coraes ad Isocr. T. II. p. 273. vel *ὅσας* vel *ἃς* inserendum censet. Atque etiam Meierus de bonis damnatorum p. 201. *ἃς* addendum censet, et nil monito lectore addidit in libro: der Attische Process. p. 255. Si codd. quicquam variarent, id facile reciperem. Sed contra libros non ausim.

64. *Νικοκλέους καὶ Ἀντικλέους*] sc. *δοῦλος*. Rariorem hanc omissionem firmat Schaeferus ad Bosii Ellips. p. 117. s. Nomen autem proprium *Εὐμάρης* non tentandum esse ostendit Valckenarius ad Herodoti L. II. 134.

65. *ἢ ἀπογραφὰς*] *Ἀπογραφή* est accusatio vel de bonis publicis interversis, vel de publicatione bonorum privatorum.

καὶ ἐν τῷ δήμῳ καὶ ἐν τῷ δικαστηρίῳ] Est quae dicitur *προβολή*, qua caussa primum ad populum deferebatur, ut is quasi praejudicium faceret de reo, inde vero competenti judicio tradebatur. Erat *ἀγὼν ἀτίμητος*, quo multa a judicibus aestimabatur, et hic erat decies mille drachmarum. Cf. Boeckh Staatshaushaltung. T. I. p. 211.

67. *παραφρυκτωρευόμενος*] Bekkeri Anecdd. p. 298. *παρα-*

ὑπὸ Λαμάχου ἀπετυμπανίσθη· ὁ δὲ ἕτερος εἰς Κόριν-
θον μὲν ἐντευθενὶ ἀνδράποδον ἐξήγαγεν· ἐκεῖθεν δὲ
παιδίσκην ἀστῆς ἐξαγαγὼν ἁλίσκεται, καὶ ἐν τῷ δε-
σμωτηρίῳ δεδεμένος ἀπέθανε. τὸν δὲ τρίτον Φαινιπ- 68
πίδης ἐνθάδε λωποδύτην ἀπήγαγε· καὶ ὑμεῖς, κρίναν-
τες αὐτὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ καταγνόντες αὐτοῦ
θάνατον, ἀποτυμπανίσαι παρέδοτε. ὡς δὲ ἀληθῆ λέ-
γω, καὶ αὐτὸν οἶμαι ὁμολογήσειν τοῦτον, καὶ μάρ-
τυρας παρεξόμεθα.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Πῶς οὖν οὐχ ἅπασι προσήκει ὑμῖν τούτου κα- 69
ταψηφίζεσθαι; εἰ γὰρ τούτων ἕκαστος δι' ἓν ἁμάρτη-
μα θανάτου ἠξιώθη, ἦπου τούτου γε πολλὰ ἐξημαρ-
τηκότος καὶ δημοσίᾳ εἰς τὴν πόλιν καὶ ἰδίᾳ εἰς ἕκαστον
ὑμῶν, ὧν ἑκάστου ἁμαρτήματος ἐν τοῖς νόμοις θάνα-
τος ἡ ζημία ἐστί, δεῖ ὑμᾶς σφόδρα θάνατον αὐτοῦ
καταψηφίσασθαι.

67. *παιδίσκην ἀστῆς*] **Datum ex cod. pro vulgato** *αὐτός*. *Ἀστή* **videtur esse civis Corinthiaca.**

68. *ἐνθάδε*] **Sic dedit Bekkerus ex Reiskii conjectura Animadvv. p. 61, quae profertur etiam in libro: der Attische Process. p. 229. not. 55. Significat in judicium. Vulgo** *ἐνθένδε*: **quod Reiskius in editione interpretatur e concione vestra; sed interpretandum foret: hinc, ex urbe, Athenis. Faceret enim oppositionem cum** *ἐκεῖθεν*, **quod est Corintho.**

69. *ἦπου τούτου γε*] **Libri** *ὑπὸ τοῦ γε.* **optimus tamen** *ἦπου τοῦ γε*; **alterum dedit Reiske. In fine periodi** *αὐτοῦ* **repetitum, ut ne quis personae obliviscatur.**

φρυκτωρεύεσθαι **ajunt esse** *κακουργεῖν περὶ τὰς φυλακὰς καὶ φρυκτοὺς ἀνατείνειν ἐπὶ συμφέροντι τῶν πολεμίων. Ὁ πρεσβύτερος* **autem h. l. pro** *ὁ πρεσβύτατος*.

ἀνδράποδον ἐξήγαγεν] **Is** *ἀνδραποδιστής* **dicebatur, sive hominem liberum in servitutem redigeret, sive alicuum servum vi abreptum abduceret.**

68. *ἀπήγαγε*] *Ἀπάγεσθαι* **sensu forensi dicuntur ii, qui in ipso facto deprehensi, si confessi sint, statim a** *τοῖς ἕνδεκα* **ea poena afficiebantur, quam leges constituebant; sin vero aut factum negabant, aut jure factum contendebant, in vincula conjiciebantur eique judicio tradebantur, a quo caussa erat inquirenda et dijudicanda.**

ἀποτυμπανίσαι] **Minime opus, ut addatur** *τῷ δημίῳ*. **Jam in ipso verbo haec notio inest, quemadmodum saepe is dicitur** *ἀποτυμπανίζειν*, **qui caput fustibus feriri jubet.**

70 Λέξει δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐξαπατῆσαι ὑμᾶς πειράσεται, ὡς ἐπὶ τῶν τετρακοσίων Φρύνιχον ἀπέκτεινε· καὶ ἀντὶ τούτου φησὶν αὐτὸν Ἀθηναῖον τὸν δῆμον ποιήσασθαι, ψευδόμενος, ὦ ἄνδρες δικασταί. οὔτε γὰρ Φρύνιχον ἀπέκτεινεν, οὔτε Ἀθηναῖον
71 αὐτὸν ὁ δῆμος ἐποιήσατο. Φρυνίχῳ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, κοινῇ Θρασύβουλός τε ὁ Καλυδώνιος καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Μεγαρεὺς ἐπεβούλευσαν· ἐπειδὴ δὲ ἐπετυγέτην αὐτῷ βαδίζοντι, ὁ μὲν Θρασύβουλος τύπτει τὸν Φρύνιχον, καὶ καταβάλλει πατάξας, ὁ δὲ Ἀπολλόδωρος οὐχ ἥψατο, ἀλλ' ἐν τούτῳ κραυγὴ γίνεται, καὶ ᾤχοντο φεύγοντες. Ἀγόρατος δὲ οὑτοσὶ οὔτε παρεκλήθη, οὔτε παρεγένετο, οὔτε οἶδε τοῦ πράγματος οὐδέν. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, αὐτὸ ὑμῖν τὸ ψήφισμα δηλώσει.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

72 Ὅτι μὲν οὐκ ἀπέκτεινε Φρύνιχον, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ψηφίσματος δῆλον. οὐδαμοῦ γὰρ ἔστιν Ἀγόρατον Ἀθηναῖον εἶναι, ὥσπερ Θρασύβουλον καὶ Ἀπολλόδωρον· καίτοι εἴπερ ἀπέκτεινε Φρύνιχον, ἔδει αὐτὸν ἐν τῇ αὐτῇ στήλῃ, ἵνα περ Θρασύβουλον καὶ Ἀπολλόδωρον, Ἀθηναῖον πεποιημένον.... τὰ μέντοι ὀνόματα διαπράττονται σφῶν αὐτῶν, δόντες ἀργύριον τῷ ῥήτορι, προσγραφῆναι εἰς τὴν στήλην, ὡς εὐεργέτας ὄντας. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐλέγξει.

70. Ἀθηναῖον] scriptum ex eodem cod. pro vulgato Ἀθηναίων: quod jam dudum mutandum esse intellexerunt viri docti.

71. ἀλλ' ἐν τούτῳ] Vulgo ἀλλὰ τούτῳ. Reiskius: ἀλλ' ἅμα τούτῳ: quod haud improbabile foret, nisi alterum ab optimo codice esset oblatum.

72. πεποιημένον ....] Dubitari nequit vocabulum excidisse, idque significant puncta. Quod addendum sit, non liquet. Sensus tamen apertus, si cogites v. c. γεγράφθαι.

70. Φρύνιχον] Reversus ex legatione, quam ad Lacedaemonios [illegible] interficitur; de modo et auctoribus caedis antiqui scriptores inter se dissentiunt. Locos veterum collegit Meier. de bonis damnatorum p. 181. not. 68. Adde Car. Gul. Krügeri Comentt. Critt. et Historr. de Thucyd. historr. parte postrem. c. VII.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Οὕτω μέντοι οὗτος πολὺ ὑμῶν καταφρονεῖ, ὥςτε 73
οὐκ ὢν Ἀθηναῖος καὶ ἐδίκαζε καὶ ἐξεκλησίαζε καὶ γρα-
φὰς τὰς ἐξ ἀνθρώπων ἐγράφετο, ἐπιγραφόμενος Ἀνα-
γυράσιος εἶναι. ἔπειτα δὲ καὶ ἕτερον μέγα τεκμήριον,
ὡς οὐκ ἂν ἀπέκτεινε Φρύνιχον, δι' ὃν Ἀθηναῖός φησι
γεγενῆσθαι. ὁ Φρύνιχος γὰρ οὗτος τοὺς τετρακοσίους
κατέστησεν· ἐπειδὴ δ' ἐκεῖνος ἀπέθανεν, οἱ πολλοὶ τῶν
τετρακοσίων ἔφυγον. πότερον οὖν δοκοῦσιν ὑμῖν οἱ 74
τριάκοντα καὶ ἡ βουλὴ ἡ ἐπὶ τῶν τριάκοντα βουλεύ-
ουσα, οἳ πάντες ἦσαν τῶν τετρακοσίων τῶν φευγόν-
των, ἀφεῖναι ἂν λαβόντες τὸν Φρύνιχον ἀποκτείναν-
τα, ἢ τιμωρήσασθαι ὑπὲρ Φρυνίχου καὶ τῆς φυγῆς,
ἧς αὐτοὶ ἔφυγον; ἐγὼ μὲν οἶμαι τιμωρεῖσθαι ἄν. εἰ 75
μὲν οὖν μὴ ἀποκτείνας προςποιεῖται, ἀδικεῖ, ὡς ἐγὼ
φημι. εἰ δὲ ἀμφιςβητεῖς, καὶ φῂς Φρύνιχον ἀποκτεῖ-
ναι, δῆλον, ὅτι μείζω τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων κα-
κὰ ποιήσας, τὴν ὑπὲρ Φρυνίχου αἰτίαν πρὸς τοὺς
τριάκοντα ἀπελύσω. οὐδέποτε γὰρ πείσεις οὐδένα ἀν-
θρώπων, ὡς Φρύνιχον ἀποκτείνας ἀφείθης ἂν ὑπὸ
τῶν τριάκοντα, εἰ μὴ μεγάλα τὸν δῆμον τῶν Ἀθη-
ναίων καὶ ἀνήκεστα κακὰ εἰργάσω. ἐὰν μὲν οὖν φά- 76
σκῃ Φρύνιχον ἀποκτεῖναι, τούτων μέμνησθε, καὶ τοῦ-
τον τιμωρεῖσθε, ἀνθ' ὧν ἐποίησεν· ἐὰν δ' οὐ φάσκῃ,
ἔρεσθε αὐτὸν, διότι φησὶν Ἀθηναῖος ποιηθῆναι. ἐὰν
δὲ μὴ ἔχῃ ἀποδεῖξαι, τιμωρεῖσθε αὐτόν, ὅτι καὶ ἐδι-
κάζετο, καὶ ἐξεκλησίαζε, καὶ ἐσυκοφάντει πολλούς, ὡς
Ἀθηναῖος τοὔνομα ἐπιγραφόμενος.

Ἀκούω δὲ αὐτὸν παρασκευάζεσθαι ἀπολογεῖσθαι, 77
ὡς ἐπὶ Φυλήν τε ᾤχετο, καὶ συγκατῆλθεν ἀπὸ Φυλῆς,
καὶ τοῦτο μέγιστον ἀγώνισμα εἶναι. ἐγένετο δὲ τοιοῦ-
τον. ἦλθεν οὗτος ἐπὶ Φυλήν· καίτοι πῶς ἂν γένοιτο
ἄνθρωπος μιαρώτερος, ὅςτις, εἰδὼς, ὅτι εἰσί τινες ἐπὶ

73. ἐξεκλησίαζε] Vulgo ἐκκλησίαζε; quidam libri habent ἐξεκλη-
σίαζε. Cf. Lobeck ad Phrynich. p. 156.

74. οἳ πάντες ἦσαν] Sic Bekkerus ex C. Ceteri οἳ αὐτοὶ ἅπαν-
τες ἦσαν.

Φυλὴν τῶν ὑπὸ τούτου ἐκπεπτωκότων, ἐτόλμησεν ἐλ-
78 θεῖν ὡς τούτους; ἐπειδὴ δὲ εἶδον αὐτόν, τάχιστα συλ-
λαβόντες ἄγουσιν ἄντικρυς ὡς ἀποκτενοῦντες, οὗπερ
καὶ τοὺς ἄλλους ἀπέσφαττον, εἴ τινα ληστὴν, ἢ κα-
κοῦργον λάβοιεν. στρατηγῶν δὲ Ἄνυτος ἐπὶ Φυλὴν
οὐκ ἔφη χρῆναι ποιεῖν αὐτοὺς ταῦτα, λέγων, ὅτι οὐχ
οὕτω διακέοιντο, ὥςτε τιμωρεῖσθαί τινας τῶν ἐχθρῶν,
ἀλλὰ νῦν μὲν δεῖν αὐτοὺς ἡσυχίαν ἔχειν, εἰ δέ ποτε
οἴκαδε κατέλθοιεν, τότε καὶ τιμωρήσοιντο τοὺς ἀδι-
79 κοῦντας. ταῦτα λέγων αἴτιος ἐγένετο τοῦ ἀποφυγεῖν
τοῦτον ἐπὶ Φυλήν. ἀνάγκη δὲ ἦν στρατηγοῦ ἀνδρὸς
ἀκροᾶσθαι, εἴπερ ἔμελλον σωθήσεσθαι. ἀλλ' ἕτερον.
οὔτε γὰρ συσσιτήσας τούτῳ οὐδεὶς φανήσεται οὔτε
σύσκηνος γενόμενος, οὔτε ταξίαρχος εἰς τὴν φυλὴν
κατατάξας· ἀλλ' ὥσπερ ἀλιτηρίῳ οὐδεὶς ἀνθρώπων αὐ-
τῷ διελέγετο. καί μοι κάλει τὸν ταξίαρχον.

ΜΑΡΤΥΣ.

80 Ἐπειδὴ δὲ διαλλαγαὶ πρὸς ἀλλήλους ἐγένοντο,
καὶ ἔπεμψαν οἱ πολῖται ἐκ Πειραιῶς τὴν πομπὴν εἰς
πόλιν, ἡγεῖτο μὲν Αἴσιμος τῶν πολιτῶν, οὗτος δὲ οὕτω
τολμηρὸς καὶ τότε ἐγένετο. συνηκολούθει γὰρ λαβὼν
τὰ ὅπλα καὶ συνέπεμπε τὴν πομπὴν μετὰ τῶν πολι-
81 τῶν πρὸς τὸ ἄστυ. ἐπειδὴ δὲ πρὸς ταῖς πύλαις ἦσαν
καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα, πρὶν εἰςιέναι εἰς τὸ ἄστυ, ὁ μὲν
Αἴσιμος αἰσθάνεται, καὶ προςελθὼν τήν τε ἀσπίδα αὐ-
τοῦ λαβὼν ἔῤῥιψε, καὶ ἀπιέναι ἐκέλευσεν ἐς κόρακας
ἐκ τῶν πολιτῶν. οὐ γὰρ ἔφη δεῖν ἀνδροφόνον αὐτὸν

78. εἴ τινα ληστήν — — λάβοιεν] Sic C pro lectione ceterorum librorum: συλλάβοιεν. Λάβοιεν autem idem fere quod συλλάβοιεν, sed rarius. cf. κατ' Ἐρατοσθ. Annott. §. 16.
οὐχ οὕτω] Sic optimus pro vulgato οὔπω οὕτω. Negationem plane omittit alter Bekkeri liber.
80. καὶ τότε ἐγένετο] Vulgo καὶ ἐκεῖ ἐγένετο.

79. ἀλλ' ἕτερον] Formula, significans argumentum aliud accedere, quod rem extra omnem dubitationem ponat.

81. ἔθεντο τὰ ὅπλα] H. l. consistebant, ut fieret lustratio militum.

ἀπιέναι ἐς κόρακας] Locutio proverbialis similis nostro zum Henker gehen, Lat. abire in rem malam.

ὄντα συμπέμπειν τὴν πομπὴν τῇ Ἀθηνᾷ. τούτῳ τῷ τρόπῳ ὑπὸ Αἰσίμου ἀπηλάθη. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τούτῳ τῷ τρόπῳ, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐπὶ Φυλῇ καὶ ἐν Πειραιεῖ πρὸς τοὺς πολίτας διέκειτο. οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ διελέγετο ὡς ἀνδροφόνῳ ὄντι· τοῦ τε μὴ ἀποθανεῖν Ἄνυτος ἐγένετο αὐτῷ αἴτιος. ἐὰν οὖν τῇ ἐπὶ Φυλὴν ὁδῷ ἀπολογίᾳ χρῆται, ὑπολαμβάνειν χρή, εἰ Ἄνυτος αὐτῷ ἐγένετο αἴτιος μὴ ἀποθανεῖν, ἑτοίμων ὄντων τιμωρεῖσθαι, καὶ εἰ ἔῤῥιψεν αὐτοῦ Αἴσιμος τὴν ἀσπίδα, καὶ οὐκ εἴα μετὰ τῶν πολιτῶν πέμπειν τὴν πομπήν· καὶ εἴ τις αὐτὸν ταξίαρχος εἰς τάξιν τινὰ κατέταξεν. 82

Μήτε οὖν ταῦτα αὐτοῦ ἀποδέχεσθε, μήτε ἂν λέγῃ, ὅτι πολλῷ χρόνῳ ὕστερον τιμωρούμεθα. οὐ γὰρ οἶμαι οὐδεμίαν τῶν τοιούτων ἀδικημάτων προθεσμίαν εἶναι. ἀλλ' ἐγὼ μὲν οἶμαι, εἴτ' εὐθὺς εἴτε χρόνῳ τις τιμωρεῖται, τοῦτον δεῖν ἀποδεικνύναι, ὡς οὐ πεποίηκε, περὶ ὧν ἔστιν ἡ αἰτία. 83

οὗτος τοίνυν τοῦτο ἀποφαινέτω, ἢ 84

82. ἐπὶ Φυλῇ] Vulgo ἐπὶ Φυλήν. **Alterum imprimis ob adjunctum** ἐν Πειραιεῖ **praeferendum erat.**
καὶ εἰ ἔῤῥιψεν] **Εἰ accessit ex codice.**

ἀπηλάθη] Moeris p. 14. ἀπηλάθη Ἀττικῶς· ἀπηλάσθη Ἑλληνικῶς, ubi Piersonus veritatem observationis probavit.

82. πρὸς τοὺς πολίτας διέκειτο] Ex contextu accuratius dictum fuisset: οἱ πολῖται πρὸς αὐτὸν διέκειντο. Sed facile intelligitur utraque formula ab alterutra parte.

αἴτιος μὴ ἀποθανεῖν] Αἴτιος cum infinitivo sine genitivo articuli saepe poni docuit Schaeferus Meletem. Critt. p. 23.

ἑτοίμων ὄντων] Reiskio addendum videtur ὑμῶν. Sed ad participium absolutum subjectum interdum omittitur, quum praesertim per orationis seriem ambiguitas locum non [illegible]beat. Quum autem in enuntiatione Ἄνυτος εἷς μόνος sit cum vi subjectum, perspicitur hic supplendum esse τῶν ἄλλων. κατὰ Πολιούχ. p. 601. R. ὑπὲρ τῶν τ. Ν. ἀδ. §. 4. ἡττημένων γὰρ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν ᾑρημένος. Cf. Matthiae gr. Gr. §. 563.

83. οὐδεμίαν - - προθεσμίαν] De προθεσμίᾳ caute et sobrie egit Platner der Process. a pag. 140.

ἐγὼ μὲν οἶμαι] Reiskius haec tamquam vitioso redundantia uncis inclusit: perperam. Formula est cum ironia asseverans.

ὡς οὐκ ἀπέκτεινεν ἐκείνους, ἢ ὡς δικαίως, κακόν τι ποιοῦντας τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων. εἰ δέ, πάλαι δέον τιμωρεῖσθαι, ὕστερον ἡμεῖς τιμωρούμεθα, τὸν χρόνον κερδαίνει, ὃν ἔζη, οὐ προςῆκον αὐτῷ· οἱ δὲ ἄνδρες ὑπὸ τούτου οὐδὲν ἧττον τεθνήκασιν.

85 Ἀκούω δ' αὐτὸν καὶ τῳδὶ ἰσχυρίζεσθαι, ὅτι ἐπ' αὐτοφώρῳ τῇ ἀπαγωγῇ ἐπιγέγραπται· ὃ πάντων, ἐγὼ οἶμαι, εὐηθέστατον· ὡς, εἰ μὲν τὸ ἐπ' αὐτοφώρῳ μὴ προςεγέγραπτο, ἔνοχος ὢν τῇ ἀπαγωγῇ· διότι δὲ τοῦτο προςγέγραπται, ἔνοχος ὤν, ῥᾳστώνην τινὰ οἴεται αὐτῷ εἶναι. τοῦτο δὲ οὐδενὶ ἄλλῳ ἔοικεν ἢ ὁμολογεῖν ἀποκτεῖναι, μὴ ἐπ' αὐτοφώρῳ δέ, καὶ περὶ τούτου διϊσχυρίζεσθαι, ὥςπερ, εἰ μὴ ἐπ' αὐτοφώρῳ μέν, ἀπέκτεινε
86 δέ, τούτου ἕνεκα δέον αὐτὸν σώζεσθαι. δοκοῦσι δ' ἔμοιγε οἱ ἕνδεκα οἱ παραδεξάμενοι τὴν ἀπαγωγὴν

85. τῳδὶ ἰσχυρίζεσθαι] Feliciter ita correxit Reiskius librorum lectionem διϊσχυρίζεσθαι. Rarum ὁδί plerumque injuriam librariorum passum est.

85. ὃ πάντων] ὃ accessit ex cod. Vulgo deest.

85. τῇ ἀπαγωγῇ] Hic est libellus, quo quis accusatur criminis, in quod ea actio cadebat, quae ἀπαγωγή dicebatur. Cf. der Attische Process p. 228. Supra §. 68. ἀπήγαγε, ubi vide notam.

86. Hunc locum viri docti, etiam recentissimi, qui eum tractarunt, ut Ullrich in scripto: die Eilfmänner p. 245. et Meier. der Att. Process p. 228. corruptum, implicatum et lacunosum esse dixerunt, nec attulerunt, quo opem ferrent. Antiquiorum conamina, quae propter ipsam violentiam omni probabilitate carent, praetereo, et dicam, quomodo mihi locus intelligendus et scribendus videatur. — Dionysius ἀπαγωγὴν Agorati deferebat ad τοὺς ἕνδεκα. Hi, triginta virorum partibus vehementer addicti, Agorato, fideli harum partium associae, favebant, accusationemque Dionysii ita instituere volebant, ut Agoratus triginta viris probaretur, οἰόμενοι Ἀγοράτῳ συμπράττειν: quod fiebat, si disertis verbis exprimebatur certum esse Agoratum homines interfecisse. Hinc affirmabant Dionysio recte eum facere, quod ἀπαγωγὴν institueret contra Agoratum, διϊσχυριζόμενοι σφόδρα ὀρθῶς ποιῆσαι Διονύσιον τὴν ἀπαγωγὴν ἀπάγειν, et instabant ei addere libello accusationis verba ἐπ' αὐτοφώρῳ, Dionysio persuadentes non solum eum dici ἐπ' αὐτοφώρῳ θανατῶσαι, qui manum ipse injecerit, sed qui in caussa fuerit, ut alius interficeretur; re autem vera opinantes Agoratum eo magis probatum iri triginta viris, si accusetur ἐπ' αὐτοφώρῳ τινὰς ἀποκτεῖναι. Ut autem constructio loci constet, lenissima correctio adhibenda: post ἢ enim addendum ἢ, unde pendent optativi ἀποκτείνειε et γένοιτο, quia — interfecisset, et ita fuisset.

ταύτην, οἰόμενοι Ἀγοράτῳ συμπράττειν τότε, καὶ διϊ-
σχυριζόμενοι σφόδρα ὀρθῶς ποιῆσαι Διονύσιον, τὴν
ἀπαγωγὴν ἀπάγειν ἀναγκάζοντες, προσγράψασθαι τότε
ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ, ἢ ὅπου ἂν ᾖ· πρῶτον μὲν ἐναντίον
πεντακοσίων ἐν τῇ βουλῇ, εἶτα πάλιν ἐναντίον Ἀθη-
ναίων ἁπάντων ἐν τῷ δήμῳ ἀπογράψας τινὰς ἀπο-
κτείνειε καὶ αἴτιος γένοιτο τοῦ θανάτου. οὐ γὰρ δή- 87
που τοῦτο μόνον οἴεται ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ, ἐάν τις ξύλῳ,
ἢ μαχαίρᾳ πατάξας καταβάλῃ· ἐπεὶ ἔκ γε τοῦ σοῦ λό-
γου οὐδεὶς φανήσεται ἀποκτείνας τοὺς ἄνδρας, οὓς
σὺ ἀπέγραψας· οὔτε γὰρ ἐπάταξεν αὐτοὺς οὐδεὶς οὔτε
ἀπέσφαξεν· ἀλλ᾽ ἀναγκασθέντες ὑπὸ τῆς σῆς ἀπογρα-
φῆς ἀπέθανον. οὔκουν αἴτιος τοῦ θανάτου οὗτος
ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ ἐστί. τίς οὖν ἄλλος αἴτιος, ἢ σύ, ἀπο-
γράψας; ὥστε πῶς οὐκ ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ σὺ εἶ ὁ ἀπο-
κτείνας;

Πυνθάνομαι δ᾽ αὐτὸν καὶ περὶ τῶν ὅρκων καὶ 88
περὶ τῶν συνθηκῶν μέλλειν λέγειν, ὡς παρὰ τοὺς ὅρ-
κους καὶ τὰς συνθήκας ἀγωνίζεται, ἃς συνεθέμεθα
πρὸς τοὺς ἐν ἄστει οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ. σχεδὸν μὲν
οὖν τούτοις ἰσχυριζόμενος ὁμολογεῖ ἀνδροφόνος εἶναι.
ἐμποδὼν γοῦν ἢ ὅρκους, ἢ συνθήκας, ἢ χρόνον, ἢ
ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ τι ποιεῖται, αὐτῷ δὲ τῷ πράγματι οὔ
τοι πιστεύει καλῶς ἀγωνιεῖσθαι. ὑμῖν δέ, ὦ ἄνδρες 89

88. *τῷ πράγματι*] Reiskii haec est emendatio. Libri habent *γράμματι*. Utrumque vocabulum saepissime in libris scriptis confunditur, ut docuerunt interpretes ad Gregor. Corinth. Vide Ind. edit. Schaefer. s. v. *γράμμα*.

87. *οἴεται*] Videtur hic significatione passiva adhibitum, quod rarum in Attica prosa, in poesi interdum invenitur.

ἀπέθανον] Reiskius deesse nonnulla censet, quibus ratio mortis indicetur. Non opinor. Perinde est enim in hoc loco, quamnam mortis rationem passi sint. Mortem eos passos esse sufficit.

οὐκοῦν αἴτιος cet.] Haec est objectiva ratiocinatio, quam adversarius ducit ex eo, quod ita generaliter affirmavit orator.

88. *ἢ ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ τι ποιεῖται*] Reiskius *τι* ut spurium uncis inclusit. Non opus. *Ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ* adhibetur ut formula absoluta: quod indicatur per adjectum *τι*.

δικασταί, οὐ προσήκει περὶ τούτων ἀποδέχεσθαι· ἀλλ' ὡς οὐκ ἀπέγραψεν, οὐδὲ οἱ ἄνδρες τεθνᾶσι, περὶ τούτων κελεύετε αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι. ἔπειτα τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας οὐδὲν ἡγοῦμαι προσήκειν ἡμῖν πρὸς τοῦτον. οἱ γὰρ ὅρκοι τοῖς ἐν ἄστει πρὸς
90 τοὺς ἐν Πειραιεῖ γεγένηνται. εἰ μὲν οὖν οὗτος μὲν ἐν ἄστει, ἡμεῖς δὲ ἐν Πειραιεῖ ἦμεν, εἶχόν τινα λόγον αὐτῷ αἱ συνθῆκαι· νῦν δὲ καὶ οὗτος ἐν Πειραιεῖ ἦν, καὶ ἐγὼ καὶ Διονύσιος, καὶ οὗτοι ἅπαντες οἱ τοῦτον τιμωρούμενοι. ὥστε οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἐμποδὼν οὐδέν· οὐδένα γὰρ ὅρκον οἱ ἐν Πειραιεῖ τοῖς ἐν Πειραιεῖ ὤμοσαν.

91 Ἐκ παντὸς δὲ τρόπου ἔμοιγε δοκεῖ οὐχ ἑνὸς θανάτου ἄξιος εἶναι, ὅστις φησὶ μὲν ὑπὸ τοῦ δήμου...., τὸν δὲ δῆμον, ὃν αὐτός φησι πατέρα αὐτοῦ εἶναι, φαίνεται κακώσας, καὶ ἀφεὶς καὶ προδοὺς ἐξ ὧν ἐκεῖνος μείζων καὶ ἰσχυρότερος ἐγένετο. ὅστις οὖν τόν τε γόνῳ πατέρα τὸν αὑτοῦ ἔτυπτε, καὶ οὐδὲν παρεῖχε τῶν ἐπιτηδείων, τόν τε ποιητὸν πατέρα ἀφείλετο ἃ ἦν ὑπάρχοντα ἐκείνῳ ἀγαθά, πῶς οὐ καὶ διὰ τοῦτο καὶ διὰ τὸν τῆς κακώσεως νόμον ἄξιός ἐστι θανάτῳ ζημιωθῆναι;

92 Προσήκει δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἅπασι τιμωρεῖν ὑπὲρ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὁμοίως, ὥσπερ ἡμῶν

91. ὑπὸ τοῦ δήμου....] Lacuna est in cod. C. Reiskius addendum censebat: πεποιῆσθαι, quod ad sententiam bonum.

προδοὺς] Hoc, quod pro vulgato προδόσας recte Reiskius conjecit, et vel sine libris recipiendum erat, obtulit optimus cod.

89. περὶ τούτων ἀποδέχεσθαι] Rarior haec est constructio. Notandum in genere περί cum genitivo saepe poni, ubi ratio vel hominis vel rei in universum spectatur, ubi alias simplex accusativus usitatus est.

91. διὰ τὸν τῆς κακώσεως νόμον] Sermo est de κακώσει γονέων, quam culpam contrahebant liberi, qui vel verberando vel male dicendo parentes contumelia afficiebant, tum, qui illis egentibus aut, dum vivebant, habitandi locum et alimenta dare, aut mortuis τὰ νομιζόμενα facere recusabant. Patet ex nostro loco eos, qui hujus criminis convicti et damnati erant, morte puniri potuisse; mortis autem poenam lege sancitam fuisse non sequitur. Alii autem loci docent lege eos ἀτιμίᾳ notatos fuisse et προστίμημα penes judices fuisse. Cf. der Attische Process p. 292 s.

ἑνὶ ἑκάστῳ. ἀποθνήσκοντες γὰρ ἡμῖν ἐπέσκηψαν καὶ
ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τιμωρεῖν ὑπὲρ σφῶν αὐ-
τῶν Ἀγόρατον τουτονί, ὡς φονέα ὄντα, καὶ κακῶς
ποιεῖν, καθ' ὅσον ἂν βραχὺ ἕκαστος δύνηται. εἰ τοί-
νυν τι ἐκεῖνοι ἀγαθὸν τὴν πόλιν, ἢ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέ-
τερον φανεροί εἰσι πεποιηκότες, ἃ καὶ αὐτοὶ ὑμεῖς
ὁμολογεῖτε, ἀνάγκη ὑμᾶς ἐστι πάντας ἐκείνοις φίλους
καὶ ἐπιτηδείους εἶναι. ὥστε οὐδὲν μᾶλλον ἡμῖν ἢ καὶ
ὑμῶν ἑνὶ ἑκάστῳ ἐπέσκηψαν. οὔκουν οὔτε ὅσιον οὔτε 93
νόμιμον ὑμῖν ἐστιν ἀνεῖναι Ἀγόρατον τουτονί. ὑμεῖς
τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νυνὶ δή, ἐπειδὴ ἐν τῷ
τότε χρόνῳ, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπέθνησκον, οὐχ οἷοί τε ἐκεί-
νοις ἐπαρκέσαι γεγόνατε διὰ τὰ πράγματα τὰ περιεστη-
κότα, νυνί, ἐν ᾧ δύνασθε, τιμωρήσατε τὸν ἐκείνων
φονέα. ἐνθυμεῖσθε δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ
πάντων ἔργον σχετλιώτατον ἐργάσησθε. εἰ γὰρ ἀπο-
ψηφιεῖσθε Ἀγοράτου τουτουΐ, οὐ μόνον τοῦτο δια-
πράττεσθε, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, οὓς ὁμο-
λογεῖτε ὑμῖν εὔνους εἶναι, τῇ αὐτῇ ψήφῳ ταύτῃ θά-
νατον καταψηφίζεσθε. ἀπολύοντες γὰρ τὸν αἴτιον ὄντα 94
ἐκείνοις τοῦ θανάτου, οὐδὲν ἄλλο γιγνώσκετε ἢ ἐκεί-
νους δικαίως ὑπὸ τούτου τεθνηκέναι. καὶ οὕτως ἂν
δεινότατα πάντων πάθοιεν, εἰ, οἷς ἐπέσκηπτον ἐκεῖνοι,

93. τοῦτο διαπράττεσθε] Sic optimus pro vulgato τούτῳ: quae lectio quomodo irrepserit, significat alter liber, qui habet nonnisi τουτ. Hinc altera terminatio ab homine parum attento intrusa.

καταψηφίζεσθε] Sic uterque codex pro vulgato corrupto καταψηφίσεσθε: quod vel sine libris corrigendum erat. Cf. κατ' Ἐρατοσθ. §. 44. Var. Lect.

92. καθ' ὅσον ἂν βραχὺ ἕκαστος δύνηται] Βραχύ additum significat quacunque ratione puniendum esse hunc hominem; gravi poena ab eo, qui possit; sin autem gravi quis eum afficere non possit, ostendat saltem libenter se eum, qua possit, afficere. κατ' Ἐρατοσθ. §. 84. eandem sententiam sic exprimit: ἐπειδὴ τοίνυν πάντα ποιοῦντες παρ' αὐτῶν οὐκ ἂν δύναισθε λαβεῖν, πῶς οὐκ αἰσχρὸν ὑμῖν καὶ ἡντινοῦν ἀπολιπεῖν, ἥντινά τις βούλοιτο παρὰ τούτων λαμβάνειν;

ἀνεῖναι Ἀγόρατον] Rarum hac significatione verbum de eo, qui judicio absolvitur. Marklandus unum nonnisi locum affert Xenophont. Hellen. II. 3, 51, necdum ego alterum novi.

ὡς φίλοις οὖσι, τιμωρεῖν ὑπὲρ αὐτῶν, οὗτοι ὁμόψη-
φοι κατ' ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν τοῖς τριάκοντα γενήσον-
95 ται. μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς θεῶν Ὀλυμ-
πίων, μήτε τέχνῃ μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ θάνατον ἐκεί-
νων τῶν ἀνδρῶν καταψηφίσησθε, οἳ πολλὰ κἀγαθὰ
ὑμᾶς ποιήσαντες, διὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν τριάκοντα καὶ
Ἀγοράτου τουτουῒ ἀπέθανον. ἀναμνησθέντες οὖν ἁπάν-
των τῶν δεινῶν, καὶ τῶν κοινῶν τῇ πόλει καὶ τῶν
ἰδίων, ὅσα ἑκάστῳ ἐγένοντο, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι οἱ ἄνδρες
ἐτελεύτησαν, τιμωρήσατε τὸν αἴτιον τούτων. ἀποδέ-
δεικται δ' ὑμῖν ἅπαντα καὶ ἐκ τῶν ψηφισμάτων καὶ ἐκ
τῶν ἀπογραφῶν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἁπάντων Ἀγόρατος
96 ὢν αὐτοῖς αἴτιος τοῦ θανάτου. ἔτι δὲ καὶ προσήκει
ὑμῖν ἐναντία τοῖς τριάκοντα ψηφίζεσθαι. ὧν μὲν τοί-
νυν ἐκεῖνοι θάνατον κατέγνωσαν, ὑμεῖς ἀποψηφίσα-
σθε· ὧν δ' ἐκεῖνοι θάνατον οὐ κατέγνωσαν, ὑμεῖς κα-
ταγινώσκετε. οἱ τριάκοντα τοίνυν τῶν μὲν ἀνδρῶν
τούτων, οἳ ἦσαν ὑμέτεροι φίλοι, θάνατον κατέγνωσαν,
ὧν δεῖ ὑμᾶς ἀποψηφίζεσθαι· Ἀγοράτου δὲ ἀπεψηφί-
σαντο, διότι ἐδόκει προθύμως τούτους ἀπολλύναι· οὗ
97 προσήκει καταψηφίζεσθαι. ἐὰν οὖν τὰ ἐναντία τοῖς
τριάκοντα ψηφίζησθε, πρῶτον μὲν οὐχ ὁμόψηφοι γί-
γνεσθε· ἔπειτα τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν φίλοις τετιμωρη-
κότες ἔσεσθε· ἔπειτα τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις δόξετε δί-
καια καὶ ὅσια ψηφίσασθαι.

95. ὅσα ἑκάστῳ ἐγένοντο] **Vide Excursum X.**

ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΛΕΙΠΟΤΑΞΙΟΥ.

PROOEMIUM.

Alcibiades, in quem habetur haec oratio, quae est *δευτερολογία*, (vide prooemium *ὑπὲρ Καλλίου*) filius erat celebris illius Alcibiadis, quo nihil fuisse excellentius vel in vitiis vel in virtutibus scribit Cornelius Nepos Alcib. I. 1. Qualis fuerit filius, nonnisi ex hac oratione cognosci potest et ex ea, quae sequitur altera in Lysiae editionibus, quam tamen cum Boeckkio non a Lysia conscriptam existimo, sed ab alio ejusdem aetatis oratore. Hic tamen Alcibiades a Xenophonte Memor. I. 3, 8. *καλός* appellatur, et ex Plutarcho Alcib. p. 129. E. cognoscimus eum a comicis irrisum esse ut patris simiam: quod utrumque cum nostra oratione consentit.

Orditur orator a flagitiis, ab Alcibiade puero commissis, talibus et tantis, ut, si vel nemo de injuriis privatim acceptis queratur, eum tamen ex ceteris vitae institutis summâ poena dignum judicare oporteat. Iis autem flagitiis eum etiam gloriari, quorum ipsius caussa vel inimicos pudeat. Actor quamquam privatim caussas habeat hominem ulciscendi, tamen publica vult crimina persequi.

Λειποταξίου igitur eum accusat. Notionem primo constituit. cf. var. lect. §. 7. Effugium refutat, quo ipse Alcibiades ejusque patroni utuntur, *λειποταξίου* eum accusari non posse, quod pugna nulla facta sit. Ostendit autem lege disertis verbis dici eum *λειποταξίου* reum esse, *ὃς ἂν μὴ παρῇ ἐν τῇ πεζῇ στρατιᾷ*. Tum ostendit Alcibiadem unum reum esse omnium, quae lex contineat, momentorum, et imprimis hoc ei crimini vertitur, quod eques stipendia fecerit sine *δοκιμασίᾳ*, quum qui *ἀδοκίμαστος* equitaverit, lege *ἄτιμος* pronuntietur. §. 8 ss. Coercendos in ejusmodi caussis nobiles et conspicuos viros, ut eorum poena aliis sit exemplum. Non obliviscendum esse inter milites multos fuisse adversa valetudine, qui libenter in oppidis manentes se curavissent, alios inopia pressos, qui domum reversi res suas tueri cupivissent. At hi magis reverebantur civitatis leges, quam periculum ab hostibus aut suas ipsorum molestias et angustias metuebant.

Nec ob patronorum opes servandus, sed ob suam ipsius improbitatem perdendus. Jam vitam omnem persequitur, et ostendit inde a puero libidinibus eum omnis generis indulsisse, quasi metuentem, ne in adulta aetate non possit esse *λαμπρός*, nisi nequissimus apparuerit in pueritia. In patrem facinora machinatus est, ut is se negaret vel ossa mortui filii recepturum. Atque etiam in affinem talia patravit, cumque ejus uxore, sorore sua, sic versatus est, ut ille uxorem repudiaverit.

Nunc transit orator ad illud rei assertum, quod patris virtutes ad ipsum etiam referendae sint, et affirmat patrem tot sibi et

tantorum conscium fuisse in patriam commissorum, ut se ipsum exsilio damnans Thraciae et cujusvis civitatis maluerit quam suae patriae civis fieri; totam autem domum perniciosam civitati. Nam etiam proavum his ostracismo ejectum. Habemus Isocratis orationem, quae inscribitur περὶ τοῦ ζεύγους. Eam habet ipse, qui hic accusatur, Alcibiades, et crimina, quae in nostra oratione in patrem conjiciuntur, ita refutat, ut vix dubium sit, quin nostra respexerit Isocrates.

Concludit tandem civitati quam maxime conducere, ut ne parcatur hominibus, quos rerum honestarum pudeat, qui vero flagitiis et facinoribus glorientur, quum ne spes quidem haberi possit fore, ut aliquando bene de patria mereantur, neque metuendum sit, ne expulsi patriam in discrimen adducant. Neutrum enim ab Alcibiade nec sperandum, nec metuendum esse.

---

1 Ἡγοῦμαι μέν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδεμίαν ὑμᾶς ποθεῖν ἀκοῦσαι πρόφασιν παρὰ τῶν βουλομένων Ἀλκιβιάδου κατηγορεῖν. τοιοῦτον γὰρ πολίτην ἑαυτὸν ἐξ ἀρχῆς παρέσχεν, ὥστε, καὶ εἰ μή τις ἰδίᾳ ἀδικούμενος ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνει, οὐδὲν ἧττον προσήκει ἐκ τῶν ἄλ-
2 λων ἐπιτηδευμάτων ἐχθρὸν αὐτὸν ἡγεῖσθαι. οὐ γὰρ μικρὰ τὰ ἁμαρτήματα, οὐδὲ συγγνώμης ἄξια, οὐδ' ἐλπίδα παρέχοντα, ὡς ἔσται τοῦ λοιποῦ βελτίων· ἀλλ' οὕτω πεπραγμένα, καὶ εἰς τοσοῦτον κακίας ἀφιγμένα,

1. εἰ μή τις — — τυγχάνει] Nescio, cur Reiskius contra codd. scripserit τυγχάνοι, quum praesertim etiam ὥστε indicativum προσήκει junctum habeat.

2. τοσοῦτον] Vulgo τοσοῦτο. Cf. πρὸς Σίμ. V. L. §. 1.

1. οὐδεμίαν ὑμᾶς ποθεῖν ἀκοῦσαι] Jam in annotatt. κατ' Ἐρατοσθ. §. 2. monuimus moris fuisse Atheniensium, ut in capitis caussa actor demonstraret jamdudum inter se et reum inimicitiam obtinuisse. Hac vero in caussa neminem ait hoc desideraturum. Talem enim se Alcibiadem in omni vita praestitisse, ut singulorum omnium inimicitia prematur. Quae quamquam ita sint, tamen affirmat non inter ipsos solum, verum jam inter patres odium et inimicitiam intercessisse.

2. ἀλλ' οὕτω πεπραγμένα] Perperam Reiskius βδελυρῶς aut μιαρῶς aut simile adverbium addendum censet. Οὕτω enim absolute positum haud raro notionem malam habet, quae satis ex contextu perspicitur; hic autem additum est explicativum καὶ εἰς τοσοῦτον κακίας ἀφιγμένα.

ὥστ' ἐπ' ἐνίοις, ὧν οὗτος φιλοτιμεῖται, τοὺς ἐχθροὺς αἰ-
σχύνεσθαι. ἐγὼ μέντοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ πρότερον
πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῖν διαφορᾶς ὑπαρχούσης, καὶ πά-
λαι τοῦτον ἐχθρὸν ἡγούμενος, καὶ νῦν ὑπ' αὐτοῦ πε-
πονθὼς κακῶς, πειράσομαι περὶ πάντων τῶν πεπρα-
γμένων μεθ' ὑμῶν αὐτὸν τιμωρήσασθαι. περὶ μὲν οὖν 3
τῶν ἄλλων Ἀρχεστρατίδης ἱκανῶς κατηγόρησε· καὶ γὰρ
τοὺς νόμους ἐπέδειξε, καὶ μάρτυρας πάντων παρέσχετο·
ὅσα δ' οὗτος παραλέλοιπεν, ἐγὼ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς
διδάξω. ἀνάγνωθι δέ μοι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Εἰκὸς τοίνυν ἐστίν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐξ οὗ τὴν 4
εἰρήνην ἐποιησάμεθα, πρῶτον περὶ τούτων νυνὶ δικά-
ζοντας μὴ μόνον δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας αὐτοὺς
γενέσθαι, εὖ εἰδότας, ὅτι, ὅπως ἂν ὑμεῖς νυνὶ περὶ
αὐτῶν γνῶτε, οὕτω καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἡ πόλις αὐ-
τοῖς χρήσεται. δοκεῖ δέ μοι καὶ πολίτου χρηστοῦ καὶ

ἐπ' ἐνίοις] Haec est pro librorum lectione ἐπινικίοις Reiskii emendatio multo subtilior, quam quod Car. Segaar conjecit Act. Soc. Traj. T. I. p. 84. ἐπὶ κακοῖς, οἷς οὗτος φιλοτ. Genitivus autem ὧν positus est per attractionem pro τούτων, ἅ. [Fort. post φιλοτιμεῖται excidit καί. F. J.]

3. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων] Hoc, quod Reiske conjecerat, obtulit cod. Vulgo deest οὖν.

πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῖν διαφορᾶς ὑπαρχούσης] Scaliger et Marklandus volunt ἡμῶν: quo non opus. Dativus enim pronominum personalium, praesertim si verbum sit in enuntiatione, quod dativum regat, ab Atticis sic usurpari solet. Cf. F. A. Wolfium ad Demosthenis Leptin. p. 274.

4. ἀλλὰ καὶ νομοθέτας] Nomothetae a populo creabantur, quoties de legibus novis rogandis veteribusque abrogandis agendum erat: cui rei initium anni statum erat. Vult igitur dicere hos, qui primi post bellum de caussa λειποταξίου judicent, non solum fore judices, sed etiam legumlatores. Prout enim hanc ipsi caussam judicaverint, eodem modo ceteras, si quae incidant, judicatum iri.

τὸν ἄλλον χρόνον] Perrara significatione de tempore futuro hic dicitur, quod dici solet τὸν λοιπὸν χρόνον. Alias ὁ ἄλλος χρόνος nonnisi de tempore praeterito. Legebatur ὁ ἄλλος βίος de vita, quae restabat, περὶ ἀδυν. §. 3. p. 742. R. εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῇ συμφορᾷ τὴν διάνοιαν ἕξω καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω, τί τούτου διοίσω; Sed Bekkerus auctoritate optimi codicis ἄλλον delevit.

δικαστοῦ δικαίου ἔργον εἶναι, ταύτῃ τοὺς νόμους διαλαμβάνειν, ὅπῃ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον μέλλει συνοίσειν τῇ πόλει. τολμῶσι γάρ τινες λέγειν, ὡς οὐδεὶς ἔνοχός ἐστι λειποταξίου, οὐδὲ δειλίας. μάχην γὰρ οὐδεμίαν γεγονέναι, τὸν δὲ νόμον κελεύειν, ἐάν τις λίπῃ τὴν τάξιν εἰς τοὐπίσω δειλίας ἕνεκα, μαχομένων τῶν ἄλλων, περὶ τούτου τοὺς στρατιώτας δικάζειν. ὁ δὲ νόμος οὐ περὶ τούτων κελεύει μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσοι ἂν μὴ παρῶσιν ἐν τῇ πεζῇ στρατιᾷ. Ἀνάγνωθί μοι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

6 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι περὶ ἀμφοτέρων κεῖται, καὶ ὅσοι ἂν μάχης οὔσης εἰς τοὐπίσω ἀναχωρήσωσι, καὶ ὅσοι ἂν ἐν τῇ πεζῇ στρατιᾷ μὴ παρῶσι. σκέψα-

6. *ὅσοι ἂν μάχης οὔσης εἰς τοὐπίσω ἀναχωρήσωσι*] Sic Bekkerus sine varietate, ut vel sine codd. scribendum erat pro vulgato *ὅσοι ἐάν*. Vere enim monuit Hermannus ad Vigerum p. 835. ambitiosum fuisse Zeunium in colligendis erroribus, ut offenderet *ὃς ἐάν* et similia ab Atticis scriptoribus adhibita fuisse. Quae enim collegit exempla, jam in editionibus accuratis ad fidem optimorum codicum correcta sunt, et quae latent alia, in posterum item corrigentur. *περὶ Ἀδυν.* §. 18. p. 753. R. *καὶ τοῖς μὲν ἰσχυροῖς ἐγχωρεῖ, μηδὲν αὐτοῖς πάσχουσιν, οὓς ἐὰν βουληθῶσιν, ὑβρίζειν.* Sed Bekkerus sine varietate *ἄν*. *κατὰ Φιλοκρ.* p. 834. *οὓς ἐὰν λαμβάνητε.* Bekkerus item sine varietate *ἄν*.

τοὺς νόμους διαλαμβάνειν] Verbum adhibitum videtur ob pluralem *τοὺς νόμους*. *Διά* significabit plures partes; *διαλαμβάνειν τοὺς νόμους* leges ab omni parte sic accipere et interpretari.

5. *ἔνοχος λειποταξίου*] Ἔνοχος interdum cum genitivo vel criminis vel poenae construitur. Legitimus tamen casus est dativus. Cf. Matthiae gr. Gr. §. 347. 4. infra §. 7. 9.

ἐάν τις λίπῃ τὴν τάξιν εἰς τοὐπίσω] Brachylogia, qua scriptores Graeci, imprimis ii, qui brevitatis sunt studiosi, saepe utuntur. Jungunt nempe praepositionem, ubi nos verbum ponimus, vel verbum cum praepositione. cf. Rost. gr. Gr. §. 139. Sic h. l. *λιπεῖν τὴν τάξιν εἰς τοὐπίσω*, quod nos dicimus, deserere ordinem ita, ut in posteriorem secedas. Hinc non opus, ut, quod Augerus fecit, scribas *ἀναχωρῶν εἰς τοὐπίσω*. Reiskius, qui idem opinabatur, intellexit tamen leges dictionis brevitatem concedere: cui in primis studet Lysias.

τοὺς στρατιώτας δικάζειν] Schottus assentientibus ceteris conjecit *τοὺς στρατηγούς*, atque etiam Marklandus affirmat *στρατηγοὺς* judices fuisse de his criminibus. Dicendum erat eos *ἡγεμονίαν δικαστηρίου* habuisse; ipsum autem judicium constabat ex iis, qui expeditioni interfuerant. Hi ergo quasi termino technico h. l. appellantur *οἱ στρατιῶται*. Proprie dicendum erat *οἱ ἐστρατευκότες*. Nec tamen de veritate lectionis dubito. Cf. Meier. de bonis damnatorum p. 124.

σθαι δέ, τίνες εἰσὶν οὓς δεῖ παρεῖναι. οὐχ οἵτινες ἂν
τὴν ἡλικίαν ταύτην ἔχωσιν; οὐχ οὓς ἂν οἱ στρατηγοὶ
καταλέξωσιν; ἡγοῦμαι δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅλῳ τῷ 7
νόμῳ μόνον αὐτὸν τῶν πολιτῶν ἔνοχον εἶναι. ἀστρα-
τείας μὲν γὰρ δικαίως ἂν αὐτὸν ἁλῶναι, ὅτι οὐ κατελέγη,
λειποταξίου δέ, ὅτι οὐκ ἐπεξῆλθε μεθ' ὑμῶν στρατο-
πεδευομένων, οὐδὲ παρέσχε μετὰ τῶν ἄλλων ἑαυτὸν τά-
ξαι, δειλίας δέ, ὅτι, δεῖν ἕκαστον μετὰ τῶν ὁπλιτῶν
κινδυνεύειν, ἱππεύειν εἵλετο. καίτοι φασὶν αὐτὸν ταύ- 8
την τὴν ἀπολογίαν ποιήσασθαι, ὡς, ἐπειδήπερ ἵππευεν,
οὐδὲν ἠδίκει τὴν πόλιν. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι, διὰ τοῦθ' ὑ-
μᾶς δικαίως ἂν αὐτῷ ὀργίζεσθαι, ὅτι, τοῦ νόμου κε-
λεύοντος, ἐάν τις ἀδοκίμαστος ἱππεύῃ, ἄτιμον εἶναι,

7. *ὅτι οὐ κατελέγη, λειποταξίου δέ, ὅτι οὐκ ἐπεξῆλθε*] Egregie locus in hac re classicus emendatus est ex C. Vulgo *ὅτι καταλέγεις ὁ πατὴρ οὐκ ἐπεξῆλθε.* Tria sunt ejusdem generis crimina, diversarum tamen partium, *ἀστρατεία, λειποτάξιον, δειλία. Ἀστρατείας ἐκρίνετο*, ut patet ex nostro loco, qui vel inscriptioni se subduxerit, vel inscriptus tamen non stipendia fecerit. Photius s. v. *λειπομαρτύριον. ὁ μὲν μηδ' ὅλως στρατευσάμενος ἀστρατείας ἐκρίνετο, ὁ δὲ στρατευσάμενος μέν, λιπὼν δὲ τὴν τάξιν, λειποταξίου. Λειποταξίου* igitur *ἐκρίνετο*, sive quis catalogo inscriptus locum assignatum non occupans ex primis ordinibus in posteriores recessit, sive, dum certabatur, ordinem deseruit. *Δειλίας*, quod nomen est generale, *ἐκρίνετο*, qui ignavum omnino se gesserat. Qui unius horum criminum convictus erat, infamia notabatur.

παρέσχε — τάξαι] Sic uterque Bekkeri codex pro vulgato *παρῆν — τάξας.*

δεῖν] Bekkeri codd. habent *δεῖ.* Marklandus correxit *δέονι* cujus participii usum illustravit Hoogoveen ad Viger. p. 331. Hac tamen correctione non opus. Gregorius enim Corinthius de dialecto Att. LXXII. *Ἀττικὸν καὶ τὸ πλεῖν ἀντὶ τοῦ πλέον, δεῖν ἀντὶ τοῦ δέον:* ubi vide intpp.

8. *ποιήσασθαι*] Reiskius de suo dedit *ποιήσεσθαι*, idque repertum in X, retinuit Bekkerus. Vide Excurs. VIII.

6. *τὴν ἡλικίαν ταύτην*] *Ταύτην* vel refertur ad eam aetatem, quam habet reus, vel in genere ex contextu significatur *ἡλικία στρατεύσιμος.* Quod volebat Reiskius *τακτήν*, nec necessarium nec bonum.

8. *ἀδοκίμαστος*] A senatu vel saltem sub auspiciis senatus habebatur *δοκιμασία ἱππέων.* Qua in re constiterit illa, parum liquet. Quantum vel ex hac oratione vel ex aliis locis conjicere licet, inquirebatur, num equitare probe didicerint et artem equitandi calleant; imprimis autem *ἐδοκιμάζοντο ἵπποι*, num robusti, num laboribus tolerandis apti, ad militiam exercitati; et qui parum idonei judicabantur, notabantur *τρυσιππίῳ* (vide He-

ἐτόλμησεν ἀδοκίμαστος ἱππεύειν. καί μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

9 Οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἦλθε πονηρίας, καὶ οὕτως ὑμῶν κατεφρόνησε καὶ τοὺς πολεμίους ἔδεισε καὶ ἱππεύειν ἐπεθύμησε καὶ τῶν νόμων οὐκ ἐφρόντισεν, ὥςτε οὐδὲν αὐτῷ τούτων τῶν κινδύνων ἐμέλησεν, ἀλλ' ἐβουλήθη καὶ ἄτιμος εἶναι, καὶ τὰ χρήματ' αὐτοῦ δημευθῆναι, καὶ πάσαις ταῖς κειμέναις ζημίαις ἔνοχος γενέσθαι μᾶλλον ἢ μετὰ τῶν ὁπλιτῶν εἶναι καὶ ὁπλίτης
10 γενέσθαι. καὶ ἕτεροι μὲν οὐδεπώποτε ὁπλιτεύσαντες, ἔφιπποι δὲ ὄντες τὸν ἄλλον χρόνον καὶ πολλὰ κακὰ τοὺς πολεμίους πεποιηκότες, οὐκ ἐτόλμησαν ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβῆναι, δεδιότες ὑμᾶς καὶ τὸν νόμον· οὕτω γὰρ ἦσαν παρεσκευασμένοι, οὐχ ὡς ἀπολουμένης τῆς πόλεως, ἀλλ' ὡς σωθησομένης καὶ μεγάλης ἐσομένης, καὶ τιμωρησομένης τοὺς ἀδικοῦντας. Ἀλκιβιάδης δ' ἐτόλμησεν ἀναβῆναι, οὔτε εὔνους ὢν τῷ πλήθει οὔτε πρότερον ἱππεύσας οὔτε νῦν ἐπιστάμενος οὔτε ὑφ' ὑμῶν δοκιμασθείς· ὡς οὐκ ἐξεσόμενον τῇ πόλει δίκην πα-
11 ρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν. ἐνθυμηθῆναι δὲ χρή, ὅτι, εἰ ἐξέσται ὅ τι ἂν τις βούληται ποιεῖν, οὐδὲν ὄφελος νόμους κεῖσθαι, ἢ ὑμᾶς συλλέγεσθαι, ἢ στρατηγοὺς αἱρεῖσθαι. θαυμάζω δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις

9. οὗτος τοίνυν] Hoc, quod Schottus et Taylor jusserunt, obtulit liber optimus. Vulgo ὅτι τοίνυν. Reiskius de suo dederat ἔτι τοίνυν.

ὁπλιτῶν] ex certa Reiskii emendatione pro librorum lectione πολιτῶν. De horum vocabulorum confusione vide quae habet Schaeferus ad Bosii Ell. p. 401.

10. ἔφιπποι δὲ ὄντες] Sic C., quo ducit partim etiam X. qui habet ἵππον δὲ ὄντες. Vulgo ἱππεύσαντες δέ.

sych. s. v. Polluc. VII. 186. ibique intpp.) Cf. Xenophont. Hipparch. I, 10 ss.

10. ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβῆναι] Thomas M. p. 45. Ἀναβαίνω ἵππον, οὐκ ἐπιβαίνω. ἐπιβαίνω δὲ νεώς. Plerumque tamen scriptores addunt accusativo praepositionem ἐπί: nec rejicitur genitivus cum ἐπί, quamquam is rarior est.

ὑφ' ὑμῶν δοκιμασθείς] Per ὑμᾶς non tam eos, qui sedent judices, intelligit, quam in genere collegium Atheniense, penes quod erat examen equitum.

ἀξιοῖ, ἐὰν μέν τις προσιόντων τῶν πολεμίων τῆς πρώτης τάξεως τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται, τούτου μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι· ἐὰν δέ τις ἐν τοῖς ὁπλίταις τεταγμένος ἐν τοῖς ἱππεῦσιν ἀναφανῇ, τούτῳ συγγνώμην ἔχειν. καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, 12
ἡγοῦμαι δικάζειν ὑμᾶς, οὐ μόνον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἕνεκα, ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ἀκοσμούντων σωφρονεστέρους ποιῆτε. ἐὰν μὲν τοίνυν τοὺς ἀγνῶτας κολάζητε, οὐδεὶς ἔσται τῶν ἄλλων βελτίων· οὐδεὶς γὰρ εἴσεται τὸν ὑφ' ὑμῶν καταψηφισθέντα· ἐὰν δὲ τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἐξαμαρτανόντων τιμωρῆσθε, πάντες πεύσονται. ὥςτε τούτῳ παραδείγματι χρώμενοι βελτίους ἔσονται οἱ πολῖται. ἐὰν τοίνυν τού- 13
του καταψηφιεῖσθε, οὐ μόνον οἱ ἐν τῇ πόλει εἴσονται, ἀλλὰ καὶ οἱ σύμμαχοι αἰσθήσονται καὶ οἱ πολέμιοι πεύσονται, καὶ ἡγήσονται πολὺ πλείονος ἀξίαν εἶναι τὴν πόλιν, ἐὰν ὁρῶσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τῶν ἁμαρτημάτων μάλισθ' ὑμᾶς ὀργιζομένους καὶ μηδεμιᾶς συγγνώμης τοὺς ἀκοσμοῦντας ἐν τῷ πολέμῳ τυγχάνοντας. ἐνθυμεῖσθε 14
δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν κάμνοντες ἐτύγχανον, οἱ δὲ ἐνδεεῖς ὄντες τῶν ἐπιτηδείων· καὶ ἡδέως ἂν οἱ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι καταμείναντες ἐθεραπεύοντο, οἱ δὲ οἴκαδ' ἀπελθόντες τῶν οἰκείων ἐπεμέλοντο· οἱ δὲ ψιλοὶ ἐστρατεύοντο, οἱ δ' ἐν

12. *τὸν ὑφ' ὑμῶν καταψηφισθέντα*] Haec est Reiskii emendatio pro librorum lectione *τὰ ὑφ'* cet. quam defendit Wakefield Sylv. Crit. P. IV. p. 28. s. locos afferens, in quibus, quum de homine sermo sit, a masculino genere ad neutrum deflectatur. Dicendum potius foret in eo, quod decreta ignota manere dicantur, inesse etiam, ignotum mansurum esse eum, in quem cadat decretum. Nec in se damnari posset neutrum; sed quum in sequentibus itidem masculinum ponatur, id etiam hic positum fuisse probabile.

13. *ἐὰν τοίνυν τούτου καταψηφιεῖσθε*] Nota *ἐάν* cum futuro indicativi, quod videtur tolerandum, quum praesertim *ἄν* potentiale cum futuro positum non sine temeritate Atticis abjudicari poterit. cf. Rost. gr. Gr. §. 120. 5. b. *β*. Coraes ad Isocr. II. p. 313. audacter vel *ἐάν* in *εἰ*, vel *καταψηφιεῖσθε* in *καταψηφίσησθε* mutandum opinatur.

14. *οἱ δὲ ψιλοὶ ἐστρατεύοντο*] *Ψιλοί* est Marklandi emendatio, probata etiam Wesselingio ad Diodor. Sic. XV. 85. pro libro-

τοῖς ἱππεῦσιν ἐκινδύνευον· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐτολμᾶτε
ἀπολιπεῖν τὰς τάξεις, οὐδὲ τὰ ἀρεστὰ ὑμῖν αὐτοῖς
αἱρεῖσθαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐφοβεῖσθε τοὺς τῆς πό-
λεως νόμους ἢ τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους κίνδυνον.
ὧν χρὴ μεμνημένους ὑμᾶς νυνὶ τὴν ψῆφον φέρειν,
καὶ πᾶσι φανερὸν ποιεῖν, ὅτι Ἀθηναίων οἱ μὴ βου-
λόμενοι τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι ὑφ' ὑμῶν κακῶς
πείσονται.
16 Ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ μὲν τοῦ νό-
μου καὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος οὐχ ἕξειν αὐτοὺς ὅ
τι λέξουσιν· ἀναβαίνοντες δ' ὑμᾶς ἐξαιτήσονται καὶ
ἀντιβολήσουσιν, οὐκ ἀξιοῦντες τοῦ Ἀλκιβιάδου υἱέος
τοσαύτην δειλίαν καταγνῶναι· ὡς ἐκεῖνον πολλῶν ἀ-
γαθῶν, ἀλλ' οὐχὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον γεγενημένον,
ὃν εἰ, τηλικοῦτον ὄντα, ἀπεκτείνατε, ὅτε πρῶτον εἰς
ὑμᾶς ἐλάβετε ἐξαμαρτάνοντα, οὐκ ἂν ἐγένοντο συμ-
17 φοραὶ τοσαῦται τῇ πόλει. δεινὸν δέ μοι δοκεῖ, ὦ
ἄνδρες δικασταί, εἶναι, εἰ αὐτοῦ μὲν ἐκείνου θάνατον
κατέγνωτε, τοῦ δὲ υἱοῦ ἀδικοῦντος δι' ἐκεῖνον ἀποψη-
φιεῖσθε, ὃς αὐτὸς μὲν οὐκ ἐτόλμα μεθ' ἡμῶν μάχεσθαι,
ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ μετὰ τῶν πολεμίων ἠξίου στρατεύ-
εσθαι. καὶ ὅτε μὲν παῖς ἦν καὶ οὔπω δῆλος ἦν ὁποῖός

rum lectione *φίλοι*. *ψιλοί* sunt milites levis armaturae, quorum erat *ἀκοντίζειν*, *βάλλειν*, *τοξεύειν*, *σφενδονᾶν*. Opponuntur *ὁπλίταις*, qui sunt gravis armaturae; *ψιλοί* dicuntur etiam *πελτασταί* et *πελτοφόροι*. Reiskius suspicatur: *οἱ δὲ ἐν τοῖς ψιλοῖς ἐστρατεύοντο*, qua lectione hoc membrum quidem adaequaretur alteri *οἱ δ' ἐν τοῖς ἱππεῦσιν ἐκινδύνευον*, sed necessarium hoc non est.

15. *τὴν ψῆφον φέρειν*] Verbum, quod ante Reiskium deerat, hoc loco addidit cod. opt. Reiskius de suo scripserat *φέρειν τὴν ψῆφον*.

16. *ὃν εἰ*] *Ὅν*, quod absorptum ab ultima syllaba vocabuli *γεγενημένον* de conjectura Reiskius restituerat, cod. habet in textu.

17. *καὶ οὔπω*] *Οὔπω*, quod Marklandus conjecerat, pro librorum lectione *οὕτω*, confirmat C, ex quo eodem accessit *καί*, quod vulgo deerat.

16. *ὡς ἐκεῖνον – αἴτιον γεγενημένον*] Minime opus eo, quod Reiskius scribendum opinatur: *ὡς ἐκείνου – αἰτίου γεγενημένου*. Nihil enim apud Atticos scriptores frequentius, quam *ὡς*, *ὥσπερ* cum accusativo constructum, tamquam casu absoluto. Cf. Rost. gr. Gr. §. 131. 4.

τις ἔσται, διὰ τὰ πατρὸς ἁμαρτήματα ὀλίγου τοῖς ἕν-
δεκα παρεδόθη· ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖς ἐκείνῳ πεπρα-
γμένοις ἐπίστασθε καὶ τὴν τούτου πονηρίαν, διὰ τὸν
πατέρα ἐλεεῖν αὐτὸν ἀξιώσετε; οὔκουν δεινόν, ὦ ἄν- 18
δρες δικασταί, τούτους μὲν οὕτως εὐτυχεῖς εἶναι, ὥςτε,
ἐπειδὰν ἐξαμαρτάνοντες ληφθῶσι, διὰ τὸ αὐτῶν γένος
σώζεσθαι, ἡμᾶς δὲ, εἰ ἐδυςτυχήσαμεν διὰ τοὺς οὕ-
τως ἀτακτοῦντας, μηδένα ἂν δύνασθαι παρὰ τῶν πο-
λεμίων ἐξαιτήσασθαι, μηδὲ διὰ τὰς τῶν προγόνων ἀ-
ρετάς. καίτοι πολλαὶ καὶ μεγάλαι καὶ ὑπὲρ ἁπάντων 19
τῶν Ἑλλήνων γεγόνασι, καὶ οὐδὲν ὅμοιαι τοῖς ὑπὸ
τούτων περὶ τὴν πόλιν πεπραγμένοις, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί. εἰ δ' ἐκεῖνοι δοκοῦσι βελτίους εἶναι, σώζοντες
τοὺς φίλους, δῆλον, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἀμείνους δόξετε
εἶναι, τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθρούς. ἀξιῶ δ', ὦ ἄν- 20
δρες δικασταί, ἐὰν μέν τινες τῶν συγγενῶν αὐτὸν
ἐξαιτῶνται, ὀργίζεσθαι, ὅτι τούτου μὲν οὐκ ἐπεχείρη-
σαν δεηθῆναι, ἢ δεηθέντες οὐκ ἐδύναντο εὑρέσθαι,
ποιεῖν τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως προςταττόμενα, ὑμᾶς δὲ
πείθειν πειρῶνται, ὡς οὐ χρὴ παρὰ τῶν ἀδικούντων
δίκην λαμβάνειν. ἐὰν δέ τινες τῶν ἀρχόντων βοηθῶσιν 21
αὐτῷ, ἐπίδειξιν μὲν τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως ποιούμενοι,
φιλοτιμούμενοι δὲ, ὅτι καὶ τοὺς φανερῶς ἡμαρτηκότας
σώζειν δύνανται, ὑμᾶς δὲ χρὴ ὑπολαμβάνειν, πρῶτον

18. *μηδὲ διὰ τὰς τῶν προγόνων ἀρετάς*] Hanc lectionem obtulit idem cod. quum *διά* vulgo deesset ejusque loco adesset *ἄν*. Reiskius post *ἀρετάς* de suo addiderat *λέγῃ*.

17. *τοῖς ἕνδεκα*] Quorum scilicet erat homines publicae securitati periculosos et nequitia laborantes corripere et in vincula conjicere.

19. *ὦ ἄνδρες δικασταί*] Magnam vim habere allocutionem in clausula nemo non sentit.

20. *εὑρέσθαι*] C o n s e q u i, a c c i p e r e. Elegans haec est significatio, parum animadversa a viris doctis. Sic Taylor hic conjecit *τρέπεσθαι* sine necessitate. Explicatio inest in seqq. *ποιεῖν τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως προςταττόμενα*, adjecta sine particula, qualis hodie addi solet, n e m p e, s c i l i c e t.

21. *τῶν ἀρχόντων*] Mavult Marklandus *τῶν στρατηγούντων*: quo non opus. Nam *οἱ ἄρχοντες*, nomen generis, saepe ponitur, idque eo aptius, si intelliguntur *ἡγεμόνες δικαστηρίου*, ut h. l., qui erant *στρατηγοί*. Praesides autem judicii interdum deprecabantur pro reo (cf. der Attische Process p. 31.), et facile patet

μὲν, ὅτι, εἰ πάντες Ἀλκιβιάδῃ ὅμοιοι ἐγένοντο, οὐδὲν
ἂν ἔδει τῶν στρατηγῶν (οὐδὲ γὰρ εἶχον, ὅτου ἡγοῦν-
το)· ἔπειθ᾽, ὅτι πολὺ μᾶλλον αὐτοῖς προςήκει τῶν λι-
πόντων τὴν τάξιν κατηγορεῖν ἢ ὑπὲρ τούτων ἀπο-
λογεῖσθαι. τίς γὰρ ἐστιν ἐλπὶς τοὺς ἄλλους ἐθελή-
σειν ποιεῖν τὰ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν προςταττόμενα, ὅταν
22 αὐτοὶ οὗτοι τοὺς ἀκοσμοῦντας σώζειν πειρῶνται; ἐγὼ
τοίνυν ἀξιῶ, ἂν μὲν ἀποδείξωσιν οἱ λέγοντες καὶ αἰ-
τούμενοι ὑπὲρ Ἀλκιβιάδου, ὡς ἐστρατεύσατο ἐν τοῖς
ὁπλίταις, ἢ ὡς ἱππεύειν δεδοκιμασμένος ἐστίν, ἀπο-
ψηφίσασθαι· ἐὰν δέ, μηδὲν ἔχοντες δίκαιον, κελεύω-
σιν αὐτῷ ὀργίζεσθαι, μεμνῆσθαι χρὴ, ὅτι διδάσκου-
σιν ὑμᾶς ἐπιορκεῖν, καὶ τοῖς νόμοις μὴ πείθεσθαι,
καὶ ὅτι, λίαν προθύμως τοῖς ἀδικοῦσι βοηθοῦντες,
πολλοὺς τῶν αὐτῶν ἔργων ἐπιθυμεῖν ποιήσουσι.
23 Θαυμάζω δὲ μάλιστα, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις
ὑμῶν τὸν Ἀλκιβιάδην ἀξιώσει διὰ μὲν τοὺς βοηθοῦντας
σώζεσθαι, διὰ δὲ τὴν αὐτοῦ πονηρίαν μὴ ἀπολέσθαι.
ἧς ἄξιον ὑμᾶς ἀκοῦσαι, ἵν᾽ ἐπίστησθε, ὅτι οὐκ ἂν εἰ-
κότως αὐτοῦ ἀποψηφίζοισθε, ὡς ταῦτα μὲν ἡμαρτηκό-
τος, τὰ δ᾽ ἄλλα πολίτου χρηστοῦ γεγενημένου. ἐκ γὰρ
τῶν ἄλλων τῶν τούτῳ πεπραγμένων δικαίως ἂν αὐτοῦ θά-
24 νατον καταψηφίζοισθε. προςήκει δ᾽ ὑμῖν περὶ αὐτῶν
εἰδέναι. ἐπειδὴ γὰρ καὶ τῶν ἀπολογουμένων ἀποδέχεσθε

21. *οὐδὲν ἂν ἔδει τῶν στρατηγῶν*] Codd. ante Reiskium collati offerebant *οὐδὲν ἀλλ᾽ ἔδει τοῦ στρατηγεῖν*. Ipse Reiskius lectionem, quae est in textu, dederat de conjectura. Priorem partem *οὐδὲν ἂν ἔδει* confirmavit C. *τοῦ στρατηγεῖν* autem erat imprimis ob sequens *εἶχον* mutandum.

αὐτοῖς προςήκει] Sic idem liber pro vulgato *αὐτοὺς προςήκει*. Illud erat imprimis propter locum, quem habet pronomen, recipiendum. Quod sequitur *τούτων*, propter codicis praestantiam receptum pro *τῶν τοιούτων*.

22. *ὡς ἱππεύειν δεδοκιμασμένος ἐστίν*] *Ἐστίν* addidit Bekkerus ex optimo suo. In ceteris Mss. deest; omnes tamen ceteroqui eandam tenent lectionem, quam viri docti de conjectura vel in *ἵππευσε* vel in *ἵππευε* mutarunt. Verum jam praebuit cod. ms.

multa penes praesidem fuisse vel mitigandi vel exacerbandi poenas subsidia.

22. *κελεύωσιν αὐτῷ ὀργίζεσθαι*] Vere videtur Marklandus conjecisse *μὴ ὀργίζεσθαι*. *Κελεύειν* autem h. l. non est invidiosum. Significat enim nonnisi obsecrare, enixe petere.

λεγόντων τὰς σφετέρας αὐτῶν ἀρετὰς καὶ τὰς τῶν
προγόνων εὐεργεσίας, εἰκὸς ὑμᾶς καὶ τῶν κατηγό-
ρων ἀκροᾶσθαι, ἐὰν ἀποφαίνωσι τοὺς φεύγοντας
πολλὰ εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκότας, καὶ τοὺς προγόνους
αὐτῶν πολλῶν κακῶν αἰτίους γεγενημένους. οὗτος 25
γὰρ παῖς μὲν ὢν παρ' Ἀρχεδήμῳ τῷ Γλάμωνι, οὐκ
ὀλίγα τῶν ὑμετέρων ὑφῃρημένῳ, πολλῶν ὁρώντων
ἔπινεν, ὑπὸ τῷ αὐτῷ στρώματι κατακείμενος, ἐκώμαζε
δὲ μεθ' ἡμέραν, ἄνηβος ἑταίραν ἔχων, μιμούμενος
τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους, καὶ ἡγούμενος οὐκ ἂν δύ-
νασθαι, πρεσβύτερος ὤν, λαμπρὸς γενέσθαι, εἰ μή,
νέος ὤν, πονηρότατος δόξειεν εἶναι. μετεπέμφθη 26
δ' ὑπὸ Ἀρχεβιάδου, ἐπειδὴ φανερῶς ἐξημάρτανε. καί-
τοι ποῖόν τινα χρὴ αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι εἶναι,
ὅστις κἀκείνῳ, τοιαῦτα ἐπιτηδεύων, διεβέβλητο, ὃς
τοὺς ἄλλους ταῦτ' ἐδίδασκε; μετὰ Θεοτίμου δὲ ἐπι-
βουλεύσας τῷ πατρί, Ὠρεοὺς προὔδωκεν. ὁ δέ, πα-
ραλαβὼν τὸ χωρίον, πρότερον μὲν ὕβριζεν αὐτὸν

25. *ὑπὸ τῷ αὐτῷ στρώματι*] Ex emendatione Augeri. Vulgo *αὐτόματι*, quod varie tentarunt viri docti. Taylor Lectt. Lyss. c. 12. conjecit *ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ*. Similiter Jacobs Addit. Animadvv. in Athen. p. 17. *εἵματι* vel *ἱματίῳ*. Lobeckius autem ad Phryn. p. 401. *ἱματίῳ* praeferendum censet, quod *εἷμα* sit poetarum. Atque *ἱμάτιον* de veste stragula poni docet Perizonius ad Aelian. Varr. Hist. IX. 3. *Στρῶμα* tamen et propius corruptioni videtur et magis aptum. Dicitur enim *ἐπίβλημα*, quam lodicem appellant Latini, quum *ἱμάτιον* sit generis: quamquam phrasin *ἀνάκεισθαι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ* de congressu Venereo usitatam fuisse ostenderunt Taylor et Jacobs.

ἐκώμαζε δὲ] Particula accessit ex conjectura Reiskii.

δόξειεν] Sic Bekkerus dedit ex cod. pro eo, quod Reiskius ex conjectura Marklandi dedit *δόξει*; ceteri libri habent *δείξει*. Cf. Excursum VII.

25. *Ἀρχεδήμῳ τῷ Γλάμωνι*] Archedemus ὁ *Γλάμων* ab Aristophane *Βατρ.* 596 et v. 419 ss. ridetur, quod, quamvis *ξένος*, tamen civitatem Atticam usurpet et demagogum agat inter Athenienses, qui in ludibrium appellantur *ἄνω νεκροί*. Homo erat voluptarius, Veneri et Baccho deditus. Videtur diversus ab eo, cujus meminit Xenoph. Memor. II. 9., idem autem cum eo, de quo sermo est Hellen. I. 7, 2. *Γλάμωνα* autem Scholiastes Aristophanis l. l. ait dici, quod lippos a Venere habebat oculos.

26. *Ἀρχεβιάδου*] Hominis impuri et infamis. Videtur idem esse, cujus bis meminit Demosthenes *κατὰ Κόνωνος*.

ὡραῖον ὄντα, τελευτῶν δὲ δήσας, ἀργύριον εἰςεπράττετο.
27 ὁ δὲ πατὴρ αὐτὸν οὕτως ἐμίσει σφόδρα, ὥςτε οὐδ' ἂν ἀποθανόντος ἔφασκε τὰ ὀστᾶ κομίσασθαι. τελευτήσαντος δ' ἐκείνου, ἐραστὴς γενόμενος Ἀρχεβιάδης αὐτὸν ἐλύσατο. οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον κατακυβεύσας τὰ ὄντα, ἐκ Λευκῆς ἀκτῆς ὁρμώμενος,
28 τοὺς φίλους κατεπόντιζεν. ὅσα μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἢ εἰς τοὺς πολίτας, ἢ εἰς τοὺς οἰκείους, ἢ περὶ τοὺς αὑτοῦ ξένους, ἢ περὶ τοὺς ἄλλους ἡμάρτηκε, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν. Ἱππόνικος δέ, πολλοὺς παρακαλέσας, ἐξέπεμψε τὴν γυναῖκα φάσκων τοῦτον ὡς οὐκ ἀδελφὸν αὐτῆς, ἀλλ' ὡς ἄνδρα ἐκείνης, εἰς
29 τὴν οἰκίαν εἰςιέναι τὴν αὑτοῦ. καὶ τοιαῦθ' ἡμαρτηκότι καὶ οὕτω δεινὰ καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα πεποιηκότι, οὔτε τῶν πεπραγμένων αὐτῷ μεταμέλει οὔτε τῶν μελλόντων ἔσεσθαι. ὃν μᾶλλον ἔδει κοσμιώτατον εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀπολογίαν ποιούμενον τὸν ἑαυτοῦ βίον τῶν τοῦ πατρὸς ἁμαρτημάτων, οὗτος ἑτέρους ὑβρίζειν πειρᾶται, ὥςπερ δυνάμενος ἂν πολλοστὸν μέρος τῶν ὀνειδῶν τῶν ἑαυτῷ προςηκόντων τοῖς ἄλλοις με-
30 ταδοῦναι· καὶ ταῦθ' υἱὸς ὢν Ἀλκιβιάδου, ὃς ἔπεισε μὲν Δεκέλειαν Λακεδαιμονίους ἐπιτειχίσαι, ἐπὶ δὲ τὰς νήσους ἀποστήσων ἔπλευσε, διδάσκαλος δὲ τῶν τῆς πόλεως κακῶν ἐγένετο, πλεονάκις δὲ μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ τὴν πατρίδα ἐστρατεύσατο ἢ μετὰ τῶν πολιτῶν ἐπ' ἐκείνους. ἀνθ' ὧν καὶ ὑμῖν καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι τιμωρεῖσθαι προςήκει, ὅντινα λαμβάνετε τού-

27. οὐδ' ἂν] Ex Reiskii conjectura pro librorum lectione οὐδέ. Ἂν hic additum probo, quoniam res indicatur, quae nec facta est nec fieri poterat.
29. τῶν ὀνειδῶν τῶν ἑαυτῷ προςηκόντων] Hanc lectionem obtulit liber Bekkeri ejusque principem partem conjectura assecutus erat Marklandus ὀνειδῶν legens. Vulgo: τῶν εἰδῶν τῶν ἑαυτοῦ προςηκόντων.

27. ἐκ Λευκῆς ἀκτῆς ὁρμώμενος] Harpocration s. v. intelligit locum Propontidis, unde Alcibiades piratam egerit.
28. ὡς οὐκ ἀδελφὸν αὐτῆς, ἀλλ' ὡς ἄνδρα ἐκείνης] Non intelligo, quomodo duplex pronomen de eadem persona recte dici possit. Auger ἐκείνης delevit ut vitiose abundans.

των. καίτοι σφόδρα εἴθισται λέγειν, ὡς οὐκ εἰκός 31
ἐστι τὸν μὲν πατέρα αὐτοῦ κατελθόντα δωρεὰς παρὰ
τοῦ δήμου λαβεῖν, τοῦτον δ' ἀδίκως διὰ τὴν φυγὴν
τὴν ἐκείνου διαβεβλῆσθαι. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ δεινὸν εἶναι,
εἰ τὰς μὲν δωρεὰς αὐτοῦ ἀφείλεσθε, ὡς οὐ δικαίως
δεδωκότες, τούτου δὲ ἀδικοῦντος ἀποψηφιεῖσθε, ὡς
τοῦ πατρὸς χρηστοῦ περὶ τὴν πόλιν γεγενημένου. καὶ 32
μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἄλλων τε πολλῶν ἄξιον
ἕνεκεν αὐτοῦ καταψηφίσασθαι, καὶ ὅτι ταῖς ὑμετέραις
ἀρεταῖς χρῆται παραδείγματι περὶ τῆς ἑαυτοῦ πονη-
ρίας. τολμᾷ γὰρ λέγειν, ὡς Ἀλκιβιάδης οὐδὲν δεινὸν
εἴργασται ἐπὶ τὴν πατρίδα στρατεύσας. καὶ γὰρ ὑμᾶς 33
φεύγοντας Φυλὴν καταλαβεῖν καὶ δένδρα τεμεῖν καὶ
πρὸς τὰ τείχη προςβαλεῖν. καὶ ταῦτα ποιήσαντας οὐκ
ὄνειδος τοῖς παισὶ καταλιπεῖν, ἀλλὰ τιμὴν παρὰ πᾶσιν
ἀνθρώποις κτήσασθαι, ὡς τῶν αὐτῶν ὄντας ἀξίους,
ὅσοι φυγόντες μετὰ τῶν πολεμίων ἐπὶ τὴν χώραν ἐστρά-
τευσαν, καὶ ὅσοι κατῆεσαν Λακεδαιμονίων ἐχόντων τὴν
πόλιν. καὶ μὲν δὴ πᾶσιν ἡγοῦμαι δῆλον εἶναι, ὅτι 34
οὗτοι μὲν ἐζήτουν κατιέναι, ὡς τὴν μὲν τῆς θαλάττης ἀρ-
χὴν Λακεδαιμονίοις παραδώσοντες, αὐτοὶ δ' ὑμῶν ἄρ-
ξοντες, τὸ δ' ὑμέτερον πλῆθος κατελθὸν τοὺς μὲν πο-
λεμίους ἐξήλασε, τῶν δὲ πολιτῶν καὶ τοὺς βουλομένους
δουλεύειν ἠλευθέρωσεν. ὥςτ' οὐχ ὁμοίων τῶν ἔρ-
γων ἀμφοτέροις γεγενημένων τοὺς λόγους ποιεῖται.
Ἀλλ' ὅμως τοσούτων συμφορῶν καὶ οὕτως αὐτῷ μεγάλων 35
ὑπαρχουσῶν, ἐπὶ τῇ τοῦ πατρὸς πονηρίᾳ φιλοτιμεῖ-
ται, καὶ λέγει, ὡς οὕτως ἐκεῖνος μέγα ἐδύνατο, ὥςτε
τῇ πόλει πάντων κακῶν αἴτιος γεγένηται. καίτοι τίς
οὕτως ἄπειρος τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ὃς οὐκ ἄν, βου-

32. **στρατεύσας] Emendatio Marklandi pro librorum lectione στρατεύσασθαι.**

34. **ὥςτ' οὐχ ὁμοίων τῶν ἔργων ἀμφοτέροις γεγενημένων τοὺς λόγους ποιεῖται] Negatio jungenda cum λόγους ποιεῖται hoc sensu: Non loquitur de factis, quae utrisque sunt aequalia. Hinc patet non opus esse, ut cum Reiskio post γεγενημένων addatur ὡς περὶ ὁμοίων.**

λόμενος εἶναι πονηρός, εἰςηγήσαιτο μὲν τοῖς πολεμίοις ἃ χρὴ καταλαβεῖν τῶν χωρίων, δηλώσειε δ' ἂν ἃ κακῶς φυλάττεται τῶν φρουρίων, διδάξειε δ' ἂν ἃ πονηρῶς ἔχει τῶν πραγμάτων, μηνύσειε δ' ἂν τοὺς βουλομένους
36 ἀφίστασθαι τῶν συμμάχων; οὐ γὰρ δήπου, ὅτε μὲν ἔφευγε, διὰ τὴν δύναμιν κακῶς οἷός τ' ἦν ποιεῖν τὴν πόλιν, ἐπειδὴ δὲ ὑμᾶς ἐξαπατήσας κατῆλθε, καὶ πολλῶν ἦρξε τριηρῶν, οὔτε τοὺς πολεμίους ἐδύνατο ἐκ τῆς χώρας ἐκβαλεῖν οὔτε Χίους, οὓς ἀπέστησε, πάλιν φίλους ποιῆσαι οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν ὑμᾶς
37 ἐργάσασθαι. ὥστ' οὐ χαλεπὸν γνῶναι, ὅτι Ἀλκιβιάδης δυνάμει μὲν οὐδὲν τῶν ἄλλων διέφερε, πονηρίᾳ δὲ τῶν πολιτῶν πρῶτος ἦν. ἃ μὲν γὰρ ᾔδει τῶν ὑμετέρων κακῶς ἔχοντα, μηνυτὴς αὐτοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγένετο· ἐπειδὴ δ' ἔδει αὐτὸν στρατηγεῖν, οὐδὲν κακὸν ποιεῖν ἐκείνους ἐδύνατο, ἀλλ' ὑποσχόμενος δι' ἑαυτὸν παρέξειν βασιλέα χρήματα, πλέον ἢ διακόσια τάλαντα
38 τῆς πόλεως ὑφείλετο. καὶ οὕτω πολλὰ ἐνόμιζεν εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκέναι, ὥςτε λέγειν δυνάμενος, καὶ φίλων ὄντων, καὶ χρήματα κεκτημένος, οὐδέποτ' ἐλθὼν εὐθύνας ἐτόλμησε δοῦναι· ἀλλὰ φυγὴν αὑτοῦ καταγνούς, καὶ Θρᾴκης καὶ πάσης πόλεως ἐβούλετο πολίτης γενέσθαι μᾶλλον ἢ τῆς πατρίδος εἶναι τῆς ἑαυτοῦ. καὶ τὸ τελευταῖον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑπερβολὴν ποιησάμενος τῆς προτέρας πονηρίας, ἐτόλμησε τὰς ναῦς Λυ-
39 σάνδρῳ μετὰ Ἀδειμάντου προδοῦναι. ὥςτε εἴ τις ὑμῶν ἢ τοὺς τεθνεῶτας ἐν [τῇ] ναυμαχίᾳ ἐλεεῖ, ἢ ὑπὲρ τῶν δουλευσάντων τοῖς πολεμίοις αἰσχύνεται, ἢ τῶν τει-

39. ἐν [τῇ] ναυμαχίᾳ] Articulus accessit ex emendatione Marklandi. Ad vocabulum ναυμαχία, si de certa navali pugna sermo est, addi solet articulus, etiam de ea, quam hujus temporis ναυμαχίαν proprio nomine dictam appellare possis. Etiam alio loco articulus accessit ex conjectura Reiskii ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφ. χρ. §. 30. ἐγένετο δ' ἡ ναυμαχία ἐπ' Εὐβούλου ἄρχοντος.

37. μηνυτὴς αὐτοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγένετο] In αὐτοῖς hoc videtur inesse, tantum abfuisse, ut civitatem suam a Lacedaemoniorum dominatu liberaverit, ut ipsis adeo viam monstraverit, qua partes infirmissimas aggrederentur. Reiskius de suo dedit αὐτός.

χῶν καθῃρημένων ἀγανακτεῖ, ἢ Λακεδαιμονίους μισεῖ,
ἢ τοῖς τριάκοντα ὀργίζεται, τούτων ἁπάντων χρὴ τὸν
τούτου πατέρα αἴτιον ἡγεῖσθαι, καὶ ἐνθυμηθῆναι,
ὅτι Ἀλκιβιάδην μὲν τὸν πρόπαππον αὐτοῦ, καὶ τὸν
πρὸς μητρὸς Μεγακλέα, οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι δὶς ἀμ-
φοτέρους ἐξωστράκισαν, τοῦ δὲ πατρὸς αὐτοῦ οἱ πρε-
σβύτεροι ὑμῶν θάνατον κατέγνωσαν. ὥςτε νῦν χρή, 40
ἡγησαμένους πατρικὸν ἐχθρὸν τοῦτον εἶναι τῇ πόλει,
καταψηφίσασθαι· καὶ μήτε ἔλεον, μήτε συγγνώμην,
μήτε χάριν μηδεμίαν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τῶν
νόμων τῶν κειμένων, καὶ τῶν ὅρκων, οὓς ὠμόσατε.

Σκέψασθαι δὲ χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, διὰ τί 41
ἄν τις τοιούτων ἀνδρῶν φείσαιτο; πότερον, ὡς πρὸς
μὲν τὴν πόλιν δεδυστυχήκασιν, ἄλλως δὲ κόσμιοί εἰσι
καὶ σωφρόνως βεβιώκασιν; οὐχ οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν
ἡταιρήκασιν, οἱ δ' ἀδελφαῖς συγγεγόνασι, τοῖς δ' ἐκ
θυγατέρων παῖδες γεγόνασιν, οἱ δὲ μυστήρια πεποιή- 42
κασι, καὶ τοὺς Ἑρμᾶς περικεκόφασι, καὶ περὶ πάντας
τοὺς θεοὺς ἠσεβήκασι, καὶ εἰς ἅπασαν τὴν πόλιν ἡμαρ-
τήκασιν, ἀδίκως καὶ παρανόμως καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους
διακείμενοι, καὶ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς πολιτευόμενοι, οὐ-
δεμιᾶς τόλμης ἀπεχόμενοι, οὐδὲ ἔργου δεινοῦ ἄπειροι
γεγενημένοι; ἀλλὰ καὶ πεπόνθασι καὶ πεποιήκασιν
ἅπαντα. οὕτω γὰρ διάκεινται, ὥςτε ἐπὶ μὲν τοῖς κα-
λοῖς αἰσχύνεσθαι, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς φιλοτιμεῖσθαι.
καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἤδη τινῶν ἀπεψηφί- 43
σασθε, ἀδικεῖν μὲν νομίσαντες, οἰόμενοι δ' εἰς τὸ λοι-
πὸν χρησίμους ὑμῖν ἔσεσθαι. τίς οὖν ἐλπὶς ὑπὸ τού-
του τι ἀγαθὸν πείσεσθαι τὴν πόλιν, ὃν ὑμεῖς, ὅτι μὲν
οὐδενὸς ἄξιός ἐστιν, ἐπειδὰν ἀπολογῆται, εἴσεσθε, ὅτι
δὲ πονηρός ἐστιν, ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων εἴσε-

42. *ἀλλὰ καὶ πεπόνθασι καὶ πεποιήκασιν ἅπαντα*] **Debetur haec lectio optimo codici Bekkeri pro vulgato:** *ἀλλ' ἅτε πεπόνθασιν ἅπαντα, ἃ πεποιήκασι καὶ πεπόνθασι.*

39. *καὶ τὸν πρὸς μητρὸς*] **sc.** *πάππον*, **quod assumendum ex antecedente** *πρόπαππον.*

43. *εἴσεσθε – εἴσεσθε*] **Parum quidem grata repetitio ejusdem verbi in ratione non pari. Primo**

44 σθε; ἀλλὰ μὲν δὴ οὐδ' ἂν ἐξελθὼν ἐκ τῆς πόλεως
οὐδὲν δύναιτο κακὸν ὑμᾶς ἐργάσασθαι, δειλὸς ὢν
καὶ πένης καὶ πράττειν ἀδύνατος καὶ τοῖς οἰκείοις
45 διάφορος καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων μισούμενος. ὥςτ' οὐδὲ
τούτων ἕνεκα αὐτὸν ἄξιον φυλάττεσθαι, ἀλλὰ πολὺ
μᾶλλον παράδειγμα ποιῆσαι καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῖς
τούτου φίλοις, οἳ τὰ μὲν προςταττόμενα ποιεῖν οὐκ
ἐθέλουσι, τοιούτων δ' ἔργων ἐπιθυμοῦσι, καὶ περὶ
τῶν σφετέρων αὐτῶν κακῶς βουλευσάμενοι, περὶ τῶν
ὑμετέρων δημηγοροῦσιν.
46 Ἐγὼ μὲν οὖν ὡς ἐδυνάμην ἄριστα κατηγόρηκα.
ἐπίσταμαι δ' ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι τῶν ἀκροωμένων θαυ-
μάζουσιν, ὅπως ποθ' οὕτως ἀκριβῶς ἐδυνήθην ἐξευ-
ρεῖν τὰ τούτων ἁμαρτήματα, οὗτος δέ μου καταγελᾷ,
ὅτι οὐδὲ τὸ πολλοστὸν μέρος εἴρηκα τῶν τούτοις ὑπαρ-
47 χόντων κακῶν. ὑμεῖς οὖν καὶ τὰ εἰρημένα καὶ τὰ
παραλελειμμένα ἀναλογισάμενοι, πολὺ μᾶλλον αὐτοῦ
καταψηφίσασθε, ἐνθυμηθέντες, ὅτι ἔνοχος μέν ἐστι τῇ
γραφῇ, μεγάλη δ' εὐτυχία τὸ τοιούτων πολιτῶν ἀπαλ-
λαγῆναι πόλει. ἀνάγνωθι δ' αὐτοῖς τοὺς νόμους καὶ
τοὺς ὅρκους καὶ τὴν γραφήν· καὶ τούτων μεμνημένοι
ψηφιοῦνται τὰ δίκαια.

ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΘΕΟΜΝΗΣΤΟΥ ΠΡΩΤΟΣ.

PROOEMIUM.

Actor Theomnesto *δίκην* intendit *κακηγορίας*. Cognoscimus, quid contraxerit *δίκην κακηγορίας*, ex Demosthene in Mid. c. 10. p. 524. *ἂν μὲν -- ἰδιώτην τινὰ -- κακῶς εἴπῃ, -- δίκην κα-*

quidem loco aptum, minus in altero. Marklandi quidem conjectura in honorem viri docti oblivioni danda; melius Reiske *ἴστε*.

47. *ἀνάγνωθι -- τὰ δίκαια*] Finem habet haec oratio, qualem vix alterum in ulla alia oratione invenias.

κηγορίας ἰδίαν φεύξεται· ἐὰν δὲ θεσμοθέτην, ἄτιμος ἔσται καθάπαξ. Cum hoc loco conjungendus κατ᾽ Ἀριστοκρ. p. 635. §. 50. ἄν τις κακῶς ἀγορεύῃ, τὰ ψευδῆ προςέθηκεν (ὁ νομοθέτης), ὡς εἴγε τἀληθῆ, προςῆκον. κατὰ Κόνων. p. 1262. §. 18. εἰσὶ κακηγορίας δίκαι· φασὶ τοίνυν ταύτας διὰ τοῦτο γίνεσθαι, ἵνα μὴ λοιδορούμενοι τύπτειν ἀλλήλους προάγωνται. Quod Salmasius in Obsvv. ad Jus Att. et Rom. c. 9. p. 262. affirmat, similes fuisse δίκας duas, unam κακολογίας, alteram κακηγορίας, neque tamen easdem, sed diversas, hoc Des. Heraldus II. 13. et sermoni et juri Attico contrarium esse vere monuit. Nullum enim usquam vestigium δίκης κακολογίας; sed una est κακηγορίας. Ex nostra autem oratione patet ei licuisse δίκην κακηγορίας intendere, ὃς ἂν ἀκούσῃ τι τῶν ἀποῤῥήτων. Videndum igitur, quid per ἀπόῤῥητα intelligatur. Harpocration s. v. ἀπόῤῥητα· τὰ ἀπειρημένα ἐν τοῖς νόμοις. τίνα δὲ ἦν, ἅπερ ἀπείρηται λέγειν εἰς ἀλλήλους, δεδήλωκε Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Θεομνήστου, εἰ γνήσιος ὁ λόγος.

Ex hac oratione tria cognoscimus vocabula, quae erant τῶν ἀποῤῥήτων, ejusdem generis: ἀνδροφόνος, πατραλοίας, μητραλοίας. §. 6. 8. Πατραλοίας, μητραλοίας composita sunt ab ἀλοᾶν, quod, ut habent Bekkeri Anecdd. s. v. ἀπαλοᾶν p. 16., significat καὶ τὸ ἐπιτρίβειν τύπτοντα· ἔνθεν καὶ πατραλοίας καὶ μητραλοίας ὁ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα ἀλοῶν, ὅ ἐστι τύπτων καὶ διατρίβων. p. 270. s. v. κατηλόησαν· ἀπέκτειναν οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ ξύλοις παίοντες. ἀφ᾽ οὗ καὶ πατραλοίας ὁ τοὺς πατέρας τύπτων. Harpocration s. v. ἀπηλοημένος· ὁ σῖτος ἀπὸ τῆς ἅλω συγκεκομισμένος μετὰ τὸ ἀλοηθῆναι· ὅ ἐστι πατηθῆναι. Aliud ἀπόῤῥητον cognoscimus ex §. 13. ἀποβεβληκέναι τὴν ἀσπίδα.

Novimus aliud, in quod cadebat κακηγορίας δίκη, ex Demosthene πρὸς Εὐβουλίδ. p. 1308. §. 30. οἱ νόμοι κελεύουσιν ἔνοχον εἶναι τῇ κακηγορίᾳ τὸν τὴν ἐργασίαν τὴν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἢ τῶν πολιτῶν ἢ τῶν πολιτίδων ονειδίζοντά τινι. Atque etiam Solonis lege cautum erat, μὴ κακῶς λέγειν τὸν τεθνεῶτα, μηδ᾽ ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου τις ἀκούῃ παίδων αὐτός. cf. F. A. Wolfium ad Demosthenis Leptin. p. 320. s. nec dubium est, quin, si quis pro libidine agere voluerit, largam invenerit accusandi materiam, et patet ex §. 2. mala fama laborasse eos, qui cupide ejusmodi caussas agerent; ἀνελεύθερον γὰρ καὶ λίαν φιλόδικον εἶναι νομίζω κακηγορίας δικάζεσθαι. Qui convictus erat κακηγορίας, multabatur summa quingentarum drachmarum, ut patet ex §. 12. Isocrates κατὰ Λοχίτου §. 3. καὶ περὶ κακηγορίας νόμον ἔθεσαν, ὃς κελεύει τοὺς λέγοντάς τι τῶν ἀποῤῥήτων πεντακοσίας δραχμὰς ὀφείλειν. Ἡγεμόνες δικαστηρίου in δίκῃ κακηγορίας erant thesmothetae.

Reus non negabat iratum se dixisse actorem τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἀπεκτονέναι; sed hoc non esse inter ἀπόῤῥητα. Si dixisset eum ἀνδροφόνον esse, tum se futurum fuisse κακηγορίας reum. Oratio in eo versatur, ut doceat meram hanc esse λογομαχίαν, nec legislatorem poenam verbo, sed facto constituisse. Actor autem, ut decebat filium pium, hanc calumniam acgerrime se ferre profitetur, quod, si dignus suspicione sit probum se patrem interficere potuisse, nequissimus fuerit homo necesse sit.

1 Μαρτύρων μὲν οὐκ ἀπορίαν μοι ἔσεσθαι δοκῶ, ὦ
ἄνδρες δικασταί· πολλοὺς γὰρ ὑμῶν ὁρῶ δικάζοντας
τῶν τότε παρόντων, ὅτε Λυσίθεος Θεόμνηστον εἰσήγ-
γελλε τὰ ὅπλα ἀποβεβληκότα, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, δημη-
γορεῖν. ἐν ἐκείνῳ γὰρ τῷ ἀγῶνι τὸν πατέρα μ' ἔφα-
2 σκεν ἀπεκτονέναι τὸν ἐμαυτοῦ. ἐγὼ δ', εἰ μὲν τὸν
ἑαυτοῦ με ἀπεκτονέναι ᾐτιᾶτο, συγγνώμην ἂν εἶχον
αὐτῷ τῶν εἰρημένων, (φαῦλον γὰρ αὐτὸν καὶ οὐδενὸς
ἄξιον ἡγούμην) οὐδ' εἴτι ἄλλο τῶν ἀποῤῥήτων ἤκουσα,
οὐκ ἂν ἐπεξῆλθον αὐτῷ (ἀνελεύθερον γὰρ καὶ λίαν
3 φιλόδικον εἶναι νομίζω κακηγορίας δικάζεσθαι)· νυνὶ
δὲ αἰσχρόν μοι εἶναι δοκεῖ περὶ τοῦ πατρός, οὕτω
πολλοῦ ἀξίου γεγενημένου καὶ ὑμῖν καὶ τῇ πόλει, μὴ
τιμωρήσασθαι τὸν ταῦτ' εἰρηκότα. καὶ παρ' ὑμῶν εἰ-
δέναι βούλομαι, πότερον δώσει δίκην, ἢ τούτῳ μόνῳ
Ἀθηναίων ἐξαίρετόν ἐστι καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν παρὰ
4 τοὺς νόμους ὅ τι ἂν βούληται. ἐμοὶ γάρ, ὦ ἄνδρες
δικασταί, ἔτη εἰσὶ τριάκοντα τρία, ἐξ ὅτου δ' ὑμεῖς
κατεληλύθατε, εἰκοστὸν τουτί. φαίνομαι οὖν τρισκαι-
δεκέτης ὤν, ὅτε ὁ πατὴρ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπέθνη-
σκε. ταύτην δὲ ἔχων τὴν ἡλικίαν, οὔτ' εἰ ἔστιν ὀλι-
γαρχία ἠπιστάμην, οὔτε ἂν ἐκείνῳ ἀδικουμένῳ ἠδυνά-

1. *εἰσήγγελλε - - οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, δημηγορεῖν*] Non video, quid in his verbis offenderit viros doctos, ut alius aliud conjecerit. Lex erat Athenis *τὸν τὰ ὅπλα ἀποβεβληκότα ἄτιμον εἶναι.* Ut autem *ἀτίμῳ* in genere non licebat *δημηγορεῖν*, sic lege disertis verbis vetitum erat *τῷ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβληκότι.* Cf. Aeschin. adv. Tim. §. 13.

2. *αὐτὸν*] sc. patrem Theomnesti; nec tanti erat *κακηγορία* pravum te hominem interfecisse, quam si is, quem quis te interfecisse calumnietur, erat vir probus, fortis et patriae amans.

τῶν ἀποῤῥήτων] Cf. Prooemium.

ἐπεξῆλθον αὐτῷ] Ἐπεξέρχεσθαι vel *ἐπεξιέναι* verbum forense de eo, qui actionem intendit. Plerumque construitur cum dativo personae, rarius cum accusativo.

ἀνελεύθερον γὰρ καὶ λίαν φιλόδικον] Vocabulo dubiae significationis additum quod accuratius definiat.

[4. *ἔτη εἰσὶ τριάκοντα*] De plurali neutris contra vulgarem usum addito vid. Heindorf. ad Platon. Tom. III. p. 137. nos Anim. ad Athen. p. 228. F. J.]

τρισκαιδεκέτης] Lysias hic Phrynichi p. 406. secutus est praeceptum: *α ἀφαιρετέον* compositis ex *ἔτος*. cf. ibi notam Lobeckii et quae monuimus ad Aeschin. *περὶ παραπρ.* c. 56.

μην βοηθῆσαι. καὶ μὲν δὴ οὐκ ὀρθῶς τῶν χρημάτων 5
ἕνεκα ἐπεβούλευσα αὐτῷ· ὁ γὰρ πρεσβύτερος ἀδελφὸς
Πανταλέων ἅπαντα παρέλαβε, καὶ ἐπιτροπεύσας ἡμᾶς
τῶν πατρῴων ἀπεστέρησεν. ὥστε πολλῶν ἕνεκα, ὦ
ἄνδρες δικασταί, προσῆκέ μοι αὐτὸν βούλεσθαι ζῆν.
ἀνάγκη μὲν οὖν περὶ αὐτῶν μνησθῆναι. οὐδὲν δὲ δεῖ
πολλῶν λόγων. σχεδὸν ἐπίστασθε ἅπαντες, ὅτι ἀλη-
θῆ λέγω· ὅμως δὲ μάρτυρας αὐτῶν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἴσως τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ τούτων μὲν 6
οὐδὲν ἀπολογήσεται, ἐρεῖ δὲ πρὸς ὑμᾶς, ἅπερ ἐτόλμα
λέγειν καὶ πρὸς τὸν διαιτητήν, ὡς οὐκ ἔστι τῶν ἀποῤ-
ῥήτων, ἐάν τις εἴπῃ τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι· τὸν γὰρ
νόμον οὐ ταῦτ᾽ ἀπαγορεύειν, ἀλλ᾽ ἀνδροφόνον οὐκ ἐᾶν
λέγειν. ἐγὼ δὲ οἶμαι ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ πε- 7
ρὶ τῶν ὀνομάτων διαφέρεσθαι, ἀλλὰ τῆς τούτων δια-
νοίας· καὶ πάντας εἰδέναι, ὅτι, ὅσοι ἀνδροφόνοι εἰ-
σί, καὶ ἀπεκτόνασί τινας. πολὺ γὰρ ἔργον ἦν τῷ νο-
μοθέτῃ ἅπαντα τὰ ὀνόματα γράφειν, ὅσα τὴν αὐτὴν
δύναμιν ἔχει· ἀλλὰ περὶ ἑνὸς εἰπὼν περὶ πάντων
ἐδήλωσεν. οὐ γὰρ δήπου, ὦ Θεόμνηστε, εἰ μέν τίς 8
σ᾽ εἴποι πατραλοίαν ἢ μητραλοίαν, ἠξίους ἂν αὐτὸν ὀ-
φλεῖν σοι δίκην, εἰ δέ τις εἴποι, ὡς τὴν τεκοῦσαν ἢ
τὸν φύσαντα ἔτυπτες, ᾤου ἂν αὐτὸν ἀζήμιον δεῖν εἶ-
ναι, ὡς οὐδὲν τῶν ἀποῤῥήτων εἰρηκότα; ἡδέως γὰρ ἂν 9
σου πυθοίμην (περὶ τοῦτο γὰρ δεινὸς εἶ καὶ μεμελέτη-

7. *ἐδήλωσεν*] Sic duo codices pro vulgato *ἐδήλου*.

8. *εἰ μέν τίς σ᾽ εἴποι*] Hoc, quod etiam Jacobsius Addit. Animadvv. in Athen. p. 146. conjecit, firmavit codex X. Vulgo *εἴπῃ*. *Εἰ* non existimo a prosae scriptoribus cum conjunctivo fuisse constructum, practerquam in aoristo, si praesens sit inusitatum. [cf. quae monuimus in gr. Gr. §. 121. not. 8. V. C. F. R.].

6. *ἀνδροφόνον*] Atticistas Moerin et Thomam M., tradentes *φονέα Ἀττικῶς, ἀνδροφόνον Ἑλληνικῶς*, errare patet ex nostro aliisque multis locis.

7. *ἀλλὰ τῆς τούτων διανοίας*] Cf. Excurs. III.

9. *περὶ τοῦτο γὰρ δεινὸς εἶ*] *Περὶ τούτου* conjicit Taylor: quo non opus. Nam adjectivis, quae vel virtutem vel vitium indicant, adjungitur ex regula *περί* cum accusativo. Cf. Loers ad Platonis Menex. p. 76.

κας καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν), εἴ τίς σε εἴποι ῥίψαι τὴν ἀσπίδα, ἐν δὲ τῷ νόμῳ εἴρητο, ἐάν τις φάσκῃ ἀποβεβληκέναι, ὑπόδικον εἶναι, οὐκ ἂν ἐδικάζου αὐτῷ, ἀλλ' ἐξήρκει ἄν σοι ἐῤῥιφέναι τὴν ἀσπίδα, λέγοντι οὐδέν σοι μέλει; οὐδὲ γὰρ τὸ αὐτό ἐστι ῥίψαι καὶ ἀποβεβληκέναι.
10 ἀλλ' οὐδ' ἂν τῶν ἕνδεκα γενόμενος ἀποδέξαιο, εἴ τις ἀπάγοι τινά, φάσκων θοἰμάτιον ἀποδεδύσθαι ἢ τὸν χιτωνίσκον ἐκδεδύσθαι· ἀλλ' ἀφείης ἂν τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅτι οὐ λωποδύτης ὀνομάζεται. οὐδ' εἴ τις παῖδα ἐξαγαγὼν ληφθείη, οὐκ ἂν φάσκοις αὐτὸν ἀνδραποδιστὴν εἶναι· εἴπερ μαχῇ τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλὰ μὴ τοῖς ἔργοις τὸν νοῦν προσέξεις, ὧν
11 ἕνεκα τὰ ὀνόματα πάντες τίθενται. ἔτι τοίνυν σκέψασθε, ὦ ἄνδρες δικασταί· οὑτοσὶ γάρ μοι δοκεῖ ὑπὸ ῥαθυμίας καὶ μαλακίας οὐδ' εἰς Ἄρειον πάγον ἀναβεβηκέναι. πάντες γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, ὅταν τὰς τοῦ φόνου δίκας δικάζωνται, οὐ διὰ τούτου τοῦ ὀνόματος τὰς διωμοσίας ποιοῦνται, ἀλλὰ δι' οὗπερ ἐγὼ κακῶς ἀκήκοα. ὁ μὲν γὰρ διώκων, ὡς ἔκτεινε, διόμνυται· ὁ δὲ
12 φεύγων, ὡς οὐκ ἔκτεινεν. οὐκοῦν ἄτοπον ἂν εἴη τὸν δόξαντα κτεῖναι [ἀποφεύγειν], φάσκοντα ἀνδροφόνον εἶναι, ὅτι ὁ διώκων, ὡς ἔκτεινε, τὸν φεύ-

10. ἀφείης ἂν] Dedit hoc Bekkerus nulla notata varietate pro eo, quod antea legebatur ἀφίεις ἄν. Idem conjecerat Jacobsius Additt. Animadvv. in Athen. p. 266.

εἴπερ μαχῇ – ἀλλὰ προσέξεις] Sic Bekkerus pro vulgato μάχῃ – προσέχεις.

12. δόξαντα] Emendatio Reiskii pro librorum lectione δείξαντα. Idem probabiliter addidit ἀποφεύγειν.

λέγοντι οὐδέν σοι μέλει] Λέγοντι jungendum cum αὐτῷ, ut sensus hic sit: non litem ipsi moveres, si diceret: hoc nihil ad te; non est cur aegre feras. Num haec tibi excusatio sufficeret?

10. εἴ τις ἀπάγοι τινά] Ἀπάγειν est verbum forense de actore, qui reum ad ἡγεμόνα δικαστηρίου ducit, ut eum, habita praecognitione, in vincula conjiciat: quod aut facit ἡγεμών, aut vades postulat. Hinc ἀπαγωγή, de qua vide librum der Attische Process. p. 582 ss.

ἐξαγαγὼν] Hic scilicet non erat terminus technicus juris, in quo dicebatur ἀνδραποδίζειν. Sed verba ἐξάγειν, πιπράσκειν in sermone communi idem valebant, vel liberum hominem vendere, vel servum, qui alterius erat.

γοντα διωμόσατο. τί γὰρ ταῦτα ὧν οὗτος ἐρεῖ δια-
φέρει; καὶ αὐτὸς μὲν Θέωνι κακηγορίας ἐδικάσω, εἰ-
πόντι σε ἐῤῥιφέναι τὴν ἀσπίδα. καίτοι περὶ μὲν τοῦ
ῥίψαι οὐδὲν τῷ νόμῳ εἴρηται, ἐὰν δέ τις εἴπῃ ἀπο-
βεβληκέναι τὴν ἀσπίδα, πεντακοσίας δραχμὰς ὀφείλειν
κελεύει. οὔκουν δεινὸν, εἰ, ὅταν μὲν δεήσῃ κακῶς 13
ἀκούσαντα τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι, οὕτω τοὺς νό-
μους, ὥςπερ ἐγὼ νῦν, λαμβάνεις, ὅταν δ' ἕτερον πα-
ρὰ τοὺς νόμους εἴπῃς κακῶς, οὐκ ἀξιοῖς δοῦναι δί-
κην; πότερον οὕτω σὺ δεινὸς εἶ, ὥςτε, ὅπως ἂν βού-
λῃ, οἷός τ' εἶ χρῆσθαι τοῖς νόμοις, ἢ τοσοῦτον δύνα-
σαι, ὥςτε οὐδέποτε οἴει τοὺς ἀδικουμένους ὑπὸ σοῦ
τιμωρίας τεύξεσθαι; εἶτ' οὐκ αἰσχύνῃ οὕτως ἀνοήτως 14
διακείμενος, ὥςτε οὐκ ἐξ ὧν εὖ πεποίηκας τὴν πόλιν,
ἀλλ' ἐξ ὧν ἀδικῶν οὐ δέδωκας δίκην, οἴει δεῖν πλεονε-
κτεῖν; καίτοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑμᾶς μὲν πάν- 15
τας εἰδέναι ἡγοῦμαι, ὅτι ἐγὼ μὲν ὀρθῶς λέγω, τοῦ-
τον δὲ οὕτω σκαιὸν εἶναι, ὥςτε οὐ δύνασθαι μαθεῖν
τὰ λεγόμενα. βούλομαι οὖν αὐτὸν καὶ ἐξ ἑτέρων νό-
μων περὶ τούτων διδάξαι· ἂν πως ἀλλὰ νῦν γ' ἐπὶ

13. λαμβάνεις] Emendatio Taylori pro librorum lectione λαμβάνειν. Reiskius ex altera, quae item Lysiae fertur, κατὰ Θ. oratione scripsit ἐκλαμβάνειν; sed tum de conjectura ἀξιοῖς mutari debebat in ἀξιοῦν. Probabilior Taylori ratio.

15. ἄν πως ἀλλὰ νῦν γ'] Γ' accessit ex Reiskii conjectura. In ceteris non video, quid viros doctos offenderit, ut tantopere se in conjecturis exercuerint. Taylor suspicabatur πῶς ἄρα νῦν. Reiskius ipse malit ἂν μήπω ἀλλὰ νῦν γ'. Optima videtur codicum lectio: si qua ratione nunc saltem, quod est dubitantis, num fieri possit, quamquam ipse mirum esse intelligit, si non fiat. ἀλλά saepe

12. τί γὰρ ταῦτα ὧν οὗτος ἐρεῖ διαφέρει;] Solum hoc: τί διαφέρει τόδε καὶ τόδε, Atticum esse contendit Phrynichus p. 394, non τίνι. Utrumque tamen bonos scriptores usurpasse ostendit Lobeckius.

14. καίτοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον] Marklandus mavult καί μοι ἀναγν. cet. Mihi codicum lectio praestantior videtur. Orator exspatiari coeperat in res ad caussam non necessarias, sed in ironicas animadversiones. Hinc per καίτοι se ipse in viam reducit.

15. μαθεῖν τὰ λεγόμενα] Vim verborum intelligere, eorum scilicet, quae in lege continentur.

τοῦ βήματος παιδευθῇ καὶ τὸ λοιπὸν ἡμῖν μὴ παρέχῃ πράγματα. καί μοι ἀνάγνωθι τούτους τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος τοὺς παλαιούς.

ΝΟΜΟΣ.

16 *Δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκάκκῃ ἡμέρας πέντε τὸν πόδα, ἐὰν [μὴ] προςτιμήσῃ ἡ ἡλιαία.*

limitantis est in media enuntiatione. Cf. Heindorf ad Plat. Soph. §. 44. Fortasse ne opus quidem, ut γε addatur contra codices. Similiter dicitur ἀλλ' οὖν γε et ἀλλ' οὖν sine γέ.

τοὺς παλαιούς] Fortasse in recentiore legum collectione haec verba fuerant mutata. Certe per τοὺς παλαιούς intelligit leges, Soloni ipsi tribui solitas.

16. ποδοκάκκῃ] Harpocration: τὸ ξύλον ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ οὕτως ἐκαλεῖτο, ἤτοι παρεμβεβλημένου τοῦ ἑτέρου κάππα, ποδῶν τις κάκωσις οὖσα, ἢ κατὰ συγκοπήν, ὥς φησι Δίδυμος, οἷον ποδοκατοχή. Λυσίας δ' ἐν τῷ κατὰ Θεομνήστου, εἰ γνήσιος, ἐξηγεῖται τοὔνομα. φησὶ γάρ· ἡ ποδοκάκκη τοῦτό ἐστιν, ὃ νῦν καλεῖται ἐν τῷ ξύλῳ δεδέσθαι. Bekkeri Anecdd. p. 292. ποδοκάκκη ὁ ἐν τῷ ξύλῳ δεσμὸς τῶν ποδῶν ἤτοι διὰ τὸ τοὺς πόδας κακοῦν, ἢ ἵνα ᾖ κατὰ συγκοπὴν εἰρημένη ἡ λέξις, ἵνα ᾖ ποδοκατοχή. Videntur caligae fuisse, quae pedibus inducebantur. [Nonne lignum potius illud, cui captivorum pedes inserebantur, quod nos den Stock appellamus? F. J.]

ἐὰν [μὴ] προςτιμήσῃ ἡ ἡλιαία] Lex Solonis integra videtur esse apud Demosthenem κατὰ Τιμοκρ. p. 733., unde, quae huc pertinent, afferamus. Δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκάκκῃ πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἐὰν προςτιμήσῃ ἡ ἡλιαία. προςτιμᾶσθαι δὲ τὸν βουλόμενον, ὅταν περὶ τοῦ τιμήματος ᾖ. Patet contrariam esse legis sententiam apud Lysiam et Demosthenem. Demosthenes habet, reum convictum constringendum esse ἐν ποδοκάκκῃ, ἐὰν προςτιμήσῃ ἡ ἡλιαία. Secundum haec igitur verba δεσμός esset accessio ad τίμημα ab Heliaea imposita. E contrario Lysias ait, ἐὰν μὴ προςτιμήσῃ ἡ ἡλιαία. Quaeritur, quid sit προςτιμᾶν. Est judicii, quod aliquid addit τιμήματι, poenae ab ipsa lege statutae. Lex autem, quam copiosius laudat Demosthenes, multae magnitudinem pro varietate criminis jam constituerat. Ergo judicio permittebatur accessio. Sic lex, ut eam ex Demosthene cognoscimus, comparata fuisse videtur. Hinc Heraldus Obsvv. ad Jus Att. et Rom. p. 204. Lysiae locum sic corrigit: ἐὰν μὲν προςτιμήσῃ ἡ ἡλ., eamque conjecturam Taylor et Wesselingius ad Petiti Legg. Att. p. 461. approbant. Reiskius opinatur τὸ δεδέσθαι ἐν τῇ ποδοκάκκῃ ipsam fuisse legis poenam, ex Lysiae verbis posse concludi. Sed quum Lysias legis nonnisi partem, Demosthenes autem eandem legem totam servaverit, ex qua apparet τὸ δεδέσθαι fuisse προςτίμημα pendens ex judicis sententia, Demosthenis verba etiam Lysiae restituenda sunt, et μή prorsus delendum, quum particulae μέν nullum aliud membrum respondeat, nec, opinor, respondere potuerat in lege. Idem video sentire Boeckhium Staats-

Ἡ ποδοκάκκη αὕτη ἐστίν, ὦ Θεόμνηστε, ὃ νῦν καλεῖται ἐν τῷ ξύλῳ δεδέσθαι. εἰ οὖν ὁ δεθεὶς, ἐξελθὼν, ἐν ταῖς εὐθύναις τῶν ἕνδεκα κατηγοροίη, ὅτι οὐκ ἐν τῇ ποδοκάκκῃ ἐδέδετο, ἀλλ' ἐν τῷ ξύλῳ, οὐκ ἂν ἠλίθιον αὐτὸν νομίζοιεν; Λέγε ἕτερον νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐπεγγυᾶν δ' ἐπιορκήσαντα τὸν Ἀπόλ- 17
λω. δεδιότα δὲ δίκης ἕνεκα δρασκάζειν.

Τούτων τὸ μὲν ἐπιορκήσαντα ὀμόσαι ἐστὶ, τὸ δὲ δρασκάζειν, ὃ νῦν ἀποδιδράσκειν ὀνομάζομεν.

haush. T. I. p. 399. Ut autem activum προστιμᾶν est judicil, sic προστιμᾶσθαι medium ejus est, qui προστίμημα in judicio proponit.

ὁ δεθεὶς] Non multum curabimus Thomam M., qui p. 199. ait, κάλλιον δεδεμένος ἢ δεθείς. Utrumque bonum, sed significatione diversum. Δεδεμένος conditionem notat, quae est, δεθείς historicum est, et simpliciter conditionem indicat, quae potest desiisse esse. cf. Rost. gr. Gr. §. 117. 3.

εὐθύναις] Sycophantae nulli parcebant calumniae, quum ratio reddenda esset magistratibus, magnasque eo tempore summas ab iis expresserunt, contra autem eos, qui injuste fecerant, judicio liberabant, larga ab iis pecunia accepta. Aristoph. Eqq. v. 821.

τοὺς καυλοὺς
τῶν εὐθυνῶν ἐκκαυλίζων.

ubi Scholiastes: ὃ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι. Μισθὸν λαμβάνων παρὰ τῶν διοικούντων τὰ κοινὰ ἐκκόπτει αὐτῶν τὰς δίκας, ἵνα μὴ ὁ δῆμος εὐθύνας λαμβάνειν παρ' αὐτῶν δύνηται. Terminus technicus de calumniis sycophantarum videtur fuisse σείειν τοὺς ὑπευθύνους, quo utitur Antiphon περὶ χορευτοῦ p. 787. §. 43. Noster ὑπὲρ Πολυστρ. §. 7. καὶ τοὺς μὲν ἀδικοῦντας οἱ κατήγοροι ἐκκλέπτουσιν, ἀργύριον λαμβάνοντες· παρ' ὧν δ' ἂν μὴ κερδαίνωσιν, ἀδικοῦντας ἀποφαίνουσι. §. 15. οἱ δ' ἠδικηκότες ἐκπριάμενοι τοὺς κατηγόρους οὐδὲν ἔδοξαν ἀδικεῖν.

17. ἐπεγγυᾶν] Si hoc compositum unquam in usu fuit, Lysiae certe aetate non fuit; nec apud oratores nec apud lexicographos et grammaticos ullum ejus vestigium. Apud Pollucem quidem III. 34. legitur ἐπέγγυος γάμος, sed boni libri habent ὑπέγγυος, quae lectio vera videtur. ὑπέγγυος enim non est inusitatum. Certa composita verbi ἐγγυᾶν, Lysiae quidem aetate usitata, fuerunt διεγγυᾶν, ἐξεγγυᾶν, κατεγγυᾶν, παρεγγυᾶν. Ἐνεγγυᾶν, quod in lexicis invenimus, ex antiqua Graecia ejecit Lobeck ad Phryn. p. 155.

ἐπιορκήσαντα] Sub h. v. hanc Lysiae orationem laudat Harpocration, non adjecta dubitationis de authentia formula, εἰ γνήσιος. Phavorinus, respiciens Atticae et posterioris aetatis verbi significationem pejerandi, ait, ἡ ἐπὶ πρόθεσις ἀντὶ τῆς ὑπὲρ κεῖται· καὶ δηλοῖ τὸ ὑπεράνω τῶν ὅρκων γενέσθαι καὶ ὑπερβαίνειν αὐτούς.

"Ὅςτις δὲ ἀπίλλει τῇ θύρᾳ, ἔνδον τοῦ κλέπτου ὄντος.

Τὸ ἀπίλλειν τὸ ἀποκλείειν νομίζεται, καὶ μηδὲν διὰ τοῦτο διαφέρον.

18 Τὸ ἀργύριον στάσιμον εἶναι, ἐφ' ὁπόσῳ ἂν βούληται ὁ δανείζων.

Τὸ στάσιμον τοῦτο ἐστιν, ὦ βέλτιστε, οὐ ζυγῷ ἱστάναι, ἀλλὰ τόκον πράττεσθαι ὁπόσον ἂν βούληται. ἐπανάγνωθι τουτὶ τοῦ νόμου τὸ τελευταῖον·

19 "Ὅσαι δὲ πεφασμένως πολοῦνται, καὶ οἰκῆος καὶ βλάβης τὴν δούλην εἶναι ὀφείλειν.

17. ἀπίλλει] Sic Bekkerus ex codicibus suis pro vulgato ἀπείλλῃ. Formam ἀπίλλειν laudat ex nostro loco Harpocration, ubi non sollicitanda est scriptura, et Phavorinus, qui sua ex Harpocratione hausit, s. v. ἀπίλλειν. Etymologicum M. s. v. ἀπειλή habet ἀπείλλειν ἐστὶν ἀπείργειν, Αἰολικῶς ἀπέλλειν, quam formam habet Hesychius. De formarum varietate accurate egit Tib. Hemsterhusius ad Timaeum Ruhnk. p. 71. s. et Valckenaer ad Theocrit. T. II. p. 74. ed. Heindorf. Pro τῇ θύρᾳ Marklandus mavult τὴν θύραν; sed in verbo prisci usus nec usquam praeterea obvio a codicum lectione non recedendum.

διαφέρον] Vulgo διάφερον. Sensus est: propter hoc, propter diversitatem litterarum et soni ne disputa.

19. πολοῦνται] Vulgo πωλοῦνται. Referri huc poterit Hesychii glossa s. v. πολοῦνται· περὶ τὸ αὐτὸ ἀναστρέφονται. Habet tamen idem aliam glossam, quae quodammodo tuetur lectionem

18. τὸ στάσιμον τοῦτο ἐστιν οὐ ζυγῷ ἱστάναι] Vult Lysias hoc vocabulum non ea significatione positum esse, qua quis opinetur, reputans originem a verbo ἱστάναι. Nempe qui fenore pecuniam collocabat, eam appendebat ad libram, ἔστησε. Hinc στῆσαι significationem tropicam accipiebat: fenore collocare. Hinc στάσιμον fenore collocandum.

τουτὶ τοῦ νόμου τὸ τελευταῖον] Reiskius dedit ex Marklandi conjectura τουτουί. Alterum recte revocavit Bekkerus. Τουτὶ τὸ τελευταῖον, ultimum hoc momentum, quod statim sequitur: vel potius hoc legis momentum postremum. Iis enim, quae sequuntur, catalogum jam priscorum a Solone usitatorum vocabulorum concludit. Sufficiunt enim satis superque ad demonstranda quae vult.

19. καὶ οἰκῆος καὶ βλάβης τὴν δούλην εἶναι ὀφείλειν] Des. Heraldus recte hoc novae legis momentum esse existimat, et vocabula δούλην et βλάβης (i. e. scribendum καὶ δούλης τὴν βλάβην) sedem mutasse suspicatus est. Fortasse etiam καὶ δούλης postea demum additum. οἰκεύς enim nomen erat generale. Οἰκεύς quidem Ammonio est οἰκότριψ. Οἰκότριψ, inquit, ὁ ἐν τῇ οἰκίᾳ διατρεφόμενος, ὃν ἡμεῖς θρεπτὸν καλοῦμεν· οἰκέτης δὲ ὁ δοῦλος ὁ ὠνητός. Παρὰ

Προςέχετε τὸν νοῦν. τὸ μὲν πεφασμένως ἐστὶ
φανερῶς, πολεῖσθαι δὲ βαδίζειν, τὸ δὲ οἰκῆος, θερά-
ποντος. πολλὰ δὲ τοιαῦτα καὶ ἄλλα ἐστίν, ὦ ἄνδρες 20
δικασταί. ἀλλ' εἰ μὴ σιδηροῦς ἐστιν, οἴομαι αὐτὸν ἔν-
νουν γεγονέναι, ὅτι τὰ μὲν πράγματα ταὐτά ἐστι νῦν
τε καὶ πάλαι, τῶν δὲ ὀνομάτων ἐνίοις οὐ τοῖς αὐτοῖς
χρώμεθα νῦν τε καὶ πρότερον. δηλώσει δέ· οἰχήσεται
γὰρ ἀπιὼν ἀπὸ τοῦ βήματος σιωπῇ. εἰ δὲ μή, δέο- 21
μαι ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τὰ δίκαια ψηφίσασθαι,
ἐνθυμουμένους, ὅτι πολὺ μεῖζον κακόν ἐστιν, ἀκού-
σαντα τὸν πατέρα ἀπεκτονέναι ἢ τὴν ἀσπίδα ἀποβεβλη-

πωλοῦνται s. v. πωλεῖται· συνεχῶς ἐπὶ τὸν αὐτὸν τόπον παραγίνεσθαι. τὸ δὲ καθ' ἡμᾶς πωλεῖσθαι πορνᾶσθαι λέγεται. Harpocration autem s. v. πωλῶσι, locum laudans Demosthenis, ait πωλεῖν vendendi significatione positum esse, ita ut euphemistica sit locutio πωλεῖν τι ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς. Ab hac tamen locutione diversum erit absolute positum πωλεῖσθαι. Πολεῖσθαι et πωλεῖσθαι antiquo tempore idem erat vocabulum, quum una tantum esset littera o. Πωλεῖσθαι autem in commercio cum meretricibus usitatum agnoscit Toupius in Suidam T. I. p. 230. et laudat eadem verba ex Plutarchi Solon. p. 91. quae hic leguntur, et ω eo plus invenit auctoritatis, si ad usum substantivi πῶλος attendamus: quod vocabulum item Hesychius explicat ἑταίρα: de quo monuit Fischerus ad Anacr. Od. LXI. v. 1. Alius fortasse πολεῖσθαι ob tropicam significationem praetulerit. Πολεῖν γῆν enim est terram aratro vertere. Hinc πολεῖσθαι foret tropus de meretrice usurpatus, quum ἀροῦσθαι et similia sint frequentia de satu liberorum, et ἀροτὴρ adeo dicatur de patre. In re dubia optimi codices sequendi.

20. νῦν τε καὶ πρότερον] Τε accessit ex cod.

21. ἀπεκτονέναι ἢ τὴν ἀσπίδα] Recte haec verba ex libro optimo Bekkerus inseruit, quamvis uncis inclusa, quibus ea liberavimus.

δὲ Σόλωνι ἐν ἄξοσιν οἰκεὺς κέκληται ὁ οἰκότριψ: ubi nihil mutandum, etiam si forte rectius dixisset nomen οἰκεύς utriusque generis homines complecti, et οἰκότριβας et οἰκέτας. Βλάβη autem θεραπόντων, damnum, quod fecerant ministri, a dominis erat resarciendum. Idem etiam Plato docuit de Legg. XI. 14. Δοῦλος δ' ἂν ἢ δούλη βλάψῃ τῶν ἀλλοτρίων καὶ ὁτιοῦν, μὴ ξυναιτίου τοῦ βλαβέντος αὐτοῦ γενομένου, κατ' ἀπειρίαν ἤ τιν' ἑτέραν χρείαν μὴ σώφρονα, ὁ τοῦ βλάψαντος δεσπότης ἢ τὴν βλάβην ἐξιάσθω μὴ ἐνδεῶς, ἢ τὸν βλάψαντ' αὐτὸν παραδότω. Ceterum hae caussae agebantur coram diaetetis, a quibus tamen provocatio locum habebat.

20. δηλώσει δέ] sc. ὅτι ἔγνωκε ταὐτὰ μὲν εἶναι τὰ πράγματα, διαφέροντα δὲ τοῖς ὀνόμασι.

οἰχήσεται γὰρ ἀπιὼν cet.] Videtur significare Theomnestum non amplius se defensurum, sed sponte caussa cessurum.

κέναι. ἐγὼ γοῦν δεξαίμην ἂν πάσας τὰς ἀσπίδας ἐῤῥιφέναι, ἢ τοιαύτην γνώμην ἔχειν περὶ τὸν πατέρα.
22 οὗτος οὖν ἔνοχος μὲν ὢν τῇ αἰτίᾳ, ἐλάττονος δὲ οὔσης αὐτῷ τῆς συμφορᾶς, οὐ μόνον ὑφ' ὑμῶν ἠλεήθη, ἀλλὰ καὶ τὸν μαρτυρήσαντα ἠτίμωσεν. ἐγὼ δὲ ἑωρακὼς μὲν ἐκεῖνο τοῦτον ποιήσαντα, ὃ καὶ ὑμεῖς ἴστε, αὐτὸς δὲ σώσας τὴν ἀσπίδα, ἀκηκοὼς δὲ οὕτως ἄνομον καὶ δεινὸν πρᾶγμα, μεγίστης δὲ οὔσης μοι τῆς συμφορᾶς, εἰ ἀποφεύξεται, τούτῳ δ' οὐδενὸς ἀξίας, εἰ κακηγορίας
23 ἁλώσεται, οὐκ ἄρα δίκην παρ' αὐτοῦ λήψομαι; τίνος ὄντος ἐμοὶ πρὸς ὑμᾶς ἐγκλήματος; πότερον, ὅτι δικαίως ἀκήκοα; ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτοὶ φήσαιτε. ἀλλ' ὅτι βελτίων καὶ ἐκ βελτιόνων ὁ φεύγων ἐμοῦ; ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀξιώσειεν. ἀλλ' ὅτι ἀποβεβληκὼς τὰ ὅπλα δικάζομαι κακηγορίας τῷ σώσαντι; ἀλλ' οὐχ οὗτος ὁ
24 λόγος ἐν τῇ πόλει κατεσκέδασται. ἀναμνήσθητε δὲ, ὅτι μεγάλην καὶ καλὴν ἐκείνην δωρεὰν αὐτῷ δεδώκατε· ἐν ᾗ τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειεν Διονύσιον, τοιαύτῃ μὲν συμφορᾷ περιπεπτωκότα, ἄνδρα δὲ ἄριστον ἐν τοῖς
25 κινδύνοις γεγενημένον, ἀπιόντα δὲ ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου καὶ λέγοντα, ὅτι δυστυχεστάτην ἐκείνην εἴημεν στρατείαν ἐστρατευμένοι, ἐν ᾗ πολλοὶ μὲν ἡμῶν ἀπέθανον, οἱ δὲ σώσαντες τὰ ὅπλα ψευδομαρτυριῶν ὑπὸ τῶν ἀποβαλόντων ἑαλώκασι, κρεῖττον δὲ ἦν αὐτῷ

24. δωρεὰν] Sic Bekkerus de conjectura. Libri δῶρον, quod est munus pretio, pecunia, aut materia constans; δωρεά vero est munus honorificum: quae notio una hic locum habet.

21. ἐῤῥιφέναι] Reiskius aberravit, opinans δοκεῖν excidisse. Haec notio satis ex contextu suppletur et sponte offertur per id, quod sequitur *τοιαύτην γνώμην ἔχειν*. Lysias verba inaniter non solet effundere.

22. *τὸν μαρτυρήσαντα ἠτίμωσεν*] Antiphon *Τετραλ. Α. δ.* §. 7. p. 653. R. *οἱ μὲν ἐλεύθεροι ἀτιμοῦνταί τε καὶ χρήμασι ζημιοῦνται, ἐὰν μὴ τἀληθῆ δοκῶσι μαρτυρῆσαι.* Cf. Platner der Process cet. p. 420.

ἐκεῖνο τοῦτον ποιήσαντα, ὃ καὶ ὑμεῖς ἴστε] Euphemistice rem omnibus notam, quam tamen qui testimonio confirmaverat *ἠτίμωται*, silentio premit, ne ansam praebeat calumniandi.

23. *βελτίων καὶ ἐκ βελτιόνων*] Formula laudis ratione majorum: tum interna tum externa virtute. Opposita formula est *δοῦλος καὶ ἐκ δούλων* infamiae.

τότε ἀποθανεῖν, ἢ οἴκαδ' ἐλθόντι τοιαύτῃ τύχῃ χρῆσθαι. μὴ τοίνυν ἀκούσαντα Θεόμνηστον κακῶς τὰ 26
προςήκοντα ἐλεεῖτε, καὶ ὑβρίζοντι καὶ λέγοντι παρὰ τοὺς νόμους συγγνώμην ἔχετε. τίς γὰρ ἂν ἐμοὶ μείζων ταύτης γένοιτο συμφορά, περὶ τοιούτου πατρὸς οὕτως αἰσχρὰς αἰτίας ἀκηκοότι; ὃς πολλάκις μὲν 27
ἐστρατήγησε, πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους κινδύνους μεθ' ὑμῶν ἐκινδύνευσε· καὶ οὔτε τοῖς πολεμίοις τὸ ἐκείνου σῶμα ὑποχείριον ἐγένετο, οὔτε τοῖς πολίταις οὐδεμίαν πώποτε ὦφλεν εὐθύνην, ἔτη δὲ γεγονὼς ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἐν ὀλιγαρχίᾳ δι' εὔνοιαν τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἀπέθανεν. ἆρ' ἄξιον ὀργισθῆναι τῷ εἰρη- 28
κότι καὶ βοηθῆσαι τῷ πατρί, ὡς καὶ ἐκείνου κακῶς ἀκηκοότος; τί γὰρ ἂν τούτου ἀνιαρότερον γένοιτο αὐτῷ ἢ τεθνάναι μὲν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, αἰτίαν δ' ἔχειν ὑπὸ τῶν παίδων; οὗ ἔτι καὶ νῦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῆς ἀρετῆς τὰ μνημεῖα πρὸς τοῖς ὑμετέροις ἀνάκειται, τὰ δὲ τούτου καὶ τοῦ τούτου πατρὸς τῆς κακίας πρὸς τοῖς τῶν πολεμίων· οὕτω σύμφυτος αὐτοῖς ἡ δειλία. καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅσῳ 29
μείζους εἰσὶ καὶ νεανίαι τὰς ὄψεις, τοσούτῳ μᾶλλον

26. ἀκούσαντα Θεόμνηστον] Bekkerus mavult ἀκούσαντά τε Θεόμνηστον: quod melius vulgato, quoniam sic conjunctio rerum oppositarum de eodem homine fortius exprimitur, et vellem libri scripti conjecturam juvarent.
αἰσχρὰς αἰτίας ἀκηκοότι; ὃς] Ἀκηκοότι; ὃς est Reiskii emendatio pro librorum lectione ἀκηκοότος. Reiskius item singularem dedit αἰσχρὰν αἰτίαν, quem retinuit Bekkerus. Ego vero pluralem ut hyperbolicum facile probo.
28. πρὸς τοῖς ὑμετέροις] Bekkerus ex conjectura Marklandi addidit ἱεροῖς: quod nescio an non sit opus. Novimus tropaea in honorem virorum fortium in templis donata fuisse. Sed sufficit ad ὑμετέροις supplere μνημείοις, idque modestiae Lysiacae convenientius, etiam propter sequens πρὸς τοῖς τῶν πολεμίων, ubi idem vocabulum supplendum, quamquam notione contraria.

27. ὦφλεν εὐθύνην] Ὀφλεῖν, si grammaticos audiamus, dicitur de multa, qua quis a judicio multatus sit; ὀφείλειν de aere alieno, quod quis contraxit.
δι' εὔνοιαν τοῦ ὑμετέρου πλήθους] Genitivus objectivus. Cf. Matthiae gr. Gr. §. 313.
29. νεανίαι τὰς ὄψεις] Accusativum pluralem sine praepositione in hac constructione illustrat et vindicat Lobeckius ad Phryn. p. 365. Nempe Phryni-

ὀργῆς ἄξιοί εἰσι· δῆλον γάρ, ὅτι τοῖς μὲν σώμασι δύνανται, τὰς δὲ ψυχὰς οὐκ ἔχουσιν.

30 Ἀκούω δ' αὐτόν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τοῦτον τὸν λόγον τρέπεσθαι, ὡς ὀργισθεὶς εἴρηκε ταῦτα, ἐμοῦ μαρτυρήσαντος τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν Διονυσίῳ. ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθε, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ὁ νομοθέτης οὐδεμιᾷ ὀργῇ συγγνώμην δίδωσιν, ἀλλὰ ζημιοῖ τὸν λέγοντα, ἐὰν μὴ ἀποφαίνῃ, ὡς ἔστιν ἀληθῆ τὰ εἰρημένα. ἐγὼ δὲ δὶς ἤδη περὶ τούτου μεμαρτύρηκα. οὐ γάρ πω ᾔδειν, ὅτι ὑμεῖς τοὺς μὲν ἰδόντας τιμωρεῖσθε, τοῖς δὲ ἀποβάλλουσι συγγνώμην ἔχετε.

31 Περὶ μὲν οὖν τούτων οὐκ οἶδ', ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν. ἐγὼ δὲ ὑμῶν δέομαι καταψηφίσασθαι Θεομνήστου, ἐνθυμουμένους, ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο τούτου μείζων ἀγών μοι. νῦν γὰρ διώκω κακηγορίας, τῇ δ' αὐτῇ ψήφῳ φόνου φεύγω τοῦ πατρός, ὃς μόνος, ἐπειδὴ τάχιστα ἐδοκιμάσθην, ἐπεξῆλθον τοῖς τριάκοντα ἐν Ἀρείῳ πάγῳ.

32 ὧν μεμνημένοι καὶ ἐμοὶ καὶ τῷ πατρὶ βοηθήσατε, καὶ τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις καὶ τοῖς ὅρκοις οἷς ὀμωμόκατε.

chus p. 346. monet; *χρηστὸς τὰ ἤθη πληθυντικῶς φυλάττου. οἱ γὰρ δόκιμοι χρηστὸς τὸ ἦθος ἑνικῶς φασι καὶ οὐ τὰ ἤθη.* Quod praeceptum in vocabulo *ἦθος*, si adjectivum sit numeri singularis, firmant scriptores optimi; pluralem in hac caussa adhibent sequiores. Adjectiva autem pluralia promiscue cum utroque numero componuntur in hoc vocabulo, *ἦθος* et *ἤθη*. In ceteris ejusdem potestatis vocabulis nulla apparet distinctio. Praepositiones autem in hac constructione addere veteribus oratoribus insuetum; quarum usum popularis dialectus cum poetis habet communem.

τὰς δὲ ψυχὰς οὐκ ἔχουσιν] Jacobs Addit. Animadvv. in Athen. p. 90. s., nisi adjectivum in fine exciderit, legendum conjicit: *τὰς δὲ ψυχὰς οὐδέν εἰσιν*; animo autem non valent. Vulgata idem, opinor, significat, et dictioni Lysiacae satis est conveniens.

30. *ἀκούω δ' αὐτὸν – τρέπεσθαι*] Nota praesens post *ἀκούω* de re futura. *κατὰ Φίλ.* §. 27. *ἀκούω δ' αὐτὸν λέγειν.* Cf. Excurs. VIII.

ΛΥΣΙΟΥ

ΕΝ ΒΟΥΛΗι

ΜΑΝΤΙΘΕΩι ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩι ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

PROOEMIUM.

Haec oratio est *ἀπολογία δοκιμασίας*. Omnes *ἀρχαὶ καὶ κληρωταὶ καὶ χειροτονηταί* erant examini, *δοκιμασίᾳ*, subjectae, etiam ii magistratus, qui populi suffragiis erant creati: quo magis ii, qui sorti (*κλήρῳ ἀπὸ κυάμων*) honorem suum debebant.

Jam qualis ea *δοκιμασία* fuerit, considerandum est. Procul dubio in salutaribus ejusmodi institutis, nisi omni calumniarum generi januam aperiri velis, caute est procedendum. *Ἀνάκρισις* quae vocabatur, in universum erat instituenda, ita ut certum esset, num quis *τὰ τοῦ καλοῦ κἀγαθοῦ* praestitisset. Dinarchus nobis servavit eas quaestiones, ad quas respondendum erat *δοκιμαστέῳ*, *κατὰ Ἀριστογ.* §. 17. p. 86. R. *δεῖ ἀνακρίνειν τοὺς τῶν κοινῶν τι μέλλοντας διοικεῖν* (eos, qui munus publicum subituri sunt)

a) *εἰ γονέας εὖ ποιεῖ.*
b) *εἰ τὰς στρατείας ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐστράτευται.*
c) *εἰ ἱερὰ πατρῷά ἐστιν.*
d) *εἰ τὰ τέλη τελεῖ.*

Primum momentum haud dubie etiam hoc comprehendebat: *εἰ γνήσιος ἐπ' ἀμφοῖν ἢ δημοποίητος.* Nam quum nemini liceret uti jure civitatis, nisi qui esset aut utrimque probis parentibus natus aut a populo civitate donatus, multo minus magistratu fungi poterat, qui in alterutra parte laboraret. Quod si quis viceerat *δοκιμασίαν*, munus obtinebat.

Sin autem *δοκιμασία* non sufficiebat, candidatus *ἀπεδοκιμάσθη*. Mantitheus erat sorte *βουλευτὴς* designatus. Novorum senatorum *δοκιμασία* erat penes senatum, qui decedebat. Jam poterat aliquis simplicitur *ἀποδοκιμασθῆναι*, ita ut aditus ad munus ei non concederetur; vel videtur *βουλὴ* simplici rejectione non contenta *δικαστηρίῳ* rem inquirendam et puniendam mandare potuisse, vel, opinor, etiam *ἀποδοκιμασθέντι* licebat appellare judicium. Qui de hac re scripserunt viri docti, in dubio relinquunt, num *βουλὴ* ipsa fuerit *τὸ δικαστήριον*, quod etiam secunda vice judicaverit. Mihi vero ex accuratissimorum grammaticorum testimoniis constare videtur *δοκιμασίαν* ex ipsa *βουλῇ* pependisse, sin autem quid ultra secutum sit, rem traditam esse *δικαστηρίῳ*, tum imprimis ex analogia. Narrat Aeschines adv. Tim. §. 45. Hegesandrum *ἐκφυλλοφορηθέντα* (jam senatorem ob facinus commissum ex senatu ejectum) non traditum fuisse *δικαστηρίῳ*, sed post preces iterum receptum tantam infamiam toti contraxisse senatui, ut ei, quum munus absolvisset, nulla fuerit a populo corona tributa. Quod igitur *ἐκφυλλοφορηθέντι* faciendum fuit, idem probabile est

certis sub conditionibus etiam ἀποδοκιμασθέντι. faciendum fuisse. Quum autem δοκιμασία ipsa esset actus judicandi, ἡ βουλή, quatenus ἐδοκίμαζεν, appellari poterat δικαστήριον. Recte igitur orator, qui ipse erat senator, in accusatione Philonis, ὀμόσας, inquit, εἰςῆλθον εἰς τὸ δικαστήριον τὰ βέλτιστα συμβουλεύσειν τῇ πόλει, quamquam Bekkerus contra libros edidit εἰς τὸ βουλευτήριον.

Erat autem Mantitheus, quantum ex ipsa oratione conjicere licet, homo simplex, externa specie parum commendabilis, asper potius quam subtilis et politus, unde vulgo ferox habebatur et immodestus. §. 19. 20. — In rebus privatis autem erat homo frugi, remotus a petulantia et lascivia adolescentulorum, pius, et plus quam officiosus. §. 10. 11. Quae civis erant καλοῦ κἀγαθοῦ, ea diligenter praestitit, expeditionibus etiam periculosis et laboriosis se ipse obtulit, et quamvis ipse dives non esset, probos tamen, sed pauperes cives, qui stipendia merebantur, suis opibus sublevavit.

Ei hoc culpae datur, quod inter equites militaverit tempore triginta virorum. Equites infamia maxime laborabant, ita ut post exactos tyrannos populus juberet phylarchos tabellas conficere eorum, qui sub tyrannide stipendia equites fecerint, et repetere καταστάσεις. Κατάστασις, inquit Harpocration s. v., ἔοικεν ἀργύριον εἶναι, ὅπερ οἱ κατασταθέντες ἱππεῖς ἐλάμβανον ἐκ τοῦ δημοσίου. Stipendium enim equitibus δοκιμασθεῖσι numerabatur tempore pacis, ut semper essent parati et bene instructi. Judicium autem extra ordinem constituebatur κληρωτὸν συνδίκων, qui, teste Harpocratione, erant ἀρχή τις καθισταμένη μετὰ τὴν ἐκ Πειραιῶς κάθοδον, πρὸς οὓς τα δημευόμενα ἀπεφέρετο. Hujus magistratus ad tempus solum constituti saepius in his, quas deinceps sequi jussimus, orationibus fit mentio.

Huic nostrae orationi subjunximus orationem κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας: quae est accusatio ejusdem generis. Postulat orator, ut rejiciatur Philo sorte senator designatus, ostenditque improbum hominem esse Philonem, qui patriae opem non tulerit in discrimine neque corpore nec opibus, sed urbe deserta securitatem secutus sit. Quid? quod etiam inopes cives et imbecillos turpissime vexavit, et impius in matrem fuit, quae animam agens alieno magis quam filio confisa fuerat.

Εἰ μὴ συνῄδειν, ὦ βουλή, τοῖς κατηγόροις βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας. ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι με-

1. χάριν εἶχον] Atticistae χάριν ἔχειν non minus probant quam χάριν εἰδέναι; nec vero Hyperides tantum et Lysias hac locutione usi sunt, ut voluerunt quidam, sed optimi quique scriptores, nec solum de eo, qui habet gratiam, sed etiam de eo, qui facit, quod alii gratum sit, ut Thucyd. VIII. 87. ubi vid. Schol. Εὐχαριστεῖν autem antiquorum nemo usurpavit, sed primus Polybius, significatione gratias agendi.

γίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζω-
σιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι.
ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥςτ' ἐλπίζω 2
καὶ εἴ τις πρός με τυγχάνει ἀηδῶς ἢ κακῶς διακείμε-
νος, ἐπειδὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπρα-
γμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ, καὶ πολὺ βελτίω με εἰς
τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. ἀξιῶ δέ, ὦ βουλή, 3
ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὔνους εἰμὶ
τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι, καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν
αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδέν πώ μοι πλέον
εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιω-
κὼς, καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ παρὰ τοὺς λόγους
τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν,
τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι. πρῶτον δὲ ἀπο-
δείξω, ὡς οὐχ ἵππευον, οὔτ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριά-
κοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.
Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλληςπόντῳ συμ- 4
φορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους
ἐξέπεμψε. καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων, οὔτε
μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἤλθομεν πρὶν τοὺς
ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον
πένθ' ἡμέραις. καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν, εἰς τοιοῦ- 5
τον καιρὸν ἀφιγμένους, ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλο-
τρίων κινδύνων, οὔτ' ἐκεῖνοι φαίνονται τοιαύτην
γνώμην ἔχοντες, ὥςτε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ
τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας,

2. *τυγχάνει*] Sic Bekkeri codd. pro vulgato *τυγχάνοι*.

2. *ἀηδῶς ἢ κακῶς*] Conjunctum est ex eo more oratorum, quo eandem notionem per vocabulum negativum et affirmativum exprimunt. Plerumque a leniori progrediuntur ad gravius. *Ἀηδῶς* benevolentiae defectum significat, *κακῶς* autem aversationem.

4. *ὡς Σάτυρον τὸν ἐν Πόντῳ*] *Σάτυρος, ὁ Σπαρτάκου υἱός*, Bospori rex, post regnum quatuordecim annorum decessit Ol. XCVI. 4, auctore Diodoro Siculo L. XIV. 93. ubi vide Wesselingium. Supplendum autem ad *τὸν ἐν Πόντῳ* vel *δυνάστην* vel *ἄρχοντα* vel *βασιλεύοντα*. Cf. Schaefer. ad Bosii Ell. p. 56 et 123.

ἀλλ' ἤλθομεν] Cf. Excurs. III.

πρότερον πένθ' ἡμέραις] Dativus junctus comparativis temporis vel spatii mensuram significat. Cf. Matthiae Gr. Gr. §. 405. 7.

5. *καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας*] Marklan-

ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν
6 δῆμον. ἔπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἱππεύσαν-
τας σκοπεῖν εὔηθές ἐστιν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν
τῶν ὁμολογούντων ἱππεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν
ἀποδημούντων ἐπιγεγραμμένοι εἰσίν. ἐκεῖνος δ' ἐστὶν
ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε
τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἱππεύσαντας, ἵνα τὰς
7 καταστάσεις ἀναπράττητε παρ' αὐτῶν. ἐμὲ τοίνυν οὐ-
δεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὔτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρ-
χων, οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις, οὔτε κατά-
στασιν παραλαβόντα. καίτοι πᾶσι ῥᾴδιον τοῦτο γνῶ-
ναι, διότι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀπο-
δείξαιεν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦ-
σθαι. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμ-

5. *ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον*] Bekkerus hoc dedit, quod erat in suis codd., quum editiones haberent *ἢ* pro *καί*, et Reiskius post *δῆμον* addidisset *ἐτίμων*. Manuscriptorum quidem lectio corrupta, nec probabile supplementum Reiskii. Codicibus igitur, si qui restant antiquiores et integriores, sanandum locum relinquimus.

6. *ἀποδημούντων*] Sic Bekkeri codd. Reiskius ex Aldina revocavit *ἀπομούντων*: quod verbum Atticis scriptoribus usurpatum fuisse non existimo.

dus scribendum opinatur *καίτοι μηδὲν ἐξαμαρτάνουσι*, tametsi innocui essent, per parenthesin. Sed vulgatam recte defendit Jacobs Add. Ann. ad Athen. p. 320. not. * et hanc esse loci sententiam dicit: »Mantitheus cum fratre absens fuerat, dum triginta illi Athenis dominabantur; quare puri a sceleribus, quibus illi se inquinaverant: *μηδὲν ἐξαμαρτάνοντες*. Jam quum paucis diebus ante exactos tyrannos rediissent, plane non verisimile erat tyrannos aliquam dominationis suae partem communicasse cum iis, qui in criminum suorum societatem non venissent. Nam iis tantum fidem habebant, qui se caede et sanguine inquinaverant, *τοῖς ἐξημαρτηκόσι*.«

7. *ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις – αὐτοῖς ζημιοῦσθαι*] Stephanus malebat *αὐτούς*. Sed hic est Graecorum mos, ut, si infinitivo addatur nomen vel determinans vel aliquid praedicans de substantivo, quod est in enuntiatione primaria, id ponatur in eodem casu, quo substantivum. Hinc enascitur canon nomen praedicatum infinitivo additum omnes casus pati. Quamquam ne id quidem rejecerunt, praedicatum ad infinitivum ponere in accusativo, etiam si alius praecesserit subjecti casus. Sed vix in varietate lectionis praeferendus accusativus, nisi antiquissimi et optimi codd. eum praeferant; nedum contra libros quicquam tentandum.

ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις] Rariore hic usu *ἐκεῖνος* ad propius nomen, *οὗτος* ad remotius refertur. Nec vero dubitandum de usu. Cf. Astium ad Plat

μασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον
ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς
ἱππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενε-
χθῆναι. ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἴπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦν 8
ἔξαρνος, ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίουν, ἀπο-
δείξας, ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέ-
πονθε, δοκιμάζεσθαι. ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτῃ τῇ
γνώμῃ χρωμένους· καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἱππευ-
σάντων βουλεύοντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγοὺς
καὶ ἱππάρχους κεχειροτονημένους. ὥςτε μηδὲν δι' ἄλ-
λο με ἡγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογίαν, ἢ ὅτι
περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. ἀνάβηθι
δέ μοι, καὶ μαρτύρησον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Περὶ μὲν τοίνυν ταύτης τῆς αἰτίας οὐκ οἶδ', ὅ τι 9
δεῖ πλείω λέγειν. δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς
ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων
προςήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον
εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. δέομαι οὖν
ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαί μου. ποιήσομαι δὲ
τὴν ἀπολογίαν, ὡς ἂν δύνωμαι, διὰ βραχυτάτων.

Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μέν, οὐσίας μοι οὐ πολλῆς 10
καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς
καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα, ἐπι-
δοὺς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρᾳ· πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕ-
τως ἐνειμάμην, ὥςτ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν
ἐμοῦ τῶν πατρῴων. καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας
οὕτω βεβίωκα, ὥςτε μηδεπώποτέ μοι μηδὲ πρὸς ἕνα
μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι. καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτω διῴ- 11

8. *μηδὲν δι' ἄλλο με*] Bekkerus hoc habet sine varietate. Vulgo *εἰ μηδὲν διαβάλλομαι.* Sensus est: »Ne existimetis me verba facere *δοκιμασίαν* metuentem; sed omnis mea defensio id unum spectat, ut temeraria accusatorum mendacia refutet.«

Polit. p. 417. *Ἐκείνοις γράμμασι* sc. *τῶν φυλάρχων* — *τούτοις* sc. *ἐν τῷ σανιδίῳ γεγραμμένοις.*

8. *ὡς δεινόν τι πεποιηκώς*] Quasi improbi quid fecissem. *Ἀποδείξας* — *δοκιμάζεσθαι*: »sed vellem ita examen subire, ut ostenderem civium neminem per me injusta passum esse.«

κησα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἡγοῦμαι τεκμή-
ριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπιεικείας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι
περὶ κύβους, ἢ πότους, ἢ περὶ τὰς τοιαύτας ἀκολα-
σίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας
αὐτοὺς ὄψεσθέ μοι διαφόρους ὄντας, καὶ πλεῖστα τού-
τους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. καί-
τοι δῆλον, ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν
12 τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ. ἔτι δ', ὦ βουλή,
οὐδεὶς ἂν ἀποδεῖξαι περὶ ἐμοῦ δύναιτο οὔτε δίκην
αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰςαγγελίαν γεγενημένην.
καίτοι ἑτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας
καθεστηκότας. πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας, καὶ τοὺς
κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους, σκέψασθε, οἷον
13 ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει. πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν
συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς τοὺς Βοιωτούς, καὶ εἰς
Ἁλίαρτον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμέ-
νος ἱππεύειν, ἐπειδὴ πάντας ἑώρων τοῖς μὲν ἱππεύου-
σιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοῖς δ' ὁπλίταις
κίνδυνον ἡγουμένους, ἑτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵπ-
πους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον, ἐγὼ προςελθὼν

11. *εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν*] *Αὐτοί τε καὶ ἐγώ*: si ego iisdem studiis deditus essem, quibus ipsi. Jam tum enim qui eadem sentiebant et moliebantur adolescentuli, se invicem ubique tuebantur et defendebant, aliter antem sentientes et agentes odio et calumniis persequebantur.

12. *οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰςαγγελίαν*] *Δίκη* est caussa privata; quoniam antem saepe est omnis generis caussarum generale nomen, saepe additur *ἰδία*. Sed hoc recte omittitur, praesertim si opposita sit *γραφή*, quae est caussa publica. *Εἰςαγγελία* est delatio criminum extraordinariorum, quae a vulgari ratione recedunt et certis legum praescriptionibus non comprehenduntur, neque in judicium deduci possunt ordinario modo, neque cognosci de iis et judicari potest ex veteribus legibus. De hac ejusque generibus accuratissime exposuit Schoemannus de comitt. L. II. c. 3.

οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει] Praesens hoc egregium ad rem quasi sub oculos auditorum collocandam et continuam agendi rationem, quae etiamnum durat, indicandam.

13. *πρὸς τοὺς Βοιωτοὺς* cet.] Narrat rem Xenoph. Hellen. III. 5. Haliartus, urbs Boeotiae, ad quam cecidit Lysander, dux Lacedaemoniorum. Periculum equitatus erat minus, quod magna erat illorum multitudo.

ἀδοκιμάστων] De equitum *δοκιμασίᾳ* cf. prooemium or. *κατὰ Ἀλκιβιάδου* et §. 8. ss.

ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλεῖψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου· ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι, τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν, ἄδειαν ἐμαυτῷ παρασκευάσαντι στρατεύεσθαι. καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Συλλεγέντων τοίνυν τῶν δημοτῶν πρὸ τῆς ἐξό- 14
δου, εἰδὼς αὐτῶν ἐνίους πολίτας μὲν χρηστοὺς ὄντας καὶ προθύμους, ἐφοδίων δὲ ἀποροῦντας, εἶπον, ὅτι χρὴ τοὺς ἔχοντας παρέχειν τὰ ἐπιτήδεια τοῖς ἀπόρως διακειμένοις. καὶ οὐ μόνον τοῦτο συνεβούλευον τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔδωκα δυοῖν ἀνδροῖν τριάκοντα δραχμὰς ἑκατέρῳ· οὐχ ὡς πολλὰ κεκτημένος, ἀλλ' ἵνα παράδειγμα τοῦτο τοῖς ἄλλοις γένηται. καί μοι ἀνάβητε.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ βουλή, εἰς Κόρινθον ἐξό- 15
δου γενομένης, καὶ πάντων προειδότων, ὅτι δεήσει κινδυνεύειν, ἑτέρων ἀναδυομένων, ἐγὼ διεπραξάμην, ὥςτε τῆς πρώτης τεταγμένος μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις· καὶ μάλιστα τῆς ἡμετέρας φυλῆς δυςτυχησάσης, καὶ πλείστων ἐνθανόντων, ὕστερον ἀνεχώρησα τοῦ σεμνοῦ Στειριέως, τοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις δειλίαν ὠνειδικότος.
καὶ οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον μετὰ ταῦτα ἐν Κορίν- 16
θῳ χωρίων ἰσχυρῶν κατειλημμένων, ὥςτε τοὺς πολεμίους μὴ δύνασθαι προςιέναι, Ἀγησιλάου δ' εἰς τὴν

14. *ἐφοδίων δὲ ἀποροῦντας*] Interdum magni sumtus fiebant eorum ipsorum impensis, qui in militiam ibant, ut nil deesset et ad utilitatem et ad commoditatem: praesertim quum expeditio instaret gravior et longior, ut cognoscimus ex Thucyd. VI. 31. Interdum vero etiam duces atque privati pauperioribus suppetias ferebant. Cf. Boeckh. Staatsh. I. p. 298.

15. *ἀναδυομένων*] Ut *ἀναδύεσθαι* in genere est se subducere, fugere, sic imprimis dicitur de militibus, qui vel militiam vel certamen subterfugiunt. Cf. Bornemann ad Xenoph. Symp. V. 2.

τῆς πρώτης τεταγμένος] Scaligerus assentiente Reiskio volebat *ἐπὶ τῆς πρώτης*: quo non opus. *Τῆς πρώτης* sc. *τάξεως* est genitivus partitivus: ad quem minime subaudiendum, quod opinabantur illi viri docti, *ἐπί*.

τοῦ σεμνοῦ Στειριέως] Interdum ironia utitur Lysias in Thrasybulum Stiriensem: quod factum nollem in virum, qui tam bene meritus erat de re publica Atheniensium: qui si forte parum favebat Mantitheo, vix hoc cedat in hujus favorem.

Βοιωτίαν ἐμβαλόντος, ψηφισαμένων τῶν ἀρχόντων
ἀποχωρίσαι τάξεις, αἵτινες βοηθήσουσι, φοβουμένων
ἁπάντων (εἰκότως, ὦ βουλή· δεινὸν γὰρ ἦν, ἀγαπη-
τῶς ὀλίγῳ πρότερον σεσωσμένους, ἐφ' ἕτερον κίνδυ-
νον ἰέναι), προσελθὼν ἐγὼ τὸν ταξίαρχον ἐκέλευον ἀκλη-
17 ρωτὶ τὴν ἡμετέραν τάξιν πέμπειν. ὥστ', εἴ τινες ὑμῶν
ὀργίζονται τοῖς τὰ μὲν τῆς πόλεως ἀξιοῦσι πράττειν,
ἐκ δὲ τῶν κινδύνων ἀποδιδράσκουσιν, οὐκ ἂν δικαίως
περὶ ἐμοῦ τὴν γνώμην ταύτην ἔχοιεν. οὐ γὰρ μόνον
τὰ προσταττόμενα ἐποίουν προθύμως, ἀλλὰ καὶ κινδυ-
νεύειν ἐτόλμων. καὶ ταῦτ' ἐποίουν, οὐχ ὡς οὐ δει-
νὸν ἡγούμενος εἶναι Λακεδαιμονίοις μάχεσθαι, ἀλλ' ἵνα,
εἴποτε ἀδίκως εἰς κίνδυνον καθισταίμην, διὰ ταῦτα
βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζόμενος ἁπάντων τῶν δικαίων
τυγχάνοιμι. καί μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

18 Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐ-
δεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε. ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον
διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιού-
μενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. καίτοι χρὴ
τοὺς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν
τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ, εἴ τις κομᾷ, διὰ τοῦτο
μισεῖν. τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς
ἰδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ
τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαν-
19 τες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε. ὥστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὦ

16. *ἀποχωρίσαι τάξεις*] Seligere centurias ex omni copiarum multitudine, quam sub armis leges jubebant. Minime opus, ut cum Marklando scribas *ἀποκληρῶσαι*. Ex eo enim, quod Mantitheus jubet suam centuriam *ἀκληρωτὶ* mitti, non sequitur necessario nonnisi per sortem electas fuisse centurias. Pro rerum ratione delectus erat penes *στρατηγούς*.

ὀλίγῳ πρότερον σεσωσμένους] Haec dicta sunt pro ea, qua uti solent milites, gloriatione et rhetorica hyperbole. Quantum enim ex Xenophonte discimus, sine certamine Lacedaemonii post mortem Lysandri discesserant. Longe majus vero discrimen instabat, quum Agesilaus ex Asia rediret.

17. *καὶ κινδυνεύειν ἐτόλμων*] A nemine coactus ipse me obtuli certamini.

19. *ἀπ' ὄψεως*] Oppositum hoc locutioni *ἐκ τῶν ἔργων* significat externa specie, quae fallax est vel in bonam vel in malam partem.

βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν. πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀπερχόμενοι μεγάλων κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν· ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κἀγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

Ἤδη δέ τινων ᾐσθόμην, ὦ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα ἀχθομένων μου, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι. ἔπειτα μέντοι καὶ ἐμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαυνται τῶν τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρὴ λέγειν) τούτους μόνους ἀξίους νομίζοντας εἶναι. ὥςτε ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας, τίς οὐκ ἂν ἐπαρθείη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταί εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΦΙΛΩΝΟΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ.

De argumento hujus orationis vide prooemium superioris orationis sub finem.

Ὤιμην μέν, ὦ βουλή, οὐκ ἄν ποτ' εἰς τοῦτο 1
τόλμης Φίλωνα ἀφικέσθαι, ὥςτε ἐθελῆσαι ὡς ὑμᾶς ἐλ-
θεῖν δοκιμασθησόμενον· ἐπειδὴ δὲ οὐχ ἕν τι μόνον, 2

μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀπερχόμενοι] Lenis et summissa oratio, et ingressus decorus modestiae signa sunt et semper habebantur. Isocrates in Areopagitico adolescentes inter alia his verbis laudat. §. 48. *οὕτω δ' ἔφευγον τὴν ἀγορὰν, ὥςτ', εἰ καί ποτε διελθεῖν ἀναγκασθεῖεν, μετὰ πολλῆς αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης ἐφαίνοντο τοῦτο ποιοῦντες.*

ἀλλὰ πολλὰ τολμηρός ἐστιν, ἐγὼ δὲ ὀμόσας εἰσῆλθον εἰς τὸ δικαστήριον τὰ βέλτιστα συμβουλεύσειν τῇ πόλει, ἔνεστι δὲ ἐν τῷ ὅρκῳ ἀποφαίνειν, εἴ τίς τινα οἶδε τῶν λαχόντων ἀνεπιτήδειον ὄντα βουλεύειν· ἐγὼ τὴν κατὰ τουτουῒ Φίλωνος ποιήσομαι κατηγορίαν· οὐ μέντοιγε ἰδίαν ἔχθραν οὐδεμίαν μεταπορευόμενος, οὐδὲ τῷ δύνασθαι καὶ εἰωθέναι λέγειν ἐν ὑμῖν ἐπαρθείς, ἀλλὰ τῷ πλήθει τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ πιστεύων, καὶ
3 τοῖς ὅρκοις, οἷς ὤμοσα, ἐμμένειν ἀξιῶν. γνώσεσθε μὲν οὖν, ὅτι οὐκ ἀπὸ ἴσης παρασκευῆς ἐγώ τε τοῦτον ἐλέγξω οἷός ἐστι, καὶ οὗτος ἐπεχείρησε πονηρὸς εἶναι. ὅμως, εἴ τι ἐγὼ ἐλλείποιμι τῷ λόγῳ τῆς κατηγορίας, οὐκ ἂν δίκαιος εἴη οὗτος διὰ τοῦτο ὠφεληθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον, εἴ τι ἱκανῶς διδάξαιμι, ἐκ τούτων ἀποδοκι-
4 μασθῆναι. ἐνδεῶς μὲν γὰρ διὰ τὴν ἀπειρίαν πάντων τῶν τούτῳ πεπραγμένων, ἱκανῶς δὲ διὰ τὴν περὶ αὐτὸν κακίαν εἰρηκὼς ἂν εἴην. ἀξιῶ δὲ καὶ ὑμῶν, οἵτινες δυνατώτεροί ἐμοῦ εἰσι, λόγῳ ἀποφῆναι μείζω ὄντα αὐτοῦ τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἐξ ὧν ἂν ἐγὼ ὑπολίπωμαι, πάλιν αὐτοὺς περὶ ὧν ἴσασι κατηγορῆσαι Φίλωνος· οὐ γὰρ ἐκ τῶν ὑπ᾽ ἐμοῦ λεγομένων δεῖ ὑμᾶς περὶ αὐτοῦ
5 ὁποῖός ἐστι σκέψασθαι. ἐγὼ γὰρ οὐκ ἄλλους τινάς φημι δίκαιον εἶναι βουλεύειν περὶ ἡμῶν, ἢ τοὺς πρὸς τῷ εἶναι πολίτας καὶ ἐπιθυμοῦντας τούτου. τούτοις

2. ***εἰς τὸ δικαστήριον*] Bekkerus dedit ex conjectura *εἰς τὸ βουλευτήριον*: quem sequi contra libros scriptos non ausim. Vid. de hac lectione prooemium ad orat. pro Mantitheo.**

3. ***ἐγώ τε*] Ex conjectura Marklandi pro librorum lectione *ἔγωγε*.**

εἴ τι ἱκανῶς διδάξαιμι*] Sic Bekkerus sine varietate pro vulgato *ὅ τι ἱκ. διδ.

2. *ἐγὼ τὴν κατὰ τουτουῒ Φίλωνος ποιήσομαι κατηγορίαν*] Fortasse offendat praepositio *κατά* addita, quae omitti solet ad *κατηγορία*. Sed monuit F. A. Wolfius ad Demosthenis Leptin. p. 213. saepius praepositiones nominibus, ad quae alias subaudiri soleant, apponi: quae quidem regula cum grano salis accipienda et singulorum nominum usus considerandus. Nostra phrasis satis firmata ab eodem magistro nostro desideratissimo.

5. *ἐπιθυμοῦντας τούτου*] Interrogat Marklandus cujus? Respondeo *τοῦ εἶναι πολίτας καὶ μένειν*: quibus curae cordique est, ut sint et maneant cives. His enim salus civitatis est finis bonorum eique uni student, ab omni proprii commodi studio alieni. Hinc patet nihil esse, quod Marklandus conjecit *ἴσον*.

μὲν γὰρ μεγάλα τὰ διαφέροντά ἐστιν εὖ τε πράττειν τὴν πόλιν τήνδε καὶ ἀνεπιτηδείως· διὰ τὸ ἀναγκαῖον σφίσιν αὐτοῖς ἡγεῖσθαι εἶναι μετέχειν τὸ μέρος τῶν δεινῶν, ὥςπερ καὶ τῶν ἀγαθῶν μετέχουσι. ὅσοι δὲ φύσει μὲν 6
πολῖταί εἰσι, γνώμῃ δὲ χρῶνται, ὡς πᾶσα γῆ πατρὶς αὐτοῖς ἐστιν, ἐν ᾗ ἂν τὰ ἐπιτήδεια ἔχωσιν, οὗτοι δῆλοί εἰσιν, ὅτι ἄν, παρέντες τὸ τῆς πόλεως κοινὸν ἀγαθόν, ἐπὶ τὸ ἑαυτῶν ἴδιον κέρδος ἔλθοιεν· διὰ τὸ μὴ τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὴν οὐσίαν πατρίδα ἑαυτοῖς ἡγεῖσθαι.
ἐγὼ τοίνυν ἀποφανῶ Φίλωνα τουτονὶ περὶ πλείονος 7
ποιησάμενον τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν ἢ τὸν κοινὸν τῆς πόλεως κίνδυνον, καὶ ἡγησάμενον κρεῖττον εἶναι αὐτὸν ἀκινδύνως τὸν βίον διάγειν ἢ τὴν πόλιν σώζειν, ὁμοίως τοῖς ἄλλοις πολίταις κινδυνεύοντα. οὗτος γάρ, ὦ 8
βουλή, ὅτε ἡ συμφορὰ τῇ πόλει ἦν (ἧς ἐγώ, καθ' ὅσον ἀναγκάζομαι, κατὰ τοσοῦτον μέμνημαι), ἐκκεκηρυγμένος ἐκ τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν τριάκοντα μετὰ τοῦ ἄλλου πλήθους τῶν πολιτῶν, τέως μὲν ᾤκει ἐν ἀγρῷ· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀπὸ Φυλῆς κατῆλθον εἰς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οὐ μόνον οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ τῆς ὑπερορίας, οἱ μὲν εἰς τὸ ἄστυ, οἱ δ' εἰς τὸν Πειραιᾶ συνελέγοντο, καὶ καθ' ὅσον ἕκαστος οἷός τ' ἦν, κατὰ τοσοῦτον ἐβοήθει τῇ πατρίδι, τἀναντία ἅπασι τοῖς ἄλλοις πολίταις ἐποίησε. συσκευασάμενος γὰρ τὰ ἑαυτοῦ ἐν- 9
θάδε, εἰς τὴν ὑπερορίαν ἐξῴκησε, καὶ ἐν Ὠρωπῷ μετοίκιον κατατιθεὶς ἐπὶ προστάτου ᾤκει, βουληθεὶς παρ' ἐ-

6. ὅσοι δὲ] Ex cod. pro καὶ γὰρ οἱ.
ἑαυτοῖς] Sic idem liber pro αὐτοῖς.
8. ἧς ἐγώ, καθ' ὅσον ἀναγκάζομαι, κατὰ τοσοῦτον μέμνημαι] Τοσοῦτον idem pro vulgato τοῦτο. Notandum ceteroquin formulam καθ' ὅσον hic minuentis esse: tantillum, quantum, quemadmodum etiam Latini adhibent tantum, quantum. Cf. F. A. Wolfium ad Demosth. Leptin. p. 258. §. 27.
τἀναντία] Idem pro vulgato τὰ ἐναντία. Crasis in Lysia praeferenda, ubi boni eam codices commendant; contra libros non invehenda.

ἀνεπιτηδείως] Hoc loco τῷ εὖ oppositum idem erit quod κακῶς, damnose, ut detrimento subjecta sit.

9. ἐπὶ προστάτου ᾤκει] Harpocration s. v. προστάτης: οἱ τῶν μετοίκων Ἀθήνησι προεστηκότες προστάται ἐκαλοῦντο.

κείνοις μετοικεῖν μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμῶν πολίτης εἶναι. οὐ τοίνυν οὐδ', ὥςπερ ἔνιοί τινες τῶν πολιτῶν μετεβάλοντο, ἐπειδὴ ἑώρων τοὺς ἀπὸ Φυλῆς ἐν οἷς ἔπραττον εὐτυχοῦντας, οὐδὲ τούτων τι τῶν εὐτυχημάτων ἠξίωσε μετασχεῖν, ἐπὶ κατειργασμένοις μᾶλλον ἐλθεῖν βουλόμενος ἢ συγκατελθεῖν κατεργασάμενός τι τῶν τῇ κοινῇ πολιτείᾳ συμφερόντων. οὐδ' ἦλθεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, οὐδ' ἔστιν ὅπου ἑαυτὸν ὑμῖν τάξαι παρέσχε.
10 καίτοι ὅςτις εὐτυχοῦντας ὁρῶν ὑμᾶς ἐτόλμα προδιδόναι, τί ποτε ὡς μὴ βουλόμεθά γε πράττοντας ἐποίησεν ἄν; ὅσοι μὲν τοίνυν διὰ συμφορὰς ἰδίας οὐ μετέσχον τῶν τότε γενομένων τῇ πόλει κινδύνων, συγγνώμης τινὸς ἄξιοί εἰσι τυχεῖν (οὐδενὶ γὰρ οὐδὲν ἑκούσιον δυςτύχημα γίγνεται), ὅσοι δὲ τοῦτο γνώμῃ ἔπραξαν, οὐδεμιᾶς συγγνώμης ἄξιοί εἰσιν· οὐ γὰρ διὰ δυςτυχίαν, ἀλλὰ δι' ἐπιβουλὴν ἐποίησαν αὐτό.
11 καθέστηκε δέ τι ἔθος δίκαιον πᾶσιν ἀνθρώποις τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων μάλιστα ὀργίζεσθαι τοῖς μάλιστα

9. ἐπὶ κατειργασμένοις] Quod Reiskius de suo dederat, firmavit C. Antea legebatur ἐπὶ κατεργασαμένῳ, quod habet alter cod. Bekkeri. Formula est ἐπ' ἐξειργασμένοις, ἐπὶ κατειργασμένοις, significans r e j a m c o n f e c t a. Tetigit eam V a l c k e n a r i u s ad Herodot. IX. 75.

παρέσχε] Hoc, quod Reiskius de suo dederat, confirmavit C. Ceteri παρασχεῖν.

10. καίτοι] Sic dedit Bekkerus ex conjectura pro librorum lectione καὶ γάρ.

ἀναγκαῖον γὰρ ἦν ἑκάστῳ τῶν μετοίκων πολίτην τινὰ νέμειν προστάτην. Idem mos obtinebat etiam in aliis Graeciae civitatibus, in iis praesertim, quae similem Athenarum habebant gubernandi rationem.

10. ὁρῶν ὑ μ ᾶ ς - - ὡς μὴ β ο υ λ ό μ ε θ ά γε] Personarum variatio ne offendat! Ὑμᾶς civitatem spectat in genere; βουλόμεθα autem ipsius oratoris sentiendi rationem simul complectitur.

11. τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων μάλιστα ὀργίζεσθαι] Marklandus supplendum censet ὄντων, ut sit genitivus absolutus. Alii praepositionem ἕνεκα similemve ad genitivum supplendam opinantur. Cf. B o s i i Ell. p. 704 ss. Schaef. H e r m a n n u s ad Viger. p. 878. ejusmodi genitivos ita explicat, ut per confusionem duarum locutionum ad nomen, quod non dictum tamen cogitatur, referendi sint; ὀργίζεσθαί τινος esse ὀργὴν ἔχειν τινός.

δυναμένοις μὴ ἀδικεῖν, τοῖς δὲ πένησιν ἢ ἀδυνάτοις
τῷ σώματι συγγνώμην ἔχειν, διὰ τὸ ἡγεῖσθαι ἄκον-
τας αὐτοὺς ἁμαρτάνειν. οὗτος τοίνυν οὐδεμιᾶς συγ- 12
γνώμης ἄξιός ἐστι τυχεῖν· οὔτε γὰρ τῷ σώματι ἀδύ-
νατος ἦν ταλαιπωρεῖν (ὡς καὶ ὑμεῖς ὁρᾶτε), οὔτε
τῇ οὐσίᾳ ἄπορος λειτουργεῖν, ὡς ἐγὼ ἀποδείξω. ὅςτις
οὖν, ὅσον δυνατὸς ἦν ὠφελεῖν, τοσοῦτον κακὸς ἦν,
πῶς οὐκ ἂν εἰκότως ὑπὸ πάντων ὑμῶν μισοῖτο; ἀλ- 13
λὰ μὴν οὐδ' ἀπεχθήσεσθέ γε τῶν πολιτῶν οὐδενί, τοῦ-
τον ἀποδοκιμάσαντες, οὔτ' εἰ τοὺς ἑτέρους, ἀλλ' ἀμφο-
τέρους φανερός ἐστι προδούς· ὥςτε μήτε τοῖς ἐν τῷ
ἄστει γενομένοις φίλον προςήκειν εἶναι τοῦτον, (οὐ
γὰρ ἠξίωσεν ὡς αὐτοὺς ἐλθεῖν κινδυνεύοντας) μήτε
τοῖς τὸν Πειραιᾶ καταλαβοῦσιν, οὐδὲ γὰρ τούτοις ἠθέ-
λησε συγκατελθεῖν, καὶ ταῦτα, ὥς φησι, καὶ ἀστὸς
γενόμενος. εἰ μέντοι τι μέρος περίεστι τῶν πολιτῶν, ὅ
τι τῶν αὐτῶν μετέσχε τούτῳ πραγμάτων, μετ' ἐκείνων,
ἐάν ποτε (ὃ μὴ γένοιτο) λάβωσι τὴν πόλιν, βουλεύειν
ἀξιούτω. ὡς οὖν ᾤκει τε ἐν Ὠρωπῷ ἐπὶ προστάτου, 14
καὶ ἐκέκτητο ἱκανὴν οὐσίαν, καὶ οὔτ' ἐν τῷ Πειραιεῖ

12. *ἦν ταλαιπωρεῖν*] Emendatio est Taylori pro librorum lectione *ἢ ταλαιπωρεῖ*. *Ταλαιπωρεῖν* autem est verbum proprium de tolerandis belli laboribus.

13. *οὔτ' εἰ*] Libri habent hoc. *Οὐ γάρ* conjecit Reiskius, probante Bekkero, non male existimans librorum lectionem suadere *οὐχί*. Ut autem *γάρ* saepe a librariis omissum est, sic etiam ante negationem *ὅς* facile absorberi potuit ultima syllaba antecedentis vocabuli. Retinui itaque quamvis corruptam codicum lectionem, quoniam Reiskii conjectura non tam certa est, ut, quod proposui: *ὃς οὐχὶ τοὺς ἑτ.*, non sit probabile.

καὶ ταῦτα, ὥς φησι, καὶ ἀστὸς γενόμενος] Sic optimus C. Vulgo *φησὶ δὲ καὶ ταῦτα καὶ αὐτὸς γενόμενος*. *Ἀστός* pro *αὐτός* etiam vir doctus apud Taylorum conjectura assecutus erat.

τοῖς μάλιστα δυναμένοις μὴ ἀδικεῖν] *Μή* abest a multis codd., sed abesse nequit. Sensus enim est: maxime nos eorum malefactis irasci, qui pro ipsorum conditione facile iis abstinere potuissent. Hoc loco imprimis de externa hominum conditione sermo est, de paupertate et corporis imbecillitate. Quantum pendet etiam ex educatione, consortio, indole!

οὔτ' ἐν τῷ ἄστει ἔθετο τὰ ὅπλα, ἵνα εἰδῆτε, ὅτι ταῦτα
πρῶτον ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτύρων.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

15 Ὑπολείπεται τοίνυν αὐτῷ λέγειν, ὡς τῷ μὲν
σώματι δι' ἀσθένειάν τινα γενομένην ἀδύνατος κατέ-
στη βοηθῆσαι εἰς τὸν Πειραιᾶ· ἀπὸ δὲ τῶν ὑπαρ-
χόντων ἐπαγγειλάμενος αὐτὸς ἢ χρήματ' εἰςενεγκεῖν εἰς
τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον, ἢ ὁπλίσαι τινὰς τῶν ἑαυτοῦ
δημοτῶν, ὥςπερ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν, αὐτοὶ
16 οὐ δυνάμενοι λειτουργεῖν τοῖς σώμασιν. ἵνα οὖν μὴ
ἐγγένηται αὐτῷ ψευσαμένῳ ἐξαπατῆσαι, καὶ περὶ τού-
των ἤδη σαφῶς ὑμῖν ἀποδείξω, ἐπειδὴ ὕστερον οὐκ
ἐξέσται μοι παρελθόντι ἐνθάδ' ἐλέγχειν αὐτόν. καί μοι
κάλει αὐτὸν Διότιμον Ἀχαρνέα, καὶ τοὺς αἱρεθέντας
μετ' αὐτοῦ τοὺς δημότας ὁπλίσαι ἀπὸ τῶν εἰςενεχθέν-
των χρημάτων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ τῶν περὶ Διότιμον.

17 Οὗτος τοίνυν οὐχ ὅπως ὠφελήσει τὴν πόλιν ἐν τοι-
ούτῳ καιρῷ καὶ τοιαύτῃ καταστάσει διενοήθη, ἀλλ' ὅ-
πως τι κερδανεῖ ἀπὸ τῶν ὑμετέρων συμφορῶν παρε-
18 σκευάσατο. ὁρμώμενος γὰρ ἐξ Ὠρωποῦ, τοτὲ μὲν αὐ-
τὸς μόνος, τοτὲ δ' ἑτέροις ἡγούμενος, οἷς τὰ ὑμέ-
τερα δυςτυχήματα εὐτυχήματα ἐγεγόνει, περιϊὼν κα-
τὰ τοὺς ἀγρούς, καὶ ἐντυγχάνων τῶν πολιτῶν τοῖς
πρεσβυτάτοις, οἳ κατέμειναν ἐν τοῖς δήμοις, ὀλίγα μὲν
τῶν ἐπιτηδείων ἔχοντες, ἀναγκαῖα δέ, εὖνοι μὲν ὄντες
τῷ πλήθει, ἀδύνατοι δὲ ὑπὸ τῆς ἡλικίας βοηθεῖν· τού-

17. ὅπως ὠφελήσει — ἀλλ' ὅπως τι κερδανεῖ] Futurum ὠφελήσει ex cod. Bekkerus restituit; alter liber habet ὠφελήσοι; ceteri ὠφελῆσαι. Κερδανεῖ idem codex pro vulgato κερδαίνοι.

14. ἔθετο τὰ ὅπλα] H. e. arma cepit, de eo, qui partes accepit easque armis adjuvat. Varias hujus formulae significationes explicuit Hudsonus ad Thucyd. II. 2. Wesselingius ad Diodor. Sic. XII. 66. Schneider in Ind. Gr. Xenophon. Anab. v. τιθέναι.

15. εἰςενεγκεῖν] Infinitivus pendet ex ἐπαγγειλάμενος. De aoristo infinitivi, ubi plerumque ponitur futurum, cf. Excursum VIII. — Κατέστη autem ut verbum finitum supplendum etiam in hoc membrum per lene zeugma.

τους ἀφῄρειτο τὰ ὑπάρχοντα, περὶ πλείονος ποιούμενος
αὐτὸς μικρὰ κερδαίνειν ἢ ἐκείνους μηδὲν ἀδικεῖν· οἳ
νῦν αὐτὸν δι' αὐτὸ τοῦτο οὐχ οἷοί τέ εἰσιν ἐπεξελθεῖν
ἅπαντες, διόπερ καὶ τότε ἀδύνατοι τῇ πόλει βοηθεῖν
ἦσαν. οὐ μέντοι τοῦτόν γε χρὴ διὰ τὴν ἐκείνων ἀδυ- 19
ναμίαν δὶς ὠφεληθῆναι, τότε τ' ἀφελόμενον ἃ εἶχον,
νῦν τε δοκιμασθέντα ὑφ' ὑμῶν· ἀλλὰ κἂν ὁστισοῦν
παραγένηται τῶν ἀδικηθέντων, μέγα αὐτὸ ἡγήσασθε
εἶναι· καὶ τοῦτον ὑπερμισήσατε, ὅστις ἐτόλμησεν, οἷς
ἕτεροι διδόναι παρ' ἑαυτῶν τι προῃροῦντο, διὰ τὴν ἀπο-
ρίαν οἰκτείραντες αὐτούς, τούτων ἀφαιρεῖσθαι τὰ ὑπάρ-
χοντα. κάλει μοι τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Οὐ τοίνυν ἔγωγε οἶδα, ὅ τι ὑμᾶς διαφερόντως 20
δεῖ γινώσκειν περὶ αὐτοῦ, ἢ οἱ οἰκεῖοι γιγνώσκουσι.
τοιαῦτα γάρ ἐστιν, ὥστ', εἰ καὶ μηδὲν αὐτῷ ἄλλο ἡ-
μάρτητο, διὰ μόνα ταῦτα ἱκανὸν εἶναι ἀποδοκιμασθῆ-
ναι. οἷα μὲν οὖν ζῶσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ κατηγόρει, 21
παρήσω· ἐξ ὧν δὲ τελευτῶσα τὸν βίον διεπράξατο
τεκμαιρομένοις ῥᾴδιόν ἐστιν ὑμῖν γνῶναι, ὁποῖός τις
ἦν περὶ αὐτήν. ἐκείνη γὰρ τούτῳ μὲν ἠπίστησεν ἀ-
ποθανοῦσαν ἑαυτὴν ἐπιτρέψαι· Ἀντιφάνει δὲ οὐδὲν
προσήκουσα πιστεύσασα ἔδωκεν εἰς τὴν ἑαυτῆς ταφὴν
τρεῖς μνᾶς ἀργυρίου, παραλιποῦσα τοῦτον υἱὸν ὄντα
ἑαυτῆς. ἆρα δῆλον, ὅτι εὖ ᾔδει αὐτὸν οὐδὲ διὰ τὸ
προσήκειν αὐτῇ τὰ δέοντα ἂν ποιήσοντα; καίτοι εἰ 22
μήτηρ, ἣ πέφυκε καὶ ἀδικουμένη ὑπὸ τῶν ἑαυτῆς
παίδων μάλιστα ἀνέχεσθαι, καὶ μηδ' ὠφελουμένη με-
γάλα ἔχειν ἡγεῖσθαι, διὰ τὸ εὐνοίᾳ μᾶλλον ἢ ἐλέγχῳ

19. *τότε τ' ἀφελόμενον*] Sic, ut Reiskius conjecerat, dedit Bekkerus sine varietate. Vulgo deerat *τ'*.

20. *οἱ οἰκεῖοι*] Articulum, quem Reiskius de suo addidit, item habet Bekkerus sine varietate.

21. *Ἀντιφάνει δὲ οὐδὲν προσήκουσα πιστεύσασα*] Taylor conjecit *προσήκοντι*, quod ex auribus et sono, quamvis alia ratio nulla adsit, praeferendum esse censet Reiskius. Contra libros equidem nil ausim mutare, quamquam malim sic scripsisse Lysiam.

22. *καὶ μηδ' ὠφελουμένη μεγάλα ἔχειν ἡγεῖσθαι*] Mater, etiam si nullam capiat a liberis numeratam utilitatem, multa se ta-

τὰ γιγνόμενα δοκιμάζειν, ἐνόμιζε τοῦτον κἂν ἀπὸ τε-
θνεώσης φέρειν ἑαυτῆς, τί χρὴ ὑμᾶς περὶ αὐτοῦ δια-
νοηθῆναι; ὅςτις γὰρ περὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἀναγκαίους
τοιαῦτα ἁμαρτάνει ἁμαρτήματα, τί ἂν περί γε τοὺς
23 ἀλλοτρίους ποιήσειεν; ὡς οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ ἐστιν,
ἀκούσατε αὐτοῦ τοῦ λαβόντος τὸ ἀργύριον καὶ θά-
ψαντος αὐτήν.

ΜΑΡΤΥΣ.

24 Τί [ἂν] οὖν βουληθέντες ὑμεῖς τοῦτον δοκιμά-
σαιτε; πότερον, ὡς οὐχ ἡμαρτηκότα; ἀλλὰ τὰ μέγι-
στα περὶ τὴν πατρίδα ἠδίκηκεν. ἀλλ' ὡς ἔσται βελ-
τίων; τοιγάρτοι πρότερον βελτίων γενόμενος περὶ τὴν
πόλιν, ὕστερον βουλεύειν ἀξιούτω, φανερόν τι ἀγα-
θόν, ὥςπερ τότε κακόν, ποιήσας. σωφρονέστερον γάρ
ἐστιν ὕστερον πᾶσι τῶν ἔργων τὰς χάριτας ἀποδιδό-
25 ναι. δεινὸν γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, εἰ ἐξ ὧν μὲν ἤδη
ἡμάρτηκε μηδέποτε τιμωρηθήσεται· ἐξ ὧν δὲ μέλλει
εὖ ποιήσειν ἤδη τετιμήσεται. ἀλλ' ἆρα, ἵνα βελ-
τίους ὦσιν οἱ πολῖται, ὁρῶντες ἅπαντας ὁμοίως τιμω-
μένους, διὰ τοῦτο δοκιμαστέον ἐστίν; ἀλλὰ κίνδυνος
καὶ τοὺς χρηστούς, ἐὰν αἰσθάνωνται ὁμοίως τοὺς πο-
νηροὺς τιμωμένους, παύσεσθαι τῶν χρηστῶν ἐπιτηδευ-
μάτων, τῶν αὐτῶν ἡγουμένους εἶναι τούς τε κακοὺς
26 τιμᾶν, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀμνημονεῖν. ἄξιον δὲ καὶ τό-
δε ἐνθυμηθῆναι, ὅτι, εἰ μέν τις φρούριόν τι προὔ-
δωκεν, ἢ ναῦν, ἢ στρατόπεδόν τι, ἐν ᾧ μέρος τι ἐτύγ-
χανε τῶν πολιτῶν ὄν, ταῖς ἐσχάταις ἂν ζημίαις ἐζη-
μιοῦτο· οὗτος δέ, προδοὺς ὅλην τὴν πόλιν, οὐχ ὅ-
πως τιμωρηθήσεται παρασκευάζεται. καίτοι δικαίως

24. Τί [ἂν] οὖν] Ἂν, uncis inclusum, de suo addidit Bekkerus sine annotatione.

25. ὁμοίως τοὺς πονηροὺς τιμωμένους] Accusativus est ex emendatione Marklandi pro dativo librorum: qui si ab auctore profectus fuisset, aut ἑαυτούς addendum, aut τιμώμενοι scribendum fuisse judicat Reiskius. Ὁμοίως est aeque ut ipsos.

men habere existimat. Maximus matri thesaurus sunt liberi. Wakefield Sylvv. Critt. P. IV. p. 12. vana molitus est.

26. οὐχ ὅπως τιμωρηθήσεται παρασκευάζεται] Raro capiunt viri docti Lysiae brevitatem. Orator vult dicere eum, qui ta-

γ' ἂν ὅςτις φανερῶς, ὥςπερ οὗτος, προὔδωκε τὴν
ἐλευθερίαν, οὐ περὶ τοῦ βουλεύειν, ἀλλὰ περὶ
τοῦ δουλεύειν καὶ τῆς μεγίστης ἀπορίας ἐκκλησιά-
ζοιτο. ἀκούω δ' αὐτὸν λέγειν, ὡς, εἴ τι ἦν ἀδί- 27
κημα τὸ μὴ παραγενέσθαι ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, νόμος
ἂν ἔκειτο περὶ αὐτοῦ διαῤῥήδην, ὥςπερ καὶ περὶ τῶν
ἄλλων ἀδικημάτων. οὐ γὰρ οἴεται ὑμᾶς γνώσεσθαι,
ὅτι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἀδικήματος οὐδεὶς περὶ αὐτοῦ
ἐγράφη νόμος. τίς γὰρ ἄν ποτε ῥήτωρ ἐνεθυμήθη, ἢ 28
νομοθέτης ἤλπισεν, ἁμαρτήσεσθαί τινα τῶν πολιτῶν
τοσαύτην ἁμαρτίαν; οὐ γὰρ ἂν δήπου, εἰ μέν τις λίποι
τὴν τάξιν, μὴ αὐτῆς τῆς πόλεως ἐν κινδύνῳ οὔσης,
ἀλλ' ἑτέρους εἰς τοῦτο καθιστάσης, ἐτέθη νόμος ὡς με-
γάλα ἀδικοῦντος· εἰ δέ τις αὐτῆς τῆς πόλεως ἐν κινδύ-
νῳ οὔσης λίποι τὴν πόλιν αὐτήν, οὐκ ἂν ἄρα ἐτέθη;
σφόδρα γ' ἄν, εἴ τις ᾠήθη τινὰ τῶν πολιτῶν ἁμαρτή-
σεσθαί τι τοιοῦτόν ποτε. τίς δ' οὐκ ἂν εἰκότως 29
ἐπιτιμήσειεν ὑμῖν, εἰ τοὺς μετοίκους μέν, ὅτι, οὐ

26. ἐκκλησιάζοιτο] Sic cod. Bekkeri pro vulgato ἐκκλησιάζεται. Sententia postulare videtur Reiskio ἀγωνίζοιτο. In ἐκκλησιάζεσθαι videtur inesse gravitas caussae, qualis agebatur ἐν ἐκκλησίᾳ.

lium sibi facinorum conscius sit, qualium Philo, non eam solere spem concipere fore, ut ab omni poena liber discedat, sed in id nonnisi summo studio eniti, ut ne summas poenas patiatur; παρασκευάζεται, omnes machinationes eo tendunt, ὅπως τιμωρηθήσεται, qua ratione puniatur, qua poena afficiatur; sufficit ei, si id assequitur, ut pecunia multetur, saltem si mortis cum poenam subire non oporteat. Philo autem hoc non operae pretium existimat, judicii clementiam implorare, sed honores etiam sibi arrogat. Augerius Reiskii conjecturam: οὐχ ὅπως μὴ τιμωρηθήσεται, ἀλλὰ καὶ ὅπως τιμηθήσεται παρασκευάζεται, temere recepit.

28. οὐ γὰρ ἂν δήπου] Exemplo illustrat legem, quae verbis totum genus complectatur, de singulis etiam partibus latam esse, et quae leviora alicujus generis puniendia esse praescribat, multo magis etiam graviora spectare. Lex v. c. erat τὸν λιπόντα τὴν τάξιν ἀπέχεσθαι ἀγορᾶς, μήτε στεφανοῦσθαι, μήτε εἰςιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ. Quamquam autem non accuratius sit definitum, num in bello, quod contra hostes patriam invadentes gestum sit, an etiam in eo, quo civitas alias invadat, nemo tamen unquam de alterutro tantum intelligendum esse calumniatus est. Jam vero, si λιπεῖν τὴν τάξιν, μὴ αὐτῆς τῆς πόλεως ἐν κινδύνῳ οὔσης, ut grave delictum

κατὰ τὸ προςῆκον ἑαυτοῖς, ἐβοήθησαν τῷ δήμῳ, ἐτι-
μήσατε ἀξίως τῆς πόλεως· τοῦτον δέ, ὅτι παρὰ τὸ
προςῆκον ἑαυτῷ προὔδωκε τὴν πόλιν, μὴ κολάζοιτε, εἰ
30 μή γε ἄλλῳ τινὶ μείζονι, τῇ γε παρούσῃ ἀτιμίᾳ; ἀνα-
μνήσθητε δὲ, διότι ποτὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας γινομέ-
νους περὶ τὴν πόλιν τιμᾶτε, καὶ τοὺς κακοὺς ἀτιμά-
ζετε. ἐδείχθη γὰρ ἀμφότερα ταῦτα οὐ τῶν γεγενημέ-
νων μᾶλλόν τι ἕνεκα ἢ τῶν γενησομένων, ἵν' ἀγαθοὶ
προθυμῶνται γίνεσθαι ἐκ παρασκευῆς, κακοὶ δὲ μηδὲ
31 ἐξ ἑνὸς τρόπου ἐπιχειρῶσιν. ἔτι δὲ ἐνθυμήθητε, ποί-
ων ἂν ὑμῖν δοκεῖ οὗτος ὅρκων φροντίσαι, ὃς ἔργῳ τοὺς
πατρῴους θεοὺς προὔδωκεν· ἢ πῶς ἂν χρηστόν τι
βουλεῦσαι περὶ τῆς πολιτείας, ὃς οὐδὲ ἐλευθερῶσαι
τὴν πατρίδα ἐβουλήθη· ἢ ποῖα ἂν ἀπόῤῥητα τηρῆσαι,
32 ὃς οὐδὲ τὰ προειρημένα ποιῆσαι ἠξίωσε; πῶς δ' εἰκός
ἐστι τοῦτον, ὃς οὐδὲ τελευταῖος ἐπὶ τοὺς κινδύνους
ἦλθε, πρότερον τῶν κατεργασαμένων καὶ οὕτω συντι-
μηθῆναι; σχέτλιον δ' ἂν εἴη, εἰ οὗτος μὲν ἅπαντας τοὺς
πολίτας περὶ οὐδενὸς ἡγήσατο, ὑμεῖς δὲ τοῦτον ἕνα
33 ὄντα μὴ ἀποδοκιμάσαιτε. ὁρῶ δέ τινας, οἱ νῦν
μὲν τούτῳ παρασκευάζονται βοηθεῖν, καὶ δεῖσθαι
ὑμῶν, ἐπειδὴ ἐμὲ οὐκ ἠδύναντο πεῖσαι· τότε δέ, ὅτε
οἱ κίνδυνοι μὲν ὑμῖν καὶ οἱ μέγιστοι ἀγῶνες ἦσαν, τὰ

30. *γινομένους*] *γενομένους* Reiskius ex cod. Vindob.

notatur, num minus *λιπεῖν τὴν πόλιν, αὐτῆς τῆς πόλεως ἐν κινδύνῳ οὔσης*? **Non minus improbum quam venum calumniatorem omnes habebunt eum, qui talia pronuntiare audeat.**

29. *οὐ κατὰ τὸ προςῆκον ἑαυτοῖς*] **Quamquam ab iis postulari non poterat. Ut laudabile erat** *μετοίκους* **civitati suppetias tulisse temporum discrimine, sic aequum populum Atheniensem eorum fidem atque** *εὐεργεσίαν* **praemiis justis honorasse. Dolendum, quod parum docemur, qualia fuerint illa praemia.** *Ἰσοτέλεια* **(cf. Boeckh. Staatsh. II. 77. ss.) tribuebatur** *μετοίκοις*, **qui bene de civitate meriti erant, atque etiam animadvertimus Lysiam ex numero** *ἰσοτελῶν* **fuisse. Etiam Demosthenes** *πρὸς Λεπτ.* **§. 38. p. 52. Wolf. meminit praemiorum in genere, quibus honorati οἱ** *χρησίμους αὐτοὺς παρασχόντες, ὅτ' ἔφευγεν ὁ δῆμος*, **ubi vide notam.**

τῇ γε παρούσῃ ἀτιμίᾳ] **Quod scilicet per** *δοκιμασίαν* **senatu excluderetur. Dedecus scilicet erat** *ἀποδοκιμασθῆναι*.

δὲ ἆθλα αὐτὴ ἡ πολιτεία ἔκειτο, καὶ ἔδει οὐ μόνον περὶ τοῦ βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐλευθερίας βουλεύεσθαι, τότε οὐκ ἐδέοντο αὐτοῦ βοηθῆσαι καὶ ὑμῖν καὶ κοινῇ τῇ πόλει, καὶ μὴ προδοῦναι μήτε τὴν πατρίδα μήτε τὴν βουλήν, ἧς νῦν ἀξιοῖ τυχεῖν, οὐ μετὸν αὐτῷ, ἄλλων γε κατεργασαμένων. μόνος δή, ὦ βουλή, δικαίως οὐδ' ἂν ἀγανακτοίη μὴ τυχών. οὐ γὰρ ὑμεῖς νῦν αὐτὸν ἀτιμάζετε, ἀλλ' αὐτὸς αὐτὸν τότε ἀπεστέρησεν, ὅτε οὐκ ἠξίωσεν, ᾗςπερ νῦν προθύμως κληρωσόμενος ἦλθε, καὶ τότε διαμαχόμενος περὶ αὐτῆς καταστῆναι μεθ' ὑμῶν. ἱκανὰ μὲν νομίζω εἰρῆσθαι, καίτοι πολλά γε παραλιπών· ἀλλὰ πι- 34
στεύω ὑμᾶς καὶ ἄνευ τούτων αὐτοὺς τὰ συμφέροντα τῇ πόλει γνώσεσθαι. οὐ γὰρ ἄλλοις τισὶν ὑμᾶς δεῖ περὶ τῶν ἀξίων ὄντων βουλεύειν τεκμηρίοις χρῆσθαι ἢ ὑμῖν αὐτοῖς, ὁποῖοί τινες ὄντες αὐτοὶ περὶ τὴν πόλιν ἐδοκιμάσθητε. ἔστι γὰρ τὰ τούτου ἐπιτηδεύματα κοινὰ παραδείγματα καὶ πάσης δημοκρατίας ἀλλότρια.

ΛΥΣΙΟΥ

ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΑΛΥΣΕΩΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

PROOEMIUM.

Restituta per Thrasybulum pace, sancitum quidem erat jure jurando *μὴ μνησικακεῖν*, hominesque patriae concordiaeque amantes non solum ipsi fidem praestabant, sed eos etiam, qui injurias vel sibi vel familiae illatas ulcisci cupiebant, coercebant. Inter eos, qui se Thrasybulo adjunxerant, tyrannidem a patria depulsuri,

34. *ἄνευ τούτων αὐτοὺς*] *Αὐτούς* est emendatio Reiskii; libri habent *αὐτῶν*, sollemni errore, quum antecedat genitivus *τούτων*. *τὰ τούτου ἐπιτηδεύματα*] Sic uterque codex pro vulgato *αὐτοῦ τὰ ἐπιτηδεύματα*.

irrepserant homines, qui ob facinora patrata vel judicio damnati erant, vel, ne damnarentur, se ipsi exsilio multaverant. Qui quum in urbem quasi libertatis vindices cum Thrasybulo rediissent, insontes criminibus vexare, bona eorum publicare ipsosque ex patria ejicere coeperant. Hinc paulo post restitutam pacem populus auctore Archino jussit (cf. annotationes §. 28.), si quis contra oblivionis legem litem alieni intendat, reo licere παραγράφεσθαι h. e. exceptione actorem repellere et ita litem a se amovere tanquam legibus non concessam. Vide librum: Der Attische Process. p. 647 ss. Nulla tamen repagula reperiri possunt satis firma, quae non perfringat calumnia, praesertim in re pecuniaria, quum aerarii publici magna sit inopia. Hinc apud Lysiam aliquot habemus orationes tum defensorias, tum accusatorias; quarum specimina exhibuimus.

Prima est δήμου καταλύσεως ἀπολογία. Δήμου nomine appellatur popularis status seu democratia. Καταλύειν τὸν δῆμον est dissolvere rem publicam. » Ein so bestimmter Begriff des Hochverraths (inquit Ed. Platner in libro: Der Process und die Klagen bei den Attikern Th. II. p. 82 s.), wie ihn neuere Lehrbücher des Criminalrechts aufstellen, läſst sich von der Attischen Gesetzgebung nicht erwarten, in welcher die Verbrechen überhaupt mehr durch Facta, als durch scharf begränzte Begriffe kenntlich gemacht werden. Der Hochverrath hatte in dem Attischen Staatsrecht schon deſswegen einen gröſseren Umfang, weil der Staat in seinen Forderungen an den Einzelnen die Gesinnung eben so als die äuſsere Handlungsweise und überhaupt die ganze moralische Kraft und Wirksamkeit in Anspruch nahm, und von dem Einzelnen nicht allein eine Enthaltung störender Einwirkungen in den öffentlichen Rechtszustand, sondern auch eine aufopfernde Thätigkeit für das Interesse und die Zwecke des Staats verlangte. Wer daher eine gleichgültige, schlaffe Gesinnung gegen den Staat, und überhaupt durch sein Betragen zu erkennen gab, daſs er seinen Privatvortheil dem öffentlichen vorziehe, wurde als Feind und Verräther des Staates betrachtet. Aus diesem moralischen Verhältnisse des Einzelnen zum Staat ist es erklärlich, wie derjenige als Landesverräther angesehen wurde, welcher z. B. zur Zeit der Noth das Vaterland verlieſs, dem Staate Unheilsames rieth u. s. w. Selbst daraus, daſs man sich unter den 30 Tyrannen ruhig verhalten und keinen Widerwillen gegen diese verfassungswidrige Regierung an den Tag gelegt, leitete man eine Billigung derselben und daraus die Beschuldigung des Hochverraths her. Bei diesen Ansichten lieſsen sich von den Rednern alle Handlungen in das Gebiet des Hochverraths versetzen, welche in irgend einer Beziehung das Wohl des Staates beeinträchtigten, wenn sie auch streng genommen nur als Hintansetzung der bürgerlichen Pflichten und als Beleidigungen des Staates gelten konnten. «

Huic crimini lex Demophanti poenam irrogavit mortis omniumque bonorum publicationem (Meierus de bonis damn. p. 10. s.). In ea, quae sequitur, oratione actor reo, civi Atheniensi, qui cum aliis multis sub dominatu triginta virorum in urbe manserat, crimina objicit, quae triginta viris merito culpae vertuntur. Reus innocentem se esse probat, quod nihil singulare ipsi crimini verti possit, quum vitam suam ita instituerit, ut melius vix potuisset optimus τῶν ἐκ Πειραιῶς, si in urbe mansisset. Nullo se in oligarchia magistratu functum esse ostendit. Cetera autem vitae in-

stituta ejusmodi fuerunt, ut, si omnes eodem fuissent animo, nemo ullam calamitatem fuisset subiturus. Tum hortatur judices, ne tyrannorum consilia imitentur, sed, illorum fato moniti, concordiam sectantes discordiam sedulo vitent. In memoriam revocat quae exstincto Quadringentorum dominatu acciderint; ut demagogi privata quidem ex reipublicae calamitatibus commoda ceperint, publice vero maximorum malorum auctores exstiterint. Piraeensium praestantissimos et optime de republica meritos saepissime populum esse hortatos, ut jus jurandum fideliter servent; actores autem triginta viris pejores esse, quod in democratia importunius agant, quam triginta viri in oligarchia. Caveant igitur judices, ne insontes damnando videantur tyrannidi studere.

Ὑμῖν μὲν πολλὴν συγγνώμην ἔχω, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀκούουσι τοιούτων λόγων, καὶ ἀναμιμνησκομένοις τῶν γεγενημένων, εἰ ὁμοίως ἅπασιν ὀργίζεσθε τοῖς ἐν ἄστει μείνασι· τῶν δὲ κατηγόρων θαυμάζω, οἳ ἀμελοῦντες τῶν οἰκείων τῶν ἀλλοτρίων ἐπιμελοῦνται· οἵ, σαφῶς εἰδότες τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας καὶ τοὺς πολλὰ ἐξημαρτηκότας, ζητοῦσι κερδαίνειν ἢ ὑμᾶς πείθειν περὶ ἁπάντων ἡμῶν τὴν γνώμην ταύτην ἔχειν. 1
εἰ μὲν οὖν οἴονται ἃ ὑπὸ τῶν τριάκοντα γεγένηνται τῇ πόλει ἐμοῦ κατηγορηκέναι, ἀδυνάτους 2

1. εἰ ὁμοίως ἅπασιν ὀργίζεσθε] vulgo ὁμοίως ἅπασιν ὀργίζεσθαι. τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας] Est emendatio Reiskii pro librorum lectione: τοὺς μὴ ἀδικοῦντας. Alterum non solum flagitat oppositio καὶ τοὺς πολλὰ ἐξημαρτηκότας, sed commendat etiam corrupta lectio cod. ap. Bekker., qui habet τοὺς μὲν ἀδικοῦντας.

1. κερδαίνειν ἢ ὑμᾶς πείθειν περὶ cet.] Reiskius opinatur sic legendum esse: κερδαίνειν μᾶλλον ἢ ὑμᾶς πείθειν οὐ περὶ cet. Ante ἢ autem saepe deesse μᾶλλον jam dudum monuerunt viri docti et tradiderunt libri grammatici. cf. Bosii Ellips. p. 769 ss. ed. Schaef., atque si orator negationem addere voluisset, ponendum fuisset μή, non οὐ. Negationem vero addere noluit, ut injuria calumniatorum eo turpior notetur, qui lucrum sine culpa oblatum repudiant, nec sua ipsorum malignitate contenti fraude ac dolis bonos etiam eo perducere student, ut ipsorum sententiam amplectantur et innocentes homines in perniciem conjiciant. Τὴν γνώμην ταύτην est hanc, quam ipsi habent, sententiam, rationem.

[§. 2. ἃ — γεγένηνται] De plurali verbi relativo neutrius generis addito vid. Exc. X. et nostram gr. Gr. §. 100. not. 5. V. C. F. R.]

αὐτοὺς ἡγοῦμαι λέγειν· οὐδὲ γὰρ πολλοστὸν μέρος τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων εἰρήκασιν· εἰ δέ, ὡς ἐμοί τι προσῆκον, περὶ αὐτῶν ποιοῦνται τοὺς λόγους, ἀποδείξω τούτους μὲν ἅπαντας ψευδομένους, ἐμαυτὸν δὲ τοιοῦτον ὄντα, οἷόςπερ ἂν τῶν ἐκ Πειραιῶς [ὁ]
3 βέλτιστος ἐν ἄστει μείνας ἐγένετο. δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν τοῖς συκοφάνταις. τούτων μὲν γὰρ ἔργον ἐστὶ καὶ τοὺς μηδὲν ἡμαρτηκότας εἰς αἰτίαν καθιστάνειν (ἐκ τούτων γὰρ ἂν μάλιστα χρηματίζοιντο), ὑμέτερον δὲ τοῖς μηδὲν ἀδικοῦσιν ἐξ ἴσου τῆς πολιτείας μεταδιδόναι. οὕτω γὰρ ἂν τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι πλεί-
4 στους συμμάχους ἔχοιτε. ἀξιῶ δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐὰν ἀποφανῶ συμφορᾶς μὲν μηδεμιᾶς αἴτιος γεγενημένος, πολλὰ δὲ κἀγαθὰ εἰργασμένος τὴν πόλιν καὶ τῷ σώματι καὶ τοῖς χρήμασι, ταῦτα γοῦν μοι παρ' ὑμῶν ὑπάρχειν, ὧν οὐ μόνον τοὺς εὖ πεποιηκότας, ἀλλὰ καὶ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας τυγχά-
5 νειν δίκαιόν ἐστι. μέγα μὲν οὖν ἡγοῦμαι τεκμήριον εἶναι, ὅτι, εἴπερ ἐδύναντο οἱ κατήγοροι ἰδίᾳ με ἀδικοῦντα ἐξελέγξαι, οὐκ ἂν τὰ τῶν τριάκοντα ἁμαρτή-

2. ἀποδείξω] Quod jam Stephanus ediderat, nunc confirmavit cod., qui habet ἀποδείξω^{ειν} pro ceterorum librorum lectione ἀποδεῖξαι, cui addere volebat Reiskius βούλομαι.

[ὁ] βέλτιστος] Articulus accessit ex conjectura Reiskii.

3. χρηματίζοιντο] Est emendatio Coraes ad Isocratem T. II. p. 326. pro lectione librorum χρηματίζειν τό, tum quod τό ad ὑμέτερον hoc loco poni non possit, tum quod χρηματίζειν activum Atticis scriptoribus usitatum non sit de iis, qui lucrifaciunt: qua de caussa non poterat admitti Jacobsii ceteroquin lenis conjectura χρηματίζοιεν pro χρηματίζειν. Quod autem idem Coraes ibidem καθιστάνειν mutandum existimat in καθιστάναι, non sequor; nam altera forma frequentior est in scriptoribus Atticis, quam ut eam contra codd. mutare liceat.

4. ἐὰν ἀποφανῶ] Non video, cur Reiskius velit ἀπολογούμενος φανῶ. Notio ἀπολογούμενος satis inest in contextu, et quum certus sit, quamvis rarus, usus personalis passivi ἀποφαίνεσθαι, non probabile est lectionem ἀποφανῶ librariis deberi. [ἀποφανῶ habeo pro futuro act. ind. Indicativum futuri post ἐάν vidimus in or. c. Alcib. §. 13. V. C. F. R.]

ματα ἐμοῦ κατηγόρουν, οὐδ' ἂν ᾤοντο χρῆναι ὑπὲρ
τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων ἑτέρους διαβάλλειν, ἀλλ' αὐ-
τοὺς τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρεῖσθαι· νυνὶ δὲ νομίζουσι
τὴν πρὸς ἐκείνους ὀργὴν ἱκανὴν εἶναι καὶ τοὺς μηδὲν
κακὸν εἰργασμένους ἀπολέσαι. ἐγὼ δὲ οὐχ ἡγοῦμαι 6
δίκαιον εἶναι, οὔτε εἴ τινες τῇ πόλει πολλῶν ἀγαθῶν
αἴτιοι γεγένηνται, ἄλλους τινὰς ὑπὲρ τούτων τιμὴν
ἢ χάριν κομίσασθαι παρ' ὑμῶν, οὔτ' εἴ τινες πολλὰ
κακὰ εἰργασμένοι εἰσίν, εἰκότως ἂν δι' ἐκείνους τοὺς
μηδὲν ἀδικοῦντας ὀνείδους καὶ διαβολῆς τυγχάνειν.
ἱκανοὶ γὰρ οἱ ὑπάρχοντες ἐχθροὶ τῇ πόλει καὶ μέγα
κέρδος νομίζοντες εἶναι τοὺς ἀδίκως ἐν ταῖς διαβολαῖς
καθεστηκότας.

Πειράσομαι δ' ὑμᾶς διδάξαι, οὓς ἡγοῦμαι τῶν 7
πολιτῶν προσήκειν ὀλιγαρχίας ἐπιθυμεῖν καὶ δημοκρα-
τίας. ἐκ τούτου γὰρ καὶ ὑμεῖς γνώσεσθε, κἀγὼ περὶ
ἐμαυτοῦ τὴν ἀπολογίαν ποιήσομαι, ἀποφαίνων, ὡς
οὔτε ἐξ ὧν ἐν δημοκρατίᾳ οὔτε ἐξ ὧν ἐν ὀλιγαρχίᾳ
πεποίηκα οὐδέν μοι προσῆκον κακόνουν εἶναι τῷ
πλήθει τῷ ὑμετέρῳ. πρῶτον μὲν οὖν ἐνθυμηθῆναι 8
χρή, ὅτι οὐδείς ἐστιν ἀνθρώπων φύσει οὔτε ὀλιγαρ-
χικὸς οὔτε δημοκρατικός, ἀλλ' ἥτις ἂν ἑκάστῳ πολι-

7. οὓς ἡγοῦμαι cet.] Taylor et Markland volunt οἷς, affirmantes pronomen jungendum esse cum verbo προσήκειν; sed accusativus subjectum est ad infinitivum ἐπιθυμεῖν: quemadmodum recte dicitur προσήκει μοι et προσήκει με τοῦτο ποιεῖν. Quid? quod interdum ad προσήκειν accusativus ponitur omisso infinitivo, quem ex glossa addiderunt librarii vel grammatici, ut apud Demosthenem κατὰ Ἀριστοκρ. p. 675. τί δὴ προσῆκεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ὡς ἀληθῶς ἁπλοῦν καὶ φίλον [ποιῆσαι]. ubi a quinque antiquissimis codd. abest ποιῆσαι, quod uncis inclusit Bekkerus. περὶ στεφ. p. 288. ὅσα προσῆκε τὸν ἀγαθὸν πολίτην, ἔπραττον.

ὡς – οὐδέν μοι προσῆκον] Taylor et Marklandus προσῆκε vel προσήκοι legi volunt. Sed interdum participium προσῆκον omisso verbo substantivo pro verbo finito προσήκει vel προσῆκε ponitur, cui ellipsi infensus Taylor. in or. περὶ δημεύσ. τοῦ Νικίου ἀδ. §. 11. οἷς μάλιστα προσῆκον καὶ διὰ γένος καὶ διὰ πλοῦτον καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἀρετὴν τιμᾶσθαι, iterum scribit: »fort. προσῆκε.« Supra §. 2. εἰ δέ, ὡς ἐμοί τι προσῆκον, περὶ αὐτῶν ποιοῦνται τοὺς λόγους. Et sic saepe optimi scriptores, interdum cum

τεία συμφέρῃ, ταύτην προθυμεῖται καθιστάναι. ὥςτε
οὐκ ἐλάχιστον ἐν ὑμῖν ἐστι μέρος, ὡς πλείστους ἐπι-
θυμεῖν τῶν παρόντων νυνὶ πραγμάτων. καὶ ταῦτα
ὅτι οὕτως ἔχει, οὐ χαλεπῶς ἐκ τῶν πρότερον γεγενη-
9 μένων μαθήσεσθε. σκέψασθε γάρ, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, τοὺς προστάντας ἀμφοτέρων [τῶν] πολιτειῶν,
ὁσάκις δὴ μετεβάλοντο. οὐ Φρύνιχος μὲν καὶ Πεί-
σανδρος καὶ οἱ μετ᾽ ἐκείνων δημαγωγοί, ἐπειδὴ πολλὰ
εἰς ὑμᾶς ἐξήμαρτον, τὰς περὶ τούτων δείσαντες τιμω-
ρίας, τὴν προτέραν ὀλιγαρχίαν κατέστησαν, πολλοὶ δὲ
τῶν τετρακοσίων μετὰ τῶν ἐκ Πειραιῶς συγκατῆλθον,
ἔνιοι δὲ τῶν ἐκείνους ἐκβαλόντων αὐτοὶ αὖθις τῶν
τριάκοντα ἐγένοντο; εἰσὶ δὲ οἵτινες τῶν Ἐλευσῖνάδε
ἀπογραψαμένων, ἐξελθόντες μεθ᾽ ὑμῶν, ἐπολιορκοῦντο
10 μετ᾽ αὐτῶν. οὔκουν χαλεπὸν γνῶναι, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, ὅτι οὐ περὶ πολιτείας εἰσὶν αἱ πρὸς ἀλλήλους
διαφοραί, ἀλλὰ περὶ τῶν ἰδίᾳ συμφερόντων ἑκάστῳ.
ὑμᾶς οὖν χρὴ ἐκ τούτων δοκιμάζειν τοὺς πολίτας,

8. *ἥτις ἂν -- συμφέρῃ, ταύτην προθυμεῖται καθιστάναι*] Hanc lectionem, ad quam jam alii codices ducebant, obtulerunt libri a Bekkero collati pro vulgato *ἥτις ἂν -- μὴ συμφέρῃ, ταύτην προθυμεῖται μεθιστάναι*: quod quamquam re eandem habeat sententiam, forma tamen illud praestat. Multi enim sunt, quos jure dicere non possis *προθύμους* ad mutandam civitatis formam, quae ipsis non conducit: qui iidem omnem operam impendunt omnesque labores suscipiunt, ut retineant eam, cui assueti sunt.

9. *ἀμφοτέρων [τῶν] πολιτειῶν*] Articulum cum Reiskio addidit Bekkerus.

αὖθις] Haec est conjectura Reiskii. Antea legebatur *αὐτοῖς*, quod est in omnibus codicibus, praeter C., qui habet *αὐτῶν*, quod sane non soloecum esset. Marklandus autem et Bekkerus vocabulum omnino abesse malunt, quibus assentior.

variatione codd., ubi participium ab auctore videtur profectum.

9. *Ἐλευσῖνάδε ἀπογραψαμένων*] Erat enim momentum in pacis conditionibus, quae fiebant exactis triginta viris. Xenoph. Hellen. II. 4. 38. *εἰ δέ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεος, ἔδοξεν αὐτοῖς τὴν Ἐλευσῖνα κατοικεῖν.* Hoc praetextu qui triginta illis clam favebant, multos tum ex urbe tum ex agris atque aliunde sensim Eleusina pellexerunt; atque etiam quum expeditionem pararent *οἱ ἐξ ἄστεος*, nonnulli eorum, qui contra Eleusina nomen dederant, induci tamen se passi sunt, ut Eleusina secederent et obsidionem cum triginta viris tolerarent, qua tamen post breve tempus liberati sunt, si attendimus ad ea, quae Xenophon tradit. l. l. 43.

σκοποῦντας μέν, ὅπως ἦσαν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πεπολιτευμένοι, ζητοῦντας δέ, εἴ τις αὐτοῖς ὠφέλεια ἐγίνετο τῶν πραγμάτων μεταπεσόντων. οὕτω γὰρ ἂν δικαιοτάτην κρίσιν περὶ αὐτῶν ποιοῖσθε. ἐγὼ τοίνυν 11
ἡγοῦμαι, ὅσοι μὲν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἄτιμοι ἦσαν, εὐθύνας δεδωκότες, ἢ τῶν ὄντων ἀπεστερημένοι, ἢ ἄλλῃ τινὶ συμφορᾷ τοιαύτῃ κεχρημένοι, προσήκειν αὐτοῖς ἑτέρας ἐπιθυμεῖν πολιτείας, ἐλπίζοντας τὴν μεταβολὴν ὠφέλειάν τινα αὐτοῖς ἔσεσθαι· ὅσοι δὲ τὸν δῆμον πολλὰ κἀγαθὰ εἰργασμένοι εἰσί, κακὸν δὲ μηδὲν πώποτε, ὀφείλεται δὲ αὐτοῖς χάριν κομίσασθαι παρ' ὑμῶν μᾶλλον ἢ δοῦναι δίκην τῶν πεπραγμένων, οὐκ ἄξιον τὰς κατὰ τούτων ὑποδέχεσθαι διαβολάς· οὐδ' ἂν πάντες οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες ὀλιγαρχικοὺς αὐτοὺς φάσκωσιν εἶναι. ἐμοὶ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, 12
οὔτ' ἰδία οὔτε δημοσία συμφορὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὐδεμία πώποτε ἐγένετο, ἀνθ' ἧστινος ἂν προθυμούμενος τῶν παρόντων κακῶν ἀπαλλαγῆναι, ἑτέρων ἐπεθύμουν πραγμάτων. ἐτριηράρχησα μὲν γὰρ πεντάκις, καὶ τετράκις νεναυμάχηκα, καὶ εἰσφορὰς ἐν τῷ πολέμῳ πολλὰς εἰσενήνοχα, καὶ τἆλλα λελειτούργηκα οὐδενὸς χεῖρον τῶν πολιτῶν. καίτοι διὰ τοῦτο πλείω 13
τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως προσταττομένων ἐδαπανώμην, ἵνα καὶ βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζοίμην, καί, εἴπου μοί τις

11. *τὰς κατὰ τούτων ὑποδέχεσθαι διαβολάς*] Praepositio *κατά* accessit ex optimo Bekkeri cod. Oratio similis est constructioni, quam illustravimus in or. *κατὰ Φίλ.* annott. §. 2., *κατηγορία κατά τινος*. Taylor autem pro *ὑποδέχεσθαι* mavult *ἀποδέχεσθαι*. Mihi propter *διαβολάς* dixisse videtur *ὑποδέχεσθαι*.
13. *ἐδαπανώμην*] Haec est Stephani emendatio. Libri habent *ἐδαπανῶμεν* et *ἐδαπάνουν*.

11. *ἄτιμοι ἦσαν, εὐθύνας δεδωκότες*] Nescio, cur viri nonnulli docti praeeunte Marklando scribere velint *εὐθύνας οὐ δεδωκότες*. Concedimus quidem eos, qui *εὐθύνην* non dederint, *ἀτιμίᾳ* affectos fuisse, sed non omnes, verum eos, qui vocati non comparebant. Praeter hos autem multi sine poena evaserunt *εὐθύνην οὐ δεδωκότες*. Codicum lectionem recte intellexisse videtur Reiskius, sic eam interpretatus: »qui e ratione gesti muneris infamia notati fuerunt«: cujus notae multa habemus exempla.

συμφορὰ γένοιτο, ἄμεινον ἀγωνιζοίμην. ὧν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἁπάντων ἀπεστερούμην· οὐ γὰρ τοὺς τῷ πλήθει ἀγαθοῦ τινος αἰτίους γεγενημένους χάριτος παρ' αὐτῶν ἠξίουν τυγχάνειν, ἀλλὰ τοὺς πλεῖστα κακὰ ὑμᾶς εἰργασμένους εἰς τὰς τιμὰς καθίστασαν, ὡς ταύτην παρ' ἡμῶν πίστιν εἰληφότες. ἃ χρὴ πάντας ἐνθυμουμένους μὴ τοῖς τούτων λόγοις πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν ἃ ἑκάστῳ τυγχάνει πεπραγμένα.
14 ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὔτε ἐπὶ τῶν τετρακοσίων ἐγενόμην· ἢ τῶν κατηγόρων ὁ βουλόμενος παρελθὼν ἐλεγξάτω· οὐ τοίνυν οὐδ' ἐπειδὴ οἵδε κατέστησαν, οὐδείς με ἀποδείξει οὔτε βουλεύσαντα,

13. *ὧν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἁπάντων ἀπεστερούμην*] Marklandus scribit *ἁπάντων ἂν ἀπεστερούμην*. Perperam. Orator ut certum hoc affirmat, non solum nihil horum in oligarchia profuisse, sed adeo obfuisse.

ἠξίουν] Ex contextu satis intelligitur subjectum esse *τοὺς ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ προεστῶτας*.

παρ' ἡμῶν] A nostri generis hominibus, qui in urbe manebant nec exterminari ex ea volebant.

14. *οὔτε ἐπὶ τῶν τετρακοσίων ἐγενόμην*] Particula *οὔτε* semel tantum posita ostendit aut quaedam excidisse, aut locum esse anacoluthon. Certe quod sequi debebat ut alterum membrum, mutata paulum forma incedit *οὐ τοίνυν οὐδ'*. De mutando loco in diversa abeunt viri docti. Marklandus *ἐπί* vult deleri, ut *τῶν τετρακοσίων* sit genitivus partitivus: unus quadringentorum. Reiskius autem opinatur totum membrum alterum deesse: *οὔτε ἐπὶ τῶν τριάκοντα δυνατός*. Si volumus judicare, utrum sit probabilius, etiam sequentia sunt spectanda, quae in libris omnibus scriptis sic leguntur: *οὐ τοίνυν οὐδ' ἐπειδὴ οἵδε κατέστησαν*: in quibus corrigendis iterum variam rationem ineunt Marklandus et Reiskius, uterque corruptionem in vocabulo *οἵδε* recte quaerentes. Marklandus conjicit *οἱ Λ'* i. e. *οἱ τριάκοντα*. Reiskius dedit *οἱ δέκα* eumque secutus est Bekkerus. Quum Reiskio sua conjectura *οἱ δέκα* tam certa esset, ut eam non dubitaret in contextum recipere, facile intelligitur, cur alterum membrum per *οὔτε* triginta virorum mentionem faciens ei excidisse visum sit. Si enim is, qui se defendit, ejus meminit, se ne sub *δέκα* quidem, quorum dominatus brevissimus erat, munere functum esse, parum probabile triginta virorum nullam plane mentionem factam. Contra Marklando sufficiebat triginta virorum fieri mentionem, quorum in hujusmodi caussis solorum fieri solet mentio, et alterum membrum paulum mutata orationis forma additum esse judicabat. Certe *οὐ* in altero membro post *οὔτε* haud raro poni docet Schaeferus ad Bosii Ellips. p. 228. s. Nos quidem lectionem, quam habent omnes libri, retinuimus, ejus correctionem a meliore, si quis forte alicubi latet, codice exspectantes. [Reiskium verum vidisse non

οὔτε ἀρχὴν οὐδεμίαν ἄρξαντα. καίτοι εἰ μέν, ἐξόν
μοι, ἄρχειν μὴ ἠβουλόμην, ὑφ' ὑμῶν νυνὶ τιμᾶσθαι
δίκαιός εἰμι· εἰ δὲ οἱ τότε δυνάμενοι μὴ ἠξίουν μοι
μεταδιδόναι τῶν πραγμάτων, πῶς ἂν φανερώτερον ἢ
οὕτω ψευδομένους ἀποδείξαιμι τοὺς κατηγόρους;
Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐκ τῶν ἄλ- 15
λων τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων ἄξιον σκέψασθαι. ἐγὼ
γὰρ τοιοῦτον ἐμαυτὸν ἐν ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς
παρέσχον, ὥςτε, εἰ πάντες τὴν αὐτὴν γνώμην ἔσχον
ἐμοί, μηδένα ἂν ὑμῶν μηδεμιᾷ κεχρῆσθαι συμφορᾷ.
ὑπ' ἐμοῦ γὰρ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὔτε ἀπαχθεὶς οὐδεὶς
φανήσεται, οὔτε τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς τετιμωρημένος,
οὔτε τῶν φίλων εὖ πεπονθώς. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ 16
ἄξιον θαυμάζειν. εὖ μὲν γὰρ ποιεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ
χρόνῳ χαλεπὸν ἦν, ἐξαμαρτάνειν δὲ τῷ βουλομένῳ ῥᾴ-
διον. οὐ τοίνυν οὐδ' εἰς τὸν κατάλογον Ἀθηναίων
καταλέξας οὐδένα φανήσομαι, οὐδὲ δίαιταν κατα-
διαιτησάμενος οὐδενός, οὐδὲ πλουσιώτερος ἐκ τῶν
ὑμετέρων γεγονὼς συμφορῶν. καίτοι εἰ τοῖς τῶν γε-
γενημένων κακῶν αἰτίοις ὀργίζεσθε, εἰκὸς καὶ τοὺς
μηδὲν ἡμαρτηκότας βελτίους ὑφ' ὑμῶν νομίζεσθαι.

15. κεχρῆσθαι] ex Reiskii emendatione pro librorum lectione χρῆσθαι.

dubito. Sed quae praecedunt, sunt mutila. Res ipsa videtur requirere, ut legatur: *οὔτε ἐπὶ τῶν τετρακοσίων ἐγενόμην, οὔτε τῶν τριάκοντα· ἢ — ἐλεγξάτω· οὐ τοίνυν οὐδ' ἐπειδὴ οἱ δέκα —*. Bene se excipiunt particulae *οὐ τοίνυν οὐδ'*. cf. §. 16. In eundem modum *δέκα* depravatum in *δέ* ap. Achill. Tat. IV. 4. p. 84, 29. ubi vid. not. p. 697. s. F. J.]

15. *ὑπ' ἐμοῦ γὰρ* cet.] Ostendit tota hac periodo orator tranquillam se et otiosam vitam per totum tyrannidis tempus egisse. Postremum autem membrum *οὔτε τῶν φίλων εὖ πεπονθώς* quum **videatur inhumani et iniqui, caussa additur §. 16., cur mirandum hoc eo tempore non fuerit.**

16. *εἰς τὸν κατάλογον*] *Κατάλογος* h. l. tabellae, in quas inscribebantur cives Athenienses, das Bürger-Protokoll. Legitur querelarum multitudo apud oratores sycophantas pecunia corruptos improborum nomina civium albo inseruisse. *Καταδιαιτᾶσθαι* est diaetetae, arbitri, qui condemnat. Multa perperam in arbitriis acta esse facile intelligitur, quum cives honesti, sycophantarum fallacias metuentes, pecuniae summas numerare mallent quam in judiciis vexari.

17 καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, μεγίστην ἡγοῦμαι περὶ ἐμαυτοῦ τῇ δημοκρατίᾳ πίστιν δεδωκέναι. ὅστις γὰρ τότε οὐδὲν ἐξήμαρτον, οὕτω πολλῆς δεδομένης ἐξουσίας, ἦπου νῦν σφόδρα προθυμηθήσομαι χρηστὸς εἶναι, εὖ εἰδώς, ὅτι, ἐὰν ἀδικῶ, παραχρῆμα δώσω δίκην. ἀλλὰ γὰρ τοιαύτην διὰ τέλους γνώμην ἔχω, ὥστ᾽ ἐν ὀλιγαρχίᾳ μὲν μὴ ἐπιθυμεῖν τῶν ἀλλοτρίων, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ τὰ ὄντα προθύμως εἰς ὑμᾶς ἀναλίσκειν.

18 Ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἂν δικαίως ὑμᾶς μισεῖν τοὺς ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ οὐδὲν πεπονθότας κακόν, ἐξὸν ὀργίζεσθαι τοῖς εἰς τὸ πλῆθος ἐξημαρτηκόσιν· οὐδὲ τοὺς μὴ φυγόντας ἐχθροὺς νομίζειν, ἀλλὰ τοὺς ὑμᾶς ἐκβαλόντας· οὐδὲ τοὺς προθυμουμένους τὰ ἑαυτῶν σῶσαι, ἀλλὰ τοὺς τὰ τῶν ἄλλων ἀφῃρημένους· οὐδὲ οἳ τῆς σφετέρας αὐτῶν σωτηρίας ἕνεκα ἔμειναν ἐν τῷ ἄστει, ἀλλ᾽ οἵτινες ἑτέρους ἀπολέσαι βουλόμενοι μετέσχον τῶν πραγμάτων. εἰ δὲ οἴεσθε χρῆναι οὓς ἐκεῖνοι παρέλιπον ἀδικοῦντες ὑμεῖς ἀπολέσαι, οὐδεὶς τῶν πολιτῶν ἀπολειφθήσεται.

19 Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ ἐκ τῶνδε, ὦ ἄνδρες δικασταί· πάντες γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι ἐν τῇ προτέρᾳ δημοκρατίᾳ τῶν τὰ τῆς πόλεως πραττόντων πολλοὶ μὲν τὰ δημόσια ἔκλεπτον· ἔνιοι δ᾽ ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις ἐδωροδόκουν· οἱ δὲ συκοφαντοῦντες τοὺς συμμάχους ἀφίστασαν. καὶ εἰ μὲν οἱ τριάκοντα τούτους μόνους ἐτιμωροῦντο, ἄνδρας ἀγαθοὺς καὶ ὑμεῖς ἂν αὐτοὺς ἡγεῖσθε· νῦν δέ, ὅτι ὑπὲρ τῶν ἐκείνοις ἡμαρτημένων τὸ πλῆθος κακῶς ποιεῖν ἠξίουν, ἠγανακτεῖτε, ἡγούμενοι δεινὸν εἶναι τὰ τῶν ὀλίγων ἀδικήματα πάσῃ τῇ πόλει

18. οὐδὲν πεπονθότας κακόν] Οὐδὲν Bekkeri cod. pro vulgato μηδέν.
οἵτινες] praebuerunt Bekkeri codices pro vulgato εἴ τινες.

19. ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις] Imprimis id dicit, de quo paulo ante monuimus, servos et de servis (δούλους καὶ ἐκ δούλων) esse in civitatem fraude insertos.

εἰ μὲν οἱ τριάκοντα τούτους μόνους ἐτιμωροῦντο] Testatur Xenophon. Hellen. II. 3, 12. Vide ibi Schneider.

κοινὰ γίνεσθαι. οὐ τοίνυν ἄξιον χρῆσθαι τούτοις, οἷς 20
ἐκείνους ἑωρᾶτε ἐξαμαρτάνοντας· οὐδὲ ἃ πάσχοντες
ἄδικα ἐνομίζετε πάσχειν, ὅταν ἑτέρους ποιῆτε, δίκαια
ἡγεῖσθαι· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν κατελθόντες περὶ αὐτῶν
γνώμην ἔχετε, ἥνπερ φεύγοντες περὶ ὑμῶν αὐτῶν εἴ-
χετε. ἐκ τούτων γὰρ καὶ ὁμόνοιαν πλείστην ποιήσετε,
καὶ ἡ πόλις ἔσται μεγίστη, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαρό-
τατα ψηφιεῖσθε.

Ἐνθυμηθῆναι δὲ χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ 21
τῶν ἐπὶ τῶν τριάκοντα γεγενημένων, ἵνα τὰ τῶν ἐχθρῶν
ἁμαρτήματα ἄμεινον ὑμᾶς ποιήσῃ περὶ τῶν ὑμετέρων
αὐτῶν βουλεύσασθαι. ὅτε μὲν γὰρ ἀκούοιτε τοὺς ἐν
ἄστει τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, μικρὰς ἐλπίδας εἴχετε
τῆς καθόδου, ἡγούμενοι τὴν ἡμετέραν ὁμόνοιαν μέ-
γιστον κακὸν εἶναι τῇ ὑμετέρᾳ φυγῇ· ἐπειδὴ δὲ πυν- 22
θάνοισθε τοὺς μὲν τρισχιλίους στασιάζοντας ἐκ τοῦ

20. *ἡγεῖσθαι*] Bekkeri cod. pro vulgato *ἡγεῖσθε*. Haud rara quidem est variatio apud scriptores, ut ex constructione *χρή*, *ἄξιόν ἐστι* et simil. cum infinitivo transeant in simplicem imperativum.

ἀνιαρότατα] sine varietate scripsit Bekkerus pro vulgato *ἀνιαρώτατα*. Recte. *Ἀνιαρός* enim habet penultimam longam.

21. *ἡγούμενοι τὴν ἡμετέραν ὁμόνοιαν μέγιστον κακὸν τῇ ὑμετέρᾳ φυγῇ*] Codices fluctuant inter *κακόν* et *ἀγαθόν*. Optimi tamen habent *κακόν*. *Ἡμετέραν* autem sine varietate habet Bekkerus: quae lectio postulat, ut *κακόν* scribatur. Qui se defendit, erat *τῶν ἐν ἄστει*. Ergo per *τὴν ἡμετέραν ὁμόνοιαν* intelligit *τὴν ὁμόνοιαν τὴν τῶν ἐν ἄστει*. Haec concordia erat *μέγιστον κακὸν τῇ ὑμετέρᾳ φυγῇ*, vel, ut nos diceremus, *ὑμῖν τοῖς φυγοῦσι*, vobis exsulantibus: quae quidem sententia orationi est aptissima.

21. *ὅτε* et *ἐπειδή* h. l. cum optativo de re, quae saepius et diversis temporibus nuntiabatur et re ipsa fidem inveniebat. cf. Rost gr. Gr. §. 121. 5.

22. *τοὺς μὲν τρισχιλίους στασιάζοντας ἐκ τοῦ ἄστεος*] *Τοὺς μὲν τρισχιλίους ἐκ τοῦ ἄστεος* jungenda sunt: tria millia eorum, qui ex urbe, *ἐκ τῶν ἐν ἄστει*, erant electi, a triginta scilicet viris, sub praetextu quidem, ut participes essent et socii reipublicae administrandae. Hi, quum in prima adversus *τοὺς ἐν Πειραιεῖ* pugna Critias, dux tyrannorum, cecidisset, postridie inter se ubique discordes erant: quod refert Xenophon Hellen. II. 4, 23.

ἄστεος, τοὺς δὲ ἄλλους πολίτας ἐκκεκηρυγμένους, τοὺς δὲ τριάκοντα μὴ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας, πλείους δ' ὄντας τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν δεδιότας ἢ τοὺς ὑμῖν πολεμοῦντας, τότ' ἤδη καὶ κατιέναι προςεδοκᾶτε, καὶ παρὰ τῶν ἐχθρῶν λήψεσθαι δίκην. ταῦτα γὰρ τοῖς θεοῖς εὔχεσθε, ἅπερ ἐκείνους ἑωρᾶτε ποιοῦντας, ἡγούμενοι διὰ τὴν τῶν τριάκοντα πονηρίαν πολὺ μᾶλλον σωθήσεσθαι ἢ διὰ τὴν τῶν φευγόντων δύναμιν
23 κατιέναι. χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς πρότερον γεγενημένοις παραδείγμασι χρωμένους, βουλεύεσθαι περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι· καὶ τούτους ἡγεῖσθαι δημοτικωτάτους, οἵτινες, ὁμονοεῖν ὑμᾶς βουλόμενοι, τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις ἐμμένουσι, νομίζοντες καὶ τῆς πόλεως ταύτην ἱκανωτάτην εἶναι σωτηρίαν, καὶ τῶν ἐχθρῶν μεγίστην τιμωρίαν. οὐδὲν γὰρ ἂν εἴη αὐτοῖς χαλεπώτερον τούτων ἢ πυνθάνεσθαι μὲν ἡμᾶς μετέχοντας τῶν πραγμάτων, αἰσθάνεσθαι δὲ οὕτω διακειμένους τοὺς πολίτας, ὥςπερ μηδενὸς ἐγκλήματος
24 πρὸς ἀλλήλους γεγενημένου. χρὴ δὲ εἰδέναι, ὦ ἄν-

22. τοὺς δὲ ἄλλους] Sic habet liber optimus pro vulgato τοὺς ἄλλους δέ. Quamquam autem non ignoro interdum apud optimos δέ poni post nomen, quod cum articulo arcte cohaereat, in his tamen optimi codices sunt sequendi: praesertim cum in subsequentibus particula ubique post primum vocabulum posita sit.

τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν δεδιότας] Qui metuebant, ne quid vobis accideret. Tantum aberat, ut ipsi vobis mala facerent.

23. τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις ἐμμένουσι] Taylor legi jubet ἐμμένειν κελεύουσι: quod non probo. Multo fortior est vulgata lectio, quae significat vere δημοτικωτάτους, non verbis solum incitantes ad fidem praestandam jurijurando et pactis, sed exemplo praeeuntes ipsos; et ita agunt eo fine, ut omnes sint concordes: ὁμονοεῖν ὑμᾶς βουλόμενοι. Hinc patet nec Reiskium esse audiendum, qui vult ὁμονοεῖν ὑμᾶς βούλονται - - ἐμμένοντας.

χαλεπώτερον τούτων ἢ πυνθάνεσθαι] Reiskius aut τούτων aut ἢ delendum, aut χαλεπώτερον τοῦ πυνθάνεσθαι scribendum censet. Saepe quidem viri docti hac constructione offendebantur; alii autem ἢ pleonastice post comparativum addi opinantur. cf. Matthiae gr. Gr. §. 452. 2. p. 627. Utrique falli videntur. Aut enim addito ἢ pendet ex suo vocabulo e notione genitivi facile omisso, aut nonnisi post pronomina in genitivo posita additur appositio cum ἢ. Rem nuperrime in universum exposuit et illustravit Ulricus noster Faesius.

δρες δικασταί, ὅτι οἱ φεύγοντες τῶν ἄλλων πολιτῶν
ὡς πλείστους καὶ διαβεβλῆσθαι καὶ ἠτιμῶσθαι βούλονται·
ἐλπίζοντες τοὺς ὑφ' ὑμῶν ἀδικουμένους ἑαυτοῖς
ἔσεσθαι συμμάχους, τοὺς δὲ συκοφάντας εὐδοκιμεῖν
δέξαιντ' ἂν παρ' ὑμῖν καὶ μέγα δύνασθαι ἐν τῇ
πόλει. τὴν γὰρ τούτων πονηρίαν ἑαυτῶν ἡγοῦνται
σωτηρίαν.
Ἄξιον δὲ μνησθῆναι τῶν μετὰ τοὺς τετρακοσίους 25
πραγμάτων. εὖ γὰρ εἴσεσθε, ὅτι, ἃ μὲν οὗτοι συμβουλεύουσιν,
οὐδεπώποτε ὑμῖν ἐλυσιτέλησεν· ἃ δ' ἐγὼ
παραινῶ, ἀμφοτέραις ἀεὶ ταῖς πολιτείαις συμφέρει.
ἴστε γὰρ Ἐπιγένην καὶ Δημοφάνην καὶ Κλεισθένην
ἰδίᾳ μὲν καρπωσαμένους τὰς τῆς πόλεως συμφοράς,
δημοσίᾳ δὲ ὄντας μεγίστων κακῶν αἰτίους. ἐνίων μὲν 26
γὰρ ἔπεισαν ὑμᾶς ἀκρίτων θάνατον καταψηφίσασθαι,
πολλῶν δὲ ἀδίκως δημεῦσαι τὰς οὐσίας, τοὺς δ' ἐξελάσαι
καὶ ἀτιμῶσαι τῶν πολιτῶν. τοιοῦτοι γὰρ ἦσαν,
ὥστε τοὺς μὲν ἡμαρτηκότας ἀργύριον λαμβάνοντες ἀφιέναι,
τοὺς δὲ μηδὲν ἠδικηκότας εἰς ὑμᾶς εἰσιόντες ἀπολλύναι.
καὶ οὐ πρότερον ἐπαύσαντο, ἕως τὴν μὲν πόλιν
εἰς στάσεις καὶ τὰς μεγίστας συμφορὰς κατέστησαν,
αὐτοὶ δ' ἐκ πενήτων πλούσιοι ἐγένοντο. ὑμεῖς 27
δὲ οὕτω διετέθητε, ὥστε τοὺς μὲν φεύγοντας κατεδέξασθε,
τοὺς δ' ἀτίμους ἐπιτίμους ἐποιήσατε, τοῖς

25. *Ἐπιγένην*] Meier. de bonis damn. p. 177. n. 57. conjicit *Ἐπικράτην*, eumque eundem esse existimat, contra quem scripta est Lysiae oratio XXVII. *κατὰ Ἐπικράτους καὶ τῶν συμπρεσβευτῶν ἐπίλογος*: ex quo epilogo patet Epicratem inter eos fuisse, qui populum seduxerant *διὰ μισθοφορὰν* ad damnandos probos cives eorumque bona publicanda. Codices tamen omnes servant *Ἐπιγένην* sine ulla varietate. *Δημοφάνην* est ex Bekkeri codd. pro vulgato *Διοφάνη*.

24. *οἱ φεύγοντες*] Intelligit eos, qui psephismate oblivionis beneficio erant privati, et aut poenae judicii subjecti aut in exsilium expulsi. Horum intererat discordiam disseminari inter cives, nec sinceram obtinere eorum, quae facta erant, oblivionem.

δέξαιντ' ἄν] Gratum iis esset. Sycophantae enim uberrimus discordiarum fons in rebus publicis.

25. *ἀμφοτέραις — ταῖς πολιτείαις*] Per hanc formulam intelliguntur, quas apud oratores ubique oppositas vides, *ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία*.

δ' ἄλλοις περὶ ὁμονοίας ὅρκους ὤμνυτε· τελευτῶντες
δὲ ἥδιον ἂν τοὺς ἐν τῇ δημοκρατίᾳ συκοφαντοῦντας
ἐτιμωρήσασθε, ἢ τοὺς ἄρξαντας ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ. καὶ
εἰκότως, ὦ ἄνδρες δικασταί. πᾶσι γὰρ ἤδη φανερόν
ἐστιν, ὅτι διὰ μὲν τοὺς ἀδίκως πολιτευομένους ἐν τῇ
ὀλιγαρχίᾳ δημοκρατία γίνεται, διὰ δὲ τοὺς ἐν τῇ δη-
μοκρατίᾳ συκοφαντοῦντας ὀλιγαρχία δὶς κατέστη. ὥςτε
οὐκ ἄξιον τούτοις πολλάκις χρῆσθαι συμβούλοις, οἷς
28 οὐδὲ ἅπαξ ἐλυσιτέλησε πειθομένοις. σκέψασθαι δὲ
χρὴ, ὅτι καὶ τῶν ἐκ Πειραιῶς οἱ μεγίστην δόξαν ἔχον-
τες, καὶ μάλιστα κεκινδυνευκότες, καὶ πλεῖστα ὑμᾶς
ἀγαθὰ εἰργασμένοι, πολλάκις ἤδη τῷ ὑμετέρῳ πλήθει
διεκελεύσαντο τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις ἐμμένειν,
ἡγούμενοι ταύτην δημοκρατίας εἶναι φυλακήν. τοῖς
μὲν γὰρ ἐξ ἄστεος ὑπὲρ τῶν παρεληλυθότων ἄδειαν
ποιήσειν, τοῖς δ' ἐκ Πειραιῶς οὕτω πλεῖστον χρόνον
29 τὴν πολιτείαν παραμεῖναι. οἷς ὑμεῖς πολὺ ἂν δικαιό-
τερον πιστεύοιτε ἢ τούτοις, οἳ φεύγοντες μὲν δι' ἑτέ-
ρους ἐσώθησαν, κατελθόντες δὲ συκοφαντεῖν ἐπιχει-
ροῦσιν. ἡγοῦμαι δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοὺς μὲν
τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντας ἐμοὶ τῶν ἐν ἄστει μειναν-

27. *οἷς οὐδὲ ἅπαξ ἐλυσιτέλησε πειθομένοις*] Ad dativnm *οἷς* repetendum ex antecedente *συμβούλοις χρῆσθαι*, unde pendet: »quorum consilio uti ne semel quidem proderat iis, qui eorum consilio audientes erant. Dativus *πειθομένοις* pendet ex verbo *ἐλυσιτέλησε*.

28. *πολλάκις ἤδη – διεκελεύσαντο*] His exhortationibus populum obedientзm fuisse cognoscimus ex Isocr. oratione *πρὸς Καλλίμ.* c. 1. §. 2. ubi haec leguntur: *Ἐπειδὴ γὰρ ἐκ Πειραιέως κατελθόντες ἐνίους ἑωρᾶτε τῶν πολιτῶν συκοφαντεῖν ὡρμωμένους καὶ τὰς συνθήκας λύειν ἐπιχειροῦντας, βουλόμενοι τούτους τε παῦσαι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὐκ ἀναγκασθέντες ἐποιήσασθε αὐτάς, ἀλλ' ἡγούμενοι τῇ πόλει συμφέρειν, εἰπόντος Ἀρχίνου νόμον ἔθεσθε, ἄν τις δικάζηται παρὰ τοὺς ὅρκους, ἐξεῖναι τῷ φεύγοντι παραγράψασθαι, τοὺς δὲ ἄρχοντας περὶ τούτου πρῶτον εἰςάγειν, λέγειν δὲ πρότερον τὸν παραγραψάμενον, ὁπότερος δ' ἂν ἡττηθῇ, τὴν ἐπωβελίαν ὀφείλειν, ἵν' οἱ τολμῶντες μνησικακεῖν μὴ μόνον ἐξελέγχοιντο, μηδὲ τὴν παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίαν ὑπομένοιεν, ἀλλὰ καὶ παραχρῆμα ζημιοῖντο.*

ἡγούμενοι ταύτην δημοκρατίας εἶναι φυλακήν] Etiam hic Reiskins non attendit ad usum vocabulorum emphaticum, quum vel *μόνην*, vel *μεγίστην*, *βεβαιοτάτην* vel simile addendum censeret.

των φανεροὺς γεγενῆσθαι καὶ ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐν
ὀλιγαρχίᾳ ὁποῖοί τινές εἰσι πολῖται. τούτων δ' ἄξιον 30
θαυμάζειν, ὅ τι ἂν ἐποίησαν, εἴ τις αὐτοὺς εἴασε τῶν
τριάκοντα γενέσθαι, οἳ νῦν δημοκρατίας οὔσης ταὐτὰ
ἐκείνοις πράττουσι· καὶ ταχέως μὲν ἐκ πενήτων πλού-
σιοι γεγένηνται, πολλὰς δὲ ἀρχὰς ἄρχοντες, οὐδεμιᾶς
εὐθύνην διδόασιν· ἀλλ' ἀντὶ μὲν ὁμονοίας ὑποψίαν
πρὸς ἀλλήλους πεποιήκασιν, ἀντὶ δὲ εἰρήνης πόλεμον
κατηγγέλκασι, διὰ τούτους δὲ ἄπιστοι τοῖς Ἕλλησι
γεγενήμεθα. καὶ τοσούτων κακῶν καὶ ἑτέρων πολλῶν 31
ὄντες αἴτιοι, καὶ οὐδὲν διαφέροντες τῶν τριάκοντα,
(πλὴν ὅτι ἐκεῖνοι μὲν ὀλιγαρχίας οὔσης ἐπεθύμουν
ὧνπερ οὗτοι, οὗτοι δὲ καὶ δημοκρατίας τῶν αὐτῶν
ὧνπερ ἐκεῖνοι) ὅμως οἴονται χρῆναι οὕτω ῥᾳδίως ὃν
ἂν βούλωνται κακῶς ποιεῖν· ὥςπερ τῶν μὲν ἄλλων
ἀδικούντων, ἄριστοι δὲ ἄνδρες αὐτοὶ γεγενημένοι.
καὶ τούτων μὲν οὐκ ἄξιον θαυμάζειν, ὑμῶν δέ, ὅτι 32
οἴεσθε μὲν δημοκρατίαν εἶναι, γίγνεται δὲ ὅ τι ἂν
οὗτοι βούλωνται, καὶ δίκην διδόασιν οὐχ οἱ τὸ
ὑμέτερον πλῆθος ἀδικοῦντες, ἀλλ' οἱ τὰ σφέτερα αὐ-
τῶν μὴ διδόντες· καὶ δέξαιντ' ἂν μικρὰν εἶναι τὴν
πόλιν μᾶλλον ἢ δι' ἄλλους μεγάλην καὶ ἐλευθέραν·
ἡγούμενοι νῦν μὲν διὰ τοὺς ἐκ Πειραιῶς κινδύνους 33

31. ὅμως οἴονται χρῆναι] Ὅμως est emendatio Reiskii pro librorum lectione ὁμοίως: quae vocabula interdum confusa fuisse patet ex iis, quae habet **Schaeferus** ad Gregor. Cor. p. 631. n.*

30. πολλὰς δ' ἀρχὰς ἄρχοντες] Praesens participii h. l. aptius quam quod volebat Marklandus ἄρξαντες vel ob praesens διδόασιν. In genere notandum praesens non negare jam dudum rem obtinere, sed id addi, eam etiamnum durare; et ita res significantius exprimitur.

ἄπιστοι] H. l. significatione passiva: **quibus fides non habetur**: quae significatio apud optimos scriptores atque etiam oratores haud rara. Plerumque construitur cum dativo ejus, qui fidem non habet.

31. ὅμως οἴονται χρῆναι] Pro χρῆναι Marklandus vult ἐξεῖναι. Sed χρῆναι positum esse potest ea significatione, quam habet Hesychius: χρή· πρέπει, καθήκει. Quid? quod χρή interdum significet **licet**, apud Demosthenem imprimis et Lucianum, ut monet **Valckenaer** ad Theocrit. Adon. v. 44. s. T. II. p. 131. ed. Heind. Adde **Dukerum** ad Thucyd. II. 50.

αὐτοῖς ἐξεῖναι ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται· ἐὰν δ' ὕστερον ὑμῖν δι' ἑτέρων σωτηρία γένηται, τούτους μὲν ἐπιλύσεσθαι, ἐκείνους δὲ μέγα δυνήσεσθαι. ὥςτε δι' αὐτὸ πάντες ἐμποδών εἰσιν, ἐάν τι δι' ἄλλων ἀ-
34 γαθὸν ὑμῖν φαίνηται. τοῦτο μὲν οὖν οὐ χαλεπὸν τῷ βουλομένῳ κατανοῆσαι. αὐτοί τε γὰρ οὐκ ἐπιθυμοῦσι λανθάνειν, ἀλλ' αἰσχύνονται μὴ δοκοῦντες εἶναι πονηροί· ὑμεῖς τε τὰ μὲν αὐτοὶ ὁρᾶτε, τὰ δ' ἑτέρων πολλῶν ἀκούετε. ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, δίκαιον μὲν ἡγούμεθ' εἶναι πρὸς πάντας ὑμᾶς τοὺς πολί-
35 τας ταῖς συνθήκαις καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένειν· ὅμως δέ, ὅταν μὲν ἴδωμεν τοὺς τῶν κακῶν αἰτίους δίκην διδόντας, τῶν τότε περὶ ἡμᾶς γεγενημένων μεμνημένοι, συγγνώμην ἔχομεν· ὅταν δὲ φανεροὶ γένησθε τοὺς μηδὲν αἰτίους ἐξίσου τοῖς ἀδικοῦσι τιμωρούμενοι, τῇ αὐτῇ ψήφῳ πάντας ἡμᾶς εἰς ὑπο —

ΛΥΣΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ.

PROOEMIUM.

Hanc inscriptionem habent codd. mss. omnes. Schotto tamen auctore Taylor pro *ἀδικημάτων* scripsit *χρημάτων*, idque retinuit etiam Bekkerus. Equidem non cum Reiskio librorum lectionem

33. *δι' αὐτὸ πάντες ἐμποδών εἰσιν*] Sic cod. optimus pro vulgato *τὸ αὐτό*: hac de caussa omnes impediunt, impedimento sunt, obstant.

34. *κατανοῆσαι*] Sic idem liber pro ceterorum lectione *κατηγορῆσαι*, unde etiam omnium codicum *τοῦτο* vindicatur, quod de conjectura Reiskius mutaverat in *τούτων*.

33. *ἐπιλύσεσθαι*] Rara h. l. significatione. Ex opposito *μέγα δύνασθαι* apparet h. l. de iis dici, quorum vis et potestas dissolvitur, deminuitur. *Τούτους* autem refertur ad eos, qui nunc nimium sibi arrogant, opinantes licere jam sibi facere quae velint, et utendum esse licentia. *Ἐκείνους* autem refertur ad eos, qui futuro tempore civitatem illustrem et majorem reddant.

sic defendam, ut dicam confiscationem fundi praeter jus et fas esse *ἀδίκημα δημόσιον*, injuriam ab universo populo homini privato factam; pluralem autem positum esse, quoniam inscriptio non uni huic propria sit orationi, sed communis cum duabus proximis insequentibus, eodem in genere caussae versantibus. Hoc equidem non affirmaverim; sed ut codd. lectio corrupta sit, conjectura tamen non ita videtur certa, ut eam praestiterim. Ergo codicum lectionem retinui.

De argumento autem accurate exposuit Ed. Meierus in libro egregio de bonis damnatorum p. 190., cujus equidem verba maximam partem repetivi. Erato, Erasistrati pater, avo ejus, qui hanc orationem habet, duo talenta debebat. §. 2. Qui Erato, dum in vivis erat, usuras creditori ejusque heredi religiose pependerat omnibusque obligationis legibus satisfecerat; ipso autem mortuo, filii, quos tres reliquerat, Erasiphon, Erato et Erasistratus, aeri alieno, cui hereditate obligabantur, non amplius satisfaciebant. Qui, dum belli caussa privata judicia non habebantur, in jus vocari non poterant; restitutis autem cum pace judiciis privatis, pater actoris Erasistrato, qui unus tum fratrum in urbe erat, *ὑπὲρ παντὸς τοῦ συμβολαίου*, de universa credita pecunia, litem statim (itaque jam Euclidis aut certe Micionis praetura Ol. XCIV. 2, aut 3.) intenderat et praetore Xenaeneto caussam obtinuerat. Hinc actor seu potius ejus pater agrum eorum Sphettium occupavit, de agro autem Cicynnensi et de domo cum possessoribus judicio certavit. Tertio abhinc anno Ol. XCV. 3., aut certe non multo ante, populo visum est omnia Eratonis mortui bona publicare, qua occasione etiam quae actor tenet in indicem publicandorum bonorum Eratonis referuntur. Lite aerario mota, caussa in judicium venit. Olymp. XCV. 3. dixi. Nam quum archonte Xenaeneto caussam vicisset pater actoris, quo ipso anno verisimile est statim eum agros occupasse, ab eo autem anno, quo agros illos auctoritate rei judicatae occupasset, ad hunc annum, quo lis ab ipso aerario mota in judicium venit, tres intersint anni (§. 5. *καὶ τὰ μὲν Σφηττοῖ τρία ἔτη μεμίσθωκα*. §. 8. *μάρτυρας παρέξομαι — — τοῦ Κικυννοῖ τοὺς γείτονας, οἳ ἴσασιν ἡμᾶς ἤδη τρία ἔτη ἀμφισβητοῦντας*), publicatio bonorum Eratonis mortui, quae ab anno, quo lis fisco movebatur, non multum abesse potest, anno tertio Ol. XCV., aut certe non multo ante facta est. Eratonis patris mortui bona publicare populo visum; ait enim §. 4. *οἱ πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀπογράφοντες· ἐγὼ δὲ πολὺν ἤδη χρόνον κέκτημαι*; ipse autem quum Erasistrato litem intendisset, non poterat quicquam ex fratris ejus Eratonis, sed ex patris Eratonis bonis occupare. Itaque hoc meo quidem judicio clarum est, omnia Eratonis patris bona, non filii tantum Erasiphontis aut filiorum Erasiphontis et Eratonis bona civitatem jussisse publicari; itaque etiam aperto corrupta sunt, quae leguntur §. 6. *ἐπειδὴ δ' ὑμῖν τὰ Ἐρασιφῶντος δημεύειν ἔδοξε*, et scribendum *τὰ Ἐράτωνος*, et per *τὰ δύο μέρη*, quae actor dicit *ἀφεῖναι τῇ πόλει*, intelliguntur *μέρη* filiorum Erasiphontis et Eratonis.

---

1 Ἴσως τινὲς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, διὰ τὸ βούλεσθαί με ἄξιον εἶναί τινος ἡγοῦνται καὶ εἰπεῖν ἂν μᾶλλον ἑτέρου δύνασθαι. ἐγὼ δὲ τοσοῦτον δέω περὶ τῶν μὴ προσηκόντων ἱκανὸς εἶναι λέγειν, ὥστε δέδοικα, μὴ καὶ περὶ ὧν ἀναγκαῖόν μοί ἐστι λέγειν ἀδύνατος ὦ τὰ δέοντα εἰπεῖν. οἴομαι μὲν οὖν, ἂν πάντα διηγήσωμαι τὰ πεπραγμένα ἡμῖν πρὸς Ἐράτωνα καὶ τοὺς ἐκείνου παῖδας, ῥᾳδίως ἐξ αὐτῶν ὑμᾶς εὑρήσειν ἃ προσήκει σκέψασθαι περὶ ταύτης τῆς διαδικασίας. ἐξ ἀρχῆς οὖν ἀκούσατε.

2 Ἐράτων, ὁ Ἐρασιφῶντος πατήρ, ἐδανείσατο παρὰ τοῦ ἐμοῦ πάππου τάλαντα δύο. ὅτι μὲν οὖν ἔλαβε τἀργύριον καὶ ὡς τοσοῦτόν γε ἐδεήθη δανεῖσαι, ὧν ἐναντίον ἐδόθη μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι· ἃ δ' ἐχρήσατο αὐτῷ καὶ ὅσα ὠφελήθη, οἱ μᾶλλόν τε ἐμοῦ εἰδότες καὶ παραγεγενημένοι οἷς ἐκεῖνος ἔπραττε διηγήσονται ὑμῖν καὶ μαρτυρήσουσι. καί μοι κάλει μάρτυρας.

1. *περὶ ταύτης τῆς διαδικασίας*] Bekker. Anecdd. p. 236. *Διαδικασία. οὐχ ἁπλῶς πᾶσα δίκη διαδικασία καλεῖται, ἀλλ' ἐν αἷς περί τινος ἀμφισβήτησίς ἐστιν, ὅτῳ προσήκει μᾶλλον. σημειωτέον δέ* (et hoc quidem imprimis facit ad explicationem nostri loci), *ὅτι διαδικασία λέγεται καὶ ὅταν δημευθείσης οὐσίας δικάζηταί τις πρὸς τὸ δημόσιον, ὡς ὀφειλομένων αὐτῷ χρημάτων ἐν τῇ δημευθείσῃ οὐσίᾳ.* Jubebantur autem creditores indicem exhibere, quantam et quo tempore pecuniam crediderint, et *ἐγγυητὰς* producere, tum qui vera ipsos dicere testarentur, tum si illi falsa dixisse invenirentur, de pecunia caverent. Qui talem litem aerario intendebat, debebat *παρακαταβολὴν* deponere, quae erat pretio quinta pars rei in controversiam vocatae; hanc, si caussa ceciderat, amittebat; si vicerat, recipiebat. Caussa erat periculosa, praesertim quum aerarium inopia laboraret. *ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφ. χρ.* §. 11.

2. *ἐδανείσατο*] Forma media dicitur proprie et usitate de debitore, qui mutuum sumit et accipit, activum autem *δανεῖσαι* de creditore, qui mutuum dat. Interdum tamen utraque forma promiscue adhibetur; substantivum autem *δανειστής* tum creditorem tum debitorem significat. Cf. quos laudat Lobeck ad Phrynichum p. 468. Ad sequentem infinitivum *δανεῖσαι* videtur supplendum *τὸν ἐμὸν πάππον.*

ἃ δ' ἐχρήσατο αὐτῷ] Subjectum ad *ἐχρήσατο* et *ὠφελήθη* est *Ἐράτων.* Ante *ἃ* Marklando videtur deesse *εἰς*, quo non opus. Accusativus enim praesertim pronominis saepe sine praepositione ponitur ad *χρῆσθαι*: unde sollemnis illa formula: *οὐκ ἔχω, ὅ τι χρήσωμαι αὐτῷ.* Cf. Matthiae Gr. Gr. §. 413. not. 4.

παραγενόμενοι οἷς ἐκεῖνος ἔπραττε] Nescio, quid Schotto acciderit, ut pro *οἷς* mallet *ὅτε.* *Οἷς* est idiotica linguae Graecae attractio pro *ἐκείνοις ἅ*, quem-

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἕως τοίνυν ὁ Ἐράτων ἔζη, τούς τε τόκους ἀπελάμβανον ἐγὼ καὶ τἄλλα τὰ συγκείμενα· ἐπειδὴ δὲ ἐτελεύτησε, καταλιπὼν υἱοὺς τρεῖς, Ἐρασιφῶντα, καὶ Ἐράτωνα, καὶ Ἐρασίστρατον, οὗτοι οὐδὲν ἔτι ἡμῖν τῶν δικαίων ἐποίουν. ἐν μὲν οὖν τῷ πολέμῳ, διότι οὐκ ἦσαν δίκαι, οὐ δυνατοὶ ἦμεν παρ' αὐτῶν ἃ ὤφειλον πράξασθαι· ἐπειδὴ δὲ εἰρήνη ἐγένετο, ὅτε περ πρῶτον αἱ ἀστικαὶ δίκαι ἐδικάζοντο, λαχὼν ὁ πατὴρ παντὸς τοῦ συμβολαίου Ἐρασιστράτῳ, ὅςπερ μό- 3

3. *αἱ ἀστικαὶ δίκαι*] Sic Bekkerus ex suis codd. pro vulgato *ἀστυκαί*. Jam inter antiquos videtur de scriptura vocabuli diversitas obtinuisse. Alii nempe ad *ἄστυ* nonnisi derivationis syllabam *κος* adjungebant, alii vocabulum ad similitudinem adjectivorum in *ικός* derivabant, eaque ratio videtur tandem optimorum grammaticorum auctoritate vicisse. Et *ἀστυκός* dubium videtur. Nunc quidem legitur apud Polluc. IX. 17, 23. Sed optimi codices habent *ἀστικός*, quod opinor in posterum restitutum iri. Nam ubique, etiam ubi olim obtinebat *ἀστυκός*, optimi codices praebent *ἀστικός*. Sic apud Thucyd. V. 19. Apud Demosth. autem *πρὸς Καλλίμ.* p. 1274., ubi adhuc legebatur *ἀστυκοῦ*, Bekkerus ex optimis dedit *ἀστικοῦ*. Hesychius habet *ἀστικοὶ νόμοι· οἱ κατὰ τὴν Ἀθηναίων πόλιν. ἦσαν γὰρ καὶ ἐμπορικοί.* Bekkeri anecdd. et Photius ceterique *ἀστικὸν ἐμπόριον*, oppositum *ξενικῷ*. De eo dicitur, quod est in urbe et civium; de locis, rebus, institutis cet.

admodum Germanorum pueri Graeco scribunt.

3. *διότι οὐκ ἦσαν δίκαι*] De judiciis privatis hoc intelligendum, quorum erat Athenis justitium. Hoc patet ex Thucyd. VI. 91. ubi vide Scholiast. ad vocabula *καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελοῦνται.* Demosth. *κατὰ Στεφ. ψευδομαρτ.* p. 1102. §. 3. s. *πολλὰ ἀγανακτήσας καὶ χαλεπῶς ἐνεγκὼν δίκην μὲν οὐχ οἷός τ' ἦν ἰδίαν λαχεῖν· οὐ γὰρ ἦσαν ἐν τῷ τότε καιρῷ δίκαι, ἀλλ' ἀνεβάλλεσθε ὑμεῖς διὰ τὸν πόλεμον.* ejusque rei complura habemus exempla; publicarum tamen caussarum judicia habebantur, quod ex iis, quae apud Demosthenem sequuntur, verbis patet.

λαχὼν παντὸς τοῦ συμβολαίου] Appellabant Athenienses hanc *δίκην παραβάσεως συμβολαίων* vel *συνθηκῶν*. Plato de Legg. XI. 5. *ὅσα τις ἂν ὁμολογῶν ξυνθέσθαι μὴ ποιῇ κατὰ τὰς ὁμολογίας, πλὴν ὧν ἂν νόμοι ἀπείργωσιν, ἢ ψήφισμα, ἤ τινος ὑπὸ ἀδίκου βιασθεὶς ἀνάγκης ὁμολογήσῃ, καὶ ἐὰν ἀπὸ τύχης ἀπροσδοκήτου τις ἄκων κωλυθῇ, δίκας εἶναι τῶν ἄλλων ἀτελοῦς ὁμολογίας ἐν ταῖς φυλετικαῖσι δίκαις, ἐὰν ἐν διαιτηταῖς ἢ γείτοσιν μὴ δύνωνται διαλλάττεσθαι.*

νος τῶν ἀδελφῶν ἐπεδήμει, κατεδικάσατο ἐπὶ Ξεναινέτου ἄρχοντος. μάρτυρας δὲ καὶ τούτων παρέξομαι ὑμῖν. καί μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

4 Ὅτι μὲν τὰ Ἐράτωνος δικαίως ἂν ἡμέτερα εἴη, ἐκ τούτων ῥᾴδιον εἰδέναι· ὅτι δὲ πάντα δημεύεται, ἐξ αὐτῶν τῶν ἀπογραφῶν. τρεῖς γὰρ καὶ τέσσαρες ἕκαστα ἀπογεγράφασι. καίτοι τοῦτό γε παντὶ εὔγνωστον, ὡς οὐκ ἂν παρέλιπον, εἴ τι ἄλλο τῶν Ἐράτωνος οἷόν τε ἦν δημεύειν, οἱ πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀπογράφοντες, ἐγὼ δὲ πολὺν ἤδη χρόνον κέκτημαι. ὡς μὲν οὖν ἡμῖν οὐδετέρωθεν εἰσπράξασθαι οἷόν τε, ἂν ὑμεῖς ταῦτα δημεύ-
5 σητε, εὔγνωστόν μοι δοκεῖ εἶναι· ὡς δὲ τὴν ἀμφισβήτησιν ἐποιησάμην πρός τε ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἰδιώτας, ἔτι ἀκούσατε. ἕως μὲν γὰρ ἡμῖν οἱ Ἐρασιφῶντος οἰκεῖοι τούτων τῶν χρημάτων ἠμφισβήτουν, ἅπαντα ἠξίουν ἐμὰ εἶναι, διότι ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ χρέους ἀντιδικῶν πρὸς τὸν πατέρα ὁ Ἐρασίστρατος ἡττήθη· καὶ τὰ μὲν

4. ὡς οὐκ ἂν παρέλιπον — — οἱ πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀπογράφοντες] **Vulgo:** ὅτι οὐκ ἂν παραλιπόντες — — — πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀπέγραφον. **Ad participium** παραλιπόντες **ex antecedente** ἀπογεγράφασι **supplendum censebat Reiskius** ἀπέγραφον. **Unice veram lectionem obtulit optimus Bekkeri codex.**

ἐγὼ δὲ] **Sic idem. Libri ante collati habent** καὶ λόγῳ, **pro quo Reiskius acute corrigebat:** καὶ ἃ ἐγώ.

ἐπὶ Ξεναινέτου ἄρχοντος] **Xenaeneti archontis mentio est etiam apud Diogen. Laert. II. 55. et fuit archon Ol. XCIV. 4. Apud Diodor. Sic. XIV. 19., qui eum appellat** Ἐξαίνετον, **nomen videtur corruptum.**

4. τρεῖς γὰρ καὶ τέσσαρες ἕκαστα ἀπογεγράφασι] **Haec enuntiatio rationem reddit antecedentis pluralis** αὐτῶν τῶν ἀπογραφῶν. **Plerumque enim nonnisi unus index bonorum publicandorum conficiebatur ab actore illius caussae, ob quam bonorum publicatio irrogabatur. Nonnunquam si nihil neque commodi neque periculi, qualia ex** ἀπογραφῇ **redire poterant, habere volebat, ex amicis aliquem jubebat** τὴν ἀπογραφὴν ἀπογράφειν. **Ex nostro loco cognoscimus plures etiam indices potuisse conficere, qui, opinor, et commoda et pericula, si** ἀπογραφαὶ **consentiebant, communia habebant.**

5. χρέους] **Haec quidem forma h. l. sine varietate est in omnibus codd. a nominativo** χρέος, **quem Atticis inusitatum fuisse scribunt Grammatici, sed** χρέως, **idque Eustathius ad Il. N. p. 939. diserte tribuit Platoni et Demostheni, ex quorum exemplaribus librariorum culpa jamdiu evanuit. Nuper tamen Demostheni ex codd.**

Σφηττοῖ ἤδη τρία ἔτη μεμίσθωκα, τῶν δὲ Κικυννοῖ
καὶ τῆς οἰκίας ἐδικαζόμην τοῖς ἔχουσι· πέρυσι μὲν
οὖν διέγραψάν μου τὰς δίκας, ἔμποροι φάσκοντες εἶ-
ναι· νυνὶ δὲ λαχόντος ἐν τῷ Γαμηλιῶνι μηνὶ οἱ ναυ-
τοδίκαι οὐκ ἐξεδίκασαν. ἐπειδὴ δ' ὑμῖν τὰ Ἐρασιφῶν- 6

5. λαχόντος] Haec est Bekkeri emendatio pro librorum lectione λαχόντες. Nempe ad participium absolutum omissum est subjectum ἐμοῦ. Λαγχάνειν δίκην locutio est de actore, qui ab Hegemone δικαστηρίου id impetrat, ut caussa judicio tradatur; non est judicis, quod in vulgata lectione contra usum loquendi foret. Sensus est: actorem hujus caussae, quum thesmothetae caussam ut mercatoriam removissent, jam adiisse ναυτοδίκας eamque ad hos detulisse.

6. τὰ Ἐρασιφῶντος] Scribendum esse τὰ Ἐράτωνος dictum in prooemio.

restitutum antiquissimis. Genitivus Attici χρέως item erat χρέως. Legitur autem genitivus χρέους etiam in titulo orationis Lysiacae apud Athen. XIII. 6, 94. πρὸς Αἰσχίνην χρέους. Membranae tamen nuper inspectae obtulerunt χρέως. Apud recentiores invasit χρέος ubique. Cf. Lobeck ad Phrynich. p. 391. s. Buttmann ausführl. Gr. Sprachlehre. Vol. I. p. 241. s.

Σφηττοῖ] Forma adverbialiter adhibita, quae significat quod est in loco, a Σφηττός, quod nomen est δήμου Ἀκαμαντίδος φυλῆς. Similis forma est Κικυννοῖ a Κίκυννος, qui idem est δῆμος ejusdem tribus; de utroque vide Meursium.

διέγραψαν] Διαγράφειν activum est ἡγεμόνος δικαστηρίου, qui caussam expungit quasi non suae jurisdictioni subjectam vel quasi non secundum leges judicatam. Demosth. κατὰ Ὀλυμπιοδ. p. 1174. §. 26. ψηφισαμένων δὲ ταῦτα τῶν δικαστῶν διέγραφεν ὁ ἄρχων Πυθόδοτος κατὰ τὸν νόμον τὴν τουτουῒ Ὀλυμπιοδώρου ἀμφισβήτησιν. Διαγράφεσθαι autem medium est actoris, qui ab instituta actione desistit; διαγράφεσθαι passivum est caussae, quae expungitur. cf. Demosthen. l. c. ea, quae laudata statim sequuntur. Qui usus quum constanter ab oratoribus confirmetur, Meierus in libro: der Attische Process. scribendum censet διεγράψαντο, nec de veritate emendationis dubitandum, si subjectum sint actores. Sed qui loquitur ipse erat actor, ut patet ex statim antecedente ἐδικαζόμην. Ergo videtur διέγραψαν retinendum, et ut subjectum supplendum οἱ ἡγεμόνες δικαστηρίου. Tum vero corrupta sunt sequentia: φάσκοντες ἔμποροι εἶναι. In his enim contineri oportet caussam, cur διέγραψαν ἡγεμόνες. Opinor φάσκοντες ἐμπορικὰς εἶναι. Eodem modo video locum intellexisse Platnerum in libro: der Process. p. 123. qui addit hanc sententiam probari etiam eo, quod §. 8. testes appellentur οἱ πέρυσιν ἄρξαντες.

οἱ ναυτοδίκαι] Ναυτοδίκαι, tradunt Bekkeri Anecdd. p. 283. et Suidas, ἄρχοντές τινές εἰσι τοῖς ναυκλήροις δικάζοντες καὶ τοῖς περὶ τὸ ἐμπόριον ἐργάταις. Cf. Platner der Process p. 293. der Attische Process. p. 83. ss. Hi sedebant judices ἐν τῷ Γαμηλιῶνι μηνί (Januario). Hieme scilicet ναυτοδίκαι judicia

τος δημεύειν ἔδοξε, ἀφεὶς τῇ πόλει τὼ δύο μέρη, τὰ
Ἐρασιστράτου ἀξιῶ μοι ψηφισθῆναι, διότι ταῦτά γε ἤδη
καὶ πρότερον ἐγνώκατε ἡμέτερα εἶναι. ὡρισάμην οὖν
ἐμαυτῷ τὸ τρίτον μέρος τῆς ἐκείνων οὐσίας, οὐ τὴν ἀ-
κρίβειαν ἐπισκεψάμενος, ἀλλὰ πολλῷ πλέον ἢ τὼ δύο μέρη
7 τῷ δημοσίῳ ὑπολιπών. ῥᾴδιον δὲ γνῶναι ἐκ τοῦ τιμήματος
τοῦ ἐπιγεγραμμένου τοῖς χρήμασιν. ἅπαντα μὲν γὰρ
πλείονος ἢ ταλάντου τετίμηνται. ὧν δ' ἐγὼ ἀμφισβητῶ,
τῷ μὲν πέντε μνᾶς, τῷ δὲ χιλίας δραχμὰς ἐπεγραψάμην.
καὶ εἰ πλείονος ἄξιά ἐστιν ἢ τοσούτου, ἀποκηρυχθέν-
8 των τὸ περιττὸν ἡ πόλις λήψεται. ἵνα οὖν εἰδῆτε, ὅτι
ταῦτα ἀληθῆ ἐστι, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι· πρῶτον
μὲν τοὺς μεμισθωμένους παρ' ἐμοῦ τὸ Σφηττοῖ χωρίον,
ἔπειτα τοῦ Κικυννοῖ τοὺς γείτονας, οἳ ἴσασιν ἡμᾶς ἤδη
τρία ἔτη ἀμφισβητοῦντας· ἔτι δὲ τούς τε πέρυσιν ἄρ-
ξαντας, πρὸς οὓς αἱ δίκαι ἐλήχθησαν, καὶ τοὺς νῦν
9 ναυτοδίκας. ἀναγνωσθήσονται δὲ ὑμῖν καὶ αὗται αἱ ἀ-

τὼ δύο μέρη] Τώ hic et paulo post ex cod. scriptum pro vulgato τά. Δύο, quod prisca aetate δύω scribebatur, est ipsum forma dualis. De contractione η in duali cf. Matthiae ausführl. gr. Gr. Erster Th. p. 175. zweite Auflage.

8. *τοῦ Κικυννοῖ τοὺς γείτονας*] Haec est emendatio Bekkeri. Libri habent τό. Taylor dedit τῶν. Simplicior Bekkeri ratio.

exercebant, ne mercatores et nautae impedirentur, quo minus negotia sua obirent. Cf. Boeckh. Staatsh. Vol. I. p. 54.

7. *ἅπαντα μὲν γὰρ πλείονος ἢ ταλάντου τετίμηνται*] De plurali *τετίμηνται* cf. Excursum X. Quod si igitur omnia Eratonis bona inter tres filios aequo jure divisa fuissent, unicuique plus tribus et triginta minis obtigisset. Vere igitur actor dixit plus se quam duas partes aerario concessisse, quod ea, quae tanquam tertiae partis bona vindicabat, nonnisi quindecim minarum pretio aestimarentur. Nec, opinor, in aestimando fefellit. Videmus enim ubique ei, qui cum aerario litem habebat, hoc unum conduxisse, si sponte de jure suo multum remittebat; atque etiam si hoc fecerat, saepe accidebat, ut caussa caderet. Ex pretio autem, quod statuitur agris, videntur ii parvi nec boni fuisse. De fundorum pretio confer quae habet Boeckhius Staatsh. Vol. I. p. 68. s.

τὸ περιττὸν ἡ πόλις λήψεται] Juris Attici in genere hoc erat, ut, si fundus oppigneratus ad creditorem perveniret, hic illum sub hasta venderet, et ex redacta pecunia tantum acciperet, quantum crediderat, residuum autem debitori traderetur. Ergo, si actor hoc non obtulisset, ex usu et lege faciendum erat.

πογραφαί· ἐκ τούτων γὰρ μάλιστα γνώσεσθε, ὅτι οὔτε νεωστὶ ταῦτα τὰ χρήματα ἀξιοῦμεν ἡμέτερα εἶναι, οὔτε νυνὶ τῷ δημοσίῳ πλειόνων ἀμφισβητοῦμεν ἢ τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τοῖς ἰδιώταις. καί μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὅτι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ παρὰ τὸ δίκαιον ἀξιῶ μοι ψηφίσασθαι τὸ διαδίκασμα, ἀλλ' αὐτὸς τῇ πόλει πολλὰ τῶν ἐμαυτοῦ ἀφιείς, τοῦτο ἀξιῶ μοι ἀποδοθῆναι, ἀποδέδεικται. ἤδη δέ μοι δοκεῖ δίκαιον εἶναι καὶ δεηθῆναι ὑμῶν τε καὶ τῶν συνδίκων ἐναντίον ὑμῶν.

Λ Υ Σ Ι Ο Υ

ΠΕΡΙ ΔΗΜΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΙΚΙΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΕΠΙΛΟΓΟΣ *).

PROOEMIUM.

Loquamur de hominibus, quorum in hac oratione fit mentio.

Nicias, Nicerati filius, est celebris ille quanquam infelix Atheniensium imperator tempore belli Peloponnesiaci. Ejus res gestas narravit Thucydides Lib. VI. et VII, ejusque vitam exposuit Plutarchus in parallelis. Ut ex nostra etiam oratione cognoscimus, erat inter Atheniensium ditissimos, et liberalitate sua populi sibi favorem conciliavit. Quum vero parum sibi confideret, et sollicita ratione res ponderaret, et fere dubius haereret potius quam alacri impetu ageret, nunquam summa apud populum auctoritate va-

10. *τὸ διαδίκασμα*] Objectum tra alium sibi vindicat. *διαδικασίας*, res, quam quis con-

*) Haec erat inscriptio editionum et codicum ante Taylorum, qui, quum Galenus, locum laudans ex hac oratione, orationem appellet Lysiae *κατὰ Πολιούχου*, hujus auctoritate eam inscripsit *κατὰ Πολιούχου*; quam inscriptionem retinuit Reiskius. Bekkerus autem antiquam lectionem quattuor suorum codicum auctoritate revocavit, qui, praeter unum, *τῆς* addunt ante *δημεύσεως*.

luit, et facile ab impigrorum et acrium adolescentium vehementia, aut demagogorum calliditate perturbabatur, quum praesertim natura ipsi deesset fiducia sui et fortitudo animi.

Filium reliquit avo cognominem Niceratum, qui periit sub triginta tyrannis Ol. XCIV. 1., quem appellat Diodorus Sic. XIV. 5. ἄνδρα πρὸς ἅπαντας ἐπιεικῆ καὶ φιλάνθρωπον, πλούτῳ δὲ καὶ δόξῃ σχεδὸν πρῶτον πάντων Ἀθηναίων. Ejus meminit Theramenes in defensione sua apud Xenophontem Hellen. II. 3, 39. ἐγίνωσκον δέ, inquit, ὅτι, ξυλλαμβανομένου Νικηράτου τοῦ Νικίου καὶ πλουσίου καὶ οὐδὲν πώποτε δημοτικὸν οὔτε αὐτοῦ οὔτε τοῦ πατρὸς πράξαντος, οἱ τούτῳ ὅμοιοι δυςμενεῖς ὑμῖν γενήσοιντο. Hic filium reliquit infantem, ut patet ex §. 10, qui more solito avi sui nomen videtur habuisse Niciae; et hic quoque, ni fallor, filium genuit Niceratum, eum, cujus mentio fit in Demosthenis or. c. Midiam, de quo conferendus Excurs. VIII. Buttmanni.

Eucrates, frater Niciae imperatoris. Testatur idem Andocides περὶ τῶν μυστηρ. p. 24. R. §. 47. Εὐκράτης ὁ Νικίου ἀδελφός. οὗτος κηδεστὴς Καλλίου, ejus, opinor, quem tertium novimus, imprimis sophistis deditum, ex Platone. Pater item est Eucrates ejus, qui hanc orationem habet, cujus laudes facit §. 4. s. Post cladem, quae in Sicilia acciderat et quae fratrem pessum dederat, dicitur dux electus esse, et quamvis oblato dominatu tentaretur rempublicam deserere, mortem tamen oppetere maluit quam patriae calamitatem aspicere. Sic orator. Aliud tradit Scholiastes Aristophanis ad Lysistr. v. 104. Στρατηγὸς Ἀθηναίων ὁ Εὐκράτης. κωμῳδεῖται δὲ ὡς δωροδόκος καὶ προδότης καὶ ξένος. Hunc tamen non eundem esse existimo, quem oratio nostra commemorat. Ni fallor, apud Aristophanem de Eucrate demagogo sermo est, qui στύππαξ, στυππειοπώλης, κυρηβιοπώλης appellabatur et his nominibus traducitur ab Aristophane, praesertim in Ἱππεῦσι; quoniam homo erat de faece plebis, et antequam ad rempublicam accedebat, stupam et furfures (Werg und Kleyen) vendebat, sicuti Cleon, qui ei succedebat demagogus, coriarius erat. Cum nostro hunc confudisse videtur etiam Suidas s. v. ἄπεστιν et στύγαξ, ubi de Aristophaneo Eucrate loquens addit: ὃς ἀπώλετο ὑπὸ τῶν τριάκοντα· οἱ δὲ ὡς πιὼν κώνειον: quod ad nostrum referendum.

Diogneti item mentio fit §. 9. ss., qui videtur Niciae et Eucratis frater fuisse, mortuo Nicia, Eucrate atque etiam Nicerato Niciae filio, tutor, opinor, orborum puerorum. cf. §. 10. Eundem esse existimo, cujus mentio fit in Andocidis oratione περὶ τῶν μυστηρ. p. 7. R. §. 14. ubi dicitur esse ζητητὴς de profanatis mysteriis. Ζητητής, teste Harpocratione, ἀρχή τις Ἀθήνησι καὶ κατὰ καιροὺς καθισταμένη, εἴποτε τοὺς ἀδικοῦντάς τι δημοσίᾳ δεῖ ζητεῖν. Ζητητῶν munus (cf. Boeckh Staatsh. T. I. p. 170. not. 31.) imprimis de investigandis iis, qui debent aerario publico, invenimus, neque tamen ad unam hanc rem circumscriptum erat, sed quaecunque latebant contra leges commissa vere, vel in suspicionem adducta, ea ab his investigabantur. In secunda tamen inquisitione hic idem Diognetus, qui ζητητὴς erat in prima, inter reos videtur nominatus. p. 8. R. §. 15. Certe Diogneti nomen inter indicatos legitur. §. 21. invenitur Διόμνηστος, qui Marklando idem esse videtur, qui §. 9. Διόγνητος. Diomnestum ego ex temporum rerumque conditione concludo Diogneti filium fuisse.

Reliquum est illud nomen, quod ex Galeno in inscriptione posuit Taylor, Πολίουχος. Notum est Πολιοῦχος tanquam epitheton

deorum, πολιοῦχοι θεοί. Fuisse etiam nomen proprium facile credimus Suidae aliisque. In Lysiae tamen codicibus non legitur, ne in §. 18. quidem, ubi nomen actoris nominatur. Sed ibi codd. vel Πολίαχος habent vel Πολίσχος. Suidas vero cum Πολίουχος conjungit ut nomen proprium Πολιάχης, non Πολίαχος. Πολίσχος, quod etiam codex X habet, notione idem est quod Πολίουχος. Stephanus autem dedit Πολίαρχος idque retinuit Bekkerus. Homo ipse cognoscitur ex hac oratione.

Ἐνθυμήθητε τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἷοί τινες ὄντες πολῖται καὶ αὐτοί, καὶ ὧν προσήκοντες, ἀδικούμενοι ἀξιοῦμεν ἐλεεῖσθαι ὑφ' ὑμῶν καὶ τῶν δικαίων τυγχάνειν. οὐ γὰρ μόνον περὶ τῆς οὐσίας ἀγωνιζόμεθα, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς πολιτείας, εἰ χρὴ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως ἡμῖν μετεῖναι. πρῶτον μὲν οὖν περὶ Νικίου τοῦ ἡμετέρου θείου ἀναμνήσθητε· 1
ἐκεῖνος γὰρ ὅσα μὲν τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ χρώμενος ὑπὲρ τοῦ πλήθους τοῦ ὑμετέρου ἔπραξε, πανταχοῦ φανήσεται πολλῶν μὲν ἰδίᾳ ἀγαθῶν αἴτιος τῇ πόλει γεγενημένος, πλεῖστα δὲ καὶ μέγιστα κακὰ τοὺς πολεμίους εἰργασμένος· ὅσα δὲ οὐ βουλόμενος, ἀλλ' ἄκων 2

1. οἷοί τινες] Sic ex conjectura scripsit Bekkerus pro librorum lectione οἵτινες. Quanquam autem negari non potest ὅς interdum qualitatem indicare et poni pro οἷος (cf. Heindorf ad Plat. Phaedr. §. 46.), id tamen nonnisi vel antecedente τοιοῦτος fit, vel alio vocabulo, in quo qualitatis notio jam inest, vel in certis locutionibus v. c. εἰμὶ ὅς εἰμι, quae omnem sive hominis sive rei naturam complectuntur. Emendatio autem h. l. tam facilis est, ut eam vix mutationem appellare possis. Probatur etiam iis, quae sequuntur, καὶ ὧν προσήκοντες, quod additum non fuisset, si scriptum erat οἵτινες. In hoc enim jam inerat illud. Nunc autem orator duas affert rationes, ob quas dignus sit, qui jus accipiat, primam suam ipsius virtutem, alteram cognatorum. Bekkerus autem recte, opinor, delendum censet καί ante αὐτοί.

1. ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς πολιτείας] Actio igitur haec videtur in eum finem instituta fuisse, ut reus cum publicatione bonorum ex civitate exterminaretur. Pro rerum diversitate publicatio bonorum cum variis poenarum additamentis poterat esse conjuncta, quae exposuit Meierus in libro saepe laudato et laudando de bonis damnatorum.

2. ἰδίᾳ] Pro contextu et iis, quae opponuntur, varias hoc vocabulum exprimit notiones. Hoc loco est pacis tempore et quum munus publicum non obiret. Reiskius conjiciebat νὴ Δία, quod non est ex Lysiae more.

ἠναγκάσθη ποιῆσαι, τῶν μὲν κακῶν οὐκ ἐλάχιστον αὐτὸς μετέσχε μέρος, τὴν δ' αἰτίαν τῆς συμφορᾶς οἱ
3 πείσαντες ὑμᾶς δικαίως ἂν ἔχοιεν. ἐπεὶ τήν γε πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς εὐτυχίαις ταῖς ὑμετέραις καὶ ταῖς δυστυχίαις ταῖς τῶν ἐχθρῶν ἐπέδειξε. στρατηγῶν γὰρ πολλὰς μὲν πόλεις εἷλε, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ κατὰ τῶν πολεμίων ἔστησε τρόπαια· ὧν καθ' ἓν ἕκαστον πολὺ ἂν ἔργον εἴη λέ-
4 γειν. Εὐκράτης τοίνυν, ἀδελφὸς μὲν ὢν ἐκείνου, πατὴρ δὲ ἐμός, ἤδη τῆς τελευταίας ναυμαχίας γεγενημένης φανερὰν ἐπεδείξατο τὴν εὔνοιαν, ἣν εἶχε περὶ τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον. ἡττημένων γὰρ ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν ᾑρημένος, καὶ παρακαλούμενος μετέχειν τῆς ὀλιγαρχίας ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευόντων τῷ πλήθει, οὐκ ἠθέλησεν αὐτοῖς πείθεσθαι,
5 ἐν τοιούτῳ καιρῷ ληφθείς, ἐν ᾧ οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων καὶ μεταβάλλονται πρὸς τὰ παρόντα καὶ ταῖς τύχαις εἴκουσι, δυστυχοῦντος τοῦ δήμου, οὐκ ἀπε-

4. *ἐν τῇ ναυμαχίᾳ*] Articulus, qui deest in libris scriptis, accessit ex emendatione Reiskii. Nempe de ea pugna navali sermo est, quae prope Syracusas acciderat Ol. XCI. 4. Cf. Thucyd. VII. 69 sqq.

5. *ἐν τοιούτῳ καιρῷ ληφθείς* cet.] Quaeritur, quomodo haec verba sint conjungenda. Aut enim post *πείθεσθαι* punctum ponendum, ut *οὐκ ἠθέλησεν αὐτοῖς πείθεσθαι* sit praecisa et fortis voluntatis professio, et *ἐν τοιούτῳ καιρῷ ληφθείς* ad *μᾶλλον εἵλετο* trahendum, ut sit prima, sequentia praeparans, generalis significatio momentorum, sub quibus praetulerit perire potius quam patriam videre hostium arbitrio subjectam: quae ipsa momenta exponuntur in sequentibus, *δυστυχοῦντος τοῦ δήμου, οὐκ ἐξελαυνόμενος* cet.; aut, minore distinctione posita, haec adjungenda antecedentibus, ut ostendatur, qua constantia rara et sub quo discrimine noluerit tyrannis obedire. Mihi quidem prior ratio videtur praeferenda. Oratoris est paucis et fortiter quod est gravissimum enuntiare, tum demum adjungere, quibus haec agendi ratio tanquam fortis et ab hominum, quales esse solent, more aliena indicetur et explicetur. Neque me asyndeton offendit, ut Reiskium, qui conjiciebat *ἀλλ' ἐν τοιούτῳ* cet. In asyndeto inest gravitas. Orator abripitur sententiarum pondere; sufficit illi singula raptim percurrere. Redit demum ad sedatam orationem in verbis *ἀλλ' ἐξὸν αὐτῷ* cet.

καὶ μεταβάλλονται πρὸς τὰ παρόντα καὶ ταῖς τύχαις εἴκουσι] Prius *καί* abundare videtur Reiskio, mihi non item. Parti-

λαυνόμενος τῆς πολιτείας, οὐδ' ἰδίας ἔχθρας ὑπαρχού-
σης πρὸς τοὺς ἄρξειν μέλλοντας· ἀλλ' ἐξὸν αὐτῷ
καὶ τῶν τριάκοντα γενέσθαι, καὶ μηδενὸς ἔλαττον δύ-
νασθαι, μᾶλλον εἵλετο πράττων ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας
σωτηρίας ἀπολέσθαι ἢ ἐπιδεῖν τείχη καθαιρούμενα,
καὶ τὰς ναῦς τοῖς πολεμίοις παραδιδομένας, καὶ τὸ
ὑμέτερον πλῆθος καταδουλούμενον. καὶ οὐ πολλῷ 6
χρόνῳ ὕστερον Νικήρατος, ἀνεψιὸς ὢν ἐμὸς καὶ υἱὸς
Νικίου, εὔνους ὢν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει, συλληφθεὶς
ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀπέθανεν, οὔτε γένει οὔτε οὐσίᾳ
οὔθ' ἡλικίᾳ δοκῶν ἀνάξιος εἶναι τῆς πολιτείας μετα-
σχεῖν. ἀλλὰ τοιαῦτα ἐνόμιζε τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ πρὸς
τὸ ὑμέτερον πλῆθος εἶναι, καὶ διὰ τοὺς προγόνους
καὶ αὐτόν, ὥςτε οὐκ ἂν ποθ' ἑτέρας ἐπιθυμῆσαι πο-
λιτείας. συνῄδεσαν γὰρ ἅπασιν αὐτοῖς ὑπὸ τῆς πο- 7
λιτείας τιμωμένοις, καὶ πολλαχοῦ μὲν ὑπὲρ ὑμῶν κεκινδυ-
νευκόσι, μεγάλας δ' εἰςφορὰς εἰςενηνοχόσι, καὶ λελειτουρ-
γηκόσι κάλλιστα, καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς πώποτ' ἀπο-
στᾶσιν, ὧν ἡ πόλις αὐτοῖς προςέταξεν, ἀλλὰ προθύ-
μως λειτουργοῦσι. καίτοι τίνες ἂν ἡμῶν εἴησαν δυς- 8

5. *παραδιδομένας – καταδουλούμενον*] *Παραδιδομένας* est in omnibus libris praeter editionem Ald., ex qua Reiskius restituit *παραδεδομένας*. *Καταδουλούμενον* autem profectum ex optimo Bekkeri cod. pro *καταδεδουλωμένον*. Praeferendum ubique praesens; vivus est in praesente color. Nolebat videre, quum fieret, nedum factum.

tionem facit orator. Pars prior est hominum inconstantium, metu et anxietate facile abreptorum; varii sunt et flectuntur ad auram, *μεταβάλλονται πρὸς τὰ παρόντα*; alii, minus ingenio mutabiles, fortunae tamen cedunt, necessitati parent, quod semper sapientis est habitum. Latine reddas *καί – καί* partim – partim.

6. *τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ πρὸς τὸ ὑμέτερον πλῆθος*] Ea, quibus bene de populo vestro meritus sit, et quam exinde apud vos gratiam inierit, sua in populum merita et hinc natum populi in ipsum favorem.

7. *συνῄδεσαν*] Attende ad subitam numeri mutationem. Singularis *ἐνόμιζε* refertur ad unum Niceratum: quum autem addiderit *καὶ διὰ τοὺς προγόνους καὶ αὐτόν*, jam plurali utitur *συνῄδεσαν* sc. *οἱ πρόγονοι καὶ αὐτός*.

καὶ τῶν ἄλλων οὐδενὸς ἀποστᾶσιν – – ἀλλὰ προθύμως λειτουργοῦσι] Equidem non mirer, si quis haec a Lysiae brevitate et concinnitate profecta esse neget, sed addita a glossatore, qui quae curae cordique sint satis repeti et inculcari non posse arbitratus sit. Consentientibus tamen libris in hac lectione non ausim eam

τυχέστεροι, εἰ ἐν μὲν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἀποθνήσκοιμεν, εὖνοι ὄντες τῷ πλήθει, ἐν δὲ τῇ δημοκρατίᾳ, ὡς κακόνοι ὄντες τῷ πλήθει, ἀποστεροίμεθα τῶν ὄντων;
9 καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ Διόγνητος, διαβληθεὶς μὲν ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν, φεύγων ᾤχετο, μετ' ὀλίγων δὲ τῶν ἐκπεπτωκότων οὔτ' ἐπὶ τὴν πόλιν ἐστρατεύσατο, οὔτ' εἰς Δεκέλειαν ἀφίκετο· οὐδ' ἔστιν ὅτου κακοῦ αἴτιος οὔτε φυγὼν οὔτε κατελθὼν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει γεγένηται, ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἀρετῆς ἦλθεν, ὥστε μᾶλλον ὠργίζετο τοῖς εἰς ὑμᾶς ἡμαρτηκόσιν ἢ τοῖς αὐτῷ τῆς καθόδου αἰτίοις γεγενημένοις ἔχαιρε.

8. *κακόνοι*] Hoc, quod Reiskius ex emendatione Marklandi dedit pro librorum lectione *κακοί*, est in editione Bekkeri nulla notata varietate.

9. *ἢ τοῖς αὐτῷ τῆς καθόδου αἰτίοις γεγενημένοις ἔχαιρε*] *Ἔχαιρε* accessit ex cod. Palmerius duplicem viam aperuit loco medendi, aut mutando vocabulo *καθόδου*, aut addendo verbo. Equidem aliquamdiu opinatus eram e verbo *ὠργίζετο* posse verbum suppleri oppositum. Sed re considerata intellexi hoc supplementum non esse, quale solet esse accuratorum scriptorum. Non enim ex negativo supplendum affirmativum aut vice versa, nec ex composito simplex, nec oppositio talis est, ut per alia vocabula occurrat quod supplendum sit. Quid? quod ne vere dici quidem possit oppositum esse supplendum. Gratias igitur habeo optimo codici, quod *ἔχαιρε* addidit.

in suspicionem adducere. Satis enim placet hoc loco orator in enumerandis Nicerati majorumque ejus in rempublicam meritis; et quanquam ingrata sit repetitio *λελειτουργηκόσι* et *λειτουργοῦσι*, observanda tamen temporis varietas, qua laudes familiae eo tempore, quo praestitorum officiorum suorum conscii pronuntiantur, tanquam durantes ponuntur.

9. *διαβληθεὶς ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν*] Videtur sermo esse de tempore, quo Quadringenti ex civitate exterminabantur et Deceleam se subducebant. Eo tempore sycophantae actionem instituebant in Diognetum ut asseclam Quadringentorum. Diognetus, metuens factiosorum hominum injurias, fuga, ut ex hoc loco cognoscimus, periculis se surripuit.

***μετ' ὀλίγων δὲ τῶν ἐκπεπτωκότων οὔτ' ἐπὶ τὴν πόλιν ἐστρατεύσατο cet.*] »Immo vero, inquit Reiskius, *μετ' οὐκ ὀλίγων*: quamvis haud paucos secum haberet adjutores exsilii sui socios, cum quibus potuisset inimicis nocere, tamen non fecit.« Non percepit vir doctus oratoris sententiam. *Μετ' ὀλίγων* est: pauci fecerunt, quod ipse fecit, ut non contra urbem arma caperent. Nempe qui sycophantarum calumnias metuentes ex patria fugissent, aut castra Lacedaemoniorum secuti sunt, aut Deceleam se contulerunt, ubi Quadringenti erant cum amicis, occasionem exspectantes se restituendi. Diognetus autem in-**

καὶ ἀρχὴν μὲν οὐδεμίαν ἦρξεν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ· ἐπει- 10
δὴ δὲ τάχιστα ἦλθον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Λακεδαιμό-
νιοι καὶ Παυσανίας, λαβὼν τὸν Νικηράτου καὶ ἡμᾶς
παῖδας ὄντας, ἐκεῖνον μὲν κατέθηκεν ἐπὶ τοῖς γόνασι
τοῖς Παυσανίου, ἡμᾶς δὲ παραστησάμενος, ἔλεγε πρὸς
ἐκεῖνον καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παρόντας, ὅσα εἴημεν
πεπονθότες, καὶ οἵαις τύχαις κεχρημένοι, καὶ ἠξίου
Παυσανίαν βοηθῆσαι καὶ διὰ τὴν φιλίαν καὶ διὰ τὴν
ξενίαν τὴν ὑπάρχουσαν, καὶ τιμωρὸν γενέσθαι τῶν
εἰς ἡμᾶς ἡμαρτηκότων. ὅθεν Παυσανίας ἤρξατο εὔ- 11
νους εἶναι τῷ δήμῳ, παράδειγμα ποιούμενος πρὸς τοὺς
ἄλλους Λακεδαιμονίους τὰς ἡμετέρας συμφορὰς τῆς
τῶν τριάκοντα πονηρίας. δῆλον γὰρ ἅπασι τοῖς ἐλ-
θοῦσι Πελοποννησίων ἐγεγένητο, ὅτι οὐ τοὺς πονη-
ροτάτους τῶν πολιτῶν ἀπέκτεινον, ἀλλ' οἷς μάλιστα
προςῆκον καὶ διὰ γένος καὶ διὰ πλοῦτον καὶ διὰ τὴν
ἄλλην ἀρετὴν τιμᾶσθαι. οὕτω δ' ἠλεούμεθα καὶ πᾶσι 12
δεινὰ ἐδοκοῦμεν πεπονθέναι, ὥςτε Παυσανίας τὰ μὲν
παρὰ τῶν τριάκοντα ξένια οὐκ ἠθέλησε λαβεῖν, τὰ δὲ
παρ' ἡμῶν ἐδέξατο. καίτοι δεινόν, ὦ ἄνδρες δικα-
σταί, ὑπὸ μὲν τῶν πολεμίων παῖδας ἡμᾶς ὄντας ἐλε-
εῖσθαι, οἳ τῇ ὀλιγαρχίᾳ βοηθήσοντες ἦλθον· ὑπὸ
δ' ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοιούτους γεγενημένους
τῶν ὄντων ἀποστερεῖσθαι· ὧν οἱ πατέρες ὑπὲρ τῆς
δημοκρατίας ἀπέθανον.

Εὖ δ' οἶδ', ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι περὶ πλεί- 13
στου ἂν ποιήσαιτο Πολίαρχος τοῦτον τὸν ἀγῶνα κα-

13. *Πολίαρχος*] Sic Stephanus idque retinuit Bekkerus, quanquam codicum nullus nomen sic scribat. Proxime accedit cod. C,

ter paucos erat, qui neutrum facerent.

11. *οἷς μάλιστα προςῆκον*] Reiskius de suo dedit *οὕς*, ut accusativus sit subjectum ad infinitivum *τιμᾶσθαι*. Ut supra in simili loco *δῆμον καταλ. ἀπολ.* §. 7. accusativum vindicavimus contra mutationem virorum doctorum, sic monuimus dativum in hac constructione ab optimis scriptoribus jungi verbis finitis similibusque, ibidemque tuitus sum participium *προςῆκον* contra mutationem *προςῆκεν*, quam etiam hic et alibi proposuit.

12. *τοιούτους γεγενημένους*] Quum tales et aetate et agendi ratione simus; quum non aetate solum provecti simus, sed et

τορθῶσαι, ἡγούμενος αὐτῷ καλὴν εἶναι τὴν ἀπόδειξιν
καὶ πρὸς τοὺς πολίτας καὶ τοὺς ξένους, ὅτι Ἀθήνη-
σι τοσοῦτον δύναται, ὥςθ᾽ ὑμᾶς τοὺς αὐτούς, περὶ
ὧν ὅρκους ὀμωμόκατε, ὑμῖν αὐτοῖς τἀναντία ποιεῖν
14 ψηφίζεσθαι. πάντες γὰρ εἴσονται, ὅτι τότε μὲν χιλί-
αις δραχμαῖς ἐζημίωσε τὸν βουλόμενον τὴν ἡμετέραν
γῆν δημοσίαν ποιῆσαι, νυνὶ δὲ κελεύων δημεῦσαι, νε-
νίκηκε. καὶ περὶ τούτων δὴ ἀμφοτέρων Ἀθηναῖοι, πα-
ρανόμων φεύγοντος τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός, τἀναντία σφίσιν
15 αὐτοῖς ἐψηφίσαντο. οὐκοῦν αἰσχρόν, εἰ ἃ μὲν Λακεδαι-
μονίοις συνέθεσθε βεβαιώσετε, ἃ δὲ αὐτοῖς ἐψηφίσα-
σθε οὕτω ῥᾳδίως διαλύσετε, καὶ τὰς μὲν πρὸς ἐκεί-
νους συνθήκας κυρίας ποιήσετε, τὰς δὲ πρὸς αὑτοὺς
ἀκύρους, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις Ἕλλησιν ὀργίζοισθε, εἴ
τις Λακεδαιμονίους ὑμῶν περὶ πλείονος ποιεῖται, ὑμεῖς
δ᾽ αὐτοὶ φανήσεσθε πιστότερον πρὸς ἐκείνους ἢ πρὸς

qui habet Πολίαχος; alter Bekkeri scribit Πόλισχος. Taylor dedit Πολιοῦχος, quem secutus est Reiskius.

τἀναντία] Vulgo: τὰ ἐναντία. In hoc vocabulo crasis in Lysia jam ubique restituta optimorum codicum auctoritate.

14. καὶ περὶ τούτων δὴ] Δή restitutum ex Bekkeri codd. pro vulgato δέ.

15. τὰς δὲ πρὸς αὐτοὺς ἀκύρους] Haec vocabula accesserunt ex optimo cod. In Lysia quidem ea non prorsus necessaria existimo. Quum tamen codex ille non expertus sit glossatorum manus, ob rotunditatem periodi ea non rejeci. Idem codex in seqq. praebuit μέν: καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις. De ὀργίζοισθε vide Excursum IX.

cives nos praestiterimus bonos, quales decet.

14. τότε μὲν χιλίαις δραχμαῖς ἐζημίωσε] Nempe mille drachmarum multa imponebatur ei, qui contra jus fasque bona alicujus publicari jubebat. Bekkeri Anecdd. p. 188. ἐν χιλίαις ὁ κίνδυνος καὶ χιλιῶσαι. οἱ κατηγοροῦντες τοὺς κλέπτας καὶ μὴ παριστῶντες (arguentes, convincentes) χιλίας δραχμὰς ἐτέλουν καὶ οἱ μάτην ἀπογραφόμενοί τινος οὐσίαν. Ex nostro igitur loco patet olim statim post restitutam pacem Poliarchum alium, qui publicare volebat Niciae cognatorumque vel alius civis bona, παρανόμων accusasse eoque rem perduxisse, ut is multam subiret mille drachmarum, nunc autem, quum ipse similem publicandi caussam agat, eandem ipsi multam subeundam esse de jure. Hinc patet, quomodo sequentia verba παρανόμων φεύγοντος τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς intelligenda sint. Supplendum ad τοῦ αὐτοῦ — ὃς χιλίαις δραχμαῖς ἐζημίωσε τὸν βουλόμενον τὴν ἡμετέραν γῆν δημοσίαν ποιῆσαι: nisi forte aliquid exciderit, quo addito magis perspicua fiat sententia, quod opinatur Schoemann

ὑμᾶς αὐτοὺς διακείμενοι. ἄξιον δὲ μάλιστα φθονῆσαι, 16
ὅτι οὕτως ἤδη οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες διάκεινται,
ὥστ' οὐχ ὅ τι ἂν τῇ πόλει βέλτιστον ᾖ, τοῦτο οἱ ῥήτορες
λέγουσιν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἂν αὐτοὶ κερδαίνειν μέλλωσι,
ταῦτα ὑμεῖς ψηφίζεσθε· καὶ εἰ μὲν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει 17
συνέφερε τοὺς μὲν ἔχειν τὰ αὐτῶν, τῶν δὲ ἀδίκως δη-
μεύεσθαι τὴν οὐσίαν, εἰκότως ἂν ἠμελεῖτε τῶν ὑφ' ἡ-
μῶν λεγομένων. νυνὶ δὲ πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε ὁ-
μόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι πόλει, στάσιν δὲ πάν-
των κακῶν αἰτίαν, διαφέρεσθαι δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐκ
τῶν τοιούτων μάλιστ', ἂν οἱ μὲν τῶν ἀλλοτρίων ἐπι-
θυμῶσιν, οἱ δ' ἐκ τῶν ὄντων ἐκπίπτωσι. καὶ ταῦθ' ὑμεῖς 18
ἔγνωτε, νεωστὶ κατελθόντες, ὀρθῶς βουλευόμενοι (ἔτι
γὰρ ἐμέμνησθε τῶν γεγενημένων συμφορῶν), καὶ τοῖς
θεοῖς εἰς ὁμόνοιαν εὔχεσθε καταστῆναι τὴν πόλιν μᾶλ-
λον ἤ, ἐπὶ τιμωρίαν τῶν παρεληλυθότων τραπόμενοι,
τὴν μὲν πόλιν στασιάσαι, τοὺς δὲ λέγοντας ταχέως

17. *τοὺς μὲν ἔχειν τα αὐτῶν*] Ante Reiskium *τα αὐτά*. Illud hic dedit ex codd. nonnullis estque in Bekkeri editione sine varietate. Quam lectionem cur Meierus de bonis damnatorum p. 175. n. 50. sensu carere dicat, non intelligo. Sensus est: si civitati conduceret, ut alii sua possiderent, aliorum bona publicarentur, non sine probabili ratione ea, quae a nobis dicuntur, parvi penderetis. Apparet, quod conjecit Marklandus et probavit Meierus, *τὰ ὄντα*, sine libris restituendum non esse. *Δημεύεσθαι* obtulit C pro vulgato *δεδημεῦσθαι*. Praesens h. l. praeferendum, quod loquens metuit, ne haec agendi ratio duret; illam non potest ut absolutam et perfectam agnoscere. Per praesens non negatur rem factam jam esse; sed ut id non negatur, ita eam etiamnum fieri affirmatur.

οἱ δ' ἐκ τῶν ὄντων ἐκπίπτωσι] Reiskius de suo scripsit: *οἱ δ' αὖ* in libro: der Attische Process. p. 111. not. 27. v. c. *παρανόμων διώκοντος καὶ φεύγοντος τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός*. Nescio tamen, an tolerari possit in Lysiae brevitate altera lectio.

16. *μάλιστα φθονῆσαι*] Verbum *φθονῆσαι* notione irascendi, aegre ferendi contra Marklandi mutationem vindicavi *πρὸς Σίμ*. §. 9.

18. *ἤ, ἐπὶ τιμωρίαν – τραπόμενοι*] Est nominativus absolutus, qui refertur ad subjectum verbi finiti *εὔχεσθε*. Sed quum non idem sit subjectum ad infinitivum *στασιάσαι*, sed *τὴν πόλιν*, ad infinitivum *πλουτῆσαι – τοὺς λέγοντας*, pendet jam nominativus participii, pro quo legitima structura ponendus erat genitivus *τραπομένων* sc. *ὑμῶν*. *Στασιάζειν* autem apud probos scriptores significationem habet intransitivam, ut hic.

19 πλουτῆσαι. καίτοι πλείων συγγνώμη μνησικακεῖν νεω-
στὶ κατεληλυθόσιν, ἔτι τῆς ὀργῆς οὔσης προσφάτου,
ἢ τοσούτῳ χρόνῳ ὕστερον ἐπὶ τιμωρίαν τῶν παρεληη-
λυθότων τραπέσθαι, ὑπὸ τοιούτων πεισθέντας, οἳ ἐν
ἄστει μείναντες ταύτην ὑμῖν οἴονται διδόναι πίστιν τῆς
αὑτῶν εὐνοίας, ἑτέρους κακῶς ποιοῦντες, ἀλλ' οὐ σφᾶς
αὐτοὺς χρηστοὺς παρέχοντες· καὶ νυνὶ τῶν τῆς πό-
λεως εὐτυχιῶν ἀπολαύοντες, ἀλλ' οὐ πρότερον τῶν ὑ-
μετέρων κινδύνων μετέχοντες.
20 Καὶ εἰ μὲν ἑωρᾶτο, ὦ ἄνδρες δικασταί, σωζόμε-
να τῇ πόλει τὰ ὑπὸ τούτων δημευόμενα, συγγνώμην
ἂν εἴχομεν· νῦν δ' ἐπίστασθε, ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν ὑπὸ
τούτων ἀφανίζεται, τὰ δὲ πολλοῦ ἄξια ὄντα ὀλίγου πι-
πράσκεται. ἂν δέ μοι πείθησθε, οὐκ ἐλάττω ἀπ' αὐ-
21 τῶν ὑμεῖς ὠφεληθήσεσθε, ἢ ἡμεῖς οἱ κεκτημένοι. ἐπεὶ

τῶν ὄντων ἐκπ. nescio cur; nam apud hujus aetatis scriptores *ἐκπίπτειν* cum praepositione ex regula ponitur.

19. *ταύτην ὑμῖν οἴονται διδόναι πίστιν τῆς αὑτῶν εὐνοίας, ἑτέρους κακῶς ποιοῦντες*] *Ταύτην* est emendatio Marklandi pro librorum lectione *αὐτήν*. Ceterum notanda constructio rarius quidem obvia, certa tamen, ut post pronomen *οὗτος*, particulam *οὕτω* et similia. quae ex usu sequitur *ὥστε*, interdum ponatur participium, ut hoc loco. Cf. Heindorf. ad Plat. Phaedon. §. 5. p. 11.

20. *εἰ μὲν ἑωρᾶτο*] Hoc, quod Reiskius de conjectura scripserat, confirmavit cod. Vulgo *ἑωρᾶτε*: quod quanquam praeter necessitatem mutatum existimat Meierus de bonis damn. p. 211., negare tamen non possumus tertiam personam passivi multo aptiorem esse, ut *τὰ ὑπὸ τούτων δημευόμενα* sit subjectum et enuntiatio generaliter expressa. Quam lectionem quum jam obtulerit optimus codex, quidni eam a Lysia profectam censeamus? *Τὰ μὲν αὐτῶν* sc. *δημευομένων*. *Ὑπὸ τούτων* sc. *τῶν κατηγορούντων*.

19. *τῆς ὀργῆς οὔσης προσφάτου*] Phrynich. p. 374. *Πρόσφατον*· *καὶ περὶ τούτου πολλὴν διατριβὴν ἐποιησάμην ἐπισκοπούμενος, εἰ μόνον λέγεται πρόσφατος νεκρὸς καὶ μὴ πρόσφατον πρᾶγμα. εὑρίσκετο δὲ Σοφοκλῆς ἐν τῇ Ἀνδρομέδᾳ τιθεὶς οὕτω*·

Μηδὲν φοβεῖσθαι προσφάτους ἐπιστολάς.

ubi vere monet Lobeckius: »Non videtur ille in quaerendo longe progressus esse; sunt enim exempla hujus usus minime rara.«

20. *ἀφανίζεται*] Thomas M. p. 131. *ἀντὶ τοῦ ἀφανὴς ἐπὶ καιρὸν γίνεται.* Nempe *ἀφανίζειν* saepe de eo, qui aliquid oculis hominum et dominorum subducit, ut contra jus fasque ipse occupet: surripere, interdum etiam dilapidare: quod in bonis publicatis saepissime fiebat. Non minus verum, quod additur, *τὰ*

καὶ νυνὶ Διόμνηστος καὶ ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκ μιᾶς οἰ-
κίας τρεῖς ὄντες τριηραρχοῦμεν· καὶ ὅταν ἡ πόλις δέη-
ται χρημάτων, ἀπὸ τούτων ὑμῖν εἰςφέρομεν. ὡς οὖν ἡμῶν
ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένων, καὶ τῶν προγόνων τῶν ἡμε-
τέρων τοιούτων γεγενημένων, φείδεσθε ἡμῶν. οὐδὲν 22
γὰρ ἂν ἡμᾶς κωλύοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀθλιωτάτους
εἶναι, ἐπὶ μὲν τῶν τριάκοντα ὀρφανοὺς καταλειφθέν-
τας, ἐν δὲ τῇ δημοκρατίᾳ τῶν ὄντων ἐστερημένους,
οἷς ἡ τύχη παρέδωκεν, ὥςτ᾽ ἔτι ἡμᾶς παῖδας ὄντας
ἐπὶ τὴν Παυσανίου σκηνὴν ἐλθόντας βοηθῆσαι τῷ
πλήθει. καὶ τοιούτων ἡμῖν ὑπαρχόντων, εἰς τίνας
ἂν ἐβουλήθημεν δικαστὰς καταφυγεῖν; οὐκ εἰς τοὺς 23
οὕτω πολιτευομένους ὑπὲρ τῆς πολιτείας, ἧς καὶ ὁ
πατὴρ καὶ οἱ προςήκοντες ἡμῖν ἀπέθανον; νῦν τοίνυν
ταύτην ἀνθ᾽ ἁπάντων ἀπαιτοῦμεν ὑμᾶς τὴν χάριν, μὴ
περιϊδεῖν ἡμᾶς ἀπόρως διατεθέντας, μηδ᾽ ἐνδεεῖς τῶν
ἐπιτηδείων γενομένους, μηδὲ τὴν τῶν προγόνων εὐ-
δαιμονίαν καταλῦσαι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον παράδειγμα
ποιῆσαι τοῖς βουλομένοις τὴν πόλιν εὖ ποιεῖν, οἵων
ὑμῶν ἐν τοῖς κινδύνοις τεύξονται.
Οὐκ ἔχω, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὕςτινας δεησομέ- 24
νους ὑπὲρ ἡμῶν ἀναβιβάσωμαι. τῶν γὰρ προςηκόν-

22. *οὐδὲν γὰρ ἂν ἡμᾶς κωλύοι*] Optativum praebuerunt Bekkeri codices pro vulgato conjunctivo, qui h. l. vel contra codices mutandus erat.

ἀθλιωτάτους] Emendatio Stephani pro librorum lectione ἀθλιοθεάτους.

23. γενομένους] Sic Bekkeri codices pro vulgato γεγενημένους.

πολλοῦ ἄξια ὀλίγου πιπράσκεται. Cf. Boeckh Staatsh. T. I. p. 426.

21. *εἰςφέρομεν*] De subsidiis extraordinariis, quae fiunt juvando aerario sumtibus exhausto.

23. *ἧς – ἀπέθανον*] Repetenda praepositio *ὑπέρ*. Fit enim saepe, ut praepositio addita substantivo, quod relativum ipsum antecedit, repetenda sit ad relativum. Qui usus quum olim viros doctos offenderet, hodie per libros grammaticos ab omnibus agnoscitur. Cf. Matthiae gr.Gr. §. 595. p. 876. Patet igitur oblivioni daudum esse quod vel Taylor voluit: *ὑπὲρ ἧς πολιτείας*, vel Reiskius *ὑπεραπέθανον*.

εὐδαιμονίαν] Prosperitatem, laetam rerum externarum sortem. *Τῶν προγόνων* sc. *ἐμῶν*, loquentis.

παράδειγμα ποιῆσαι] sc. *ἡμᾶς*. *Παράδειγμα ἐπὶ ἐμψύχου*, teste Thoma M.

set, ut frumentarii poenam fugerent, actionem ipse suscepit coram judicio. Primum jubet prodire σιτοπωλῶν aliquem, eumque interrogat, num legibus civitatis observandis teneatur μέτοικος. Quod quum reus affirmasset, quaerit ex eo, num ea, quam supra posui, lex sit publica et ipse num eam non violaverit. Id reus non negat, sed se plus quinquaginta phormis affirmat jussu magistratuum coemisse. Hanc orator criminis esse ostendit confessionem. Nam si vel jussu magistratuum frumentum contra legem coemissent, num culpa vacarent? communicarent eam potius cum magistratu. Sed mendacium est eos jussu magistratus plus coemisse quam lex permittit. Se enim advocasse σιτοφύλακας. cf. 5. annott. Duo se quicquam de ea re scire negabant. Tertius autem, Anytus, superiore hieme, quum esset caritas annonae, hique in damnum civitatis licitando certarent, se eos affirmat, ut desisterent, esse hortatum, seque ut conjungerent, quo minore pretio civitas frumentum ab iis emeret. Ex lege enim nonnisi obolo licere pretium medimni augere. Ex quo eos patet consilio in salutem civium dato abusos hoc anno in damnum civium annonam vexasse. Verum, pergit, hoc non urgebunt, sed se dicent pietate in civitatem ductos frumentum coemisse, ut quam minimo pretio civibus divenderent. Etiam hoc falsum. Nam vel eodem die medimni pretium drachma auxerunt. Iidem vero, quum quid publice conferendum sit, egestatem praetexunt; ea autem, quorum poena mors est, caritate patriae contra leges se fecisse ajunt. At plurimum hi lucrantur, quum nuntio patriae tristi accepto pluris vendunt frumentum, quin etiam ejusmodi nuntios fingunt ipsi. Quare ut improbitatem coerceretis, hujus generis hominum novum magistratum σιτοφυλάκων creastis, saepeque factum est, ut etiam ab his, civibus, qui eorum, μετοίκων, malitias reprimere non potuissent, summum supplicium sumendum esset. Ne igitur obliviscamini, concludit tandem, si hos condemnaveritis, gratiam vos a mercatoribus inituros, aequitati juris satis facturos et frumenti pretium deminuturos; sin aliter, et mercatorum et civium animos sordidi lucri cupiditas occupabit.

---

1 Πολλοί μοι προςεληλύθασιν, ὦ ἄνδρες δικασταί, θαυμάζοντες, ὅτι ἐγὼ τῶν σιτοπωλῶν ἐν τῇ βουλῇ κατηγόρουν, καὶ λέγοντες, ὅτι ὑμεῖς, εἰ ὡς μάλιστα αὐτοὺς ἀδικεῖν ἡγεῖσθε, οὐδὲν ἧττον καὶ τοὺς περὶ τούτων ποιουμένους λόγους συκοφαντεῖν νομίζετε. ὅθεν οὖν ἠνάγκασμαι κατηγορεῖν αὐτῶν, περὶ τούτων πρῶτον εἰπεῖν βούλομαι.

2 Ἐπειδὴ γὰρ οἱ πρυτάνεις ἀπέδοσαν εἰς τὴν βουλὴν περὶ αὐτῶν, οὕτως ὠργίσθησαν αὐτοῖς, ὥςτε ἔλε-

2. ἀπέδοσαν εἰς τὴν βουλὴν] Reiskius de suo dederat ἐπέδοσαν. Sed ἀποδιδόναι εἰς haud rarum est deferre ad aliquem ut judicem cet. Per εἰςαγγελίαν haec caussa ad senatum

Καὶ πρῶτον μὲν ἀνάβηθι, καὶ εἰπὲ σὺ ἐμοί, μέτοικος εἶ; Ναί. Μετοικεῖς δὲ πότερον ὡς πεισόμενος τοῖς νόμοις τοῖς τῆς πόλεως, ἢ ὡς ποιήσων ὅ τι ἂν βούλῃ; Ὡς πεισόμενος. Ἄλλο τι οὖν ἀξιοῖς ἢ ἀποθανεῖν, εἴ τι πεποίηκας παρὰ τοὺς νόμους, ἐφ' οἷς θάνατος ἡ ζημία; Ἔγωγε. Ἀπόκριναι δή μοι, εἰ ὁμολογεῖς πλείω σῖτον συμπρίασθαι πεντήκοντα φορμῶν, ὧν ὁ νόμος ἐξεῖναι κελεύει. Ἐγὼ τῶν ἀρχόντων κελευόντων συνεπριάμην

5. *πρῶτον μὲν ἀνάβηθι, καὶ εἰπὲ σὺ ἐμοί*] Cf. κατὰ Ἐρατοσθ. §. 24. ss.

Ἄλλο τι οὖν ἀξιοῖς ἢ ἀποθανεῖν;] *Ἄλλο τι* aliquando solum, vel, adjecto *ἤ*, *ἄλλο τι ἤ*, aliquando, ut hic, *ἤ* per verbum separato ab *ἄλλο τι*, est formula interrogandi plerumque exprimens Latinorum nonne? Hinc responsio *ἔγωγε*. Cf. Heindorf ad Plat. Phaedon. §. 126. Matthiae gr. Gr. p. 675. Sluiter Lectt. Andd. p. 140. Reiskius locutionem non ut formulam, quae usu certam significationem habet, accipiens, sed pro singulorum vocabulorum vi, de suo scripsit *ἄλλο τι οὖν οὐκ ἀξιοῖς* cet.

πεντήκοντα φορμῶν] *Φορμός* a *φέρω* est sporta viminea, mensurae genus fortasse certum, fortasse incertum, tantum quantum homo ferre valebat. Certum quod novimus mensurae genus, medimnus, pendebat libras octoginta vel nonaginta. *Φορμός* fortasse similis mensura; quanquam nihil prohibet, quominus etiam major esset, dupla etiam; tanto enim oneri ferendo pares sunt viri humeri, quemadmodum apud nos in uno sacco interdum a viris robustis per aliquod spatium medimni duo, quos appellamus Mutt, feruntur. Si tamen *φορμός* erat sporta, qua vulgo triticum portabatur, qua videmus etiam bajulos in itineribus exercitum sequentes usos esse, vix multo plus capiebat medimno.

τῶν ἀρχόντων] Per *ἄρχοντας* h. l. intelliguntur, qui suo nomine *σιτοφύλακες* appellantur §. 16. Eo tempore, quo haec caussa agebatur, tres numero fuisse cognoscimus ex §. 8. Ibi enim primum sermo est de duobus: *οἱ μὲν δύο*. Tum additur tertius proprio nomine *Ἄνυτος*. Posteriore tempore eorum numerus auctus, ut videmus ex Harpocratione: *Σιτοφύλακες· ἀρχή τις ἦν Ἀθήνησιν, ἥτις ἐπεμελεῖτο, ὅπως ὁ σῖτος δικαίως πραθήσεται καὶ τὰ ἄλφιτα καὶ οἱ ἄρτοι. Ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν πεντεκαίδεκα, δέκα* (hoc, quod vulgo deest, recte addendum censet Valesius) *μὲν ἐν ἄστει, πέντε δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.* Et aucto numero opus fuisse vel ex hac oratione probabile fit. Patet enim, quam difficile et operosum fuerit eorum munus, quum mercatores fraudibus et dolis omnis generis uterentur, populus autem in annonae caritate *σιτοφύλαξι* graviter succenseret, adeo ut eos, quum clandestinas fraudes non cavissent (quod in hac numeri paucitate difficillimum erat), vel morte damnaret.

6 Ἂν μὲν τοίνυν ἀποδείξῃ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς ἔστι νόμος, ὃς κελεύει τοὺς σιτοπώλας συνωνεῖσθαι τὸν σῖτον, ἂν οἱ ἄρχοντες κελεύωσιν, ἀποψηφίσασθε· εἰ δὲ μή, δίκαιον ὑμᾶς καταψηφίσασθαι. ἡμεῖς γὰρ ὑμῖν παρεσχόμεθα τὸν νόμον, ὃς ἀπαγορεύει μηδένα τῶν ἐν τῇ πόλει πλείω σῖτον πεντήκοντα φορμῶν συνωνεῖσθαι.

7 Χρῆν μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἱκανὴν εἶναι ταύτην τὴν κατηγορίαν, ἐπειδὴ οὗτος μὲν ὁμολογεῖ συμπρίασθαι, ὁ δὲ νόμος ἀπαγορεύων φαίνεται, ὑμεῖς δὲ κατὰ τοὺς νόμους ὀμωμόκατε ψηφιεῖσθαι· ὅμως δ' ἵνα πεισθῆτε, ὅτι καὶ κατὰ τῶν ἀρχόντων ψεύδονται, ἀνάγκη καὶ μακρότερον εἰπεῖν περὶ αὐτῶν.
8 ἐπειδὴ γὰρ οὗτοι τὴν αἰτίαν εἰς ἐκείνους ἀνέφερον, παρακαλέσαντες τοὺς ἄρχοντας ἠρωτῶμεν. καὶ οἱ μὲν δύο οὐδὲν ἔφασαν εἰδέναι τοῦ πράγματος· Ἄνυτος δ' ἔλεγεν, ὡς τοῦ προτέρου χειμῶνος, ἐπειδὴ τίμιος ἦν ὁ σῖτος, τούτων ὑπερβαλλόντων ἀλλήλους καὶ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς μαχομένων, συμβουλεύσειεν αὐτοῖς παύσασθαι φιλονεικοῦσιν, ἡγούμενος συμφέρειν ὑμῖν τοῖς παρὰ τούτων ὠνουμένοις, ὡς ἀξιώτατον τούτους πρίασθαι· δεῖν γὰρ αὐτοὺς ὀβολῷ μόνον πωλεῖν τιμιώτε-
9 ρον. ὡς τοίνυν οὐ συμπριαμένους καταθέσθαι ἐκέλευεν αὐτούς, ἀλλὰ μὴ ἀλλήλοις ἀντωνεῖσθαι συνεβούλευεν, αὐτὸν ὑμῖν Ἄνυτον μάρτυρα παρέξομαι, καὶ ὡς οὗτος μὲν ἐπὶ τῆς προτέρας βουλῆς τούτους εἶπε

7. χρῆν] Haec est Reiskii emendatio pro librorum lectione χρή, in quod saepissime illud a librariis corruptum est. Sic legi postulat oppositio ὅμως ἀνάγκη.

8. ἠρωτῶμεν] Hanc emendationem Taylori confirmavit C. Editiones habebant ἠρώτων με, codices nonnulli ἠρώτων μέν.

8. ἀξιώτατον] Ἄξιον, dicunt glossographi, παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς εὔωνον. Cf. intpp. ad Moerin. p. 56. s.

9. καταθέσθαι] Κατατίθεσθαι in genere esse custodiendum seu servandum tradere docuit Valckenaer ad Herodot. VI. 73. H. l. autem est frumentum in granariis recondere et ad tempus caritatis reservare.

τοὺς λόγους, οὗτοι δ' ἐπίτηδες συνωνούμενοι φαίνονται.

ΜΑΡΤΥΣ.

10 Ὅτι μὲν τοίνυν οὐχ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων κελευσθέντες συνεπρίαντο τὸν σῖτον, ἀκηκόατε. ἡγοῦμαι δ', ἂν ὡς μάλιστα περὶ τούτων ἀληθῆ λέγωσιν, οὐχ ὑπὲρ αὑτῶν αὐτοὺς ἀπολογήσεσθαι, ἀλλὰ τούτων κατηγορήσειν. περὶ γὰρ ὧν εἰσι νόμοι διαῤῥήδην γεγραμμένοι, πῶς οὐ χρὴ διδόναι δίκην καὶ τοὺς μὴ πειθομένους, καὶ τοὺς κελεύοντας τούτοις τἀναντία πράττειν;

11 Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, οἴομαι αὐτοὺς ἐπὶ μὲν τοῦτον τὸν λόγον οὐκ ἐλεύσεσθαι· ἴσως δ' ἐροῦσιν, ὥςπερ καὶ ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἐπ' εὐνοίᾳ τῆς πόλεως συνεωνοῦντο τὸν σῖτον, ἵν' ὡς ἀξιώτατον ὑμῖν πωλοῖεν. μέγιστον δ' ὑμῖν ἐρῶ καὶ περιφανέστατον

οὗτοι δ' ἐπίτηδες συνωνούμενοι φαίνονται] Num ἐπίτηδες verum esse possit, dubium. Significare oportet h o c a n n o. Τῆτες autem, quod ab Aristophane plus semel usurpatur, glossographi explicant ἐπ' ἔτος. S c h o l i a s t e s ad Acharn. v. 15. οἱ Δωριεῖς, addit, διὰ τοῦ δ λέγουσι τῆδες. Unde compositum esse oporteret ἐπίτηδες. Reiskius scripsit ἐπὶ τῆτες: in quo tum ipsum vocabulum, tum addita praepositio dubitationem facit. Ἐπίτηδες idem esset quod τητινόν: quod Anecdd. Bekkeri p. 66. explicant ἐπέτειον. Ἀττικώτερον μὲν τὸ τητινόν· εἴρηται μέντοι καὶ ἐπέτειον. Simplicissimum fuerit quod Bekkerus conjecit: ἐπὶ τῆςδε vel ἔτ' ἐπὶ τῆςδε. Sed mutatio a librariorum parte non probatur.

10. ἂν ὡς μάλιστα cet.] Locum quamvis minime difficilem, fuerunt tamen, qui non intelligerent. Sensus est: Si vel maxime de his vera dicant, eos tamen non existimo ita se culpa liberaturos, sed cum his culpam communicaturos: poena enim dignos esse utrosque, et illos, qui certis legibus et notis obsequium non praestiterint, et eos, qui jusserint ea fieri, quae legibus sunt contraria.

11. ἐλεύσεσθαι] P o l l u x L. V. 155. εἶμι, ἥξω, ἀφίξομαι· τὸ δὲ ἐλεύσομαι Ὅμηρος μὲν εἶπεν, οὐδεὶς δὲ τῶν καταλογάδην δοκίμων. Eadem docent alii, grammaticorum optimi; et veram esse observationem docet usus. Aetas Alexandrina et sequiora tempora hoc futurum usurpare coeperunt, ut fere assentiaris E l m s l e j o, qui ad Eurip. Heracl. v. 210. hunc locum librariorum culpa depravatum esse existimat. Cf. L o b e c k ad Phryn. p. 37. s.

12 τεκμήριον, ὅτι ψεύδονται. ἐχρῆν γὰρ αὐτούς, εἴπερ
ὑμῶν ἕνεκα ἔπραττον ταῦτα, φαίνεσθαι τῆς αὐτῆς
τιμῆς πολλὰς ἡμέρας πωλοῦντας, ἕως ὁ συνεωνημέ-
νος αὐτοὺς ἐπέλιπε· νυνὶ δ' ἐνίοτε τῆς αὐτῆς ἡμέρας
ἐπώλουν δραχμῇ τιμιώτερον, ὥςπερ κατὰ μέδιμνον
συνωνούμενοι· καὶ τούτων ὑμᾶς μάρτυρας παρέχομαι.
13 δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, εἰ, ὅταν μὲν εἰςφορὰν εἰς-
ενεγκεῖν δέῃ, ἣν πάντες εἴσεσθαι μέλλουσιν, οὐκ
ἐθέλουσιν, ἀλλὰ πενίαν προφασίζονται, ἐφ' οἷς δὲ
θάνατός ἐστιν ἡ ζημία, καὶ λαθεῖν αὐτοῖς συνέφερε,
ταῦτα ἐπ' εὐνοίᾳ φασὶ τῇ ὑμετέρᾳ παρανομῆσαι. καί-
τοι πάντες ἐπίστασθε, ὅτι τούτοις ἥκιστα προςήκει
τοιούτους ποιεῖσθαι λόγους. τἀναντία γὰρ αὐτοῖς
καὶ τοῖς ἄλλοις συμφέρει. τότε γὰρ πλεῖστα κερδαί-
νουσιν, ὅταν, κακοῦ τινος ἀπαγγελθέντος τῇ πόλει,
14 τίμιον τὸν σῖτον πωλῶσιν. οὕτω δ' ἄσμενοι τὰς συμ-
φορὰς τὰς ὑμετέρας ὁρῶσιν, ὥςτε τὰς μὲν πρότεροι
τῶν ἄλλων πυνθάνονται, τὰς δ' αὐτοὶ λογοποιοῦσιν·
ἢ τὰς ναῦς διεφθάρθαι τὰς ἐν τῷ Πόντῳ, ἢ ὑπὸ
Λακεδαιμονίων ἐκπλεούσας συνειλῆφθαι, ἢ τὰ ἐμπό-
ρια κεκλεῖσθαι, ἢ τὰς σπονδὰς μέλλειν ἀποῤῥηθήσε-
15 σθαι, καὶ εἰς τοῦτ' ἔχθρας ἐληλύθασιν, ὥςτ' ἐν τού-
τοις τοῖς καιροῖς ἐπιβουλεύουσιν ἡμῖν, ἐν οἷςπερ οἱ
πολέμιοι. ὅταν γὰρ μάλιστα σίτου τυγχάνητε δεόμε-

14. *τὰς δ' αὐτοὶ λογοποιοῦσιν*] *Αὐτοὶ* est emendatio Marklandi pro librorum lectione *οὗτοι*. *Λογοποιεῖν* est in genere f i n g e r e.

13. *ἣν πάντες εἴσεσθαι μέλλουσιν*] Quam praestitam esse omnibus innotescet: quae quum a civibus, quales esse solent, aegre praestetur, certum et indubitabile erat a partibus *μετοίκων* argumentum *τῆς εὐνοίας εἰς τὴν πόλιν*.

14. *ἐν τῷ Πόντῳ*] Pontus tanquam horreum erat imprimis Athenarum et plurimum inde frumenti Athenas advehebatur. Cf. F. A. W o l f i u m ad Leptin. p. 252. s.

15. *ἐν οἷςπερ οἱ πολέμιοι*] Reiskius de suo scripsit *ἐν οἷςπερ οὐδ' οἱ πολέμιοι*, »re ipsa, inquit, id subjiciente, et praeterea illa proxima *εἰρήνης οὔσης* confirmant.« Mihi secus videtur. Tempora belli sunt mercatoribus frumenti exoptatissima. Annonam tum incendi novimus omnes, qui bella sumus experti. Plus enim absumitur, multum etiam perit. — Quod autem *εἰρήνης οὔσης* sequitur, bene habet. Quum enim bellum natura sua annonae caritatem secum ferat, eam, pace

νοι, ἀναρπάζουσιν οὗτοι, καὶ οὐκ ἐθέλουσι πωλεῖν,
ἵνα μὴ περὶ τῆς τιμῆς διαφερώμεθα, ἀλλ' ἀγαπῶμεν,
ἂν ὁποσουτινοσοῦν πριάμενοι παρ' αὐτῶν ἀπέλθωμεν.
ὥστ' ἐνίοτε εἰρήνης οὔσης ὑπὸ τούτων πολιορκούμε-
θα. οὕτω δὲ πάλαι περὶ τῆς τούτων πανουργίας καὶ 16
κακονοίας ἡ πόλις ἔγνωκεν, ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις
ὠνίοις ἅπασι τοὺς ἀγορανόμους φύλακας κατεστήσατε,
ἐπὶ δὲ ταύτῃ μόνῃ τῇ τέχνῃ χωρὶς σιτοφύλακας ἀπο-
κληροῦτε· καὶ πολλάκις ἤδη παρ' ἐκείνων πολιτῶν ὄν-
των δίκην τὴν μεγίστην ἐλάβετε, ὅτι οὐχ οἷοί τ' ἦσαν
τῆς τούτων πονηρίας ἐπικρατῆσαι. καίτοι τί χρὴ
αὐτοὺς τοὺς ἀδικοῦντας ὑφ' ὑμῶν πάσχειν, ὁπότε
καὶ τοὺς οὐ δυναμένους φυλάττειν ἀποκτείνετε;
Ἐνθυμεῖσθαι δὲ χρή, ὅτι ἀδύνατον ὑμῖν ἐστιν 17
ἀποψηφίσασθαι. εἰ γὰρ ἀπογνώσεσθε ὁμολογούντων
αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἐμπόρους συνίστασθαι, δόξεθ' ὑμεῖς
ἐπιβουλεύειν τοῖς εἰςπλέουσιν. εἰ μὲν γὰρ ἄλλην τινὰ
ἀπολογίαν ἐποιοῦντο, οὐδεὶς ἂν εἶχε τοῖς ἀποψηφι-
σαμένοις ἐπιτιμᾶν (ἐφ' ὑμῖν γὰρ ὁποτέροις βούλεσθε
πιστεύειν), νῦν δὲ πῶς οὐ δεινὰ ἂν δόξαιτε ποιεῖν,
εἰ τοὺς ὁμολογοῦντας παρανομεῖν ἀζημίους ἀφήσετε;
ἀναμνήσθητε δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι πολλῶν ἤδη 18
ἐχόντων ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ μάρτυρας παρεχομέ-

18. *ἐχόντων ταύτην τὴν αἰτίαν*] Vulgo post *αἰτίαν* additur *λαμβάνειν*, quod primus recte vidit Marklandus delendum esse, idque

restituta, arte prorogare student frumentarii, et novimus per aliquod tempus iis id succedere.

ἀναρπάζουσιν οὗτοι] Verbum notat rapiditatem hominum, qua, ut ita dicam, singulis granis inhiant, septemque pessulos obdunt, ut ne quisquam quid inde capiat, donec pretium immensum factum sit.

16. *ἀγορανόμους*] Harpocrationi *Ἀγορανόμοι οἱ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὤνια διοικοῦντες ἄρχοντες.* – – *Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ κληροῦσθαί φησι πέντε μὲν εἰς Πειραιᾶ, πέντε δὲ εἰς ἄστυ.*

πολιτῶν ὄντων] Qui si culpa ipsi vacent, nec tamen possint improbitatem et fraudem *μετοίκων* coercere, auxilio potius et venia digni sunt, improbi autem *μέτοικοι*, superbi legum contemtores, summo supplicio afficiendi. Hos enim, qui accusantur, *σιτοπώλας*, ut plurimos ceterorum, *μετοίκους* fuisse videmus.

17. *ὁποτέροις βούλεσθε*] Actori, an reo. Si utraeque partes sibi repugnent, penes judices est discernere, utrae vera dicant.

γων, θάνατον κατέγνωτε, πιστοτέρους ἡγησάμενοι τοὺς
τῶν κατηγόρων λόγους. καίτοι πῶς ἂν οὐ θαυμαστὸν
εἴη, εἰ, περὶ τῶν αὐτῶν ἁμαρτημάτων δικάζοντες,
μᾶλλον ἐπιθυμεῖτε παρὰ τῶν ἀρνουμένων δίκην λαμ-
19 βάνειν; καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, πᾶσιν ἡγοῦ-
μαι φανερὸν εἶναι, ὅτι οἱ περὶ τῶν τοιούτων ἀγῶνες
κοινότατοι τυγχάνουσιν ὄντες τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε
πεύσονται, ἥντινα γνώμην περὶ αὐτῶν ἔχετε, ἡγούμε-
νοι, ἂν μὲν θάνατον αὐτῶν καταγνῶτε, κοσμιωτέρους
ἔσεσθαι τοὺς λοιπούς· ἂν δ' ἀζημίους ἀφῆτε, πολλὴν
ἄδειαν αὐτοῖς ἐψηφισμένοι ἔσεσθε ποιεῖν ὅ τι ἂν βού-
20 λωνται. χρὴ δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, μὴ μόνον τῶν
παρεληλυθότων ἕνεκα αὐτοὺς κολάζειν, ἀλλὰ καὶ πα-
ραδείγματος ἕνεκα τῶν μελλόντων ἔσεσθαι· οὕτω γὰρ
ἔσονται μόγις ἀνεκτοί. ἐνθυμεῖσθε δ' ὅτι ἐκ ταύτης
τῆς τέχνης πλεῖστοι περὶ τοῦ σώματός εἰσιν ἠγωνι-
σμένοι· καὶ οὕτω μεγάλα ἐξ αὐτῆς ὠφελοῦνται, ὥστε
μᾶλλον αἱροῦνται καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ τῆς ψυχῆς
κινδυνεύειν ἢ παύσασθαι παρ' ὑμῶν ἀδίκως κερδαί-
21 νοντες. καὶ μὲν δή, οὐδ' ἂν ἀντιβολῶσιν ὑμᾶς καὶ
ἱκετεύωσι, δικαίως ἂν αὐτοὺς ἐλεήσαιτε, ἀλλὰ πολὺ
μᾶλλον τῶν τε πολιτῶν, οἳ διὰ τὴν τούτων πονηρίαν
ἀπέθνησκον, καὶ τοὺς ἐμπόρους, ἐφ' οἷς οὗτοι συνέ-
στησαν· οἷς ὑμεῖς χαριεῖσθε καὶ προθυμοτέρους ποιή-
σετε, δίκην παρ' αὐτῶν λαμβάνοντες· εἰ δὲ μή, τίν' αὐ-

uncis inclusit Bekkerus, ego prorsus delevi. *Αἰτίαν ἔχειν* non solum de eo dicitur, in quem crimen cum veritate conjicitur, sed etiam de eo, cui, quanquam falso, aliquid crimini vertitur.

18. *μᾶλλον παρὰ τῶν ἀρνουμένων*] Supple *ἢ παρὰ τῶν ὁμολογούντων.*

20. *περὶ τῆς ψυχῆς κινδυνεύειν*] Tanta est auri sacra fames.

21. *οἷς ὑμεῖς χαριεῖσθε καὶ προθυμοτέρους ποιήσετε*] Si in enuntiationibus relativis duae conjunguntur locutiones, quae diversam habent constructionem, nomen, cujus notio ad utrumque verbum pertinet, semel nonnisi ponitur, et plerumque construitur ad primum, interdum tamen etiam ad alterum. Cf. Heindorf ad Plat. Prot. §. 5. Matthiae gr. Gr. §. 428.

τοὺς οἴεσθε γνώμην ἔξειν, ἐπειδὰν πύθωνται, ὅτι τῶν καπήλων, οἳ τοῖς εἰςπλέουσιν ὡμολόγησαν ἐπιβουλεύειν, ἀπεψηφίσασθε;

Οὐκ οἶδ᾽, ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν. περὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων τῶν ἀδικούντων, ὅτε δικάζονται, δεῖ παρὰ 22
τῶν κατηγόρων πυθέσθαι, τὴν δὲ τούτων πονηρίαν ἅπαντες ἐπίστασθε. ἂν οὖν τούτων καταψηφίσησθε, τά τε δίκαια ποιήσετε, καὶ ἀξιώτερον τὸν σῖτον ὠνήσεσθε· εἰ δὲ μή, τιμιώτερον.

ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΠΑΓΚΛΕΩΝΟΣ, ΟΤΙ ΟΥΚ ΗΝ ΠΛΑΤΑΙΕΥΣ.

PROOEMIUM.

Plataeenses saepe, praesertim tempore Marathoniae pugnae praeclare de republica Atheniensium meriti, urbe primum per Lacedaemonios eversa Ol. LXXXVIII. 2., in civitatem, tribus ac demos Athenienses cooptati eorumque posteri eodem civitatis jure donati sunt, si se a Plataeensibus illis, qui jam civitate donati lapideaeque columnae inscripti erant, procreatos ostenderent. Cujus adoptionis quanquam scriptores historici, quod scio, de hoc tempore non meminerunt, in Demosthenica tamen oratione *κατὰ Νεαίρας* p. 1380., ubi fatum Plataeensium narratur, legimus etiam *ψήφισμα περὶ Πλαταιέων*, cujus auctor erat Hippocrates, idem, opinor, qui dux Atheniensium occubuit Ol. LXXXIX. 1. Thuc. IV. 101. et Isocrates Panath. c. 35. *Πλαταιέων*, inquit, *τοὺς περιγενομένους οἱ ἡμέτεροι πολίτας ἐποιήσαντο.* Post Antalcidae pacem Ol. XCVIII. 2. Plataeis restitutis, secunda clades huic urbi accidit Ol. CI. 3., qua denuo civitatem Atticam eos, qui cum uxoribus et liberis Athe-

21. *τίν᾽ αὐτοὺς*] Hanc Reiskii emendationem confirmavit C. Vulgo *τὴν αὐτήν.*

εἰςπλέουσιν] Hoc Bekkerus recte emendavit ex §. 17. pro librorum lectione *ἐκπλέουσιν.*

nas poterant aufugere, accepisse disertis verbis tradit Diodorus Sic. XV. 46.

Pancleo quidam civem Atheniensem per longum tempus contumeliis affecerat. Atheniensis, opinans Pancleonem, qui in officina fullonia operam navabat, *μέτοικον* esse, querelas deferebat ad Polemarchum, ad quem pertinebant caussae *μετοίκων*. Pancleo exceptione utebatur se esse Plataeensem. Actore interrogante, cujus demi esset, Deceleae se esse inscriptum respondebat. Tum actor rem detulit ad diaetetas tribus Hippothoontidis, cujus demus erat Decelea, et in tonstrinam se conferens prope porticum Hermarum, quam frequentare solebant Deceleenses, interrogat, num quem nossent *δημότην* Pancleona. Negabant illi: sed hujus nominis hominem variis caussis implicitum esse et fuisse apud Polemarchum. Hinc etiam ego eum vocavi ad Polemarchum. Quum iterum exceptione fori uteretur, actor adiit Euthycritum, Plataeensium natu maximum, interrogavitque eum, num quem nosset Hipparmodori filium, Pancleona Plataeensem. Respondit hic se nosse Hipparmodorum, eum vero non habere filium. Idem affirmabant etiam ceteri, qui aderant, Plataeenses; simulque suadebant, ut, si rem accurate vellet cognoscere, postremo mensis die se conferret ad forum casearium, ubi hoc die convenire solerent Plataeenses.

Huc itaque venit stato die. Nemo noverat Pancleonem Plataeensem, sed quidam eorum (Nicomedes) servum sibi esse dicebat hoc nomine fugitivum. Paucis diebus post videbat actor Pancleonem a Nicomede arreptum. Tunc accesserunt quidam Pancleoni familiares, affirmantes fratrem esse, qui eum vindicaturus sit in libertatem. Cujus rei vadimonium quum praestitissent, Nicomedes Pancleona liberum dimisit. Postridie, actor, aderam, inquit, ut cognoscerem, quid rei esset. At nec frater venit nec quisquam alius; sed femina affirmans suum Pancleona esse servum nec se eum Nicomedi concessuram. Quae dum cum Nicomede altercabatur, Pancleo a familiaribus quibusdam abductus est. Hinc patet eum non solum non Plataeensem, sed ne ingenuum quidem esse, quum familiares in discrimen caussae de violentia illata dicendae conjicere maluit, quam coram judicio ab iis, qui se in servitutem egissent, poenam repetere. Quid? quum aliquando testis juratus negaret eum Plataeensem esse, huic quidem testi denuntiabat falsi testimonii actionem, verum eam non est persecutus, sed Thebas aufugit, quod, si Plataeensis esset, nunquam fecisset. Plataeenses enim Thebanos, ut principes auctores et concitatores malorum, quae perpessi fuerant, summo jure et oderant et detestabantur.

---

1 Πολλὰ μὲν λέγειν, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ τουτουῒ τοῦ πράγματος οὔτ' ἂν δυναίμην, οὔτε μοι δοκεῖ δεῖν· ὡς δὲ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔλαχον τούτῳ Παγκλέωνι, οὐκ ὄντι Πλαταιεῖ, τοῦτο ὑμῖν πειράσομαι ἀποδεῖξαι.

2 Ὡς γὰρ ἀδικῶν με πολὺν χρόνον οὐκ ἐπαύετο, ἐλ-

θὼν ἐπὶ τὸ γναφεῖον, ἐν ᾧ εἰργάζετο, προσεκαλεσάμην
αὐτὸν πρὸς τὸν πολέμαρχον, νομίζων μέτοικον εἶναι.
εἰπόντος δὲ τούτου, ὅτι Πλαταιεὺς εἴη, ἠρόμην, ὁπό-
θεν δημοτεύοιτο, παραινέσαντός τινος τῶν παρόντων
προσκαλέσασθαι καὶ πρὸς τὴν φυλὴν, ἧστινος εἶναι
σκήπτοιτο. ἐπειδὴ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι Δεκελειόθεν,
προσκαλεσάμενος αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς τῇ Ἱπποθοωντί-
δι δικάζοντας, ἐλθὼν ἐπὶ τὸ κουρεῖον τὸ παρὰ τοὺς 3
Ἑρμᾶς, ἵνα οἱ Δεκελεῖς προσφοιτῶσιν, ἠρώτων, οὓς
τε ἐξευρίσκοιμι Δεκελέων ἐπυνθανόμην, εἴ τινα γιγνώ-
σκοιεν Δεκελειόθεν δημοτευόμενον Παγκλέωνα. ἐπειδὴ
δὲ οὐδεὶς ἔφασκεν γιγνώσκειν αὐτόν, πυθόμενος, ὅτι
καὶ ἑτέρας δίκας τὰς μὲν φύγοι, τὰς δ' ὠφλήκοι παρὰ
τῷ πολεμάρχῳ, ἔλαχον καὶ ἐγώ.

2. *ἐλθὼν ἐπὶ τὸ γναφεῖον*] *Ἐπί* h. l. non est quod *εἰς*. Nam si *πρόσκλησιν* accuratius consideramus, videmus *τὸν προσκαλεσάμενον* non domum intrasse (sua enim domus sanctum erat cuique perfugium), sed ad domum stetisse et quem volebat evocasse. Nempe si quis accusare quempiam in animo habebat, adibat ad magistratum, ad quem caussa illa proxime pertinebat, eamque, quae qualisque esset, exponebat. Tum advocatis amicis, qui testium loco essent legitimae citationis (*κλητῆρας* appellabant), per eos in certum diem reum in jus vocabat. Qui per *κλητῆρας* alium in jus vocabat, proprie dicebatur *προσκαλέσασθαι*. Vide Matthiae Misc. Philoll. p. 257. s.

ὁπόθεν δημοτεύοιτο] Harpocration s. v. *δημοτευόμενος*. *Δημοτεύεσθαί ἐστι τὸ τοῦδέ τινος δήμου μετέχειν καὶ χρηματίζειν ἀπ' αὐτοῦ.* *Ὁπόθεν* vi derivationis proprio originem spectat, unde. Sed tum apud poetas, tum apud prosae scriptores interdum derivata per *θεν* habitum in loco significant, et ut *πόθεν* haud raro significat idem quod *ποῦ*, sic h. l. *ὁπόθε* i. q. *ὅπου*. Id autem eo facilius, quoniam multa etiam demorum nomina syllabam *θεν* assumunt, ut *δημότης* indicetur. Sic qui ad hanc quaestionem *ὁπόθεν δημοτεύοιτο* respondet, ait *Δεκελειόθεν*.

πρὸς τοὺς τῇ Ἱπποθοωντίδι δικάζοντας] Intelligit *διαιτητὰς τῆς Ἱπποθοωντίδος φυλῆς*. Singulae tribus suos habebant diaetetas, si Ulpiano fides ad Demosthenis Mid. p. 542. R. p. 342. Par., *τέσσαρας καὶ τετταράκοντα*. Non improbabilis tamen Heraldi conjectura, qui *τετταράκοντα* praeponit et existimat hanc summam fuisse omnium tribuum; tum singularum numerum indicari vocabulis *τέσσαρας καθ' ἑκάστην φυλήν*, sic, ut Ulpianus scripserit: *ἦσαν δὲ τετταράκοντα, τέσσαρες καθ' ἑκάστην φυλήν*. Cf. Hudtwalcker de Diaetetis p. 3. ss.

3. *τὸ παρὰ τοὺς Ἑρμᾶς*] Porticus erat *τῶν Ἑρμῶν* dictus. Harpocration: *Ἀπὸ τῆς Ποικίλης καὶ τῆς τοῦ βασιλέως στοᾶς εἰσιν οἱ Ἑρμαῖ καλούμενοι. διὰ γὰρ τὸ πολλοὺς κεῖσθαι καὶ ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ ὑπὸ ἀρχόντων ταύτην εἰληφέναι τὴν προσηγορίαν συμβέβηκεν.*

Πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν Δεκελέων οὓς ἠρόμην μάρτυρας παρέξομαι· ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων, τῶν λαχόντων τε δίκας αὐτῷ πρὸς τὸν πολέμαρχον καὶ καταδικασαμένων, ὅσοι τυγχάνουσι παρόντες. καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

5 Ἐκ μὲν τούτων πεισθεὶς πρὸς τὸν πολέμαρχον
αὐτῷ τὴν δίκην ἔλαχον, ἐπειδή δέ μοι αὐτὴν ἀντεγρά-
ψατο μὴ εἰςαγώγιμον εἶναι, περὶ πολλοῦ ποιούμενος
μηδενὶ δόξαι ὑβρίζειν μᾶλλον βούλεσθαι ἢ δίκην λα-
βεῖν ὧν ἠδικήθην, πρῶτον μὲν Εὐθύκριτον, ὃν πρε-
σβύτατόν τε Πλαταιέων ἐγίγνωσκον, καὶ μάλιστα ᾤμην
εἰδέναι, ἠρόμην, εἴ τινα γιγνώσκοι Ἱππαρμοδώρου υἱὸν
6 Παγκλέωνα Πλαταιέα· ἔπειτα δέ, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἀ-
πεκρίνατό μοι, ὅτι τὸν Ἱππαρμόδωρον μὲν γιγνώσκοι,
υἱὸν δὲ ἐκείνῳ οὐδένα, οὔτε Παγκλέωνα, οὔτε ἄλλον
οὐδένα εἰδείη ὄντα, ἠρώτων δὴ καὶ τῶν ἄλλων ὅσους
ᾔδειν Πλαταιέας ὄντας. πάντες οὖν ἀγνοοῦντες τὸ
ὄνομα αὐτοῦ, ἀκριβέστατα ἂν ἔφασάν με πυθέσθαι,
ἐλθόντα εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ· ταύτῃ

4. *καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ*] Dum testimonia actaque in caussis legebantur, aqua dicenti assignata inhibebatur, et haec ipsa formula sollemnis est apud omnes oratores: *καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.*

5. *ἀντεγράψατο*] *Ἀντιγράφεσθαι* glossographi explicant *ἀντιδικάζεσθαι, ἀντικατηγορεῖν.* Is enim dicitur in genere *ἀντιγράφεσθαι*, qui accusationem contraria actione repellit. Nam h. l. actor Pancleona apud Polemarchum ob contumelias accusabat, opinans eum esse *μέτοικον.* Querelae enim de *μετοίκοις* ad Polemarchum deferebantur. Pancleo contra affirmabat se apud Polemarchum accusari non posse; se enim Plataeensem esse, non *μέτοικον.*

6. *εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν*] Attici loca iisdem nominibus appellare solebant, quibus res significantur, quae in eo loco aut frequentes erant aut vendebantur. Pollux IX. 47. *οἱ Ἀττικοὶ ὠνόμαζον τοὺς τόπους ἐκ τῶν πιπρασκομένων, ὡς εἰ φαῖεν· ἀπῆλθον εἰς τοὖψον καὶ εἰς τὸν οἶνον καὶ εἰς τοὔλαιον καὶ εἰς τὰς χύτρας. καὶ κατὰ τὸν Εὔπολιν· περιῆλθον εἰς τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρόμμυα καὶ τὸν λιβανωτὸν καὶ εὐθὺ ἀρωμάτων καὶ περὶ τὰ γέλγη.* Similia X. 19, ubi nostrum addit *καὶ εἰς τὸν χλωρὸν τυρόν.*

τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ] *Νουμηνία*, quod nos novilunium, Neumond, appellamus, erat Atheniensibus is dies, quo prima, quamvis perexigua pars crescentis lunae vespere post occasum solis aliquantisper observabatur. Atque ab eo die novum illi mensem numerabant. *Nou-*

γὰρ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἑκάστου ἐκεῖσε συλλέγεσθαι
τοὺς Πλαταιέας. ἐλθὼν οὖν εἰς τὸν τυρὸν ταύτῃ τῇ 7
ἡμέρᾳ ἐπυνθανόμην αὐτῶν, εἴ τινα γιγνώσκοιεν Παγ-
κλέωνα πολίτην σφέτερον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι οὐκ ἔφα-
σαν γιγνώσκειν, εἷς δέ τις εἶπεν, ὅτι τῶν μὲν πολιτῶν
οὐδενὶ εἰδείη τοῦτο ὂν τὸ ὄνομα, δοῦλον μέντοι ἔφη
ἑαυτοῦ ἀφεστῶτα εἶναι Παγκλέωνα, τήν τε ἡλικίαν λέ-
γων τὴν τούτου, καὶ τὴν τέχνην, ᾗ οὗτος χρῆται.
ταῦτ' οὖν ὡς ἀληθῆ ἐστι, τόν τε Εὐθύκριτον, ὃν 8
πρῶτον ἠρόμην, καὶ τῶν ἄλλων Πλαταιέων ὅσοις προσ-
ῆλθον, καὶ τόν, ὃς ἔφη δεσπότης τούτου εἶναι, μάρ-
τυρας παρέξομαι. καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἡμέραις τοίνυν μετὰ ταῦτα οὐ πολλαῖς ὕστερον, 9
ἰδὼν ἀγόμενον τουτονὶ Παγκλέωνα ὑπὸ Νικομήδους,
ὃς ἐμαρτύρησεν αὐτοῦ δεσπότης εἶναι, προσῆλθον,
βουλόμενος εἰδέναι, ὁποῖόν τι περὶ αὐτοῦ πραχθήσοι-
το. τότε μὲν οὖν ἐπειδὴ ἐπαύσαντο μαχόμενοι, εἶ-
πόν τινες τῶν τούτῳ παρόντων, ὅτι εἴη αὐτῷ ἀδελ-

μηνία est igitur primus dies mensis cujusque; postremum autem diem mensis appellabant *ἕνην καὶ νέαν*, antiquam et novam, ambiguam inter duos menses, qua ab omni re sacra sive profana, quantum fieri poterat, abstinebant. Exposuit haec Buttmannus in Excursu IV. ad Demosthenis Midian.

7. *πολίτην σφέτερον*] Qui origine esset Plataeensis.

τὴν τέχνην, ᾗ οὗτος χρῆται] *Γναφέως* nempe. §. 2. *ἐπὶ τὸ γναφεῖον, ἐν ᾧ εἰργάζετο.*

8. *καὶ τόν, ὃς ἔφη*] Taylor opinatur post *τόν* nomen proprium excidisse *Νικομήδην*. Reiskius autem per locum commmunem, qui, si generaliter accipiatur, falsissimus est, vulgatam defendit: centies articulum praepositivum *ὁ* pro pronomine *οὗτος* usurpari. Res haec est. Etiam apud scriptores Atticos articulus, qui proxime praecedit relativa *ὅς, ὅσος, οἷος*, vim habet pronominis demonstrativi. Cf. Matthiae gr. Gr. §. 287.

9. *ἀγόμενον*] Verbum proprium, sive absolute positum sive addito *εἰς δουλείαν*, de eo, qui abducitur in servitutem, vindicatur ab eo, qui se dominum ejus esse affirmat, alterumque aufugisse, quem Graeci *δραπέτην* nominant.

εἰπόν τινες cet.] Reiskio probabilius est, fratrem qui se professus sit, ipsum haec dixisse; legendum igitur opinatur *εἶπέ τις — — — καὶ ὡς ἐξαιρήσοιτο*: se esse fratrem Pancleonis et se velle ipsum in libertatem asserere. Sic etiam sequentia demum apta judicat: *ἐπὶ τούτοις ἐγγυησάμενοι παρέξειν.* Non existimo tamen a librorum scriptura recedendum esse. *Τινές* sunt homines, qui affirmabant se Pancleonem ejusque rationes

φός, ὃς ἐξαιρήσοιτο αὐτὸν εἰς ἐλευθερίαν· ἐπὶ τού-
τοις ἐγγυησάμενοι παρέξειν, εἰς ἀγορὰν ᾤχοντο ἀπι-
10 όντες. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τῆς τε ἀντιγράψεως ἕνεκα ταυ-
τησὶ καὶ αὐτῆς τῆς δίκης ἔδοξέ μοι χρῆναι μάρτυ-
ρας λαβόντι παραγενέσθαι, ἵν' εἰδείην τόν τ' ἐξαιρη-
σόμενον αὐτόν, καὶ ὅ τι λέγων ἀφαιρήσοιτο. ἐφ' οἷς
μὲν οὖν ἐξηγγυήθη, οὔτε ἀδελφὸς οὔτε ἄλλος οὐ-
δεὶς ἦλθε· γυνὴ δέ, φάσκουσα αὐτῆς αὐτὸν εἶναι
δοῦλον, ἀμφισβητοῦσα τῷ Νικομήδει, καὶ οὐκ ἔφη
11 ἐάσειν αὐτὸν ἄγειν. ὅσα μὲν οὖν αὐτόθι ἐῤῥήθη, πο-
λὺς ἂν εἴη μοι λόγος διηγεῖσθαι· εἰς τοῦτο δὲ βιαιό-
τητος ἦλθον οἵ τε παρόντες τούτῳ καὶ αὐτὸς οὗτος,
ὥςτε, ἐθέλοντος μὲν τοῦ Νικομήδους, ἐθελούσης δὲ
τῆς γυναικὸς ἀφιέναι, εἴ τις ἢ εἰς ἐλευθερίαν τοῦτον
ἄγοι, ἢ φάσκων ἑαυτοῦ δοῦλον εἶναι, τούτων οὐδὲν
ποιήσαντες, ἀφελόμενοι ᾤχοντο. ὡς οὖν τῇ τε προ-
τεραίᾳ ἐπὶ τούτοις ἐξηγγυήθη, καὶ τότε βίᾳ ᾤχοντο

10. *ἀντιγράψεως ἕνεκα*] *Ἀντιγράψεως* est ex C, quod vocabulum num alibi legatur, nescio. Vulgo *ἀντιγραφῆς*. Si velimus ex analogia discrimen inter verbalia *ἀντιγραφή* et *ἀντίγραψις* constituere: *ἀντιγραφή* est libellus contrariae actionis, *ἀντίγραψις* autem ipsa actio *τοῦ ἀντιγράφεσθαι*. De re cf. §. 5.

10. *ἐξηγγυήθη*] Mirum, quod optimus codex C et h. l. et §. 11. perperam scribit *ἐξεγγυήθη*. Cf. Lobeck ad Phryn. p. 155.

nosse. Hinc se eum non dissimulabant tuituros. Ergo quum testati essent fratrem illum habere, qui in libertatem eum vindicaturus esset, vadimonium faciebant, quod Nicomedes accepit. Hanc esse sententiam patet ex §. 12. ubi dicitur reus *ἐνόχους καταστῆσαι τοὺς ἑαυτοῦ ἐπιτηδείους τοῖς βιαίοις*. – Ceterum si Valesius ad Harpocrat. p. 29. *ἀφαίρεσις*, inquit, competit assertori in libertatem, *ἐξαίρεσις* vero assertori in servitutem, fallitur. Utrumque, *ἀφαιρεῖσθαι* et *ἐξαιρεῖσθαι*, dicitur de eo, qui vindicat in libertatem, et opponitur ei, quod modo habuimus, *ἄγειν* vel *ἄγειν εἰς δουλείαν*.

ἐπὶ τούτοις] Haec vera esse affirmantes, Pancleonem habere fratrem, qui eum vindicaturus sit in libertatem.

10. *αὐτῆς τῆς δίκης*] Quam Nicomedes intendebat Pancleoni, a cujus exitu ipsa partim *ἀντίγραψις* pendebat.

11. *εἴ τις ἢ εἰς ἐλευθερίαν τοῦτον ἄγοι, ἢ φάσκων ἑαυτοῦ δοῦλον εἶναι*] Vere, opinor, monet Reiskius neminem unquam dixisse *εἰς ἐλευθερίαν ἄγειν*, sed omnes *εἰς ἐλευθερίαν ἐξαιρεῖσθαι* et *εἰς δουλείαν ἄγειν*. Hinc probabiliter conjicit *εἴ τις ἢ εἰς ἐλευθερίαν τοῦτον ἐξαιροῖτο, ἢ εἰς δουλείαν ἄγοι φάσκων* cet.

ἀφελόμενοι αὐτόν, μάρτυρας παρέξομαι ὑμῖν. καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

12 Ῥᾴδιον τοίνυν εἰδέναι, ὅτι οὐδ' αὐτὸς Παγκλέων νομίζει ἑαυτὸν μὴ ὅτι Πλαταιέα εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ ἐλεύθερον. ὅστις γὰρ ἐβουλήθη βίᾳ ἀφαιρεθεὶς ἐνόχους καταστῆσαι τοὺς ἑαυτοῦ ἐπιτηδείους τοῖς βιαίοις μᾶλλον ἢ κατὰ τοὺς νόμους εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἐξαιρεθεὶς δίκην λαβεῖν παρὰ τῶν ἀγόντων αὐτόν, οὐδενὶ χαλεπὸν γνῶναι, ὅτι, εὖ εἰδὼς ἑαυτὸν ὄντα δοῦλον, ἔδεισεν ἐγγυητὰς καταστήσας περὶ τοῦ σώματος ἀγωνίσασθαι.

13 Ὅτι μὲν οὖν Πλαταιεὺς εἶναι πολλοῦ δεῖ, οἶμαι ὑμᾶς ἐκ τούτων σχεδόν τι γινώσκειν· ὅτι δὲ οὐδ' οὗτος, ὃς ἄριστα οἶδε τὰ αὐτοῦ, ἡγήσατο δόξαι ἂν ὑμῖν εἶναι Πλαταιεύς, ἐξ ὧν ἔπραξε ῥᾳδίως μαθήσεσθε. ἐν τῇ ἀντωμοσίᾳ γὰρ τῆς δίκης, ἣν αὐτῷ ἔλαχεν Ἀριστόδικος οὑτοσί, ἀμφισβητῶν μὴ πρὸς τὸν πολέμαρχον εἶναί οἱ τὰς δίκας, διεμαρτυρήθη μὴ Πλα-

12. *ἐνόχους καταστῆσαι τοὺς ἑαυτοῦ ἐπιτηδείους τοῖς βιαίοις*] *Ἔνοχόν τινα καταστῆσαι τοῖς βιαίοις* est obnoxium aliquem reddere *δίκῃ βιαίων*. Harpocration s. v. *βιαίων*. *ὄνομα δίκης κατὰ τῶν βίᾳ πραττόντων ὁτιοῦν· καὶ δῆλον, ὅτι οὐκ ἐπὶ φθορᾷ παρθένων μόνον οὔτε τὸ ὄνομα οὔτε ἡ δίκη ἐλέγετο, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων.* Videmus §. 9. homines Pancleoni familiares vadimonium praestitisse, fratrem esse, qui cum in libertatem vindicaturus sit, et hac conditione Nicomedem Pancleonem liberum dimisisse. Nunc autem quum non praestitum esset quod promiserant, Nicomedi liberum erat *τοὺς ἐγγυητὰς βιαίων* accusare i. e. eos in judicium vocare, quod *βίᾳ* ipsi eripuerint quem servum sibi vindicaverit. *Ὁ δὲ βιαίων ἁλοὺς ἀποτίνει εἰς τὸ δημόσιον, ὅσον τῷ ἑλόντι*, h. e. qui *βιαίων* convictus erat, restituebat damnum, quod actor passus erat, et tantundem ut multam numerabat aerario.

περὶ τοῦ σώματος] Hoc loco est de libertate.

13. *ἀντωμοσίᾳ*] *Ἀντωμοσία* proprie dicitur *ὅρκος τοῦ διώκοντος καὶ τοῦ φεύγοντος, ἐπειδὴ ἀντώμνυον οἱ διώκοντες καὶ οἱ φεύγοντες, οἱ μὲν ἀληθῆ κατηγορήσειν, οἱ δὲ ἀληθῆ ἀπολογήσασθαι.* H. l. autem nonnisi indicatur jusjurandum Pancleonis *τοῦ φεύγοντος*, quod proprie dicitur *διωμοσία*.

ἀμφισβητῶν μὴ πρὸς τὸν πολέμαρχον εἶναί οἱ τὰς δίκας] Qui nunc contendit se non posse ut *μέτοικον* apud Polemarchum in jus vocari, caussam interserens se esse Plataeensem.

διεμαρτυρήθη] *Διαμαρτυρία* dicebatur, quae fiebat, antequam caussa judicio tradebatur. Acto-

14 ταιεὺς εἶναι· ἐπισκηψάμενος δὲ τῷ μάρτυρι οὐκ ἐπεξῆλθεν, ἀλλ' εἴασε καταδικάσασθαι αὐτοῦ τὸν 'Αριστόδικον. ἐπεὶ δὲ ὑπερήμερος ἐγένετο, ἐξέτισε τὴν δίκην, καθότι ἔπειθε. καὶ τούτων, ὡς ἀληθῆ ἐστι, μάρτυρας ἐγὼ παρέξομαι ὑμῖν. καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

15 *Πρὶν τοίνυν ταῦτα ὁμολογηθῆναι αὐτῷ, δεδιὼς τὸν 'Αριστόδικον, μεταστὰς ἐντεῦθεν Θήβησι μετῴκει. καίτοι οἶμαι εἰδέναι ὑμᾶς, ὅτι, εἴπερ ἦν Πλαταιεύς, πανταχοῦ μᾶλλον ἢ Θήβησιν εἰκὸς ἦν αὐτὸν μετοικῆσαι. ὡς οὖν ᾤκει [ἐκεῖ] πολὺν χρόνον, τούτων ὑμῖν μάρτυρας παρέξομαι. καί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

16 'Εξαρκεῖν μοι νομίζω τὰ εἰρημένα, ὦ ἄνδρες δικασταί. ἐὰν γὰρ διαμνημονεύητε, οἶδ' ὅτι τά τε δίκαια καὶ τἀληθῆ ψηφιεῖσθε, καὶ ἃ ἐγὼ ὑμῶν δέομαι.

14. *καταδικάσασθαι αὐτοῦ*] *Αὐτοῦ*, quod Reiskius de suo dederat, confirmavit X. Ceteri *αὐτόν*.

ri nempe licebat producere testes, qui affirmabant litem esse *εἰςαγώγιμον*, judicio esse tradendam, et si reus id negaret, primum contra eos, qui testati erant, caussa disceptabatur. Sin autem actor testem non producebat, reo licebat testem producere, qui testaretur *τὴν δίκην μὴ εἰςαγώγιμον εἶναι*. Jam testis ab Aristodico productus testabatur Pancleonem non esse Plataecensem, et quanquam Pancleo prae se ferret testem se falsi testimonii accusaturum (*ἐπισκηψάμενος τῷ μάρτυρι*), non audebat tamen testem in jus vocare.

14. *ὑπερήμερος*] Is sic dicitur, qui diem certam condictam, qua quid faciendum erat, praeterlabi sineret. *'Εξέτισε τὴν δίκην καθότι ἔπειθε*, ex arbitrio rem composuit, ut poterat, quod dicitur *ὁμολογεῖν* §. 15.

ΛΥΣΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΔΙΔΟΣΘΑΙ ΤΩι ΑΔΥΝΑΤΩι ΑΡΓΥΡΙΟΝ.

PROOEMIUM.

Duce Boeckhio Staatshaush. T. I. p. 260. ss.

Praeclarum erat Athenis institutum, ut pauperiores cives, qui per corporis imbecillitatem et debilitatem victum sibi quaerere non poterant, stipendium aliquod ex aerario acciperent. Antiquo tempore, ut narrat Isocrates Areopagit. c. 38. *οὐδεὶς ἦν τῶν πολιτῶν ἐνδεὴς τῶν ἀναγκαίων, οὐδὲ προςαιτῶν τὴν πόλιν κατῄσχυνε;* post bellum autem Peloponnesiacum multi subsidio indigebant, si corpore minus valebant aut mutili erant. Harpocration s. v. *Ἀδύνατοι· οἱ ἐντὸς τριῶν μηνῶν* (l. *μνῶν*) *κεκτημένοι τὸ σῶμα πεπηρωμένον. ἐλάμβανον δὲ οὗτοι δοκιμασθέντες ὑπὸ τῆς βουλῆς δύο ὀβολοὺς τῆς ἡμέρας ἑκάστης, ἢ ὀβολόν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ· ὡς δὲ Φιλόχορός φησιν, ἐννέα δραχμὰς κατὰ μῆνα.* Hoc subsidium per psephisma populi assignabatur, *δοκιμασία* autem erat penes senatum quingentorum. Numeratio autem fiebat singulis prytaniis, iisque singulis singulorum erat nova *δοκιμασία*: quam qui negligebat, is amittebat stipendium, usque dum nova instituebatur *δοκιμασία*.

Ex hac oratione patet Lysiae tempore hoc subsidium obolum fuisse; quum autem difficultas vitam per victum tuendi ingravesceret, duo oboli tribuebantur. Post Aristotelem id factum, sed ante Philochorum, celebrem saeculi secundi grammaticum, qui quum de subsidio per singulos menses tributo loquitur, perspicue seriora respicit tempora.

Indicabatur (haec est h. l. in inscriptione *εἰςαγγελία*) aliquis irrepsisse inter *ἀδυνάτους*, qui vere *ἀδύνατος* non esset. Non disertis quidem verbis id videtur affirmatum fuisse, cum plus possidere tribus minis, sed talia afferuntur, quae sycophantiae facile ansam praebebant calumniandi: artem quaestuosam exercere hominem, equos ascendere, et similia. Faceta oratio, isque, qui eam habet, quamvis pauper nec corpore valens, alacri tamen mente apparet esse nec pauper ingenii dotibus: ut Boeckhio (l. l. p. 261. not. 404), *μελέτην* eam, non verum *ἀγῶνα* esse propter locos mire jocosos existimanti, assentiri non possim. Nec urbanitas nec concinnitas deest ipsaque mentis alacritas in homine externis angustiis presso delectat et exhilarat animum. Quare hanc in selectis Lysiae orationibus deesse nolui, quamvis non ea, quam novimus, Lysiae gravitate et brevitate pungat legentium animos.

---

1 Οὐ πολλοῦ δέω χάριν ἔχειν, ὦ βουλή, τῷ κατηγόρῳ, ὅτι μοι παρεσκεύασε τὸν ἀγῶνα τουτονί. πρότερον γὰρ οὐκ ἔχων πρόφασιν, ἐφ᾽ ἧς τοῦ βίου λόγον δοίην, νυνὶ διὰ τοῦτον εἴληφα. καὶ πειράσομαι τῷ λόγῳ τοῦτον μὲν ἐπιδεῖξαι ψευδόμενον, ἐμαυτὸν δὲ βεβιωκότα μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας ἐπαίνου μᾶλλον ἄξιον ἢ φθόνου. διὰ γὰρ οὐδὲν ἄλλο μοι δοκεῖ παρασκευάσαι τόνδε μοι τὸν κίνδυνον οὗτος ἢ διὰ φθό-
2 νον. καίτοι ὅστις τούτοις φθονεῖ, οὓς οἱ ἄλλοι ἐλεοῦσι, τίνος ἂν ὑμῖν ὁ τοιοῦτος ἀποσχέσθαι δοκεῖ πονηρίας; εἰ μὲν γὰρ ἕνεκα χρημάτων, συκοφαντεῖ· εἰ δ᾽ ὡς ἐχθρὸν ἑαυτοῦ με τιμωρεῖται, ψεύδεται. διὰ γὰρ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ οὔτε φίλῳ οὔτε ἐχθρῷ πώπο-
3 τε ἐχρησάμην αὐτῷ. ἤδη τοίνυν, ὦ βουλή, δῆλός ἐστι φθονῶν, ὅτι τοιαύτῃ κεχρημένος συμφορᾷ τούτου βελτίων εἰμὶ πολίτης. καὶ γὰρ οἶμαι δεῖν, ὦ βουλή, τὰ τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι καλῶς. εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῇ συμφορᾷ

1. *Ου πολλοῦ δέω χάριν ἔχειν*] Negatio accessit ex C, et sic demum justa in locum sententia illata est: »Parum abest, quin gratiam habeam accusatori.«

1. *ἐμαυτον δὲ βεβιωκοτα - - ἐπαίνου - ἄξιον*] Reiskius mavult *ἀξίως* vel *ἄξια*. Lysias autem videtur imprimis ob additum genitivum *ἐπαίνου* adjectivum posuisse, et *βεβιωκότα* tanquam temporis determinationem considerasse, *ἐν τῷ βίῳ*.

3. *ἤδη τοίνυν, ὦ βουλή, δῆλός ἐστι φθονῶν*] Reiskius de suo scripsit *ᾗ δη* cet., opinans enuntiationem se interrogativam constituisse, quasi *ᾗ* sit particula interrogativa, quae est relativa. Scribere volebat *πῇ δὴ* cet. Sed librorum lectio non est tentanda. *Ἤδη* primum affert momentum, cur actor sit *φθονῶν*.

τα τοῦ σώματος δυστυχήματα τοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιτηδεύμασιν ἰᾶσθαι καλῶς] *Ἰᾶσθαι* hoc loco habet significationem passivam: corporis vitia animi virtutibus pulchre sanari. [Non puto. Ad *ἰᾶσθαι* supplendum *τινά* aut *ἕκαστον*, qui accusativus omissus est, quia facile ex contextu suppleri poterat. V. C. F. R.] Reiskius autem *καλῶς* utrinque distinctione addita seclusit, ut sit plenae enuntiationis loco: recte vero sic arbitror: quod vani hominis esset inanis gloriatio. *Καλῶς* autem determinatio est ad verbum *ἰᾶσθαι* fortis et vera.

καὶ τὴν διάνοιαν ἕξω, καὶ τὸν βίον διάξω, τί τούτου διοίσω;

Περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτά μοι εἰρήσθω. ὑπὲρ ὧν δέ μοι προσήκει λέγειν, ὡς ἂν οἷόν τε διὰ βραχυτάτων ἐρῶ. φησὶ γὰρ ὁ κατήγορος οὐ δικαίως με λαμβάνειν τὸ παρὰ τῆς πόλεως ἀργύριον· καὶ γὰρ τῷ 4
σώματι δύνασθαι καὶ οὐκ εἶναι τῶν ἀδυνάτων· καὶ τέχνην ἐπίστασθαι τοιαύτην, ὥστε καὶ ἄνευ τοῦ διδομένου τούτου ζῆν. καὶ τεκμηρίοις χρῆται τῆς μὲν τοῦ 5
σώματος ῥώμης, ὅτι ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τῆς δ' ἐν τῇ τέχνῃ εὐπορίας, ὅτι δύναμαι συνεῖναι δυναμένοις ἀνθρώποις ἀναλίσκειν. τὴν μὲν οὖν ἐκ τῆς τέχνης εὐπορίαν, καὶ τὸν ἄλλον τὸν ἐμὸν βίον, οἷος τυγχάνει [ὤν], πάντας ὑμᾶς οἴομαι γινώσκειν· ὅμως δὲ κἀγὼ διὰ βραχέων ἐρῶ. ἐμοὶ γὰρ ὁ μὲν πατὴρ κατέ- 6
λιπεν οὐδέν, τὴν δὲ μητέρα τελευτήσασαν πέπαυμαι τρέφων τρίτον ἔτος τουτί, παῖδες δέ μοι οὔπω εἰσίν, οἵ με θεραπεύσουσι. τέχνην δὲ κέκτημαι βραχέα δυναμένην ὠφελεῖν, ἣν αὐτὸς μὲν ἤδη χαλεπῶς ἐργάζομαι, τὸν διαδεξόμενον δ' αὐτὴν οὔπω δύναμαι

3. *καὶ τὸν βίον διάξω*] Vulgo *καὶ τὸν ἄλλον βίον διάξω; ἄλλον* autem auctoritate cod. C. deletum. *Ἄλλος* de futuro tempore rarum esse monui *κατ' Ἀλκιβ.* §. 4.

5. *οἷος τυγχάνει ὢν*] Sic dedit Reiskius de conjectura. Bekkeri etiam codd. habent *τυγχάνει*; editiones plurimae habent *τυγχάνω*: quae lectio probabilem reddit Reiskii conjecturam.

εἰ γὰρ ἐξ ἴσου τῇ συμφορᾷ καὶ τὴν διάνοιαν ἕξω] *Ἐξ ἴσου, ἐν ἴσῳ* cum verbis *εἶναι, ἔχειν, καθιστάναι, φαίνεσθαι* similibusque pro adjectivo praedicati simpliciter ponuntur. Antiphon *περὶ τοῦ Ἡρώδου φόνου.* §. 1. *ἐβουλόμην μέν, ὦ ἄνδρες, τὴν δύναμιν τοῦ λέγειν καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῶν πραγμάτων ἐξ ἴσου μοι καθεστάναι τῇ συμφορᾷ καὶ τοῖς κακοῖς τοῖς γεγενημένοις.* Cf. Hemsterhusium ad Lucian. Jud. Voc. c. 2. fin.

4. *καὶ γὰρ τῷ σώματι δύνασθαι καὶ οὐκ εἶναι τῶν ἀδυνάτων*] Offendere poterat Taylorum in Lysia synonymorum conjunctio. Sed non inanis est. Ipsius enim legis vocabulum ponendum erat, reum non esse ex numero eorum, quos lex per *ἀδυνάτους* intelligat. Imprimis etiam quod sequitur momentum inter ea censeri potest, quae ostendunt hominem non esse *τῶν ἀδυνάτων.*

κτήσασθαι. πρόσοδος δέ μοι οὐκ ἔστιν ἄλλη πλὴν ταύ-
της, ἧς ἂν ἀφέλησθέ με, κινδυνεύσαιμ' ἂν ὑπὸ τῇ
7 δυσχερεστάτῃ γενέσθαι τύχῃ. μὴ τοίνυν, ἐπειδή γε
ἔστιν, ὦ βουλή, σῶσαί με δικαίως, ἀπολέσητε ἀδίκως·
μηδὲ ἃ νεωτέρῳ καὶ μᾶλλον ἐῤῥωμένῳ ὄντι ἔδοτε, πρε-
σβύτερον καὶ ἀσθενέστερον γιγνόμενον ἀφέλησθε· μηδὲ
πρότερον καὶ περὶ τοὺς οὐδὲν ἔχοντας κακὸν ἐλεημο-
νέστατοι δοκοῦντες εἶναι, νυνὶ διὰ τοῦτον τοὺς καὶ
τοῖς ἐχθροῖς ἐλεεινοὺς ὄντας ἀγρίως ἀποδέξησθε· μη-
δέ με τολμήσαντες ἀδικῆσαι, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς
8 ὁμοίως ἐμοὶ διακειμένους ἀθυμῆσαι ποιήσητε. καὶ
γὰρ ἂν ἄτοπον εἴη, ὦ βουλή, εἰ, ὅτε μὲν ἁπλῆ μοι
ἦν ἡ συμφορά, τότε μὲν φαινοίμην λαμβάνων τὸ ἀρ-
γύριον τοῦτο, νῦν δ' ἐπειδὴ καὶ γῆρας καὶ νόσοι καὶ
τὰ τούτοις ἑπόμενα κακὰ προσγίνεταί μοι, τότε ἀ-
9 φαιρεθείην. δοκεῖ δέ μοι τῆς πενίας τῆς ἐμῆς τὸ
μέγεθος ὁ κατήγορος ἂν ἐπιδεῖξαι σαφέστατα μόνος
ἀνθρώπων. εἰ γὰρ ἐγὼ κατασταθεὶς χορηγὸς τραγῳ-

8. *τὰ τούτοις ἑπόμενα*] Hoc, quod Reiskius conjecerat pro vulgato *ἐχόμενα*, est in editione Bekkeri sine varietate.

6. *τὸν διαδεξόμενον δ' αὐτὴν οὔπω δύναμαι κτήσασθαι*] Videtur intelligere servum, opificem et in domini commodum opificium exercentem: quemadmodum opulenti habebant officinas oppletas servis operariis.

πλὴν ταύτης, ἧς ἂν ἀφέλησθέ με] Taylor, melius, inquit, *ἣν*: nec potest negari hanc constructionem scriptoribus Atticis esse usitatissimam, verbum *ἀφαιρεῖσθαι* significatione eripiendi alicui aliquid cum duplice accusativo construentibus. Hic tamen genitivum rei omnes codices tenent mordicus, nec improbabile est quod monuit Koenius ad Gregor. Corinth. p. 95. edit. Schaef. Lysiam vel propter vicinam *ταύτης* secundo casu usum videri, ut quodammodo genitivum per attractionem positum dicere possis. Atque jam hac aetate hic illic genitivus modo personae modo rei se obtrusit, et genitivus quidem rei posteriore aetate frequentior est quam accusativus et invaluit is ex analogia, opinor. Quemadmodum enim scriptores Attici construunt *ἀποστερεῖν τινά τι* et *ἀποστερεῖν τινά τινος*, sic existimo construi coeptum esse *ἀφαιρεῖσθαί τινά τινος*, ut *ἀφαιρεῖσθαί τινά τι*.

8. *νῦν δ' ἐπειδὴ - - προσγίνεται, τότε ἀφαιρεθείην*] *Νῦν* — *τότε* in eadem enuntiatione conjuncta offendebant, et Marklandus suspicatur *τόδε* sc. *τὸ ἀργύριον τοῦτο*. Verum *τότε* h. l. non est simpliciter temporis nota, sed significat tam gravi et molesto tempore, *ἐν τοιαύτῃ συμφορᾷ*. Cf. F. A. Wolfium ad Demosthenis Leptin. p. 264. Similiter Latini *δεικτικῶς* tum usurpant [Simili modo *νῦν* et *τό-*

δοῖς προκαλεσαίμην αὐτὸν εἰς ἀντίδοσιν, δεκάκις ἂν
ἕλοιτο χορηγῆσαι μᾶλλον ἢ ἀντιδοῦναι ἅπαξ. εἶτα
πῶς οὐ δεινόν ἐστι νῦν μὲν κατηγορεῖν, ὡς διὰ
πολλὴν εὐπορίαν ἐξ ἴσου δύναμαι συνεῖναι τοῖς πλου-
σιωτάτοις, εἰ δὲ ὧν ἐγὼ λέγω τύχοι τις γενόμενος,
τοιοῦτον εἶναι καὶ ἔτι πονηρότερον;

Περὶ δὲ τῆς ἐμῆς ἱππικῆς, ἧς οὗτος ἐτόλμησε 10
μνησθῆναι πρὸς ὑμᾶς, οὔτε τὴν τύχην δείσας, οὔτε
ὑμᾶς αἰσχυνθείς, οὐ πολὺς ὁ λόγος. ἐγὼ γάρ, ὦ
βουλή, πάντας οἶμαι τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοι-
οῦτο ῥαστώνην τινὰ ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσο-
φεῖν, ὅπως ὡς ἀλυπότατα μεταχειριοῦνται τὸ συμ-
βεβηκὸς πάθος. ὧν εἷς ἐγώ, καὶ περιπεπτωκὼς τοι-
αύτῃ συμφορᾷ, ταύτην ἐμαυτῷ ῥαστώνην ἐξεῦρον εἰς
τὰς ὁδοὺς τὰς μακροτέρας τῶν ἀναγκαίων. ὃ δὲ μέ- 11
γιστον, ὦ βουλή, τεκμήριον, ὅτι διὰ τὴν συμφοράν,
ἀλλ' οὐ διὰ τὴν ὕβριν (ὡς οὗτός φησιν) ἐπὶ τοὺς ἵπ-
πους ἀναβαίνω, ῥᾴδιόν ἐστι μαθεῖν. εἰ γὰρ ἐκεκτή-

9. *εἰ δὲ ὧν ἐγὼ λέγω τύχοι τις γενόμενος*] Sic Bekkeri codices, nisi quod X habet *γενόμενον* pro *γενόμενος*. Vulgo *γενομένων*. Reiskius scripsit *εἰ δὲ ὡς ἐγὼ λέγω τύχοι γενόμενον*. Sensus est: si quis ratione rei familiaris talis sit, quales ego modo descripsi.

10. *πάντας οἶμαι τοὺς ἔχοντάς τι δυστύχημα τοιοῦτο ῥαστώνην τινὰ ζητεῖν καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν*] Sic locus restitutus ex C. Vulgo deerat *οἶμαι* et *ῥαστώνην τινά*. *Ζητεῖν καὶ φιλοσοφεῖν*, *σκοπεῖν καὶ φιλοσοφεῖν* interdum apud oratores junguntur: studiosissime indagare. Isocrates Epist. VI. p. 743. Lange. *ζητοῦντες καὶ φιλοσοφοῦντες*. Ep. VII. p. 746. *ζητεῖν καὶ φιλοσοφεῖν*. *Φιλοσοφεῖν* interdum dicitur de multa magnâque opera in meditando praesertim et excogitando posita.

τε in eadem enuntiatione conjuncta invenies in Anthol. Pal. IX. 138. V. C. F. R.]

9. *προκαλεσαίμην αὐτὸν εἰς ἀντίδοσιν*] Qui ad munus designatus erat, is, si quem praeteritum esse opulentiorem putabat, poterat, quemcunque vellet, nominare ab eoque petere, ut aut ipse munus reciperet, aut secum facultates permutaret. Haec actio dicebatur *ἀντιδόσεως*. *Προκαλεῖσθαι* est verbum generale de sollemni provocatione ad aliquid praestandum vel ad agendum, quo lis componatur, et varia sunt *προκλήσεως* genera, quae exponit Hudtwalcker de diaetetis inde a p. 41. Hic igitur erat *πρόκλησις εἰς ἀντίδοσιν* coram diaetetis.

10. *ὧν εἷς ἐγώ*] Sc. *τούτων, οἳ φιλοσοφοῦσιν, ὅπως ὡς ἀλυπότατα μεταχειριοῦνται τὸ συμβεβηκὸς πάθος*. In eo, quod additur, explicatur, quale levamen ipse sibi comparaverit.

μην οὐσίαν, ἐπ' ἀστράβης ἂν ὠχούμην, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ
τοὺς ἀλλοτρίους ἵππους ἀνέβαινον· νυνὶ δ' ἐπειδὴ
τοιοῦτον οὐ δύναμαι κτήσασθαι, τοῖς ἀλλοτρίοις ἵπ-
12 ποις ἀναγκάζομαι χρῆσθαι πολλάκις. καίτοι πῶς οὐκ
ἄτοπόν ἐστιν, ὦ βουλή, τοῦτον αὐτόν, εἰ μὲν ἐπ' ἀ-
στράβης ὀχούμενον ἑώρα με, σιωπᾶν (τί γὰρ ἂν καὶ
ἔλεγεν;), ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ᾐτημένους ἵππους ἀναβαίνω,
πειρᾶσθαι πείθειν ὑμᾶς, ὡς δυνατὸς εἴην; καὶ ὅτι
μὲν δυοῖν βακτηρίαιν χρῶμαι, τῶν ἄλλων μιᾷ χρωμέ-
νων, μὴ κατηγορεῖν, ὡς καὶ τοῦτο τῶν δυναμένων
ἐστίν· ὅτι δ' ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβαίνω, τεκμηρίῳ χρῆ-
σθαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς εἰμὶ τῶν δυναμένων; οἷς ἐγὼ διὰ
13 τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀμφοτέροις χρῶμαι. τοσοῦτον δὲ
διενήνοχεν ἀναισχυντίᾳ τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων, ὥστε
ὑμᾶς πειρᾶται πείθειν, τοσούτους ὄντας εἷς ὤν, ὡς
οὐκ εἰμὶ τῶν ἀδυνάτων ἐγώ. καίτοι εἰ τοῦτο πείσει
τινὰς ὑμῶν, ὦ βουλή, τί με κωλύει κληροῦσθαι τῶν
ἐννέα ἀρχόντων, καὶ ὑμᾶς ἐμοῦ μὲν ἀφελέσθαι τὸν

11. *ἐπ' ἀστράβης ἂν ὠχούμην*] *Ἐπ' ἀστράβης ὀχεῖσθαι* significat mula vehi, cui altum sedile impositum est. Quid sit *ἀστράβη*, erudite exposuit Buttmannus in Excurs. VII. ad Demosthenis Midianam. Quod sequitur *τοιοῦτο*, per synesin positum est, sive *ζεῦγος* suppleas sive *σκεῦος*.

12. *ἐπὶ τοὺς ᾐτημένους ἵππους ἀναβαίνω*] Equos commodatos ascendo. cf. *ὑπὲρ τῶν Ἀριστ. χρ.* §. 27. Paupertatis vero vel sordidae avaritiae erat commodatis equis uti. Non enim de equo sermo est, qui certa mercede locabatur, ut fit hodie, sed de eo, qui gratis egenti commodabatur.

τῶν δυναμένων] *Οἱ δυνάμενοι* interdum sunt opulenti, qui opibus pollent.

οἷς ἐγὼ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀμφοτέροις χρῶμαι] Reiskius de suo scripsit *ἀμφοτέραις οὐ χρῶμαι*, quod ut intelligi posset, egebat interpretatione, quam addit: *καίτοι ἐγὼ οὐ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν χρῶμαι βακτηρίαις, δι' ἣν οἱ δυνάμενοι καὶ σώματι καὶ χρήμασι μιᾷ μόνον χρῶνται βακτηρίᾳ*: quam sententiam nemo unquam tam horrida oratione expressisset. Librorum lectio sic intelligenda, ut nemo non videt: quibus utrisque, et duobus scipionibus et equo commodato, eadem de caussa utor, quia scilicet pedibus non valeo.

13. *εἰ τοῦτο πείσει τινὰς ὑμῶν*] Si hoc vestrum majori parti persuaserit; hoc enim hic esse oportet *τινὰς ὑμῶν*.

τί με κωλύει κληροῦσθαι τῶν ἐννέα ἀρχόντων;] Ex Aristidis tempore nemo Atheniensium sorte exclusus erat, quum crearentur novem archontes, praeter *ἀδυνάτους*, quod patet ex nostra oratione. A vobis enim pendebit mihi, ut *ὑγιαίνοντι*, obo-

ὀβολὸν, ὡς ὑγιαίνοντος, τούτῳ δὲ ψηφίσασθαι πάντας, ὡς ἀναπήρῳ; οὐ γὰρ δήπου τὸν αὐτὸν ὑμεῖς μὲν ὡς δυνάμενον ἀφαιρήσεσθε τὸ διδόμενον, οἱ δὲ, ὡς ἀδύνατον ὄντα, κληροῦσθαι κωλύσουσιν. ἀλλὰ 14
γὰρ οὔτε ὑμεῖς τούτῳ τὴν αὐτὴν ἔχετε γνώμην, οὔθ' οὗτος εὖ ποιῶν. ὁ μὲν γὰρ, ὥςπερ ἐπικλήρου τῆς συμφορᾶς οὔσης, ἀμφιςβητήσων ἥκει, καὶ πειρᾶται πείθειν ὑμᾶς, ὡς οὐκ εἰμὶ τοιοῦτος, οἷον ὑμεῖς ὁρᾶτε πάντες· ὑμεῖς δὲ (ὃ τῶν εὖ φρονούντων ἔργον ἐστὶ) μᾶλλον πιστεύετε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς τούτου λόγοις.

Λέγει δ' ὡς ὑβριστής εἰμι καὶ βίαιος, καὶ λίαν 15
ἀσελγῶς διακείμενος, ὡςπερεὶ φοβερῶς ὀνομάσαι, μέλ-

lum eripere, huic vero eum, ut ἀναπήρῳ, denare, unde, pergit, recte concluderetur me non posse sorte excludi in sortitione archontum, hunc autem a sortitione arceri. Ex nostro autem loco patet omnium archontum sortitione exclusos fuisse ἀναπήρους, quod Etymologicum M. tantum de archonte βασιλεῖ tradit s. v. ἀφελής.

οἱ δὲ] Ii, qui praeerant τῇ δοκιμασίᾳ eorum, qui volebant sortitionis participes esse.

14. οὔθ' οὗτος εὖ ποιῶν] Eu ποιῶν est formula, quae lenem habet ironiam, ut ἀγαθῇ τύχῃ interdum. Dicitur eodem modo καλῶς ποιῶν. Cf. D'Orville ad Chariton. p. 296. s. Lips. Non igitur erat, cur Marklandus locum pro corrupto haberet, et scribendum judicaret εὖ φρονῶν.

ὥςπερ ἐπικλήρου τῆς συμφορᾶς οὔσης] Ἐπίκληρος proprie dicebatur filia, ad quam, quum pater decedens filium non relinqueret germanum, tota veniret hereditas. Harum virginum quum saepe sors esset lauta, ἐπίκληρον tropicam accepit significationem: lautum, lucrosum. Sententia igitur est: quasi ex hac calamitate multum lucri capi posset. Possit etiam ἐπίκληρος significare i. q. ἐπίδικος. Pollux. III. 33. ἐπίδικος δὲ ἡ ἐπίκληρος λέγεται, ὑπὲρ ἧς ἀμφιςβητοῦσί τινες ἀλλήλοις, ὡς μᾶλλον εἰς αὐτοὺς καθηκούσης: controversa. Ἀμφιςβητεῖν autem est proprium eorum, qui de hereditate litigant et plures affirmant jus in eam habere. [Lepida mihi videtur esse allegoria: Ille de συμφορᾷ mecum tanquam de puella ἐπικλήρῳ litigare videtur. F. J.].

15. ὡςπερεὶ φοβερῶς ὀνομάσαι cet.] Locus acerbe ironicus, ab interpretibus non solum non intellectus, sed misere corruptus, a Bekkero ex Mss. restitutus et interpunctione adjutus. Sententia haec est: Cognomina mihi tribuit quasi terribilia auditu, quum vera dicere velit, et quasi non leniter agat, hoc ideo facturus, ne mendacia dicat. Pro φοβερῶς vulgo φοβερόν et ψεύσηται pro ψεύδηται. Vulgo etiam post πρᾶον punctum positum. Ironice dixi haec accipienda esse. Crimina enim, quae in reum, hominem miserum et pauperem,

λων ἀληθῆ λέγειν, ἀλλ' οὐκ ἂν πάνυ πρᾶον, οἷς μηδὲ
ψεύδηται ταῦτα ποιήσων. ἐγὼ δ' ὑμᾶς, ὦ βουλή,
σαφῶς οἶμαι δεῖν διαγινώσκειν, οἷς τ' ἐγχωρεῖ τῶν
16 ἀνθρώπων ὑβρισταῖς εἶναι, καὶ οἷς οὐ προσήκει. οὐ
γὰρ πενομένους καὶ λίαν ἀπόρως διακειμένους ὑβρί-
ζειν εἰκός, ἀλλὰ τοὺς πολλῷ πλείω τῶν ἀναγκαίων
κεκτημένους· οὐδὲ τοὺς ἀδυνάτους τοῖς σώμασιν ὄντας,
ἀλλὰ τοὺς μάλιστα πιστεύοντας ταῖς αὑτῶν ῥώμαις·
οὐδὲ τοὺς ἤδη προβεβηκότας τῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ τοὺς
17 ἔτι νέους, καὶ νέαις ταῖς διανοίαις χρωμένους. οἱ μὲν
γὰρ πλούσιοι τοῖς χρήμασιν ἐξωνοῦνται τοὺς κινδύ-
νους, οἱ δὲ πένητες ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας σω-
φρονεῖν ἀναγκάζονται· καὶ οἱ μὲν νέοι συγγνώμης
ἀξιοῦνται τυγχάνειν παρὰ τῶν πρεσβυτέρων, τοῖς δ' ἑτέ-
18 ροις ἐξαμαρτάνουσιν ὁμοίως ἐπιτιμῶσιν ἀμφότεροι· καὶ
τοῖς μὲν ἰσχυροῖς ἐγχωρεῖ, μηδὲν αὐτοῖς πάσχουσιν,
οὓς ἂν βουληθῶσιν, ὑβρίζειν, τοῖς δὲ ἀσθενέσιν οὐκ
ἔστιν οὔτε ὑβριζομένοις ἀμύνεσθαι τοὺς ὑπάρξαντας,
οὔτε ὑβρίζειν βουλομένοις περιγίνεσθαι τῶν ἀδικου-
μένων. ὥστε μοι δοκεῖ ὁ κατήγορος εἰπεῖν περὶ τῆς
ἐμῆς ὕβρεως οὐ σπουδάζων, ἀλλὰ παίζων, οὐδ' ὑμᾶς
πεῖσαι βουλόμενος, ὡς εἰμὶ τοιοῦτος, ἀλλ' ἐμὲ κω-
μῳδεῖν βουλόμενος, ὥσπερ τι καλὸν ποιῶν.
19 Ἔτι δὲ καὶ συλλέγεσθαί φησιν ἀνθρώπους ὡς
ἐμὲ πονηροὺς καὶ πολλούς, οἳ τὰ μὲν ἑαυτῶν ἀνη-
λώκασι, τοῖς δὲ τὰ σφέτερα σώζειν βουλομένοις ἐπι-
βουλεύουσιν. ὑμεῖς δὲ ἐνθυμήθητε πάντες, ὅτι, ταῦτα
λέγων, οὐδὲν ἐμοῦ κατηγορεῖ μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων,
ὅσοι τέχνας ἔχουσιν, οὐδὲ τῶν ὡς ἐμὲ εἰσιόντων μᾶλ-

conjiciuntur, talia sunt, ut falsitas et absurditas facile in oculos incurrat.

16. τοὺς ἤδη προβεβηκότας τῇ ἡλικίᾳ] Dativum nominis, quod aetatem indicat, ad verbum προβαίνειν frequentiorem esse quam accusativum, nec accusativum tamen inusitatum, ostendit **Piersonus** ad Moerin p. 475.

17. τοῖς δ' ἑτέροις] i. e. τοῖς οὐ νέοις, iis, qui sunt aetate provectiores.

18. ὥσπερ τι καλὸν ποιῶν] Marklandus, qui pro ποιῶν mavult εἰπών, tentavit sine caussa. Saepe enim loquentes dicuntur bene aut male fecisse in omnibus linguis. Arcto enim dicta et facta cohaerent.

λον ἢ τῶν ὡς τοὺς ἄλλους δημιουργούς. ἕκαστος 20 γὰρ ὑμῶν εἴθισται προςφοιτᾶν, ὁ μὲν πρὸς μυροπωλεῖον, ὁ δὲ πρὸς κουρεῖον, ὁ δὲ πρὸς σκυτοτομεῖον, ὁ δ' ὅποι ἂν τύχῃ, καὶ πλεῖστοι μὲν ὡς τοὺς ἐγγυτάτω τῆς ἀγορᾶς κατεσκευασμένους, ἐλάχιστοι δὲ ὡς τοὺς πλεῖστον ἀπέχοντας αὐτῆς, ὥςτ' εἴ τις ὑμῶν πονηρίαν καταγνώσεται τῶν ὡς ἐμὲ εἰςιόντων, δῆλον, ὅτι καὶ τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις διατριβόντων· εἰ δὲ κἀκείνων, ἁπάντων Ἀθηναίων· ἅπαντες γὰρ εἴθισθε προςφοιτᾶν καὶ διατρίβειν ἁμοῦ γέ που.

20. *ὁ δὲ πρὸς κουρεῖον*] Singularem *ὁ* obtulit C pro vulgato plurali *οἱ*. Sic hoc membrum aequale ceteris redditum. Facile autem pluralis a librariis inductus, quoniam novimus vulgus hominum apud Athenienses confluxisse *εἰς κουρεῖα*.

ὡς τοὺς πλεῖστον ἀπέχοντας αὐτῆς] Editiones antiquae habent *ὡς οὐ πλ. ἀπέχ. αὐτ.* Reiskius dedit *ὡς τοὺς οὐ πλ.* cet. Sed aperte voluit nonnisi *τούς* dare pro *οὐ*, quod confirmavit C. et quod est unice verum. Plebs garrula raro accedit, nisi quo multi confluere solent, *ἐν ἀγορᾷ* vel *ἐγγὺς τῆς ἀγορᾶς*. Cf. D'Orville ad Chariton. p. 275. Lips.

ἁμοῦ γέ που] Sic correxit Bekkerus librorum lectionem *ἄλλου γέ που*. Reiskius jam merito offendebat in vulgata lectione, et quae frequens est ejus suspicio, excidisse aliquid opinabatur et scribendum esse judicabat *ἄλλοι ἄλλου γέ που*; quae si librorum esset lectio, non rejicienda foret; et quanquam Reiskii conjectura audax dici non possit, lenior tamen est Bekkeri correctio. *ΛΛ* et *M* sexcenties confusae sunt. Aliud autem est, quod Bekkeri correctioni objici queat: *ἁμοῦ γέ που* exemplis firmari non posse. Nullum ego quidem novi antiqui scriptoris locum, in quo haec formula legatur. Quam tamen quum certa analogia tueatur, ipsa raritas caussa erat, cur mutaretur. Rem accurate exponamus. Erat adjectivum sive Ionicum sive Doricum, teste Eustathio ad Od. *Α*. p. 1383. l. 52. Rom., *ἁμός*, quod significabat idem quod *εἷς* vel *τις*. Inde vel casus obliqui vel derivata adverbia usurpabantur vel sola vel conjuncta cum aliis particulis. Apud Homerum Od. *Α*. 10. habemus *ἁμόθεν*. Jam ut casus obliqui adverbialiter usurpati exemplum afferam, *ἁμῇ γέ πῃ* est Atticum, cui quanquam Moeris et Thomas M. praeferant *ἁμῶς γέ πως*, quae est ipsa adverbii forma, Ruhnkenius tamen ad Timaeum p. 29. ostendit Atticis utrumque esse usurpatum. Quod si verum est, cur rejiciamus formulam *ἁμοῦ γέ που*? quae ejusdem modi est. Eam non rejecisse antiquos grammaticos patet ex scholio inedito, quod publici juris fecit Ruhnkenius ad Timaeum in locutione *ἁμόθεν γέ ποθεν*. Scholion autem hoc est: *Ἀμόθεν γέ ποθεν ὁπωσδήποτε, καθ' ὁτιοῦν. λέγεται δὲ καὶ ἀμηγέπη καὶ ἀμωςγέπως καὶ ἀμουγέπου καὶ ἀμοιγέποι καὶ ἀμοσέποι:* unde

21 Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ λίαν με ἀκριβῶς ἀπο-
λογούμενον πρὸς ἓν ἕκαστον ὑμῖν τῶν εἰρημένων ἐνο-
χλεῖν πλείω χρόνον. εἰ γὰρ ὑπὲρ τῶν μεγίστων εἴρηκα,
τί δεῖ περὶ τῶν ὁμοίως τούτῳ φαύλων σπουδάζειν;
ἐγὼ δ' ὑμῶν, ὦ βουλή, δέομαι πάντων τὴν αὐτὴν
22 ἔχειν περὶ ἐμοῦ διάνοιαν, ἥνπερ καὶ πρότερον. μηδ' οὗ
μόνου μεταλαβεῖν ἔδωκεν ἡ τύχη μοι τῶν ἐν τῇ πα-
τρίδι, τούτου διὰ τουτονὶ ἀποστερήσητέ με· μηδ' ἃ
πάλαι κοινῇ πάντες ἔδοτέ μοι, νῦν οὗτος εἷς ὢν πείσῃ
πάλιν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. ἐπειδὴ γάρ, ὦ βουλή, τῶν
μεγίστων ἀρχῶν ὁ δαίμων ἀπεστέρησεν ἡμᾶς, ἡ πόλις
ἡμῖν ἐψηφίσατο τοῦτο τὸ ἀργύριον, ἡγουμένη κοινὰς
εἶναι τὰς τύχας τοῖς ἅπασι καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν
23 ἀγαθῶν. πῶς οὖν οὐκ ἂν δειλαιότατος εἴην, εἰ τῶν
μὲν καλλίστων καὶ μεγίστων διὰ τὴν συμφορὰν ἀπε-
στερημένος εἴην, ἃ δ' ἡ πόλις ἔδωκε προνοηθεῖσα τῶν
οὕτω διακειμένων, διὰ τὸν κατήγορον ἀφαιρεθείην;
μηδαμῶς, ὦ βουλή, ταύτῃ θέσθε τὴν ψῆφον. διὰ τί

patet grammaticos agnovisse omnes formas, quae v. c. ab ἄλλος derivatae a Graecis scriptoribus usurpatae sunt. Optimo igitur jure, ita ut Graecia victoriam tulerit, formulae ἀμοῦ γέ που locus suus restitutus est.

21. *λίαν με*] *Με*, quod pro librorum lectione *μέν* Reiskius conjecerat, obtulit X.

22. *οὗ μόνου μεταλαβεῖν*] *Μόνου* est emendatio Marklandi pro librorum lectione *μόνον*. Cf. Excursus XI.

23. *δειλαιότατος*] i. e. *ἀθλιώτατος*. Illud, quod dubitanter Marklandus pro librorum lectione *δικαιότατος* conjecerat, obtulit X.

μηδαμῶς – θέσθε] Edidit Bekkerus ex conjectura *θῆσθε* pro librorum lectione *μή – θέσθε*. De constructione *μή* prohibitivi cf. Excursus XII. *Τὴν ψῆφον* Taylori est emendatio pro librorum lectione *τῇ ψήφῳ*.

21. *πρὸς ἓν ἕκαστον ὑμῖν τῶν εἰρημένων ἐνοχλεῖν πλείω χρόνον*] Metathesis est pronominis *ὑμῖν*, quae non offendere debebat Marklandum. Non enim est rarum, ut inter nomen regens et genitivum rectum casus interponatur, qui pendet e verbo, praesertim ex infinitivo. §. 27. *ἐγὼ δὲ τούτων ὑμῖν τυχὼν ἕξω τὴν χάριν*. De metathesi in genere nonnulla cf. *ὑπὲρ τοῦ Ἐρ. φόνου* §. 16. plura Excurs. XIII.

περὶ τῶν ὁμοίως τούτῳ φαύλων σπουδάζειν] Momenta, quae non minus sunt levia hoc ipso homine, tanquam gravia tractare.

γὰρ ἂν καὶ τύχοιμι τοιούτων ὑμῶν; πότερον, ὅτι 24
δι' ἐμέ τις εἰς ἀγῶνα πώποτε καταστὰς ἀπώλεσε τὴν
οὐσίαν; ἀλλ' οὐδ' ἂν εἷς ἀποδείξειεν. ἀλλ' ὅτι πολυ-
πράγμων εἰμὶ καὶ θρασὺς καὶ φιλαπεχθήμων; ἀλλ' οὐ
τοιαύταις ἀφορμαῖς τοῦ βίου πρὸς τὰ τοιαῦτα τυγ-
χάνω χρώμενος. ἀλλ' ὅτι λίαν ὑβριστὴς καὶ βίαιος; 25
ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς φήσειεν, εἰ μὴ βούλοιτο καὶ τοῦτο
ψεύδεσθαι τοῖς ἄλλοις ὁμοίως. ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τῶν τριά-
κοντα γενόμενος ἐν δυνάμει κακῶς ἐποίησα πολλοὺς
τῶν πολιτῶν; ἀλλὰ μετὰ τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἔφυγον
εἰς Χαλκίδα τὴν ἐπ' Εὐρίπῳ, καί, ἐξόν μοι μετ' ἐκεί-
νων ἀδεῶς πολιτεύεσθαι, μεθ' ὑμῶν εἱλόμην κινδυ-
νεύειν ἁπάντων. μὴ τοίνυν, ὦ βουλή, μηδὲν ἡμαρ- 26
τηκὼς ὁμοίως ὑμῶν τύχοιμι τοῖς πολλὰ ἠδικηκόσιν,
ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ψῆφον θέσθε περὶ ἐμοῦ ταῖς ἄλλαις
βουλαῖς, ἀναμνησθέντες, ὅτι οὔτε χρήματα διαχειρίσας
τῆς πόλεως δίδωμι λόγον αὐτῶν, οὔτε ἀρχὴν ἄρξας
οὐδεμίαν εὐθύνας ὑπέχω νῦν αὐτῆς, ἀλλὰ περὶ ὀβολοῦ
μόνου ποιοῦμαι τοὺς λόγους. καὶ οὕτως ὑμεῖς μὲν τὰ 27
δίκαια γνώσεσθε πάντες, ἐγὼ δὲ τούτων ὑμῖν τυχὼν
ἕξω τὴν χάριν, οὗτος δὲ τοῦ λοιποῦ μαθήσεται μὴ
τοῖς ἀσθενεστέροις ἐπιβουλεύειν, ἀλλὰ τῶν ὁμοίων
αὐτῷ περιγίνεσθαι.

ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΤΑ ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΕΥΘΥΝΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ.

PROOEMIUM.

Nicomachus quidam, cujus pater dicitur δημόσιος fuisse (§. 2. ibique annot.), post expulsos, ni fallor, Quadringentos munus receperat leges Solonis colligendi et fortasse in sermonem eo tem-

25. ἀλλ' οὐδ' ἂν αὐτὸς φήσειεν] 'Αλλ' accessit ex C.

pore usitatum transferendi. Cognovimus ex oratione adversus Theomnestum leges Solonis prisco sermone, qui maximam partem obsoleverat, conscriptas fuisse. Hinc facile intelligitur plures decursu temporis earum recognitiones locum habuisse, tum ut vocabula obsoleta permutarentur cum usitatioribus, tum ut pro temporum rerumque vicissitudinibus etiam sententiae ipsae conformarentur. Hac in re sponte sine dubio oratores et causidici elaborarunt; interdum tamen etiam publice hoc munus mandatum hominibus, qui ad eam rem aptissimi videbantur, et nomen habebant ἀναγραφεῖς τῶν νόμων. Hoc imprimis eo tempore fiebat, quo per internos motus civitas percussa, disciplina publica turbata legumque auctoritas fracta erat. Sic Nicomacho eo, quo dixi, tempore publice munus conscribendarum legum Solonis traditum esse videtur: cui rei tempus quattuor mensium assignatum erat. Rem difficiliorem fuisse quam vulgo opinabantur, nec sufficisse tempus ab initio constitutum, non mirum. Quattuor annos Nicomachum munere functum esse ait orator §. 4. Paragrapho autem secunda legimus eum manus quattuor mensium in sex annos extendisse. Utrumque fortasse convenit veritati pro temporum conditione. Quum complures anni decurrissent, antequam legum promulgatio fieret, tandem quadriennio elapso Nicomachus in senatu ad rationem reddendam adigitur. Interim novae iterum maturescebant res, quae tandem post fatalem pugnam ad Aegos potamos erumpebant et triginta virorum tyrannidem procreabant. Horum dominatu leges obmutescebant; et si quando una aliqua loquebatur, in commodum triginta virorum detorquebatur. Cujus rei crimen in hac oratione Nicomacho tribuitur. Oratio habita est post ejectos triginta viros, et quidem anno ad minimum spatio praeterlapso, sed adhuc Ol. XCIV. Accusatur Nicomachus, quod non solum multum temporis terminos ipsi praescriptos excesserit, sed omnem rem ad arbitrium administraverit. Quaestui eum adeo inhiasse, ut utrique litigantium parti leges subministraret tanquam a Solone latas, unde summam confusionem juris oriri necesse erat. Quanquam ab archontibus ad rationem reddendam adigeretur, immo etiam multaretur (§. 3.), dolo tamen semper se subduxit. Nunc etiam (pergit orator), quum non habeat, quo se defendat, culpam amovere studebit eo, quod incuset loquentem, et quidem de re, qua, quanquam falso, sycophantae, quos vexare volebant, inepta ratione accusabant, eum inter Quadringentos fuisse. Tantum vero abfuisse ostendit, ut horum e numero fuerit, ut ne in catalogum quidem ter mille virorum receptus sit, qui, quum res triginta tyrannorum in praeceps rueret, conscripti erant. Demonstrat vero Nicomachum, ut gratificaretur triginta viris, qui quocunque modo Cleophontem de medio tollere cupiebant, legem tanquam Solonis eo die, quo Cleophontem tradi judicio oportebat, subjecisse, penes senatum esse judicium ferre, et ita hunc indicta caussa periisse. Minime igitur, quamvis id simulet, democratiae studiosus fuit.

Atque etiam per leges, quas de rebus sacris instituendis tulit, civitati damnum fecit. Non contentus majorum pietate, qui, sacra parvo cum sumtu, sed pura cum mente celebrantes, civitatem maximam et florentissimam effecerunt, eam in summa pecuniae inopia, quum undique pressa importunis creditorum efflagitationibus satisfacere non posset, coegit magnas impensas facere, et intra

biennium duodecim talenta ultra id, quod oportebat, consumere; vanaque est excusatio, si populo non placeant leges in hanc rem latae, abrogari eas posse. Jam enim per eas improbum reipublicae detrimentum illatum est.

Sollicite, pergit, animum advertunt ii, qui publica furari volunt, quae futura sit Nicomachi sors. Quem si non puniveritis, magnam illis licentiam dabitis; sin gravissimis eum poenis affeceritis, eadem ceteros sententia corrigetis. Atque etiam hoc tenete, salubre exemplum fore, si ab homine loquentia pollente poenam sumatis. Nec ulla probabilis caussa est, cur absolvatur. Nec adversus hostem fortem se praestitit, nec sumtus fecit civitati utiles, nec multa tributa pependit, sed ex vestris plurimum surripuit. Propter se ipsum dignus est, qui capite plectatur; propter majores eum venumdari oportet. Nec in posterum meliora potestis ab eo exspectare, qui ne acceptorum quidem beneficiorum memoriam ullam habet. Nec meliores sunt ipso, qui pro eo intercedent: quibus defensio potius rerum a se gestarum suscipienda quam deprecatio in noxiorum salutem. Vos autem hortor, ut imitemini nos accusatores. Nihil enim non tentabant isti, ut nos moverent desistere ab actione. Nos vero eorum precibus morem gerere noluimus; et vos ne ante judicium hominum improbitatem detestemini, sed in ipso judicio eos puniatis, qui legum vestrarum rationes temerant.

Ἤδη, ὦ ἄνδρες δικασταί, τινὲς εἰς κρίσιν καταστάντες ἀδικεῖν μὲν ἔδοξαν, ἀποφαίνοντες δὲ τὰς τῶν προγόνων ἀρετὰς καὶ τὰς σφετέρας αὐτῶν εὐεργεσίας συγγνώμης ἔτυχον παρ' ὑμῶν. ἐπειδὴ τοίνυν καὶ τῶν ἀπολογουμένων ἀποδέχεσθε, ἐάν τι ἀγαθὸν φαίνωνται τὴν πόλιν πεποιηκότες, ἄξιον καὶ τῶν κατηγόρων ὑμᾶς ἀκροάσασθαι, ἐὰν ἀποφαίνωσι τοὺς φεύγοντας πάλαι πονηροὺς ὄντας. ὅτι μὲν τοίνυν ὁ πατὴρ ὁ Νικομάχου δημόσιος ἦν, καὶ οἷα νέος ὢν οὗτος ἐπετήδευσε καὶ ὅσα ἔτη γεγονὼς εἰς τοὺς φράτορας εἰσήχθη, πολὺ 1

1. ἄξιον] Sic Bekkeri optimus codex pro vulgato ἀξιῶ.

2. ὅσα ἔτη γεγονὼς] Genuini civium filii ipso, quo nati erant, anno ad φράτορας ducebantur, a negligentioribus autem tertio quartove aetatis anno, et si deductio ad φράτορας protrahebatur, facile suspicio oriebatur infantem non legitimo connubio procreatum esse, et, si prorsus omittebatur, infans habebatur νόθος. Ex nostro autem loco patet Nicomachum, quanquam sero, inscriptum esse inter φράτορας, nec ullum intercessisse

ἂν ἔργον εἴη λέγειν. ἐπειδὴ δὲ τῶν νόμων ἀναγραφεὺς ἐγένετο, τίς οὐκ οἶδεν, ὅσα τὴν πόλιν ἐλυμήνατο; προςταχθὲν γὰρ αὐτῷ τεσσάρων μηνῶν ἀναγράψαι τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ μὲν Σόλωνος αὑτὸν νομοθέτην κατέστησεν, ἀντὶ δὲ τεττάρων μηνῶν ἑξέτη τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν ἀργύριον λαμβάνων τοὺς μὲν ἐνέγραφε, τοὺς δὲ ἐξήλειφεν.
3 εἰς τοῦτο δὲ κατέστημεν, ὥςτε ἐκ τῆς τούτου χειρὸς τεταμιεύμεθα τοὺς νόμους· καὶ οἱ ἀντίδικοι ἐπὶ τοῖς δικαστηρίοις ἐναντίους παρείχοντο, ἀμφότεροι παρὰ Νικομάχου φάσκοντες εἰληφέναι. ἐπιβαλλόντων δὲ τῶν ἀρχόντων ἐπιβολὰς καὶ εἰςαγόντων εἰς τὸ δικα-

2. τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος] Sic Rejskius pro librorum lectione τ. ν. τοῦ Σόλωνος. Etiam ego retinui, quod usus probat, quoniam nulla fere est mutatio. Cf. quae dixi ad Aeschinem in Tim. c. 63.

ἑξέτη] Libri habent ἓξ ἔτη. Utrumque vocabulum conjunxit Marklandus. Cf. Lobeck ad Phrynichum p. 406. ss. accurate disputantem de vocabulis cum ἔτος compositis.

impedimentum. Hinc si §. 6. ei objicitur αὐτὸν δημόσιον εἶναι, id non presse accipiendum. Qui enim inter φράτορας admissus erat, ei civitas indicta caussa negari non poterat. Neque nostro loco vocabulum δημόσιος, de patre adhibitum, est premendum. Saepe enim eos, qui auctoritate aliqua in republica florebant, comici et oratores barbaros aut ex barbaris servisve natos calumniabantur. Cf. Meier de bonis damn. p. 62.

ἀρχὴν] Notandum hoc legum conscribendarum munus h. l. ἀρχὴν appellari, quum alias γραμματέως opera ὑπηρεσία (cf. Wolf. ad Leptin. p. 384) appelletur. Vocabulum autem ἀρχή de officiis cujuscunque generis alicui mandatis usurpatur. Vide Hudtwalcker die Diaeteten p. 32.

3. τεταμιεύμεθα] Ταμίας erat dispensator, qui ex penu singulis familiae membris quae opus erant distribuebat. Hinc ταμίου haud leves erant in familia partes, multumque ex eo pendebat mitior aut severior familiae conditio. Ταμιεύεσθαι significatione passiva dicuntur famuli, qui ratam partem a dispensatore accipiunt. H. l. tropice dicitur de scriba, qui, quum legum conscriptio ei mandata esset, vel parca et sordida vel liberali et improba manu pro arbitrio leges legumque momenta iis, qui petebant, dispensabat, donabat vel vendebat.

παρείχοντο] Coraës ad Isocratem T. II. p. 200. conjicit παρέχονται: opinor, ut sit praesens conditionis durantis, quemadmodum τεταμιεύμεθα est praesens conditionis praeteritae. Sed non video, cur imperfectum mutandum sit. Respicit enim orator ad id, quod jam plus semel factum fuit.

ἐπιβαλλόντων δὲ τῶν ἀρχόντων ἐπιβολὰς] Bekkeri Anecdd. p. 254. ἐπιβολὴ καὶ ἐπιβάλ-

στήριον, οὐκ ἠθέλησε παραδοῦναι τοὺς νόμους· ἀλλὰ
πρότερον ἡ πόλις εἰς τὰς μεγίστας συμφορὰς κατέστη,
πρὶν τοῦτον ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν πεπρα-
γμένων εὐθύνας ὑποσχεῖν. καὶ γάρτοι, ὦ ἄνδρες 4
δικασταί, ἐπειδὴ ἐκείνων δίκην οὐ δέδωκεν, ὁποίαν
καὶ νῦν τὴν ἀρχὴν κατεστήσατο; ὅστις πρῶτον μὲν
τέτταρα ἔτη ἀνέγραψεν, ἐξὸν αὐτῷ τριάκοντα ἡμερῶν
ἀπαλλαγῆναι· ἔπειτα διωρισμένον, ἐξ ὧν ἔδει ἀναγρά-
φειν, αὐτὸν ἁπάντων κύριον ἐποίησεν, καὶ τοσαῦτα
διαχειρίσας μόνος οὗτος τῶν ἀρξάντων εὐθύνας οὐκ
ἔδωκεν. Ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι τῆς αὑτῶν ἀρχῆς κατὰ 5
πρυτανείαν λόγον ἀναφέρουσι, σὺ δέ, ὦ Νικόμαχε,

4. *αὐτὸν ἁπάντων κύριον ἐποίησεν*] Sic ex optimo codice dedit Bekkerus pro vulgato *ἐποιήσατο*.

καὶ τοσαῦτα διαχειρίσας] *Τοσαῦτα* obtulit optimus codex pro vulgato *ὅσα*. Verbum compositum est ex emendatione Marklandi pro librorum lectione *χειρίσας*. Sententiam, quae nunc partim ex libris restituta est, conjectura assecutus erat Jacobsius in Add. Ann. in Athen. p. 27. scribens *καὶ τόσα διαχειρίσας*.

λειν: ζημίας ὄνομα, τὸ τὸν ἄρχοντα ἢ τὴν βουλὴν χρήματα ὁρίζειν τινὶ δοκοῦντι ἀδικεῖν τὰ δημόσια ἢ ὀρφανούς, ἢ κατέχειν τὰ ἀλλότρια καὶ μὴ εἰς ἐμφανὲς ἄγειν. τὸ δὲ ἐπιβάλλειν ἐπὶ τοῦ ζημιοῦσθαι τέτακται. Ἐπιβολή est compendiaria actio forensis, quum pro auctoritate magistratus noxio poena imponitur.

4. *ὁποίαν καὶ νῦν τὴν ἀρχὴν κατεστήσατο;*] Recte Reiskius signum interrogandi vel potius exclamandi posuit. Indignantis enim est haec interrogatio, qualem tandem etiamnum sibi auctoritatem et potentiam constituerit. Si recta velis enuntiare, dicendum est: ingentem sibi — — constituit. Taylor conjecit *ἐπειδὴ δίκην οὐ δέδωκεν, ὁποίαν ἔδει, καινὴν ἀρχὴν κατεστήσατο*, Marklandus *καινήν τινα ἀρχὴν κατ.* Utrumque languidum, si comparetur cum vulgata.

διωρισμένον] Taylor scribendum censebat *διωρισμένων*. unde patet, quam manca et incerta tunc temporis fuerit rerum grammaticarum cognitio. Marklandus quidem annotat: »*διωρισμένον* absolute pro *διωρισμένου*, quo nihil usitatius.« Taylor tamen, qui hic errabat, meliora tradit in Ind. Att. voc. Accusativus: nisi quod haec participia verborum impersonalium non accusativo, sed nominativo accipienda esse monuerunt subtilissimi grammaticorum quum antiquorum, tum recentiorum. Cf. Hermannum ad Vig. p. 769. Et haec quidem jam decantantur in scholis.

5. *κατὰ πρυτανείαν*] Pollux L. VIII. 87. tradit *τῶν ἀρχόντων* officium fuisse, *καθ' ἑκάστην πρυτανείαν ἐπερωτᾶν, εἰ δοκεῖ καλῶς ἄρχειν ἕκαστος, τὸν δ' ἀποχειροτονηθέντα κρίνουσι.* De prytaniis accurate disputavit Schoemann de Com. L. I. c. 2. p. 33. ss.

οὐδὲ τεττάρων ἐτῶν ἠξίωσας ἐγγράψαι, ἀλλὰ μόνῳ σοὶ
τῶν πολιτῶν ἐξεῖναι νομίζεις ἄρχειν πολὺν χρόνον, καὶ
μήτε εὐθύνας διδόναι, μήτε τοῖς ψηφίσμασι πείθεσθαι,
μήτε τῶν νόμων φροντίζειν· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐγγράφεις,
τὰ δὲ ἐξαλείφεις· καὶ εἰς τοῦτο ὕβρεως ἥκεις, ὥστε
σαυτοῦ νομίζεις εἶναι τὰ τῆς πόλεως, αὐτὸς δημόσιος
6 ὤν. ὑμᾶς τοίνυν χρή, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀναμνη-
σθέντας καὶ τῶν προγόνων τῶν Νικομάχου, οἵτινες
ἦσαν, καὶ οὗτος ὡς ἀχαρίστως ὑμῖν προσενήνεκται
παρανομήσας, κολάσαι αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ ἑνὸς ἑκάστου
δίκην οὐκ εἰλήφατε, νῦν ὑπὲρ ἁπάντων τὴν τιμωρίαν
ποιήσασθε.

7 Ἴσως δέ, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὰν περὶ αὑτοῦ
μηδὲν δύνηται ἀπολογεῖσθαι, ἐμὲ διαβάλλειν πειράσεται.
ἐγὼ δὲ περὶ τῶν ἐμῶν τούτῳ τότε ἀξιῶ πιστεύειν
ὑμᾶς, ὁπόταν, ἀπολογίας ἐμοὶ δοθείσης, μὴ δύνωμαι
ψευδόμενον αὐτὸν ἐξελέγξαι. ἐὰν δ' ἄρα ἐπιχειρῇ

6. *νῦν ὑπὲρ ἁπάντων τὴν τιμωρίαν ποιήσασθε*] Sic Bekkeri codex optimus. Vulgo *ἁπάντων γ' ὤων τὴν* cet. Alter Bekkeri codex habet *ἁπάντων γ* additis post *γ* aliquot littoris, quae legi non possunt. Marklandus inde conjecerat *ἁπάντων ἀθρόων*: quae coacervatio synonymorum non est ex Lysiae more. Pro *ποιήσασθε* Bekkerus item ex conjectura Marklandi *ποιήσασθαι*, ut hoc membrum accurate respondeat antecedenti atque etiam hic infinitivus pendeat ex *χρή*: quam nimiam *ἀκρίβειαν* contra libros Lysiae equidem obtrudere nolui. Similia jam aliis locis notavimus, petique possunt nonnulla ex Excursu IV. de anacoluthis.

7. *ἐγὼ δὲ περὶ τῶν ἐμῶν τούτῳ τότε*] Accessit pronomen *τούτῳ* ex cod. Vind. (cujus variantes lectiones minus accurate enotatas habebat Reiskius, totum vero typis expressit F. C. Alterus Viennae. 1785.). Idem codex *τότε* bis scriptum habet, et ab initio enuntiationis pro *ἐγὼ δέ*, et post *τούτῳ*; posterius Reiskius delevit. Bekkerus recte, opinor, pronomine addito, ceteros codices secutus est. Diplasiasmus enim, quem in se non amat Lysias, hic etiam a scriptore hujus figurae amante vix usurpetur.

ἐγγράψαι] Marklandus jubet *ἀναγράψαι*, quod passim legatur in hac oratione. Id verum quidem; sed *ἀναγράφειν* est verbum proprium de collectione legum; *ἐγγράφειν* autem est nomen generis de inscriptione in tabulis publicis, et hic quidem *λόγον ἐγγράφειν* est nomen suum inscribere in tabulis eorum, qui rationem reddiderint, omnino rationem reddere.

7. *ἀπολογίας ἐμοὶ δοθείσης*] Hic est terminus proprius de eo, cui *ἡγεμὼν δικαστηρίου* facultatem dat se contra accusationem defendendi. Generis locutio est *λόγον διδόναι*.

λέγειν ἅπερ ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἐγὼ τῶν τετρακοσίων ἐγενόμην, ἐνθυμεῖσθε, ὅτι ἐκ τῶν τοιαῦτα λεγόντων πλεῖον ἢ χίλιοι τῶν τετρακοσίων γενήσονται. καὶ γὰρ τοὺς ἔτι παῖδας ὄντας ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καὶ τοὺς ἀποδημοῦντας οἱ διαβάλλειν βουλόμενοι ταῦτα λοιδοροῦσιν· ἐγὼ δὲ οὕτω πολλοῦ ἐδέησα τῶν τετρακοσίων 8
γενέσθαι, ὥστε οὐδὲ τῶν τρισχιλίων κατελέγην. δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, ὅτι, εἰ μὲν περὶ ἰδίων συμβολαίων ἀγωνιζόμενος οὕτω φανερῶς ἐξήλεγχον αὐτὸν ἀδικοῦντα, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἠξίωσε τοιαῦτα ἀπολογούμενος ἀποφεύγειν· νυνὶ δὲ περὶ τῶν τῆς πόλεως κρινόμενος, οἰήσεται χρῆναι ἐμοῦ κατηγορῶν ὑμῖν μὴ δοῦναι δίκην.

ἐνθυμεῖσθε, ὅτι ἐκ τῶν τοιαῦτα λεγόντων πλεῖον ἢ χίλιοι τῶν τετρακοσίων γενήσονται] Sic Bekkerus ex optimo codice. Vulgo legebatur *ἐνθυμεῖσθε τῶν τοιαῦτα λεγόντων ἐκ τῶν τριακοσίων πλεῖον ἢ χίλ. γεν.* Offendebantur viri docti primum omissione conjunctionis *ὅτι* et absolute adjuncto verbo *γενήσονται*, quod non erat Lysiacae simplicitatis, tum genitivo *τῶν τοιαῦτα λεγόντων*, qui unde pendeat non habet. Simplicissimam medelam obtulit optimus codex. Praepositio *ἐκ* significat, quae caussa sit ingentis numeri. Cf. Matthiae gr. Gr. p. 839. *Τῶν τετρακοσίων* autem est genitivus partitivus.

λέγειν ἅπερ ἐν τῇ βουλῇ] Reiskius mavult *λέγειν ἐν ὑμῖν, ἅπερ καὶ ἐν τῇ βουλῇ.* Quae copia, quum locus pariter sit clarus, omissis quae Reiskius addere volebat, non est ex Lysiae more. Difficultas, si qua est, haeret in re. Quaeri enim potest, qua occasione Nicomachus haec de loquente dixerit in senatu. Num provocatus, ut rationem redderet? Id ex regula non fiebat in senatu, sed, opinor, apud praesidem ejus collegii, cujus erat *εὐθύνας* instituere, *εὐθυνῶν* sive *λογιστῶν*. Quum tamen collectio legum extra ordinem a senatu mandata esset, facile querelae poterant deferri ad senatum, quum nimia mora esset; et fieri potuit, ut occasione tali Nicomachus hac criminatione suam culpam repellere et querenti silentium imponere vellet.

τῶν τετρακοσίων] Haec est Taylori emendatio pro lectione librorum *τῶν τριακοσίων*. Quadringentorum dominatus, qui exponitur a Thucydide L. VIII, praecedebat triginta virorum tyrannidem, ejusque aliquoties mentio in superioribus facta est.

8. *ὥστε οὐδὲ τῶν τρισχιλίων κατελέγην*] Quum Quadringentis de dominatu cedendum erat, rerum administrationem quinque millibus civium tradere Athenienses decreverunt, ut cognoscimus ex Thucydidis L. VIII. 97. atque etiam ex oratoribus. Hinc pro *τρισχιλίων* Taylor *πεντακισχιλίων* restituendum censet, aliique sunt assensi. Neque du-

9 Ἔτι δέ, οἶμαι, θαυμαστὸν νομίζω Νικόμαχον
ἑτέροις ἀδικοῦσι μνησικακεῖν ἀξιοῦν, ὃν ἐγὼ ἐπιβου-
λεύσαντα τῷ πλήθει ἀποδείξω. καί μου ἀκούσατε.
δίκαιον γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ τῶν τοιούτων
ἀνθρώπων τὰς τοιαύτας κατηγορίας ἀποδέχεσθαι, οἵτινες
τότε συγκαταλύσαντες τὸν δῆμον νυνὶ δημοτικοί φασιν
10 εἶναι. ἐπειδὴ γὰρ ἀπολομένων τῶν νεῶν ἡ μετάστασις
ἐπράττετο, Κλεοφῶν τὴν βουλὴν ἐλοιδόρει, φάσκων
συνεστάναι καὶ οὐ τὰ βέλτιστα βουλεύειν τῇ πόλει.
Σάτυρος δὲ Κηφισιεὺς βουλεύων ἔπεισε τὴν βουλὴν
11 δήσαντας αὐτὸν παραδοῦναι δικαστηρίῳ. οἱ δὲ βου-
λόμενοι αὐτὸν ἀπολέσαι, δεδιότες μὴ οὐκ ἀποκτείνωσιν

9. ἀδικοῦσι] Receptum hoc ex Reiskii emendatione. Libri scripti habent vel ἀδίκως vel ἀδίκους. Ἀδικοῦντες hic verum, oppositumque est τὸν ἐπιβουλεύσαντα τῷ πλήθει, quod grave crimen indicat contra democratiam.

10. καὶ οὐ τὰ βέλτιστα] Negatio accessit ex emendatione Reiskii. Marklandus proposuit καὶ μὴ τὰ βέλτ. Praetuli οὐ, quoniam cum participio φάσκων junctum significat negans.

Κηφισιεὺς] Sic appellabatur δημότης ex demo Κηφισιᾷ τῆς φυλῆς Ἐρεχθηΐδος. Hoc loco libri scripti habent perperam vel Κηφισσεύς vel Κηφισεύς. Meursius in libro de populis Atticis scribit perperam Κηφησιεύς, in antepenultima η. Lapides offerunt ει.

bium est, quin sic scripserit orator, si illud temporis momentum spectat, quod proxime subsecutum est Quadringentorum dominatum. Sed per τρισχιλίους ii, opinor, sunt intelligendi, quos triginta viri, metuentes, ne cives Therameni se adjungerent, elegerunt τοὺς μεθέξοντας δὴ τῶν πραγμάτων. Xenophon Hell. II, 3, 18. Complectitur igitur totum illud tyrannidis tempus a dominatu Quadringentorum ad id momentum usque, quo spes erat fore, ut triginta virorum tyrannis collabefacta mox corrueret, et affirmat tantum abfuisse, ut hominum ambitiosorum et arrogantium consortio se adjunxerit, ut ne partem quidem inter postremos habuerit, qui allecti sint, ut ruinam corporis ruentis remorarentur.

9. ἔτι δέ, οἶμαι, θαυμαστὸν νομίζω] Insulsam viri docti appellantes tautologiam οἶμαι et νομίζω affirmant vel alterutrum delendum, vel οἶμαι in εἶναι mutandum esse. Reiskius scripsit: ἔστι δὲ, οἶμαι, θαυμαστὸν νομίζειν cet. Equidem in vulgata lectione acquiesco. Οἶμαι enim, deposita propria notione, formulae cum ironia affirmativae significationem sumsit et valet ἴσως, δήπου.

δίκαιον γάρ] Timebat nempe, ne judices inique ferrent accusationem, ut συκοφαντίαν. Multi enim contra legem restituta pace latam τοῦ μὴ μνησικακεῖν, privato odio ducti, homines, qui metu impediti triginta virorum violentiae non restiterant, tanquam socios tyrannidis calumniabantur et actionibus vexabant.

ἐν τῷ δικαστηρίῳ, πείθουσι Νικομαχίδην νόμον ἀπο-
δεῖξαι, ὡς χρὴ καὶ τὴν βουλὴν συνδικάζειν. καὶ ὁ
πάντων οὗτος πονηρότατος οὕτω φανερῶς συνεστα-
σίασεν, ὥςτε τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἡ κρίσις ἐγένετο, ἀποδεῖξαι
τὸν νόμον. Κλεοφῶντος τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, 12
ἕτερα μὲν ἂν τις ἔχοι κατηγορῆσαι· τοῦτο δὲ παρὰ
πάντων ὁμολογεῖται, ὅτι οἱ καταλύοντες τὸν δῆμον
ἐκεῖνον ἐβούλοντο μάλιστα τῶν πολιτῶν ἐκποδὼν γενέ-
σθαι, καὶ ὅτι Σάτυρος καὶ [Κλεοφῶν] οἱ τῶν τριά-
κοντα γενόμενοι οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ὀργιζόμενοι Κλεο-
φῶντος κατηγόρουν, ἀλλ' ἵνα ἐκεῖνον ἀποκτείναντες

12. [*Κλεοφῶν*]] Hoc nomen jam in editione Wecheliana atque etiam a Bekkero ut per negligentiam a librariis repetitum uncis inclusum est: recte. Palmerius nescio quid de duobus Cleophontibus somniabat, populari altero, altero de numero triginta virorum. De homine hujus nominis, qui fuerit triginta virorum, nullum usquam vestigium. Atque etiam si vel triginta virorum fuisset, ad conjuncta nomina *Σάτυρος καὶ Κλεοφῶν* non aptum esset epitheton *οἱ τῶν τριάκοντα γενόμενοι*. *Σάτυρος* enim, ut testatur Xenophon Hellen. II. 3, 14. erat *θρασύτατος τῶν ἕνδεκα καὶ ἀναιδέστατος*.

11. *πείθουσι Νικομαχίδην νόμον ἀποδεῖξαι*] Marklandus mavult *πείθουσι Νικόμαχον ἴδιον νόμον ἀποδ.*, quoniam in hac oratione nomen hominis ubique sit *Νικόμαχος*. Sed recte monuit Hemsterhusius ad Lucinni Tim. §. 44. n. 31. non insolens esse, ut primitivum et patronymicum nomen in eadem persona obtineant; eamque orationem, quam Harpocratio laudat s. v. *ἐπιβολή*. *ὡς καὶ παρὰ Λυσίᾳ κατὰ Νικομαχίδου*, hanc ipsam esse *κατὰ Νικομάχου*; retractans adeo sententiam, quam pronuntiaverat ad Polluc. VIII. 23., et concedens hoc uno loco Lysiam nominare hominem *Νικομαχίδην*, quem alibi semper *Νικόμαχον* nominet. Vide quos laudat A. Matthiae gr. Gr. ed. secund. p. 215. not. u. Legem quam flagitabant, non quidem veram legem Solonis fuisse facile intelligitur, ex parte tamen vera esse poterat. Nam haud incredibile jam Solonis tempore certis in caussis senatui assignatam fuisse jurisdictionem, v. c. in caussis majestatis. cf. Platner der Process. T. I. p. 62. ss.

συνεστασίασεν] Hoc verbum ipsum est conspiravit, adjuvit partes eorum, qui legibus contraria, violenta machinabantur, non quod vim transitivam habens suasit Marklandus *συνέστησε*, confundens id cum praeterito *συνεστάναι*, quod intransitivam vim habet.

τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἡ κρίσις ἐγένετο] Subito igitur et repente eo ipso die, quo Cleophontis caussa judicanda erat, hanc legem producebat, ut non posset examinari, utrum vera lex esset Solonis, an subdita.

αὐτοὶ ὑμᾶς κακῶς ποιῶσι. καὶ ταῦτα διεπράξαντο
13 διὰ τὸν νόμον, ὃν Νικόμαχος ἀπέδειξεν. εἰκὸς τοίνυν,
ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμεῖσθαι καὶ ὁπόσοι ὑμῶν
ἐνόμιζον Κλεοφῶντα κακὸν πολίτην εἶναι, ὅτι καὶ τῶν
ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἀποθανόντων ἴσως τις ἦν πονηρός,
ἀλλ' ὅμως καὶ διὰ τοὺς τοιούτους ὠργίζεσθε τοῖς
τριάκοντα, ὅτι οὐ τῶν ἀδικημάτων ἕνεκα, ἀλλὰ κατὰ
14 στάσιν αὐτοὺς ἀπέκτειναν. ἐὰν οὖν πρὸς ταῦτα ἀπο-
λογῆται, τοσοῦτον μέμνησθε, ὅτι ἐν τοιούτῳ καιρῷ
τὸν νόμον ἀπέδειξεν, ἐν ᾧ ἡ πολιτεία μεθίστατο, καὶ
τούτοις χαριζόμενος, οἳ τὸν δῆμον κατέλυσαν, καὶ
ταύτην τὴν βουλὴν συνδικάζειν ἐποίησεν, ἐν ᾗ Σάτυρος
μὲν καὶ Χρέμων μέγιστον ἐδύναντο, Στρομβιχίδης δὲ

13. ὠργίζεσθε] Hoc, quod Stephanus in margine annotavit, praebuerunt Bekkeri codices. Vulgo ὀργίζεσθε.

Στρομβιχίδης] Variant plerumque Mss., ubi hoc nomen legitur. Στρομβιχίδης forma est nomen patronymicum; nomen, unde derivatur, est Στρόμβιχος et primitivum est Στρόμβος. Jam Στρόμβος non solum nomen proprium, sed etiam appellativum, a στρέφω derivatum: quod quum etiam στρόβος dicatur, non mirandum derivata nomina etiam sine μ aliquando in codicibus scripta esse. Ex litteris μβ saepe etiam μμ ortum est, non μ, de qua corruptela Bastius loquitur ep. crit. p. 57. et de confusione litterarum μ et β in Dissert. palaeogr. p. 708. Optimi tamen codices plerumque eam, quam dedimus, scripturam exhibent, quanquam hic optimus Bekkeri codex habet Στροραιχίδης, de qua confusione litterarum β et α exponit idem ibid. p. 707.

13. ὅτι καὶ τῶν — — ἀποθανόντων — — πονηρός, ἀλλ' ὅμως — ὠργίζεσθε] Reiskius de suo scripsit ὅτι εἰ καὶ cet. quod, si codd. addicerent, facile praeferrem. Contra codices tamen nulla opus mutatione. Etiamsi enim εἰ conditionale non adsit, primum membrum concedit Cleophontem aliumve, qui per triginta viros occubuerit, cives fortasse malos fuisse; in altero autem opposito membro affirmatur Athenienses patriae amantes tamen etiam ob hos triginta viris indignatos esse, quoniam intellexissent eos hos non ob crimina ab ipsis commissa, sed ut crudelitati suae satisfacerent, necavisse.

13. Στρομβιχίδης] Duos diversos Strombichidas statuit Valosius ad Harpocrat. p. 175., unum Diotimi filium ναύαρχον Ἀθηναίων, alterum in hoc Lysiae loco, qui periit per triginta viros. Num Strombichides ναύαρχος, cujus Thucydides meminit L. VIII. saepius, v. c. 15. 62. 63. cet., diversus sit ab eo, de quo h. l. sermo sit, non affirmem. Tempora certe concedunt unum eundemque fuisse. Thucydides eum filium Diotimi ait fuisse. Diotimus autem pater is videtur esse, cujus meminit Thucydides I. 45, quem filium nominat Στρομβίχον. Hinc facile patet eum filium nomine patrony-

καὶ Καλλιάδης καὶ ἕτεροι πολλοὶ καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ
τῶν πολιτῶν ἀπώλλυντο.

Καὶ περὶ τούτων οὐδένα ἂν ἐποιησάμην λόγον, 15
εἰ μὴ ᾐσθανόμην αὐτὸν ὡς δημοτικὸν ὄντα πειράσε-
σθαι παρὰ τὸ δίκαιον σώζεσθαι, καὶ τῆς εὐνοίας τῆς
εἰς τὸ πλῆθος τεκμηρίῳ χρησόμενον, ὅτι ἔφυγεν. ἐγὼ
δὲ καὶ ἑτέρους ἂν ἔχοιμι ἐπιδεῖξαι τῶν συγκαταλυσάν-
των τὸν δῆμον τοὺς μὲν ἀποθανόντας, τοὺς δὲ φυ-
γόντας τε καὶ οὐ μετασχόντας τῆς πολιτείας. ὥςτε 16
οὐδὲν εἰκὸς αὐτῷ τοῦτο ὑπόλογον γενέσθαι. τοῦ μὲν
γὰρ ὑμᾶς φυγεῖν μέρος τι καὶ οὗτος συνεβάλετο· τοῦ
δὲ τοῦτον κατελθεῖν τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον αἴτιον
ἐγένετο. ἔτι δὲ καὶ δεινὸν, εἰ ὧν μὲν ἄκων ἔπαθε
χάριν αὐτῷ εἴσεσθε· ὧν δ' ἑκὼν ἐξήμαρτε μηδεμίαν
τιμωρίαν ποιήσεσθε.

Πυνθάνομαι δὲ αὐτὸν λέγειν, ὡς ἀσεβῶ καταλύων 17
τὰς θυσίας. ἐγὼ δ' εἰ μὲν νόμους ἐτίθην περὶ τῆς
ἀναγραφῆς, ἡγούμην ἂν ἐξεῖναι Νικομάχῳ τοιαῦτα
εἰπεῖν περὶ ἐμοῦ· νῦν δὲ τοῖς κοινοῖς καὶ κειμένοις
ἀξιῶ τοῦτον πείθεσθαι. θαυμάζω δὲ, εἰ μὴ ἐνθυμεῖ-
ται, ὅταν ἐμὲ φάσκῃ ἀσεβεῖν λέγοντα, ὡς χρὴ θύειν
τὰς θυσίας τὰς ἐκ τῶν κύρβεων καὶ τῶν στηλῶν κατὰ

mico Strombichidem appellasse. Num tamen idem fuerit, dubitationem movet, quod apud Xenophont. orator *Αὐτοκλῆς Στρομβιχίδου* memoratur Hellen. VI. 3, 2., quem Strombichidem eundem fuisse cum eo, qui per triginta viros perierit, recte statuere videntur viri docti. Si autem is *Στρομβιχίδης* filius fuisset Diotimi, verisimile est eum filium appellaturum fuisse avi nomine Diotimum. Res est parvi momenti.

πολλοὶ καὶ καλοὶ κἀγαθοὶ] Idiotismus linguae Graecae, quod copula interponatur vocabulo *πολύς* et adjectivo ei adjuncto. Cf. Matth. gr. Gr. §. 444. 4. p. 619.

15. *τοὺς μὲν ἀποθανόντας, τοὺς δὲ φυγόντας*] Vel morte vel exsilio damnatos ab iis ipsis, quos in dissolvenda reipublicae forma adjuverant, similiter ei sententiae, quam pronuntiavit Philippus ille Macedo: *τοὺς μὲν μέλλοντας προδιδόναι μάλιστα φιλῶ, τοὺς δ' ἤδη προδεδωκότας μάλιστα μισῶ.*

17. *ἐκ τῶν κύρβεων*] Harpocration s. v. *κύρβεις*: *κύρβεις*, inquit, *φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς περὶ θεῶν ἔχειν ἐγγεγραμμένους τοὺς νόμους. εἶναι δ' αὐτοὺς λίθους ὀρθοὺς ἑστῶτας ὡς ἀπὸ μὲν τῆς στάσεως στήλας, ἀπὸ δὲ τῆς εἰς ὕψος ἀναστάσεως διὰ τὸ κεκορυφῶσθαι κύρβεις ἐκά-*

τὰς συγγραφάς, ὅτι καὶ τῆς πόλεως κατηγορεῖ. ταῦτα γὰρ ὑμεῖς ἐψηφίσασθε. ἔπειτα εἰ ταῦτα νομίζεις δεινά, ἦπου σφόδρα ἐκείνους ἡγῇ ἀδικεῖν, οἳ τὰ ἐκ τῶν κύρ-
18 βεων μόνον ἔθυον. καίτοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ εὐσεβείας οὐ παρὰ Νικομάχου δεῖ μανθάνειν, ἀλλ' ἐκ τῶν γεγενημένων σκοπεῖν. οἱ τοίνυν πρόγονοι τὰ ἐκ τῶν κύρβεων θύοντες μεγίστην καὶ εὐδαιμονεστάτην τῶν Ἑλληνίδων τὴν πόλιν παρέδοσαν, ὥςτε ἄξιον ἡμῖν τὰς αὐτὰς ἐκείνοις θυσίας ποιεῖσθαι καὶ εἰ μηδὲν δι' ἄλλο, τῆς τύχης ἕνεκα τῆς ἐξ ἐκείνων τῶν ἱερῶν γεγενημένης.
19 πῶς δ' ἄν τις εὐσεβέστερος γένοιτο ἐμοῦ, ὅστις ἀξιῶ, πρῶτον μὲν κατὰ τὰ πάτρια θύειν, ἔπειτα ἃ μᾶλλον συμφέρει τῇ πόλει, ἔτι δὲ ἃ ὁ δῆμος ἐψηφίσατο, καὶ δυνησόμεθα δαπανᾶν ἐκ τῶν προσιόντων χρημάτων; σὺ δέ, ὦ Νικόμαχε, τούτων τἀναντία πεποίηκας· ἀναγράψας γὰρ πλείω τῶν προσταχθέντων, αἴτιος γεγένησαι τὰ προσιόντα χρήματα εἰς ταῦτα μὲν ἀναλίσκεσθαι,
20 ἐν δὲ ταῖς πατρίοις θυσίαις ἐπιλείπειν. αὐτίκα πέρυσιν ἱερὰ ἄθυτα τριῶν ταλάντων γεγένηται τῶν ἐν ταῖς κύρβεσι γεγραμμένων. καὶ οὐχ οἷόν τε εἰπεῖν, ὡς οὐχ ἱκανὰ ἦν, ἃ προςῆλθε τῇ πόλει. εἰ γὰρ οὗτος μὴ πλείω ἀνέγραψεν ἓξ ταλάντοις, εἴς γε τὰς θυσίας τὰς

λουν — —. ἔστησαν δὲ τὰς κύρβεις ἐν τῇ στοᾷ τῇ βασιλείᾳ. Sunt igitur κύρβεις columnae, in quibus antiquissimae Solonis leges res sacras spectantes inscriptae erant. Θυσίαι ἐκ τῶν κύρβεων κατ' ἐξοχὴν dicebantur πάτριοι et formula erat κατὰ τὰ πάτρια θύειν. His adduntur θυσίαι ἐκ στηλῶν κατὰ τὰς συγγραφάς: quas Haud scio an eae sint, quae appellantur ab Isocrate Areop. c. 11. ἐπίθετοι ἑορταί: quas explicat Harpocration s. v. τὰς μὴ πατρίους, ἄλλως δὲ ἐπιψηφισθείσας. Illae erant piae magis quam sumtuosae; hae autem magnos sumtus habebant et in gratiam populi ἑστιάσεις, θεωρικὰ cet. instituta erant.

19. ἐκ τῶν προσιόντων χρημάτων] Ex reditibus in hunc usum destinatis: ἐκ τῶν τεμενικῶν προσόδων. ἑκάστῳ γὰρ θεῷ πλέθρα γῆς ἀπένεμον, ἐξ ὧν μισθουμένων αἱ εἰς τὰς θυσίας ἐγίνοντο δαπάναι. Erant igitur ἱερὰ κτήματα, ἐξ ὧν αἱ θυσίαι τοῖς θεοῖς ἐγίνοντο.

20. ἱερὰ ἄθυτα — γεγένηται] Ἱερὰ ἄθυτα sunt opposita ἱεροῖς τεθυμένοις, sacrificia non acta, intermissa. Cognoscimus igitur ex hoc loco sumtus ad sacrificia ex antiquis Solonis legibus fuisse trium talentorum.

εἰ γὰρ οὗτος μὴ πλείω ἀνέγραψεν ἓξ ταλάντοις] Si sumtus in sacrificia ex nova collectione legum agenda impendendi non sex talentis superassent sumtus in

πατρίους ἂν ἐξήρκεσε, καὶ τρία τάλαντα ἂν περιεγένετο τῇ πόλει. περὶ δὲ τῶν εἰρημένων καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

21 Ἐνθυμεῖσθε τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι, ὅταν μὲν κατὰ τὰς συγγραφὰς ποιῶμεν, ἅπαντα τὰ πάτρια θύεται, ἐπειδὰν δὲ κατὰ τὰς στήλας, ἃς οὗτος ἀνέγραψε, πολλὰ τῶν ἱερῶν καταλύεται. καὶ τούτοις ὁ ἱερόσυλος περιτρέχει, λέγων, ὡς εὐσέβειαν, ἀλλ' οὐκ εὐτέλειαν ἀνέγραψε· εἰ δὲ μὴ ταῦτα ὑμῖν ἀρέσκει, ἐξαλείφειν κελεύει, καὶ ἐκ τούτων οἴεται πείθειν, ὡς οὐδὲν ἀδικεῖ, ὃς ἐν δυοῖν μὲν ἐτοῖν πλείω ἤδη τοῦ δέοντος δώδεκα ταλάντοις ἀνάλωσε, παρ' ἕκαστον δὲ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπεχείρησεν ἓξ ταλάντοις τὴν πόλιν ζημιῶσαι·
22 καὶ ταῦτα ὁρῶν αὐτὴν ἀποροῦσαν χρημάτων καὶ Λακεδαιμονίους μὲν ἀπειλοῦντας, ὅταν μὴ ἀποπέμψωμεν

§. 21. εἰ δὲ μὴ ταῦτα ὑμῖν ἀρέσκει] *Εἰ δέ* Bekkerus ex optimo codice pro vulgato *καὶ εἰ*.

sacrificia ex legibus Solonis agenda (qui erant trium talentorum). Nicomachus igitur novem talenta conscripsit esse impendenda. Quod si leges antiquas retinuisset, non tria solum talenta adfuissent ad sacra *ἐκ τῶν κύρβεων* agenda, sed altera tria gravissimo reipublicae tempore, quum non sufficeret publicis necessitatibus, tulisset aerarium.

21. *καὶ τούτοις ὁ ἱερόσυλος περιτρέχει*] Marklandus legendum esse opinatur *καὶ ἐπὶ τούτοις π.*, nec improbarunt posteriores, et sane haec loquendi ratio facilior: nisi forte absolutum *τούτοις* quasi dativus sit instrumenti, id indicans, quod incitaverit hominem ad discurrendum. Cf. Hermannum ad Vigerum p. 882.

λέγων, ὡς εὐσέβειαν, ἀλλ' οὐκ εὐτέλειαν ἀνέγραψε] Se in sacris describendis id spectasse, quod pios homines deceat, non quod parcorum sit, ipsos in deos sordidorum.

εἰ δὲ μὴ ταῦτα ὑμῖν ἀρέσκει] Marklando sententia displicet. Opinatur enim, si Nicomachus ipse concesserit delenda, si quae descripserit Atheniensibus non placeant, optimum hoc futurum fuisse innocentiae argumentum. — Sed orator hoc minime sufficere affirmat. Qui enim aliquid instituerit, unde graves et inanes sumtus patriam oppresserint, hunc culpa non liberari, dicentem in posterum caveri posse hos sumtus, sed hoc saltem ab eo postulandum esse, ut restituat, quod ejus instituto in patriae detrimentum sit profusum. *Ἀδίκημα* autem Nicomachi erat *ἐν δυοῖν ἐτοῖν πλείω ἤδη τοῦ δέοντος δώδεκα ταλάντοις ἀναλωκέναι*, idque est eo gravius delictum, quod civitas hoc temporis lapsu summa eaque pestifera penuria pressa erat.

αὐτοῖς τὰ χρήματα, Βοιωτοὺς δὲ σῦλα ποιουμένους,
ὅτι οὐ δυνάμεθα δύο τάλαντα ἀποδοῦναι, τοὺς δὲ
νεωροίκους καὶ τὰ τείχη περικαταῤῥέοντα, εἰδὼς δὲ, ὅτι
ἡ βουλὴ ἡ βουλεύουσα, ὅταν μὲν ἔχῃ ἱκανὰ χρήματα εἰς
διοίκησιν, οὐδὲν ἐξαμαρτάνει, ὅταν δὲ εἰς ἀπορίαν κα-
ταστῇ, ἀναγκάζεται εἰςαγγελίας δέχεσθαι, καὶ δη-
μεύειν τὰ τῶν πολιτῶν, καὶ τῶν ῥητόρων τοῖς πονη-
23 ρότατα λέγουσι πείθεσθαι. χρὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί, μὴ τοῖς βουλεύουσιν ἑκάστοτε ὀργίζεσθαι, ἀλ-
λὰ τοῖς εἰς τοιαύτας ἀπορίας καθιστᾶσι τὴν πόλιν.
προςέχουσι τὸν νοῦν οἱ βουλόμενοι τὰ κοινὰ κλέπτειν,
ὅπως Νικόμαχος ἀγωνιεῖται· οἷς ὑμεῖς, ἐὰν μὴ τοῦ-
τον τιμωρήσησθε, πολλὴν ἄδειαν ποιήσετε· ἐὰν δὲ κα-
ταψηφισάμενοι τῶν ἐσχάτων αὐτῷ τιμήσητε, τῇ αὐτῇ
ψήφῳ τούς τε ἄλλους βελτίους ποιήσετε καὶ παρὰ τού-
24 του δίκην εἰληφότες ἔσεσθε. ἐπίστασθε δέ, ὦ ἄνδρες
δικασταί, ὅτι παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἔσται μὴ τολμᾶν
εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνειν, οὐχ ὅταν τοὺς ἀδυνάτους εἰπεῖν
κολάζητε, ἀλλ' ὅταν παρὰ τῶν δυναμένων λέγειν δίκην

23. *καθιστᾶσι*] Sic Reiskius emendavit librorum lectionem *καθιστῶσι*. Sed participium *ἱστῶν* non est scriptorum Atticorum.

22. *τὰ χρήματα*] Intelligit centum talenta, quae triginta viri a Lacedaemoniis mutuo sumserant (Xenophon Hell. II. 4, 28.), quae restituta pace civitas se numeraturam receperat.

περικαταῤῥέοντα] *Ῥεῖν* cum compositis varias habet tropicas significationes. H. l. dicitur de rebus, quae sensim dissolvuntur, labant et tandem concidunt.

ἀναγκάζεται εἰςαγγελίας δέχεσθαι] Non dubitabant demagogi disertis verbis aliquando profiteri, esse homines divites jam hac sola de caussa damnandos eorumque bona publicanda, ut sit unde populo *μισθοφορὰ* peti possit. Cf. Boeckh Staatsh. I. p. 234.

23. *προςέχουσι τὸν νοῦν*] Asyndeton notabile, quod clementem hic exportum est Reiskium, durum Marklandum, qui scribit *προςέχουσι γάρ*. Nos quidem, quanquam Lysias asyndetis non admodum delectatur, in eo hic agnoscimus vim orationis.

ἐὰν δὲ – τῶν ἐσχάτων αὐτῷ τιμήσητε] *Τιμᾶν* est judicis poenam reo ponentis. Apud oratores non memini id alia ratione construi, ac cum dativo personae ac genitivo poenae. Hinc probo Reiskium, qui dativum *αὐτῷ* scripsit pro vulgato *αὐτόν*. Propius a veritate aberat cod. Vind., qui habet *αὐτῶν*. Notum est autem per librarios saepe *ι* subscriptum transiisse in *ν*. Accusativus fortasse invasit propter lectionem, quae est in codd. quibusdam, *τιμωρήσητε*.

λαμβάνητε. τίς οὖν τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδειότερος Νι-
κομάχου δοῦναι δίκην; τίς ἐλάττω τὴν πόλιν ἀγαθὰ πε-
ποίηκεν, ἢ πλείω ἠδίκηκεν; ὃς καὶ τῶν ὁσίων καὶ τῶν 25
ἱερῶν ἀναγραφεὺς γενόμενος εἰς ἀμφότερα ταῦτα ἡμάρ-
τηκεν; ἀναμνήσθητε δὲ, ὅτι πολλοὺς ἤδη τῶν πολιτῶν
ἐπὶ κλοπῇ χρημάτων ἀπεκτείνατε. καίτοι ἐκεῖνοι μὲν
τοσοῦτον μόνον ὑμᾶς ἔβλαψαν, ὅσον ἐν τῷ παρόντι,
οὗτοι δ' ἐπὶ τῇ τῶν νόμων ἀναγραφῇ καὶ τῶν ἱερῶν
δῶρα λαμβάνοντες, εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον τὴν πόλιν
ζημιοῦσι.

Διὰ τί δ' ἂν τις ἀποψηφίσαιτο τούτου; πότερον 26
ὡς ἀνδρὸς ἀγαθοῦ πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ πολλαῖς
μάχαις καὶ ναυμαχίαις παραγεγενημένου; ἀλλὰ ὅτε ὑ-
μεῖς ἐκινδυνεύετε ἐκπλέοντες, οὗτος αὐτοῦ μένων τοὺς
Σόλωνος νόμους ἐλυμαίνετο. ἀλλ' ὅτι χρήματα δε-
δαπάνηκε, καὶ πολλὰς εἰςφορὰς εἰςενήνοχεν; ἀλλ' οὐχ
ὅπως ὑμῖν τῶν αὐτοῦ τι ἐπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑ-
μετέρων πολλὰ ὑφῄρηται. ἀλλὰ διὰ τοὺς προγόνους; 27
ἤδη γάρ τινες καὶ διὰ τοῦτο συγγνώμης ἔτυχον παρ' ὑ-
μῶν. ἀλλὰ τούτῳ γε προςήκει διὰ μὲν αὐτὸν τεθνά-

§. 26. ἀλλ' ὅτι χρήματα δεδαπάνηκε] Hanc Marklandi emendationem, χρήματα scribentis pro χρήμασι, confirmavit optimus Bekkeri codex. Hoc loco dativus est soloecismus, quoniam is additus verbo δαπανᾶν significat rem, in quam χρήματα impenduntur. Χρήματα autem, quae impenduntur, nonnisi in accusativo, ut objectum δαπανώμενον, poni possunt.

24. ἐπιτηδειότερος] Cf. ad Aeschinem κατὰ Κτησ. §. 230. Interdum de eo, qui dignus est, qui poenam accipiat malive quid patiatur.

25. τῶν ὁσίων καὶ τῶν ἱερῶν] Marklandus, qui in se conjunctionem horum vocabulorum nec ignorat nec damnat, hic tamen minus recte ea juncta esse opinatur et scribendum censet τῶν δημοσίων καὶ τῶν ἱερῶν. Nil mutandum. Τὰ ὅσια eadem sunt, quae Marklandus per δημόσια intelligit, eaque religiosius notantur. Τὰ ἱερά sunt quae pertinent ad deos; τὰ ὅσια vero sunt gravissimae rerum humanarum, proximae τοῖς ἱεροῖς, parentes, liberi, patria et quae ad eos pertinent. Hodie in his vera docent etiam Lexica.

26. ἀλλ' οὐχ ὅπως — — ἐπέδωκεν, ἀλλὰ — ὑφῄρηται] Libri quidam grammatici docent οὐχ ὅπως esse non solum non, v. c. Viger. de idiot. p. 432. Mihi formulam ellipticam recte videtur explicavisse Schaeferus ad Bosii Ell. p. 775., nec, opinor, aliud hodie traditur in scholis.

ναι, διὰ δὲ τοὺς προγόνους πεπρᾶσθαι. ἀλλ᾽ ὡς,
ἐὰν νῦν αὐτοῦ φείσησθε, αὖθις ἀποδώσει τὰς χάρι-
τας; ὃς οὐδ᾽ ὧν πρότερον μετέλαβε παρ᾽ ὑμῶν ἀγα-
θῶν μέμνηται. καίτοι ἀντὶ μὲν δούλου πολίτης γε-
γένηται, ἀντὶ δὲ πτωχοῦ πλούσιος, ἀντὶ δὲ ὑπογραμ-
28 ματέως νομοθέτης. ἃ καὶ ὑμῶν ἔχοι ἄν τις κατηγο-
ρῆσαι, ὅτι οἱ μὲν πρόγονοι νομοθέτας ᾑροῦντο Σόλω-
να καὶ Θεμιστοκλέα καὶ Περικλέα, ἡγούμενοι τοιού-
τους ἔσεσθαι τοὺς νόμους, οἷοίπερ ἂν ὦσιν οἱ τιθέν-
τες· ὑμεῖς δὲ Τισαμενὸν τὸν Μηχανίωνος καὶ Νικό-
μαχον καὶ ἑτέρους, ἀνθρώπους ὑπογραμματέας· καὶ
τὰς μὲν ἀρχὰς ὑπὸ τῶν τοιούτων ἡγεῖσθε διαφθείρε-
29 σθαι, αὐτοὺς δὲ τούτοις πιστεύετε. ὃ δὲ πάντων
δεινότατον, ὅτι ὑπογραμματεῦσαι μὲν οὐκ ἔξεστι δὶς
τὸν αὐτὸν τῇ ἀρχῇ τῇ αὐτῇ, περὶ δὲ τῶν μεγίστων

§. 28. αὐτοὺς] Hoc a Marklando restitutum pro librorum lectione αὐτοῖς positum est pro ὑμᾶς αὐτούς. Pronominis reflexivi usum apud Atticos scriptores explicavi ad Aeschinem in Tim. c. 34.

29. ὃ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι cet.] Conjunctionem addidit Bekkerus ex optimo codice: in cujus codicis gratiam eam retinui; sed non deest suspicio eam a grammatico additam esse, qui asyndeton post formulam ὃ δὲ δεινότατον non tolerabat. Plerumque enim eam vel particula γάρ vel conjunctio ὅτι sequitur; quam interdum omitti notat Fr. A. Wolfius ad Leptin. p. 225.

27. διὰ δὲ τοὺς προγόνους πεπρᾶσθαι] Nempe si quis convictus erat, quod natus patre non Atheniensi civitatem tamen Atticam usurpaverit, totus erat in civitatis potestate τοῖς χρήμασι καὶ τῷ σώματι, et vendi poterat ὡς ἀνδράποδον. Hoc igitur spectat ad id, quod §. 2. dixit, τὸν πατέρα Νικομάχου δημόσιον εἶναι.

28. ἀνθρώπους ὑπογραμματέας] Marklandus, qui ἄνθρωπος ὑπογραμματεύς ut notam formulam pleonasticam cum ἄνθρωπος βασιλεύς Matth. XXII, 2. comparat, reprehenditur a Valckenario in annott. critt. in loc. N. T. p. 336., qui nusquam in profano Graeco scriptore legi affirmat de rege ἄνθρωπος βασιλεύς, et monet in nostro Lysiae loco opposite ad Solonem, Themistoclem, Periclem memoratos Tisamenum quemdam et Nicomachum per contemtum ab oratore dici ἀνθρώπους ὑπογραμματέας; alibi eum etiam vocabulum ἄνθρωπος in talibus adhibuisse, sed semper in contemtu de ancillis, meretricibus atque hujus generis mulierculis. Tisameni, cujus patrem Mechanionem ex hoc loco cognoscimus nomine, ψήφισμα, de nomothetis extra ordinem creandis restituta pace latum, exstat apud Andocid. de myster. p. 39. s. R.

29. δὶς] Boeckhius recte videtur interpretari duos continuos annos Staatsh. T. I. p. 203.

τοὺς αὐτοὺς ἐᾶτε πολὺν χρόνον κυρίους εἶναι. καὶ
τὸ τελευταῖον, Νικόμαχον εἵλεσθε ἀναγράφειν τὰ πά-
τρια, ᾧ κατὰ πατέρα τῆς πόλεως οὐ προσήκει· καὶ 30
ὃν ἔδει ὑπὲρ τοῦ δήμου κρίνεσθαι, οὗτος τὸν δῆμον
συγκαταλύσας φαίνεται. νῦν τοίνυν ὑμῖν μεταμελησά-
τω τῶν πεπραγμένων, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν ἀεὶ κακῶς πά-
σχοντες ἀνέχεσθε, μηδὲ ἰδίᾳ μὲν ὀνειδίζετε τοῖς ἀδικοῦ-
σιν, ἐπειδὰν δ' ἐξῇ δίκην παρ' αὐτῶν λαμβάνειν, ἀπο-
ψηφίζεσθε.

Καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά μοι τὰ εἰρημένα· 31
περὶ δὲ τῶν ἐξαιτησομένων βραχέα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν
βούλομαι. παρεσκευασμένοι τινές εἰσι καὶ τῶν φίλων
καὶ τῶν τὰ τῆς πόλεως πραττόντων δεῖσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ·
ὧν ἐγὼ ἡγοῦμαι ἐνίοις προσήκειν ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῖς πε-
πραγμένων ἀπολογεῖσθαι πολὺ μᾶλλον ἢ τοὺς ἀδικοῦντας
σώζειν προαιρεῖσθαι. δεινὸν δέ μοι δοκεῖ εἶναι, ὦ ἄν- 32
δρες δικασταί, εἰ τούτου μὲν ἑνὸς ὄντος καὶ οὐδὲν ὑπὸ
τῆς πόλεως ἠδικημένου οὐκ ἐπεχείρησαν δεῖσθαι, ὡς
χρὴ παύσασθαι εἰς ὑμᾶς ἐξαμαρτάνοντα· ὑμᾶς δὲ
τοσούτους ὄντας καὶ ἠδικημένους ὑπὸ τούτου ζητοῦσιν,
ὡς οὐ χρὴ δίκην παρ' αὐτοῦ λαμβάνειν. χρὴ τοίνυν, 33
ὥςπερ ἂν τούτους ὁρᾶτε προθύμως σώζοντας τοὺς φί-
λους, οὕτω καὶ ὑμᾶς τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι, εὖ

§. 32. *ζητοῦσιν*] Hoc obtulit optimus Bekkeri codex pro vulgato *ζητήσουσιν.*

30. *ὃν ἔδει ὑπὲρ τοῦ δήμου κρίνεσθαι*] Viri docti pro *ὑπέρ* legi volunt *ὑπό*, quia a populo laesae majestatis caussa sit judicandus; atque etiam Platnerus in libro der Process. p. 376. locum ita intelligit et commendat *ὑπό*. Augerus autem praepositionem *ὑπέρ* significare opinatur nomine populi, tanquam reum laesae majestatis erga populum. Fortasse per *ὑπὲρ τοῦ δήμου κρίνεσθαι* significatur *γραφὴ ξενίας*, caussa capitalis de civitate. *Δῆμος* autem h. l. ob oppositionem cum sequenti *τὸν δῆμον συγκαταλύσας*, et hoc *ὑπὲρ τοῦ δήμου κρίνεσθαι* simile est ad sensum ei, quod dicebatur §. 27. *προσήκει τούτῳ διὰ τοὺς προγόνους πεπρᾶσθαι.*

32. *ὑμᾶς δὲ ζητοῦσιν*] Stephanus scribendum conjicit *πεῖσαι ζητήσουσιν.* Contra libros *πεῖσαι* addere nolim, quanquam aptum esset simplicitati Lysiacae. Sed oratoris animo inhaerebat adhuc infinitivus ex antecedente membro.

εἰδότας, ὅτι τούτοις πρώτοις ἄνδρες ἀμείνους δόξετε
εἶναι, ἐπὰν παρὰ τῶν ἀδικούντων δίκην λαμβάνητε. ἐν-
θυμεῖσθε δέ, ὅτι οὔτε Νικόμαχος, οὔτε τῶν αἰτησομέ-
νων οὐδεὶς τοσαῦτα ἀγαθὰ πεποίηκε τὴν πόλιν, ὅσα
οὗτος ἠδίκηκεν. ὥςτε πολὺ μᾶλλον ὑμῖν προςήκει τι-
34 μωρεῖσθαι ἢ τούτοις βοηθεῖν. εὖ δ' εἰδέναι χρὴ τοὺς
αὐτοὺς τούτους, ὅτι πολλὰ δεηθέντες τῶν κατηγόρων
ἡμᾶς μὲν οὐδαμῶς ἔπεισαν, τὴν δὲ ὑμετέραν ψῆφον
καταπειράσοντες εἰςεληλύθασιν εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ
ἐλπίζουσιν, ὑμᾶς ἐξαπατήσαντες, ἄδειαν εἰς τὸν λοιπὸν
35 χρόνον λήψεσθαι τοῦ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται. ἡμεῖς
μὲν τοίνυν οὐκ ἠθελήσαμεν ὑπὸ τούτων ἀξιούμενοι πει-
σθῆναι· τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο παρακαλοῦμεν, μὴ πρὸ τῆς
κρίσεως μισοπονηρεῖν, ἀλλ' ἐν τῇ κρίσει τιμωρεῖσθαι
τοὺς τὴν ὑμετέραν νομοθεσίαν ἀφανίζοντας· οὕτω γὰρ
ἐννόμως διοικηθήσεται τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν ἅπαντα.

35. *νομοθεσίαν*] Hoc, quod Marklandus conjecerat pro eo vocabulo, quod omnes libros occupaverat, *νουθεσίαν*, confirmavit optimus Bekkeri codex. Vide Lobeck ad Phryn. p. 512.

34. *πολλὰ δεηθέντες τῶν κατηγόρων*] Nicomachus enim amicique nec nummis nec precibus parcebant, ut persuaderent accusatori ejusque subscriptoribus, ut desisterent ab actione.

35. *ὑπὸ τούτων ἀξιούμενοι*] Marklandum scribi jubentem *ὑπὸ τούτων αἰτουμένων* in viam reduxit Koenius ad Gregor. de dial. p. 157. ed. Schaef. Bekkeri Anecdd. p. 80. *ἀξιούμενος· παρακαλούμενος, καὶ ἀξίωμα ἀντὶ τοῦ παράκλησις.*

